

Publius Vergilius Maroos Herders-kouten en Land-gedichten, midsgaders de XII. boecken van Aeneas

<https://hdl.handle.net/1874/24186>

Pub
P U B L I U S
V I R G I L I U S
M A R O O S

Herders-kóuten en Land-gedichten:

M I D S G A D E R S

De XII. Boecken van Æneas.

Vertaald in Nederduitsch Rym, met het zelfde getal der regelen,

D O O R

DIRK DONCKER.

Den derde Druk.

Verfierd met kurieuse kopere Platen.

IN s' GRAVENHAGE,
By JOHANNES KITTO, Boekverkoper, 1703.

Amplissimo, Clarissimo, Præstanti-
ssimo Viro DOMINO,
D. JACOBO BONSER,

J. U. D.

Poëtes Fautori,

*Reipublicæ Goudanæ, Senatoria dignate, Commoderatori, Magno
Patriæ domi, Magno Hagæ-Comitis in Comitibus Ornamento,
Salutem, Officia, Mea non mea, sive VIRGILIUM
strictissime versum, Dico, Defero, Dedico.*

On è longinquo patrociniū accersendum,
Amplissime Domine, quod propinquum, quod
domi, & sic ad manū est: nec enim jux-
ta vulgarem paræmiam

*„Dum luculentus cupiam est focus domi,
„Hunc est necessum poscere è viciniâ.*

Et, ut super adsciscendo quopiam clarioris notæ Nomine,
quo vestibulum Libri mei velut inaurem, Paulò attentius
mecum deliberem, nonne statim ante alios occurras ipse;
non ilicet aures mihi vellicent, ad se trahant, viam rectam
edoceant, euntem incitent, complura tuorum in me merita

D E D I C A T I O.

Beneficiorum, effusa ad usque confusionem Benevolentia, ingens ad stuporem propè benefaciendi studium, aliaque promptioris animi & humanitatis in me, indicia dicam an examina? quæ ubi seorsim in scrinio pectoris accuratiùs examino, atque apud animum pensiculatiùs trutino, & mente velut anatomizo, tot & tanta de facto reperio, ut nisi hoc vel isto redhostimenti genere, hâc vel illâ libera- liore vindictâ, officiosa isthæc Nomina, agnoscam primùm, & aliquousque deinde luam & redimam, (absit ut exsol- vere, expungere aut eluère præsumam,) bono jure Ingrati animi morbo, quo nullus inter homines capitalior, labo- rare, imò ipsius Humanitatis Læsx reus possim culpari, pos- sim convinci: & verò posse hic lentum & parum est, de- beam profectò, & omnis qualiscumque hic à me publica- tur contra me stet Pagina, atque elingui mordacitate exag- geret detestabilium detestabilissimum vitium, quod est *In- gratitudo*. Quare ut scopulum adeò infamen, adeò anxie & exie omnibus evitatum, enavigarem & ego statim, at- que absolutè in animum venit *Publii Virgilio Maronis Ope- ra*, nostrate linguâ publici juris facere, simul in animum venit *Versionem illam Amplissime Dominationis vestre No- mini*, in testificationem nempe tam grati, quam obligati animi, & non alteri, devotè inscribere. De Auctore operis *Virgilio*, utpote qui non modò se per se satis commendat, sed omnem omnium ætatum laudem supergressus, post unum dumtaxat *Homerum*, omne in omnibus punctum ab- stulit,

D E D I C A T I O .

stulit, nihil opus est dicere : de me solùm, & propius labo-
 ro, atque an aptè satis (quis Aquilæ illius commorantis in
 nubibus adinventionum, assurrectionum, & elocutionum
 suarum Eminentiam, volatibus, hoc est conatibus suis ex
 æquo assequatur ?) majestatem dictionis, sublimitatem
 sensûs, gratiam & vim linguæ illius, vernaculâ nostrâ con-
 venienter attrigerim, jure anxius sum, maximè cum cuique
 linguæ propriâ sua velut dos, sua venus & genius; cuique
 phrasi peculiaris sua emphasis, sui nervi & energia; cui-
 que sententiæ & similitudini proprium pondus, vis & vir-
 tus sint cognata : quæ singula in se suaptè naturâ talia sunt,
 ut hand facillè alteri idiomati, quantum vis ingeniosè tortâ
 & elaboratâ translatione, quis communicet : Usû quippe hic
 imprimis venit quod verissimum videmus, nempe Sermo-
 nem quantovis studio accuratè translatum, non ubique
 semper genuinam suam indolem reservare, adinstar aqua-
 rum, quæ in fonte suo aliter, aliter in rivis suis sapientes,
 amant sensim plus aut minus degenerare : adeò ut omninò
 eximium sit magni & eximii cujuspiam Auctoris, maximi
 & eminentissimi, velut hic est, Poëtæ verbis, versibus,
 sensui, menti denique citra hallucinationem aut offusca-
 tionem propriæ, aut alterius mentis sensuumque insistere.
 Quidquid sit, nos, omni in idipsum expresse datâ operâ,
 conati sumus presso pede, hoc est proximè, vestigia Tanti
 Auctoris, quamvis cum *Iulo* apud hunc ipsum Archipoë-
 tam semper *non passibus æquis*, permixtâ semper admira-
 tioni veneratione, contingere; satis habentes, si non

D E D I C A T I O.

omnibus, eccui illud contigit? aliquo saltem modo nobis, & Amicis quibusdam, atque inprimis *Amplitudini Vestrae* (quam mirificè affici, atque inter otia ad negotia ceu refici lectione Patriæ Poëseos mihi sub versione hâc in deliciis, inò pro vehiculo fuit) quà licuit, satisfecisse; aliquo modo alios ad idem opus feliciùs, quam nos modò absolvimus, pertractandum, ad idem æquor novâ virtute, meliore quam nos successu, enavigandum, exempli mei motivo classici vices obtinente, laudabiliter incitasse. Quapropter satis mihi fuerit, juxta alios, aliis tenui faculâ præluxisse, & ceu lampada ad alterum Translationis cursum tradidisse; satis si hâc qualicumque operâ, ejusdem *Amplitudinis Claritati*, grati animi mei affectum ex condebito fuerit testatus; satis si pro non unius in me, obviâ quasi manu, congestis Beneficiis, pro tot quibus Illi, vario nomine, obstrictus sum nominibus, in debiti officii & recognitionis pignus, confessoriam tesseram obligati animi, & si pateris, arctiorem amicitiae nexum, vel unum notabilius quodpiam nomen, licitâ & liberali hâcce vindictâ simplice hoc munere, quod in Versionis hujus nostræ *Dedicatione & Nominis vestri inscriptione* consistit, gratiosè aliquousque dumtaxat luero, vel quasi. Cæterùm, securior longè mihi videbor ab incurso horum & istorum, quorum præsens sæculum feracissimum est, Zoilorum, qui procace linguarum suarum virulentia ingenuos aliorum conatus & studia, gaudent studentque contaminare magis quam imitari; sicubi tu, *Vir Præstantissime*, Auctoritatis tuæ præsidio,

Elo-

D E D I C A T I O.

Eloquii gratiâ & potentiâ , Famæ integritate , & Nominis inter tuos claritate , protegere eum non gravabere , qui hâc suâ Dedicatione magis & magis tuus satagit perhiberi . Et verò hic *Aenea* aliquo magis , pro *Virgilio* meo , quam *Mecenate* quoquam *Virgiliano* , opus habeo , qui me dexteritate & sagacitate *Prudentia & Scientia sua* , vice scuti & umbonis , imò clavæ cujuspiam *Herculeæ* , sartum rectum à novis mox in nos insurrecturis *Bavibus Meviiisque* conservet . *Tu Aeneas , tu Achilles , tu Hercules , tu vir ille sis , Vir supra plures elevate , præ pluribus æstimate , prudentissime* B O N S E R : hoc , amabo , fac , & *Virgilium* , quem aliquo modo , imaginario Translationis jure , meum feci , ex Nuncupatione hâc nostrâ , imò protectione tuâ , magis tuum effice . Quod ego te quam maximè per Genium tuum , ita omni humanitati factum , ita melioribus & inprimis *Virgilianis Musis* addictum , benigniter obtestor . Næ ego sic , dum pro parte beneficiis antiquis honestè me conor explicare , nova veteribus accumulando , arctioribus me ipsum implicem obligationum vinculis ! quod uti calamo nunc , ita animo semper , uti maximus optimusque potest (optimus ille maximusque melioris omnis voluntatis index audit & arbiter) omni omni occasione , omni studio , volentissimè palam contestabor . *Deus Opt: Max: Amplitudinem Vestram donis cœlestibus augeat , dno Patriæ bono , Reipublicæ salutis , Civium commodo , superstitem , salvum & incolumem præstet & sospitet , ac pariter mihi & operæ meæ quam in translationem Cantûs Oloris Mantuani pro virili*

DEDICATIO.

impensum, pro obligatione & affectu nostris *Nomini vestro* dedicatum debite jam ivi, Patronum quam maxime faciat auspiciatum. Audi cælum & fave: & tu, *Virorum Suavissime*, longum benè vale, feliciter vive, comiter & bonis omnibus avibus *Ave*, puriore animo & affectu amantem te more & favore quo soles prosequere: quo facto *Virgilium* meum optimè elocasse, & nuncupationis hujusce meæ fructum, ceu scopum, videbor rectissime consecutus

Nomini

*Amplissima Dominationis vestrae jam pridem pluribus
nominibus obstrictus & exsolvendis impar*

THEODORUS DONCKER.

**GOUDÆ, urbe utriusque patriæ,
Anno M DC LXIII.**

L O F

L O F D I C H T,

Ter eere van den uitmuntendsten Poëet

V I R G I L I U S M A R O .

Als ik, na veel gefuf, myn tragen arbeid vaardig
Had in vertólk't gedicht, hoewel 't den druk onwaardig,
Van vrienden om in 't licht te brengen, 'k ben getergd :
'k Onftrafbaar hoop te zyn, 'k gehóorzaam die 't my vergd.
De zelfftryd my beftórmde, om voór Virgyl te vlechten
Een lófkrans, dóch myn drift, met d' onmacht raakte aan 't vechten :
'k Dócht, nóódlóós ciert men hem, die uit zich zelf wel pronkt.
Daar 't vier heel helder vlamd, vergeëfs een tórts ontvoukt.
'k Wift, Hy meer eer vereifchte, als toeliet myn vermógen,
Oók vrucht'lóós was al 't doen, tót 't welke ik wierd bewógen :
Maar armoeds-óffer kan, met pennings-gift volftaan :
Dies ik beteuterd, ving nóch evenwel dus aan,
En fprak : kan na verdienft, met Duitfch rym, afgemeten
Wel wórdén Maroós lóf, dien Gróótvórfst der Poëten,
Die van de dichtkunft heëft d' oprechte grond geleid ?
Van niemand wórd te wyd zyns wysheids roem verbreid.
Hoe beëld men, op 't papier, wel af met flechte wórdén
Zóó engelfch een vernuft ? Wie óit uit iemand hóorde,
Die Hem den lauwerkrans getrokken heëft van 't hóófd ?
't Klaar ftralend' zonnlicht werd van geen fter verdoófd.
Waar haald men ftóf genoeg, om Hem mer eer te zetten
Op 's werelds pronktóóneel ? Waar zal men d'herff'nen wetten,
Om zyn diepzinnig werk te maken elk bekend ?
Zyn lóffelykke daad moet bloeijen zonder end.
Och, óch, ik my gevoel te zwak, om uit te werkken
Zulk een pryfwaardig ftuk ! en zoek met waffche vlerkken,
Als Ikarus eertyds, te fteig ren by de zon.
't Baard tróóft, dat 't ftóut beftaan fomtyds den ftryd nóch won.

L O F D I C H T.

Schóón , niemand dit behaagde , ik myn genege zinnen
 Daar meêd' doen rusten zal. Help my dan , Zanggodinne,
 In d'onervare kunst , met uw' verheve styl:
 Maakt een Duidsch schaduw my , waar straald Latynsch' Virgyl.
 Was ik nu maar verrykt met Arents verr'ziende óógen,
 Of met een brave penne uit Phœnix wiek getogen!
 'k Zag al wat zichtbaar is , 't geên schryfbaar ik beschreef:
 Nóit van Virgilius , tót lóf , iet achter bleef.
 Stond my Apell' nu by , met zyn kunstryk' pengeelen,
 De wereld doór geschat ; óf d'Helikon'sche kelen
 Met haar Godinnens stemme , aan yder aangenaam:
 'k Iets brócht tót wond'ring vóort , daar 'k nu blyve onbequaam.
 Was ik Demosthenes , met d'honigvloei'nde tonge,
 By wyzen hóóg in acht ; óf Ciceró , by jongen
 En óuden wyd vermaard , doór zyn bespraakt verstand:
 'k Blies Maró's naam en faam , op 't heerlykst doór het land.
 Gants aangeboren schynt den Mantuaanschen Dichter
 Het scherpsitgevyld beleid ; Hy is den eersten stichter,
 Die kórt , en bondig een gróótwicht'ge zaak volbrócht.
 Hem d'oefening valt licht , die 't zwaarste , eerst veêl bezócht.
 Zyn trant hóógdravende is , en zinneryk zyn reden ;
 Ontleêd den bloed'gen kryg , óók hoe Æneas strede ;
 't Is deftig , 't geên Hy roerd , en braaf aan-een gehecht ;
 Waard in der eeuwigheid , voór nazaats opgerecht.
 Met gulde spreukken heêft zyn boekken al beschreven ;
 Hy tóónd uit Trójes asch , hoe Rome ontstond te leven:
 Nu zynde 't aard'sch Pallais , en stedens Kaizerin.
 Zóó spruit uit iemands einde eens anders gróót begin.
 Aan hóóg en aan gering , zyn reg'len lessen strekken ;
 Zyn óórdeel geêft een spoór , om vólgers op te wekken ;
 In zyn geheel bedryf , geen letter vrucht' lóós staat:
 Een kunstbegerig hart wórd nóit , daar doór , verzaad.
 Augustus schiep vermaak in 't lezen , en 't herlezen
 Zyns koninglyks verhaal ; tuigde óók , 't kan nóit volprezen

F O F D I C H T .

Zyn van den mensch op d'aard, hoe schrande in begrip;
't Is meesterlyk voltóid, waar haperd aan geen stip.
Men kan daar spiegel en in de wankelheid der rykken,
En 's wereldds lóffe staat; hoe Prinçen dikmaals wykken
Als ballingen uit 't land, met droeve ellend belaân:
't Gezag, draid op de spil van 't open 't ondergaan.
Den schuld'gen yver men tót Gód, daar uit kan leeren;
Hoe kind'ren d'óuders in hun óudheid moeten eeren;
En hoe doór 's hemels hulp, men 't zees gevaâr verwind:
Gezegend wórd den mensch, wien Gód in deugd bevind.
Hy wyft ons hoe een vróuw haar liefde komt te zetten,
Bewogen doór een man; óók hoe z'haar zelf verplette
Daar na met ongedult, doór onverwacht geschrei:
Zich ras bedriegt, die licht gelóófd geveinsd gevei.
Hy leerd, hoe na de dóód, de quaden straffen lyden
Ter helsecher pyn gedoemt; en goeden zich verblyden
In 't hemelsch Paradys, met d'eeuw'ge vreugd bekróónd:
G'lyk Gód de zonden plaagd, hy óók de deugden lóónd.
Hy zaid, wat dapperheid in d'óórlóg kan betreffen;
En hoe 't geluk, ten leff' standvastigen opheffe;
Hoe kryg het land verwoest, en vreêd 't herbóuwen doet:
Een Vórst heerscht gants na wensch, die 't vólk van stryd behoed.
Voórwaar Hy meester is, by niemand vergeleken—
In onnaarvólgb're kunst; wiens nóórdstar tóónd de streken
Aan yder dichter, om te myden domheids klip:
Die zóó een baak beóógd, voerd wel in zee zyn schip.
Een yder ról Hy speêld, af beêldend spraak en zeden;
En onverbeterlyk elks ampt weêt te bekleeden,
't Zy Koning, Koningin, Veldoverste, óf Sóldaat:
Een recht Chamælion uit meên'ge kleur bestaat.
Hy schynt d'Latynsche taal alleen 't cieraad te geven;
Van al de wyzen wórd alleen Hy hóógst verheven;
Hy d'eenigst diamant wórd eigentlyk genoemd:
Van wiens waardy, tót nóch, de wereld heêft geroemd.

F O F D I C H T.

In zyn geschriften leid een schatkist vol juweelen ;
 Waar zonder mind' ring , elk , naar lust zich uit mach deelen.
 Geen juwelier op d' aard' , zóó milde elk-een beschenkt,
 't Is wond're mildheid , die nóit eigendom en krenkt.
 Wat jammer was 't geweest , had 't vier dit werk verflonden,
 Met zóó veêl zweet doôrkneêd ! wat is'er óit gevonden
 Zóó kóst'lyk , dat hier by behóórd te zyn gesteld !
 De wetenschap verdóófd 't vergang'lyk glinst'rend geld.
 Den Kaizer zy gedant , die 't van de vlam bewaarde,
 En die 't zórgvuldig voór d' nakomelingen spaarde ;
 Dusdaan'ge weldaad staat vast in 't metaal gedrukt :
 Doór geen ondankb're tyd , wórd die daar uitgerukt.
 Zóó ik nóch gróóter gunst aan Maro kon bewyzen,
 'k Hem voerde by 't gestarnt ; maar laat Hem vóder pryzen,
 Die rykker van Apóllo in 't Neerduids zyn begaafd :
 'k Verzoek dit ruw ontwerp by and'ren werd' beschaafd.
 En wat daar nóch ontbreêkt behulp'lyk by te voegen,
 Om beter zóó aan elk te geven zyn genoeg
 Van 't geên Virgilius deêd komen ons ter hand :
 Die braaft het stuk betreft , de króón voór allen spand.

Quibus caelo te laudibus æquum?

*Hæc est Maronis gloria, ut nullius laudibus crescat,
 Nullius vituperatione minatur.*

Den Auteur tot den Lezer.

Kunstlievende ende zeer bescheide Lezer:

Gemerkt ik hier vóórtbrenge een slecht en overnuftig werk, (besluitende dies niet-te-min, in zich zelve, langduirende moeijlykheden) aangevaard door de nieuwsgierigheid en den inwendigen trek tót onze ryke Nederduidsche spraak, geliefd met geen voóroordeel te berispen, (hoewel het misschien by uitmuntende verstanden voór mispryzens-waardig zal werden opgenomen:) maar te overweëgen myne welgegronde meeninge, strekende alleenelyk tót opwekkinge van braver Vólgers, om 't zelfde met scherpzinniger herffenen, hóogdravender styl, en gierlykker wóórdén, in gelykke bepalinge, te verbeteren. Ik staà vrymoedig toe, dat den onnaarvólgeren Phoenix der Poëten de Heer Jóóft van Vondel; óók den zeer geleerden, en wys-beroemden dichter de E. E. Jakób Westerbaan Ridder, Heer van Braudwyk en Gybland, (twee oprechte zuilen van Parnassus, en waardige stamhóófden der toekomstige eeuwen, óók vlytige aanlókkers, en doórslepe wegwyzers voór de tegenwóórdige hóogstvliegende geesten tot de Hóllandische rymkunst) in deftiger gedicht, en klaarder zin, wydlóópende Virgilius hebben overgezet, voór welkkers Orakelen myn penne met minder ervarendheid, óók dommer bestieringe begaafd, zich vinde geketend; ja erkenne redelyk te moeten altyd ned'rig buigen.

Dat ik in verscheide eigen namen, en zommige redenen, veél verkórtingen gebruikt hebbe, de vereischte vloeiendheid óók niet getroffen, in tegendeel merkkelykke hardigheid gepleëgd, heëft de doórgewróchte schrandereheid des Auteurs veróorzaakt, wiens zinnerykke wóórdén bynaar al, voór gulde spreukken verdienen gewaardeêrd, en naauwelyx in enkele duidsche, kunnen worden vertaald. Tot zekerheid des proefs van dit myn gevoelen, kan een yder vólgens zyn drift, het eene, ófte het and're boek ter hand grypen, en zulx mede óók eens onderstaan; die buyten twyfel, met my, daar in doór ervarendheid, zal over-een-komen, en nevens verscheide bebreinde óórdeelen getuigen, dat de held're stralen van zóó een klaarblinkkende zonne, zeer bezwaarlyk met een verbasterd penceel,

zonder afwykking van de óíspronkkelykke eigenschap, naar eifch en behóóren kunnen werden uitgebeêld. Waar op, tót tegenwerp, lichtelyk heb te verwachten, pryfelykker dan te zyn, niet te beginnen, als vruchtelóós een wichtig stuk aan te vangen, en 't zelfde ongerlyk te voltrekken. Maar antwóórde: gelyk verandering van kóft op ongewone wyze toebercid, grage tongen ontfteêkt tót proeving, zóó beêlde my óók in, eenige lust nóch tót het lezen, by zommige, doór deze myne gedronge regel-befnydinge, te zullen verwekken, en hier doór, als met de galin eens trompets, den optócht der vierige kunst-liefhebbers aan te moedigen, om yder met de penne te beftaan dit myn gering begonne werk pryswaardiger af te malen.

Tót meerder geryf, en gemakkelykker behulp des lezers, heb op den kant met cyferletteren het getal der regelen aangewezen (edóch de halve afgebroókene niet gerekend) om te vaardiger Virgilius in zyn Latynfche vaarzen daar op te kunnen naarzien: óók mede geffeld de waardigfte leer-fpreuken, die Maró zelve in zyne uytmuntende werken óíspronkkelyk heêft vóórtgebrócht, doórgeans van óuden herkomen gebleven in hóóge achting, en als nóch strekkende voór luifterbarende diamanten, tuifchen hedendaagfche gemeene famenfpraakken; om, ófte myn duidfche ftyl iemand te veêl walgde, ten minften zóude eenige genoeging trekken met zommige keurelykke blommen, gelyk uit eenen verzamelden aangenamen ruikker, te mogen plukken, zonder gehóuden te zyn om naar de zelfde lange te zoeken: biddende myn óógmerk ten beften te willen duiden, óók van mynen arbeid maar aan te nemen het gene U E. befcheidenheid zal fchynen behaagelykt; vóórts al 't vórdere, als ondienftig voórby te gaan en niets byzonders te achten; waar mede my eers genoeg zal wóóden bewezen, óók ik myn gemikte doelwit zal hóuden, voór volkomendlyk, naar wenfch, getroffen, en my verplicht kennen, om te volharden in de genegentheid van gefladig te mogen wezen, met alle onderdanigheid:

Uw E. gonftoedragende dienaar,

DIRK DONCKER.

Op

Chr. Pierson delin.

H. Bary sculp.

D It aanschijn hier verbeëld den Pronkvórst der Poëten:
Geen eeuw kan, naar verdienst', zijn roem met lóf afmeten;
Wiens heug'nis-waardig werk August' d'hóógst' eer deëd aan:
Dies Maroôs faam-zon nôit zal DONCKER onder gaan.

*Tantum alios inter caput extulit Poëtas,
Quantum lenta solens inter viburna cupressi.*

P. VIRGILIUS MAROOS
HERDERS ZANGEN.

TITYR.

Eerste Herders-kóut.

Kórt inhóud.

't Geluk doet Tityr 't bert, met fleuit, tót vreugd' ontvooncken,
Vermids hem God had weér zyn oude schat geschoncken:
Maar Melibeüs klaagd, dat, dervend' veê en goed,
Nóch lang, verr' buiten 't land, als balling dwalen moet.

MELIBEÛS. TITYR.

Mel. **G**Y, Tityr, onder een breed' beuckebóóm belommerd
Neêrlegend', op dun riet speeld' t' veld-lied onbe-
kommerd:

- † Ik's vaarslands grenzen en eige ackers laten moet:
4 k Moet derven 't vaderland: gy, Tityr, rustig doet,
Beschaduwd, 't bosch een galm van schóón Am'ryll', weér geven.
Tit. O Melibeüs, † God schonk my dit ledig' leven:
Hy blyv' altyd myn God; en uit onz' schapestal
8 Een jongk lam, zyn óntaar besprengk'len dikmaal zal:
Hy gond, gelyk gy ziet, dat dus 'k myn óssen weide,
En 'k my op d' herders-pyp, naar lust, met spel vermeide.
Mel. Voórwaar 'k u 't niet benyd', eer wond' re ik my, nu 't land
12 Alom zóó is in roer. Zie, hoe beángst van d' hand
'k Myn geiten dryv', 'k nauw kan met 't dier vóórd, Tityr, varen:
Want 't korts twee jongen wórp in dichte hazelaren,
Myns kuddes stut, óch arm! z' op 't blóót' róts die verliet.
16 Had 't hóófd niet licht gestaan, 'k wist d' eicken dit verdriet,
Gekwetst doór donder, ons te voren dikwils spelden;
Een kraey ter flink van 't hól des eêckelbóóms veêl 't melde.

† Nos pa-
tria finis,
& du'cia
linguimus
arva.

† Deus no-
bis hac
omnia fecit.

Maar, Tityr, ons niet min, wat Góð gy meind, ontleed.

Tit. Ik dwaas dócht, Melibê, de stad, die Rome heêr, 20

Dat d' onze was gelyk; alwaar wy herders brógten
Zóg-lamm'ren menigmaal, en dan gespeend verkóchten.

G'lyk d' óuden hond by 't wulp; de moeder by den bok
Oók scheên; * zóó 't gróót' by 't klein' ik in gelyk'nis trok: 24

† Maar zy komt zóó, met 't hóófd, uit d' and're steden schynen,

† Als die cypresbóóm plegt by taeije lage lynen.

Mel. En wat was d' óorzaak, dat gy zóó naar Rome teêg?

Tit. Myn vryheid, hoewel laat, maar 'k onbekwaam die kreêg; 28

Toen my myn gryze baard wierd schêrend' afgemenen:

Nóchtans 'k verkreêgze, en z' is ten lange lef' gekomen.

Zóó Galatê my liet, stond Amaryll' in 't hert.

Want 'k ken (terwyl ik was aan Galatê verwerd) 32

Geen hoóp tót vryheid scheên, nóch 'k zórgde voór myn have:

Hoewel myn kóijen veêl braav' óffer-lamm'ren gaven,

'k Oók perste vette kaas voór die ondankb're stad,
'k Nóchtans met d' hand vol gelds weêrom nóit 't huis ik trad. 36

Mel. 't My vremd gaf, dat gy, droev' Am'ryll', de Góón aanbade:

Voór wien gy uw' gebóómt met app'len liet beladen:

Maar Tityr was van daar: om Tityr maaktenz' al,

De pynbóóm, bóómgaard, en de bronnen gróót geschal. (den, 40

Tit. Wat zóud' ik doen? 'k niet kost my lós van 's slaafsdienst bin-

Nóch ergens Goden zóó tót my genegen vinden.

Hier zag ik, Melibê, dien jong'lingk, voór wien 's jaars,

Wêl twalef dagen lang, smóókbaarden onz' óutaars. 44

Hier hy zyn antwóórd eerst kwam op myn beêde ontdekken:

Maats, als voór deêz', weid 't veê; laat stieren ploegen trekken.

Mel. Gelukkig óuden man, die zóó behóud uw land,

't Welk gróót genoeg is, schóón wyd zig om den rand 48

't Moerafch vol biez' en flym, óók rótzen barr' verspreiden.

't Jong-dragend' veê zal daar niet zoecken vremde weiden,

Nóch 's nabuurs kudde zal 't óit eenig smet doen aan.

Gy, luk-ryk-óud, kund in gewyde bronnen gaan, 52

* Sic par-
vus compo-
nere ma-
gna sole-
bant.

† Verum
hac tan-
tum alias
mater cap-
ut exsulit
urbeis.

† Quanta
lenia so-
lent inter
viburna
cupressi.

† Non un-
quam gra-
vis ere do-
mum mi-
hi dextra
tedibat.

- En in uw' vloeden, om verkoeling te bekomen.
 Hier's nabuurs heining zal, bestaand' uit will'ge bóómen,
 Wiens bloeffem zógen steets d' Hybleéfsche bijen uit,
- 56 U helpen zacht in slaap doór 't brommend' zoet geluid:
 Hier dien taksnoeijer zal luid' onder 't steill' róts zingen:
 T'wyl d'heéfsche ringel-duif zal schel gekor uitdringen,
 En op den locht'gen ólm de tórtels, uw' genucht.
- 60 *Tit.* Veêl eer 't snellóópend' hert zal vliegen in de lucht,
 De visschen dróóg uit zee óók fwemmen op de stranden;
 Eer zal den Parth, en Duitfch, elk vremd deur d'anders landen
 Gereisd, den Tiger deêz', die, d'Arar zwelgen in,
- 64 Dan ik zyn liev' onthaal zóud' dryven uit myn zin.
Mel. En wy een deel van hier, gaan 't dórr' Afryke zoeken;
 Een deel den snell' klai-ryck' Oax', en nóórdfche hoecken;
 Oók veêl Britanje, 't geên leid verr' van 's werelds zyd'.
- 68 Och, zal 'k óit 's vaarslands grenzen zien na langen tijd,
 En d'arme hut (mijn Ryk) wiens dak de zoóden kleeden,
 Na zomm'ge zomers, weêr verwonderd frisch betreden?
 Zal voór 't krygs gódd lóós vólk dit land zyn versch bebóuwd?
- 72 Deêz' oegft een vremd lings próy? *ay zie, hoe tweedracht bróuwd
 By burgers zwaar' ellend? Voór wien wy 't land bezacijen?
 77 Ent peêren, Melibê. Met 't wyngaard-werk u paeije.
 Ga vóórd myn geitjes, ga, een luk-ryk veê wel-eer:
- 76 In 't groen hól uitgestrekt 'k u hier zal na niet meer
 Van verr' zien hangen aan een klip vol doórn' en hagen:
 'k Nóit veerz meer zing; zóó lang 'k u, geitjes, hoed, niet jagen
 By bitt're will'gen, óf 'k in groene klav' ren zal.
- 80 *Tit.* Gy moógd nóchtans by my hier in dit groene dal
 Wel rusten dezen nacht: 'k u zal ryp' app'len fchencken,
 Met nieuw' kastaniën, veêl fremzel óók bedencken.
 Gins reeds den róók uit 't hóógft' der boeren huizen blykt,
- 84 En meerder fchaduw' neêr van d' hóóge bergen ftrykt.

* En quo
 discontia
 crucis
 Perduxit
 miseros!

ALEXIS.

Tweede Herders-kóút.

Kórt inhóud.

*Doór liefd' wil Korydon, zót op Alexis, trachten
Om hem tót wedermén te lócken met zyn klagten ;
Dóch vrucht' lóós, dies by steld dat opzet uit den zin :
Besluit t' ombelzen 't géén vóórd-aan baard meer gewin.*

THert d' herder Korydon op schóón' Alexis stelde;
Zyns meesters ziels vermaak, dóch d' hóóp vergeêfs hem
kwelde.

In d' hóóge beuckebóómens dichte schaduw zócht
Maar steets te zyn, waar, voór 't gebergt' en bósschen, brógt 4
Hy vóórd dit boersch' gedicht met drift slechts zonder vruchten :
O wreed' Alexis, gy niet acht myn klagt óf zuchten :
G'ontfermd u niet, en zult my nóch de dóód doen aan.
Nu ziet men 't veê óók in de koele schaduw gaan ; 8
En onder doórne haag' de groen' haagdiss' gedoócken,
En Thestylis geur-kruiden, wilden tym, knóp-lóócken
Stampt voór de maeijers, doór de hitt' fel afgemat :
Maar d' heêsche kreêckel zingt (terwyl' k naspoór uw pad) 12
In 't branden van de zon, my na, uit d' hegg' en struicken.
Viel 't my niet lichter voór de bitsch' hóógmoed te duicken
En Amaryll's verwyf ? óf dat 'k Menalk verstond ?
Hoewel hy bruin van kleur, en gy zyt çierlik blond. 16
‡ Wil op uw' blankheid niet, schóón knaap, t' hovaardig wezen :
‡ De windbloem wit valt af ; men bruine beez' jen leze.
Alexis, g' acht my klein, nóch wie ik ben, gy vraagd,
Nóch wat wit veê ik hebb', óf melk men my toedraagd. 20
Op 't Sicyl'jaansch' gebergt' ik duizend lamm' ren hoede,
By zomer en by vórst met versche melk 'k my voede ;
Ik zing, g' lyk die Thebaansch' Amfion zong aan zee
Op d' Aracynt, wanneer te lócken zócht zyn veê. 24

‡ O for-
mo'e puer,
nimium
ne crede
colori :
‡ Alba li-
gustra ca-
ant, vac-
cinia ni-
gra legun-
tur.

Nóch

Tweede Herders-kout.

- Nóch 'k niet zóó leelik ben ; 'k op 't strand zag kórts myn weêzen,
Toen 't lóóf-ftil was in zee. Nóch ik zóud' Dafnis vreezen,
Al streék gy 't óordeel zelf, had fchyn my nóit misleid.
- 28 Och was g' op 't flick' rig land te woónen flechts bereid
By my in 't boeren hut, en 't hert met fchicht te dwingen,
Oók kudden bocken in groen' maluw' te doen springen :
Gy zong met my in 't bofch ; g' lyk Pan gezongen heêft ;
- 32 Pan eerft, hoe vaft met wafch men t'zaam veêl rieten kleefd,
Weêz aan ; voór fchapen, Pan, en herders zórg komt dragen :
Dat gy op 't riet uw mond verflyt wil nóit beklagen :
Wat ftond Amyntas al, om zulks te leeren, uit ?
- 36 Een zevendubb'le fleuit aan een, met veêl geluid,
'k Heb van fcherley, die my Damêtas fchonk voór dezen,
En ftervend' fprak : gy zult hier van tweed' eig' naar wezen.
Dus fprak Dameêt' : de dwaaz' Amynt' wangonde dat.
- 40 Twee geitjens boven dien, van my in 't dal gevat
Met gróót gevaar, heel wit gefpickeld, 'k voór u fpare :
Zy tweemaal 's daags van 't zóg fchaaps-uijers ledig klaren.
Al lang zócht Theftylis, dat 'k hem z' had kwyt gemaakt ;
- 44 En zal die krygen noch : * t'wyl gy myn giften laakt.
Schóón knaap, koóm hier, een kórf, zie, lely-ryk, vereeren
De nymfen u : voór u de blancke Naïs fchere
Af mankóps tóppen, en viólen bleek van kleur,
- 48 Tylóózen vlecht, en dill' vol aangename geur ;
Lavender mengend' met meer lieflik kruid, doet donck're
En weecke beêz'jen óók fraey met góudbloemen flonck'ren.
Kweê-app'len graauw en ruig, voór u, 'k zelf plucken wil,
- 52 Amand'len óók, waar op was graag myn Amaryll' ;
Daar mórwe pruimen by ; ('t welk 't óóft tót roem moet lucken)
'k U zal, o lauw'ren, myrt' in eer de naaft óók, plucken :
Dewyl zóó t' zaam gevoegd, gy zoeten reuk geêft kracht.
- 56 Gy, Korydon, zyt boerfch : Alex' geen gaven acht :
Iólas wykt u niet, zóó g' op 't gefchenk wil roemen.
Eylaas ! wat zócht ik arm ? rampzalig in de bloemen

* Quoni-
am for-
dent tibi
munera
nofta.

- Zond ik den zuiden wind, en in de bronnen 't zwyn.
 Och zót, voór wien gy vlugt? de Goón boschwoónders zyn 60
 Geweêst, Tróisch' Paris óók. Laat Pallas vry bewoónen
 Haar slóten zelf gesticht, wy blyd' in 't bosch ons tóónen.
 De nórrif' leeuw in de wolf, de wolf de geit, 't wulpsch' geit
 De groene klav'ren vólgd, en Korydon toeleid 64
 Op zyn Alex'. † Elk vólgd zyn eige welbehagen.
 Merkt, hoe weêr d' óssen t' huis gaan met den ploeg op schragen,
 En d' ondergaande zon des schaduw's groey vermeerd:
 Nóchtans de min my steêkt: † want hoe wórd liefd' verheerd? 68
 * Wat dolheid, Korydon, óch Korydon, bevangen
 U komt? g'uw' wyngaard half gefnoeid aan d' ólm laat hangen:
 Van zachte biezen, en van teenen liever braeid
 Wat anders, 't geên u in 't gebruik, met nut meer paeid: 72
 Gy wel een ander vind, zóó wil Alex' u haten. 73

† *Trahit
sua quem
que vo-
luptas.*

† *Quis e-
nim mo-
dus adfit
amori?*

* *Ab Co-
rydon, Co-
rydon, que
ze demon-
ia cepit!*

PALEMÓN.

Derde Herders-kóút.

Kórt inhóud.

*Menalkas en Dameêt om 't sleuit-gespel krackeelen,
 Palemon scheidsmán wórd, die 's wedspels prys zóud deelen:
 Doet zingen hen by beurt', waar af geen óordeel veld,
 Maar by beid' even gauw in konst ervaren steld.*

MENALKAS. DAMETAS. PALEMÓN.

Me. **Z** Eg my, Dameêt, wiens veê? zóud' Melibee's dat hóuden?

Da. **Z** Neen, maar 't is Egons: kórts my Egon dat vertrouwde.

Me. Och nóit schaaps-kudde vry van ramp, zóó lang hy vryd

Neêr', en vreefd dat zy voór hem, my liever lyd';

Deêz' vreêmden hoeder melkt elk schaap, in 't uur, tweemalen; 4

Ontróófd de lamm'ren 't zóg, doet 't veê zyn melk af halen.

Da. † Denk dat men zachter zulx moet mannen doen verstaan:

'k Wel weêt wie u; als dwers de bocken 't keêcken aan, 8

† *Parcius
ista viris
tamen ob-
ficienda
memento.*

In wat kapell' óók : dóch d' haatvliende nymfen loegen.

Me. 'k Gelóóv' t zóó, toen t elk zag, dat 'k af met 'tfnoeimes floege

In Mykons hóf, 't nieuw' hóut van d' óófts, en druivens stam.

12 *Da.* Of by d' óud' beuckebóóm, toen Dafnis boóg gy nam

En pylen braakt, 't welk deêd u, arg Menalk', ontvoncken

In spyt, toen gy 't al zaagd dat 't was den knaap gefchoncken:

Gy lang was dóód, had gy dit leed hem niet gedaan.

16 *Me.* † Wat zullen d' Heeren doen, durfd zulk een dief begaan?

Zag ik u Damons bok, o schalk, niet listig stêlen,

Terwyl de wolf-hond heêft gebast met open kêle?

En toen ik riep: waar schuld hy nu? o Tityr, pas

20 Gauw op uw veê: zóó doókt gy by 't bebiesd' moerafsch.

Da. Most hy, die 't met gezang verloór, aan my niet gonnen

De geit, dien ik, doór 't spel, heb met myn fleuit gewonnen?

Myn geit was 't: weêt gy 't niet? en Damon zelf heêft 't my

24 Gezeid; maar sprak, dat hem het lev'ren niet stond vry.

Me. Won gy 't met zang van hem? kost gy een pyp óit stellen?

Schon op den driesprong niet, gy, ongeleerd gezelle,

Ellendig, meên'gen deun op uwe valsche fluit?

28 *Da.* Wild gy, dat elk hier tóónd wat hy kan wercken uit?

Laat ons 't beproeven: 'k zet deêz' vaarz' (op dat gy 't wagen

Zóúd', zy twee jongen zóógd, en nóch men t'elcken dage

Haar tweemaal melkt) te pand': zeg nu, waarom gy wed?

32 *Me.* My van de kudde 't minst' te wagen wórd beled:

Want 'k heb een vader t'huis, en slimme stiefmoer, zocken

Beid' tweemaal 's daags naar 't veê, en d' ander teld de bocken.

Maar 'k stel daar tegens (t'wyl gy waagd zóó lós uw goed)

36 Twee beucke kroezen, die meer waard zyn zelf gy moet

Staen toe: Alcimedon heêft heerlik 't werk gedreven,

Sneêd een taei' wyngaard rank daar zwierend' om naar 't leven,

Bleek veil, en eik'lóófs beziën om krullen deêd:

40 Twee beêlden, Konons, 't een, in 't midd'; hoe d' ander heêt;

Die met den graadboóg d' aard' afmat tót 's menschs genoegens;

En in wat tyd men zaeid, wanneer men óók moet ploegen?

† Quid
Domini
facient,
audent
cum talibus
fures?

Maar 'k fluit deêz' in myn kórf, en aan myn lip 'k nóit brógt.

Da. De zelfd' Alcimedon my óók twee kroezen wrócht,
En heêft 't zacht' beerenklauw om d' óoren rond geregen,
Steld' Orfeus óók in 't midd' die bosſchen deêd' bewegen.

44

† *Necdum
illis labra
admovi.*

† Nóit quamenz' aan myn mond, maar 'k die verbórgen hóud':
Wat zyn dóch kroezen waard, als gy een koe aanschóuwd?

48

Me. Gy 't heden nóit ontvlugt: want gy my roept 'k zal komen.
Laat hóóren wie slechts komt. Zie daar Palemon: schromen
'k Niet zal te doen dat gy nóit kweld een meer met zang.

Da. Hef op maar kund gy wat: want ik en wacht niet lang,
Nóch iemand ik ontwyk. Hóór slechts met uw' vyf zinnen,
Palemon buur, ſcherp toe; niet kleins is 't, 't ſtuk te winnen.

52

Pa. Zing op: naardien wy hier dus zitten zacht in 't gras,
En al 't gebóómt', en 't veld nu vóórbrengt hun gewas,
De bosſchen ſtaan in 't blad, en 't jaar ſchynt nu te prycken.
Begin Dameêt: vólg dan Menalk'. Met beurt doet blycken

56

Uw zang: † by zang-góddinn's wórd beurtzang graag geduld.

Da. § Men vang, zang-nymfen, aan van Góð: God 't al vervuld: 60

Hy 't aardryk onderhóud, en hem myn zang behage.

Me. Óók Febus my bemind: voór Febus 'k altyd drage
Zyn giften, d'aangenaam' bruin' maybloem, en laurier.

Da. * Met app'len Galatê my werpt, dat dert' le dier 64
Dan in de will'gen ſchuld, dóch eerſt wil zyn bekeêcken.

Me. Maar zelf Amynt' zig bied aan my, die doet ontſteêcken
Myn hert, al-eer de brak een lucht ſchept van Diaan.

Da. 'k Weêt gavē voór myn lief: want 'k vond de plaats waar ſtaan 68
De neſten, die in 't hóóg' de ringelduiven maacken.

Me. Ik tien góud-app'len plukte, al 'tgeên daar 'k aan koſt raacken
In 't boſch, 'k zond deêz' myn knaap; 'k zal zenden mórgen meer.

Da. Och, hoe ſprak Galatê my zoet aan weêr en weêr! 72
O winden, yverd tóch dat dit de Goden weten.

Me. Wat baat 't, Amyntas, dat g' hebt my met 't hert bezeten,
'Als 't zwyn gy jaagt, ik 't óóg dan naar de netten wend'?

Da. Iólas, myn geboórt'-dag is 't: my Fyllis zend: 76

Kom

† *Amant
alterna
Camena.
§ Ab Jove
principi-
um Muſe:
Jovis om-
nia plena.*

* *Malo me
Galatea
petit laſci-
va puella,
Et fuerit
ad ſalices,
ſed ſe en-
pit ante
wideri.*

Kom zelf, wanneer een vaarz' ik óffer voór de vruchten.

Me. Voór all' ick Fyllis min : want toen 'k ging weg , zy zuchte,
En schreijend' riep: leêv lang, leêv, schóón Iólas, lang.

80 *Da.* Het ital is voór den wolf , en d' oegft voór regen bang,
Voór wind' de bóomgaard , ik, Am'ryll' vreez' t' hebben tegen.

Me. De bok gefpeend haag-appels zoekt , 't gewas den regen,
't Veê dragtbaar 't will'g blad raey , maar ick alleen Amynt'.

84 *Da.* Steets Póllio ons zang , schóón boersch die klinkt , bemind.
Wil, zang-góddinnen , een vaarz' voór uw' lezer weiden.

Me. Zelf Póllio maakt nieuw gedicht : een ftier , die spreide
't Zand met zyn klauw , nu weid , en stóóts schynt op deêz' tyd.

88 *Da.* Die u mind , Póllio , dat zig met u verblyd' ;

Hem honig toevloey' , en doörn haag geurbloemzel botte.

Me. Nóit wie mind Bavius , sal Meyys dicht bespóttten :

Dat deêz' de bocken melkt , in 't juk óók vóssen paard.

92 *Da.* Gy , die aardbeêz'jen leêsd , en bloemen veêl vergaard ,
Vlucht , knapen , weg ; † in 't gras de waterlangen duicken.

Me. Der schapen vóórdgang keerd ; gevaar'lik te gebruicken

Zyn d' óevers : zelf de ram zyn vel nu dróógen doet.

96 *Da.* De geitjens , Tityr , dryft al weidend' van de vloed :

'k Zal wasschen in de bron hen all' , als 't tijd zal schynen.

81 *Me.* Dryft , knapen , 't veê ter kóy : zóó d' hitt' de melk doet dwynê ,
G'lyk kórts , vergeêfs wy slaan aan d' uijers onze hand.

100 *Da.* Och arm , hoe mager is myn ftier in zulk vet land !

Een zelfde kwyn-min 't veê , en d' herder heêft bevangen. (gen.

95 *Me.* 't Spruit g' wis hen uit geen min : † zy aan't gebeent' nauw han-

'k Weêt niet wat tóóv' rend' óóg dus plaagd myn lam'm'ren teer.

104 *Da.* Zeg , in wat land , dat blykt drie ellen lang , niet meer ,

Des hemels streêk , † 'k u zal een gróót waarzegger noemen.

Me. Zeg my ; in wat gewest men ziet de koningsbloemen

Opwassen ; Fyllis dan voór u alleen behóuw.

108 *Pa.* * 't Niet voegd , dat zulk geschil ik by u slechten zóu :

En gy , en hy verdiend de koe ; en al wie vreeze

Voór zoete minn' , óf zelf proefd' bitter die te wezen.

111 Gy maats de beêcken stópt ; al 't veld is nat genoeg.

† *Lates
anguis in
herba.*

† *Vix offi-
bus ha-
rent.*

† *Et eris
mibi ma-
nus Apol-
lo.*

* *Non no-
strum in-
ter vos
tantas
componere
lites.*

P O L L I O.

Vierde Herders-kóut.

Kórt inhóud.

*Als een geboorte-lied, dit boek komt openbaren,
Tót Póllio's zoóns eer, d'aanstaande góude jaren,
De gróóte vreugd in 't vólk, en d' overloed op 't veld,
By die Sibyllen al te voren lang gespeld.*

LAat zingen hóóger ons, Sicyl'sche Zanggóddinnen :
Elk lage tamerind' en elst niet wil beminnen.

Zóó 'k zing van 't bosch; laat 't bosch eē Burgervoógd zyn waard'.

Nu d' uiterst' eeuw schynt by Sibyll' lang' g'openbaard :

Een langer eeuwen-ry tót ons nu neer komt dalen :

Nu 't gulde jaar , en maagt Afré' weér ons bestralen :

Men nu nieuw' af komt van d' hóóg' hemel tót ons zend.

Gy kuifsch' Lucyn, uw gonst tót 's kinds geboort' aanwend,

Op dat dwynt d'yz'rig' eeuw, en góud' eeuw komt in stede

Deur al de wereld : † uw' Apóll' regeêrd alreede.

Dan 't lóff'lik jaar zal aangaan , en , gewenschten tyd,

Wanneer , o Póllio, gy Burgermeester zyt.

Doór uw beleid , zóó noch onz' bóósheids voetstap blyve,

Gy van de wereld zult gestaad' ge vreez' verdryven.

Hy aarden zal naar Goón , met Goden yder held

Zien omgaan , en hem zelf by Goden zien geteld,

† 't Bevredigd' aard-ryk óók doór 's vaders deugd beheeren.

Maar , kind , in 't eerst' zal d' aard' u slecht geschenk vereeren,

En hazelwórtel u met klimöp deilen uit,

Oók 't lachend' beerenklauw gemengd by 't kalve-kruid.

De geitjens zullen t' huis vol melk met d' uijers komen,

En nóit de kudden voór geweld' ge leeuwen schromen :

't Welrieckend' schóón gebloemt zal uit uw wieg ontstaan :

De slang zal kwynen , en 't vergiftig kruid vergaan,

D'Assy-

† Tuus
jam re-
gnat Apo-
lo.

† Paca-
sumque
reges pa-
tris vir-
tutibus
orbem.

4

8

12

16

20

24

- D' Assyrische roósz' zal op al 't veld staan hóóg gerezen,
 Maar als der helden lóf, en 's vaders werk te lezen
 Gy komt, en waar in deugd bestaat gy kennen zult,
 28 Dan 't kóóren-air allengs zal maacken 't veld verguld,
 Aan d' ongesnoeid' haagdoörn de blaauwe druif zal hangen,
 Te zweeten honigdauw d' hard' eicken óók aanvangen :
 † Niet min van 't óud' misdryf de voetstap schuilen zal,
 32 Die gier' gaards zal naar zee, de steden met een wal,
 En d' ackers met den ploeg gebieden om te roeren :
 Dan d' and're Tifys zy, die 't puik der helden voere
 Met een tweed' Argo : óók zal and're kryg gaan aan,
 36 Dan zal men gróót Achill' naar Tróje weér doen gaan,
 Wanneer gy zyt hier na gekomen tót 's mans jaren,
 Geen schip zal mang'len waar, de zeeman staacken 't varen,
 † D' aard' over-al zal 't all' doen zyn in vollen stand :
 40 Geen wyngaard snoeijen, nóch men óit zal eggen 't land :
 De werkzaam' boer zal slaan dan uit den ploeg zyn ftieren,
 Geen wol zal met veêl verf behoeven zig te çieren ;
 Maar zal de ram, in 't veld, 't lyf met een vacht vol geur
 44 Bekleden van oranje en gloeiend' purp're kleur,
 En 't berg-róód zal van zelf 't lam verven onder 't weiden.
 De Schik-góddinnen, die Góds nóótlót vast beleiden,
 Zulk' eeuwen, spillen, spint, eenstemmig spraacken uit.
 48 Uw' gróót' eernamen nu ('t wórd tyd) o Godenspruit,
 Vaart aan, die d' af komt van Jupyn zal doen aanwassen.
 Zie, hoe de wereld, d' aard', de locht, en zeesche plassen,
 Óók 't hemelsche gewelf bezwycken doór hun wigt.
 52 Zie, tegens d' aanstaand' eeuw, wat vreuchd' elk-aan al sticht.
 Och had ik zóó veêl geeft, en dat ik leven mogte,
 Tót dat ik in het licht, naar eisch, uw' daden brógte :
 Met lófzang Linus, nóch Thraasch' Orfeus won 't van my ;
 56 Al stond de moeder deèz', de vader d' ander by ;
 Kallioóp' Orfeus, schóón' Apóll' óók Linus redde :
 Zóó voór 't Arkaad'sch' gerecht, Góð Pan met my óók wedde :

† Pauca
 tamen
 suberunt
 prisca ve-
 stigia
 fraudis.

† Omnis
 feret
 omnia
 tellus.

Pan, voór 't Arkad'fch' Gerecht, zig dan verwonnen zag. 60
 † Toón dat g' uw moeder kend, klein kind, met u' gelach :
 Uw moeder u, in 't lyf, tien maanden pyn'lijk droege.
 Begin, klein kind : wien nóit eig' ouders toe en loegen,
 Góð dezen acht zyn difch, Góðdin haar bedd' niet waard. 63

† Incipe
 parue puer
 rissu cogno-
 scere ma-
 trem.

D A F N I S.

Vyfde Herders-kóut.

Kórt inhóud.

*Menalk' en Mópsus beid' hier Dafnis dóód beklagen ;
 Den een zijn grasschrift zingt, den ander hoe gedragen
 Is in 't getal der Goón : om gonst z' hem roepen aan
 Voór all' hun ófferhand' tót zyn'er eer gedaan.*

MENALKAS. MÓPSUS.

Me. **W**Aarom wy, Mópsus, niet (t' wyl in geen konst verschélen
 Wy beid, want ik wél zing, gy op de fleuit kend spélen ;)
 Neêr zitten onder d' ólm by d' hazelaars gezet ?

Mo. Menalk', † gy óuder zyt : 't is reéd', dat 'k vólg uw wet ;
 't Zy onder 't drillend' lóóf, geroerd doór 't west'lyk waeijen,
 Wy gaan, óf lieft in 't hól : zie, hoe om 't hól zig draeije
 De wilde wyngaard, en met druiven 't zelfd' bewind.

Me. Dat op onz' berg, alleen met u, nú wedd' Amynt'.

Mo. En óf hy Febus zelf met zingen woud' verwinnen ?

Me. Nu, Mópsus, eerst begin, 't zy óf van Fyllis minne,
 Van Alkons lóf, óf óók van Kodrus twist : vang aan :
 Al grazend' Tityr zal de bocken gade slaan.

Mo. Ja deze veerzen, die 'k op maat, by beurt kórts speelde,
 En in de groene schórs des beuckebóóms 'k afbeelde,
 'k Doen hóóren zal : dat wedd' Amynt' met my dan, spreékt.

Me. G'lyk blond' olyf by een taey' will' gbóóm hóóg uitsteékt,
 De laag' lavenderbloem moet voór róód' roóz' laar wycken ;
 Zóó zal Amynt' voór u de vaan, myns óordeels, strycken.

Mo. Maar

† Tu ma-
 jor: tibi
 me est
 aquum
 parere.

- Mo.* Maar, knaap, zeg dóch niet meer: alreed' in 't hól wy gaan.
- 20 Om Dafnis, wreed vermoord, elk Veldgóddin getraan
Brógt vóórd: van Veldgóddinn's tuigd, haz laars zulx, en stróómē.
De moeder (toen in d'arm had 't droev' zoóns lyk genomen)
Gekermd heêft op 't gesternt's, en Godens ongenaad'.
- 24 T'wyl, Dafnis, boven d' aard' gy stond, geen ós verzaad
Dronck in de koele beêk: nóch d' herders 't veê toelieten
Dat proefde gras, óf zig mogt laven in de vlieten.
O Dafnis, 't woest' gebergt', en bosschen is 't bekend;
- 28 Hoe d' Afrikaansche leeuw steende om uws dóóds ellend.
D' Armeên'sche tygers voór den wagen Dafnis stelde:
Eerst Dafnis, aan de rey', den dans van Bachus melde,
En hoe men blad' ren zacht om taeije stammen draeid.
- 32 G'lyk wyngaard het gebóómt', de druif de rank verfraeid;
G'lyk stieren 't veê, 't gewas vergierd de vette landen;
‡ Zóó zyt gy d' eer uws vólks. Sind u de dóód aanrande,
Zelf Pales van de weid', óók zelf Apóll' ging doór.
- 36 Daar dikwils zaelden wy 't gróóft' Róóren in de voór',
Graanlóóze halmen, en slecht onkruid maer op kwamen:
Daar róóde tylóóz' plaats, en zacht' violen namen,
Zyn niet dan distels scherp, en dorens uit ontstaan.
- 40 Met meijen dek de brón: stróí, herders, d' aard' met blaau:
Want Dafnis daad vereifcht om hem deéz' eer te geven.
Maak hem een graf, en doet op 't graf, dit grafschrift kleven:
Ik Dafnis hier in 't bosch, ten hemel toe vermaard,
- 44 *Was berder van 't schóón' veê, maar schóónder zelf op d' aard'.*
Me. O Gódd'lik' Dichter, ons uw dicht zóó wel verfrifche,
G'lyk slaap vermoelden doet in 't gras; gelyk doet slifchen
Een springend' zoete beêk, in d' hitte, 't dórstig' hart:
- 48 Met fleuit alleen niet, maar, met zang g' uw meester tart.
Gy zult nu, g'luckig' knaap, by hem zyn vergeleêcken.
Nóchtans wy, naar onz' konst, van u, lóf willen spreêcken;
En uwen Dafnis, tót 't gesternt', men pryzen zal:
- 52 Wy loven Dafnis hóóg: want Dafnis minde ons al,

‡ Tu de-
cus omne
fuit.

† An quid-
quam no-
vis tali sit
munere
majus ?

Mo. † Kan voór ons groóter iet, als deêz' vereering wezen ?
En pryzens-waardig was deêz' knaap, óók heêft geprezen
Deêz' veerzen Stimichon, al overlang, ons aan.

Me. De blancke Dafnis d'ong'woón 's hemels póort ziet staan 56
Verwonderd, onder hem óók sterr' en wolcken dryven :
Hierom de Herders-goón en Bosch-góddinnen blyven,
Óók bosschen, beêmden, en de herders, in genucht.

Men vangt met 't net geen hert, geen wolf op 't veê heêft lucht : 60

† D'oprechte Dafnis zoekt maar vreêd. * Zelf't ongeschóre
Gebergt' van vreugd' juigd, dat men tót 't gesternt' kan hóren :
Zelf' klip, en bóomgaard, nu op dit gezang weêr geêft
Geluid: Menalkas, hy is Gód, voór Gód óók leêfd. 64

O Dafnis, zyt uw vólk goedgonstig. Vier óutaren
Zie, twee voór u, en twee voór Febus. T' elckem jare
Twee kannen versche melk schuimryk gy krygen zult
Van my, twee beêckers óók met vett' olyf gevuld : 68

'k Zal doór wyns overvloed, der gasten vreugd' eerst wecken,
* Zóó 't vriest voór 't vier; is 't oegst, in groene koell' vertrecken.

'k Nieuw' nektar schencken zal in 't glas, Aryn'schen wyn.

Lyk' sch' Egon, en Dameêt myn zangers zullen zyn: 72

Alfesibeüs zal de Saters-dans beginnen.

Zulx zal u steets geschien, als wy aan Veldgóddinnen

Onz' jaarbelóft voldoen, en óff'rend' zuiv ren 't land.

Zóó lang 't zwyn op 't gebergt', de visch in zee hóud stand, 76

De springkhaan zal den dauw, de bie den tym uitzuigen;

† Men van uw naam, en faam, en lóf altyd zal tuigen.

Den boer zal 's jaars u doen, g'lyk hy aan Bachus doet

En Ceres zyn belóft; naar 't wóord hy doen u moet. 80

Mo. § Wat een geschenk zal ik, voór dat geschenk, u geven ?

Want uit den zuiden doet geen koelte my zóó leven,

Geen strand my zóó verkwikt waar zacht de gólf op bruisd',

Nóch beêk verheugd zóó, die, deur dalen steenróts ruischt. 84

Me. Ik schenk deêz' bróff' scherlei-pyp u, die ons eerst leerde :

Verliefdé Korydon Alexis schóónheid eerde :

† Amat
bonus otis
Daphnis.
* Ipsi le-
titia voces
ad sidera
jactant.

* Ante fo-
cum, si fri-
gius erit; si
messis in
umbra.

† Semper
honus, no-
menque
suum.
laudesque
maue-
bunt.
§ Qua tibi,
quá tali
reddam
pro car-
mine do-
na ?

- Die pyp leerde ons : wiens veê? is 't Melibeês? deez' staf
 88 Vaart gy, Menalkas, aan, dien 'k nóit Antig'nes gaf,
 Al bad hy dikmaal my, en hy elks gonst was waardig:
 90 Welk' is gelyk van kwaft, van koperwerk óók aardig.

S I L E N U S.

Zeste Herders-kout.

Kórt inhóud.

*Silenus, naar gewoónt', in dronckenschap verzeên,
 Tót zingen aangepórd, zyn schelle keêl deêd open:
 Van 's werelds óorsprongk heêft gezongen ongecreurd,
 En hoe in 't eerst' begin veel wond'ren zÿn gebeurd.*

- Z**ig eerst gewaardigd hêeft de Syrakusche tóónen
 Te spelen onz' Thaly', nóch schaamde in 't bosch te wónen.
 Toen ik van Koónn'gen zong en kryg, Apoll' gevat
 4 My heêft by 't óór, en sprak: 't voegd d' herder, Tityr, dat
 Zyn schapen hóed, en met een veld-deun zig vermeide.
 Nu ik (dewyl elk tracht, o Varus, te verbreiden
 Uw lóf, en dond'ren uit des óórlógszwaar verdriet;)
 8 Een veld-lied spelen zal op 't dun en teere riet.
 Ik niet ong'óórlófts zing: zóó wie nóchtans, wie lezen
 Dit wil met lust, van 't wóud en onz' tam'rind, geprezen
 Hy zal u, Varus, zien: nóit Febus eenig blad,
 12 Als daar in Varus naam gebeêld staat, hóóger schat.
 Vaart, Zaggóddinnen vóord. Mnafyl' en Chromis zagen,
 Twee jongers, in een hól Sileên in slaap, ten dage
 Voórgaand' vol wyn en zad, g'lyk meest hy 't brein verdóófd:
 16 Gevallen kranfen slechts wat lagen by zyn hóófd,
 En aan 't versleten óór een hólle wynkruik hinge,
 Want d' óud' man dikmaal hen bedroóg met hóóp van zingen.
 Toetredend' wórpen z' hem om 't lyf een kranfen-band,
 20 Juist Egle d' anxigtigen kwam by tót onderstand;

Schóónst' Egle Veldgóddin heéft met bloed-róód' moerbeez'en,
 Zóó rasch op sloeg zyn óóg, beschilderd al zyn wézen.
 Hy, 't list belachend', sprak: hoe, kind'ren, gy my bind?
 Laat lós: genoeg is 't, dat gy dus betrapt my vind: 24
 Maar eischt wat lied gy wild: 'k zal u dat lied doen hóóren,
 Voór haar blyft ander lóón: strax klonk zyn stem in d' óóren.
 Men hupp'len zag, op maat, toen Satyrs, en het wilt:
 D' hard' eickebóóms getóp zócht óók geen langer stilt'; 28
 Parnassus berg meer gonst tót Febus nóit betóónde;
 Nóch Rodope, en Imaar' óit Orfeus hóóger króónden:
 Want klaar hy zong, dat 't al, in 't gróót' en ledig' rond,
 Uit 't zaad van 't water, vier, óók d' aard', en locht ontstond: 32
 Uit deez' hóófdstóffen hoe is alle ding gespróten,
 En hoe eerst in zyn vorin wierd 's werelds klóót gegóten.
 Toen zette zig de grond, de zee naar 't diep toe zeég,
 En yder stóf allengs zóó zyn gedaante kreég. 36
 Nu 't aard-ryk zag de zon eerst met verwond' ring stralen,
 En uit d' ontslote wolk den regen nederdalen.
 Al 't bosch begoft, doór groei, te ryzen over-end,
 't Zeldzaam' gediert' óók doólde op bergen onbekend. 40
 Na, van Saturnus Ryk, Prometheus dieft' óók melde,
 Hoe Pyrra steenen worp; hy 't gier op Kaukas' velde:
 En zong van Hylas, wien, in 't bron, matroós verloór,
 Die Hylas, Hylas riep, dat galmde al 't strand in 't óór: 44
 Gaf tróóft Pafisæ, die den witten stier beminde:
 Gelukkig waarze, had men 't veê nóit kunnen vinden.
 † Och maagd van 't luk beróófd! wat dolheid u bedroóg?
 't Valsch' loeijen, deur al 't veld, van Pretus dóchters vloóg; 48
 Nóchtrans zóó vuil, met 't veê, zig niemand en besmette;
 Hoewel elk vreezde, om d' hals, men 't ploeg-juk haar zóud zetten,
 En dikmaals d' horens elk op 't gladde voórhóófd zócht.
 Gy dwaald nu op 't gebergt', óch maagd tót druk gebrógt: 52
 Hy zyn sneewitten rug leit op zacht' maybloem neder,
 By een' bruin' eêckelbóóm óók kaauwd 't groen' gras vast weder,

† *Ah vir-
 go infæ-
 lux, qua te
 dementia
 cepit?*

- Of zoekt een in den hóóp. Sluit Veldgóddinn's, (gy uit
 56 't Ryk Kreta Veldgóddinn's) ay, bosch en beëmden sluit;
 Licht mochten, by geval, wy ergens 't spoór beóógen
 Des stiers verdwaald: (die doór 't groen' gras zig vond bedrógen,
 Of volgde een óffen-tróp) misschien óf te Górtyn,
- 60 Doór zomm'ge koeijen, weêr in 't stal gebrógt mogt zyn.
 Toen zong van 't meisken, 't welck graag Hesp'rus appels minde:
 Hoe 't mosch, en bitt're schórs zig om de zufters winden
 Van Faëton, als els, z' hen rechtend' hóóg van d' aard':
- 64 Hoe Gallus dwalend' om Permessus oever vaard,
 En een der zuft'ren hem op Helikon deêd treden,
 Waar d' heel' Apólloós rey dien man gróót' eer aandede:
 Hoe d'herder Linus, dit hem, met een Godd'lik dicht,
- 68 Met bloem', en bitter ep't hair gier'lik zynd' omvlicht,
 Toe zong: deêz' fleuit (neêmt z' aan)u Zanggóddinen schencken,
 Wien d' óud' Hesiodus eerst had, waar meêd' te wencken
 D' hard' effchen van 't geberg't, al zingend' was gewoôn:
- 72 't Gryneêsch' boschs óirsprongk u men stel hier doór ten tóón;
 Zóó dat Apóll' dit wóud, voór't hóógt', woud' uit doen steêcken.
 Van Scylla, Nifus kind, wat zeg ik meer? men spreêcke,
 Dat z' om haar navel blank veêl bassend' honden draagt,
- 76 Doór wien, z' Ulyffes vloót in 't zeediep heêft geplaagd,
 En slond matroós vol vrees, helaas! doór haar zeehonden:
 Of hoe hervórm'd van lyf was Tereus hy ontwonde?
 Wat dischte Filomeêl' hem gaven, wat bancket?
- 80 Hoe naar 't wild' bosch zy vlugte, en vloóg in 't eerste met
 Wat vlercken over haar zelfs hóf doór ramp gedrongen?
 Wat Febus eertyds by luk-ryck' Eurotas zong
 Hy zong, die 't zelfd' óók zyn' laurieren leerde vóórd:
- 84 Elks dals weêrklank wierd van zyn zang, sterr' hóóg, gehóórd;
 Tót d' avond vallend' woud' (met onwil van dien dage)
- 86 Dat d' herders telden 't veê, ter kóy 't óók deden jagen.

MELIBEÛS.

Zevende Herders-kóút.

Kórt inhóud.

*Tót scheidsmán Melibê's van Dafnis wórd verkoren,
(Terwyl met yver by zócht naar zyn bok verloreñ)
Dat tusschen Korydon, en Tyrfis 't óordeel veld
Van hun gezang : waar op, den minst' by Tyrfis steld.*

MELIBEÛS. KORYDON. TYRSIS.

Me. **M**iffchien zat Dafnis by de ruifchend' eêckelbóómen;
En Korydon had 't vee, óók Tyrfis t'zaam' doen komen;

De schapen Tyrfis, die melkgeiten Korydon:

Beide Arkaders, elk op zyns jeugts kracht steunen kon,

In 't zingen even gauw, bereid hun beurt te hóuden.

T'wyl ik beschermde hier de jonge myrt' van kóude,

Myn geit, zelf kuddes man; verdwaalde, en Dafnis aan

Ik zien, die my óók zag, straks deêd hy my vermaan :

Kom hier, o Melibê, wel zyn uw geit en bocken,

† En zóó g' hebt tyd, wat rust wil in deêz' schaduw' zoecken.

De runders, om hun drank, gaan hier deur beêmd en veld :

Hier Mincius dun riet om die groen' oevers steld,

Biezwormen brommend' op gewyden eik' luid' baren.

Wat zóúd' ik doen? Alcipp', nóch Fyllis by my waren,

Die deden in de kóy gespeend myn lammers gaan :

† Veêl twift by Korydon en Tyrfis was ontstaan :

Niet min ik, om hun spel, te rugg' stelde al myn dingen;

Dies beid' begosten hun gedicht om stryd te zingen,

En 't geên best yder kost, by beurt', op t'heffen zócht.

Dan Korydon dit vóórd, dan Tyrfis dat weêr brógt.

Ko. Libetrifch' Veldgóddinn's, myn vreugd', laat my opheffen

Zóó 't lied, g'lyk 't Kodrus weêz, (die kloekst naast Febus, treffen

Kost een gedicht :) óf, zóó wy misschen al in zang,

Men dan de schelle fleuit aan d' heil'ge pynbóóm hang.

‡ Et, si
quid ces-
sare potes,
requiesce
sub um-
bra.

† Et certam
men erat,
Corydon
cum Thyrsi-
sâe, ma-
gnam.

4

8

12

16

20

24

Ty. Ar.

- Ty.* Arkaad'sche herders, uw opgaand' Poëët doet proncken
Met veil, dat Kodrus hert, doôr ipyt, in tween ontvoncke:
Of pryft hy 't hóóg, zóó vlecht met hazelwórtel 't hóófd,
28 Op dat geen schamp're tong', d' aanstaanden Dichter dóófd.
Ko. Diaan', klein' Mykon u 't gebórsteld' zwynskóp geve,
En d' horens wyd getakt des herts van een lang leve.
Zóó zulx geschied, gy zult geheel in 't marmer staan,
32 En om de beenen met de purp're leerzen aan.
Ty. Priaap', gy een kóp melk en maar deêz' koek te wachten
Hebt jaarliks: want men u een arm tuin-heilig achte.
Nu is u, naar den tyd, een marmer beêld gemaakt:
36 Zóó dragbaar wórd de kudde, in 't góud geheel gy raakt.
Ko. Nereêsche Galatê, 'k niet zóó d' Hybleêsch' tym minne,
Gy, blancker dan een zwaan, 't witt' veil in schóónheid winne;
Kom by hem, zóó gy zórg voór Korydon nóch draagt,
40 Wanneer de zatte stier in 't stal zal zyn gejaagt.
Ty. Ja bitterder 'k u schyn dan 't Sardynsch' kruid, gerekend
Als wier aan 't strand gesmakt, en als muisdoren stekend;
† Zóó langer dan 't heel jaar my dezen dag niet praamd.
44 Gaat runders zad naar 't stal, gaat henen, is'er schaamt.
Ko. Bemofchte bronnen, kruid, dat zachter slaap verwecke,
Haag appelbóómen groen, wien luttel schaduw decke,
Schut 't veê voór d' heetste zon: de zomerhit 't al kweld;
48 De bolle knóp nu uit de vrucht' re wyngaard zweld. (ken
Ty. Hier 't pekhóut brand, den haard óók warmd; altyd men stoóc-
Hier doet, de pósten zyn heel zwart van 't roet, en 't róócken:
Wy zóó des nóórd' winds vórst hier achten, g'lyk de vliet
52 Al stróómend' d' oevers, óf de wolf veêl veê ontziet.
Ko. Genever-beêz'jen, en kastan'jen ruig hier groeijen:
En d' appels over-al neêr van de bóómen vloeijen:
't Lacht al ons toe: maar zóó Alexis schóón deêz' hóógt'
56 Der bergen vlied, zult gy de beêcken zien gedróógd. (krancken:
Ty. 't Veld dórd: 't gras kwynend' smacht, de pest-locht 't al doet
Nóit Bachus d'heuvels gond de schaduw' der wyrancken:

† Si mihi
non hac
lux toto
jam lon-
gior anno
est.

Al 't bosch zal bloeijen zóó onz' Fyllis eens komt weêr,
Jupyn óók dalen zal in aang' naam' regen neêr.

60

Kg. Hóógst', Bachus wyngaard's acht, en Herkules pop'lieren,
De schóóne Venus myrt', en Febus die laurieren;

Maar Fyllis d'haz'laar mind: t'wyl Fyllis dien staat aan,
Zal Febus lauwer, nóch myrt' d'haz'laar doen vergaan.

64

Ty. D' esch'-bóóm is schóónst' in 't bosch, in tuinen die pyn-bóómē,
De denn'-bóóm op 't gebergt, de populier aan stróómen:

Maar zóó, schóón' Lycidas, gy dikwils my begroet,
D' esch'-bóóm in 't bosch, pyn-bóóm in tuin u wycken moet.

68

Me. Hoe Tyrfis 't kwyt was, k merkte, en vrucht' lóós nóch 't wóud
Vóórd-aan wy Korydon, onz' Korydon beminnen. (winnen: 70

T O O V E R E S.

Achtste Herders-kóút.

Kórt inhóud.

*Hier Damon klaagd op Nise een meisken, 't welk hy minde,
Wien Mópsus tót den echt, met weêrmin kost verbinden.*

*Alfesibeus vraagd de tóóverkonst om raad,
Op dat van Dafnis nóit z'dud' wórden wreed versmaad.*

D A M O N. A L F E S I B E Û S.

IK zal Alfesibeê's en Damons herders-zangen
Vertellen, hoe de vaarz', daar zy aan gingen vangen
Hun wed-lied, 't gras vergat, 't scherpziend' gediert' zig vond,
Om zulcken tóón, verbaasd; de beekstróóm stil óók stond.

4

'k Zal van Alfesibeê's en Damons veld-lied spreêcken.
Tóónd gonst, 't zy boven 't gróót' Timaavs róts gy nu steêcke;
Of zeild d' Illyr' sch' kufft langs; zal ik wel zien dien dag,
Dat ik uw helden-daad nóch kenbaar maken mag?

8

Laat 't zyn, dat ik verbreed' de wereld deur uw veerzen,
Die waardigh zyn alleen de Sofokleêsche leerzen.

Van

- Van u 'k begin, met u 'k hóud' op: 't gedicht (volvoerd
 12 Doór uw bevel) ontfang: gedóog om 't hóófd men fnoerd
 Dit aardveil, dat het deur uw' zeëg-laurieren dringe,
 De koele fchaduw' van de nachtlocht nauw'lix ginge,
 Wanneer den dauw doet 't veê verheugd in 't jong' gras gaan;
 16 Dus Damon, steunend' op een lang' olyf, ving aan.
Da. Voór d' held're dags begin ryz', mórgen-fter, naar 't hóóge,
 Doór myn bruids Nifaas liefd' oneerlik zóó bedrógen
 T'wyl ik vast kerm, en Goón (fchóón hun getuig'nis zuur
 20 My viel) al ftervend' aan nóch roep in 't uiterft' uur.
 Doet nu met my myn fleuit, 't Arkadifch' veld-lied hóóren.
 Pyn-bóómen galmend' en het ruifchend' wóud bekoren
 Steets Menalus: altyd van d'herders lied' hy weét,
 24 Hóórd óók van Pan, die eerst uit riet de fleuiten fneéd.
 Hef op met my, myn fleuit, d' Arkaad'fche veldgedichten.
 Aen Mópfus Nife tróuwd. † Waar op wy minnaars ftichten?
 Nu paren paarden met griff'oens, en, d'eeuw na deez',
 28 T' zaam zullen drincken gaan den hond en das vol vreez'.
 Sny nieuwe tórtfen, Mópfe: u t' huis de bruid verfchync.
 Stróy noten, man: de zon, om u, in 't weft' verdwyne.
 Hef op met my, myn fleuit, 't Arkadifch' herders lied.
 32 O waard aan man gevoegd, dewyl gy elk verftiet,
 En fpóttelik myn fleuit, myn geitjens óók verachte,
 Myn winkbraauw's bórftelryk, en langen baard belachte;
 ‡ En dócht dat 's werelds werck was uit der Goden zin:
 36 't Arkadifch' herders lied, myn fleuit, met my begin.
 'k Zag u (klein meisken zynd') in onzen tuin vermeiden,
 Met moeder pluckend' 't oóft gebloófd, daar ik u leide,
 Toen in 't dertiende jaar te treden ik begon,
 40 De jonge tacken óók van d' aard' k bereicken kon.
 Zóó ras 'k u zag, ik kwynde, en my het kwaat bezwaarde.
 't Arkadifch' veld-lied wil, myn fleuit, met my aanvaarden.
 'k Nu weét wat is de min: nóit Ifmar heéft gebaard,
 44 Uit harde fteen, dit kind, vremd van ons bloed en aart;

† *Quid
non spe-
remus
amantes?*

‡ *Nec cu-
rare Deum
credis
mortalia
quem-
quam.*

- Nóch Rodopê, nóch die Gar'manten verr' gelegen.
 Wil nu, myn fleuit, met my 't Arkadifch' veld-lied plegen.
 De wreede Mingód weêz de moer met kindermóord
 Te smetten d' hand. Oók brógt gy moeder wreedheid vóord. 48
 De moeder, óf het kind, wie meerder bóósheid dede ?
 Bóósaardig is dat kind, gy moeder zyt óók wreede.
 Myn fleuit, 't Arkadifch' lied, met my t' opheffen waag.
 Dat nu den wolf van zelf vlied' 't schaap: d' hard' eick' óók draag 52
 De blozend' appels: op den els tylóózen bloeijen:
 De schórs van tamariff' vet amber uit doet vloeiijen:
 Dat zing de zwaan met d' uil: laat Tityr Orfeus zyn,
 In bosschen Orfeus, en Arion by dóllyn. 56
 't Arkadifch' veld-lied wil, myn fleuit, met my opheffen.
 Al 't land laat wórden zee: gy bosschen 't luk moet treffen.
 Van d'hóógften tóop des bergs 'k zal springen lós in zee;
 Laat laatst deez' gaaf by u, voór 't sterven, grypen stêe. 60
 Hóúd op myn fleuit, laat nu 't Arkadifch' veld-lied varen.
 Dus Damon. 't Antwóórd van Alfesibeê's verklaren
 Gy Zanggóddinnen wil: † elk zig niet 't al vermand.
 Al. Breng 't zuiv'rend nat, 't óutaar górd met zacht ófferband: 64
 Doet mann'kens wieróók, en vet yzerkruid ontsteêcken:
 Op 'dat 's mans minn' ik mag verzetten van zyn streêcken
 Doór tóóver-óffer: hier ontbreêkt 't gedicht alleen.
 Myn rym leid Dafnis, doet van stad t' huis Dafnis treên. 68
 't Gedicht kan wel de maan van d'hemel af doen lichten.
 Verand'ren Circe deêd Ulysses maats doór dichten:
 De kóude slange berst doór tóóv'ring in de beêmd.
 Myn dicht, leid Dafnis van de stad, naar huis hem neêmt. 72
 Voór 't eerst' omwind' ik u met drie van deze drommen
 Van drierley koleur; uw beêld ik driemaal omme
 Dit óuter draag: † Gód lieft' t onesse tal gehengd.
 Myn tóóver-veers van stad breng Dafnis, t' huis hem brengt. 76
 Drie kleuren Amaryll' doet met drie knóópen leggen:
 Knóóp slechts Am'ryll', en ik knóóp Venus band, wil zeggen.

† Non
 omnia
 possumus
 omnes.

† Numero
 Deus im-
 pare gau-
 det.

- Myn veers leid Dafnis uit de stad , hem t' huis besteld.
- 80 G'lyk een en 't zelfde vier , dit wassen-beeld versmelt,
En 't leem' verhard ; zóó Dafnis deur onz' minne-vieren.
Stróy zóut en meêl , brand met lym-zwavel kraak-laurieren.
Kwaad' Dafnis brand my , ik 't laurier in Dafnis steêd'.
- 84 Myn dicht , leid Dafnis t' huis , neêmt hem van stad tóch meêd'.
Dat liefd' zóó Dafnis steêkt , g'lyk zoekt deur bosch en wóuden
Een jonge tócht'ge koe den stier , die mat dan hóude
Zig by een waterbeêk ter aard' in 't groene kruid,
- 88 † Waar macht' lóós 's nachts zy , laat , vergeêt te keeren uit :
Zóódaan'ge liefd' hem vange , op dat 'k hem nóit geneze.
Breng Dafnis t' huis van stad , myn veers , wil leider wezen.
Deêz' tróuw lóós liet my lest zyn kleederen te pand,
- 92 Die by dien drempel ik begraav' nu diep in 't zand :
Dit minnepand men moet aan Dafnis weêr vereeren.
Myn dicht , breng Dafnis van de stad , doet t' huis hem keeren.
Zelf Meris gaf my 't kruid , deêz' tóóvergift zy vond
- 96 Voór my in Pontus , 't zelfd' baard ryck lik Pontus grond,
'k Zag veêl , dat Meris wierd hier doôr een wolf , zig dede
In 't bosch óók bergen , uit 't graf dikwils geesten treden,
En dat 't betóóverd' kóórnr wierd elders heên' gebracht.
- 100 Myn veers , breng Dafnis van de stad , dat t' huis komt , tracht.
Am'ryll' , breng buiten d' affch' , en smak z' in waterstróómen,
Niet omziend' over 't hóófd : dus Dafnis 'k aan zal komen :
Want hy geen Goden , nóch geen tóóver-veers erkend.
- 104 Myn dicht , breng Dafnis van de stad , naar huis hem zend.
Zie , 't óuter doet van zelfs zig in een vlam optreken,
T'wyl traag ik d' affch' brógt aan : ten goede moet het strecken :
Wis 'k dwaal hoe 't is : en bast den blafhond in de deur.
- 108 * Gelóóven wy 't ? óf hóud , die mind , zyn dróóm geen leur ?
- 109 Spaar , spaar uw tóóver-veers : van stad nu Dafnis naderd.

† *Nec fera
mement
decidere
noctis.*

* *Credimus ? an
quis amat
issi sibi
formia
sanguis ?*

Æneas, Dido believende, verhaelt haer op een ry den ondergang van Troje, die zich op deze wyze toedroegh. De Griecken, in 't tiende jaer des oorloghs voor Troje, afgemat, zoeken door lagen een uitkomst des krijghs, en by nacht aftreckende, laten op 't veldt een houten paerdt, het welck zoo afgrijsfelijk hoogh gebouwt was, dat men het niet binnen de poorten kost halen. De Trojanen, door Si-

*Infelix Asia cecidit quo Pergamon igne,
Narratur, vel quo Troia cremata rego.*

*Adduntur, doli Gratiam, fraudosq; Sinonis,
Vtq; patrem flammis Troas pius eripuit.*

nons bedroghaengevoert, breken een vack uit de vesten, en planten het paerdt op 't flot. De Griecken vallen door den gesloopten muur daer op in de stadt; Sinon opend des houten paerdsbuyck, en laet de bloem der gewapende Grieksche vorsten, die daer in verborgen waren, te voorschijn komen, die alles vermoorden wat hun voorsquam, en de geheele stadt in brandt staken.

Negende Herders-kóut.

Kórt inhóud.

Op weg, vangt Meris aan by Lyçidas te klagen
 Van 's krygsvólks wreed geweld, 't geên doet den boer verjagen,
 Oók hem zyn landontroófd: en, om des reis verdriet
 Te kórtten, zingen zy t' zaam' gaand' een vroliklied.

L Y Ç I D A S. M E R I S.

Ly. **W**Aar gaat gy, Meris? vólgd gy 't pad, 't geên steédwaarts
 leide?

Me. Beleven, Lyçidas, wy, dat onz' kleine weide,
 (Waar nóit wy vreesden voór) een vremd'ling róófd? en zegg'
 Als eig'naar: dit komt my: gy boer, nu óud, trek weg?

† Quoni-
 am fors
 omnia
 versat.

Wy nu verdrukt, zyn droev' († want 't al fórtuun doet wenden)

En hem (de plaag haal dien sóлдаat) deez' bocken zenden.

Ly. Voórwaar 'k had 't óók gehóórd, dat uw' Menalk' kwam aan
 Zyn landen weér doór zang, waar d'heuvels hóóg bestaan

Te ryzen, en allengs naar 't water af dan zacken,
 Daar d' óude beuck bóóm staat geknót van al zyn tacken.

Me. G' hebt wel gehóórd, men wist 't óók al: maar zóó gebaat,
 O Lyçidas, ons zang heêft onder elk sóлдаat,

G'lyk een Chaoónsche duif van d'arend overladen:

Had op d' hóll' eêckelbóóm, ter slink, my niet geraden

Een kraey, dat most, doór my, deêz' twist zyn vroeg gesmoórd;
 Menalkas was al lang, uw Meris óók vermoórd.

Ly. † Och, doet wel iemand nóch zulk' schelmstuk? zóó, doór 't
 sterven,

Och! zóuden wy, Menalk', u, met uw vreugd kórt derven?

Wie zong van Veldgóddinn's? wie stróide d' aard' met groen?

Wie om de bronnen zóud' de groene meijen doen?

Of deunen zingen, die ik kórts u stíl ontroecke,

Toen gy naar Amaryll', ons zoet vermaak, ging zoecken?

† Hem.
 oadis in
 quem-
 quam
 nantium
 scelus!

Tót

- Tót'kweërkoóm, Tityr, weid myn geitjens, 't pad is kórt ;
- 24 Drenk, Tityr, 't zatte veê, en 't wyl 't gedreven wórd,
 † Behoed het voór den bok, die, zynde stóóts, 't zóud deêren.
 Me. Of 't lied, 't welk onvolwócht hy zong tót Varus eere.
 Uw naam, o Varus, (zóó 't maar Mantua wel gaat,
- 28 † Wee Mantua, 't verdrukt' Kremóón' te na gy staat)
 De zwanen tót 't gesternt' al zingend' zullen dryven.
 Ly. Uit Cirne zóó uw' bien van d' ypen moeten blyven:
 Zóó uw' koe-ujers zyn vol melk doór klav're weid'.
- 32 § Begin, kend gy maar iet: de Veldgóddin my zeid
 Te zyn Poëët: ik ken óók dichten, d' herders noemen
 My Dichter; * maar ik kan niet van dien lóf veêl roemen:
 Want 'k mag by Varus, nóch by Cinne waardig staan
- 36 Met konst; maar 'k als een gans kwaak by de schelle zwaan.
 Me. Ik doen 't vast Licidas, en stil, by my berade
 Of ik 't gedencken kan: men moet niet 't lied verfmaden.
 Kom herwaart Galatè; wat vreuchd' in 't water speêld?
- 40 Hier bloeid de lent'; hier d' aard' verscheide bloemen deeld
 Rondom de vliet: om 't hól hier witt' pop'lieren hangen,
 De taeije wyngaard doet met schaduw' 't óók bevangen.
 Kom herwaart: † laat op 't strand de dolle baren slaan.
- 44 Ly. Hoe? zingt gy niet, 't geen zong g' alleen byd' held' re maan
 Dat 'k hóórde? † ik ken de wyz', kost ick de wóórdén weten.
 Me. Waarom d' óud' sterrens-lóóp gy, Dafnis, wild afmeten?
 Zie Cefars stern komt op, verwant van Venus bloed;
- 48 Een stern, die vruchten brengt en kóór'n in overvloed;
 Die druiven kleurd, en doet z' op zónryck' heuvels rypen.
 Ent, Dafnis, peêren: uw' na-neêf zal d' appels grypen.
 * De tyd 't al weg neêmt, óóck ons geeft: 't my heugd, noch jong,
- 52 Dat ik de zomer-zon te bedde dikwils zong:
 Nu zyn die deunen my uit 't hóófd: en weg gevlogen
 Is Meris stem: de wolf kreêg Meris eerst in d' óógen.
 Maar dat 's genoeg: Menalk' 't u dikwils zingen zal.
- 56 Ly. † Doór 't weig'ren, naar uw zang gy haacken doet ons al:

‡ *Cornu
ferit ille,
cavete.*

† *Mantua
va misera
nimum
vicina
Cremona.*

§ *Incipe, si
quid ha-
bes.*

* *Sed non
ego credi-
tus illis.*

‡ *Infanti
feriant si-
ne litora
fluctus.
† Numeros
memini, si
verba te-
nerem,*

* *Omnia
fert aetas,
animum
quoque.*

‡ *Causan-
do nostros
in longum
ducis
amores.*

En ziet, nu effen legt de zee om uwen't wille ;
 De winden hóuden zig óók van hun ruifchen stille.
 Wy zyn hier t' halver weg ; van waar men nu kan zien
 Bianórs graf. En hier, alwaar d' huislieden snien 60
 De dicke tacken af, laat, Meris, ons daar zingen :
 Weid bocken hier ; wel w' in de stad nóch zullen dringen :
 Of vreezen wy, dat 't nóch mocht reêg'nen voór den nacht :
 Laat zingend' ons gaan heên, men kórtft de weg dan acht : 64
 Om zingend' heên te gaan, † van u dit pak 'k zal heffen. (treffen:
 † Ego hoc
 te fuisse le-
 wabo.
 Me. Knaap, bid niet meer : laat ons, 't geên staat voór d' hand', be-
 Als zelf Menalkas komt, men beter zingen zal. 67

G A L L U S.

Tiende Herders-kóut.

Kórt inhóud.

*Zwaargeestig Gallus raafsd om zyn' vriendin Lykóris,
 Die hem onwaard versmaad, en met een ander doór is :
 Van d' een, tót d' ander plaets by zwiêrd, als zonder zin',
 En schreeuwd: wie heêft in dwang d' aldwingend' geile min' ?*

Wil, Arethuse, my, voór 't laatft', behulpig wezen.
 'k Zal zingen een kórt lied (Lykoris 't vry mag lezen)
 Tót mynen Gallus eer : wie weigerd Gallus 't lied ?
 Daarom, t' wyl gy deur die Sicyl'sche gólven schiet, 4
 De zóute zee en moet uw water niet vermengen.
 Begin : laat ons hier vóórd nu Gallus kwelmin brengen,
 T' wyl die Kamuifche geit struiks spruitzels rond affcheêrd.
 † 'k Niet zing voór dóóven ; 't bosch met antwóórd my vereerd. 8
 † Non ca-
 nimus fur-
 dis.
 Wat bosch, óf wildernis, u, meiskens Brongóddinnen,
 Verborgde, als Gallus dweên doór zyn' onmaat'ge minne ?
 Want u, nóch Aganipp', d' Aödn'sche bron, hield op,
 Nóch d' hóógr' van Pindus niet, nócht' óók Parnassus tóp. 12

- Laurier, en tamariff óók schreijend' om hem steënden :
 Pynboffig Menalus, en 't steenróts om hem weenden
 Des kóud' Licëus, die in d' eenzaam' klip zig hóud.
- 16 De schapen rondom hem óók ftaan, nóch 't hen beróuwd :
 Laat, braaf Poëët, 't u niet zyn leed, dat 't veê gy leyde ;
 De schóón' Adonis wel langs stróóm zyn schapen weide.
 En die schaapherder kwam : d' óff'-dryvers traag in tred
- 20 Daar kwamen : en Menalk', doór winter eick'len vet.
 Van waar deêz' liefd' ? elk vraegde : Apóll' kwam by u mede,
 Sprak : Gallus, hoe dus dol ? uw lieff' Lykoris trede
 Een ander na deur sneeuw, en legers vol gevaar.
- 24 De Boschgód ging bekrant met ruigt' en lóóf óók daar,
 Kwam leêl'jen gróót in d' hand', en groene mejen dragen.
 En Pan, d' Arkaad'schen Gód, kwam meêd' : wien zelf wy zagen
 Deur vliere beziën, en meni glint' rend' róód,
- 28 En sprak : wat zal zyn 't eind' ? † de minn' al dit verftóót,
 Geen klavers bien, nóch traan de min vol ongenade,
 Geen beêk de beëmden, nóch geen bladers 't geit verzaden.
 Maar droef nóchtans hy sprak : wil, Arkaders, deêz' tóón
- 32 Toezingen uw gebergt', alleen op zang gewoôn
 Gy herders. óch hoe zacht zal myn gebeent' dan rusten,
 Zóó namaals speêld' uw fleuit myn lieffelycke lusten.
 † Och óf ik óók was by uw mackers opgevoed
- 36 Als een wyngaardenier, óf die de kudde hoed'.
 En zeêcker óft' Amynt', óf Fyllis' k woude keuren,
 Of iemand vremd (wat schaad' 't Amint' zyn bruine kleure ?
 Violen zyn óók bruin, blaauw' beêz'jen bruin) en hy
- 40 By will'gen slapen in den wyngaard zóud' met my :
 Krans plucken Fyllis zóud', Amyntas voór my zingen.
 Lykoris, hier is 't bosch ; hier koele bronnen springen ;
 Hier beëmden zacht ; † met u 'k hier slyten zóud' myn tyd.
- 44 Nu hóud de dolle min my in een bloed'gen stryd,
 En tuffchen schichten in, óók tegens myn' vijanden :
 Ach ! wreede, zonder my gy verr' van 's vaders landen

† Amor
non talis
errat.

† Arque u-
tinam ex
vobis u-
nus, vestra-
que suis-
sem.
Aut cu-
slos greges,
aut matu-
re vinitor
viva.

† Heic ipso
tecum
consume-
ret evo.

P. VIRGILIUS MAROOS
LAND-GEDICHTEN.

29

Het eerste boek.

Kórt inhóud.

*Dit boek wyft aan wat beft kan d' ackers weëlig maacken ;
Hoe d' huisman bouwen moet , beploegen óók zyn land ;
Wanneer men zaeijen zal , en 't maeijen niet moet ftaacken ;
Wat nut het braak-land baard , en als men 't onkruid brand ;
Oók hoe op 's hemels lóóp men diend wel fcherp te letten :
Voórzichtigheid en konft veél onheil doen verzetten.*

At d' ackers weëlig maakt , wanneer men d' aard' moet ploegen,

Mecenas , 'k zingen zal : wanneer aan d' ólm men voegen

De wyngaard moet : en hoe men d' óffen weid' ; op 't veé

4 Oók diend gepaft : wat proef by zuinn'ge bien grypt steê.

Voedzame Ceres , en o Bachus , 's werelds ftralen,

Die , gaand' om 's hemels rond , doen elk faeizoen weér dalen

En ryzen op hun tyd ; indien uw gonft uitwrócht,

8 Dat d' aard' vett' airen voór Chaónifch' eéckels brógt,

En leerde 't water met den wyn in een vermengen :

Bofchgoden , doór wiens zórg , tót fpoed zig d' huisman brenge,

Gy Bóómgóddinn's , en Goón van 't wóud , uw hulp ons fchenkt :

12 'k Uw gaven pryz' : en gy Neptuun , wien d' aard' , gekrenkt

Van uwen drietand gróót , een brieschend paard vereeren

Eerft kwam : en gy die 't bosch in Ceä hoed , waar fcheëren

Drie honderd runders wit uw' vruchtbr' re hagen af :

16 Schaap-hoeder Pan , die zelf van 's vaders bosch zig gaf,

En van Lyçeüs wóud ; Tegeësch' , koóm hier , wil minnen

Gy Menalus , ons help : Minerv' óók , die aanwinnen

D' olyf eerft kost : en knaap , die vond de kromme ploeg :

20 Silvaan , die 't dunn' çipres , uit d' aard' gerukt óók droeg :

Góddinnen al, en Goôn, die d' ackerbóuw behoeden,
 En komen 't nieuw gezaey met zeer veêl granen voeden,
 Oók die den regen mild' van d' hemel zenden neêr :
 En gy, o Cesar, die in godenraad zult d'eer 24
 Na hebben, maar beducht, óf stads gezag g' aanvaarden,
 Dan óf gy 's werelds, wild : en óf gy, gróóft' op d'aarde,
 Saeyzoenen en 't gewas doet staan in uw geweld,
 Zynd' op uw hóófd een krans van 's moeders myrt' gesteld ; 28
 Of diep' Ogeáans-gód wild zyn, daar schippers groeten
 Alleen uw magt : 't wydst' Thule u zal ten dienft ontmoeten,
 En Thetys met haar zeen u zoekt tót schóónzoôn aan :
 Of als een nieuwe sterr', daar 't langst is dag, wild staan ; 32
 Waar tusschen 't Scórpioen en Maagd, men tóónd uw' stede:
 Zelf 't brandend' Scórpioen trekt d' armen in alreede,
 Zyns hemels halve streêk óók ruim u over bied.
 't Zy wat gy zyt (want dat geen afgrond, Vórst u ziet, 36
 Zóó gróuwzaam sceptorzucht moet uit uw hert vervreêmden :
 Schóón, Griecken pryfd op 't hóógt' d' Elyziaansche beêmden,
 En niet haar moeder vólgd d' herhaalde proserpyn)
 Geêv' ons goe spoed, en 't stóut bestaan wil gonstig zyn : 40
 Met landmans u ontferm, die deze baan niet kennen,
 Begin, en 't óór nu naar onz' kerkbelóft' doet wennen.
 Als 't sneeuw-ys op 't gebergt, met nieuwe lent', begint
 Te smelten, en 't murw kley dóíd doór den westen wind ; 44
 Dan moet den stier, dat hygd, zyn voór den ploeg gedreven,
 En ploegs geslete staal glants in de vore geven.
 Het land, 't geên tweemaal d' hitt', en tweemaal kóúd' verdroeg,
 Gond aan den gier'gen boer ten leff', naar wensch, genoeg : 48
 Zulx dat den rycken oegft zyn schuuren doet verpletten.
 Dóch eer wy 'tyzer deur 't veld onbekend doen zetten,
 Men op verand'ring' eerst moet zien van wind en weêr,
 En naar der plaatzen aart, óók óuders bruik en leer ; 52
 Wat 't landschap dragen kan, en wat 't niet wil gehengen.
 Dit 't kóóren wassen doet, dat, druiven vóórd komt brengen ;
 t Oóft

- 't Oóft elders vruchtbaar groeid, en 't gras van zelfs op spruit.
- 56 Hoe Tmolus, ziet gy niet, 't reuk-ryck saffraan deild uyt?
't Yvoór Oóftind'je, 't weél'ge Araab'je 't wieróók lev're?
De naakte Chalybes 't staal, Pontus stinckend' bev'ren,
Epyrus 't merry-paard, 't geén prys ter renbaan haald?
- 60 Natuur heéft yder plaats met wetten straks bepaald,
En eeuwig met verbond: sind t' werpen eerst bestonde
Deukalion met steen in d' yd'le 's werlds ronde;
Waar menschen, hard als steen, uitsproten. Wel dan, vaard
- 64 Met stercke stieren aan de vette grond van d' aard'
T' omkeeren vroeg in 't jaar, op dat 't hard' klay mag koócken,
En doór de zomerhitt' óók wórd tót stóf gebroócken:
Dóch zóó niet vruchtbaar is het land, kan 't wel bestaan,
- 68 Dat met den ploeg men 't zelfd' in d' herfstmaand licht roerd aen;
Op dat geen onkruid daar zóud' 't weélig' kóóren deeren;
Nóch 't dorre zandig' land geen vochtigheid ontbeeren.
Maakt vry om 't ander jaar, dat braak 't nieuw' bóuwland leid,
- 72 En tót allengs een kórft daar hard op groeid, verbeid:
Of zaey, als 't jaar is omgewend, daar góudgeél kóóren,
Waar rammelende bóónen ryk'lik gy te voren,
Onvruchtb're wicken, en de bitt're hóp trok uyt
- 76 Met hare halmen, bróósch en schel van bosch geluid.
Want vlas het land verdróógd, en d' haver doet verdróógen,
Oók mankóp, doór het welk' men wórd tót slaap bewogen.
Maar 't braak-land will'g teêld vóórd, zóó maar men nóit ontziet
- 80 Met vette slibb' 't schraall' land te mesten, nóch óók niet
't Veld uitgeteêrd laat af te stróijen met vuill' affchen.
Men d' aard' verschóónd dus doór verand'ring' van gewassen:
Terwyl komt tót zig zelf dus 't onbeploegde land.
- 84 't Baard voórdeel, dat men steékt dórr' ackers veél in brand.
En zet in vlam het stróó, óók stóppels dat ze kraacken:
't Zy dat hier heim'lyk doór den grond tót kracht geraacke
En vette stóf; 't zy dat, doór 't vier, al 't schaad'lyk kwaad
- 88 Brand uit, 't onnutte vocht óók uit zweet, en vergaat;

Of d' hitt' onzichtb're meer lochtgaten doet ontdekken
 En oóp'ning , waar dan deur d' hairwórtels 't fap intrecken ;
 Of gapend' aders fluit , en harder d' aard' herfteld ,
 Op dat 't natt' weder , nóch 't fcherpfteêkend' zons geweld , 92
 Nóch geen deursniende kóud' des nóórden winds haar drucke ,
 Hy helpt 't land veêl , die d' egg' en teene hórden rucken
 Doet over 't veld , waar meêd' d' onnutte kluiten plet ;
 Op dien , van d' hóóg' Olymp , met vrucht blond' Ceres let : 96
 En die den rugg' des velds doet met den ploeg beryden
 Eerft in de lengd' , en dan de breede weêr deursnyde ,
 Bebóuwd veêl 't land , en hóud zóó d' ackers onder dwang :
 Naar natte zomers en dróóg winter-weêr verlang 100
 Gy bóuwmans : 's winters dróógt' doet 't veld en granen koemen
 Tót vreugd . Zig Mefië kost op geen teêlt meer roemen ,
 Zelf Gargara ftond dan óók om haar oegft verbaafd .
 Wat zeg ik , van die 't land , na 't zaeijen , weêr in haaft 104
 Veêl vergd , en overftroïd met fchrale zand'ge hóópen ;
 En daar dan beêcken dóet en bronnen overlóópen ;
 Als op 't verbrande veld , van d' hitt' óók kwyne 't zaad ,
 Straks 't water van den tóp eens heuvels springen laat , 108
 Dat 't komt met gróót geruifch langs gladde klippen fchieten ,
 En dórftig' ackers zóó doet 't borlend' nat genieten ?
 Wat noem' ik , die (op dat d' halms air niet valt doór zwaart')
 Weid af al 't geil' gewas , wanneer zig boven d' aard' 112
 't Nieuw' groeiffel met de voór' vereffend ? Wat zal 'k roeren
 Hoe nut 't ftaande' water men op 't dróóge zand doet voeren ?
 Te meer , in lent' óf herfft , zoó waters overvloed
 Bruifchd vóórd , en wyd en breed met flibb' 't al decken doet , 116
 Waar d' hólle gréppels doór , van lauw' vócht overvloeijen .
 Hoe wel dit weêt , die zig met landbóuw'ry bemoeije ,
 Wat werk op d' ós en menfch komt aan ; fchaad' doen nóchtans
 Cik'rey met bitt're ftaart , de fchaduw' , gulz'ge ganz' , 120
 En die Strymon'fche kraan . D'Hóófd-vader zelf begeêrde
 Geen minder werk , toen hy , als zynd' een konft , omeêrde

- Eerst d'ackers, scherpend' zóó met zórg des menschs verstand,
- 124 Op dat doór leuije slaap niet blyv' onbruikbaar 't land.
 Geen boer op d'ackers voór Jupyns komst', 't ploegwerk brógte;
 T'afmercken niemand, nóch te deilen 't veld vermogte:
 De goed'ren waren toen gemeen, van zelfs heéft d'aard'
- 128 't Al, zonder iemands hulp, in overvloed gebaard.
 Dien Gód aan slangen deéd het zwart vergift uitdeilen;
 Zond wolven op den roóf; en liet de zee bezeilen;
 Van blad'ren d' honig floeg; deéd 't vier verborgen zyn;
- 132 Gaf 't water over al de beëcken voór hun wyn;
 Op dat allengs 't gebruik, doór d'oeff'ning', uit zóud drucken
 Veél konsten, in de voór' óók 't kóóren zóud doen plucken,
 En het verhole vier zóud uit 's keis ad'ren slaan.
- 136 De vlieten namen toen eerst d' hólle schepen aan:
 De zeeman telde toen 't gesternt', en gaf z' hun namen
 De zeil, en regensterr', óók kleinen beer. Toen kwamen
 Vóórd, om te vangen 't wilt en vogels, 't lym en 't net,
- 140 En gróóte bosschen met jagthonden zyn bezet:
 Een ander in de vliet 't breed' wórpnet smeét te gronde:
 En d' ander gaand' in zee, 't want t' werpen daar bestonde.
 Toen wierd 't hard' yzer, óók de schelle zaag gesmeéd:
- 144 (Want eerst men 't klóófbaar hóut van een met beitels spleét)
 Toen kwam elks konst ten tóón. † Nóód-dwang in zware zaackē,
 En arbeid zonder rust van all's zig meester maacken.
 Eerst Ceres weéz' aan 't vólk, hoe 't land most zyn bewrócht
- 148 Met d' yz're ploeg; toen geen haag-appels vóórd meer brogt,
 Nóch eéckels 't heilig wóud, Dodone ontzeide óók spyze.
 Straks kwam by 't graangewas meer arbeid op te ryzen;
 Een graanplaag d' halmen bried, van distels, plettend' 't graan,
- 152 Was ruig 't onvruchtbaar' veld: daar kwamen kliffen staan
 En neêr len tusschen 't schóón' gezaey en 't wassend' kóóren,
 Bóós onkruid, ydel stróó, en stóppels 't al doen smoren:
 't Welk zóó gy 't niet uit 't land met d' egg' gestadig roeid,
- 156 En vogels doór geraas verjaagd, met 't snymes snoeid

† Labor
 omnia
 vincit
 Improbus,
 & duris
 argens in
 rebus ego-
 stas.

Oók 't schaduwend' gebóomt', en Goden bid om regen;
 Helaas ! vergeéfs zult zien eens anders rycken zegen,
 En d'eicke, in't bosch geschut, met eëckels d' honger voen. (doen,
 'k Moet 't werktuig noemen, 't geên' 't tróuw' bouwvólk heéft van 160
 't Welk deryvend', t' zaeijen zal nóch t' maeijen niemand póogen :
 Eerst , 't kóuter , dan den ploeg heel wigtig en gebógen,
 Des moeders Eleufyns meltwagen traag in vaart,
 De dórsch-karr' , sleden , 't egg' werk ongelyk van zwaart' ; 164
 Daar Celeus slecht' gereedschap by van teen gevlochten ;
 En hórd' , en wann' , waar eerst men Bachus gonst meêd' zóchte,
 Vóórd moet 't al vaardig zyn wat is te voór' bedacht,
 Zóó 't Gódd lik landgebóuw , als bóuwman , hóog gy acht. 168
 Men moet , by tyds in 't bosch , met kracht krom d' ólmen binden,
 Om ploeg , en ploegs-staart daar krom uit te kunnen vinden.
 Acht voeten lang , van 't juk tót 't eind' , ploegs-dyffel maak.
 Aan elks zyds-óór van 't ploegs getand-hóut 't kóuter haak. 172
 't Licht' juk uit linde eerst doet , ploegs-staart uit beucken zagen,
 Op dat van achter recht men stierd ploegs-onderwagen,
 Dróogd , over uwen haard , hard in den róók , eerst 't hóut.
 Ik onz' voór-óuders leer u wel verhalen zóud' , 176
 Zoó gy niet schuwd , óf walgd t'aanhóoren slechte zaacken.
 Spit eerst den dórschvloer om , van vast taey klay doet maacken
 De grond , en t' eff'nen met een zware róll' bestaat,
 Op dat geen gras daar groeid , nóch d' aard' tót stóf vergaat. 180
 Veél plagen kwellen 't land : 't klein' muiske meermaals vaarde
 Te bóuwen schuren aan , en t' nest' len onder d' aarde ;
 Of d' óóg-beróófde mol wroet daar óók menig hól,
 De padd' in kuilen schuild , en 't ongediert , waar vol 184
 Af 't land is : hóópen graan de k'lander weg gaat dragen ;
 De mieren óók , beducht voór d' óud' en arme dagen.
 Sla gaad' , als in het bosch d' amandel ryck'lyk bloeid,
 En , doór den bloeffem , dan den geurg' en tak krom groeid, 188
 Zóó 't óóft 't blad overtreft , 't zal zóó óók zyn met 't kóoren,
 Men zal van gróóte hitt' , en vollen óegst dan hóoren :

- Maar zóó 's loófs geilheid 't al met schaduwen vervuld,
 192 Dan op de vloer meer stróó, als graan gy dórschen zult.
 Ik zag veél zaeijers óók, die hulp aan 't zaad eerst gaven,
 En met zwart' olymoer, en bergzóut 't deden laven,
 Op dat geen yd'le schel zóud' zyn, maar gróóter 't graan:
 196 Schóón, met klein vier, men 't koókte om vroeger op te gaan;
 Nóchans 'k zag treff'lik zaad, waar aan geen moeit' men spaarde,
 Ontaarden, zóó den boer niet jaarlix weér vergaarde
 Met arbeid 't beste zaad. † Dus alles met 'er tyd
 200 Verergerd en verflimd, óók d' eigen aart raakt kwyt:
 Alleens g'lyk die een schuitje op tegens stróóm komt roeijen
 Ter nauwer nóód, en als zyn armen dan vermoeijen,
 Terstond de vloed hem weér snel naar beneden zet.
 204 By ons diend boven dien zóó op 't gesternt' gelet
 Den boer, de bokjes, en de lichtend' held're slange,
 Als die, deur zeeftórm, naar het vaderland verlangen
 In Pontus, en de ryck' Abydus oesterfraat.
 208 T'wyl d' evenaar van dag en nacht in 't midden staat,
 En d' aardklóót net van een doet 't licht en schaduw draeijen,
 Spand, mannen, stieren in, wil gerst in 't veld dan zaeijen,
 Tót dat de gróóte vórst des winters u bezwaard:
 212 Zaey Ceres mankóp en het vlas terwyl in d'aard',
 En dryv' vry uwen ploeg, zóó lang 't droóg weder blyve,
 En aan den hemel nóch de held're wolcken dryven.
 Zaey bóónen in de lent': in murwe voór' verborg
 216 Óók 't kamerkruid en geers met jarelykfe zórg,
 Als doet de witte stier 't jaar met góud' horens open;
 En d'hond moet voór' 't gesternt', twelk vóórdjaagd, onderlóópen:
 Maar zóó gy zoekt in d' aard' te wórpen zware spelt
 220 En tarw, óók u alleen tót kóóren-maeijen steld;
 Laat d' óóstersch' zevenster het hóófd eerst onder halen,
 De Kreétsch' króónster vol glants beneéd de kim óók dalen,
 Eer gy 't behóórlik zaad de voór' beveêld, en rasch
 224 Betróuwd 't ontydig land uw' hoóp van 't jaar-gewas:

† Sic omnia fatis
 In petus
 ruere, ac
 vtro sub
 blata re-
 ferre.

- Veël, voór des zevensters vertrek , 't gezaey bestonden ;
 Maar z' hun gehoopten oegft met ledig' airen vonden.
 Dóch zóó gy vitzen , óf Róómsch' flechte bóónen zaeid,
 En u, de moeite van d' Egypt'sche linzen paeid ; 228
 Den boer zal dalend' u veël teickens klaar ontdekken :
 Begin, en wil 't gezaey tót d' hardste kóud' uitreucken.
 Doór hemelteickens twaalf de góude zon 't al werkt
 Hierom op d' aard' , wis in gewesten afgemerkt. 232
 Vyfriemen d' hemel rond beslaan ; waar van, in 't stralen
 Des zons, doórgaans d' een glóeid en brand midd' in haar palen ;
 En die twee uitersten , ter recht' en slincke zyd',
 Zyn natberegend , óf van kóude blaauw altyd ; 236
 Twee zyn 'er tusschen 't midd' , en d' uitersten , om t' wónen
 Van Goón den mensch gegond : met teeckenen zig tóóne
 Den dwers-riem tusschen beid' , waar doet de zon haar rond' :
 G'lyk naar 't Rifeêsch' gebergt' , en Schyten , 's werelds grond 240
 Rylt hoóg en steil ; zóó daald z' in 't zuid' naar 's Liby's streêcken.
 Wy steêts den nóórd-as zien zeer hóóg ; maar laag bekeêcken
 Van d' afgronds geeften , en d' hell' vliet de zuid-as wórd.
 De gróóte slange hier met lange krullen pórd 244
 Rondom , en g'lyk een stróóm schiet tusschen beide beeren ;
 De beeren vreezend' dat hen d' Oçeaan zóud' dèren.
 Daar is het altyd stil en nacht , gelyk men zeid,
 Met grove duisternis óók alles dik beleid ; 248
 Of ryft den dag , wanneer die by ons komt te dwynen :
 En als met paarden mat ons 't óóstersch' licht beschyne,
 De róóden avond dan daar kaarsfèn branden doet.
 Men 't lósse hemels-weêr en onweêr te gemoet 252
 Hier uit wel leerd ; óók kend de zaey en maeytyds dagen,
 Wanneer met riemen men op 't zórg'lik marmer wagen
 Zig moet , en kiezen zee met vloten wel bebóuwd,
 Wanneer men tydig óók in 't bosch pynbóómen hóuwd.
 't Sterr' op en 't ondergaan wy niet vergeêfs op letten, 256
 't Rond' jaar óók 't geên deur vier faeizoenen net zig zette.

- Den boer kan met gemak veel doen in huis by koud'
 260 En regenweêr, waar meêd' hy by schóón weder zoud'
 Verhaaften. D' ackerman al klóppend' maakt geslepen
 Des kóuters stompen tand : uit bóómen hoold hy schepen :
 Of teeckend d' hóópen kóór'n, en al zyn veê wel merkt :
- 264 Een ander staacken scherpt, óf tweetand's vórcken werkt,
 Of red Am'rynschen teen om wyngaard's taey te rechten,
 Wil lichte kórven nu van Rubisch' wiffen vlechten :
 Uw' vruchten dróóg by 't vier; breêk nu die met den steen.
- 268 Want 't recht en reêd' staan toe, dat, zonder t' overtreên
 Den feestdag, zulk men pleêgd. Geen gódsdienst stryd'er tegen,
 Dat 't land men heiningd; en leid' t' water and're wegen;
 Of dat men dorens brand; óf vog'len lóós verrascht;
- 272 Of in een frissche stróóm men 't blatend' veê afwascht.
 Den dryver d' ezel traag doet dikwils oly halen,
 Of laad slecht' appl'en, d' handsteen óók gescherpt tót t' malen,
 Of met een klomp zwart pek hy van de stad weêr keerd.
- 276 De maan zelf, naar heur lóóp, werkdagen veel vereerd
 Met luk : den vyfden schuw'd : bleeck' Orkus kwam op d' aarde
 De Razernien toen óók : d' aard' 't heillóóz' broedzel baarde
 Wreed' Tyfeus, Japetus, en Ceüs op dien tyd,
- 280 Toen óók d' eed broeders 't zaam' verpligt tót d' hemelstryd :
 Driewerf op Pelion den Ossa zy bestonden ;
 En den boschryck' Olymp op Ossa te doen gronden :
 Jupyn driewerf 't gebergt' met blixem sineet aan kant.
- 284 Na 't tienst', op 't zevenst' licht, is 't goed men wyngaard plant,
 En d' óffen spand in ploeg, óók 't webbe doet op zetten :
 Aan vlucht'ling's 't negenst' baat, maar dieven zal 't verpletten.
 Men dikwils 's nachts by koelt' grypt best veel werk ter hand',
- 288 Of 's mórgens, als de zon bestraald 't bedauwde land :
 Men lichte stópp'len 's nachts, en beêmden dórr' mag maeijen :
 's Nachts kunnen vochtigheid en dauw genoeg 't land paeijen.
 Laat 's winters, by de kaars, heêft d' arbeid geen verlet,
- 292 Men tórtzen snyden kan met messen scherp gewet ;

Terwyl zingt 't wyf, op dat 't lang' werk niet zoud' verdrieten,
 En deur de fchering doet z' haar ruiſchend' ſchietspoel ſchieten,
 Of over 't vier opkoókt den moſt, een ſmaack'lik nat,
 En d' heeten ketel ſchuimd klaar af met 't wyngaards blad. 296
 Maar 't goudgeél kóór'n men moet, by daag, in zonn'ſchyn ſnydē:
 En 't kóór'n gedróogd men dórfcht op d' heetſte zons getyden.
 Ploeg naakt: zaey naakt. De vorſt aan d' huifman traagheid baard:
 Meeft, 's winters, d' ackerman van zomervrucht wel vaard; 300
 Geruſtig yder tracht te nóódigē dan gaſten.
 De wintervreugd zulx raad, en doet van zórg ontlaſten;
 G'lyk 't blyde zeevólk met 't gelade ſchip geland
 In d' haven, achter op een vreugde-teecken plant. 304
 Maar 't is nóchtans dan tyd, dat d' eickels en olyven,
 Róód' myrt' en lauwē beéz'je af van 't gebóómt' men dryve:
 Voór kranen ſtricken dan, men 't net voór d' herten ſpand;
 Lang'óór'ge hazen óók men jaagd; men daſſen rand 308
 Dan aen met ſlingers, in Majórcke eerſt opgekomen;
 T'wyl diep de ſuceuw 't land dekt, t'wyl 't ys dryft met de ſtróómē.
 Wat ik van 's herſfts onweér, 't geſternt' óók zeggen mag,
 Wanneer de zomer koel, en kórter wórd den dag, 312
 Waar d' huifman op moet zien? óf als 't natt' voórjaar dwyne,
 En 't winterkóóren dan, al bevend' komt verſchynen;
 Als op den groenen halm de zuigend' air óók zweld?
 'k Zag dikwils, als den boer de macijers heéft geſteld 316
 In 't goudgeél kóór'n, om 't graan van d' halmen bróóſch te ſnydē,
 De winden al, in een, aanlóópen om te ſtryden,
 Die 't zwang're ryp gewas, van wórtel diep gerukt,
 Wyd ſinēten in de locht; deēz' winter-buy verdukt 320
 Zóó't al met dwarr'l wind heéft, dat ſtróó en ſtóppels ſtóven.
 Een grove watervloed viel dikwils óók van boven,
 En d' hóóg' gepakte wolcken borſten met onweér
 En ſtórt-vlaag grouw'lik uit, al óf zonk d' hemel neér; 324
 De pláſſen 't blyd' gezaey en d' huifmans werk weg ſtieten,
 De graſten wierden vol, de ruiſchend' diepe vlieten

- Oók wiesfen, en 't gestórm de zee heet bruiſſchen deéd.
- 328 Jupyn, zelf t' middernacht der donck're vlagen, smeêt
Zyn vlam'gen blixem neêr met d' hand, deur welck bewegen
't Veld dreunde, 't wilt liep weg, verbaafd óók menſchen zegen
Ter aard' ootmoedig; hy worp Rhodope met brand
- 332 En donder Athós neêr, óf 't hóóg' Cerauniſch' land,
De stórtvlaag, en den wind, al stórmend' zwaarder wierden,
Deur 't buld'rend' hard gewaey, nu 'tstrand en 'tboſch droef' tiardē.
Zulx vreezend', 's hemels lóóp en maanden gaad' wil slaan:
- 336 Waar 't kóúid' Saturn's gesternt' blyft lang' óók stille ſtaan:
In welke 's hemels ſtreék Merkuur, een dwaalfterr', keere.
Voór al, de Goden vierd, wil óffer 's jaars vereeren
Aan Ceres gróót' Godin, zynd' al 't landwerk gedaan
- 340 Met vreugd', in 't eind' des vórf's, als fraey de lent' komt aan:
Dan zyn de lammers vetſt, op 't mólligſt' óók de wynen:
De ſlaap valt zoetſt, dan dichtſt 't gébergt' beſchaduwd' ſchynē.
By al de boere-jeugt zy Ceres hóóg' geacht;
- 344 Melk, honig, zoeten wyn, haar op te dragen tracht;
Ley d' óffer-dragbaar'-zeug' driewerf om d' eerſte vruchten,
Met d' heele rey, de maats navolgend' vol genuchten;
Laat wenschen elk met zang' d' oegſt in de ſchuur': óók dat
- 348 Nóit iemand, met de zeiff', eer aan ryp' airen vat,
Dan hy met d' eicken krans om 't ſlaap des hóófd's gewrongen,
Voór Ceres, op zyn boerſch; gedant' heêft en gezongen.
Op dat men dit al vaſt uit teeckens kennen zóú'd',
- 352 En zien te vóre d' hitt', óók regen, wind, en kóúid',
Jupyn zelf ſtelde wat de maand' lick' maan zóú'd' leeren:
Wat merk' 't doen waeijen zal: wat teecken óók begere
Dat 't weêrwyz' landvólk weid haar kudden dicht by 't ſtal.
- 356 Zóó rafch de wind opſteêkt, de plas van 't grond' lóoz' dal
Geroerd aan 't zwellen gaat, de hóóge bergen brengen
Voórd' ruiſchend' ſchorgeluid', der ſtranden weêrklank menge
Van verr' zig onder een, en 't boſchs gekraak verzwaard.
- 360 In 't water nauw'lix men met 't ſchip behóuden vaard,

Als, midd' uit zee, naar 't strand de meeuwen snel weêr moeten
 Luid' piepend' vliegen heên; wanneer men die meêrkoeten
 Veêl dobb'ren ziet in 't zand, en als de reiger vlugt
 Van zyn bekenden poel, en hóóg schiet in de lucht. 364
 G' óók dikwils sterren ziet (als krygt de wind meer krachten)
 Van d' hemel vallen neêr; en 't vier by duift're nachten,
 Een lange witte streêk te laten achter aan;
 Oók vliegen hier en daar 't licht' kaf en dórre blaau, 368
 Of dryven boven op het water t' zaam zee-ved'ren.
 Maar zóó 't uit gure nóórd' met blixem komt t' onwed'ren,
 En donderd uit den óóft' en west', dan slóót en 't land
 Vol water zullen staan, den schipper 't natte want 372
 Zal strycken óók op zee. Nóit regen heêft bedrogen
 't Domm' vólk; óf voór zyn komst d'hóóg-vliègend' kranen vlogē
 Uit lage dalen weg; óf met den kóp begaf
 De vaarz' zig in den wind, en had rasch snof daar af; 376
 Of snel de zwaluwen rondom 't meir snat'rend' zwièrden,
 Kikvórschen óók in 't slym, met d' óuden zang, luïd' tierden:
 En dikmaals brógt de mier, steets loópend' langs 't finall' pad,
 Haar eijers uit 't hóll' nest; de regenboóg veêl nat 380
 Zwolg in; de ravens óók by vlugten uit de weiden
 Weêrkeerend', met 't hard' slaan der vleug'len, klank verspreiden:
 Verscheid' zeevogels, die, by 't Afiat'sch' gebied,
 Oók aas nu zoeken in Kaijffers zoete vliet, 384
 Hun lyven, al om stryd, met water nat bedróópen,
 Nu domp'len 't hóófd in zee; nu zy naar 't water loópen,
 Met zig te wasschen zyn vergeêfs geheel verblyd:
 Luids keêls om regen dan de snóóde kraey óók kryt, 388
 En huppeld by zig zelf alleen op droóge zanden:
 De maagden, werckend' óók met 't spinwiel's nachts in d' handen,
 Voórzien de buy, als sperkt den oly in de vlam
 Des lamps, en 't vier blyft aan 't vuill' lemmet styf en stram. 392
 Niet'min, uit 't reég' nig weêr, en merckelicke blycken,
 't Schóón' weêr en zonneshyn gy eerst wel af kund kycken:

Want

- Want dan 't gesternte niet voór d' óógen schynt bedompt ;
 396 Geen maan, doór 's broeders straal, met d'hoórnen ryft gestompt ;
 Nóch dun dan deur de locht geen nevel-vlócken zweven ;
 Op 't strand, in zon, zig geen zee-liev' ysvogels geven
 Met vleugels uitgespreid ; d'onzuiv' re zwynen vuil
 400 Omwroeten in hun kót geen stróó dan met den muil :
 Maar meer de mist valt neêr, en zig langs 't veld komt zetten ;
 De nacht-uil óók, die op zons ondergang scherp lette,
 Dan zingt spaad' in den nacht van 't hóóg' dak zonder vrucht.
 404 Dan Nifus zig laat zien verheven in de lucht,
 En zig aan Scylle wreêkt, om 't purp're hair ontnomen,
 Waar, vliegend' klóófd de locht, en z' hem zóó weêt t' ontkomen.
 Zie, hoe al snorrend' haar dóód-vijand Nifus jaagt
 408 Na deur de locht, en waar naar toe zig Nifus draagt,
 Zy vlugt snel weg, en doet de locht, met vleugels, splyten.
 De ravens driemaal dan, óf viermaal, luid' uitkryten
 Met open keêl, en 'k weêt niet met wat ongemeen
 412 Vermaak, omhóóg op 't nest, zy ruifchen onder-een
 T'zaam in de bladeren, 't lust haar, 't onweêr vertroecken,
 't Liev' broei-nest en het klein' gebroed weêr te bezoeken.
 Want 'k niet gelóóv', dat óit natuur in hen geplant
 416 Heêft een voór-wetenschap, óf Góddelik verstand.
 Maar als de buy verdwynt, en 't vochtig' weêr gaat vinden
 Een and're plaats, de locht, flus nat van zuide winden,
 Oók 't dun vergroófd, en weêr het grove dunne maakt ;
 420 Dan al 't gediert' begint te leven, en geraakt
 Aan and'ren geest, als toen 't zwaar' nat en wolcken hingen
 Dicht in de locht. Hieruit, op 't veld de vog' len zingen,
 Zig 't veê verheugd, de raav' óók blyd' vangt 't krassen aan.
 424 Maar zóó gy acht slaat op zons snellen lóóp en maan,
 Elk vólgend' op haar beurt ; nóit 't mórgen-uur misleiden
 U zal, nóch óit 't schóón' weêr des nachts, tempeest bereiden.
 Indien de nieuwe maan heel duister eerst komt vóórd,
 428 En hare horens met een zwarten nevel smoórd ;

Dan d'ackerman en zee geen regen zal ontbreëken :
 Maar zóó 's maagds aanfchyn bloófd, dan zal'er wind opsteëken ;
 De íchóóne maan bebloófd , steets wyft dat 't waeijen zal :
 Zóó z' op 's maands vierden dag (deêz' zekerft' gaat van al) 432
 Komt klaar aan d' hemel , zonder stompe horens , ftralen ;
 Dan zal dien gantschen dag , en die uit deêz' afdalen,
 Zyn wind- en regen-vry tot 't eind' des maands : geland
 Zal 't zeevólk óók voldoen hun kerkbelóft' , op 't ftrand, 436
 Aan Glaucus , Panop' , en Mel' kertes Inoós zone.
 In 't op en 't ondergaan de zon u teeckens tóónen.
 Óók zal : de teeckens van de zon verzeckerft gaan
 Zóó 's mórgens vroeg , als wel wanneer 't gesternt' komt aan, 440
 Indien vroeg ryzend' zy bevlakt laat 't aanzicht blycken,
 Bergd half ter wolk zig , en met 't rond-half uit komt kycken ;
 Voór regen vreefd : want dan de zuid'-wind , doende fchaad'
 Aan bóómen , 't veê , 't gezaey , te waeijen hóóg bestaat. 444
 Maar zóó de ftralen zig deur dicke wolcken dringen
 Vroeg-mórgens gants verspreid ; óf als Auroó'r komt springen
 Bleek op , van Tithon , uit 't faffrane bedd' ; nauw dan
 De wynrank druiven teer , helaas ! befchermen kan, 448
 De kraackend' hagelbuy doet zóó de daacken pletten.
 Als heêft de zon haar lóóp volbrógt , baard 't baat te letten.
 Hoe zy óók nederdaald : want dikwils ziet men dat
 Dan 't aanzicht fchynt , óf 't met veêl fpróten was beklad. 452
 De zon blauw , regen fpled ; róód , d' óóften-wind komt brengen :
 Zóó zig de vlacken met een vier'ge róódheid mengen,
 Dan regen gy en wind t' zaam hevig uitgefórt
 Zult zien : en niemand my , dien nacht , naar zee dan pórd 456
 Te gaan ; nóch raden wil myn fchip van 't land t' óntmaren :
 Maar zóó ze blinckend' ryfd , en blinckend' ondervare ;
 Zal 't al zyn klare locht , en voór geen regen fchrikt ;
 Want d' held're nóórden-wind , naar 't bofch , zig ruiſchend' ſchikt : 460
 Ten leſt' , wat d' avond laat brengt meêd' ; van waar komt voeren
 De wind 't fchóón' weêr ; waar op de zuid'-wind vochtig loere ;

- De zon u teeckens geeft. Wie dan de zon verklaard
 464 Voór valsch ? 't aanstaand' oproer zy dikwils openbaard,
 Waar d' inlandsch' óórlóg smeuld, en d' heimelikste lagen.
 Zy, Cesar zynd' ontzield, scheên Rome te beklagen ;
 Als z' op haar blinckend' hóófd een purp're roestdoek bragt,
 468 Toen tyds bedurvendheid had vrees voór d' eeuw'ge nacht :
 Hoewel óók, op dien tyd, de zee, en 's werelds gronden,
 't Gevogelt vol van ramp, en d' huilend' grouw'lick' honden
 't Voórspelden. Hoeveél reiz' men zag smits schoórsteen spleët
 472 Der Reuzen, Ætna dat op 't veld vierklóóten smeët,
 Gesmolte steenen óók, die deur de wolcken boórden !
 Heel Duitschland, in de lócht, 't geknars der waap'nen hóórde :
 Al d' Alpes trilden doór d' aardbeving' ongemeen :
 476 Men hóórde in 't stomme wóud alom een luid gesteên :
 Men zag, by donck're nacht, verscheide dóódsch' gespoócken
 Vol wonderbare schrik : 't gedierte heéft gesproócken ;
 (Onzegg'lik is't) de stróóm stond stil : van-een borst d' aard' :
 480 't Yvoir schreide in de kerk : 't metaál heéft zweet gebaard :
 De stróómvórst Eridaan, met dol gedraey, verdrukte
 Vóórdspoelend' 't gantsche bosch, óók over 't vlack' veld rukte
 De stallen meêd' en 't veê : toen dreigde ons 't ingewand
 484 Des ófferveês met smert, en droev'ge tegenstand :
 't Bloed kwam in overvloed deurgaans uit putten springen :
 De wolven huilend' , 's nachts, deur gróóte steden gingen :
 Nóit blixem, by klaar weêr, zóó veêl kwam neêrgedaald,
 488 Nóch d' heillóóz' staart-ster meer, vol vlamme, óit heéft gestraald.
 Hier-op Filippen zag de Róómsche legers trachten
 Weêr tegens een, gelyk in wapens en in krachten ;
 Nóch 't heéft geen Goón mishagd, dat tweemaal wierd gemest
 492 Thessaal'je met ons bloed, óók Hemus breed gewest :
 Want nóch men tyd verwacht, wanneer dat in die streêcken
 Den ackerman het land komt met den ploeg te breêcken,
 Veêl schichten vinden zal rouw die den roest versleët ;
 496 Of stóóten zal met d' egg' op d' helmen hól gesmeêd,

En wond'ren zig van 't groóv' gebeent', uit 't graf genomen,
 Vergode 's vaders Goón, moer Vesta, Roóm'lus, vrome
 Bewaackers van 't Roóm'sch' slót en Tufgisch' Tyber-vliet,
 Tót onz' verwoesten staat weér bloeid, deêz' jong'ling niet 500
 Uw' hulp ontzegd: al lang' wy moesten zuur vergoeden
 Laöóm' dons valschen eed, Tróisfch Prins, met onzen bloede:
 O Cesar, 's hemels hóf heêft ons u lang benyd;
 En klaagd, dat gy met 's menschs triomf bekommerd zyt: 504
 Want daar stryd 't goed met 't kwaad; vol óórlóg zyn de landen,
 Zóó veêl schelm'rien in zwang, de ploeg gebrócht ter schande;
 Al 't bóuwvólk wreed verjaagd, 't veld woest en deér'lik leid,
 Van kromme zeissens óók men zwaarden scherp bereid. 508
 D'Eufraat, zal d' óórlóg hier op ons, den Ryn, daar stoócken.
 Naarbuur'ge steden, 't algemeen' verdrag gebroócken,
 Doen 't harnas aan: † de kryg woed dol 't gantsch' aardryk doór:
 G'lyk vliegen, lós geraakt, vier paarden buiten 't spoór 512
 In 't breede veld; vergeêfs in d' hand 't leidzeel genomen,
 De waag'naar wórd verrukt, de wagen acht geen tóómen. 514

† *Savit*
1010 Mars
impium or-
be.

HET TWEEDE BOEK.

Kórt inhóud.

Men wyft hier middel aan, om bódmen aan te kweecken
Natuurlik óf doór konst, en hoe men plant óf ent;
Wat sóórtten vruchtbaar zyn, wien vruchten weér ontbreécken;
Wat grond elk slag vereischt; hoe d'aart des gronds men kend;
Wat arbeid óók is vast aan wyngaard' en olyven:
Al wie geen werk verzuimd, kan licht in voórspoed blyven.

Tót nóch van d' ackerbóuw ik zong, en elk 's lochts teecken:
 Nu, Bacchus, van 't gebóómt' en wyngaard met u spreécken,
 Van vruchten des olyfs 'k óók zal, die langzaam groeid,
 Kom, vader Liber, hier; doór uw geschenk zóó vloeid

- 't Al vol: 't veld, tot uw dienst, van druiven zwanger schyne
 In d' herfst: de snyttyd schuimd uit d' overvloed der wynen:
 Kom, vader Liber, hier, van leerzen u ontloft,
 8 En verfw' beenen naakt, met my, in nieuwen most.
 Voór eerst teêld die natuur verscheide slag van bóómen;
 Want zonder iemands hulp, van zelf vóórd zomm'ge komen.
 Op ruime velden, staan óók langs een kromm' rivier;
 12 Te weten taeije brem, zacht' geil, en populier,
 En willigen, die zyn met groen' en witte bladen:
 Maar veel, g'lyk d' hóóg' kastanje, opgaan uit enck'le zaden,
 En d' eêck laar groeiend' gróóft, Jupyn ter eer', in 't wóud;
 16 Óók d' eicken, die den Griek voór een Orakel hóud:
 Weér and'ren, dicht vol lóóf, uit wórt len zyn opschietend;
 G'lyk krieck'laar, d' ólm, laurier Apóll' gewyd, genietend'
 In breede schaduw' groey van 's moeders gróóte stam.
 20 Dus weéz 't natuur eerst aan; al 't slag zóó d' óirsprongk nam
 Der heil'ge wóuden, en der bosschen, en groen' struicken.
 † Ervarendheid allengs meer konst kwam te gebrúicken:
 D' een telgen stak in d' aard', die van haar stam men sneêd:
 24 Den ander stammen plante, en palen die men spleêt
 In vieren, staacken óók scherppuntend' aangeslagen.
 Den ólm tracht 's wyngaards rank, jong ingeleid, te dragen,
 En 't groeiend' lórt in d' aard', waar best natuur toe wend:
 28 Veél wórtellóós óók zyn, den snoeijer 't opperst' ent
 Der scheuten niet ontziet in d'aarde vast te steêcken:
 Ja óók, d' olyfspruit uit (ó wonder om te spreêcken!)
 Een afgehakten stonk, die schynt geheel verdórd:
 32 En veél wy zien, dat d' een bóóms tak veranderd wórd
 In d'ander, ongeschend; den peér' bóóm deur 't vermengen
 Kan appels, steen' kornoelje, en pruimen blaauw vóórdbrengen.
 Dus slaat, gy ackervólk, op yder aart nauw acht,
 36 Wiltaard'ge vruchten, doór gaauw' oeffning' óók verzacht,
 Op dat geen land leid braak. 't Baard voórdeel 't wyngaard reedē
 Op Ismar', d'hóóg' Taburn' óók met d' olyf te kleeden,

† Sunt a-
 lii, quos
 ipse usq;
 sibi reppo-
 nit ut usus.

Help, ó Meçenas, my, 't begonne werk voltrekt,
 O eer, en d' óorzaak, dat myn faam zig wyd uitstrekt, 40
 Kom hier, sta by die zig in d' open zee begeve;
 Niet dat ik wensch 't al met myn veerzen werd beschreven:
 † Schóón 'k honderd tongen had en monden, en van staal
 Een stem, 'k en deêd: kom, dicht langs 't strand, met my dan dwaal, 44
 En hóud by 't land: 'k wil geen verziëring, óf omwegen,
 Nóch lange voórreêd' hier by u, tót walging, plegen.
 Al wat van zelf, in 't wild', waft op, ten draagd wel niet
 Goed' vruchten, maar gevoed en weêlig 't opwaart schiet; 48
 Want 't trekt natuur uit d' aard': maar zóó men daar inlyve
 Vruucht-enten, óf die stam laat in bebóuwd land styven,
 Dan dwynt den wilden aart; en zóó geen moeit' men spaard,
 Naar wensch, en wat gy zóekt, elk mild' zyn vrucht dan baard: 52
 Oók zal d' ónvrucht' re tak, van wórtel afgesneden,
 Wel dragen, zóó die in 't ruim' lochtig' veld hóud stede:
 Want eerst, van 't moeder-lóóf en tacken zeer versmacht,
 Zyn groey verhinderd wórd, óók gaat te niet zyn dragt: 56
 Dóch uit de kern', een bóóm zal traag tót wásdóm raacken,
 En voór nakomeling's heel spade schaduw' maacken,
 Den appel gants ontaard, en 't eerste sap vergaat:
 En slimme wyngaard druif ten róóf aan vog'len laat: 60
 † Want arbeid moet men doen aan al het slag van bóómen,
 Der planten aart, met moeit', óók in de voór' betóómen.
 Maar best men ent d' olyf op stammen: d' aard' vertrouwd
 Men wyngerd: Venus myrt' groeid op vast eicken hóut: 64
 Men d' harde haaz'laar plant, d' hóóg' esch, en populieren,
 Waar meêd' tót Herk'les eer men kranffen doet vergieren,
 Chaónisch' Vaders eicke, en dadel lang van stand,
 De denn'bóóm óók, die t' zee 't gevaar staat uit, men plant: 68
 Dóch noten ent men op de ruig' haag-appelaren:
 D' onvrucht' re andoren-bóóm kloeck' appels doet vergaren,
 Beuk'bóóm kastan'jen draagd, de wilden esch geraakt
 Wit van peërbloëifel, 't zwyn by d' ólm óók eickels kraakt. 72

Nóch

† Non mi-
 ki si lin-
 gua cen-
 tum sint,
 oraque
 centum,
 Ferrea
 vox.

† Scilicet
 omnibus
 est labor
 arpen-
 dendus.

- Nóch d'oeff'ning is niet eens om botten in te steêcken :
Want daar de knóppen in het midd' des schórs uitbreêcken,
En deur den dunnen bast vóórd spruiten, snyd men net.
- 76 Den bast daar open : hier, een ander boóms knóp zet
Men in, 't welk leerd zóó in de vocht'ge schórs vrucht dragen :
Of, boven af; men zal geknótte stammen zagen,
En splyten die met 't mes, waar in een dragbaar lór
- 80 Dan diend gesteld; den bóóm zal met zyn tacken tót
Den hemel eer niet lang voórspoedig staan gerezen,
Verwonderd om 't nieuw' loóf en zulk vremd oóft óók wezen.
Nóch aard al 't slag niet eens; g'lyk stercken ólm, de loót,
- 84 De will'g'-bóóm, nóch cypres die 't Kreêtsche land genoót :
Verscheyden van natuur óók zyn de vett' olyven ;
De rond', en lang', en waar de kern' in bitter blyve :
Alcinóüs oóftbóóm's en d' app'laar's niet zyn een :
- 88 Krustuim'sch' en Syrifsch' peêr verschild, gróót ongemeen :
Geen eenen aart van druiven hangd aan onze bóómen :
Nóch van Metymniasch' rank kost Lesbós die bekomen :
Men Mareótisch' witt', en Thasusch' druiven ziet ;
- 92 D' eerst tierd in schrale grond, deêz' gróóft, in vett' ópfschiet.
Men perft best Pfytisch' druif : de Lagifch' wyn bevangen,
Straks voeten struick'len, en de tonge lós doet hangen :
Zulx purp're en Precifch' doen : hoe, Rhetifch' wyn, met dicht.
- 96 'k U pryz' ? acht daarom niet Falern'schen drank te licht.
D'Aminesch' wyn valt sterckst, van Tmolus spand de króone
En Chius, 't eiland daar Fanêüs Koningk wone.
Wat klein valt Argós druif, maar wind 't nóchtans van al,
- 100 Wast in veêl overvloed, en jaren duuren zal.
'k Verzwyg geen Rodifsch' wyn, by Goón en dischgenóóten.
Geacht, nóch muskadell's als uijers in hun gróote :
Ontelbaar is den aart en namen van den wyn,
- 104 Dóch daar kán aan 't getal niet veêl gelegen zyn :
Wie 't juist wil weten, leerd eerst tellen al de zanden,
Die dringt den westen-wind op d' Afrikaansche stranden ;

Æneas, na Trojesval, alle zijne landtslieden, van vier en zwaert noch overgeschoten, by-een verzamelt, en, onder Antander, een vloot van twintigh schepen gebouwt hebbende, steeckt eerst over in Thracie, en zwerft soo van kust tot kust, tot dat hy by Andromache komt, de huisvrouw van Helenus; alwaer hy beleeft onthaelt wiert, en oock sijn fortuin voorspelt; varende zoo langs Tarenten,

*Post casum Troie fabricata clabe superstes
Vela dat Æneas littora Thracia petens, In vitis fati, Helenog jubente recedit:
Et Cyclopa fugit: iusta facitq; patri.*

tot in Secilie, daer Polifemus zich onthoudt. Hier neemt hy Achemenides, van Ulyffes in 't reuzenhol vergeten, op zijn bede, binnen's boorts, die hun vertelt de wreetheit der reufen; schuwende ondertuffchen de groote gevaren van Charybdis en Scylle; belant eindelijck te Drepanum, alwaer sijn vader Anchifes, zoo van hoogen ouderdom, als van lange zee-suckelingen afgemat, komt te sterven.

Hoe meên'ge gólf óók op d' Iöónsche kusten breekt,
 Als d' óóften wind valr lós in 't zeil en hard opsteekt. 108
 † Nóch 't al niet evenwel op yder grond kan waffen:
 De will'g by vlieten groeid; d' els tierd by kley-moerasschen;
 D' onvruchtbaar' esch zig op steenklippen best bevint:
 Myrt vrolikst staat langs t strand: en ruime heuv'len mind 112
 De wyngaard: d' ypen zoekt de kóud' en nóorde winden.
 Zie 't uiterst' bouwvólks-land, 't geên aan onz' macht wy binden;
 In 't óóften d' Arabiers, Geloóns ten schrik gezengd:
 Elk land teêld zyn gebóómt': alleen Oóft-Indije brengt 116
 Zwart ebben vóórd: Sabbeên alleen van wieróók weten:
 Wat van 't geurryk' gebóómt' 'k u zeg, 't welk balssem zweete,
 En beziën van dien steets bloeienden Akant?
 Of van 't zacht' woll'ryk bosch, gants wit, in 't Morenland? 120
 En hoe de Seres 't dunn' kattoen van tacken halen?
 Of welcke bosschen draagt 't verr' Indië, wiens palen
 Den Oceaan besluit? waar bosschen staan zóó hóóg,
 Dat 't schicht geen toppen raakt geschoten uit den boóg, 124
 En dat van vólk, die doór 't pylschieten gaauw zig maacken.
 In Meden appels zyn zeer heilzaam, wrang in 't smaacken
 Óók bitter; maar men vind, om kórt te wercken uit,
 (Wanneer stiefmoeders bóós van aart, doór dóódlík kraid, 128
 Vergiftigen den drank en schadelyk bezweren)
 Niet beters, dat 't venyn van 't lichaam af doet keeren:
 Deêz' bóóm zeer hóóg schiet op, den lauwer schynt in 't óóg;
 Indien geen and're geur uit hem zóó verre vloóg, 132
 't Was een laurier: geen wind schud af zyn blad nóch bloemen;
 De Meden d' adems stank daar meêd' geheel voórkoemen,
 't Oud' vólk d' aanbórstigheid met 't oóftóók helpt aan kant.
 Maar nóch de bosschen al van Meden, 't schatryk' land; 136
 Nóch Ganges schóón vermaard, en Hermus ryk van góude,
 Nóch Baktre, óf Indië, schaal by Itaal'je hóuden:
 't Gans vett' Panchaje óók vol van wieróók wycken moet.
 Met stieren, 't vier ter neuz' uitsnórckend', men niet doet 140

- 't Land ploegen, om 't gezaey der gryff'lik' draacketanden :
 Geen krygsvólk groeid met d' helm en speer op deze landen ;
 Maar graan in overvloed , en dien Kampaan'fchen wyn,
- 144 Olyven , en gróót veê uitmuntend' fchóón hier zyn.
 Hier 't ftrydbaar' moedig paard in 't veld geen draf fal vieren:
 Witt' óffen, ó Klitumne , en krachtig' ófferftieren
 Hier dikwils wórden met uw' heil'gen ftróóm beftórt,
- 148 Als 't Róómfch' triomf men in Goóns kerk te brengen pórd :
 Hier is de lent' altyd , en d' hitt' in 's winters dagen :
 't Veê tweemaal jongen teêld ; 't gebóómt' oóft tweemaal drage :
 Men tygers hier verwoed , nóch wreede leeuwen vind :
- 152 Nóch geen venynig kruid de pluckers hier verflind :
 Of geen gefchubde flang' , een wyde ftreék in 't ronde,
 Gekronckeld en gekruld zal kruipen langs deez' gronden :
 Daar by , al 't konftig werk , en fraeije fteden zet,
- 156 Zóó veêl fteenwallen hóóg met d' hand , uit 't róts , gered ;
 En vlieten onder deur zeer óude muren ftróómend' :
 Of noem' ik hier de zee , ten wederzyd' aankomend' ?
 Of zóó veêl meiren ? óf u , Lari , breed en gróót ?
- 160 Of u , Benaak' , die , als een zeeftórm , bruiſchd en ftóót ?
 Of zal van d' haven , en Lukrynſe fluis ik ſpreêcken ?
 Of van de gramme zee met gróót geruiſch ontſteêcken,
 Die , ſteuitend' voór de kólk van Julius , wyd tierd,
- 164 Waar in d' Avern's poel die Tyrreên'ſche vloed men ftierd ?
 't Land tóónd veêl koper-âders hier , en zilv're beêcken,
 Hier d' overvloed van góud ſchynt nimmermeer t'ontbreêcken.
 't Zelfd' vóórd Sabell'ſche jeugt , ſtreng vólk , en Marſen brógt,
- 168 Den Ligur kryg gewoón ; en Vólfch , die ſteêkend' vocht.
 Mar'juſen , Deciën , hier , vroóm' Kamillen kwamen,
 Stryds-helden Scipioós ; gy Cefar óók , wiens fame
 Hóógft vliegt , die met triomf , in Aafjes verr' geweft,
- 172 Nu weêrlóóz' Indiaan's keerd van de Róómſche veſt.
 'k U groet Saturn's landóuw , der vruchten en der helden
 Gróót'-moedèr , d' ackerbóuw (die d' óuden lófzaam ſtelden)

- 'k Aanvang' voór u : 'k óók durv' ontfluiten 't heilig nat,
 En zing een Grieksch gedicht in der Romeinen stad. 176
 't Eifcht nu der landen aart t' ontdekken ; en elks krachten ;
 Wat grond men vind , wat vrucht van elk men heêft te wachten.
 Voór eerft op d' heuveld' d'órr' en barre grond , waar 't kley
 Valt fchraal , begroeid met hegg' en ondermengd met hey, 180
 Wil Pallas vrucht d' olyf die duren kan , beft groeijen :
 Dit tuigd veêl wild' olyf , wiens vrucht daar overvloeije.
 Oók beijen die van zelfs , langs 't veld , gaan op in 't wild'.
 Maar waar , doór 't groeizaam nat de grond valt vet en mild', 184
 't Land vruchtbaar óók , en dicht de kruiden uit doet jagen ;
 G'lyk , in 't hóll' dal des bergs , wy menigmaal dat zagen ;
 En waar een beêk van d' hóógt' des róts naar 't laag' toe daald,
 Meêd' fleipend' vette flibb' , waar 't veld van 't zuid' beftaald 188
 Voed varenkruid , 't welk van geen ploeg is te verpletten ;
 De vrucht' re wyngaard en zyn druif vóórd zullen zetten
 Daar namaals overvloed van wyn die kracht behóud ;
 Gelyk wy proeven uit die ófferfchaal en 't góud, 192
 Als op 't yvoir de vett' Hetrufch' , voór 't óuter fpele,
 En 't róóckend' ing' wand wy met fchoót' len breed uitdeelen.
 Dóch tracht gy meer 't gróót' veê te voeden in de weid',
 't Zy kalvers , fchape , óf 't gewas-vernielend' geit ; 196
 Zoekt boffchen , óf de verr' Tarentfche volle kampen ;
 En zulk een veld , als kwyt wierd Mantua doór rampen,
 't Welk zwanen sneeu-wit langs de graaz'ge vliets-kant kweêkt :
 Uw' kudden , 't nóch aan gras , óf klare bronn' ontbreêkt, 200
 En zóó veêl gras , als 't veê weid af in lange dagen,
 Zal koelen dauw weêr toe , in kórte nachten , dragen.
 Want bóuwend' men bevind , dat een zwartachtig' aard',
 Die vet in 't ploegen valt en murw van grond , meêft baard 204
 Het befte graan ; nóch geen werk-óffen zult gy kycken,
 Die met meer wagens vol , van 't veld , naar huis gaan ftrycken :
 Oók uit 't woêft' lánd , waar gaauw den boer 't gebóómt' af-floeg,
 En 't bofch , 't welk menig jaar de minfte vrucht niet droeg, 208

- Een vogel-nest van óuds, met wórtels zóó uitrode,
 Dat zy, verlatend 't nest, hóóg in de locht weg vloten :
 Maar aard', die doór den ploeg wórd wit, geen vrucht vóórbrengt;
- 212 Want nauw'liks 't heuv'lig land zal, schraal met steen gemengd,
 Kancelkruid aan de bien, óf roózmáryn uitlangen :
 Puimsteen en krytgrond, van de zwarte waterslangen
 Deurknaagd, geen land staan toe, dat zoeter voedzel geêft
- 216 Als zy, óf voór 't serpent óók krommer holen heêft.
 D'aard', die dun vocht blaast uit, en vlug doet dampen scheiden,
 Zwelgd 't nat in, en naar lust doet 't weêr uit haar verspreiden ;
 Die óók haar zelf altyd met 't groene gras bekleed,
- 220 Niet, met zóat roeft en schórfst, doend' aan den kóuter leed ;
 Met geile wynrank deêz' uw' ólmen zal bewinden,
 Deêz' veêl olyven draagt : gy bóuwend' zult bevinden,
 Dat graag de ploeg zy lyd, en gaarne wórd beweid.
- 224 't Ryck' Kapua bóuwd' zulk, 't vólk 't welk Vesevus leid
 Óók naaft, en Klanius, die róófd d' oegft van d' Agerren.
 Nu hoe gy elcken grond móógd kennen, 'k zal ontwerren.
 Zóó gy, óf ongemeen d'aard' gróf óf fyn is, vraagd ;
- 228 Naardien d' een gonst tót 't graan, tót druif weêr d'ander draagd ;
 Groóv' aarde Ceres zoekt, en Bachus eifcht de fyne ;
 Let eerst wel op den grond, waar dicht en vast die schyne,
 Doet graven daar een kuil, en deêz' dan weder póógd
- 232 Met aard' te vullen, óók met voeten t' eff'nen d' hóógt'.
 Ontbreêkt 'er, fyn zy valt, voór vreugdige wynspruiten
 En weiden dienstig is : maar blyft 'er aarde buiten,
 Waar meêd' den kuil niet meer kan wórdén opgezet ;
- 236 Weêt, datze dan zal zyn gróf, klont'rig, zwaar, en vet,
 Gy móógd sterck' óffen dan hier voór den ploeg vry dryven.
 Maar bitter zynd', óf brak, d'aard' (g'lyk men zeyd) zal blyven
 Kwaad voór 't gewas ; de zelfd' deur 't ploegen, nóch bedaard,
- 240 Nóch druif, nóch app'len in hun aart, óf naam bewaard,
 Zy tóónd dit blyk. Vat aan een kórf van dichte tacken,
 En teêms (waar meêd' menperft) uit die beróókte dacken :

- Vuld , met brack' aarde deêz' , en vol zoet water giet,
 Treêd daar met voeten op , tót dat al 't nat uitschiet 244
 Gepraamd , en deur de kórf de gróote dróppels raacken ;
 De proef 't dan melden moet (wanneer gy komt te smaacken
 Een walgend' bitter op de tong) wat 't is voór grond.
 Men leeren kennen kan vett' aard' doór deze vond : 248
 Zy hangt aan d' handen , schóón , met wórpen , wórd verdreven,
 En aan de vingers vast , zóó taey als pek , zal kleven :
 De vochtig' aarde teêld , veêl datt'ler als 't behóórd,
 Gróót kruid : óch , dat zy 't my niet brengt te vruchtbaar vóórd, 252
 En d' airen al te vroeg met wasdom laat bezwaren.
 Zwaar' aard' , doór eigen wigt , zig zwygend' openbare ;
 De ligt' óók zóó ; de zwart' , en kleurde schat men waard
 Naar 't óóg : maar 't onderscheid van kóud' bóósaardig' aard' 256
 Valt moeij lik : midd'lerwyl slechts geven róóde dennen,
 Schaadbarend' ypen , en zwart veil kwaa grond te kennen :
 Dit wel bedacht , d' aard' lang genoeg eerst koócken laat,
 Veêl greppels deur 't gebergt te graven óók bestaat, 260
 En tegens 't nóórd' ontblóót de kluiten , eer gy trachte
 De vreugd'ge wynrank daar te planten. Want een zachte
 Grond maakt goed land ; de wind , en kóuden ryp doen dit,
 De stercke delver óók die d' ackers omme spit. 264
 Maar 't bóuwvólk , 't welk geen moeit' ontziet , zóódaan'ge grondē
 Eerst zoekt , g'lyk waar voór deêz' de jonge spruiten stonden,
 Op datze met'er spoed weêr mogen zyn verplant,
 En 's moeders aart niet licht zóud' raacken aan een kant ; 268
 't Zelfd' merkt óók in hun schórs , hoe , en in wat 's lochts streêcken
 Z'eerst groeiden , waar óók kwam des zuid' winds hitt' hen steêckē,
 En tegens 't nóórd' den rug zy keerden , om te staan
 Zóó weêr : † daar hangt , hoe elk van jongs zig wen , veêl aan. 272
 Zoek eerst , óf best men op 't vlack'land , óf d' heuvels leide
 Den wyngaard. Zóó gy wild bemaeyjen vette weiden ;
 Zaey dicht : niet trager groeid de wynstók dicht gezet :
 Indien gy heuvels hebt en heuv'lig land ; stel net 276

† Adco in
 teneris
 consuesce-
 re mul-
 tum est.

- En ruimer op een ry de rancken naar malckander:
 En maak dat d' eene stam past in 't vierkant op d' ander:
 Gelyk een gróót krygsheir somwylen open slaat
- 280 Haar benden, 't vólk dan in slagórd' op 't vlack' veld staat,
 Waar 't land, deur al 't geweêr, veêl flick'ring vóórd doet brengen,
 Aleer 't grouwzaam gevecht zig onder-een gaat mengen,
 * Maar d' óórlóg twyff' lig nóch in 't midd' der waap'nen gaat:
- 284 Zóó all' uw' rijen plant op een gelycke maat;
 Niet dat, met yd'le vreugd, 't gezicht daar zóúd' op spêlen:
 Maar mid's niet evenveêl d'aard' 't voedzel meêd' kan deelen,
 Nóch d' armen wyd genoeg de wyngaard spreiden doet.
- 288 Miffchien g' óók vraagd, hoe diep men putten graven moct.
 Den wynst ok kzetten durv' in een ondiepe vóre:
 Maar dieper het gebóómt, meest d'eêck'laar zal behóóren
 Te staan: die in de locht de kruin zóó hóóg op-rekt,
- 292 Als met zyn wórtels hy laag naar den afgrond trekt;
 Dies hem geen winter, wind, nóch regenvlaag bezwaren:
 Staat vast en onbeweêgd, en menigte der jaren,
 Óók veêl man's eeuwen hy al durend' overtreft:
- 296 Zyn' stercker armen dan wyd hier en daar verheft,
 De tacken, hóúd midd' in zyn breede schaduw' 't staande.
 Nóch plant uw' wyngaard óók recht tegens d' ondergaande
 Zon, nóch daar haaz'laar zet: nóch d' hóógt' ránk's tóppen plukt,
- 300 Of 't ópperste niet af van 's wyngaards scheuten rukt,
 (Zóó werkt 's gronds liefd') nóch doet met 't stompe mes af-snydē
 De lóten: nóch wil wild' olyf by wyngaard lyden:
 Want dikwils d' herder 't vier gants zórg'lóós neêmt in acht,
- 304 't Welk onder vette schórs gedekt eerst heim'lik tracht
 De stam t' ontvoncken, dan deur 't hóóge lóóf geweêcken,
 Luid' ranneld in de locht, waar tacken doet ontfteêcken
 En heerscht, óók boven in des bóóms króón weiden gaat
- 308 En teld 't gantsch' bosch in brand, zulx dat een wolk hy laar
 't s' hant' is weel'fzel, vol van pik en róók opjagen;
 In 't ontl' nóch een buy mit 't nóórdē óók komt plagen.

* Sed dis-
 bus me-
 diis Mars
 errat in
 armis

- Al 't bosch, en doór de wind het vier nóch meerder groeid.
 Geen wynstam waft waar dit gebeurd, nóch laag gesnoeid 312
 Verkómt, geen wórtel zal meer zulk een rank uitdryven:
 Dan zal d'onvrucht' re olyf, met bitter lóóf, slechts blyven.
 Nóch vólg diens raad, hoe g'acht met wysheid hem begaafd,
 Dat gy uw ackerland, by winters-tyd, omgraafd : 316
 De winter sluit doór vórst dan 't land, nóch wil gehengen,
 Dat, in bevrozen aard', gezaeid' zaad wórtels brenge.
 Men dienstigt wyngaard plant, als d' oijevaar komt vóórd
 Wit in de róóde lent', en graag de slangen móórd ; 320
 Of in 's herfts eerste kóud', als, d' hitt' alreed' van d' aarde,
 De zon niet snel nóch voerd den winter aan met paarden.
 De lent' baard aan 't gebóómt' en 't bosch-lóóf zóó veél baat:
 't Land in de lente zweld, en wacht naar 't vruchtbaar zaad : 324
 D' Almacht' ge Vader dan verheugd, met milden regen,
 In 's liefs schóót d' aarde daald van d' hóógt', en alle zege
 Hy gróót, zig mengend' met dat zware lyf, schenkt uit:
 Dan 't eenzaam' bosch weêrgalmd op 't veugels schell' geluid ; 328
 't Gróót' veê kan Venus óók op zeêk' re tyd weêr vinden :
 Vóórd 't voedzaam' bóuwland teêld, voór laauwe weste-winden
 Het veld zyn bórst ontsluit : 't teer' vocht 't al overheerd:
 Dat zig 't groen' gras vertrouwd in nieuwe zon, niet deêrd : 332
 Geen jonge wynrank heêft een zuider buy te vreezen,
 Of dat zal aan de locht met nóórd' stórm stórtvlaag wezen ;
 Maar botten brengt zy vóórd, en bladers spreid van-een.
 Dat 's werlds óorsprongk in geen ander tyd verscheên, 336
 Of hield een and'ren tóón in d' aanvang, 'k wil gelóóven ;
 't Was lente toen: in lent' óók kwam 't gróót' aardryk boven,
 En d' óóften-wind in dwang zyn kóndenadem nam,
 Toen eerst de dieren 't licht aanzagen, als óók kwam 340
 Een yz'ren slag van vólk vóórd uit steenacht' ge gronden,
 't Gediert' óók ging in 't wóud, 't gesternt' aan d' hemel stonde:
 Nóch dit teer' 's werlds werk deêz' arbeid dragen zónd',
 't En waar zóó gróót een rust kwam tusschen d' hitt' en kóud', 344

- En 't aardryk midd'lerwyl doór 's hemels gonst bedaarde.
 Vóórds wat g' op d' ackers plant, uw' planten diep in d' aarde
 Wil zetten; vette slibb' te brengen pas op 't land,
- 348 Delv vuile schelpen óók daar in, óf dórstig zand:
 Want 't nat dringt in, daar deur óók dunne dampen trecken,
 En ryzen zal 't gewas; men vind' er, die óók decken
 Met gróóte scherven d' aard', en met gewigt van steen
- 352 Tót 's wyngaards schutzel voór een stórtvraag ongemeen,
 Voór d' hondtyds-hitt' óók, die doet 't dórstig' land ontsluiten.
 't Gebóómt' geplant, diend, dat men met de spaad' de kluiten
 Werpt om, de wórtels dikmaals óók met aard' bezet,
- 356 Of dat de grond men met een scherpe kóuter plet,
 En zwoegend' óffen langs den wyngaard heên doet dryven,
 Men die aan d' effch' stók dan, óf riet moet laten styven,
 Of vórcken weérzyds scherp, óf teenen afgescheld,
- 360 Om hier op steunend', dat niet vreesd' des winds geweld,
 Maar zoekt den tóp des ólms langs 't latwerk zóó te nad'ren.
 T' wyl 't jonge wynlót wast, en krygt vast nieuwe blad'ten,
 Diend teer de rank gespaard: en als de scheut zig schiet
- 364 Geil in de zuiv're locht, bevryd van tóóms gebied,
 Men met geen snoeymes moet de loten af dan rucken,
 Maar lezend' met de hand de bladers zacht afplucken.
 Als hóóg hy d' ólm omhelsd, en dicker is gegroeid;
- 368 Stróóp vry dan bladers af, zyn armen óók besnoeid:
 Eerst schrikte hy voór 't mes: wil eind'lik nu gebruicken
 Meer strafheid, maak óók dat de weél'ge rancken duicken.
 Men d' hagen vlechten en al 't veè affschutten moet;
- 372 Meest t'wyl nóch 't lóóf is week, en vremd van tegenspoed:
 Wien, boven fellen vórst en 't lastig zonne steêcken,
 Wóud-óffen trachten steêts, en geiten af te breêcken,
 De runders hong'rig daar, en schapen knabb'len aan:
- 376 Geen kóude, vórst, nóch ryp zóó hebben schaad' gedaan,
 Nóch d' heete stralen, die op droóge klippen branden,
 Als wel de kudden doen met hun venyn'ge tanden,

Oók 't litmerk van 't gebit diep in den stam gebragt.
 Om anders geen misdryf, op d' óuters, 't geit men slag
 Voór Bachus; op 't tóóneel óók aangaan d' óude spellen : 380
 Om gróóte dórpen, op kruis-wegen, deden stellen
 D' Atheners prys, en in 't groen' gras, by drank, elk-een
 Verheugd sprong over geits bezalfde vleeffchen heên : 384
 D' huys-luiden van Auloónje, uit Tróje Vólk gezonden,
 Oók zingen boersch gedicht al lachend' ongebonden,
 En elk, uit d' hólle schórs, zig met een gryns vermomd,
 En met verheugd gezang men Bachus daar dan noemd, 388
 En hangt wass'-póppen in d' hóóg' pynbóóm, hem ter eeren.
 Hierom de wynberg bloeid, de vruchten óók vermeerden ;
 Men d' heuvels hóóg met wyn en dalen diep belóond,
 Alwaar de Wyn-gód maar zyn rustig hóófd vertóond. 392
 Dies wy Góds-pligtig d' eer tót Bachus zullen zeggen
 Met 's vaars gezang, en koek en schotels voór hem leggen,
 Oók brengen d' heyl gen bok met d' horens by 't óutaar,
 En braden 't vett' ing' wand aan 't spit van d' hazelaar. 396
 Men moet nóch ander werk aan wyngaarden niet sparen,
 't Welk schynt oneyndig : want den grond diend alle jaren
 Drie, viermaal omgespit, de spaad' óók aangetaft
 Om steets te breêcken 't klay, en van al 't blad ontlaf 400
 De wynrank. † d' huisman komt 't gewrócht' werk weér voór d' óó-
 † En 't jaar in 't zelfde pad aleens wórd vóórd getógen. (gen,
 Als d' herfst ter neder nu de wyngaard-bladers drukt,
 De kóude nóórden-wind óók 't lóóf van 't bosch afrukt, 404
 Dan zórgd de wack're boer weér voór d' aanstaande tyden,
 Met 't kromme snoeymes, om zyn wynstók te besnyden,
 Gebruikt veêl vlyt, en helpt d' onnutte rank aan kant :
 Eerst graafd hy d' aard' om, en 't rys weg gevoerd verbrand, 408
 En bergd de latten onder 't dak : op 't laarf' snyd druiven :
 De wynstók tweemaal in zyn schaduw zig komt schuiven :
 Met groene hagen óók twee reizen ruig bewaft :
 Beide eischen lastig werk ; gróór' ackers pryst, maar tast 412

† Redit A-
 gricolis la-
 bor átilus
 in orbem,
 T A que in
 se sua per
 vestigia
 volvitur
 annis.

- Een kleyn' om t' bôuwen aan. Hy van muiskoorn', in bosſchen
 Ook ruige wiſſen ſnyd, en 't riet langs kant gewoſſen
 Des vliets, en will' gen, die hem baren gróóte moeit'.
- 416 De wyngaard nu gehecht, d' haagdóren óók gefnoeid,
 Vermoeid de wyngaard' nier dan zingt als 't werk mag ſtaacken:
 Niet min men ſpitten moet, tót ſtóf óók d' aarde maacken,
 En zien, dat kwade locht geen rype druif verſmacht.
- 420 Daar tegen heêft geen werk d' olyf-bóóm, nóch verwacht
 Het kromme ſnoeymes, óf óók d' egge ryk van tanden,
 Na dat z' eens aard-vaſt ſtond, en hóóg de kruin uitſpande.
 Wanneer ontſloten is met 't ſcherpe kóuter d' aard',
- 424 Geêft vochtigheyd genoeg, en mild' veêl vruchten baard.
 De vreedzaam' vett' olyfmen aankweêckt op deêz' wyze.
 Als d' appelaar voelt magt in al zyn tacken ryzen,
 En dat heêft kracht, zig-zelf ſtraks in de locht begeêft,
- 428 Op eige ſterkte ſteund, geen hulp óók nóódig heêft.
 Al 't wóud is midd'lerwyl van vruchten overvloedig,
 Vol wildzangk 't eenzaam' bosch en róód van beêz'jen bloedig:
 Men ſcheêrt de klav'ren af: 't hóóg' bosch de tórts aanbied,
- 432 En ons van lampen, en nachtkaarſſen wel verziet.
 Kan dan de zórg den menſch nóch tót het zaeijen pramen?
 Wat zal 'k vervólgén meer? de will'g, en lage bramen
 Voór d' herders ſchaduw, en voór 't veê' t loóf brengen aan;
- 436 't Aas aan de bien, en als een ſchut voór 't kóóren ſtaan.
 't Luſt my den Cytor' vol boschbóóm met 't óóg t' aanranden,
 Hoe 't by Maryce óók waeid in 't pekboſch: 't luſt de landen
 Te zien, daar niemand egge, óf is voór 't werk beducht.
- 440 't Boſchaadje op Kaukaas tóp, beróófd van appelvrucht,
 Wien d' óóſten ſtercken wind doet ſchudden ſteets en beven,
 Verſcheide vruchten deild: 't kan pynhóut dienſtig geven
 Tót ſchepen; ſed'ren en cypres, waar meêd' men bôuwd
- 444 De huizen, d' ackerman af kromme kielen hóuwd,
 Maakt wagenhuiden, draeid óók ſpeecken. Will'ge bóómen
 Veêl teenen, d' ólmen loóf ons lev'ren, myrt' doet komen

Oók stercke stangen vóór, kórnoelje krygs-tuig baard,
 Tót d' Itureêschen boóg men d' ypen krom aanvaard : 448
 Men uit boschbóómen kan , en uit de lichte linden
 Fatsoenen allerley met 't scherp' draey-yzer vinden.
 De licht' els op den pauw gezet afdryven komt
 Voór stróóm , 't gezerm der bien vergad'ring hóud en bromd 452
 In d' hólle schórsf' en buik van een verstorven eicken.
 Wat 'k zeggen zal van 't nut, 't welk' Bachus uit deêd reicken ?
 Oók Bachus wrócht veêl kwaats : Centauren dol smeêt dóód,
 En Rhetus, Fólus, en Hylêus, die met 't gróór' 456
 Berck' meijer-vat 't gedreig den Lapiten voórwende.
 † O landvólck te vol luk (zóó uw geluk gy kende)
 † Welk , buiten óórlógs-twist , de kófst naar wensch geniet,
 Die u de milde grond rechtvaardiglyk aanbied. 460
 Schóón , deur geen pracht'ge póórt , óit vleijers u genaacken,
 Die 's mórgens in 't gantsch' hóf een stróóm van groet'nis braackē ;
 En zien de stylen met schildpadden fraey verrykt,
 De góude kleed'ren , en waar 't Korint'sch' koper blykt, 464
 De witte wóll' , wien doet 't Assyrisch' purper verven,
 En Kassy' , nóit dóór 't klaar' olyv' smóut te bederven ;
 Maar zonder list , vry van bedróg schept elk zyn lust ;
 Ryk van veêl midd'len elk op ruime gronden rust ; 468
 Aan stróómen in 't spelonk , en daar in koele dalen
 D' ós lóeid , en by 't gebóómt' elk zachte slaap kan halen ;
 Daar zyn de bosfchen groen , de beest-warand' verheugd,
 En , met een klein gewoón , mag tegens 't werk de jeugt : 472
 Daar d' heill'ge Vaders zyn , en Goón men vierd , daar leide
 Gerecht'heid 't voetpad lest , als z' uit deêz' wereld scheidē.
 Maar boven al ik acht' een zoete Zang-Góddin,
 Wiens heiligdom 'k breid' uit, verkracht doór gróóte min : 476
 Dat zy 't neêmt aan ; en leerd 't gesternt' , óók 's hemels streêcken,
 Zons duiff' ring veêlerley , 's maans aangroey en gebreêcken,
 Van waar d' aardbeving komt : waar springvloed uit ontftaat ;
 Wat rukt de dycken weg , hoe 't vocht weêr t' zeevaart gaat : 480

Waarom

† O fortunatos
 nimium sua
 si bona norint,
 Agricolae.

- Waarom by winters-tyd zóó kórt de dagen fchynen,
 En by de zomer-zon zóó haaft de nachten dwynen :
 Dóch zóó geen kennis des geheim' natuurs my paff,
 484 Myn hert en brein óók zyn met bloed te dik belaff ;
 Dan in 't bewaterd dal en d' aekers 'k boet myn luften ;
 'k Zoek faamlóós 't bosch en ftróóm. Wie doet by 't veld my ruftē,
 By Sperchius , daar , doór 't Lakoón'sch lós maagds gefchal,
 488 Taygete dreund ! ó , wie in Hemus koele dal
 My zet ; en wil met een breed' fchaduw friffcher maacken †
 † Gelukkig die wel kend den óirfpróngk aller zaacken,
 † En alle vreez' , en 't nóit verbidd'lik nóótlót fteld,
 492 * Des gierig' afgronds-klank óók onder zyn geweld :
 't Geluk hem diend , die eerd en d' Ackergoón beminne
 Pan d' óuden Boschgód , óók zyn zufters Veldgóddinnen :
 Deêz' , naar Gemeentes ftaat , nóch 's Konings purper tracht,
 496 Hy tróuwelóóze twift , die broeders tergt , veracht ;
 Geen Daak kend gaande langs d' eedplicht'gen Ifter ftrycken ;
 Nóch geen Romeinfch gezag , óf kórt-vergaande rycken :
 Nóch jamm'rend' , armen helpt , óf rycken 't goed wangond.
 500 Plukt vruchten , die van zelfs 't gebóómt' en eigen grond
 Hem hebben vóórdgebrócht , hy nóit op ftrenge wetten,
 Nóch doller vierfchaar , óf 's vólks pleit-gefchrift ging letten.
 D' óóg'lóóze zee beroeid een ander , en befpringt
 504 't Scherpfnydend' ftaal , óók in der Koón'gen hóf zig dringt :
 Deêz' woest ten grond de ftad en d' arme bórgerknappen,
 Op dat hy drincke uit 't góud , en op Tyr'sch purper flape ;
 Een ander fmoórd zyn fchat , kleêfd aan 't begrave geld :
 508 Deêz' pronkt op 's raadhuis-puy : met handgeklap men fteld
 Dien in ftads ftoel , dat 's vólks en vad'ren galm weêr keere :
 Zyn blyd' , hoewel z' hun hand' met broed'ren bloed befmeêren ;
 Elk , als in ballingsfchap , zyn huis en hóf verlaat,
 512 Naar ander vaderland , in vremd gewest óók gaat.
 Den boer zyn kromme ploeg flechts dryft deur 't land:dit wercken
 Hem luft : waar 't huisgezin en kleine kind'ren ftercken

† *Felix,*
qui potuit
rerum co-
gnoscere
causas.
 † *Atque*
metus
omneis. Et
inexorabi-
le fatum
 * *Subjecis*
pedibus,
strepitum-
que Ache-
rontis a-
vanti,

- Meêd' kan , óók d' óffe-kudde en runders afgemat:
 Hy rust niet , 't en zy 't jaar hem schenkt een appel-schat, §16
 Schóón-jeugdig veê , óf óók tarw-gerven die verzaden,
 En ackers ryk van graan , óf schuren vol geladen.
 De winter komt , alsdan d' Achaïsch' olyf-pers leêfd :
 't Zwyn eêckel-zad keerd t'huis : 't bosch hem wild' appels geêft, §20
 Verscheide vruchten d' herfst óók brengt , en doôr 't beschnen
 Des zons men koókt , in d' hóógt' der klippen , gaar de wynen.
 Al kussend' kind' ren staan terwyl om 's moeders lyf:
 De vróuw kuifch 't huis bewaard : met uijers vol en styf §24
 De koeijen geven melk , en wórst' lend' vette bocken
 In 't groen' gras tegens-een te stóóten d' hóórnen zoecken.
 Hy scherp feestdagen vierd , en uit , op 't hóy , gestrekt,
 By 't vier , met vollen kroes zyn maats tót drincken wekt, §28
 Wyn-óff'rend' roept u , Bachus , aan , doet pryzen hangen
 Aan d' ólm,voór d'herders,die 't schicht-schieten snelst aanvangen,
 En durven treden naakt in 't boere-wórstel-perk.
 By d' óud' Sabyen tyd was dit wel-eer hun werk,
 By Remus , Roóm'lus óók : dus 't sterck' Hetruur'je opgroeide, §32
 En Rome , nevens 't welk' nóit stad op d' aard' zóó bloeide,
 Z' heêft zeven bergen met een muur alleen vereerd.
 Al-eer Jupyn heêft 't Ryk van Kreten geregeêrd, §36
 En 't góddelóóze vólk had óffe-vleefch gegeten,
 De góude Gód Saturn' dit land al heêft bezeten:
 Men nóch op dien tyd geen trompetten klincken deêd,
 Nóch op 't hard' aanbeêld zyn de lemmers scherp gesmeêd. §40
 Maar d' eindelóóze weg wy hebben nu deurkrópen,
 't Is tyd , men dryft uit 't juk de paarden mat gelóópen. §42

HET

HET DERDE BOEK.

Kórt inhóud.

*Hier leerd men wat 'er diend tót koeijen en tót paarden,
En hoe men merriën gevoeg' likst paren moet ;
Waar uit men veulens kend die moedigst zullen aarden ;
Hoe schapen men om woll', om melk de geiten voed ;
Waar doór men veêziekt' merkt , en doet 't vergift verjagen :
Wie wyzen raad geëft plaats , behoed zig van veël plagen.*

- 'k **Z**Al, gróóte Pales, en Amfryfchen herder, spreêcken
Beroemd van u, óók van 't Arkaad'sche bofch en beêcken :
Al 't vórder is aan elk verbreed met vreugd'ig dicht.
- 4 Wie heêft niet van den ftraff' Euryfteus klaar bericht,
En d' óuters van d' heillóóz' Byfyr's ? Wie niet verftonde
Van Hylas Herk'les knaap ; Latonaas Delós gronden ;
Óók van Hippodamy, en Pelóps, kloek te paard'.
- 8 Doór d' yvoór' arm befaamd ? 'k in 't pad treêd, waar van d'aard'
'k My heff', en zegenryk op 's menschen tong mag zweven.
De Zang-góddinnen 'k eerft van Helikon, zóó 'k leve,
Weêrkomend' brengen zal met my in 't vaderland :
- 12 En d' Idumeêfch' palm eerft, u Mantua in d' hand :
By 't water, in 't groen' veld, een marm're kerk op halen
'k Óók zal, waar Minçius om bogten lang gaat dwalen
Zeer breed, en met dun riet zet d' oevers bóórden aan.
- 16 Ik zal, midd' in de kerk, ten tóón doen Cefar ftaan,
'k In Tyrifch purper, 't werck volbrogt, voór hem zal komen,
Doen honderd wagens met vier paarden gaan ter ftróóme.
Gantfch Griecken zal voór my met d' óff'-leêr' wanten ftaan,
- 20 Wedlóópen, en d' Alfeês, 't Nemeêfch' wóud óók ontgaan.
Vergierd 't hóófd met gefchoóre olyf, 'k zal giften dragen :
De jaar'likz' ftaatzy nu te leiden (ftrekt 't behagen)
Ter kerk, te zien óók dat de runders zyn geflagt :
- 24 Of hoe met nieuw gezicht 't tóóneel te draeijen tracht,

En d' ingeweven Brit 't bruin róód' tapyt opheffe :
 'k Op 's kerks-deur zal , in 't góud en vast yvoór , betreffen
 Des Ganges vólks gevecht , Quiryns geweér vol spoed ; 28
 En hoe van ftryd hier ruifcht den Nyl de gróóte vloed ,
 En d' hóóg' kolommen uit zee-róófs metaal gegoten :
 Hier Aaf'jes fteden by verheerd , Nifaat' verftóóten,
 En Parthen ftóut op vlugt , van acht'ren fchietend' 't fchicht :
 Zeêg-teeckens twee , van twee vijand's met d' hand ontlicht, 32
 Oók 't vólk van weêrzyds kufft , van 't welk men tweemaal praalde.
 In 't Parifch' marmer elk zal ftaan , óf aaffem haalde,
 Affarakus geflacht , d' eige af komt van Jupyn,
 De vader Trós , Apóll' die Troje een ftad deêd zyn : 36
 D' ong'luck'ge Nyd zal voór de Razernien zyn bange,
 Den wreeden jammerpoel , Ixions krolde flangen,
 't Geweldig gróóte rad , en d' onoprólb'ren fteen.
 Meçenas , laat my , op uw' laft zwaar ongemeen, 40
 'T wyl vólgen 't paad'lóóz' bosch , en 't wóud der Bóómgóóddinnen :
 Myn geeft kan , zonder u , gewigtigs niet beginnen :
 Wel-aan , breêk af 't gedraal : Citheron roept luids-mond,
 Paardstemfter Epidaur' , en dien Lakoónfchen hond, 44
 Der boffchen weêrgalm komt , toeftemmend' , óók te loeijen.
 'k Niet min zal Cefars ftryd , die fchynt in vlam te gloeijen,
 Straks zingen , en zyn naam , deur zóó veêl tyd doen gaan
 Met faam , als Tython fchynt van Cefar wyd te ftaan. 48
 Zóó iemand wil met luft , om prys aanvócken róffen
 Ter renftryd , óf in ploeg doen fpannen werckend' óffen ;
 Kies kloecke merriën. Een fture koe men hóud
 Voór best , wien gróf van hóófd en lang van nek men fchóuwd, 52
 Wiens wraddels van de kin laag hangen tót de fchênén,
 Wiens lancken zyn zeer lang , óók rouw al 't lyfen beenen ;
 Die onder d' horens krom , ruig' óóren opwaarts fteêkt :
 Nóch my mishaagd , wien geen witplekte huid ontbreêkt, 56
 Of , fmadend' 't juk , fomtyds met d' hoórnen komt te ftóóten,
 Een ftier gelykt , en munt óók uit in d' hóógt' en gróótte,

- En ploegend' , langs de voór' , veêgd 't voetpad met den staart.
 60 Laat ryden , na vier jaar , óók kalven haar , en spaard
 Haar niet voór 't tiende jaar , dan doet z' in rust vóórds blyven ;
 Tót vócken onbekwaam , en kracht' lóós ploeg te dryven.
 T'wyl dragtbaar , tógtig óók , haar jeugt in 't bloeijen staat,
 64 Maak lós den stier , den bul in d' hóóp óók springen laat,
 Pas veê te winnen en uit and'ren vóórd te kweêcken.
 † D' eerst' beste jaren der rampzaal'ge menschen breêcken
 Kórt af ; † dan volgen ziekte en d' óudheid vol ellend' ,
 68 * Oók last , en d' ongenaad' des doóds , die wreed 't al schend.
 By wiss'ling zomm'gen gy steêts wenschen zult onttroecken :
 Verzie (op dat gy na 't verlies geen and'ren zoecke)
 U óók by tyds : voór u , 't veê jaarliks telen doet.
 72 Men zóó keur-merriën , om paarden , werven moet,
 En zóó men zig wil van spring-hengsten braaf verrycken,
 Men naar de veulens diend , al vroeg bezórgd , te kycken.
 Een veulen , 't geên kwam vóórd uit edelmoed'gen aart,
 76 Steêkt strax den kóp in d' hóógt' , en snel ter been maakt vaart :
 't Draafd eerst voór-uit , en 't durfd zig in den stróóm begeben,
 En rennen op een brugg' , waar 't nóit op was bedreven :
 Nóch 't schrikt voór 't lós geruisch , eenscherpen nek het zet,
 80 't Is klein van kóp , 't valt kórt in 't lyf , op 't schóft óók vet,
 En 't heêft een moed'ge bórst vol vleesch : kaffanje kleuren
 En schimmel-blaauw zyn best , men 't wit en vaal doet keuren
 Voór slecht , want , als 't van verr' t trompet en wapens hóórd,
 84 't Steêkt d' óóren op , 't blyft op geen plaats , en 't hert pórd vóórd,
 Het brieschd en pruischt , 't doet vier en vlam ter neus uitdryven,
 't Zyn' dicke manen schud , die t' rechterzyd' dan blyven :
 Het rugbeen dubbel lóópt langs 't lyf , en 't zand opkrabd,
 88 Met d' hoef hard tegens aan den grond , dat 't klinkt , óók schrabd.
 Dus Cyllar' deêd , toen dien Lakoón'schen Pollux dwonge
 Hem met den tóóm , waar van de Grieksche dichters zongen,
 Mars paarden , 't paar óók 't welk trok gróót' Achilles koets.
 92 Zelf doór's vróuws aankomst dus liet snell' Saturn' vol moeds,

† *Optima
 quaque
 dies misere
 ris mortali
 bus avi
 prima fugit :*
 † *Subeunt
 morbi , tri
 stisque se
 necius :*
 * *Et labor,
 Et dura
 rapit in
 clementia
 mortis.*

Veranderd in een hengst, langs d' hals zyn manen krullen,
 En vluchtend', met gebriefsch deêd Pelion vervullen.
 Wanneer doôr jaren slyt, doôr ziekt' óók zulk-een paard
 Gaat af, breng t' huis, en 't zelfd', om d' óudheids zwakheid, spaard. 96

* Tót springen d' óuden hengst is traag, en zoekt te myden
 Den arbeid, en wanneer het aankomt om te stryden,
 Raafd vrucht' lóós, g'lyk 't gróót' vier van stópp' len zonder kracht.
 Zyn óuderdom en moed neêmt daarom naauw in acht : 100
 Daar na, op d' afkomst wil en and're deugden letten ;
 Hoe stryds winst hem verheugd ; wat druk in ramp hem plette.
 Ziet gy de wagens niet, hoe elk zet in 't begin 104
 Vóórd buiten 't perk, en schiet om stryd ter renbaan in ;
 Als d' hoóp de jeugt ontfteêkt, en vreez' in 't lyf benepen
 Hun herten hóud : elk kletst geduirig met de zwepen,
 En geêft den lóssen tóóm : d' ass' vliegt heet vóórd met kracht. 108
 Dan zit den voerman neêr, dan ryst hy op, en tracht
 Hóóg in de ruimt', voór-wind, en deur de locht te bôren.
 Men tyd nóch rust geeft plaats : een zandbuy stuift om d' óóren ;
 Der vlugge paarden-schuim en waass'em nat hem maakt. 112
 † Zóó strekt de lust tót lóf ; de prys óók d' herten raakt,
 Eerst Erichtonius vier paarden voór den wagen
 Inspande, en zócht om prys, met raders, vlogg' te jagen.
 Eerst die Thessaal'sche Lapithen betóómden 't paard, 116
 Bereden 't, leerden 't met een g'harnast man van d' aard'
 Óók steig'ren, en in 't rond', hóógmoedig doen veêl sprongen :
 Aan beid' is arbeid vast. Róskammers zoeken jonge
 Kloekhert'ge paarden, snel óók in geren : te vreed'
 Niet zyn, schóón veêl met deêz' men vijand's vluchten deêd ; 120
 't Ep'irisch land óók brógt haar vóórd, en 't sterck' Myçene ;
 En uit Neptunus hengst hun óirsprongk klaarlik schene.
 Hier op gelet, als komt den spring-tyd aan, zóó pórd 124
 Met alle zórg, dat vet gemest met voeder wórd
 Den keurhengst, die zig moet met merriën vermengen,
 Wil jeugd'ig gras voór hem en stróómend water brengen,

* *Frigidus in venerem senior, frustraque laborem Inperatum trahit.*

† *Tantus amor laudum, tantum est viciorum cura.*

- Oók haver, op dat hy, in 't springen, niet bezwykt,
 128 En aan de veulens geen gebrek des vaders blykt.
 Laat zelf de magerheid voórdachtig eerst wat krencken
 De merriën, wanneer hun lust naar d' hengst doet dencken,
 En maekt dat 't voeder en 't versch' water haar ontbreëkt ;
 132 Jaagt haar met rennen mat als heetst de dag-zon steëkt,
 En op den dórsvloer 't graan zal van de vlegels kraacken,
 En doór den harden wind 't licht' kaf komt wég te raacken.
 Dit doet men, op dat 't vet niet 't vruchtbaar land beróófd
 136 Van weëld', en doór geen slym de voór' zóud' zyn verdóófd,
 Maar dat de grond trekt 't zaad graag in, en diep beware.
 Dan dwynt de zórg voór d' hengst, en komt weér t' openbaren
 Voór merriën, die, na tyds lóóp, op 't werpen gaan :
 140 Voór geen gelade karr' men haar in 't juk moet ilaan,
 Nóch laat ze steig'ren by den weg, nóch in de weiden
 Zig jagen af, nóch doet in snellen stróóm haar leiden :
 Maar haar, langs volle vliet, in 't ruim' veld grazen laat ;
 144 Waar d' oever groen van gras en mosch becingeld staat,
 En klippen, die 't spelonk bedekt met schaduw' hóuden.
 Om dien groen' eëckelryck' Alburnus, en de wóuden
 Van Silar' d' hórfel vliegt, Afilus in 't latyn,
 148 En in het grieksch, moet 't zelfd' genoemd Oïstrós zyn :
 Steëkt scherp en z' helder bromd, zóó dat al 't veê zy beven
 En vluchten doet deur 't bosch ; het bosch en d' oevers geven,
 Op dróóg' Tanagers klank, een weërgalm, óók de locht.
 152 Toen Juno, Inach's kind nu zynd' een vaarz', gram zócht
 Eertyds te plagen, woud' haar met dit ondiër wreëcken.
 Gy zult uw dragtbaar veê (want 's middags 't felst zal steëcken)
 Hier voór beschutten, en uw' merriën doen gaan
 156 Ter weid', als ryft de zon, óf komt den avond aan.
 De koe ontlóft, laat all' uw' zórg voór kalvers wercken :
 Met 't teecken huns gellachts haar brand, en straks maekt mercken,
 Op dat gy die bekwaamst', om t' laten springen, spaard,
 160 Of voór 't gewyd' óntaar, óf voór den ploeg bewaard,

Om 't klay te breêcken, en om 't woest land te bereiden.
 Men d'and're koeijen vóórds in 't groene gras doet weiden.
 Gy moet de kalvers, waar gy d' ackerdienst afwacht,
 Nu wennen, temmen óók, terwyl zy zwak van kracht, 164
 En jong, en leerzaam zyn, om 't bouwen aan te vangen.
 Van dunne teenen vlecht óók kranffen, en wil hangen
 Die om hun hals: na 't welk', wanneer de vrije nek
 Is 't werk gewoôn, by een dan met de kranffen trek 168
 Een paar, en dwingt te zaam de vaarzen vóórd te treden,
 De leêd'ge wagen laat van hen óók zyn gereden
 Veêl over 't land, en 't spoôr in d' ackergrond gemaakt:
 Dan onder 't zware pak daar na de beuck'-aff kraakt, 172
 En kop'ren disselbóóm trekt vóórd gepaarde raders.
 Bezórg dat 't onbetemd' jong' veê geen will'ge bladers,
 Nóch liez' óf gras alleen op, ondertuffchen, eêt;
 Maar voederd het met graan: nóch koeijen (g'lyk men deêd 176
 Wel-eer) die hebben eerst gekalfd, wil melk onttrecken,
 Maar laat hun uijers al tót kalv'rens voedzel strecken.
 Dóch zóó gy d' óórlóg meer en fórsse benden acht,
 D' Alfeüs, Pifaas vliet, voórby met raders tracht 180
 Te spoen, en in Góds wóud de vlugge koets te dryven;
 't Paard, 's krygsvólks fórsheid eerst moet zien, en wat by blyven,
 Gewennen 't kraackend' rad, en t' hóóren tromps geschal,
 Naar tóóms-gerammel diend te luift'ren 't óók op 't stal: 184
 Doór 's meesters streelen, laat 't dan meer en meer vermaacken
 Zig zelf, naar 't zoet geklóp op zynen nek óók haacken:
 Laat t' hóóren dit, als 't wórd van 's moeders speên' beróófd.
 En bind'zomtyds een zachten halfter dat om 't hóófd, 188
 Als 't is bevreesd en zwak, en van zig nóch niet wete.
 Maar als 't in 't vierde jaar nu treêd, de drie versleten,
 Begin dan 't zelfde wel in 't rond' te rechten af,
 Leer, dat 't kórt wend en keerd, en lóópt op netten draf, 192
 En maak dat 't harden kan: laat 't met zyn vlugt uitdagen
 De winden dan, en zóó langs 't vlacke veld heên jagen

- Met löffen tóóm, dat naauw de voeten raacken d' aard'.
 196 G'lyk Boreas uit 't nóórd' zig buijend' openbaard,
 Die dróóge wolcken doet en Schytifch' íneeuw verfticken:
 Dan 't hóóge kóóren en de dragtbaar' ackers fchricken
 Van 't buld'rend' zwaar' onweêr, der boffchen tóppen ftaan
 200 Geluid, en 't ftrand' t'gebruifch der gólven uit moet ftaan.
 Zóó vliegt dien rós, doet veld, en vlakke teffens vegen.
 In Elis renbaan 't zelfd' ' en op 's lands langfte wegen
 Best zweeten zal, 't róód' fchuim óók dryven uit den bek;
 204 Of Fransche fleden snel vóórd-trecken, zwak van nek.
 Gy voed'ren moet op 't left' met rógge-meêl en bóónen
 't Getemd gróf-lyvig paard: want 't zal zyn fórsheid tóónen
 Zóó lang' 't blyft buiten dwang, en vat gy 't aan, 't niet fchroómd
 208 Voór taeije zweepen, nóch hem 't ftraff' gebit betóómd.
 ‡ Maar geen vernuft het veê meer fterkheid aan kan zetten,
 † Als 't welk doet Venus en 's mins blinde prickels pletten;
 't Zy óf men paardens dienft, óf koeijens nutter kend:
 212 Hierom in 't eenzaam' veld, van d' hand, verr' ftieren zend,
 't Welk achter bergen leid, óf over wyde vlieten;
 Of fluit z' op 't ftal, en doet hen 't voeder zad genieten:
 Want 't wyfje, doór 't gezicht, hun kraften dróógd en krenkt,
 216 Nóch lyd, dat iemand naar de beêmd' óf weid' óit denkt:
 Doór zoete welluft kan 't óók fórfte vrijers dwingen,
 Om dikwils, tegens een, met d' hoórnen in te dringen.
 De fchóóne vaarze vaft in 't gróóte bofch zig graafd:
 220 Terwyl, by beurten, elk met al 't geweld verhaaft
 Te ftóóten diep in 't vleefch: 't zwart' bloed komt 't lyf befpoelen;
 Met zulk een fchel geloey doet d' een den ander voelen
 De wond' in d' huid, dat 't bofch en bergen weêrklank ftaan:
 224 Dit hoórnick ftryds gediert' mag t' zaam' niet weiden gaan:
 Maar die 't verloór, deêz' verr' in vremd geweft gaat zweven,
 Beftèend' zeer luid' den hóón en wonden tróts gedreven
 In 't lyf, dat van zyn gaay' óók zonder weêrwraak fcheid;
 228 En dwers 't veld aanzierend', wykt van zyn' voórvaders weid;

‡ Sed non
 ulla magis
 vires in-
 dustria
 firmat,
 † Quam
 Venerem,
 & caci
 stimulos
 advertere
 amoris.

Waarom met alle vlyt hy oeffend daar zyn krachten,
 Op d' harde steen en d' aard flyt, zonder stróó, de nachten,
 Met 't scherpe riet-gras zig en stekel-blad'ren voed,
 Oók zig beproefd, en leerd zyn hoórnen gram van moed 232
 Te drucken in een stam, maakt mat den wind met slagen,
 En vangt stryds-voórspel aan, doet 't zand als stóf opjagen:
 Wanneer hy weêr zyn sterkt' en magt bekomen heêft;
 Trekt op, en snel zig naar zyn' zórg'lóóz' vijand geêft: 236
 G'lyk als in 't midd' des zees de vloed begint te schuimen,
 En uit de diept', van verr' zyn boezem zoekt te ruimen;
 Gewenteld tegens 't strand luid op de rózzen ruifcht,
 En als een berg stórt neêr; van ond'ren op óók bruischt 240
 Met wielingen, en komt 't zwart' zand hóóg uit te braacken:
 Al 't slag der menschen en der dieren óók zóó blaacken
 En branden, óók al 't slag van visschen, vog'len, veê,
 Doór dollen min: † de liefd' in elk alleens grypt steê. 244
 Als lóóps was de leeuwin, vergetende haar jongen,
 Felst brulde langs het veld: met gróóter móórd nóit sprongen,
 Of neêr laag, toe op een, deur 't bosch, dan in deêz' schyn,
 De tyger bóóft', de beer zeer rouw, 't wreed' everzwyn. 248
 Och! zórg'lik dwaald men dan deur d' eenzaam' Libysch' landen.
 Ziet gy niet d' hengsten, hoe van minnekóórts zy branden
 Deur 't lyf, als hen ter neuz' de merri-locht indringt?
 Geen man zóó kloek, die hen met tóóm, óf zweep dan dwingt: 252
 Nóch róts, óf hólle klip, óf vliet daar tusschen beiden
 Die bergen met zig sleipt, van haar hen kunnen scheiden.
 Zelf die Sabell'sche zeug' haar tanden wet en woed,
 Wryft aan een bóóm haar zyd', krabd d' aard' op met den voet, 256
 En maakt weêrzyds vereêld haar schóften voór de wonden.
 Wat werkt de jong'ling niet al uit, wiens merg verflonden
 Wórd doór 't fell' liefdes vier? by duister zwemt 's nachts laat
 Deur d' hól' stórmrycke zee, terwyl 's lochts donder slaat 260
 Hem schrick'lik over 't hóófd, en golven bruiischend' drucken
 Op 't róts; nóch d' óuders droef daar af hem kunnen rucken,
 Nóch

† *Amer
omnibus
salem.*

- Nóch 't lief, die sterven zal op 't lyk ter zee vergaan.
- 264 Wat rechten al geplekt niet Bachi lóffchen aan, (ten ?
 Wreed' wolven, d' honden óók ? hoe 't weêrlóóz' hert durfd vech-
 Dóch doller merriën voór-al meest uit nóch rechten,
 Zelf Venus gaf 't haar in, toen Glaukus wierd geveld
- 268 Tót Pótnië ter neêr deur hun gebits geweld.
 Hem, in den schell' Askaan, van Idaas tóp, doet springen
 De min; betreên 't gebergt' en deur de vlieten dringen.
 Als 't vier 't geil merg ontvonkt ('t welk in de lent' altyd
- 272 Geschied, want in de lent' d'hitt' deur 't gebeent' weêr ryd)
 Z' hóóg dan op rótsen staan wydgapend' naar de winden,
 En zwelgen in de locht: waar dikwils deur bevinden
 Hen dragtbaar zonder hengst (gróót wonder spreêkt myn mond)
- 276 Elk over róts en klip, deur dalen diep van grond (ken,
 Óók vliegt, niet, óósten-wind, naar uw', nóch 's vroeg' zons streêc-
 Naar Kaurus eer, en 't nóórd', óf daar komt zwart opsteêcken
 De zuiden-wind, die met kóud nat de locht betreft.
- 280 Hier uit paards krevel groeid, 't welk d' huisman dus ontdekt
 Te recht, een kleêf vergift, 't geên komt van d' eêch'nis zypen:
 Paards krevel, dat zeer veêl stiefmoeders geil afnypen,
 Bezweren 't heillóós óók, en mengen 't onder kruid.
- 284 † Maar d' onherhaalb're tyd, de tyd vlugt vast voór-uit,
 T' wyl wy deurlóópen stuk voór stuk, van liefd' bevangen.
 't Is voór 't gróót' veê genoeg: meer zórg komt ons nóch prangen,
 Hoe diend 't woldragend schaap gehoed óók 't ruige geit.
- 288 Kloek bóuwvólk, dit 's u werk: hier uit gróót' eer verbeid:
 Nóch 'k twyfel niet, dat dit met wóorden te bewyzen
 Iet gróóts is, óf een zaak onwaardig hóóg te pryzen:
 Dóch my Parnassi steill' woestyn een trek brengt aan:
- 292 't Lust my ten tóp te gaan, en langs een vrende baan
 Naar die Kastaal'sche bron, met moeiten op te springen.
 Eerwaard' ge Pales, 'k moet nu hóóger tóonen zingen.
 Voór-eerst 'k belast, men in zachtgrond' ge kóijen geêft
- 296 De schapen voeder, tót de zomer groent' weêr heêft;

† Sed fu-
 git inte-
 rea, fugit
 irrepara-
 bile tem-
 pus.

Koningin Dido op Æneas, tot razens toe, van minne verflingert, openbaert deze quellaedje haer zufter Anne, die haer tot huwen aenport. s' Anderendaeghs rijden Æneas en Dido ter jacht; daer ontstaet een groot onweer; yder zoekt zich te bergen; Dido en Æneas treffen elckander in een zelfde spelonck aen, en paren ter quader ure. Jupijn zent Merkuur aen Æneas, hem belastende den bodem van Afri-

*Ardet amore gravi Dido, soror Annaq; suadet
Nubere; at infansito sidere cepit amor:*

*Nam postquam Æneas monit; discedere, abisset,
Ipsa sibi tristes attulit ægra manus.*

ka te ruimen, en naer Italie te zeilen; weshalven hy Jupiters gebodt gehoorzamende, de maets beveelt heimelijck vaerdigh te maken al wat tot de reis vereist wordt. Dido dit gewaer wordende, haelt hem schendigh over, en poogt met tranen hem van sijn opzet af te trecken; doch te vergeefs. Æneas licht te midnacht sijn ancker, dies de koningin, door wanhoop gedreven, de borst in 't zwaert stoot.

En dat men d' aard' met stróy en varenkruid bezórgé ;
 Op dat geen kóude vorst dir weecke veê doet wórgen,
 Nóch van voetével , óf vuil schurft óók wórd gekweld.
 Vóórds 'k wil , men blaad'ren van haag-appelbóómen steld 300
 De geiten voór , en doet versch water voór hen halen :
 De kóijen 's winters van den wind beschut , waar stralen
 In kan de middags zon ; wanneer naar ond'ren schiet
 De Watergieter , en met dauw 't najaar begiet. 304
 Men moet geen minder zórg voór 't geit , als 't schaap betrachten :
 Nóch 't slechter voórdeel baard , hoewel Mileêssche vachten,
 Geverfd in Tyrisch róód , men hóóg verkóópen kan.
 Meer jongen werpen deêz' , óók komt meer melk hier van. 308
 Hoe gy de geit meer melkt , dat 't schuim in d' emmers groeije,
 Hoe d' uijers meerder melk getrocken laten vloeijen.
 Men ondertusschen scheêrd van dien Cinyffschen bok
 Den baard , en gryze kin , óók zyn ruig'hairge lók 312
 Tót 's krygmans dienst , en op 't arm' zeevólk dek te leggen.
 Zy weiden bosfchen en de bergen , óók de heggen
 En ruige bramen af , die gaarn' op d' hóógte staan ;
 Van zelf zy weêr te kóy met hare jongen gaan, 316
 En met 't voll' uijer naauw den drempel overtreden.
 Hierom met alle vlyt , hoe zy min zórg besteden
 Voór 't nóódig voedsel , gy hen meer beschutten moet
 Voór vorst en sneeuw , en mild' met bladers voed'ren doet, 320
 Nóch 's winters diend het hóy altyd hen niet ontrocken.
 Maar als de westen-wind den zomer zoet komt lócken,
 Dan beide kudden vry in 't wóud en weide jaagd :
 Laat grazen hen by koelt' in 't veld , zóó rasch het daagd, 324
 T'wyl 't vroeg nóch is ; en 't gras nóch met de ryp beladen,
 De dauw op 't jonge gras óók graagft doet 't veê verzaden.
 Daar na , als doór de hitt' 't vierd' uur den dórst aanperft,
 En zingt de springkhaan dat al het gebóómte berft ; 328
 Laat dan de kudden vry hun drank in putten halen,
 Ofgeêft hen 't vocht , 't welk komt deur d'eicke buizen dalen :

- Maar zoek befchaduw dal, als 's middags, d' hitt' heetst brand:
- 332 Ofzoo Jupyns hoog' eik en oude ftam breed fpan
Zyn tacken ergens uit; of zoo daar eekel-bosfchen
Staan, met gewyde fchaduw, dicht en bruin bewoſſen.
Drenk met klaar water dan hen weer, en grazen laat
- 336 Als daald de zon, en d' hitt' doer d' avond koel vergaat;
En die dauwrycke maan komt vreugd nu 't bosch toedragen;
D' ysvogel zingt aan 't ftrand, en distelvink in d' hagen.
Wat, Lybifch' herders, ik u meerder zingen zal?
- 340 Wat van uw' woningen en hutten klein in tal?
't Veê dikwils, nacht en dag, weid in de wild' woeflyne
Een heele maand, niet eens zal 't onder 't dak verſchynen:
Zoo zeld' men ftallen vind: d' Afrykſch' veêhoeder vaard
- 344 Met all' zyn fchatten vóord, zyn huis, geweêr, en haard,
Zyn Amykleêffchen hond, en zyn Kretenfcher fchichten:
Aleens g'lyk een Romain's vaars wapens kloek oplichte,
En reisd met 't zwaar' pak heên', den vijand in flagórd'
- 348 Opkomend' onverwacht, tót ftand zyn leger pórd.
Zoo aan 't Meotifch' meir 't niet gaat, noch by de Scythen,
Waar d' Ifters snelle ftroom 't roód' zand rondom kan fmyten,
En Rodop' onder d' aff', ten noórd' toereickend', ſpoed
- 352 Weêrom: daar in den ftal al 't veê men fluiten doet:;
Al 't veld daar graaz'loos ftaat; en bladeloos de bóómen:
't Land woest leid; sneeuwjagt maakt dat, daar op, bergen komen;
Elbogen zeven dik 't vriedd, 't ys ftrekt wyd en zyt:
- 356 't Is ſteets daar vorft; en uit 't noórdweſten ruiſcht 't altyd:
De zon en zal daar noit de bleecke fchaduw pletten;
Schón zy met haar gefpan koers hoog' naar d' hemel zette,
Of met de ſteile koets zig in de roód' zee ſpoeld.
- 360 De ftroomvliet rafch doer vorft, met kórf beftremd zig voeld,
Zoo dat haar rug kan ſtraks beſlage wielen dragen:
Voer gróóte fchepen eerft bekwaam, nu voer de wagen:
In ſtucken 't koper ſpringt, en 't kleed aan 't lyf verſtyfd:
- 364 Bevroze wynen met den byl van-een men dryft:

- De graffen wórden gantfch met lóuter ys bevangen :
 Aan d' ongekemden baard bevroótz' ys-kegels hangen.
 De sneeuw dicht over-al terwyl uit d' hóogte valt :
 't Veê vrieft daar dóód : met ryp , zwaar' óffen ftaan bewald 368
 En overdekt : óók daar veêl herten heel verftyven
 Ten hals toe ftaande in sneeuw , dat naauw vry d' hoórnen blyven :
 Geen lósgelaten hond , geen netten wyd gefpreid,
 Nóch róode pennen doen , dat hen de fchrik misleid : 372
 Zy ftóóten hunne bórfst vergeéffch aan die sneeuw-heuv'len :
 Men dóód , van dicht' by , hen met 't ftaal , dat brullend' sneuv'len,
 En draagt'z' al fchreeuwend' t' huis met vreugd' , en grage luft.
 De Ruffen , onder d' aard' en holen diep , geruft 376
 En ledig leven , doen heel' ólmen om óók hacken
 En eicke ftammen , die z' op d' haard in 't vier dan smacken.
 Hier tuiffchen z' al den nacht , en , in de plaats van wyn,
 Met bier en appeldrank , verheugd en vrolik zyn. 380
 In kóude nóórd-fters streêk deêz' woefte menfchen fchuilen,
 Waar , uit 't Rifeêfch' gebergt , den óóften-wind komt huilen,
 En róffe vellen elk om 't lyf te dragen tracht.
 Schept gy in woll'werk luft , eerft voór 't rouw' bofch u wacht, 384
 Voór kliffen , diftels óók : fchuw vett' en weêld'ge weiden :
 Verkies fteets fchapen wit en zacht van wol : doet fcheiden
 Den ram , hoewel zelf fchynt heel wit , wanneer als hy
 Is onder zyne tong van geen zwart' ader vry, 388
 Op dat geen jongen zóud' met zwarte vlekken smetten,
 Een ander in de plaats wil uit de kudde zetten.
 Zóó Pan d' Arkaad'fchen Gód (indien 't gelóóf grypt fteê)
 Aanroepende de maan , met 't wit woldragend' veê 392
 Bekóorde in 't hóoge bofch ; nóch zy verworp zyn bede.
 Maar wie meer melk begeêrd , breng klavers afgefneeden,
 Veêl zeev'gety-kruid in de krebb' , en ziltig kruid :
 Zy drincken meer dan , meer óók fpannen d' uijers uit, 396
 En 't heim'lik in de melk een zóuten fmaak doet blyven.
 Veêl doen de bocken gróót nu van de moeders dryven,

- En fluiten met een staalgependen band hun mond,
 400 Van 't geên by dag men melkt, óf in den morgenftond,
 Men 's nachts perft kaas: 't welk laat men melkt, de zon ten ende,
 Den huis-man naar de ftad doet vroeg in kórven zenden,
 Of zóut het wat, en voór den winter 't zelfd' bewaard.
 404 Dóch voór de honden óók geen kleine zórg' aanvaard,
 Spartanen snel, en bitz' molóffen op wil voeden
 Met vette huy. Zóó lang die uwe kóy behoeden
 Voór wolven aanlóóp, nóch, des nachts, voór dieven fchroómd,
 408 Nóch als in 't heim'lik dien róóf-gier'gen Spanjaard koómt.
 Wóud-ezels óók vol vrees tót loópen terg dóór flagen,
 D' haas met d' haáswind, wil met den windhond daffen jagen,
 En 't wilde bofchzwyn deur den modder dryven heên'
 412 Met luid gebas, en, op 't gebergt' hóóg ongemeen,
 Doen 't gróót' behoórnde hert in 't net al roepend' springen.
 Leer dat, deur 't ftal, den róók van cedrenhóut komt dringen,
 Met Galbaans ftank verdryv' de flimme waterflang.
 416 Bóóz' adders fchuilen veel op ftallen, niet in lang'
 Gevaagd, alleen dóór fchrik, en zóó de lucht z' ontvlugten:
 Of d' huisflang nefteld op het veld in d' aard', die zuchten
 Doet veê en kudden dóór 't vergiftig' ingewand.
 420 Gryp, huisman, fteenen, gryp óók ftócken in uw' hand:
 Verplet die piept en dreigd, en moedig d'hals komt rechten,
 Zy bergd 't hóófd diep alreed' in d' aard', dóór vrees van vechten,
 T' wyl 't middellyf z' ontknóopt, 't gekrul óók van haar ftart,
 424 En met haar achterbógt, al fleipend', vóórd zy vaard.
 Óók in 't Kalabrifch' bofch is een bóósaard' ge flange,
 Die fteêkt haar bórfst op, en den rug gefchubd inprange,
 Met gróóte vlacken, en is langs den buik beplekt:
 428 Dewelcke, t' wyl de beêk uit bronnen opwaarts trekt,
 De natte lent' en zuider regen 't land bedóuwen,
 Zoekt poelen, biyft op 't ftand, met vifch tracht t' onderhóuwen,
 Met rúde t' vórfchen óók haar balg, die nóit verzaad.
 432 W' ... poel verdré ... dóór d' lutt' d' aard' opengaat,

Zy springt op 't veld, en draeid haar vlam-uitspuigend' óógen,
 Op d' ackers woed, en raafd van dorst en 't brandend' dróógen :
 Ik onder d' hemel dan niet zoek de zoete rust,
 Nóch my in 't bosch-gras op den rug te leggen lust ; 436
 Als z'af stróópt d' óude huid, weêr glimd en jeugdig leve ;
 Of ey' en jongen laat, en zig uit 't nest begeve,
 En met haar driepunts-tong dan flickerd tegen 't licht.
 Kwaals blyk en óorzaak 'k u te leeren ben verpligt. 440
 Vuil schóóft de schapen plaagd, en als deur-nat zal maacken
 Een kóuden regen hen, óf 's winters grys zy raacken
 En styf van ryp, óf als, na 't schêren, hen het zweet
 Blyft by, en 't doórngesteek doet aan hun lyven leed : 444
 Weshalven d' herders 't veê al in zoet water wasschen,
 Den ruig-gevlókten ram óók plótzen in 's vliets plasschen,
 Waar ingeworpen hy dan recht voór stróóm afdryft :
 Of met dick' olymoer 't geschore schaaap men wryft, 448
 Hier in men zeefschuim doet en levend' zwavel mengen,
 't Ideêsche teêr en wasch, 't welk kleving by kan brengen,
 Óók zee-lóók, en zwart lym, en nieskruid zwaar van lucht.
 Maar in deêz' kwelling, werkt deêz' raad de beste vrucht, 452
 De puisten boven met een scheêrmes af te snyden.
 'tGebrek verzwaard, en 't groeid zóó lang men 't zoekt te myden,
 Óók d' herder d' handen niet wil aan de wonden slaan,
 En ledig zittend' bid, dat Gód 't kwaad weg laat gaan. 456
 Wanneer der schapen smert, tót in 't gebeent', doet dêren,
 En dróóge kóórts met pyn al kwynend' 't lyf vertêren,
 Dan dienftig is de hitt' te minderen, en 't bloed
 Deur aders-opening te trecken uit den voet ; 460
 G'lyk die Bifalten, en Gelonen fórs eerst deden,
 Als naar de Geêtsch' woestyn en Rhodope zy reden,
 En droncken 't paardebloed met melk gemengd in een.
 Ziet gy 't schaaap dikwils verr' in koele schaduw' treên, 464
 Of 't bovenste van 't gras al walgend' af óók weiden,
 Of vólgten achter aan, óf leggend' midd' op d' heide

Vast kaauwen, dwalen óók alleen heel laat by nacht :

- 468 Met 't aderlaten straks de ziekte te helpen tracht,
Eer 't bóóz' vergift al 't veê doet onverhoeds verflinden.
Zóó dikwils buld' ren niet op zee, met stórm, de winden,
Als plagen zyn by 't veê, nóch deze ziekte en veld
- 472 Geen enckel schaap ter neêr, maar d' heele zomer kweld
T' zaam schieelik jong en óud, en komt al 't veê vervêlen.
Zulx weêt, die d' Alpes hóóg en Norischi' bergkasteelen,
Óók 't land' des Japifchen Timavus heêft beschóuwd,
- 476 Daar nu, van over lang', geen schaap op 't veld men hóud,
En bosschen wyd en zyt heel woest en ledig blyven.
Hier eertyds uit kwaa lucht kwam deêr'lik onweêr dryven,
In 's herfststyds meeste hitt' óók zware ziekte ontstond,
- 480 Die al de dieren en al 't slag van veê verslond,
Bedorv óók 't water, en de weiden deêd besmetten :
't Was geen gemeene dóód ; maar als die branddóóft zette
Zig deur all' d' aders heên', 't lyf deêrlik krimpen deêd,
- 484 't Kwaad' bloed weêr overvloide, en al 't gebeente sleêt,
Óók doór de ziekte, brógt allengskens 't zelfd' aan 't kwynen.
Wanneer 't veeg' ófferlam kwam voór 't óutaar verschynen,
Terwyl 't bewonden stond in 't wit met d' ófferband,
- 488 In 't óff'ren dikwils hield by d' Offermans geen stand :
Of zóó 't de Priester woud, met 't mes, te vore slagten,
De vlam tóónde, op 't óutaar, in 't ingewand geen krachten ;
Gevraagd om raad, óók geen waarzegger antwóórd sprak :
- 492 Nóch naauw'lix bloede 't mes, waar meêd' 't lam dóód men stak,
Slechts 't weinig' vuile bloed kon 't opperzand zwart verven.
Hier af, in groene weid', veêl kalvers zag men sterven,
Dat elk 't liev' leven óók aan volle krebber liet.
- 496 Waar streelend' honden dol óf wóóden, en men ziet
De zeugen kuchen, en benaauwd hun kelen zwellen.
't Ong'luckig paard is met geen gras, óf drank t'herstellen,
Vergeêet des renbaans lóóp, en trappeld veêl op d' aard,
- 500 Zyn óóren hangen laat : 't kóud' zweet, 't geên veegheid baard,

Veróorzaakt achterdócht ; zyn huid komt te verdróogen,
 En raakt zóó hard, dat met geen taffen wórd bewógen.
 Dit zyn, ter eerster tyd, de teeckens van de dóód.
 Zóó ziektes zwaarigheid vervólgens nóch vergróót, §04
 Dan brand 't gezicht, uit 't diepit' zyns bórfsts moet d'adem halen,
 By wylen zwaar'lik zucht, doór 't styv' gespan en kwalen
 Van zyn gedarmte hygd : 't zwart' bloed ter neus uitspringt,
 De dróoge tong' naauw toe óók d' enge zwelgkeêl dringt. §08
 't Gaf baat, zóó in de keêl men wyn goôt met een hóren:
 Deêz' middel voór de dóód scheên d' eenigst' uitgekóren,
 Nu deêd de zelfde schaad' : dóch wat tót sterkt' gebrógt,
 Dol raafden, zelf zy óók, terwyl de dóódziek wrocht, §12
 † (Gód vromen beter gon, 't kwaad moet den vijand drucken)
 Hun leden scheurden met de tanden bits in stucken.
 De stier, daar róóckend' hy vast zwaar'lik ploegen moet,
 Ter neder stórt, en uit zyn mond braakt schuim en bloed, §16
 En geêft den lesten snik. De ploeger droef uitscheidend',
 De weërgaad, treurend' óók om 's broeders dóód, weg leidend',
 Recht midden in het werk, een eind' van 't ploegen neêmt.
 Geen schaduw' van 't gróót bosch, geen zachtbegraafde beêmd §20
 Hem kunnen aandoen vreugd, nóch óók geen stróóm, die dryven
 Zóó klaar als amber komt van 't róts : de lenden blyven
 Niet vast in een gehecht, de schrik 't gezicht zet strak,
 En d' hals naar d' aarde hangt, als zwaar verdrukt met 't pak. §24
 Wat baat nu 't weldoen óf al 't werk ? wat d' harde gronden
 Met 't kóuter omgeroerd ? Kampaan'schen wyn nóit konde
 Hen hind'ring doen, nóch óók der spyzen overdaad.
 Met blad ren slechts en gras zy wierden wel verzaad : §28
 Uit klare bronnen elk een dronk en snelle beêcken,
 Nóch geen becomm'ring hun gezonden slaap deêd breêcken.
 Men zeid, dat nóit men in deêz' streêk, dan op dit pas,
 Voór Junoós offerfeest bezórgd om d' óssen was, §32
 En 't onglyk paar de koets naar d' hóogen tempel dreve.
 Hierom, met d' egg', men tót 't landbóuwen zig begeve,

† *Dij me-
 liora plus,
 arrovem-
 que hosti-
 bus illum.*

- Mer d' hand' men vruchten poôt, en met d' hals uitgerekt
- §36 Men over 't hóóg' gebergt' den kraackend' wagen trekt.
Geen wolf zoekt listen om den schaapskóy te bespringen,
Nóch 's nachts op kudden loerd : de zórg hem komt bedwingen
Van meer belang. De das vol vreez', en 't vlugtig' hert
- §40 Nu onder d' honden, en om d' huizen zyn verwerd.
De woefte zee al 't slag van visch en broedzel zonde,
Als drenckeling's, op 't strand, doór schipbreuk gants verslonden :
Zee-kalvers, tegens aart, weg vluchten naar de vliet.
- §44 Zig d' adder bergend', diep in kromme holen schiet,
En sterft, verbaasd haar schubben recht de waterlange.
De locht zelf met vergift de vogels doet bevangen,
En vallend' uit de wolk' ter neer, elk 't leven laat.
- §48 Dat ondertuffchen 't veê verweid wórd, baard geen baat :
‡ Ervare konst óók schaad. Geen hoóp meer d' Artsen tóonen
Melamp' Amythaöns, en Chiron Fillyr's zonen,
Tififone dóódsch bleek, in 't licht op dond' rend' uit
- §52 Den duift'ren jammerpoel, dol, ziek' en angst inluid,
Komt daag'liks trótsfer, hóóg 't bloeddórstig hóofd opsteêcken.
Doór 't vees geblaas, en 't veêl geloey weêrgalmen beêcken,
Dróóg' oevers, vlieten óók, en d' heuvels vlak van grond.
- §56 By hóópen móórd z' alreed, óók 't veê ter dóód gewond
En in 't vuil' bloed gesmoórd, op een in 't stal doet smacken :
Tót nóód hen leerd, om 't zelfd' in d' aard' óf kuil te packen ;
Want van geen leêr men wift : nóch iemand 't ingewand.
- §60 Met water zuiv'ren kost, óf vagen doór den brand ;
Of vachten seheren, van veêl ziek' en vuiligheden
Deurknabbeld ; nóch men kost de rótte wol wel reeden.
Zóó iemand roerde maar aan dit bevlakte kleed,
- §64 Strax vier'ge puiſten kreêg op 't lyf, 't onzuiv're zweet
Brak hem heel bang' óók uit, nóch 't leêd geen lange stonden,
- §66 Of 't smettend' vier' heêft all' de leden gants verslonden.

‡ Quasi-
sanguis no-
cent artos.

HET VIERDE BOEK.

Kórt inhóud.

*Der bijen löff'lik' hófen aart hier wórd beschreven ;
 Hun oproer en gevecht ; hun gróót gewoel en rust ;
 Hun gaauw beleid ; en hoe , wanneer z' óók honig geven ;
 Hun ziekte , en weêr den raad , waar meêd' die wórd gebluscht :
 De bie-regering heêft hier zyn volkome leden.
 Wys , die daar uit trekt nut , en oeffend vrome zeden.*

k **Z** Al 't werk met hemelsch-zoet, uit dauw gevloeid, bepalen :
 Meçenas, laat uw hulp, hier in, tót my óók dalen.

Ik, van dit klein' gediert', wat wonders tóónen zal ;
 Hun moed'ge vórisen, vólk, vlyt, kryg, gebruik, óók al 4
 't Geslacht der bijen u vervólgens klaar uitleggen. (gen

† In tenui
 labor : at
 tenuis non
 gloria.

† Aan 't klein hangt werk, maar geen slecht' eer; zóó Goón ontzeg-
 My niet hun gonst, Apóll' verzócht my d'hand óók bied.

Eerst een verblyf voór bien en legerplaats bespied 8
 Vry voór den wind (want wind belet 't aas t' huis te varen)

En daar nóch schapen, nóch de dert'le bocken sparen
 De bloemen met hun sprong, óf daar de vaarz' af-eêt
 Den dauw des velds, en 't jong' opryzend' gras vertreêd. 12

Haagdissen vuil beplekt, nóch and' re vogels lyden
 By volle kórven wil, tracht spechten óók te myden,
 En prógne, d' handen wreed staand' op haar bórst gedrukt :

Want elk verwoest 't al wyd, de bijen vliegend' rukt 16
 Weg met den bek, en voór 't stuur'sch' nest zoet aas gaat zoecken.

Maar by een klare bronn', en meir met groent' betróecken,
 Uw' kórven zet ; en daar, deur 't veld, een beêkje vloed,
 Óók palm en wild' olyf breed d' ingang overgroeid : 20

Op dat, als in hun lent' eerst nieuwe koón' gen leiden
 't Gezwerm, en jongen zig, lós uit de kórf, vermeiden,
 Dan d' oever naaft hen lókt om uit de hitt' te gaan,

't Gebóómt' gereed óók blykt om onder 't loóf te staan. 24
 Zóó

Æneas van Karthago gescheiden, en naer Italie varende, ver- valt door storm in Sicilie, daer hy beleefdelyk van Acestes gewellekomt, de lijckstaetsie van sijnen vader Anchises viert. Askaen voert, sijn grootvader ter eere, het ridder- spel in. Ondertusschen steken de Trojaense vrouwen, ver- drietigh van omsuckelen, den brant in de vloot. Anchises geeft vermaent sijnen zoon de weerlooze grijzen in Sicilie

*Postquam iam cineres flammam pressere furentis
Didus, Primacriam tristior hospes abit*

*Hinc cogit naues incendere Troiadas Iris.
Anchise faciunt dum qua iusta Cyri.*

te laten, met het puick der jongelingen naer Italie te zeilen, en in 't hol van de Sybille te gaen. Æneas, sijn vaders raedt gehoorzamende, sticht in Sicilie de stadt Aceste, en voer naer Italie. Neptuin, door Venus verbeden, begunsticht hem op sijn reis, waer door Palinuur de stuurman in slaep gewieght, met sijn roer in 't water plompt, en verdrenckt, dies de vorst sich in sijn plaets zet.

- Zóó 't water zig niet roerd, óf ftróómend' af komt zacken,
 Werp gróóte fteenen daar op dwerfche will'ge tacken,
 Om op veél bruggen t' ruften dan, en elk mag weér
- 28 Zyn wiecken dróógen in zons hitt', als hen ter neér
 Een buy in 't water floeg, óf fchielik deéd verspreiden.
 Plant groene kaffi hier, en thym, die geur uitbreide,
 Yzoóp' óók fterk van reuk rondom, en yverd, dat
- 32 Oók van een friffche bron viólen zuigen 't nat:
 Zóó gy biekórven hól van fchórfen tracht te naeijen,
 Of taeije teenen aan wil flaan, om die te braeijen ;
 Maak enge deuren : want de kóude ftremd het zoet,
- 36 Daar tegens d' hitte weér den honig fmelten doet ;
 En t'wyl zy lyden laft van beid', d'eng' open lichten
 Der huizen, niet vergeêfs, met wafch om ftryd zy dichten ;
 Met meirgras ftóppen z' óók en bloemen ; veél tae y flym
- 40 Hierom z' óók gad' ren t' zaam, 't welk vafter kleêfd als lym,
 Of 't Frigiaanfche pek 't geên Ida vóórd óit brógte.
 (Zóó 't zeggen waar is) zy óók dikwils putten wróchten
 Om t' fchuilen onder d' aard', en hen, men diep in grond
- 44 Van hólle puimsteen, óf vermólmde bóómen vond.
 Smeêrd licht nóchtans met lym gy hun gefplete dacken,
 Rondom bezórgze, op deêz' doet dunne bladers placken.
 Laat niet uw kórven dicht by ypen ftaan, nóch braad
- 48 Geen róóde kreêft op d' haard, de diepe poelen haat,
 En mefthóóps zware ftank, en uitgehoólde rótzen,
 Waar dat der galmen ftem op af met weérklank botze.
 Vóórds als de góude zon den winter dryft van d' aard',
- 52 En met haar zomer-licht weér d' hemel openbaard,
 Zy naar de boffchen dan, en beêmden ftraks vertrecken,
 Z' af purp're blommen flaan, der beêcken lippen lecken
 Z' óók lóchtig : koefst' ren na (met wat een zoet 'k nauw' weét)
- 56 't Gebroedzel blyd', in 't nefst : hier na men konftig smeêd
 De raten van nieuw wafch, en doet daar d'honig kleven.
 Als uit de kórven gy naar 's lochts geftern't te zweven

In d' held're zomertyd, de zwerm hier na bespoórd,
 Verwonderd dat de wind deêz' duist're wolk dringt vóórd,
 Sla die dan gaad'; altyd zy naar zoet water jagen
 En plaatzen dicht van loóf. Wil geurig sap daar dragen,
 Gestampt melissen-kruid, gerint' óók slecht van aart.
 Klink 't becken: luide óók op vróuws Cyb'les gymb'len baard.
 Op d' heilzaam' rustplaats z' hen vertróuwend' zullen strycken,
 En, naar heur wyze, zy in 't diepst' der kribben wycken.
 Maar zóó zy zoecken kryg; † (want dikwils een zeer kwaad
 Tempeest van tweespalt om twee koningen ontstaat)
 Men lang, gemeintes hert en moed, te vóór ziet beven
 En zidd ren strax ten stryd: 't schorr' krygsklaroen doet geven
 Geluid, 't óók tragen pórd, 't geklank in 't óór zig zet,
 Alleens gelyk een tóón, die vóórdkomt uit 't trompét:
 Dan z' angstig róttten t' zaam, hun wiecken klaar uitmunten,
 En maacken die bereid, hun becken d' angels punten,
 Rondom den koning en zyn tent staan dicht by een,
 Hun vijand dagen z' uit met t' razen ongemeen.
 Als z' hebben d' held're lent' en zuiv're locht, zóó springen
 Ter póórt zy uit, elk bits dan vecht, 't getier komt dringen
 Hóóg deur de locht: vermengd zyn in een hóóp verdwald,
 En plótzen neêr, g'lyk d' hagelbuy uit d' hóógt' afdaald,
 Of d' eêckels, uit geschudd' eick' bóómen, dicht neêr zincken.
 Midd' onder 't leger, deêz', met vleugels die meest blincken,
 Betóónen 't gróót gemoed, 't welk' in 't klein' lichaam leêfd;
 Z' aandringend' wycken niet, tót d' overwinner heêft
 De magt om deêz', óf die, den rugge te doen tóónen.
 Deêz' bittere beroert', en 't zwaar gevecht verschoónen
 Men kan, als in den hóóp een hand vol zands men smyt.
 Maar zóó d' aanleiders beid' gerukt g' hebt uit den stryd,
 Sla dóód den slimst', óp dat den kwilter u niet deêre,
 En laat den beste dan in 't ledig' hóf regeren.
 D' een glinst' rend' schynen zal met spickelen als góud:
 (Want daar zyn tweederley) maar deêz' de best' men hóud,

† Nam
 sape duo-
 bus
 Regibus
 incessit
 magno
 discordia
 motu.)

Munt uit met 't hóófd, en blink van schubben : d' anders trage
Daad schrick'lik is, kan naauw 't breêd' nalyf moed'lóós dragen.

G'lyk beid' de koón'gen zyn, zóó yders lichaam blykt :

96 Want vreeff'lik morffig d' een ; den reiziger gelykt,
Die komt vol stóf, en spuw verdórd met dróógen monde
Op d' aard' : met góuden glants wórd d' ander troep gevonden
En straald, eenparig 't lyf gespickeld zig verbeêld.

100 Deêz' aart is best : hier uit, in 't recht' zaeyfoen, men teêld
Veêl zoeten honig ; zoet alleen niet in het smaacken,
Maar klaar, en goed om zoet den zuren wyn te maacken.

Dóch als de zwerm te wilt vliegt spelend' in de lucht,

104 De raten schuw, en laat de çellen zonder vrucht ;
Hun lóffe zinnen dan van 't yd'le spel wil dwingen,
Men 't licht beletten kan : den koningk g' af zult wringen
Zyn vleugels : zóó lang deêz' blyft in, durfd geen van al

108 Hóóg vliegen, nóch uit 't heir den standaard voeren zal.
Laat geur ge hoven met góudblommen hen gerieven,
Bithyn'sch' Priaap', een schrik voór vogelen en dieven,
Doór 't will'ge fnoeimes óók hen nemen in behoed.

112 Een bieman van 't gebergt' pynbóómen halen moet,
Óók thym, en stellen 't wyd rondom der kórven kanten,
Dat, 't werk maakt d' hand vereêld : hy vruchtb're meijen planten
In d' aard' óók moet, en daar omgieten lieff'lik vocht.

116 Maar 'k zóude ftrycken 't zeil, t'wyl 't werk ten eind' gebrógt,
En haasten om naar 't land den steven nu te stieren,
Ten waar 'k most zingen, 't geên' doet vruchtb're hoven çieren,
En hoe Lukaansch' róóz'gaard men, tweemaal dragend', bóuwd ;

120 Hoe zig d' endyvi lieft aan vocht ge beêcken hóud,
Groen' peterfely wast langs d' oever, dikft óók kryge (gen
De kromm' komkommer groey deur 't gras : nóch 'kmoet verswy-
Tyd'lóózen spaad' opgaand', óf 't beerenklaauw gekrold,

124 Bleek veil, en myrte, 't welk den waterkant meest vold :
Want 't heugd my, dat ik zag by d' hóóg' Tarent'sche toren,
(Daar vochtig maakt de zwart' Galefus 't góud-geêl kóóren)

Een oud' Ciliqifch' man , die weinig mergen land
 Geërfd had , niet bekwaam waar wyngaard wierd geplant,
 Of dat 't zelfd' wierd beploegd , óff' oók beweid. Hy vonde
 Niet min , dat luttel moes en leél' jen wit daar ftonden,
 Waar eëtbaar mankóp by en yzerkruid vernam,
 Een fchatryk koningk zig beelde in : als 's avonds kwam
 Laat t' huis , zyn difch , met ongeköchte fpy's deéd decken.
 Vroeg roóz' in lent' , in d' herfft óók appels kon aftrecken :
 Wanneer den winter droef , doór vórf , de rózzen spleét
 Van een , en 't fremmend' ys den water-ftróóm bestreéd,
 Heéft 't zachte beereklaauw , met 't mes , toen afgedreven,

128

132

136

† *Æstia-
zem incre-
pitans fe-
ram, æ-
phyroque
moranicis.*

‡ Den langzaam' weften-wind , en zomer traag bekeven.
 Hierom had jonge bien en zwermen veél in tal,
 Dat 't fchuimde , d' honig perfte uit raten vroegft van al :
 Hy óók pynbóomen had en overvloed van linden :

140

Zóó menig' bóóm in lent' met bloeffem konde vinden,
 Van zóó veél in den herfft heéft óók het oóft vergaard.
 Hy d' ólmen gróóft van ftam ftelde op een ry in d' aard',
 En d' harden pèrelaar , en doór'n , waar pruim op leve,
 Oók dien andoren bóóm , die dronckers fchaduw' geve :

144

‡ *Verum
hac ipse
equidem
spatiis ex-
clusus ini-
quis
Prætereò,
atque aliis
post com-
memoran-
da relin-
quo.*

† Dóch 'k nu dit gaan voórby , te naauw in plaats bepaald,
 En 'k and'ren 't laat , op dat 't wórd' breeder na verhaald.
 Wel-aen 'k zal zeggen d' aart , die nu tót lóón gefchoncken:
 Jupyn de bijen heéft , t' wyl çimbalen die kloncken,
 En 't fchell' Kureét'fch' geluid zy hebben naargespoed;
 En 's hemels koningk op , in 't Kreét'fche hól , gevoed:
 Z' alleen gemeenfchap vaft van ftad en kind'ren zetten,
 En brengen 't leven doór , naarvólgend' brave wetten,
 By haar , maar eigen huis en vaderland men kend :

148

152

* *Ventura-
que hiemis
memores,
aítate la-
borem
Experi-
mur.*

* D' aanftaande winter elk indachtig , 's zomers wend
 Zig tót het werk , hun winft zy voór 't gemeen bewaren :
 Want zomm'gen , by verdrag , daar moeten kóft vergaren,
 En vliegen uit op 't veld : veél , in de kórf , bestaan
 Met taeije lym van fchórf , en met narciffe-traan

156

160

- Te leggen ratens grond; daar klevend wafch z' aanhangen :
 De jongen and' ren op te voeden weêr aanvangen,
 De hoóp van haar geflacht : veêl ftuwen 't zuiv' re zoet,
 164 Hun kamers vullen óók met neéctars overvloed :
 By loting zommigen de póórten fcherp bewaacken,
 En moeten ftaat , met beurt' , op wind en weder maacken ,
 Of nemen af d' aanbrengrers laft ; óf met geweld
 168 De bommels vuig gediert' , ter kórf af neêr men veld :
 't Werk gloeid in fpoed , men thym , zóud' d' honigs geur vermoedē :
 G'lyk reuzen blixem van de fmyd' ge klompen fpoeden
 Te vórmē ; met geblaas d' een 't vier t' ontfteêcken woeld,
 172 Deêz' in den waterbak dan 't kiffend' koper koeld ;
 In Etna klincken luid' d' aanbeêlden van al 't treffen ;
 De fmeden onderling slag hóuden , krachtig heffen
 Oók d' armen , met de tang' men 't ftaal omkeeren doet :
 176 Niet anders († zóó men 't kleyn' by 't gróót' gelyck' nen moet)
 Dryft d' aengebore zucht tót winft , elk in haar wercken
 D' Atheên' fche bijen vóórd. Op ftads ftand d' óudften mercken,
 Doen fterk de raten zyn , en konftig d' huizen ftaan :
 180 Maar 's nachts de jongen , met thym aan de beenen , gaan
 Mat weêr te kórf ; zy fteets 't aas op haag-app' len vinden,
 En graauwe willigen , op kaffy' , vette linden,
 Maybloemen bruin van kleur , en op het róód' faffraan.
 184 † Hun ruft is eens : § z' óók al in 't werk g'lyk vallen aan :
 Vroeg 's mórgens dringen z' uit de póórt : en nergens beiden.
 Als d' avond haar ten left uit 't veld en weid' te fcheiden
 Weêr maand , dan keeren zy naar huis ; dan ftercken 't lyf.
 188 Dan brommen z' om de kórf , en morren luid en ftyf.
 Daar na wanneer z' in haar flaapkamer zyn getreden,
 's Nachts lang' men zwygt , * de flaap ftreeld haar vermoeide leden.
 Niet verr' , by reêg' nig weêr , uit 't hól zy maacken vlugt,
 192 Nóch zóó 'er wind opfteêkt , zig geven in de lucht ;
 Maar dicht z' om haar ftads veft' naar 't water veilig trachten,
 En kórt' uitlóóping doen : met keikens zig bevrachten,

† *Separata
 licet com-
 ponere
 magnis.*

† *Omnibus una
 quies ope-
 rum,
 § labor
 omnibus
 unus.*

* *Fefloque
 fopor fuis
 occupat
 artus.*

- G'lyk dikwils 't hupp'lend' bóót met ballast, by 't onweêr,
 Waar meêd' deur d' yd'le locht zy dan niet vallen neêr. 196
- Gy zóud' u, om der bien manier, verwonderd achten,
 Hen 't paren niet en lust, nóch traagheid óit hun krachten
 Doór geilheid krencken doet, óf iemand jongen baard,
 Maar elk die, met den mond, uit 't kruid teêld zoet van aart 200
- En 't lóóf. Een koningk zy en kleine burgers wecken
 Zelfs op, hun hoven en hun ryk van wasch z' optrecken.
 Omvliëgend' in 't scherp' róts, de vleugels veêl gewond
 Zóó wórdén, dat hun geest dwynt onder 't last te grond : 204
- Dus minnen zy 't gebloemt' en roem in 't honig-werven.
 Hoewel haar leven eng' bepaald, en zy 't licht derven,
 (Want 't zelfd' niet langer stand dan zeve zomers hóud)
 Nóchans 't geslacht niet sterft: 't geluk des stams beschóuwd 208
- Veêl jaren wórd, en zy gróótvad' rens-gróótvaa's tellen.
 Zulx dat Egypten, nóch 't gróót Lydië niet stellen,
 Nóch Mede, óf 't Partisch' vólk hun vórst zóó hóóg in eer.
 T'wyl frissh hun koningk blyft, zyn z' eens, twist legt ter neêr ; 212
- Hem missend', breêcken zy 't verbond : en d' honig rucken
 Vergaard dan weg, en zelf de raten slaan in stucken.
 Hy 't werk beóogd : zy al hem bidden aan, rondom
 Zyn lyf z' óók staan en hem bestuwen met gebrom ; 216
- Men dikmaal hem op schouders draagt; † in kryg begeven
 Z' haar lyven, † eer'lik elk gewond wil derven tleven.
 Aan veêl, doór dit bedryf, 't een voórbeêld is geweêst,
 Die zeiden, bijen zyn begaafd met 's hemels geest 220
- En góddelik vernuft : want deur al d' aardsche rycken,
 Deur d' hemel hóóg en zeen de Gódheid heên gaat strycken :
 De menschen scheppen hier, óók 't veê en allerhand'
 Gediert', elk uit voór zig, hun levens eerste stand : 224
- Als 's lichaams band bezwykt, zy al weêr derwaart keeren ;
 Hun plaats is by geen dóód, maar levendig vermeeren
 't Getal der sterren, en in d' hóógen hemel gaan.
 Wanneer gy 't heer'lik hóf en schat zult openslaan 228

† Et cor-
 pora bello
 Objectant,
 † pul-
 chramque
 petunt per
 vulnera
 moriem.

- Van d'honig wel verzaamd, wil eerst de locht besproeijen
 Met water deur uw mond, en snel daar róók doen vloeijen.
 't Is tweemaal honig-oegft: zy tweemaal geven 't zoet;
- 232 Zóó rasch Taygeêt, een zeil-ster, d'aard' t schóón' aanschyn doet
 Vertóónen, fmaad'lik z' óók de zee-gólf treêd met voeten:
 Of voór de water-ster der visschen zy zal moeten
 Wegwycken, zincken óók van d' hemel droef in zee.
- 236 Zy zyn rasch bits vergramd: gekwetst hun steêk brengt meê
 Vergift, en d'angels zy bedekt in d' aders steêcken
 Zóó diep, dat blyven vast, en sterven dan in 't wreêcken.
 Dóch vreesd gy harde vórst; en wil 't aanstaand' doen baat,
- 240 Oók u ontfermen om d' ellend' en treur'gen staat;
 Met thym dan t' róócken, en 't onnut wasch af te wiffchen
 Niet schróómd: want heim'lik veêl at die gesternd' haagdisse
 De raten: in de cell' een nachtmót snoepen kwam:
- 244 De vuige bommel óók eens anders kóft daar nam:
 Of d' hórfel fel zig met een scherper angel tóónde:
 Of d' honig-wórm vervloekt: óf, wien Minerve hóónde,
 Arachne, die daar in de deur 't breed' spinwebb' dreev.
- 248 Hoe meer de kórf verschóónd, hoe elk zig grager geev
 Om d' afbreuk weder van haar jongen op te rechten,
 Te vollen raten, schuuren met geblomt' t' omvlechten.
 Maar zóó de bijen (t'wyl z' aan 's levens krankheid zyn
- 252 Met ons óók vast gehecht) gaan kwynen ziek van pyn,
 't Welk gy nu licht'lik kund aan zeêck're teekens kennen;
 † Ziekt' baard strax and're verf: ‡ de magerheid doet schennen
 Zeer yff'lik 't schóóne hóófd: die scheid uit 's werelds ryk
- 256 Zy brengen buiten 't huis, en vólgén 't droevig' lyk:
 Of z' hangen t' zaam geknóópt aan d' ingangk met hun voeten:
 Of, met gesslote deur, z' al binnen blvven moeten,
 Van honger zeer verzwakt, van kóud' óók styf en krom †
- 260 Dan hóórd men meer geluid, en een doórgeand' gebrom;
 G'lyk ruiffchen veêl in 't bosch de koele zuide-winden:
 G'lyk raafd de zee, als hól haar baren men komt vinden:

† *Conti-
 nuo est a-
 gris alius
 color:*
 ‡ *horrida
 vulium
 deformat
 macies.*

G'lyk tierd' t' verflindend' vier gaand' in toe-ovens aan.
 'k Raad', dat men haar dan zal beróócken met galbaan. 264
 En deur rietpypen doen, op haar den honig lecken,
 Om t' lócken, ziecken óók tót d' óuden kóft te trecken.
 't Baard nut, zóó hier mag by gestampte galnoót zyn,
 Gedróógde rozen, met sterck, opgezoden wyn, 268
 Of óók rozynen, die de Pfytifch' perff' kan maacken,
 Cekroóp'schen thym, Centaur', die reuk doet veróórzaacken;
 Een bloem óók wassend' in de beëmden, nu genoemd
 Van d' huisman sterrekruid, die licht'lik men bekoemd: 272
 Want uit een wórtel zyn veêl stelen teffens groeiend',
 Góudgeêl van kleur, maar in haar dichte blad'ren gloeiend':
 G'lyk purper-bruin' vioól rondom behangen vierd.
 Men met deêz' kranffen veêl 't óutaar der Goden cierend: 276
 Z' is wrang van smaak: den boer gaat z' in gemaeide dalen,
 En by den oever van den krommen Mella halen.
 Koók dan in geur'gen wyn den wórtel van dit kruid,
 Giet manden met deêz' kóft voór die bickórvén uit. 280
 Maar óf rasch iemand wierd zyn bievlugt gants óntnomen,
 En doór geen raad weêr kon aan nieuwe jongen komen;
 't Nu tyd is, dat d' Arkaad'sch' denkwaard'ge meesters vond
 'k Ondek, hoe uit 't verrótt' dóód' óffens bloed ontstond 284
 Veêlmaals een zwerm der bien. 'k Zal hóóger 't stuk gaan stellen,
 Van d' eersten óirsprongk óók al 't werk beknópt vertellen.
 Want daar woónd 't luk-ryk' vólk, van Macedoón verbreed,
 T' Kanopus aan den Nyl, wiens vloed op 't land zig spreid, 288
 Men vaard daar over met geschilderd' snelle schepen;
 Waar naast aan, Persen vol pylkoóckers legt begrepen,
 En 't groen' Egypten, 't welk' met zwart' sibb' vruchtbaar wórd
 Van d' harde stróóm des vliets, die bruizend' neder stórt 292
 Uit 't zwarte Morenland deur zeven wyde monden;
 't Gewest zyn welvaard steld in deêz' onfeilb're vonden.
 Eerst kiest men een klein erf om dit te wercken uit,
 Maak luttel pannendaks daar over, en besluit 296

- 't Met naauwe wanden, waar vier vensters naar vier winden
 Zien uit, de zon óók dwers haar stralen deur laat vinden.
 Men een tweejaar'gen stier dan zoekt, wiens hoórnen staan
- 300 Reeds krom: zyn muil en twee neusgaten (dat niet gaan
 Kan d'adem) sluit met kracht, en dóód met stók gellagen,
 Wórd over d' heele huid 't geplett' ing'wand gedragen,
 Op versche kassy', thym, en tacken afgeveld
- 304 Men dus dit dier laat in beslote plaats gesteld.
 Zulx pleêgd men, als den wind west, 't water eerst komt roeren;
 En eer de beêmden op een nieuw weêr bloeifsel voeren;
 Eer onder 't dak haar nest de zwaluw' snat' rend' boet.
- 308 Terwyl zóó broeid 't gekneusd' gebeent' en 't warme bloed,
 Men grimmelend gediert' daar wonderlyk kan kycken;
 Eerst stompe beenen, vóórds gemengde veders blycken
 Al snor'nd'; die stygen dan allengs in dunne lucht,
- 312 Tót, g'lyk een zomer-vlaag neêr uit de wólcken vlugt,
 Z' uit bersten; óf gelyk een lichte pyl gedreven
 Uit eenen boôg des Parths, als zig ten kryg zal geven.
 Wat Gód brógt ons deêz' konst, o Zang-góddinnen, aen?
- 316 Hoe kwam doór 's menschs vernuft deêz' vond eerst op de baan?
 Aristeus d' herder, zaid men, Tempe en Peneus dervend',
 (Vermids zyn bien van ziek' en honger waren stervend')
 Dat droef by d' óirsprongk des gewyde vliets bleêv staan,
- 320 Vol klagt, zyn moeder aan óók sprak met dit vermaan:
 Cyrene moeder, die in 't diepst' woónd dezer stróome;
 Waarom uit d' hóógen stam der Goden deêd gy komen
 (Zóó is Thymbreêsch' Apóll' myn vader naar uw wóórd)
- 324 My vóórd, wien 't nóódlót haat? óf waar legt nu gesmoórd
 Uw liefd' tót my? wat ried gy d' hemel my te hópen?
 T'wyl d' eer gaat verr' van my, in 't sterff'lik leven, lóópen,
 Die ik, gy moeder zynd', doór veê en vruchten had
- 328 Met gaauwe zórg verdiend, 't al doend' 'k nu derv' myn schat.
 Wel-aan dan, 't weêlig' bosch ruk uit met eigen handen:
 Verdelg den oegst: doór 't vier de stallen help ter schanden:

Verbrand 't gewas , af met den byl de wynstók hóuw :
 Indien dat u myn roem veróirzaakt zulcken róuw . 332
 Maar in stróóms diept' verftond de moeder 't klaag'lik lellen,
 Daar Stróómgóddinnen rondom haar , Milcéêfche vellen
 Vast kemden , welckers kleur men al tót zeegroen koóz' ;
 En Drymo , Ligea , óók Xantho , Fyllodoós' , 336
 Die 't glimmend' hair liet langs den blancken nek breed flippen ;
 Cymodoce , Nefee' , Thaly , Spió , Cydippe,
 De blond' Lykorias (waar van d' een maagd vermaard,
 En d' ander dat toen had haar eerfte kind gebaard) 340
 En Klio , Beroë haar zufter ; dóchters t' zamen
 Van d' Oceaan ; die 't góud , en 't fpick'lig' vel bekwamen ;
 Efyf' , Deiopeë , en Aaf'ja , Opis meêd,
 Ten laaft' inell' Arethuuf' haar pylen neêr óók smeêt . 344
 Klimeên' aan deêz' Vulkanus yd'le zórg vertelde,
 Mars foete fluickery en liften dien hy ftelde,
 Z' óók reêkend' al 't gevry der Goón , van 't aards begin.
 T' wyl elk 't spinrócken spon , en in 't verhaal had zin , 348
 Is Arifteüs droev' geklag weêrom geftegen
 Tót 's moeders óór , z' all' in de glazenkamer zwegen
 Verbaafd : maar Arethuuf' voór d' and're zufters zag
 Eerft op , brógt 't blonde hóófd uit 't water voór den dag , 352
 Cyrene zufter , riep van verr' : vergeêfs 't gróót' klagen
 Verfchrikte u niet ; hier staat (voór wien g'hóógt zórg wild dragē)
 Droev' Arifteüs , en aan 's vaders Peneus vliet
 Schreid deêrluk , zegt óók dat g' hem aandoet veêl verdriet . 356
 Hierom op nieuw in 't hert de moeder weêr vol fchrómen,
 Wel-aan , zeid : breng , breng hem by ons : hy overkomen
 Vry Godens drempel mag : zy strax van-een doet flaan
 De diepe vliet , op dat den jong'ling in zóud' gaan : 360
 Bergswyze rondom hem zeer hóóg toen 't water ftonde,
 Z' in d' open boezem hem ontfing , en neêrwaards zonde :
 Verfteld om 's moeders hóf en 't vochtig' ryk , hy ftóut
 De meiren met fpelonk bezet , en 't ruifchend' wóud

- Ging zien; om d' harden stróóm der wat'ren scheên te beven,
 Zag al de vlieten, die beneêd' t' gróót' aardryk bleven
 Verdeild bedekt' lik : Fafis, Lykus, oók de bron
 368 En d' óirsprongk waar uit diep' Enipeus-vloed begon ;
 Waar vader Tyber kwam en Anio uitryzen,
 Kay-klínckend' Hypanis, Kaikus-vliet van My'sen,
 Oók d' Eridaan, met góud' ftiersshorens op zyn hóófd,
 372 Die over 't vet gewas de snelste werd gelóófd,
 Om in de purp're zee zig bruizend' diepst te dringen.
 Na dat hy in 't geweld'-puimsteen' vertrek kwam springen,
 Cyreên' oók d' óirzaak wist van haar zoóns yd'le traan ;
 376 De zusters boden hem geschikt 't handwater aan,
 Den ruigen handdoek meêd' in 't dróógen te gebrúicken :
 Veél stelden op den disch 't bancket en volle kruicken,
 't Arabisch' wieróók most op 't óuter róóckend' zyn ;
 380 De moeder sprak oók : neêm 't glas met Meöön'schen wyn ;
 Men toedrinkt d' Ogeaan ; strax bad z' hem aan als vader
 Van al, de Nymfen, en haar zusters altégader,
 Wel honderd bosschen staan en vlieten onder haar.
 384 Z' op brandend' Vesta goót drie-reiz' den nektar klaar :
 En driemaal d' held're vlam was hóóg naar 't dak geweêcken ;
 Een blyk, waar meêd' z' hem sterkte, en dus begon te spreêcken :
 In die Karpaat'sche zee hóúd een waarzegger stand,
 388 De blaauwe Proteus, die steets voór zyn wagen spand
 Zee-paarden, waar meêd' af de gróóte zee kan meten.
 In d' haven van Emaat', Pallene oók hy gezeten
 Nu is zyns vaders stad. Hem Nereus zelf stók-óud,
 392 En Nymfen eeren hóóg : want hy 't al klaar ontvóúwd
 Wat was, en wat'er is, wat staat oók te verbeiden ;
 Dit scheên Neptuun zóó goed, wiens zeer gróf veê te weide,
 Zeekalvers oók mismaakt hy onder water dryft.
 396 Maak, zoón, doór stricken eerst dat vast hy by u blyft,
 Op dat plaags óirzaak hy u wyft en raad om t' wêren :
 Want ongedwongen zal hy 't minste nóit u leeren :

Geen bidden hem beweêgd. Verstrikt hem met geweld;
 Op dat zyn yd le list ten leff' zig kracht' lóós steld. 400
 'k U zelf zal leiden, als de zon heetst 's middags pricke,
 Oók 't gras lyd dórst, en meest de schaduw' 't veê verkwicke,
 In d' óud mans g'heime plaats, daar hy van 't water mat
 Vertrekt, op dat gy licht in slaap hem leggend' vat. 404
 Maar als g' in stricken vast hem hebt, dan zullen zwieren
 Gedaanten veêl'erley, voór u, en schyn van dieren;
 Hy g'lyk een tyger rasch vol vlacken, 't schrick'lik' zwyn,
 Een róss' genekt leeuwin, en draak geschubd zal zyn; 408
 Of kraacken zal als vlam, en zóó ontgaan uw' banden;
 Of als dun water weêr lós druipen deur uw' handen.
 Maar hoe in allerhand' gedaant' zig meer verrukt,
 Zóó veêl te vaster, zoón, hem in uw strik verdrukt, 412
 Tót dat zyn lichaam heêft den zelfden schyn gekregen,
 G'lyk gy hem zaagd, toen eerst in slaap was neêr gelegen.
 Dus sprakze, en van Ambroóss' een held're geur uitsmeêt,
 Waar meêd' zy 't gantsche lyf haars zoóns bestrycken deêd, 416
 Wiens lócken zoete lucht uitdeilden, en wiens leden
 Gevoelden wack're kracht. Een wyd' spelonk grypt stede
 Aan d' uitgespoelde zyd' des bergs, als daar in raakt
 De wind, steets raafd, de zee een boezem krom óók maakt; 420
 Daar schippers eertyds wel, by onweêr, zig vertróuwden.
 Met een zwaar' grendel-steen kwam Proteus hier zig hóuden.
 De Nymf verborg haar zoó in 't hól, daar 't licht nóit scheên,
 En in een nevel zy stilzwygend' zelf verdweên. 424
 D'hondsdagens-hitt' de locht onttak, en d' Indianen
 Dórstlydend' bried, óók kwam, op 's hemels middelbane
 De zon nu aan, 't kruid dórde, en zóó de diepe vliet
 Doór 't stralen zoód, dat ging tót 't warme slym te niet; 428
 Als Proteus, naar gewoont', uit zee naar 't hól kwam dringen;
 Als 't natt' gebroedzel van de woeste zee kwam springen
 Rondom zyn lyf, en wyd' 't zóút' zeevocht heêft verspreid:
 Heêft menig zeekalf zig op 't strand ter slaap geleid. 432

- Hy (g'lyk wel eertyds een stalwachter op de bergen,
 De schapen die den wolf met luid' te blaten tergen,
 De kalvers 's avonds óók weêr dryft uit 't veld naar 't stal)
- 436 Zit midd' op 't róts, en teld óf heêft zyn kudden al.
 T'wyl Aristeüs waar nam deêz' gelegentheden,
 Nauw' leêd dat d' óuden man streêk neêr zyn moede leden,
 Viel aan met luider stem, hem leggend' d' handen bond.
- 440 Daar tegen d' ander, die zyn konst nóch wel verstond,
 Zig wonderlik verbeêlde in allerley manieren,
 In vlieten snel van stróóm, in vier, en grouwzaam' dieren;
 Maar merckend' dat geen list vond uitvlucht, streêk de vaan,
- 444 Kwam tót zig zelv', en ving ten lest' 's menschs spraak dus aan:
 O stóutsten jong'ling, wie deêd naar ons huis u treden?
 Wat, zeid hy, zoekt gy hier? Maar d' ander oóp'ning' dede:
 Weêt, Proteus, zelf gy weêt: die nóit bedrogen wórd:
- 448 Misleyd slechts my óók niet. Goóns last ons herwaart pórd
 Te komen, om, by ramp, 't orakel raad te vragen.
 Dus sprak: waar op, ten lest', heêft 's waarheids tólk geslagen
 Naar hem 't zeegroen' gezicht en 't gloeiend' óóg met kracht;
- 452 Styf knarsend' met 't gebit, óók 't luk, 't welk wierd verwacht
 Voórzeide: dus 't gramm' hert eens Góddeids u doet plagen:
 D' ellendig' Orfeus zoekt (uw mislag wraak moet dragen)
 Meer straf voór u, als was verdiend, had 't nóótlót niet
- 456 Belet: om 's vróuws geschaak zyn klagt zóó bits geschied.
 Toen snel 't veeg' maagdeken ontvluchte u deur de stróómen,
 Zy voór haar voeten heêft op d' oever niet vernomen
 D' yff lycke waterslang, die onder 't gras daar bleêv.
- 460 Maar luid' 't gelyk' gehuil der Boschgóddinnen dreêv
 Langs d' hóógten heên: de Rodopeêsche rózzen schreiden,
 Óók 't spitfl' Pangeêsch' gebergt', en Rhesus strydb're weiden,
 En Geten, Hebrus óók, en d' Attisch' Orithy'.
- 464 Met 't vedel Orfeus zócht, dat mogt zyn liefd' zyn vry
 Van druk, en 's avonds zong by zig op d' eenzaam' stranden
 Van u, lieff' bedd' genóót, en als kwam 't licht op d' handen.

In d' afgronds mond en in de póórt des hels hy trad,
 Oók 't nare bosch, waar plaats de duisterheid maar had, 468
 Ging by de geesten, en den Vóórst, die elk deêd vreezen,
 Daar geen gebeden doen meêdóógend' iemand wezen:
 Dóch, dóór 't gezangk beroerd, de zielen dervend' 't licht
 En dunne schimmen strax ontweêcken 't diep' gesticht, 472
 Zóó menig duizend g'lyk in bosfchen vogels wycken,
 Als d' avond, van 't gebergt', en regenbuy lós strycken;
 Lichamen levenlóós der helden kloek van aart,
 De vrouwen, vrijers, mans, en vrysters ongepaard, 476
 Geleid voór d' óuders óóg op 't lyk-vier, óók jong' lingen;
 Wien 't jammerpoels vuil riet en 't zwarte slibb' omringen,
 En 't onbevaarb' re meir met 't drabbig' water prangd,
 Oók d' hell' vliet negenwerf omstróómend' haar bevangd: 480
 Ja 't huis en diep' vergetelstróóms-grond stonden
 Stom, razernijen óók' die met blaauw' adders bonden
 Op 't hair: al gapend' met drie muilen d' helhond zweêg,
 't Gezangk Ixions rad óók daar tot 't stilstaan kreêg. 484
 Nu Orfeus weêr gekeerd, was al 't gevaar ontweêcken,
 En met Euridice kwam naar de locht weêr steêcken,
 Vólgde achter na, want zulx had Proserpyn belast;
 Als rasch de dolheid had de zórg' lóóz' minnaar vast, 488
 (T' ontschuld' gen waar 't, kon van 't verschóónen d' Helgód wetē)
 Genaackend' 't licht, had zyn' Euridice vergeten,
 Stond stil, eylaas! zag om van liefde gants deurwond:
 Vergeêfs was toen al 't werk, des straff' tyrans verbond
 Verfcheurd, men driemaal uit Avern's poel hóórde óók klagen, 492
 Zy riep, wie, Orfeus, u en my droef dwong doór lagen?
 Wat dolheid ging u aan? zie, 't wreede nóótlót rukt
 My weêr te rug, de slaap óók 't flauw' gezicht toedrukt:
 Vaar wel: met duift' re nacht 'k omzet wórd weg-gedreven, 496
 En 'k wil (helaas! niet d' uwe) u d' handen magt' lóós geven.
 Dus spraktze, en snel verdweên uit 't óóg, g'lyk róók verschiet
 In dunne locht, en zy zag federt meer hem niet, 500
 Die

- Die naar haar ſchaduw' greep, vergeeſfs om t' houden ſtede.
 En veel nóch zeggen wónd': nóch óit d' hels-veerman lede:
 Dat over 't droev' moeraſch weêr t' varen mogt beſtaan.
- §04 Wat zóud' hy doen? waar heên, geſchaakt t' lief tweemaal, gaan?
 Wat geeſten zóud' met traan, met wat ſtem Goôn bewegen?
 Zy voer nu heên', ys-kóud in 't Stygiſch' bóót geſtegen:
 Hy zeven maanden, in de locht, aan een, men zaid,
- §08 By 't róts, omtrent den vliet van Strimon heêft geſchreid,
 Hierom in 't kille hól met zangk, geſteên uitvoerde,
 Dat d' eicken zyn beweêgd, en tygers hy beroerde:
 G'lyk treur'ge Filomeël in pop'liers-lommer klaagd,
- §12 Als weg haar jongen zyn, die d' huisman rouw belaagd
 Eerſt heêft, en róófd ze kaal uit 't neſt; 's nachts ſchreijend ſtede
 Z' hóud op een tak, dan 't lied haars druks en jammerheden
 Verhaald, met droef gekerm all' t land z' óók vullen doet.
- §16 Geen minn', geen hóuwelyk beweêgden zyn gemoed.
 Ging Tanaïs vol ſneeuw, de nóórdich' bevroze palen,
 't Berypt' Rifeêſch' gebergt' óók eenzaam over dwalen;
 Om Plutoôs vrucht' lóóz' gift', Eurydices geſchaak
- §20 Óók klagend. Smadend' dus 't Cikoónſch' vróuwvólks vermaak,
 In 't óff'ren aan de Goôn, en Wyngóds wynfeeft, drukten
 Den jong'ling neêr; en z' hem langs 't land verſcheurd wyd rukten:
 't Hóófd van den marm'ren hals óók afgeſlagen dreêv
- §24 Voór ſtróom, en midden in d' Eägrifch' Hebrus bleêv:
 Zyn ſtem en kille tong Eurydice maar kenden:
 Hy riep al ſtervend', óch! Eurydice in ellenden:
 Vliets oevers galmden al, Eurydice, toen weên.
- §28 Dit Proteus ſprak, en ſprong in zee van boven neêr,
 De wieling' over 't hóófd gaf ſchuim, waar kwam te wezen:
 Maar ſtand Cyrene hield; want z' hem ſprak aan vol vreeze:
 O zoôn, uw' droeve zórg uit 't hert nu varen laat:
- §32 Dit d' óirzaak was uws plaags: de Nymfen 't ſchaad'lik kwaad,
 Met wie zy ging ten reije in d' hóóge wónden, deden
 Hierom uw' bijen aan. Schenk gaven met gebeden:

- Eifch vreêd', bewys Godinnen licht verzoend óók eer;
 Want zullen gonstig zyn om kerkbelóft', niet meer 536
 Óók gram. Maar hoe men bid, 'k u eerst geschikt zal leeren.
 Vier ftieren kies, die gróóft en schóónft gy kund waarden,
 Welcke op Lyceüs tóp nu in de weide gaan,
 En zóó veêl vaarzen, wien nóit 't juk is aangedaan. 540
 By d' hóóg' Godinnens kerk bóuw voór haar vier óutaren :
 Laat dien gewyden strót geen bloed by zig bewaren,
 Doet leggen 't dóóde veê óók in een bóómryk wóud.
 Na dat men negenmaal heêft 't mórgenlicht befchóuwd,
 Vergetel mankóp tót lyk-óffer Orfeus dragen 544
 Wil op, flagt een zwart fchaap, fchep weêr in 't wóud behagen,
 Euridice verzoend, haar met een vaarz' gedóód
 Vereer. Niet toefd, strax doet 't geên moeder hem geboód, 548
 Ter kerk hy komt, fteld toe d' óutaren aangewezen,
 Vier gróóte ftieren al in schóónheid uitgelezen,
 En zóó veêl vaarzen brengt, wien 't juk nóit had geplaagd.
 Na 't uit den óóften had eerst negenmaal gedaagd, 552
 Hy draagt 't lyk-óffer Orfeus op, gaat 't wóud bezoeken.
 Hier zien z' een wonder ftuk onzegg'lik haast voltrocken,
 In 't róttend' ingewand der rund'ren, brommen luid'
 De bijen, berften óók ten buik en ribben uit, 556
 G'lyk een geweld'ge wolk, naar d' hóógt' des bóóms t'zaam dryvê
 Zóó aan een taeije rank de druifhangt, vast z' óók blyven.
 Ik van den ackerbóuw, gebóómt', en veê dit zong,
 T'wyl gróóte Cefar 't al met kryg, g'lyk blixem, dwong 560
 Hóóg aan d' Eufraat, en fchreêv zeêghaftig voór zyn wetten
 't Gehóórzaam' vólk, en wóude op 's hemels pad zig zetten.
 't Aang'naam' Parthenop' my Virgilius op brógt
 Ten dien tyd', als het ledig-gaan ik t'oeff'nen zócht; 564
 'k Myn herdere veerzen speêlde, en ftóut tót jeugt gekomen
 Van u, o Tityr, zong by breede beucke-bóómen. 566

P. VIRGILIUS MAROOS

Eerste boek van

Æ N E A S.

Kórt inhóud.

Æneas, Venus zoón, te lande, en op zeebaren,
 Na Trojes ondergangk, gesukkeeld zeve jaren,
 Ten lest, doór Juno's haat, tot aan Karthago dwaald,
 Waar Dido hem ontfangd, en wel zyn vólk onthaald.
 Kypido's moeders list volvoerd, ontvonkt tot minnen
 (In kleine Iulus schyn) 't hart van de Koninginne:
 Dies zy te hóóren zoekt, uit hem, 't begin en 't end
 Van stads bederf, en al zyn nitgestaane ellend.

Uk die een herders-lied, wel eer, op dun stróó speelde,
 Uit 't bos getreden, brócht 't naastleggende onbeteelde
 Zaailand zóó verre, dat 't den gier'gen boer verzaad:

- 4 Voór bóuwmans, 't werk naar wenich: maar van 't krygs-
 gruw'lyk quaad,
 En van den man 'k nu zing, die d'eerst' van Trojes stranden;
 Doór 't nóódlót vluchtend' naar Italiën, belande
 Aan die Lavynsche kust; hy t' lande, en t' zee, veél lyd
 8 Doór Goóns geweld, en d' wreed' langheugend' Juno's nyd.
 Oók doór den kryg; als zóude in Látium vergad'ren
 Zijn Goón, en stichte een stad: waar uit d' Albaansche vad'ren
 Ontstaan, 't Latynsch geslacht, en Romes hóóge wall.
 12 Verhaald my zang-godin; wat Gód vergramd; en all,
 't Geén Juno, Koningin der Goden, dus mis hage;
 Dat een gódvruchtig man moet uitstaan zóó veél plagen.
 *Kan 't hemelsche gemoed met wraakzucht zyn beklad?
 16 Bewoónd wierd doór Tyriers Karthago een óude stad,

*Tantend
 animis
 celestibus
 ire?

Recht over Tybers mond, en Latium gelegen,
 Doór óórlóg gróót in macht, en fchatten hóóg geftegen:
 Men zegt, dat die voór all, in 't hart van Juno ftond,
 Z' óók boven Samós preës: haar waap'nen hier men vond, 20
 En wagen: zy dit ryk, zócht als voógdes te zetten
 Van alle vólcken, zóó niet 't nóódlót zulx belette.
 Maar z' had gehóórd een ftamme uit het Trojaanfche bloed
 Te zyn, waar Tyrus doór zou werden omgevroet. 24
 Hier uit, wydheerschend vólk, doór d' óórlóg tróts, zóu ryzen
 Tót Lybiës bederf. dus 't fchikgodinnen wyzen.
 Saturn's kind vreezend' zulks, indachtig 't óúd gevecht,
 't Geên z' eerst by Troje had, voór Argós, uitgerecht. 28

** Nee dum etiam causa irarum, fa- vique dolores. Excide- rant ani- mo.* *D'óirzaak heurs gramfchaps, nóch haar bitt're smart verdryven:
 Zy kon niet uit 't gemoed: † diep Paris óórdeel blyven
 Liet in haar hart, midshy haar fchóónheid had verfmaad,
 Oók Ganymeëds flecht bloed, gefchaakt tót hóóge ftaat: 32
 Hier doór, wraakgierig, heéft van Latium gedwongen
 Al d' ov'rige Trojaans, Achill, en Griek ontfprongen:
 Zeer deêrlyk 't zee gezóld, omzworven zonder ruft,
 (Doór 't nóódlót dus gepraamd) veêl jaren menig kufft. 36
 † Was zóó bezwaard een werk 't Romeinfche vólk te ftichten.
† Manet alta men- te repo- sum Iudici- um Pari- dis, spre- taque in- juria for- ma.
 Zy nauw'lyx zyn gezeild Sicyljen uit 't gezichte,
 Doór 't zeefchuim bruifden met voórftevens, tót hun vreugd:
 Of Juno d' eeuw'ge wrók in boezem nóch geheugd; 40
 Dócht by haar zelf: wie kan myn opzet overheeren,
 Dat Trojes Koning niet 'k zal van Itaaljen keeren?
 Of 't nóódlót 't my verboód. Heéft Pallas niet vernield
 Doór 't vier d' Argiffche vloót, en hen, in zee, ontzield. 44
 Om eenen Ajax fchuld, en zyne dul misgrepen?
 Zy, uit de wolcken, dreêf den blixem in de fchepen,
 En heéft verfróyd, doór ftórm geroerd óók zee, en grond:
 Hem blazend 't dóód'lyk vier, uit zyn doórfschote wond, 48
 Met dwarlwind heéft omvat, en aan een róts gefmeten.
 Daar ik, die Koningin der Goden ben geheten,

- Jupyns vróuw, zufter óók, een vólk moet tegen staan
 52 Zóó lang met kryg ? wie dan bid Junoós Godheid aan ?
 Of ned' rich op 't altaar, zyn óff' rand zal beginnen ?
 Dit wrókkend' by haar zelf, vergramd de Koninginne,
 Komt in 't stórmwinds gewest (een plaats van buijen vol)
- 56 Æölien. hier dwingt, in 't woest besloten hól,
 Den Kóning Æölus de wórstelende winden,
 Óók 't huilende gestórm, en doetze in kerkker binden.
 Zy grimmend', buld'ren om 't gefluit, dat dreund en kraakt
- 60 't Gebergt: maar Æölus scherp op een hóóg slót waakt,
 'tGezag daar voerend', streeld', en dwingt hun haastigheden,
 Of anders, d' aarde, en zeen, óók d' hemel zy bestreden,
 En sleépten met hen weg, en trocken doór de lucht.
- 64 Den Vader aller macht, ten hóógst' hier voór beducht,
 Verborg hen in 't spelonk, daar berg en zwaarte op stelde,
 En koós een Koning, die, op zek're voórwaard, velde
 Hun kracht, en weér gelaft, den tóóm vry laten kon.
- 68 Tót wien toen Juno dus te spreken heusch begon:
 Æoól (nu macht u geéft 's menschs Koning, Godens vader,
 Te streelen gólven, en doór wind te hiffchen quader)
 Een vólk, my hatig, vaart op die Tyrreénsche zee,
- 72 't Welk Goón, en Ilium, voerd naar Itaaljes ree.
 Doet, doór geweld van stórm, in zee hun schepen dolven;
 Of wyd verstróid, en werpt hun lichaams in de gólven.
 My veertien Nymphien zyn, van lyf uitmuntend schóón;
- 76 Daar Dejopeje af is de goelikst, die, tót lóón,
 Voór dien bewezen dienst, 'k u zal ten huw'lyk geven,
 En eig'nen toe: dat gy móógt t'zaam veêl jaren leven,
 Uit wien, als vader, óók bekomen een schóón kind.
- 80 Waar op sprak Æölus: †'t geên Koningin goed vind,
 Stout t' eischen maar gelieft; 'k zal nóit 'tvolbrengen schromen.
 Gy hebt my tót dit ryk, Jupyns gunst óók doen komen;
 Doór u, zóó zit ik by de Goden ten bancket;
- 84 En over wind en weér, ben Oppervoógd gezet,

† Tuus, ó
 Regina,
 quid optes,
 Explo-
 rare la-
 bor; mi-
 hi iussa
 capeffere
 fas est.

Zóó rafch dit was gezegt, dryft met zyn ftaf op zyde
 Den hóllen berg : en berft (als een slagórde in 't ftryden)
 De buy ter póórten uit : op d' aard zy ruiſcht en tierd,
 Valt óók op zee, alwaar nóch 't laagfte, óf 't hóógfte vierd, 88
 Te zaame, óóft, zuid, en nóórd van ftórmen ryk, nu hólden,
 En tót den oever toe, de woefte gólven rólden.
 Hier mans gekerm op vólghd, en 't ramm'len van 't getóuw.
 Rafch dagh, en hemel ftaan, doór wolcken, in den róuw, 92
 En zyn Trojaans uit 't óóg : de nacht de zee omfrande.
 †Doór donder d' hemel kraakt ; de lucht doór blixem brande ;
 *Het dreigden al de dóód ; geen tróóft daar help in vlucht.
 Terftond Æneas, kóud doór ſchrik, heêft droef gezucht, 96
 En beide handen floeg, gewrongen vaft, naar 't hóóge ;
 Hy riep dit, klagende uit : o zaligh ! die voór 't óóge
 Der vad'ren vroom'lyk, en by Trojes hóóge veft
 Gefstorven zyn. Och mocht, o Diomeéd ! den beft 100
 Der Griecken, my op 't veld van Ilium niet lucken
 Te fterven ? koft toen niet uw hand myn ziel uitdrucken ?
 Daar Hectór, doór de ſchicht, legt van Achil ter neêr ;
 Daar dien Sarpedon ruft ; daar Simois, 't geweêr 104
 Van veêl, lichaamen óók, doór ftróóm heêft weg getogen :
 Dit ſprekend, quam een buy uit 't nóórden ſnel gevlogen,
 Die 't zeil dringt tegen wind, en gólven hóóg verheft,
 De riemen breekt, en keerd de voórſteêf ; en 't ſchip tref 108
 Op zyd' : rondomme ſchynd de zee als ſteile wallen.
 D' een op de gólven hangt, en d' ander dreigt te vallen
 In d' opgefalkte grond ; het brand op yder plaat.
 De zuidwind, ſchepen drie op blinde klippen ſlaat ; 112
 Zeeóuters, midde in vloed, zóó noemend' d' Italjanen.
 Afgryf'lyk zweld de rug des zees : ('t gezicht baard tranen)
 Óók d' óóften wind drie drukt aan 't rots, en tegen 't land,
 En werden omgeweld, als met een dyk, van 't zand. 116
 Een, daar de tróuwe Oront, en Lycius op waren,
 Is recht in hun gezicht, van voór, doór kracht der baren,

† *Into-
nuere po-
lis & cre-
bris micat
ignibus
aether ;*
* *Pra-
ſentem
que viris
intentant
omnia
mortem.*

- Tót achter toe gefmakt ; den ftuirman 't leven end,
 120 Valt buiten over 't hóófd. de gólf, 't fchip driemaal wend,
 En, doór een draiftróóm, is geheel vóórts ingezwolgen.
 †Men weinig zwemmers zach in zóó een zee verbólgén :
 De luiken, fcheêpftuig, óók veêl Trojes fchat daar dreêf.
- 124 Ilióneüs fchip, en van Achates bleêf,
 Daar Abas mede voer, Alcêth óók (óud in jaren)
 't Onweêr verflonden heêft : fcheêpsvoegzels meêft ontparen ;
 Een zwaar flagregen 't all met water overlaad.
- 128 Terwyl dit gróót gedruifch, dus herd, op zee ontftaat ;
 Zóó wierd Neptuin gewaar deêſ ftórm, óók dat de gronden
 Niet bleven onberoerd ; ten hóógfte ontfteld, hy ftonde |
 Vluggé op, en zag uit 't diepft, tóónde óók zyn vriend'lyk hóófd :
- 132 Bevond Æneas vloót verfróid en afgelóófd,
 Óók doór de zee en wind, Trojanen als verſlagen.
 Hy (Junoôs broeder) roók terftond heur nyd, en lagen,
 Riep óófte, en weſte wind ; ſprak hen dus, grimmende, aan :
- 136 Wie is van zulk geflacht, dat durfd dit ſtuk beſtaan,
 Om winden, lucht en zee te meng'len zonder vragen ?
 Wie te verplaatzen zóó ontill're een laſt durfd wagen ?
 †Maar 't is my beſt, dat ik deêſ gólven eerſt bedaar.
- 140 *Gy die verdiende ſtraf, zult werden na gewaar.
 Vlught ſtrax te zaam van hier ; uw' Koning geêft te ruicken,
 Dat ik alleen, doór 't lótf, 't gebied op zee gebrúicke,
 En fellen drietand voer : by zercken is (o óóft
- 144 Uw huizing) zyn gezeg : met dat hóóft laat getróóft
 Zyn Æólus, en in windskercker ſcepter rechten.
 Dit wóórd had naulix uit, de hólle zeen doet flechten,
 Verdryfd de duif't're wolk, ten tóón brengt weêr de zon.
- 148 Cimothoë (gevoegt by Triton) kloek begon
 Te duwen 't fchip van 't róts : helpt met zyn drietand lichten,
 De zandplaat ſcheurd van een, dwingt zóó de ftórm te zwichten,
 En over 't water, hy met lichte rad'ren ryd.
- 152 Gelyk als, in gemeente, is een oproer'ge ſtryd

† Appa-
renti rari
nantes in
gurgite
vasto.

‡ Sed mo-
tos praestat
componere
fluctus :
* Post mi-
hi non si-
mili panna
commissis
luctus.

† *Euvor
arma mi-
nistrat:*

Ontstaan, en 't slechtste volk, tót wreedheid werd gedreven,
En steen, en brandhout vliegt, (†dol bloed kan waap'nen geven):

Ziet iemand dan een man, van wyfheid, eer, en macht,
Elk zwygt, en neemt zyn wóórd, met open óór, in acht: 156

‡ *Ille regit
dicitus ani-
mos, et
pectora
mucet.*

†Hy die gemoed'ren stilt, en d' harten streeld doór rede: †

Zóó stom bleef 't zeegedruifsch, wanneer den vader dede
Zyn paarden, over zee, snel rennen doór de lucht
Met lós getóóm, beziend' 't all scherp'lyk in de vlucht. 160

Æneas galten mat, genegen om te rusten,
Bezeilden Libijën, als een der naaste kusten.

Diep in een inham legt een plaats, daar 't eiland voór
Den ingang maakt, en breekt op zyd, de zee, waar doór 164
Een krommen boezem, en een haven komt te wezen;

Aan weérzyd rótzten staan, en klippen, veêl gerezen
Ten hemel toe: men kan hier veilig onder haar
Kruin blyven, en zien 't lóóf van boven scheem'ren, daar 168

By 't water helt een wóud, met schaduw zwart beloken,
Waar voór legt een spelonk, steil onder klip gedoken,
Steenzetels uit natuur zyn hier, en 't water zoet:

Dit is der Nymphen huis. Men hier niet maren moet 172
Vermoeide schepen, óf vast aan veêl anckers blyven.

Hier quam Æneas in met zeven schepen dryven,
Uit all de vloót vergaard; en doór den trek tót 't land,
Zóó sprongen die Trojaans graag op 't gewenschte strand, 176
Doór 't ongemak op zee, in 't zand zy macht' lóós lagen.

Achaat heeft, doenmaals eerst, vonk uit een kei geslagen,
In blad'ren ving het vier, daar spaand'ren by gevoegd
Tót voedzel van den brand, en zóó de vlam vervroegd. 188

All 't natbedorve kóórñ, en het gereedschap bróchten
Zy, moede, voór den dag: de vórd're granen zóchten
Te dróógen óók doór 't vier, en t' malen met de steen.

Æneas klimt terwyl hóóg op een róts, om d' een, 184
Of d' ander, 't zy Antheus, op zee, met 't óóg te vinden,
Of die galjót, twee hóóg berieemd, gesóld doór winden,

Waar

- Waar Kapys, in wat ſchip Kaïkus waap'nen ſtaan.
 188 Hy niemand ziet, maar wel verdwaald drie herten gaan
 Op d' oever: die gevolgd zyn van meer and're hóópen,
 Oók troepen in de weid' van een vallei zach loópen.
 Stil ſtaande, ſtraks den boóg en pyl in d' handen vat,
 192 Die den getrouwe Achaat, ten dien eind, by zich had:
 Schiet eerſt de voórſten dóód, wiens hóófdē meeft uitſtaten
 Met horens hóógt getakt; toen and're meer: vóórts raken
 De kudden weg; elk ſchoól in 't wóud zeer dicht van blad:
 196 Voór dat daar zeven trof, om gróótt, elk van hun pad
 Nóit afweék: welk getal, met ſchepen niet verſcheélde.
 Naar d' haven weder keerd, 't all aan de gaſten deelde.
 Den wyn (die had gevaat den goeden held Açeſt
 200 Op die Sicylſche kuſt in het vertrek) ten beſt
 Oók ſchonk; en met deës reéd', 's harts weedom deêd verzachtē:
 *Reisbroeders ('t vorich quaad is niet uit ons gedachten)
 †Gy zwaarder leêd voór deës: Góđ dit óók einden zal.
 204 De Schyll', vol van gevaar, en 't gruwelyk geſchal
 Der rózzen g' hebt bezócht; gy hebt der reuzen klippen
 Beproeft óók; †ſchept weêr moed; laat droeve zórg nu ſlippen:
 Miſſchien 't gedencken, zal ons naar nóch baren vreugd.
 208 §Doór veêlerley geval, en treurige ongeneugt
 Naar Latium wy gaan, daar 't nóódlót heêft beſchoren
 Ons ruſtplaats: en wy 't ryk van Trojen als te voren
 Weêr bóúwen: ^a wel volhard, en op een beter wacht.
 212 Dit ſprekende, ^b in 't gemoed, hy diep zyn druk verſmacht
 Doór kommer heel ontſteld: met 't aanzicht veinſd zyn hope.
 Zy gaan aan 't wildgebraad, 't vel van de ribben ſtróópen,
 En halen uit 't gewei, zóó vóórts ten diſch bereid,
 216 Den een 't in ſtucken hóúwd, aan 't ſpit óók 't lillend leid:

*O ſocij,
 (neque enim
 ignari ſi-
 mus ante
 malorum)

† O paſſi
 graviora:
 dabit
 Deus his
 quoque fi-
 nem.

‡ Revoca-
 te animos,
 mitum-
 que timo-
 rem

Mitti-
 te: for-
 ſan & hec
 olim me-
 miniſſe
 juvabit.

En

§ Per varios caſus, per tot discrimina rerum
 Tendimus in Latium, ſedes ubi fata quietas
 Oſtendunt:

a Durate, & voſmet rebus ſervate ſecundis.

b Spem vultu ſimilat, premit altum corde dolorem.

En d' ander, 't doet op strand, doór 't vier, in potten koken.

* Tum
victu re-
vocant vi-
res.

* De kóft hun kracht weêr sterkt, zy zynde in 't veld ontloken
Verheughd doór vernewyn, en 't vette wild gebraad.

220

Na dat den difch was weg, en zy van kóft verzaad,
Begonnen naar hun maats verdoöld, in 't lang te vragen :

† Spem-
que me-
tunque
interdu-
bit.

† Heel tuffchen hoóp, en vrees, óf zy doór ftórm verlagen,
Of leefden nóch, en óf 't geroep hun óór verftond.

224

De vrome Eneas zócht, voór al, den dapp're Oront,
Daar naar Amykus' val, en Lykus wreede plagen,
Den stercken Gyas, en Kloanth óók te beklagen.

Ten eind van dit, zóó floeg Jupyn, uit d' hemel hóóg,

228

Op die fcheêpnycke zee, en 't vlacke land zyn óóg,
Op stranden, en all 't vólk : op 's hemels tóp zóó ftonde
Hy met 't gezicht, aan 't ryk van Lybië gebonde.

Zóó als hem deze zórg bekommerd, nat van traan
Spreêkt droeve Venus hem, met blinckende óogen aan :

232

O gy, die 't al beftierd, der Goón en 's menschen dingen
In uwe heerschappy, óók doet met blixem dwingen ;
Heêft myn' Æneas iet, hier tegens u, misdaan ?

Of iemand der Trojaans, die zóó veêl strafs uitftaan,
Dat om Itaalje, werd de wereld hun gefloten ?

236

En zóuden die Romeins, van Teuçers ftam gefproten,
Uit hen geen vórstén zyn, na lang verlóóp van tyd ?

Hebt gy niet vast beloófd, zy heerschen zóuden wyd
Op aarde en zee ? wat doet uw' wille, o vader, wenden ?

240

In Trojes ondergang, en hun bedruckte elenden
'k My tróóste, en 't laatft geluk heb tegens druk gesteld.

Maar d' eige wederspoed (doór zóó veêl ramp gequeld)
Hen nóch vervólgd. Wat eind zult gy, gróót Koning, geven ?

244

Antenór kóft, ontsnapt uit 't mid' der Griecken, streven
Doór 't boezem van Illyr, en het Liburnsch gezeg,

Om d' óirsprong van Timaaf óók vinden veil'ge weg :

248

Doór negen monden, 't meir berft uit van steile bergen,
En bruifcht, gelyk een zee, daar over all' de mergen.

- De stad Pavy hy sticht , voór blyfplaats van Trojaan,
 252 't Vólk , naar zyn naam hier noemd , en plant des óórlógs vaan:
 Daar leêfd hy nu geruft , in aangename vrede.
 Maar wy (uwe afkomst) dien gy toestond 's hemels stede,
 Na schipbreuk ('t gruw'lyk is) om iemands enck'len haat,
 256 Zyn van Itaaljes kust gedrongen doór verraad.
 Is dit het lóón des deugds ? verheft gy zóó ons wenschen ?
 Haar lachend' toe den vaar der Goden , en der menschen,
 Met 't aangezicht (waar meêd' de lucht , en 't weêr verklaard)
 260 Zyn dóchter kuscht : en hy te spreken dus aanvaard :
 Vreest niet Chyteêrsche vróuw ; nóyt 't nóódlóts luk zal vallen
 Van u ; de stad Lavynje , en die beloófdde wallen,
 Gy zult nóch zien ; en zelf Æneas hóóg tót 't ryk
 264 Der sterren króonen : nóyt ik van dat opzet wyk.
 Hy ('k zegge u dat , gemerkt deêz' zórg uw' hart bezware,
 'k Zal Góds geheimbesluit nu klaar uit openbaren,)
 Gróóte (in Itaalje) kryg zal voeren , en verslaan
 268 Fórs vólk , steên stichten , en wet stellen d' onderdaan :
 Als Latium drie jaar zal hebben eerst bezeten,
 De Rut'lers in die tyd óók onder 't jók gesmeten.
 Maar 't kind Askanius , nu Julius bygenaamd,
 272 (Hiete Ilus , zóó lange , als was Trojes fleur befaamd)
 Tót over dartig jaar , zal die 't gebied verlengen,
 't Ryk van Lavinië van plaats óók zal verbrenge,
 En het lange Alba zal sterk maken met geweld.
 276 Daar zal , drie honderd jaar , den scepter zyn gesteld
 Vast onder Hectórs stam : tót Ilia zal tóónen
 (De koningklyke Non , by Mars bevrucht) twee zonen :
 Alsdan zal Romulus (gevoed van een wolvin)
 280 Aanvaarden d' heerschappy , en leggen 't eerst begin
 Des óórlógs stads , waar uit Romeinen zullen spruiten.
 * Deês kan ik , nóch in tyd , nóch 's werelds perk besluiten :
 †k Geêf' t ryk hen zonder eind. Ja Juno , hoe verwoed,
 284 Die hemel , aarde , en zee , uit anxt nu roeren doet,

* His ego
 nec metas
 rerum,
 nec tem-
 pora pono,
 † Impe-
 rium sine
 fine dedit.

Zal

- Zal volgen beter raad, en helpen 't Róómſch vólk treden
 Tót d' opper-heerſchappy, en Tabberds achtbaarheden.
 Dus ſtrekt myn wil: daar na, zal met verlóóp van tyd,
 't Huys van Affarakus, Phthie, en Myceên, doór ſtryd 288
 Doen treên in flaverny, óók Argós over heeren.
 Men zal uit dit geſlacht een Tróifchen Cæſar eeren,
 Wiens faam de ſterren, en 't gezag de zee bepaald:
 Uit dezen Julius gróót, is Julius gedaald. 292
 In d' hemel fult gy hem, verheugd, verwellekoemen
 Met róóf van 't óóft belaan: en by de Goden noemen.
 Daar zullen kryg geſchórt, en d' eeuwen zachter zyn.
 De gryze tróuwheid Veſta; óók Remus, met Quiryne, 296
 Gebroeders, wyzen 't recht, men d' óórlógspóórt toe trekken
 En dan dicht grend'len zal. De razerny ſchuimbekken
 Zal binne op d' waapens-ſtoel (geveterd hand aen voet
 Met honderd keê'tnen vaſt) van dulheid braken bloed. 300
 Zóó ſprekend', Majas zoón uit d' hemel heêft gezonden,
 Dat voór Trojaans den burg van 't nieuw Karthago, en gronden
 Tót blyfplaats mochten zyn: en Didò niet tót vlucht
 Hen van haar grenzen praamd. Hy vliegt doór d' open lucht 304
 Met kracht zyns vleug'len, en aan Lybiën quam ſtryken:
 Verricht terſtond zyn laſt; de Punifche doen blyken
 Beleêfdheid, doór Góds wil: voór al de Koningin
 Ontfangt Trojanen heel mewarig, en met min. 308
 Maar vrome Eneas, 's nachts, bedenckende veêl zaacken,
 Zóó haaft het licht ontſtond, uit 't ſchip póógd te geraacken
 Om 't vreêmd land te bezien, waar aan hen dreêf den wind;
 Wat menſch óf beeft daar leêfd (d' aarde onbebóuwd bevind) 312
 Óók óm 't geên hem ontmoet, zyn makkers dan te zeggen.
 Doet onder een hóll' róts, de vloót omtrent 't boſch leggen,
 Omringd van veêl gebóómt, en ſchaduwe ongemeen:
 Hy neêmt Achates meêd, en geêft zich op de been, 316
 Elk in de handen had verſtaalde breede ſchichten.
 Zyn moeder, midde in 't wóud, komt voór hem in 't gezichte,

- Als een Spartaanfche Maagd gewapend, en gekleed:
- 320 Of als Harpalige, die wel te paarde reêd,
En met een vlucht, voórby den snellen Hebrus rende.
Men haar, voór jagerin, met boóg om fchouders kende,
Wiens hair vloóg om het hóófd: en 't lange kleed om 't lyf
- 324 Was boven knien geknóópt, ten dienft van haar bedryf.
Zy riep eerft: Jongmans, hóu! hebt gy hier niet zien dolen
Een van myn zusters? wyft my dóch waar z' is gefcholen,
Die 't lóffe vel op d' rugge, óók een pylkoker draagd;
- 328 Of die, al roepende, 't fchuimbekkend-zwyn najaagd.
Dus Venus fprak. Waar op toen Venus zoón antwóorde:
Geen van uw' zusters ik, ó maagd! nóch zag, óf hóórde:
Hoe, noem ik u te recht? niet íterf'lyk 't aanzicht is;
- 332 Uw' ítem luid naar geen menfch: gy een Godin gewis,
Of Phœbus zufter zyt, óf Nymphens bloedvrindinne.
Zyt ons hier tót geluk, en helpt ons ímert verwinnen:
Zeg ons, in wat geweft, óf aan wat 's werlds end
- 336 Wy zyn verzeild? want hier nu dwalen, onbekend
Van plaats en menfch, en waar de ítróóm ons heêft gedreven?
Ons hand, op uw' altaar, milde ófferând zal geven.
Toen Venus fprak: *die eer ik my niet waardig acht.
- 340 Pylkokers op het lyf, is Tyrífche-maagdens dragt,
En met een purp're laars de fchenen te bewinden.
Tyriers, Agenórs íad, en 't Puníích ryk g' hier vinde:
Maar Lybië heê't 't land, dat vólk geen óórlóg deêrd,
- 344 Nu Dido (eerft afgereyft van Tyrus) 't ryk regeêrd,
Ontvluchtende haar broer: †all' 't ong'lyk hier t' herhalen
Te lang valt; †dóch in 't kórt, 'k zal 't opperfte bepalen.
Sichæus was haar man, den rykften ingeland
- 348 Der Phœniçiers, aan wien gehecht met liefdes band:
Den vader haar, nóch jong, voór d' and're, 't huw'lyk riede:
Maar 't ryk van Tyrus móft Pygmalion gebieden,
Haar broer, een wreeden íchelm, in bóófheid geen zóó ínoód,
- 352 By wien krakkeel ontítond. Hy, góddelóós, ítak dóód

*Haud
equidem
tali me di-
gnor hono-
re.

† Longa
est in u-
ria, longa
† Amba-
ges; sed
summa
sequar fa-
tigia re-
rum.

Sichæus voór 't altaar, in 't heim'lyk, met zyn degen,
 (Doór geldzucht heel verblind: tót zufter ongenegen)
 En 't schelmstuk lang verborg: ontróófd van 't echte bloed,
 Heêft haar nóch in de min, met yd'le hoóp gevoed. 356
 Dóch in den dróóm, zóó is voór haar de geest gerezen
 Van d' onbegrave man, dóódsbleek van mond en wezen.
 't Altaar met móórd beklad, en zyns harts open wond,
 's Hófs slimbedryf weês aan: en vóórts, hoe 't alles stond. 360
 Strax ried hy haar gezwind uit 't vaderland te trekken,
 Van óuds gefmoórde fchat in d' aard', quam haar ontdekken
 Ten dienft op weg; zwaar góud, en zilv er hóóg in wicht.
 Hier Dido doór beweêgt, heur maats tót vlucht verplicht. 364
 Doór schrik, voór den tyran, óf haat, veêl t' famen spanden:
 De fchepen, by geval gereed, zy ftóut aan randen,
 En laden die met 't góud: Pygmaaljons gierigheid
 Men weg voerd over zee, * dus onder vróuws beleid. 368
 Zy quamen aan, daar gy nu deês geweld' ge wercken,
 En 't nieuw hóff van Karthaag, ziet ryzen en verftercken:
 Hier kóchten zóó veêl land (het daarom Byrfa heêt;)
 Als in den ommering een óffenhuit bemeêt. 372
 Maar zegt, wat vólk zyt gy? van wat kuft komt gy vluchten,
 Of waar naar toe gy wild? dit vragende, deêz' zuchten,
 En ftemme berften t' zaam uit zyns harts diepfte grond:
 † Zóó ik, Godin, verhaal zal doen, hoe 't eerfte ontftond, 376
 † En u te hóóren luft alle ons gelede qualen?
 § De zon zóude op een dag eer ryzen, en weêr dalen.
 Wy van óud Troje zyn (indien gy óit verftaan 380
 Van Trojes naam iet hebt) doór ftórm, geflingert aan
 De kuft van Lybië, naar omzwerf van veêl ftranden.
 'k Ben dien Æneas, die myn Goón, uit 's vyands handen,
 Nu mévoer op de vloót, bekend daar fterren zyn.
 Itaaljes rustplaats 'k zoek, afkomstig van Jupyn. 384
 Met twintig fchepen 'k ben uit Phrygiën geweken;
 Myn moeder, een Godin, 'k dacht van ons 't quaad zóud' wrenken:
 Dóch

* Dux
 famina
 facti.

† Si pri-
 ma repe-
 zens ab
 origina
 pergam,
 † Et vacet
 annales
 nostrorum
 audire la-
 borum,
 † Ante
 diem
 clausa
 componet
 vesper
 olympo.

- Dóch zeven reddelóós zyn naulix in behóud.
- 388 Behoefstig hier nu vrend , 'k doór wandel 't Lybifch wóud,
 Uit Afie en Euroóp gedrukt. Niet langer hóorde
 Zyn klagt, maar Venus sprak in 't mid zyns smerts, deës wóorden:
 Wie gy zyt, ik gelóóf, dat gy nóch gunft geniet
- 392 Der Goden : die de stad van Tyriën hier ziet.
 Ga vóort flechts recht naar 't hóf van Dido Koninginne.
 Ik boódschap nu, dat zyn uw' vloót, en makkers binnen,
 En, doór gedraeiden wind, van 't onweêr afgekeerd :
- 396 Zóó my 't waarzeggen wel van óuders is geleerd.
 Deës twalef zwanen, ziet, blyde op hun wicken zweven,
 Na, Jupyns vogel haar, doór 't vallen, had verdreven
 By dag, doór d' open lucht : nu fchynd, zóó ftryken zy,
- 400 Dan fteken weêr van d' aard, vervólgende op een ry.
 Zy all' 't gevaar ontflipt, met fnornde vleug'len spelen,
 En treckende in een vlucht, om d' hemel ruftig quelen :
 Dus 't met uw' fchepen gaat, en uws vólks jonge maats,
- 404 Zy zeilen d' haven in, óf zyn al op hun plaats.
 * Vaar vóort, dit vorig pad maar vólgt, gy zult niet dwalen.
 Dus fprekend, gingze weg ; haar roó's'ge-nek gaf ftralen :
 En 't hair, als van Ambroó's te rieken Gódd'lyk deêd :
- 408 Tót 't onderfte des voets, zóó fleêpte na heur kleed :
 Zy waarlyk een Godin bleêk uit haar tred. als kende
 Zyn moeder vluchtend', hy, met dit geroep, na rende :
 Gy hebt, o wreede, uw' zoón vermomd dikmaals misnoegd ;
- 412 Waarom elks rechterhand niet t' zame uit liefd' gevoegd ?
 Waarom zoo zeer geveinfd in mondelinge reden ?
 Dus haar befchuldigd, en komt fteêwaarts aangetreden.
 Maar Venus hen verbergd, met donck're mift, in 't gaan :
- 416 En in een dikke wolk, doet die Godin hen ftaan :
 Dat hen geen menfchen aan en raakten, nóch en zagen,
 Of zóuden doen belet, óf aankomfts óirzaak vragen.
 Zy hóóg naar Paphus vaart, keerd in haar hóf, verblyd :
- 420 Daar Sabeêfch wieróók brand, in tempel haar gewyd,

* *Perge modo, & quate ducit via, dirige gressum.*

Op tienmaal-tien altaars, óók rozen-reuk uitspreide.
 Deêz' vórd'ren mid lertyd den weg, die 't voetpad leide
 En klimmen d' heuvel op, die naar de stad meest hield,
 Van waar men ziet het slót daar tegens recht gesteld. 424
 Æneas schrikt van 't werk (waar eertyds hutten stonden :)
 Van póórten, 't gróót gewoel, en geplaveide gronden.
 Gaauw arbeyd elk Tyrier, de muur trekt op den een,
 En vórderd aan het slót, en wenteld opwaarts steen : 428
 Den ander plaats afsteekt om huizen op te zetten.
 Wethóuders, vroedschap óók men kiest, en insteld wetten.
 Den een hier d' haven delfd : de grond den ander heid
 Om 't schóuwburg op te staan ; uit rótzén men bereid 432
 Pylaren heel, en gróót, tót meer pronk der tóóneelen.
 Gelyk de bye'n in lent en zon, hun werk verdeelen
 Op het beblomde veld, wanneerze leiden uit
 Hun kloekke jongen ; óf kneên d' honig tót een kluit ; 436
 Of als de raten, zy vol zoete nectar dragen ;
 Of als z' aanbrengrers last ontfangen ; óf als jagen
 Ter kórf af, in een troep de hommels, (vuig gediert.)
 Naar thym den honig riekt, geen arbeid werd gevierd. 440
 O gy gelukkig zyt, wiens wallen dus uitmunten,
 Æneas sprak, en zag naar stads verheve punten.
 ('t Is wonder dat men 't zegt) begeêft zich onder 't vólk,
 En niemand kost hem zien ; onlommerd met een wolk. 444
 Een wel-beschaduw't wóud, is midde in stad gelegen ;
 De Punifche, doór storm daar eerst geland, verkregen
 In 't graven uit een plaats, die Juno hen weês aan,
 Een paards-hóófd : 't geên beduid, dat daar zóu vólk ontstaan 448
 Doór óórlóg kloek, en in geen eeuwen licht te vellen,
 Ter eer van Juno, deêd hier Dido een tempel stellen,
 Doór giften machtig ryk, en Godins heilichdom.
 Men al de trappen op, langs kop're drempels klom,
 Het koper bind 't gebóuw : hier draijen kop're deuren 452
 Op pannen van metaal. In dit wóud, zag gebeuren

- Iet vremds, tót tróóft zyns druks: Æneas eerft 't behóud.
- 56 Begon toen t' hopen, en goede uitkomst heéft vertrouwd.
Want als in tempel hy de Koningin verwachtte,
Ging alles fcherp bezien; terwyl op 't welvaard dachte
Des itads, kunft tegen kunft, en d' arbeid overlegt;
- 60 In órde vind hy daar gefield 't Trojaanfch gevegt,
En d' óórlóg, die de faam, tót 's werelds eind, verbreide:
Priaam, en Atreus, óók Achill wreed tót hun beiden.
Hy fchreijende bleéf ftaan; zeide óók: wat plaats, Achaat,
- 64 Op aard, waar niet en werd van onze elend gepraat?
Ziet Priaam, hier kan lóf de dapperheid bekomen:
Hier om ons ongeval, uit deêrnis, tranen ftróómen,
Zet weg uw' vreez': miſſchien deêz' maar ftrekt tót geluk.
- 68 Zóó ſprekend, tróóft 't gemoed met 't ydel ſchilderftuk,
Veél reizen ſteênd, 't getraan vloed over zyne wangen:
Want hy ziet hoe den ſtryd, de jeugt van Troje aanvange
Aan deêz' zyde op den Griek, en hem tót vluchten dwingt:
- 72 Aan d' ander; hoe Achil gepluimd, met kóets beſpringt
Trojaans. Niet wyd van hier; kend weenend Rhæſus tenten,
Met zeilen wit bekleed, wien Diomedes prente
Dóód in zyn eerfte ſlaap, en heéft van all's óntblóót:
- 76 Op paarden, zeer verhit, weér naar het leger ſtóót,
Eer een uit Xanthus dronk, óf Trojes voeder ſmaakte.
Daar vluchte Troilus, geperft dat wapens ſlaakte,
Vecht tegenſpoedig met Achilles ongelyk;
- 80 Van paard en wagens werd op d' rug geſleépt doór 't ſlyk,
Den tóóm nóchtans hóud vaſt: zyn hair en nek d' aard vreven,
En d' omgekeerde ſpeêr heéft in het zand geſchreven.
Terwyl tót Pallas kerk, Trojaanfche vróuwen gaan.
- 4 Vergeêfs met 't hängend hair, en ſleujers omgedaan,
Om, klóppende op de bórf, droef heur gebed te ſpreken:
Dóch d' óógen des Godins zyn dwers van haar geweken.
Achil, om Trojes wal, tót driemaal Heéftór heéft
- 8 Gerukt, en om veél góud', 't dóód lichaam weder geéft.

Maer toen, uit 't diepft zyns harts, begon dien held te zuchten,
Als Priamus strekte uit zyn handen, zonder vruchten,

En beuit, en wagen zag, óóck 't lighaam van zyn vrind.
Hy zelf zich meed', vermengd by Grieksche vorften, vind,
Óók d' óófters slagorde, en zwert Memnons wapen kende.
Met schilden half gerond, voerd d' Amazoónsche benden

492

De doll' Penthefilé; zy munt uit, als een vorft,
In duizenden, d' Heldin omgórd met góud haar bórft:

496

* *Bella-
trix, au-
detque vi-
ris concur-
vere virgo.*

*Een Maagd, in het gevecht, durft tegens mannen treden.

Dardaansche Eneas t' wyl dit achte als wonderheden,
Waar staróógde op verbaafd, en vast in plaats bleéf staan:

Quam Dido uitmuntend' schóón, de Koningin, gaan aan
Ter kerk, omringd met stoet van Joff'ren, en Jongkheeren:
Zóó als, op Euroóts strand, óf Cynthus berg begere
Diaan ten rei te gaan; dan vólgen haar in 't rond.

500

Wel duizend berg-godins: zy heur pylkoker bond

504

Om schouders, † en in tred, met 't hóófd scheên boven alle;

† *Gradi-
ensque
Deus su-
pereminet
omnes.*

Waar in Latone scheidt een heim'lyk welgevalle.

Dus Dido blonk óók uit, in vrindelyk gelaat,

En yverd, dat 't gebóuw des ryks snel voórwaarts gaat.

508

Zy doór de deuren, is in 't middenste gedreven

Des tempels gantsch gewelfd, op een thróón hóóg verheven.

Daar kenbaar maakte aan 't vólk heur rechten, en gebód;

Den arbeid óók verdeelde, óf liet elk trekken 't lóft.

512

Als schielyk in den hóóp, Æneas aan zag komen

Den sterken held Kloanth, Sergeft, en nóch meer vrome

Trojanen; die van een, doór dónk're stórm op zee,

Gefmeten zyn gewéêft aan and're verre ree.

516

Zóó stond hy, met Achaat, beroerd en stom, zy bleven

Verflagen en verblyd, graag om de hand te geven:

Maar d' onbekende zaak, heêft hun gemoed verzet.

Dus nóch bedekt in wolk, elk eerst op d' handel let,

520

En hoe 't met hun al ging: waar zy de vloót verlieten;

Waarom óók quamen daar, Want om gunst te genieten,

Uit

- Uit 't scheêpsvólk zyn gekeurd , zy roepend , dringen doôr
- §24 Naar kerk. En ingegaan , werd hun vergund gehóór,
Ilionæus toen ving aan beleêfd zyn rede :
O Koningin , die , doôr Jupyns wil , nu deêz' stede
Nieuw sticht , en 't trótze vólk , met billykheid betróómd ;
- §28 Elendig wy Trojaans , doôr stórmén omgeftróómd
Veêl kusten , bidden u ; den brand weêrd van ons schepen :
Spaard uw' gódvruchtig vólk , laat ons in gunst begrepen.
Om Lybiaansche Goôn t' ontróóven met geweld
- §32 Wy komen niet , óf weg te gaan met beuit , en geld :
* Van zulk vermoge , óf hart , verwonnen moeten schroemen.
Daar is een plaats , die Griek Hesperien doet noemen,
Een óud , en vruchtbaar land , doôr waap'nen hóóg in macht :
- §36 D' Ænotriaans wel eer bewoonden dat : men acht
't Itaal'jen nu te zyn , naar stichters naam geheten :
't Was derwaarts aan gemunt.
Wanneer Orion ons bestórmend , schielyk smete
Op blinde zandplaats , en vervólgend met meer leed,
- §40 Doôr hólle gólven , óók schrik'lyke klippen deêd
Verstróijen : deze uw' kust , met weinig , wy aanquamen.
Wat zyn voôr menschen hier ? wat ryk dus ruw , 't geên prame
Den vremdeling van strand ? en handeld zóó verwoed ?
- §44 En hifcht 't vólk , dat op 't land misgund wierd ons een voet :
Zóó gy geen mensch ontziet , óf iemands dapp're krachten ;
Ontziet de Goôn , dien 't goed en 't quaad blyfd in gedachten.
Æneas , Koning , was by ons ; geen zóó vermaard
- §48 In deugd , rechtvaardigheid , en waap'nen hier op aard.
Indien hem 't nóódlót heêft beschut , en hy nóch leve,
En by de schaduwen zyn ziel niet is gebleven :
Zóó vreesd voôr geen beróuw , dat gy eerst hem verbind
- §52 Doôr weldaad. Steden óók men in Sicyljen vind,
En wapens , en Trojaan Acest doórlucht' in vrenden.
Gun ons , dat wy op strand d' onstelde schepen winden ;
En met het hóut uit 't bosch , weêr maakken alles klaar.
- §56 En (Koning , en ons maats gevonden) zeilen naar

* Non ea
vis animo,
nec tanta
superbia
viciis.

- Italiën, om blyd tot Latium te komen.
 Maar is d' hoóp weg, dat gy, o vader! ingenomen.
 Zyt van de Lybifch' zee, óf Julius smoórd in 't zand:
 Laat naar Sikaanjen ons dan gaan, 't bereide land, §60
 Van waar zyn hier gevoerd, om vórst Aceft te smeeken.
 Dus Yljoneus bad. Dit quamen z' al te fpreken
 D' afkoóm'lings van Dardaan.
 Toen kórt, met neêr gezicht, hen Dido heêft gezegt:
 Ontlóft, Trojaans, uw hart van vreeze, en zórg aflegt; §64
 Myn ryk, nóch enge en nieuw, doet my dit zóó uitwercken,
 Dat 'k al de grenzen moet, dus fcherp met wacht verftercken:
 Wie kend Æneas ftamme, en ftad van Troje niet?
 De vroómheid, en het vólk, óók 't óórlógs gróót verdriet? §68
 Wy, Punifchen, zyn niet zóó onbefchóft van zeden;
 Nóch óók de zon, te ver van Tyrus, afgereden.
 't Zy gy zoekt gróót Itaalje, óf wel Saturn's gewest,
 Of Erix grenzen, óf den Koning, heer Aceft: §72
 'k Zal helpen u met geld, en veilig doen geleiden.
 Of wild gy hier in 't ryk, gelyk met my verbeiden?
 Deêz' ftad, die ik nu bóuw, is d' uw': haald vloót op dróóg.
 Trojanen, en Tyriers in gunft 'k ftelle even hóóg. §76
 Och óf den Koning zelf Æneas, hier óók ruste,
 Doór d' eigen wind geperft. Niet min op grenze, en kusten
 Van Lybiën ik zal doen zoeken, doór myn laft,
 Waar hy in fteden dwaald, óf legt by bofchen vast. §80
 Gemoedigt, doór deêz' reêd', de kloeke Achaat, en vader
 Æneas, uit de wolk toen wilden komen nader.
 Maar eerft Achates fprak aldus Æneas aan:
 O zoón van een Godin! hoe kend gy dit verftaan? §84
 Gy 't all ontkomen ziet, de vloót, en maats behóuden.
 Alleen (die midde in zee verdronk, en wy aanfchóuwden)
 Blyft achter: 't vónder flaat met moeders wóórd op een.
 Dit naulix had gezegt, óf rafch fcheurde, en verdweên §88
 De wolk in held're lucht, dat die geen menfchen zagen.
 Toen ftond Æneas daar, en blonk in klaren dage;

- Van leeft, een Gód gelyk. Want d' moeder had haar zoón
 592 Met blondhair opgepronkt, zyn jongkheid, met een schóón
 En gloeiend purp're verf, 't gezicht, met min lyk wezen:
 G lyk kunft 't yvoir verçierd, óf als in uitgeleze
 Geél góud men 't zilver steld, en 't parifch-marmer zet.
 596 Zóó onvoórziens by elk, spreêkt hy gantsch onverlet
 De Koningin dus aan: hier ftaan ik, dien gy zoeke,
 Æneas den Trojaan, uit d' Lybifch ftórm getroeke.
 O die alleen Trojaans in finert hier onderftut:
 600 En ons; (den Griek ontvlucht) elendig uitgeput,
 Doór ramp op d' aarde, en zee, (behoeftig aller zaaken)
 In ftad en hóff ontfangt. O Dido, nóit geraaken
 Wy tót vergeldings macht: nóch all het overfchót
 604 Ons vólks, doór d' aard verftroíd, voldoen kan zulk genót.
 De Goden (zóó zy nóch gódvruchtige befchermen;
 Rechtaardigheid, en een oprecht gemoed ontfermen;)
 Uw' lóónders moeten zyn. D' eeuw was, doór uw' geboórt
 608 Gelukkig; d' óuders óók, die zóó een bróchten vóórt;
 Zóó lang lóópt ftroóm in zee; en van 't gebergt niet fcheide
 De fchaduwe, óók 't gefternt gaat aan den hemel weiden;
 * Zóó zullen naam en faam, uw' lóf óók hóuden ftand:
 612 't Zy waar dat ik kome aan. Zóó fprekend', d' rechte hand
 Aan Yljoneus heêft, zyn flink Sereft, gegeven,
 Na d' and'ren; Gyas fterk, en aan Kloanth daar neven.
 Sydoónfche Dido zat in 't eerft ftom, en beroerd,
 616 Om zulk een mans elend, daar na deêz' reêd' zy voerd':
 Doór zóó veêl gróót gevaar, wat zyn 't voór ongevallen,
 Die dryven (Godins zoón) u aan ons woefte wallen?
 Zyt gy Æneas, van Dardaansche Anchyf geplant,
 620 Wien vrucht' re Venus baarde, in Phrygje, op Simóis kant?
 Maar zeker, 't my gedenkt, dat Teuçer t' Sidon lande,
 (Uit 's vaders ryk verjaagd) weêr zoekend' nieuwe ftranden
 Door Belus hulp: toen heêft 't vet Cypers overheerd
 624 Myn vader Belus, en 't zelfd, winner, geregeêrd.

* *Semper
 honos, ne-
 menque
 suum,
 laudeſque
 mane-
 bunt.*

Van die tyd hóórden ik stads Trojes val afineten,
 Van Grieksche Koningen, uw' naam óók, 'k heb geweten:
 Den vijand, met gróót lóf, Trojanen hóóg'lyk preêz.
 Van 't óud Trojaansch geslacht, zyn óirsprongk óók beweêz. 628
 Weshalven, jongelings, verblyfd by ons ten hove:
 Doór zóó een avonduur geslingerd, en verschoven
 (Naar lange omzwerven) óók ik op deêz bodem ben.
 * k Help graag d' elendigen, beproeft, 'k hun armoed ken. 632
 Zóó spreekte, en in haar hóff Æneas doet geleiden;
 In kerkken óók beveêld Góds-óffer te bereiden.
 Toen twintig stieren aan de maats op 't strand vereerd,
 En honderd zware rugs van gróóte zwyns uitkeerd, 636
 Óók honderd schapen, met hun lamm ren, heêft geschonkken:
 Góds-gaven, en vermaak.
 Terwyl men binnen doet het heer'lyk hóff oppronkken
 Met koninglyk gieraad, men 't maal, in 't mid, maakt reed.
 De purp're kunstig schóón' tapyt de muur bekleed: 640
 Den diich vol zilver blonk, en góud, in 't welk gedreven
 Zyn op een ry geweêft der vad'ren daad' en leven,
 Doór zóó veel mans volbrócht, van 't óud' geslachts begin.
 Æneas (die niet kost zyn vaderlyke min 644
 Bedwingen) last Achaat, snel naar de vloót te treden;
 En doen Askaan de weêt, óók hem te brengen mede.
 †Des lieve vaders zórg, alleen stond op Askaan.
 Hy wil óók, dat men breng de giften (in 't vergaan 648
 Van Troje) nóch bewaard, den rók styf van verheve
 Góud, en 't behang, met een geêl' beersklauw omgeweven:
 't Geprónk van Grieksch' Heleên, 't geên van Mycêen zy brócht,
 Als d' ong'óórlófde feest, en stad van Troje zócht; 652
 Haar's moeders Leda gift, van een byzond're waarde:
 Daar by den sceptor, die de dóchter, óudst-bejaarde,
 Van Priam droeg, Yl'joón', 't bepaarrelde karkant,
 De dubb'le króón van góud, en vol gesteeent haar stand. 656
 Achaat spoed naar de vloót, om dit all naar te komen.
 Maar Venus in haar hart, wat vremds had voórgenomen,

* Non
 ignara
 mali, mi-
 seris suc-
 currere
 disco.

† Omnis
 in Acha-
 nio chari-
 stat cura
 parentis.

- Dat voór den lieve Askaan, Kupyd' zóu dringen in,
 660 Herfteld van weze en mond, en doen de Koningin,
 Als razend naar de gift, in min tót 't mergt onfteken.
 Want vreefd' voór 't twyflig hóff, en Tyriers slimme streken.
 Zy heêft voór Junó óók anxt: † snagts komt de zórg weér voórt.
- 664 Den vluggen Minnegód zy aanspreêkt met dit wóórd:
 O zoón, ik my vertróuwe op uwe macht en krachten,
 Die d'opperft' vaders schicht (daar Reuz voór schrikt) verachte;
 †Tót u 'k myn toevlucht neêm, óótmoedig 'k hulp begeêr.
- 668 Vermids uw broeder zwerfd Æneas, gins, en weér
 Op zee.veêl kusten om, u wel bekend, doór 't wreede
 Vervólg van Juno, gy veêl treurde om myn droef heden.
 Phænyfche Dido hóud hem vast, en t' blyven raad;
- 672 't Onthaal van Jinno, ik vreez zal strekken maar tót 't quaad:
 Zy van haar opzet niet, in zóó een schyn, zal rusten,
 Waerom, doór list, ik tracht de Koninginnes lusten
 T' ontvonkken tót de min, dat haar geen Góðheid buigd;
- 676 Maar aan Æneas óók, met my, veêl liefd betuigd.
 Op dat gy dit voltrekt, hóórd wat 'k hebbe uitgevonden:
 Doór 's vaders last, zóó is, om 't Konings kind gezonden,
 't Welk naar Sidonsche ftad zal gaan (myn waardfte pand)
- 680 En brengen daar 't gefchenk, gevoerd uit Trojes brand.
 Ik zal dit kind, in flaaop, op 't hóóg Cytheêr doen dryven,
 Of op de heil'ge plaats Idaal'jen, heim'lyk blyven:
 Dat hy 't bedróg niet riekt, óf tuffchen beide en komt.
- 684 Niet meer, als maar een nacht, uw aanzicht dus vermomd,
 En 't trony van het kind, wild met het uw', bedekken:
 Om als Dido u verheugd zoekt op haar fchóót te trekken.
 By 't Koninglyk bankket, en wynige overvloed:
- 688 Of wanneer u omhelsd, of met een kus begroet,
 't Verborge vier inblaaz, en met vergif bedriege.
 Den Minnegód, hóórd' naar zyns moeders last, en 't vliegen
 Verlaat: met Julus gang hy vrolyk henen treêd.
- 692 Maar Venus die Godin, Askaan zoet rusten deêd,

† Sub mo-
 diem cura
 recursat.

† Ad se
 confugio,
 Et sup-
 plex tua
 numina
 posco.

- Doór slaapdrunk, en hem voerde (in schóót gequeekt) om hóóge
 Naar 't bosch Idaalje ; waar zacht Marjolein, uit 't óóge,
 Hem met geblomd bedekt, en schaduw koel beblaafd. 696
 Kupyd' voldoet 't bevel, en 's Konings giften haaft
 Te brengen aan Trojaans, blyd dat Achaat hem leide.
 Daar komend', Koningin haar op tapyt bereide,
 En op een góude sponde, in 't mid haar zeting nam,
 Nu vaar Æneas, met de Tróische jeugd daar quam 700
 Oók t' zaam: zy zaten op een purp're spreide, als vrienden.
 't Handwater gaven knechts, en 't bróód ter tafel dienden
 Uit kórven, handdoeks ruig om dróógen, men boód aan.
 En vyftig dienstmaegds zyn, op ry naar een, gestaen 704
 Om aan te rechten spys, en wieróóken de zalen.
 Nóch honderd maagds, en knechts, (die alle in jongkheid pralen)
 Op tafel stelden kólt, en schonkken om den wyn.
 Oók doór die vreugdspóórt, veêl Tyriers gedrongen zyn, 708
 Men haar, alle op 't tapyt, geboód ter neêr te zetten.
 Elk ziet Æneas gift, en veêl op Julius letten,
 Op 't blakende aanschyn Góds, en 't nagebóóftste wóórd:
 Den sleuier, en 't behang, met geêl beersklaauw gebóórd. 712
 Dido ongelukkig kan, voór all, haar niet verzaden,
 Aan d' aanstaand' mins finet vast, doór 't aanzien, werd beladen
 Met meer vier, óók doór 't kind, en gift gelyk ontroerd.
 Als hem Æneas neêmt, met d' armen hy omsnoerd 716
 Zyn hals, schyn vaders liefd verzading heêft gegeven,
 Toen vloóg naar Koningin. Deêz' hem aan 't hart deêd kleven,
 En strak zag aan, in schóót Dido onbewuft hem voed,
 Dóch niet hoe gróót een Gód. Maar hem schoót in 't gemoed 720
 Zyns moeders Venus laft: allengs begon te vegē
 Sichæus uit gedacht, op nieuws, póógd te bewegen
 't Ontwende hart met minne, en bóóft in koelt vergaan ;
 Na dat het eerst' gerecht van tafel was gedaan, 724
 * In gróóte bekērs schenkt men wynen, datze schuimen.
 't Krioel in 't hóff onftaat, de galm klinkt doór de ruime

* *Crate-
ras ma-
gnos fla-
tusint. &
vina co-
ronant.*

- Zaal: en 't ontfteken licht aan gulde balkken fchynd:
- 728 Oók doór der tórtzen vlam, de nacht geheel verdwynd.
Toen eifcht de Koningin, een kóp vol wyn gefchonkken,
Zwaar van gefteente en góud, waar Belus uitgedronkken,
En zyn nakoóm'ling heéft. Geen wóórd meer iemand meld.
- 732 Zy fprak, Jupyn (die voór gáftmaalen wetten fteld)
Laat dezen dag Tyriers, en Trójes vluchtelingen,
Tót vreugde onf nazaats, óók mé denkken deze dingen.
Vreugdsfchenkker Bachus, en goe Juno hier tóch zyt:
- 736 Met dit gezelfchap óók, Tyriers, u nu verblyd.
Zóó fprakze, óók d' eerdronk fchonk ten difch voór óffer gaven:
Van dat geóffer zy haar lippen eerft liet laven.
*Toen Bitias gaflaft: die graag nam aan dien kóp.
- 740 †En dronk hem uit, met 't fchuim gefchonkken vol ten tóp.
‡Daar d' opperhóófdén naar. Op 't Cyther, d' óóren ftreelde
Toen Jopas met kruldhair, en Atlas les uitbeélde.
Hy zong den lóóp des maans, 't verduift'ren óók van zon:
- 744 Van waar den menfch, en 't veê, den rege, en 't vier begon:
Van d' natte regen-fter, den boer, en beide beeren.
En wat de winter-zon, zóó rafch naar zee doet keeren:
Of wat den óorzaak is, dat duurd zóó lang den nacht.
- 748 Tyrier 't gejuig vergróót, 't zelfde óók Trojaan betracht:
Doór allerhande kóút, den nacht men overbróchte;
Dido, ongelukkig dronk de liefd vast in, en zóchte
Te vragen naar Priaam, naar Hectór (een vroóm held):
- 752 Dan met wat wapenen Auroórs zoón quam in 't veld;
Hoe gróót Achilles was, hoe Diomedes paarden.
Ten left fprak: lieve gáft, wild van 't begin aanvaarden
't Verhaal des Grieks verraads, uws dwalinge, en elend;
- 756 Het zevenfte jaar draid nu mede naar zyn end,
757 Dat gy de wereld hebt, te water, omgezworven.

* *Tum*
Bitie de-
di: incre-
pitans:
ille irapi-
ger hausit.

† *Spu-*
mantem
pateram,
et pleno
se proluit
auro.

‡ *Post ali-*
proceres.

Eynde des eerften boeks.

P. VIRGILIUS MAROOS

Tweede boek van

Æ N E A S.

Kórt inhóud.

Æ Neas op 't verzoek van Dido, in 't wyd vertelle
 Der Griekken slim bedróg, en 't Trojes nedervellen,
 Ook Sinons veinzerny, 't ophóuwen van 't hóut' paard:
 En wat voór helden, dat gesneuveld zyn ter aard:
 Hoe by Kreuis' verloór, en zoón Askaan by d' handen,
 Met vader op zyn bals, ontweék 't stads deérlyk branden:
 Hoe weér naar Troje trok, om naar zyn vrdow te zien,
 Wiens geest hem zeide, 't all doór Goóns wil te geschien.

Zwegen, luist' rende al, zóó bleéf elks rede steken.
 Toen ving Æneas aan op 't hóóg' disch-bed te spreken:

*T hernieuwen, Koningin, te droef een smert gy last,
 Hoe Trojes schatten zyn, en 't deérlyk ryk verrast

Doór Griekē, óók verwoeft, en tquaadt, tgeên k zelf aanschóude
 Van 't welk, k een gróót deel was. Wie, zulks vertellend', hóuden
 ('t Zy Dolóps, Myrmidons, óf wreede Ulys' sóldaat)

Zich matig zal van traan? de nacht naar 't eind' nu gaat,
 En 't dalende gestarnte een yder raad tót 't rusten.

Dóch scheidt gy, in 't geval te weten, nóch u lusten,
 En nu te hóóren kórt, van Troje 't hóógste elend:

Hoe wel my 't dencken schrikt, en 't hart doór druk omwend,
 'k Zal 't doen. Doór kryg gemat, en 't nóódlót, afgestóóten

De Grieksche vórstē zóó veél jaren, bouwde in gróóte
 Een paard gelyk een berg, doór Pallas wys beleid,

En hebben 't werk geheel uit denne bóóms bereid.

Een

*In fan-
 duna regi-
 na jubes
 renovare
 dolorem.*

4

8

12

16

- Een Góds-gift veinfden 't voór hun weêrkomst: doen 't óók zeggen.
 Waar in zy 't braafste vólk, by loting, deden leggen
 Ter sluik doór d' eene zyde: en própten 't wyde hól
- 20 Met krygsknechts, wel verzórgd van waapenen, heel vol,
 Men ziet daar Tenedós, 't beroemdfc van al d'eilanden,
 Schatryk, zóó lang het ryk nóch ftonde in Priaams handen:
 Nu maar alleen een wyk, voór kielen nóch beducht.
- 24 Waar zy haar bergden, als van ftrand zyn daar gevluht;
 Wy dachten naar Mycêen, hen voór de wind gevaren.
 Hier op, heel Troje flaakt haar lang-geduurd bezwaren:
 De póórten men ontfluit, elk mocht aan alle kant
- 28 Zien 't Dorifch leger, óók d' ontweke plaats en ftrand.
 Hier plachten Dolopers, en daar Achil te wezen:
 De fcheêpsvloót ginder lag, den ftryd meeft hier gerezen.
 Veêl ftaan verbaafd in 't zien de gift, ter eer Minerv',
- 32 En fchrikken van 't gróót paard, gemaakt tót hun bederf.
 Thymoetes eerft dat raad in ftrad en burg te brengen:
 't Zy liftig, óf dat zulx 't Troifch nóódlót liet gehengen.
 Maar Kapys wilde (óók die van inzicht was geacht).
- 36 Deêz' lagen van den Griek, en giften zeer verdacht,
 Men werpen zóude in zee, en doór het vier verflinden;
 Of boren moft doór 't hól, om zóó 't bedróg te vinden.
 †Den yver van gemeint' gefplit, raakt tegens een.
- 40 Laocoön was d' eerft, die vierig op de been
 Voór al, van d' hóógen burg quam met veêl vólk gelóópen:
 Van verre, o Burgers riep, heêft dolheid u bekropen?
 Waand vijands gy verreïfd? en hier geen lift en is
- 44 By deze gift vermengd? kend gy niet meer Ulys'?
 De Griekken in dit hóut, verborgen zyn met hóópen;
 Of 't is getimmerd, om ons wallen heel t' ontfloópen,
 En huizen te befpien, daar af in ftrad te gaan:
- 48* Of ander quaad in fchuld, vertróuwd geen paard, Trojaan.
 †Hoe 't zy, ik vreez den Griek, en alle zyn gefchenkken.
 Dit zóó gezegt, met macht een fpiets heêft, om te krenkken,

† Scinditur incertum studium in contraria vulgus.

* Aut aliquis latet error, equo ne credite Teucri.

† Quid id est, timeo Danaos, & dona ferentes.

Ter zyde in 't rond des buiks, en doôr de ribben heên
 Gedrukt: dat trillend ftak, en uit den weêrslag fcheên 52
 Te galmen hól geluid, óók naar gefteên van binnen.
 Zóó 't niet het nóódlót was geweest, wy licht van zinnen,
 Hy had doôr 't ftaal gebrócht der Griekken lift tót fchand:
 Tót nóch gy Troje ftond, en Priaams flót hield ftand. 56
 Terwyl een jong'ling, ziet, wiens hande op rug geknepen,
 Voór Koning met gefchreeuw, Dardaansche herders slepen:
 Die hen, als onbekend vrywill'g trad te gemoet,
 Om 't ftuk te werkken uit, en Troje zonder bloed 60
 T' ontluiten voór den Griek; † gereed 't all' beid' te wagen,
 † Of ftóut beftaan 't bedróg, óf 't fterven te verdragen.
 Graag die Trojaansche jeugd uit al de hoekken fprong,
 Om hem ten spót te zien, en elk om voórft doôr drong. 64
 † Vat nu der Griekken lift: uit een fchelmftuk te wegen,
 Al d' and'ren hier nu leerd.
 † Want hy ftonde als verbaafd, ontwapend, zonder degen:
 In 't mid van elk, en zag de Phrygiaansche bend: 68
 Och, fprak hy, waar vinde ik nu tróóft in myn elend?
 † Of waar kan ik arm-menfch, my veilig vóórts begeven?
 Voór my en is geen plaats by Griekken; en myn leven,
 Zal eifchen den Trojaan, tót straf van myn bedryf.
 Dus zuchtend: d' harten roerd, en keerd den drang van 't lyf: 72
 Wy pórren, dat ons zegt uit wat geflagt gefproten;
 Wat nieuws hy mede brócht; wat hoópte (in boej gefloten.)
 De vreez ter neêr gezet, te fpreken dus vinge aan:
 O Koning, 'k zal 't geheim u doen oprecht verftaan: 76
 Voór eerft ik niet ontken, dat 'k ben een Griek geboren:
 En óf, doôr 't ongeluk, hier Sinon wis moet fmoren,
 Nóch logens, óf bedróg hy óit zal brengen vóórt.
 Gy hebt miffchien wel iet van Palameêd gehóórd, 80
 Uit Belus afgedaald, een man befaamd ter eeren:
 (Die van verraad betigt, vermids den kryg wou weren,
 Is gruwlyk overtuigd in zyn onnóózelheid,
 En zóó ter dóód gebrócht, * maar nu vergeêfs befchreid.) 84

‡ In
 utrumque
 paratus,
 * Seu ver-
 fare dolos,
 seu certa
 occumbere
 morti.

† Accipe
 nunc Da-
 naum in-
 sidias, &
 crimine
 ab uno
 difce
 omnes.

‡ Aut
 quid jam
 mihi ero
 mihi
 denique
 restat?

* Nunc
 cassum lu-
 mine lu-
 gent.

- Myn arme vader heêft (doór bloedvrindschap gebonden)
 Tót óórlógs metgezel my , jong, by hem gezonden.
 Zóó lang hy voórspoed had , 't ryk bloeide doór zyn raad,
- 88 Van waarde en aanzien , was by yder óók myn daad,
 Maar als , doór enk'le nyd , den schalk Ulyffes maakte,
 ('t Is ken'lyk 't geên ik spreêk) dat hy om hals geraakte :
 Zóó leêfde elendig ik in eenzaamheid en smart,
- 92 Myn vrinds onschuld' ge dóód ik wrókte diep in 't hart :
 Óók zin'lóós zóó niet zweêg : óf merkten , dat 'k begeêrde
 (Zóó 'k maar in 't vaderland weêr , winner, t' Argós keerde)
 Daar af te nemen wraak. Hier dóór 'k viel in hun haat,
- 96 * En sproót myn eerst' bederf : Ulys' zócht nóch meer quaad
 Te werpen op myn hals : hy dubbelzinn'ge mären
 Stróide onder 't vólk , 't geên zóó in wapens deêd vergaren.
 Niet eer liet af, voór dat te hulp hem Kalchas quaat.
- 100 † Maar wat verhaal ik tóch , voór elk onaangenaam ?
 Of hóude u op ? zóó gy all eens de Griekken achte,
 En nu genoeg hier hóórd : wild , als een Griek , my slachten :
 Dit wenscht Ulys' , en zoóns van Atreus , om veêl geld.
- 104 Wy haakten toen , dat ons d' óorzaak van all's verteld,
 (Onwetend' van 't bedróg , en Griekfche schelmfche trekken.)
 Daar op vaard bevend vóórt , en dus geveinfd hy spreke :
 Te wykken dikmaals zócht den Griek van Troje uw stad,
- 108 En te verlaten (lang doór óórlóg afgemat.)
 Och ! had hy zulks gedaan. Veêl 't onweêr hem belette,
 En nóit , met zuiden wind , in zee het durfde zetten.
 Byzonder , als geflicht dit ahórns hóute paard,
- 112 En reed stond , gruw'lyk heêft den stórm geruifch gebaard.
 Wy doen Eurypilus , om raad , 't orakel vragen
 Van Phœbus , die , uit 't koór , dit droef bescheid quam dragen.
 Doór 't slagten van een maagd en bloed , de wind men kócht,
- 116 Wanneer naar Trojes kust den Griek te zeilen zócht :
 't Bloed en een Griekfche ziel , om daar weêr af te komen,
 Ten óffer men óók eifcht. 't Welk zóó 't vólk heêft vernomen,

* Hinc
 mihi pri-
 ma mali
 labes.

† Sed quid
 ego hæc
 autem ne-
 quequam
 ingrata
 revolvo?

‡ *Opitu-
puere ani-
mi, geli-
du, que
per ima
cucurrit,
Ossa
tremor.*

‡ Verbaasd stond, en een schrik drong doôr hun diep gebeent,
 Wiens beurt 't zôu zyn, óf wien Apóllo heêft gemeend: 120
 Ulys' toen Kalchas trok (als een die waar kon zeggen)
 In 't mid met gróót gedruifsch: wou, dat hy uit zôu leggen
 't Verborgen Gódsbesluit: des schalks móórdaad' ge vond
 Elk my toeweêz, en zag, stom, wat voôr handen stond. 124
 Tien dagen zweêg hy stil, eer iemand wilde melden,
 En hield 't by hem bedekt aan wien 't ter dóód zôu gelden.
 Ten laatst (als toe geperft) doôr Ithakus gebaar,
 Roept vólgens 't opzet uit, en doemd my ten altaar. 128
 Zy stemden 't alle toe, en 't geên elk eerst deêd vreezen,
 Op myn rampzaal' gen hals alleen toen is verwezen.
 Den dag, om t' óff ren my, die was nu voôr de hand:
 En 't graan met 't zóut, men deêd om 't hóofd my d' ófferband. 132
 'k Beken, de boeje ik brak, en ben den dóód ontflopen;
 's Nachts hebbe ik in 't moerasch, vol lies en slym, gekropen,
 Tót datze gingen 't zeil; óch waren zy van kant.
 'k Heb nóit meer hóop te zien myn óude vaderland, 136
 Nóch zoete kinderen, óf myn zeer lieve vader:
 Die zullen, om myn vlucht, straf lyden altogader,
 En deze schuld voldoen, doôr 't sterven in elend.
 'k Bidde om der Goden wil, dien d' handel is bekend, 140
 Ter liefde óók van de tróuw (zóó menschen die beschermen
 Nóch ergens ongeschend;) wild 't ongeval ontfermen,
 Ontferm u over my, die t' onrecht werd gekrenkt.
 Men nóch met hem begaan, doôr tranen, 't leven schenkt. 144
 Zelf Priaam eerst geboód zyn boejen af te breken,
 En vriendelyk begon dus tegens hem te spreken:
 't Zy wie gy zyt, vergeêt de Grajen (hier nu weg:)
 Hóu 't vóórts met ons, en op myn vraag de waarheid zeg, 148
 Waarom dit gróót paard hier gezet? wie heêft 't doen rechten?
 Waar strek 't toe? 't zy Gódsdienst? óf vijands te bevechten?
 Dit had gezeid. Maar hy vol list, en Grieks verraad,
 Zyn handen lós van band, ten hemel, roepend slaat: 152

'k Neëm

- k Neëm tót getuigen 't vier , 't geên nóit men uit kan leffen,
 Het eeuwige gesternt : d' altaars , vervloekte messen
 Ontvlugt ; en d' ófferband , voór 't óffer aangedaan :
- 156 * Den Griekfchen eed my nu te breken vry zal ftaan :
 Als vijands t' haten hen , en 't heim'lyk al t' ontwinden ;
 Want vaderland , nóch wet , vóórtaan my niet verbinden.
 Hóud flechts , Trojaans , uw wóórd (nu van 't gevaar bevryd)
- 160 Zóó ik iet gróóts vergelde , en waarheid hier belyd ,
 Der Griekken hoóp ftond vaft , doór Pallas hulp gelóófd
 Krygs uitkomst óók naar wenfch : maar van die tyd , dat róófd
 Het Gód'lyk Pallas beêld uit die geheil'gde kerk ,
- 164 Den gódd'lóós Diomeêd , Ulyff' óók , fchelms in werk ,
 De flótwacht al vermóórd , en doór hen omgekomen ,
 Met handen , heel bebloed , 't beêld hebben zóó genomen ,
 En Godins maagdelyk' hairbanden aangevat :
- 168 Van die tyd zonk den moed , 't geluk der Griekken trad
 Te rug , hun macht geknakt , en Godins gunft verdwenen .
 De teikkens van Minerf niet twyfelachtig fchenen .
 Toen 't beêld in 't leger was , twee óógen open floóg ,
- 172 Als kolen klaar van vier : 't brak' zweet doór 't lichaam vloóg :
 't Is wónder , hoe men 't zegt ; tót driemaal sprong van d' aarde ,
 Hoe zeer de drill'nde fpeêr , en fchild in d' hand bezwaarde ,
 Dat ftrax men naar de zee , riep Kalchas , wederkeerd :
- 176 Want Pergamum kan van geen Griekken zyn verheerd ,
 Ten zy men 't beêld weêr brenge , en t' Argós al vergare ,
 Waar mê men over zee ter fcheêp was weg gevaren .
 En nu , dat zyn gezeild naar 't vaderland Mycêen ,
- 180 Strekt , om met Godens hulp en wapens op de been ,
 Weêr fchielyk te zyn hier . Dus Kalchas 't fpoók ontvóuwde .
 Dit paard voór Pallas beêld , zy doór zyn raad opbóuwden ,
 En voór des Gódheids wrók , tót zoen van 't gruwzaam feit .
- 184 Maar Kalchas die geboód , dat 't gróót gevaart bereid
 Moft wezen fterk van hóut , en hemel hóóg verheven ;
 Op dat het nóch doór walle , óf póórt óit werd gedreven ,

* Fas mi-
 hi Grajo-
 rum sa-
 crata re-
 folvere ju-
 ra.

- Of doór óud goden-dienst beschut 't vólk voór 't bederf,
 Want zóó als uw hand schend de giften aan Minerf, 188
 Dan zullen Phrygiaans , en Priams ryk , haast enden,
 ('t Geên Gód veêl liever moet de vijanden toe zenden :)
 Maar zóó 't doór uw behulp , werd heêl in stad gebrócht ;
 Dan zal nóch Asië , tót Pelóps veste , een tócht 192
 Ten óórlóg doen , en 't quaad zal by ons nazaats blyven.
 't Mineedig valsch bedróg , en 't Sinons flim beschryven
 Gelóófdén wy ; misleid doór list , en veinzers traan ;
 't Geên Diomeêd vergeêfs tien jaren heêft bestaan, 196
 En den Lariffche Achil , gesterkt met duizend schepen.
 Hier by , wierd onz' elend met nóch meer schrik benepen
 Doór schielyk voórval , dat onz' herten zyn beróerd.
 Tót Neptuins Priesterdom Laocoön gevoerd 200
 Doór 't lótt , als voór d' altaars een gróóte stier zóu slachten.
 Zóó ziet twee slangen , die op 't stille water trachten
 (Van krullen yfelyk) te komen over zee,
 (Ik schrik van dit verhaal) te zaam naar onze ree : 204
 Hun bórsten opgerek en manen , steken bloedig
 Op vloed en gólven uit ; doór zee hun lyven spoedig
 Oók slepen naar , in bocht zóó kringkeld zwaar hun rug :
 De zee bruischt van 't geschuim : aan 't land zy quamen vlag, 208
 't Besmette bloed en vier , uit brandende óógen sprongen,
 Den fissenden bek likt elk lillend met zyn tonge.
 Wy vluchten , bleek doór 't zien. Zy streven regelrecht,
 Toen naar Laocoön , en yder slange omvlecht 212
 De kleyne lichaams eerft van zyn twee-lieve zonen,
 En voed zich met hun vleesch. Daar naar , als hy betóónen
 Wou bystand met 't geweêr , z' hem hebben aangerand,
 En slingerden om 't lyf , gelyk een vasten band : 216
 Twee reis hun rug vol schubbe , om hals en middel wonden,
 En nóch met nek en hóófd , ver boven hem uitstonden.
 Straks met zyn handen zócht t' ontwerren dezen knóóp,
 Als op den ófferband , 't vergift en etter droóp : 220

- * Daar nevens deêd zyn stem, tót het gestarnt verheffen.
 Gelyk een stier die bulkt, wanneer niet dóód'lyk treffe
 De byl hem voór 't altaar, en raakt dan op de loóp.
 224 Maar schitt' rig yder draak, naar d' hóogen tempel kroóp,
 En is in wreed Godins Minerfs kasteel geweken,
 Om onder haar rondas, en voet, zich te verfteken.
 Dat gaf een nieuwen schrik aan d' harten al verbaafd,
 En dat Laocoön kreêg loón, heêft elk geraafd,
 228 Alleen naar zyn verdienst', die had, met scherp, geschonden
 Het heilig paard, zyn speêr in d' ribbe óók schelms deêd gronden.
 Zy riepen, dat men 't beêld ter kerke brengt, 't is best,
 En die Godin bidde aan.
 232 Hier op, men breêkt de muur, en opend de stêvest:
 Elk yv' rig vald aan 't werk, en 't werd gesteld op rad'ren,
 Een kabel om den hals van kennip, om te nad'ren,
 Men werpt. 't nóódlóts gevaart, vol vólks, de wal opklom,
 236 De meisikens ongehuwd, en jongens, daar rondom,
 Lóf zongen, waren blyd, dat d' hand aan 't zeel genaakte:
 't Al knikkend voórwaarts ging, en midde in stad geraakte.
 O Troje, Goden-huis! O Dardaans vaderland
 240 En vest, doór kryg vermaard! 't hielde op póorts drempel stand,
 Zelf viermaal, en 't geweêr in 't hól óók vierwerf knerste.
 Nóchtrans wy onbedócht, vóórt, razend' blind', dat persten:
 En 't heillóóz valsch gedrócht men brócht op 't heilig slót.
 244 Nóit by Trojaans gelóófd, Kassandre, doór 't gebód
 En schikking Góds legt uit 't quaad, 't gene op 't hóofd zóu vallen.
 Rampzalig vieren wy dien dag, den laatst van allen,
 Góds kerkken men bestróid met loóf, doór al de stad.
 248 Terwyl verdwynd de zon, de nacht de zee omvat,
 De duistre schaduw dekt de hemelen en d' aarde,
 Óók d' aanslag van den Griek. † Trojaans vermoeid aanvaarden
 Den slaap, langs d' wal verspreid; geen wóórdén iemand sprak.
 252 't Grieksch heir toen met de vloót, van Tenedós weêr stak
 Doór stille donkk're lucht, recht eer de maan schoót stralen,
 Naar het bekende strand, als 't Konings schip liet halen

* *Clamores simul
 horrend. s.
 ad sidera
 tollit.*

† *Sopor
 fessos com-
 plectitur
 artus.*

- Het vier op : Sinon , doôr Góds hulp t' onrecht bewaard,
 De sloten al onfluit , en heim'lyk opend 't paard, 256
 Waar d' ingesloten doôr , weêr lucht en aamtócht namen.
 En uit het hólle hóut , deze oversten blyd quamen,
 Tifander , Sthenelus , vervloekte Ulyff' óók vóórt,
 En Thoas , Athamas , neêr glêden by een kóórd, 260
 N'óptolemus , en vóórt Machaôn , Peleus neven,
 Men'laüs , Epeus óók , die 't list heêft stand gegeven.
 † Zy vallen in de stad , doôr drank en slaap vermoórd.
 De póórt men open breêkt ; en waakkers al vermoórd, 264
 Hun spitsbroers tór behulp , daar by óók vierig komen.
 Als d' afgeslaafden mensch zyn rust eerst had genomen,
 En zich , doôr Goden gunst , van slaap bevangen vond.
 't Scheên Hectór in den dróóm , droef voór myne óógen stond, 268
 En dat in overvloed , uit hem de tranen sprongen,
 Wanneer den lere riem , zyn voet gezwollen , dwonge,
 En wierd met kar geseipt , doôr 't zwart bebloede stóf.
 (* O my ! hoe is verdraid , nu Hectórs óuden lóf ! 272
 Die met 't Achils geweêr , gewapend , weêrom keerde,
 En doôr 't Trojaansche vier , der Griekken vloót verteêrde)
 't Hair was geklist van 't bloed , zyn baard óók morfig hing,
 En hy veêl wonden had , die , by de walle ontving 276
 Zyns vaderlyke stads. Toen schreijende my dóchte,
 Dat , deêz bedrukte stemme , ik tegens hem uitbróchte :
 Trojaansche vaste hoóp ! O Dardaansch licht beroemd !
 Wat heêft u dus belet ? van waar gy Hectór koemd 280
 By ons , naar u verlangd ? nu veêl van uwe vrienden
 Gedóód zyn ? Burgery , en stad verplet , dat vinden
 Wy afgemat , u hier ? wat óorzaak , t' onrecht , schond
 Uw blinkkende aanschyn dus ? waaromme ik zie deêz' wond ? 284
 My yd'lik vragend' niet hield op , maar heêft gezwêgen :
 En uit het diepft zyns harts veêl zuchten zwaarlyk stegen,
 Toen sprak : vlugt Venus zoôn , ontwykt den brand terfstond.
 † Den vijand heêft de veste ; en Troje gaat te grond. 288

† *Inva-*
dunt ur-
bem
somno,
vinoque
sepuliam.

* *Hei mi-*
hi, qualis
erat,
quantum
mutatus
ab illo
Hectore.

† *Hoflis*
habet mu-
ros ; ruit
alto à cul-
mine Tro-
ja.

- Gy Priaam deêd genoeg, óók 't vaderland; 't verweren
 Noit Pergamum ontbrak, deêz hand kost 't quaad afkeeren.
 Huisgoôn, en 't heiligdom, Troje u bevolen laat:
- 292 Tróóft daar meêde uw fórtuin, naar and're wallen gaat;
 Die naar omzwerf ter zee, in 't kórt, gy gróót zult ftichten.
 Dus sprak hy, d' ófferbands, en macht ge Vesta, lichte
 Met d' hand uit 't mid des kerks, óók mede 't eeuwig vier.
- 296 Men op de veft terwyl, bedreêf veêl droef getier:
 't Geluid reêz meer en meer, (hoewel aan dóódsche wegen
 Des vaars Anchifes huis was in 't gebóómt gelegen)
 En 't fchrikkelyk gedruis der wap'nen nader quam.
- 300 Ik, fchielyk, fchiet uit flaaap, en op de dakken nam
 Myn vlugt, † waar luift rende ik bleêf ftaan met open óóren,
 Gelyk (wanneer de vlam vald, doór een buy, in 't kóóren:
 Of fnel ftórt van 't gebergt een beêk, 't veld over vloed,
- 304 't Geploeg der óffen plet, en 't mild gewas uitroeid,
 Óók boffchen rukt ter neêr:) den herder, die van 't hóóge
 Onwetend 't ram'len hóórd, en dat verbaafd beóóge.
 Der Griekken tróuwheid toen, en hun bedróg, men zag:
- 308 Alreeds, Deiphobus gróót huis, ter neder lag,
 Doór het geweld des viers: Ukalegons óók brande
 Daar naaft: de vlam fcheên wyd, op die Sigæfche ftranden.
 * 't Gekerm der mannen reêz, 't geklank óók van 't trompet:
- 312 'k Myn wapens zin'lóós greêp, als dom in óórlógs wet:
 Maar 't hart, met fpitsbroers zócht, en 't krygsvólk zig te zetten
 Op 't flót: † dóch gramfchap en de razerny, beletten
 't Beleid, † dus 't lóflyk is te fterven in 't gewêr.
- 316 Zie Panthus hier ontflipt der Griekken bitze fpeêr,
 Deêz' Panthus, priester op 't flót Phœbi, Otreus zone,
 Zyn neêfken, 't heiligdom, en Goden te verfchóónen
 Zelf tracht met eigen hand: dul naar den oever draafd.
- 320 Hoe, Panthus, draeid ons ftaat? wat burgt men beft handhaafd?
 'k Had naulix dit gezeid, hy antwóórd my met zuchten:
 † Dardaan 'jes jongften dag, en tyd (niet om t' ontvluchten)

† *Arrectis*
auribus
afte.

* *Exoritur*
clamorque
virum,
clangor-
que suba-
rum.
 † *Eror,*
iraque
mentem
præcipi-
tant,
 † *Pul-*
chrumque
mori suc-
currit in
armis.
 † *Venit*
summa
dies, &
inelucta-
bile tem-
pus
Dardaniæ,

‡ *Fuimus*
Troës, fuit
Ilium, &
ingens
*gloria**Ten-*
crorum,

Nu fchynd. ‡Trojaan heêft uit, der Teuk'ren gróót gezeg
 En Ilium verdwynd, tót Argós voerd 't al weg
 Den wreeden Jupiter: de brandende ftad dwingen
 De Griekken: en uit 't paard (gefteld op 't flót) zóó fpringen
 Sóldaten: doór 't geluk braverend' Sinon; maakt
 Daar onder 't vier. De póórt, geopend; men bewaakt
 Met duizenden; als nóit, zyn van Mycëên gevaren.
 Veél 't naauw der ftraten, fchrap met hun geweër bewaren:
 Met blóóte degens bied men punt, gereed tót móórd:
 En naulix weêrftand doet de voórwatch aan de póórt,
 Maar blindeling hakt toe, en ftaat elk een zóó tegen:
 Doór 't wóórd van Otreus zoón, en 't góddelyk bewegen,
 'k Naar brand en vijand vlieg: waar my Erinny's trekt,
 't Geraas en al 't gefchrey, dat tót den hemel ftrekt.
 Den óuden Iphitus, Riphæus, metgezellen,
 Oók Dymas, Hypanis, in manefchyn hun ftellen
 Aan onze zyd; daar by Choroëbus, Mygdons zoón;
 Die om Kaffandre quam tót Trojen eerst ter woon;
 Waar op onmatig was verliefd: holp die Trojanen,
 Als fchóónzoón van Priaam, ter quader uur 't vermanen
 Zyns razende bruids heêft geflagen in den wind,
 En niet eens na gehóórd.
 Toen ik deze al te zaam zag tót den ftryd gezind,
 Zóó zeide ik: Jongelings, vergeêfs gy vroom u drage,
 Indien gy my niet vólgd, die 't uiterfte wil wagen;
 Gy ziet nu, dat ons kans ftaat in een flechte fchyn.
 De Goden van d' altaars óók uit de tempels zyn,
 Op wiens hulp ftond dit ryk: deêz ftad (doór 't vier ontfteken)
 Staat by: * laat fterven ons, en mid doór d' wapens breken.
 ‡ Is voór verwonnen tróóft, geen uitkomst dat men hoópt.
 Hier doór de jeugd werd dol. (Gelyk een wolf, die loópt
 By donkk're nacht ten róóf, wanneer werd blind gedwongen
 Doór fcherpe hongersnóód; en zyn verlate jongen
 Dan wachten dróóg van keél) doór vijand, en doór zwaard
 Wy wis gaan in de dóód, men mid doór ftad aanvaard

* *Moria-*
mur, & in
media ar-
ma rna-
mus.
‡ *Una fa-*
lus victis,
nullam
ſperare
ſalutem.

324

328

332

336

340

344

348

352

356

- Den weg; d' helduift're nacht doet in haar ſchaduw dwalen.
 Wie kan deêz nederlaag, en nachtmóórd recht verhalen:
 Of eff'nen met gefchrey dien druk en zwarigheid?
- 360 * d' Aalóude ſtad, zóó lang geheerſcht, in d' afch nu leid:
 Niet kénneñde den weg, veêl 't leven moſten laten
 In kerkken Góó gewyd, in huizen, en op ſtraten.
 † De Teuçers niet alleen en boeten 't met hun bloed:
- 364 † Want d' oude vroomheid geêft nóch, aan verwonnen, moed;
 De Griekken ſneuv'len óók als winners: bitt're elende
 En ſchrik is over al, de dóód in 't wilde ſchende.
 Androgeós was d' eerſt, die met veêl Griekken koemd
- 368 Ons tegen: en aleeer kreêg kennis, vrinden noemd,
 Óók ſprak, gelóóvende dat van zyn vólk wy waren:
 Gy mannen haafst u; wat, zóó traag, u vóórt doet varen?
 Het brandend Pergamum van and'ren werd ontblóót,
- 372 Den beuit óók weg geſleipt: komt gy eerſt uit de vloót?
 Dit ſprekend: merkte flux, dat midde in vijands ſtonde,
 (Want naar behóóren niet ons antwóórd hy bevonde.)
 * Verfloeg zich, kórt óók zweêg, zyn voet te rugge rukt,
- 376 (Gelyk die onvoórziens, een ſlange in doórnen drukt
 Neêrleggende ter aard, zich ſnel op vlucht begeve,
 Bevreesd voór zynen hals, doór hóófheid opgeheve,
 Androgeós zóó óók, doór 't zien verſchrikt, ontfpringd.
- 380 Wy vallen in, en zyn van wapens haafst omringd.
 Maar hem geen plaats bekend, vol vreez óók, neêr wy hóúwen,
 Fórtuin begon in 't eerſt ons gunſtig aan te ſchóúwen,
 Choroebus doór dit werk braverende, ons vermaand,
- 384 Spitsbroeders, volgd den weg, die 't eerſt' geluk u baand,
 En onze rechte hand nu ſchynd hier aan te wyzen.
 Laat wiſſ'len ons van ſchild, en Griekſche wapens pryzen.
 † Wie vraagd naar liſt óf deugd, als 't maar den vijand geld
- 388 Zy geven wapens zelf. Op 't hóófd, dus ſprekend, ſteld
 d' Helm van Androgeós vol pluimen, aangeregen
 Heêft 't treflyk ſchild, en hing op zyd den Griekſchen degen.

* Urbs
antiqua
ruit, mul-
tos domi-
nata per
annos.

† Nec ſoli
pœnas
dant ſan-
guine

Teuceri:
† Quon-
dam
etiam vi-
ctis redit
in præcor-
dia virtus.

* Opſu-
puit, re-
troque pe-
dem cum
voce re-
preſſit.

† Dolus,
an virtus,
quis in ho-
ſte requi-
rat.

Ripheüs, Dymas óók, en al de blyde jeugd

* *Spolius
se quisque
recentibus
armat.*

Zóó doen : * en waap'nen zich, met verschen beuit verheugd. 392

Wy tegens 't noódlót aan, vermengd met Griekken, treden :

En in de donkk're nacht, malkander veêl bestreden ;

Doór ons, is menig Griek, gezonden naar de hel.

D'een naar de schepen vlugt, naar 't strand den ander snel, 396

Om zich te bergen, loópt : een deel 't gróót paard gebruiken.

Doór schandelyke vreez, en in den buik weêr duikken.

† *Hæu ni-
hib invitis
fas quen-
quam
fidere Di-
vis.*

† Och, 't niemand wel vergaat, die tegens Gód iet waagd.

Maar zie Kassandre werd (de Priameêsche maagd) 400

Uit Minerfs kerk en koór, met 't hangend hair, getrokken,

Vergeêffsch, ten hemel, heul haar blakende óogen zoeken ;

Hare óogen : want de boej' haar tang're handen dwong.

† *Et sese
medium
injecit
moriturus
in agmen.*

Choræbus ziende dit, † in 't mid der vijands sprong 404

Dulzinnig ; en getróóft zóó onder hen te blyven.

Wy vólgén al gelyk, en dicht in een aandryven.

Toen boven van de kerk, ons vólk eerst óp ons schoót,

En doór hun schichten, zyn daar deêrlyk veêl gedóód, 408

Doór 't zien van 't Grieks geweêr, en pluimen van paards manen.

De Griekken, doór een spyt, en 's maags ontwelgde tranen,

T'zaam rondom vallen aan : zóó, Ajax strengén held,

Beyde Atreus zonen, als het Dolópsch sterk geweld. 412

G'lyk in een dray buy doen de strydige vier winden,

Zuid, nóorde, west en óóft, om alles te verslinden :

Dat kraakt 't geheele bosch, terwyl dat Nereus voerd

Zyn drietand wit beschuimd, en zee ten grond toe roerd. 416

Zy óók (dié wy by nacht, in 't duister, listig sloegen,

En doór de gantsche stad, als vluchtelingen joegen)

Zóó schynen : kennen eerst 't bedróg van ons geweêr

En schilden, maar, aan ons verscheide spraak, nóch meer. 420

Wy doór het gróót getal, terstond zyn overrómpeeld :

Choræbus voor 't altaar, doór Peneleüs dómpeeld,

Des strydbare Godins. En Ripheüs raakt ten val.

Rechtvaardigft by Trojaans, d'oprechtste óók onder al. 424

't Heêft

- 't Heeft zóó de Goón geliefd. Gequetst van vrinden, sterven,
 Dymas, en Hypanis. ó Panthus! kost verwerven
 Niet uwe Apólloós huif, óf góódsdienst, 's lyfs genaad?
- 428 Den lesten brand myns stads, en Trojes affche, ik laat
 Getuigen; dat ik nóit, in d' ondergang, voór schichten,
 Of eenig gróót gevaar der Griekken wilde zwichten;
 Was 't sterflót daar geweest, gewroken had 't myn hand.
- 432 Ik wyk met Iphitus, en Pelias aan kant:
 D' een van Ulyff gewond, en d' ander traag doór jaren.
 Wy straks naar Priaams hóff, op 't gróót gekryt, voórtvaren.
 Hier was den stryd zóó gróót, óf nergens d' óórlóg had
- 436 Meer plaats, en niemand storf, als daar, in d' heele stad:
 Wy zagen Mars zóó dul, en Griekken 't hóff bevechten,
 Oók sterk de póort bezet, om 't met geweld te slechten.
 De ladders staan gerecht, men by de pósten tracht
- 440 Te klimmen op: het schild in 't slink' hand, daar af wacht
 De pylen; en men slaat de recht' hand aan de dakken.
 De Dardaniers ter neér gebóuw en torens smakken,
 Tót nóódweér: *tegenstand elk met deéz wapens bied,
- 444 †Als 't uiterste en de dóód men recht voór d' óógen ziet.
 De balkken, schóón verguld, ('t gepronk der óuder vad'ren)
 Z' afstóóren: and're staan, op dat geen vijand nad're,
 Met 't blóót' spits voór de deur: bewaren 't daar getróuw,
- 448 En gaan, op nieuws gemoed, in 't koninglyk gebóuw,
 Om t' helpen burgers, en te styven matgestreden.
 Een heimelyke póort, bequaam om doór te treden
 In 't hóff van Priamus, men achter aan bevond:
- 452 D'onzaal'ge Andromache, hier doór (toen 't ryk nóch stond)
 Tót haar schóónvader placht dikmaals alleen te komen,
 Z'heeft 't kind Astyanax, by gróótvaár meêd' genomen.
 Ik quam op 't hóógt des daks; van waar, vergeéffsch ving aan
- 456 Te schieten menig pyl d' elendigen Trojaan.
 Daar bóven stond gerecht een toren steil, en hóóge,
 Waar uit men gantfch de stad van Troje kost beóógen,

* His se
 (quando
 ultima
 cernunt)
 † Extre-
 ma jam in-
 morte pa-
 rant de-
 fendere
 telis.

't Achaïfche leger óók, en al der Griekken vloót:

Elk hakt op 't zólder af de binten, en men ftóót

460

Dien van zyn hóóge plaats, óók ftórt de kap ter neder:

Deêz val gaf snel een slag, 't geluid dat galmden weder.

En onder Griekken heêtt 't een gruw'lyk gat gemaakt.

Maar and'ren ftóppen dat; hoewel nóit wierd geftaakt

464

't Gewerp met blók en fteen.

Van vreugde Pyrrhus voór 't póórtaal en póórt opfpringe

Met 't blankke harnafch aan, in d' hand een blóóte klinge.

Gelyk een flange in lent, na kóude winter doet,

Gezwoilen onder d' aarde, en van 't vergift gevoed,

468

Die weêr van jongkheid glimd, en nieuw werd doór 't vervellen,

Den gladden rug trekt in, en in de zon komt ftellen,

Uitftekend fier haar bórfst, met haar drietongs gedril.

By hem was Periphas, den voerman van Achil,

472

Automedons fchildknaap: en al de jongelingen

Van Scyrós treên naar 't dak, óók 't vier om hóóg doen dringen.

Hy onder d' eerften, grypt in d' hand een legerbyl,

Breêkt doór de póórt, en hangd de kop're deur van ftyl.

476

De balk nu neêrgehakt, het vaff kasteel ftond open,

Zóó dat men wyd en breed, tót yder plaats mocht loópen.

Voórzaals, en 't binnenhóff, 't bleêk alles zonder dek;

Oók d' óuder Koningens, en Priaams diep vertrek;

480

't Gewapend krygsvólk zy, voór d' eerfte deurgang, zagen.

Maar midde in 't hóff, 't gezucht, vermengd met 't treurig klagen:

† Der vróuwen gróót miibaar, en 't huilen, 't geêne ontftaat

In kamers hól gewelfd, tót 't guld' geftarnt toeflaat:

484

De joffers toen vol vreez, doór al de zalen zwarmen:

De póften kuffchen zy, en vaffelyk omarmen.

Op 's vaders wyz' dringd toe: niet Pyrrhus en belet;

Noch wachters, óf 't gefluit: de deur, doór kracht, verzet

488

Werd uit de pannen, vald met póft en al te gronde.

† 't Geweld brand hun den weg: de voórften zy verflonden,

De Griekken ingeraakt, 't al vollen met foldaat.

Noch doór geborften dyk geen vliet zóó fchuimend gaat.

492

Met

† *Feris aurea fidera clamor.*

‡ *Fit via vi.*

- Met zwaargebruifch, vernield 't gevaart gesteld daar tegen,
 Of over veld en land, verbolgen, weg zal vegē
 Doór 't stróómen, stal en veê. Als razend' in de móórd.
- 496 'k Zag Pyrrhus, en de zoóns van Atreus aan de póórt.
 Schóóndóchters honderd 'k zag by Hekuba geweken,
 Zelf Priaam, die met 't bloed, smet 't vier voór Gód ontfteken,
 Zyns kind' rens vyftig zaals (waar van veél nancêfs wacht)
- 500 Wiens pósten blonkken doór 't vreemd goud en róóf in pracht,
 Neêr zyn gestórt. Daar 't vier verdwynd, zich Griek begeve.
 Gy moóg lyk gaarne wist, hoe Priaam is gebleven.
 Als hy zag 't hóf ontpóórt, en overheêrd de stad,
- 504 Oók 't binnenst' van 't palais den vijand in al had:
 Met wapens lange ontwend, den óuden man omgórde
 Niet min zyn bevend' lyf, en zóó te sterven pórde
 In 't mid van 's vijands drang, met 't zwaard vergeêfs op zyd.
- 508 Op 't middelpunt des hófs, een óuter, Gód gewyd,
 Blóót onder d' hemel stond; daar by een óud' lauriere,
 Wiens schaduw 't óuter dekt, en blaân óm d' huisgoón zwieren.
 Hier Hekuba, om 't altaar, vald met haar dóchters neêr,
- 512 Als duiven plóts' ling doen, in byster zwaar onweêr;
 Der Goden beêlden zy daar vast t' omhelzen zoeken.
 Maar toen ze Priaam zag, met 't harnasch aengetroekken
 Zyns jeugd's: wat dulheid, sprak ze, u in elende ontzind?
- 516 O man! waar heên? waarom ik u in 't harnasch vind?
 Zóódanig een behulp, nóch die ons zóó verweren,
 Alwaar 't myn Hectór zelf: mach wel deêz tyd ontberē.
 Komt hiêr tóch; dit altaar ons nu beschutten zal;
- 520 (Dus sprekend', trok ze hem) óf t' zaam wy sterven all:
 En heêft den óuden man deêz plaats, tót rust, bevolen.
 Maar ziet, Polytes (een van Priaams zoóns) ontfcholen
 D' móórdaad ge Pyrrhus hand', doór vijands, en doór 't staal,
- 524 Doór ruime kamers, vlugt, gewond, van zaal tót zaal,
 Hem Pyrrhus heftig vólgd, met zyn bezwaarde wonden;
 Vat hem, nu dus, dán zóó, zyn spiets in 't hart doet gronden,

Zóó dat voór 't ouden óóg, ten lef vald neêr te voet,
 En daar zyn leven eind, doór 't stórten van veêl bloed. §28
 † Hier Priaam niet liet af, grammoedigh uit te schelden,
 Hoewel alreeds, de dóód zich voór zyn óógen stelde:
 Maar roept, voór dit bedryf, en schelmsche stuk gepleêgd,
 De goden geven, dat, uw straf, 't verre overweêgd, §32
 Zóó men medóógenheid, in d' hemel nóch gebrukke;
 Die recht voór myn gezicht, myn zoón, zyn óogh doet luikken,
 En met zyn lyk, bezwalkt zyns vaders aangezicht.
 Nóit deêd Achil (op wien gy valsch uw stamme sticht) §36
 Zyn vijand Priaam zulks: maar wóórd, en tróuw t' handhaven
 Hy zócht, als ik hem had, om Hectór te begraven,
 't Dóód lichaam weder gaf, en my, zond in myn ryk.
 Zóó sprak den ónden man, schoót kracht lóos te gelyk §40
 Zyn trage pyl: die niet kost doór 't schorr koper raakken,
 Maar aan de vlam des schilds, ter naauwer nóód, bleêf haakken;
 Aan wien weêr Pyrrhus sprak; zegt daarom dit, en gaat,
 Als bode by Achil myn vader; al myn quaad, §44
 Hoe Pyrrhus óók ontaard, gedenkt hem t' openbaren.
 Sterft nu. Dit sprekend, sleipt hem bevend voór d' altaren,
 En libb' rende in 't veêl bloed van zynen eigen zoón;
 't Hair met zyn flink' hand grijpt, en met de recht, ten tóón §48
 Brengt 't blóóte zwaard; steekt, tót 't geveft toe, in zyn zyde.
 Zóó trok Priaam zyn lót: en most de dóód dus lyden,
 Na dat zag Troje in brand, en Pergamum in d' asch,
 Die over Asië, wel eer, tróts koning was §52
 Van zóó veêl vólk, en land. Deêz gróóten heldstomp leide
 Op 't strand neêr, zonder hóófd: 't lyf waar niet t' onderscheiden
 Van and'ren. Toen heêft eerst, my, gróóte schrik verkracht;
 Ik wierd verbaafd: en om myn lieve vader dacht, §56
 Als ik, dien koning, zag uit 't leven hier verhuizen,
 Zóó óud, en wreed gewond: 'k dacht om myn droev' Kreúse,
 Om myn geplonderd huis, en wat klein Julius leêd.
 'k Zie om, en let wat vólk rondom met my nóch streêd. §60

- Zy hadden al vermoeid verlaten my, gefprongen
 Zelfmoed loós zyn van d' hóogte, óf lós in 't vier gedrongen.
 En toen was ik alleen, als Tyndaars dóchter 'k zag
- §64 Bewaren Vestaas kerk, stil z hier verborgen lag
 In een bedekten hoek: den brand my helder ftraalde
 Waar ik myne óógen floege, óf waar ik, die tyd, dwaalde.
 Om Pergamums bederf, zy bang voór den Trojaan
- §68 Op haar geftoord, en voór 's mans gramfchap, lange ontgaan,
 Oók voór der Griekken ftraf (gemeene ftds elende,
 En 's lands) by 't óuter fchoól, dat niemand haar en kende,
 Toen heéft myn bloed gekoókt: in gramfchap 'k ras geraak,
- §72 (Doór 't quaad des vaderlands) om van haar t' nemen wraak.
 Al óf Mycœen zóud zien, en treden t' Sparta binnen:
 Doór 't luk frifch ten triumf, gelyk een koninginne.
 Zal zy haar kind'ren weér, man, huys, en óuders zien,
- §76 En over knechts, en maagds van Troje dan gebien?
 Daar Troje leid verbrand? Priaam doór 't zwaard verwonnen?
 Daar dikmaals t'Dardaans ftrand gezweet heéft bloed'ge bronnē?
- §80 Niet zóó. *hoewel geen lóf, met vróuws te ftaan, men haald,
 †Nóch t' helpen haar van kant, daar over zegepraald;
 Dat ik deêz heilóós' fmoór, en naar verdienft' doen lyden,
 Nóchtans men pryzen zal: t' gemoed zal zich verblyden,
 Wanneer ik 't aan haar koele, en als de zielen 'k paey
- §84 Myns vrinden: deêz gedacht wrócht my een dul gedraey:
 Als voór myne óógen ftond, zóó klaar als nóit voór dezen,
 En fcheên in donkk're nacht een zuiver licht te wezen
 Myn moeder die Godin, hoedanig, en zóó gróót,
- §88 Gelyk in d' hemel blinkt: haar recht' hand vaft zy floót
 Om my, en fprak aldus, met haar roóds róóden monde:
 †Wat druk, ó zoón! verwekt zóó gramfchap ongebonde?
 Hoe raafd gy? is uw zórg, die g' voór my droegt, te niet?
- §92 Zult gy niet eerft gaan zien, waar gy uw vader liet,
 Anchifes mat bejaard? óf vróuw Kreúze leve,
 En óók uw kind Askaan? om wien, de Griekken zweven

* Nullum
 memora-
 bile no-
 men
 † Femina
 in parva
 est, nec
 habet vi-
 Etoria
 laudem.

‡ Quis
 indomitas
 tantus do-
 lor excitat
 iras?

Met troepen over al : myn zórg heêft hen bewaard,
't Was anders al vernield , doór vijand , vlamme , en zwaard. 596
Geen fchóónheid van Heleên (die gy dus haat) wild 't wyten,
Nóch Paris niet beklad : maar Godens gramfchap flyten
Doet Trojes gróóte fchat , en 't hóóg gezeg verplet.
Zie toe , ik zal de wolk (die met haar vocht belet 600
Het fterffelyk gezicht , en nóch rondomme u zwiere)
Weg dryven , fchroómd tóch niet uws moeders laft te vieren,
En naar te komen , al het geên zy u gebied ;
Hier , daar gy dit gevaart geftórt ter neder ziet, 604
En fteen van fteen gerukt , óók róók , vol ftóf , opdryven :
Den gróóten drietand van Neptuun , in ftad laat blyven
Geen muur op plaats , 't al fchud , de grond óók roeren doet,
De felle Juno zelf de Scheêfche póórt behoed, 608
Staat razend' daar voór aan met 't zwaard op zyde , uit fchepen
Óók al d' hulptroepen roept.
Tritonfche Pallas heêft 't op 't hóógt des burgs begrepen,
(Zie om) in nevel blinkt met 't wreed Medufaas hóófd.
Jupyn geêft Griekken moed , zelf voórspoed hen beloófd : 612
En ruit de Goden op tót nadeel der Dardanen.
Neêmt aan , myn zoón , de vlugt , *geêft 't op en ftrykt de vane.
*k Zal nóit zyn van u , maar ftaan by , tót 's vaders póórt.
In een nachts duift' re wolk verbergd haar met dit wóórd : 616
Gedaanten toen vervloekt , en gróóte Goôn verfchenen,
Trojaanfche vijands al.
Toen zag ik Ilium heel doór het vier verdwenen,
Neptunus Troje óók tót de grond toe gantsch vergaan.
Gelyk als op een berg , een óuden bóóm , beftaan 620
De huiftui , om het zeerft , met bylen uit te hakken,
Doór menig flág op flág : Hy waggeld met zyn takken,
Held , en te vallen dreigd : tót dat allengs doórkerfd
Hy overwonnen kraakt , en van zyn ftam af fterft, 624
Dan róllend van den tóp , werkt uit nóch gróóte fchade.
Doór vijands en doór 't vier , 'k my red op Góds genade

*Finem-
que impo-
ne labori.

'k Stryg

- 'k Styg neêr : de vlamme wykt , en 't krygsvólk ruimd de baan.
 628 Maar toen 'k aan 's vaders huis , en 't óude hóf quam aan ;
 Myn vader wenschten ik op 't hóóg gebergt te brengen ,
 Waar toe 'khem eerst verzógt , maar 't zelfd' woud niet gehengen :
 Na Trójes ondergang , hy 't leven langer haat ,
 632 Of 't lyden ballingschap . Gy , zeid hy , die nóch staat
 In uwe volle kracht , in 't beste óók van uw leven ,
 Tót 't vluchten u begeêfd .
 Zóó langer leven my de Goden wouden geven ,
 Deêz plaats was my bewaard . Aan een verwoesting 'k ken
 636 Genoeg , en dat , 'k na stads verov'ring , over ben .
 Voór dóód , en afberecht , laat leggen my ; gaat henen .
 'k Zal zelf my brengen om : gunst , vijand zal verleenen ,
 Uitvoeren d' uitvaard óók : * k acht 't graf te derven niet
 640 In weêrwil van de Goôn , en and'ren tót verdriet ,
 'k Heb lang geleêfd , van dat 's menschs koning , Godens vader *est* .
 My trof met blixems wind , en 't vier sloeg doór myn ader :
 Hy stip by 't opzet bleêf , nóch weêk van zyn begin .
 644 Myn vróuw Kreüfe , en wy , Askaan , en 't huisgezin
 Zeer schreijend baden hem ; ó vader ! ons al t' zamen
 Brengt niet met u , ten val , nóch 't dringend nóódlót prame .
 Hy slaat 't al af , en blyfd zóó zitten , zonder hoóp .
 648 'k Elendig , wensch de dóód , en naar myn wapens lóóp .
 Want hier zóó kost nóch raad , nóch eenige uitkomst baten ;
 Hoópt gy dat , weg gaande , ik zal , vader , u verlaten ?
 Kan zulk een gruwel-wóórd wel gaan uit 's vaders mond ?
 652 Is 't Góds wil , dat 'er niet blyfd over van stads grond ;
 Zóó lust schept , vast g' ; óók steld in stads bederf te stóóten
 U zelve , en uw' vólk ? Dóóds póort staat ongesloten :
 Hier Pyrrhus haaft zal zyn van Priaams bloed niet dróóg ,
 656 Die vaar dempt voór 't altaar , en zoón voór 's vaders óóg .
 Trok gy , liev' moeder , my hierom doór 't vier en schichten ?
 Dat ik , in 't mid' des hófs , den vijand zóud' bezichten ,
 Myn vader en Kreüfe , óók nevens hen , Askaan ,
 660 Den een , in d' anders bloed geslachtet , en vergaan ?

* *Faciles
 factura
 sepulchri
 est.*

Vat mannen wapens aan, 't laatste uir roept ons verflagen.
Voerd my weêr by den Griek: laat my den kans herwagen:

* Nun-
quam
omnes ho-
die morie-
mur inul-
ti.

* Wy zullen, zonder wraak, niet sterven all' in fryd.
'k Deêd om myn flink' arm 't schild, en 't zwaard gôrde ik op zyd, 664

Zóó woude ik uit het huis my zelven weêr begeven.
Maar zie, myn vróuw Kreüis vast aan myn voeten blêve,
Den kleinen Julius zy voôr 's vaders aanzicht drukt;
Zóó gy te sterven gaat, ons mede met u rukt: 668

Oft steld gy doôr 't geweêr u hoóp? (in kryg ervaren)
Beschermd voôr eers' uw huis. Wie anders, zal bewaren
Uw vader, Julius klein, en my dus lange uw vróuw?
Zóó schreeuwend, 't huis vervuld met misbaar, en veêl róuw: 672

Straks daar iet vremds geschied, een wonder te verhalen,
Van boven Julius kruin, ziet, komt een licht neêr stralen,
Voôr 't droevige óuders óóg, wiens vlam, maar effen lekt
(Dóch onbeschadigd) 't hair, en al het voedzel trekt 676

Rond-om den slaap des hóófds, 't geên 't zachtelyk aanraakte,
Wy zidderden doôr schrik, en weêr te blusschen haakten
Het hair en 't heilig vier, met overvloedig nat.
Maar toen, met d' handen t' zame en 't óóg ten hemel, bad 680

Myn vader, dus verblyd, Anchises: zóó gebeden,
Almachtigen Jupyn, u stellen óit te vrede,
Slaat maar u óóge op ons, gódvruchtig nu geroerd;
O vader, staat ons by, wel al 't gespoók uitvoerd. 684

Zóó d' óuden man dit sprak: ter slinke zyde kraakte
Een schielyk donder-slag; waar doôr, in 't vallen, blaakte
Een ster' gelyk een tórts, en liep al lichtend' vóórt, 688

Wy zagen over 't dak, dat z' heêft haar selv' gesmoórd
Klaar in 't Idæsche bosch, met een lang held're streke,
Naar latende een recht spoór, doôr welk licht is gebleke
Den weg: 't wierde over al met zwavelróók belucht. 692

Den vader toen beweêgd, tót Gód met bidden vlucht,
Roept d' heil'ge sterren aan, en recht zich over ende.
Daar diend nu niet vertoefd; ik vólg, waar heên gy 't wende.

- Myn Neefke , en huis behoed, ó Goón van 't vaderland !
 696 Dit al uw voórspoók is, en Trojen in uw hand.
 Nu wykke ik, en zal, zoón, met u te gaan niet weig'ren.
 Dus sprak hy : en de vlam nóch meer begoft te steig'ren
 Ontrent de wal. De vloed des viers óók nader dreef.
 700 Wel-aan dan, vader lief, u, op myn hals begeef :
 †Ik onder u zal gaan, dien last kan my niet smachten :
 Wy zullèn beyd't gevaar (het gaat zóó't wil) afwachten,
 Óók d' uitkomste in 't gemeen : by my, zal Julius gaan.
 704 Myn vróuw van verre op 't pad zal vólgén achter aan.
 Gy dienaars, let op 't geên ik u nu hier zal zeggen :
 Een heuvel, gaande uit stad, en Ceres kerk men leggen
 Ziet óud vervallen by een óud Cypres, vermaard
 708 Doór d' óuders gódsdienst, en van over lang bewaard ;
 Wy zullen op die plaats, verdeeld, byeen weér komen.
 Doór 's vaders heil'ge hand nu dienen weg genomen
 D' huis-goden : gruwel is 't, indien ik die aantast
 712 Versch uit 't gevecht en móórd, voór dat my eerst afwascht
 Een zuiv're waterstróóm.
 Dit hebbende gezeid, 'k myn hals en schouders dekke
 Met een rósch leeuwen huid, en met myn last vertrekke.
 Den kleinen Julius aan myn rechte hand zich zet,
 716 En kórt zyn vader vólgd met ongelykke tred.
 Myn huifvróuwe óók daar by, wy spoen doór dichte wegen :
 Ik die voór geen geschiet des pyls te schrikken plege,
 Nóch Grieksche troepen, die my quamen te gemoet :
 720 Vreez nu, wanneer den wind een blad maar ritz'len doet, !
 Beducht voór al myn last, en óók die by my waren.
 Nu quam ik aan de póórt, en scheên al die gevaaren
 Ontgaan : als 'k schielyk dócht, dat hóorden een gedroón
 724 Van veél getrap te voet : myn vader riep, ó zoón,
 In 't duister ommeziend, zy nad'ren, vlie ; 'k zie flikk'ren
 Hier hunne beukkelaars, óók meéd' de wapens blikk'ren.
 'k Weét niet, wat Gódhed heéft, wangunstig, my van zin
 728 Beróófd : terwyl dat ik een vremde weg gaan in,

† Ipse sta-
 bido hu-
 meris, nec
 me labor
 iste gra-
 uabit.

En van 't gewone pad my heimelyk begeve,
 Helaas ! myn vróuw Kreúse (óf toen de dóód haar 't leven
 Ontrukte, óf van zelfs dwaalde, óf zeêg vermoeid ter neêr,
 Onzeker is 't :) verscheên nóit voór myne óógen weêr. 732
 'k Heb haar niet eer gemist, nóch óit naar haar zag omme,
 Voór dat wy d' heuvel op van d' óude Ceres klommen,
 Een heilig g'wyde plaats : hier vondmen 't al by een,
 Maar vrinden, zóón, en man, bedroefde zy alleen 736
 Weg zynde. Ontzinnig ik, op Goón en menschen keve :
 Nóit in stads ondergang wierd wreeder stuk bedreven.
 Anchises, en Askaan, óók Trojes Goón 'k beval
 Myn spitsbroers, en ik schulde in een krombochtig dal, 740
 'k Schoót myn blank harnasch aan, en ben na stad vertroekken.
 't Zelfde uit te staan getróóft, om weder haar te zoeken
 Doór Trojen, en op nieuws te komen in 't gevaar.
 Voór eerst, 'k by donkker quam aan veste en póórt, van daar 744
 Wy t' zamen gingen uit ; volgde óók by nacht, de treden
 Van 't óude pad, 't gezicht iets ongezien niet lede.
 † Schrik, 't hart met vreez beving, en dóódsheid heêft 't vermeerde.
 'k Ging naar myn huis, misschien zy derwaarts was gekeerd. 748
 Der Griekken inval had dat al geheel beslagen.
 Den wind, 't verslindend vier doet naar de dakken jagen ;
 Waar over sloeg de vlamme ; en vonkken vloógen hóóg.
 'k Trek vóórts naar Priaams hóf, en weêr den burg beóóg. 752
 In Junoós vryburg en de ruime galerijen,
 Daar Phoenix en Ulys', den beuit van róóf bevrijen.
 Als wachters toegesteld. Hier bracht men Trojes schat,
 En tafelen der Goón, uit kerkken-brand gevat, 756
 De bekens zwaaar van góud, en die gestole kleeden :
 De kind'ren op een ry, en met bevreesde leden
 De moeders rondom staan.
 Waarom by donkker, 'k my verftóut' geluid te slaan :
 En droef, met gróót gekryt, langs straat te schreeuwen aan 760
 Kreúse : zuchtend 'k heb vergeefs meermaals geropen.
 Dus razend zonder einde, en d' huizen doór gelóópen,

† Horror
 ubique
 animos,
 simul ipsa
 silentia
 terrent.

- Verscheên Kreüis gedaante, óók d' ongelukk'ge geest
 764 Zelf, gróóter my voor 't óóge, als was bekend geweest.
 * 't Hair reêz, en 'k stond verbaasd, myn stem in keel bleêf steken.
 Toen sprakze my dus aan, waar mê de zórg deêd breken :
 † Wat baat het, lieve man, dat gy zóó vrucht lóós treurd ?
 768 † Dit alles, zonder wil der Goden, niet gebeurde ;
 Gy móógd Kreüise niet, van hier, met u verbrenge :
 Des hóóge hemels voógd nóit dat en zal gehengen.
 Gy lange in ballingschap, en doór de woeste zee
 772 Moet zwerven, tót gy komt t' Hefpeêr jen op de ree :
 Doór vet en volkryk land de Tyber zacht daar stróóme.
 Hier 's konings dóchter, 't ryk, en weêld' gy sult bekomen :
 Schreid tóch vóórtaan niet meer om uw beminde vróuw.
 776 't Hovaardig Dolópsch, óf 't tróts Myrmidonsch gebóuw
 'k Niet zien zal : nóch 't gebied van Grieksche joffers wachten,
 Ik vróuw van Venus zoón, óók van 't Dardaansch geslachte : ;
 Góds gróóte moeder hóud my in deêz plaats ter woon.
 780 Vaar wel, volhard in liefd tót onzer beider zoón.
 Toen zy dit had gezeid, ik, schreijend, veêl woud spreken :
 Maar my verliet, en z' heêft haar in de lucht versteken.
 Ik driemaal heb vergeêfs t' omhelzen haar bestaan :
 784 'k Greêp driewerf naar haar geest, die 't altyd is ontgaan,
 Gelyk een vlugge slaap, óf als de lichte winden.
 De nacht dus doórgebrócht, 'k ging weêr myn makkers vinden ;
 Maar hier was zóó veêl jeugd, op nieuws, nóch by geraakt,
 788 Oók vróuws en mans, dat my 't getal verwonderd maakt ;
 Een deêrlyke gemeint', vergaard uit alle hoekken,
 Getróóft, in ballingschap, met bloed en goed te zoekken.
 Doór zee, zóódanig land, als ik hen zelve aanweêz.
 792 En nu, de mórgenstarr', ten tóp van Ida reêz,
 En vast den dag voerde aan : bezet, doór Griekken bleven
 De póórten : nóch geen hóóp van hulp en wierd gegeven.
 795 Ik weêk, en zócht t' gebergt, met vader op myn hals.

* Opstui-
 pi : ste-
 teruniquè
 comæ, &
 vox fau-
 cibus hæ-
 sit.
 † Quid
 tantum
 in sano
 juvat in-
 dulgere
 labori ?
 † Non hæc
 sine Nu-
 mine Di-
 vum
 Eveniunt.

P. VIRGILIUS MAROOS

Derde boek van

Æ N E A S.

Kórt inhóud.

Æ Neas heeft zich 't scheep, naar Thraçie, begeven
 Met d'ov'rige Trojaans: langs menig kust gedreven,
 Tót Delós, Krete, Epyr', óók in Sicyl'je aanquam,
 Ten lest te Drepanum; waar hem de dóódt ontnam,
 Doór óudheid afgemat, Anchises zynen vader.
 Dit onverwacht verlies, drong doór zyn droevige ader,
 En baarde traangeklag: hier scheên de hóógstē elend
 Zyns ballingschaps bepaald, en al zyn druk ten end.

Toen 't ryk van Asiën, en Priaams vólk verflagen
 Zóó t'onrecht zyn geweest doór 't gód lyk wélbehagen,
 't Tróts Yl jum plofte óók neer, en t'Neptuuns Troje in 'tzand
 Nóch smóokte: als ballingē te zoeken weér vreemd land 4
 Ons, Góds bestier toe pórde: in Phryg'je moedt wy grepen
 By Idaas bergen en Antander, een vloót schepen
 Te reeden, *onbewuft, waar 't nóódlót ons dreef heen:
 Wy trokken 't vólk by een. De lente naauw verscheen; 8
 Myn vader, 't zeil te gaan geboód op Góds geleide.
 †De kust myns vaderlands verlatend', droef ik schreide,
 Óók 't veld, daar Troje op stond. Als balling, met myn zoón
 'k Voer t' zee, met reisgenóóts, huisgoón, en gróóte goón. 12
 Verre af, legt een gróót land, waar op men Mars doet eeren,
 Traçiers bebóuwen 't nu, Lykurg' placht 't te regeren;
 Een óud gastvrije plaats, altyd, vóór den Trojaan,
 Zóó lang 't wel met hem ging. 'k vaar derwaarts, en vange aan. 16

* Incerti
 quò fata
 ferant.

‡ Littora
 tum pa-
 rris la-
 chrymans,
 persusque
 relinquo.

- Geland ter quader uir, in een zeebocht te bouwen
 Daar d' eerfte stadt; naar my, 'k doe 't volk den naam behouwen
 Æneadyns. De Goôn, en moeder Dionê,
- 20 Tót vóortgang van 't begin, ik ófferhande deê:
 Een witte ftier, op 't ftrand, 'k voór 's hemels koning flachte.
 Een heuvel, by geval daar was, wiens kruin vóortbrachte
 Kornoelje, en myrtebóóm vol tak en naár van lóóf.
- 24 Met yver, uit de grond, een groenen bofch ik róóf,
 Op dat, met rys en blad 'k verçieren zóu d' altaren:
 Een wonder voórspoók 'k zie, zeer fchrik'lyk t' openbaren.
 Want d' eerften bóóm, die wierd van d' wórtel afgerukt
- 28 Uit d' aarde, drópp'len heêft van zwart bloed uitgedrukt;
 Die ett'rig smettend 't land. † Een yzing fchud myn leden;
 De gróótheid van de fchrik, myn kóuwe bloed doórsnede.
 'k Trek van een and're ftruik, nóchmaal een taaije teen,
- 32 Om zóó, tót kennis des verborgentheids te treên:
 Maar uit deze and're fchórs, is óók zwart bloed gedropen.
 'k Heb (malend veel met 't hart) aan Veldgodins geropen,
 Óók aan den vader Mars, die 't Geêtsche land verweêrd;
- 36 Op dat doór haar, dit spoók, ten beften werd gekeerd.
 Maar toen, den derden tak 'k met meerder kracht afwronge,
 En ftyver tegens 't zand, ik met myn knien aandronge:
 (Durf' t zeggen ik, óf niet?) een jammerlyk gezucht
- 40 Uit 't diepe graft men hóórd, wiens galm in 't óór dus vlucht:
 Hoe fcheurd' g' Æneas my verdrukt? roerd geen begraven,
 Nóch fchen uw' zaal'ge hand: want nóit Troje overgave
 Uitlandig my; aan u; dit bloed lekt uit geen hóut.
- 44 Och fchuwd' t móórdadig land, en kuffen graag tót 't góud:
 Want ik ben Polydoór: my d' yz're fpruiten smoren,
 (Doórfchoten hier met fchichts) en nu doórgroeid met doren.
 Toen dubb'le vreez' t'gemoed bekleemde, tik ftom gantfch ftond,
- 48 Myn hair reêz' recht om hóóg, de ftom kleêfde aan myn mond.
 D' ong'lukkige Priaam, eertyds met fchat van gelde,
 Aan koning der Thraciers, deêz' Polydoór bestelde,

† *Mihi
 frigidus
 horrox
 membra
 quatit,
 gelidusque
 goss for-
 midine
 sanguis.*

‡ *Opitu-
 pui, fte-
 runique
 come, &
 vox fan-
 cil'us he-
 fit.*

Om hem stille op te voe'n ; als d' wapens van Dardaan
 Mistróude , en stads beleg te voór zag komen aan. §2
 Maar hy , wanneer Trojaans 't geluk en 't geldt ontbraken,
 Vólgd 't winnende geweêr , en Agamemnons zaakken,
 Breêkt vrindschap en verbond ; óók Polydoór onthóófd,
 *Quid * (Hoe geldzugt dwingt dē mensch !) en met geweld 't góud róófd ; §6
 non mor-
 talia pe-
 ðora cogis
 Auris fa-
 cra sa-
 mes ?
 Na dat , de schrik verliet myn leden , ik bedaarde,
 En Góds vertóóninge eerst aan vader openbaarde,
 Toen d' hóófdē van het vólk , daar van 'k hun óórdeel eifch.
 Zy stemmen toe gelyk , uit 't schelmfche land , de reiz : 60
 Deêz gastplaats vuil bezwalkt , met vloót voórwind t' ontlóópen.
 Wy vieren Polydoórs lykstaatsi dan ; een hóópe
 Aarde op het graf men brócht : en voór zyn geest , optroek
 Altaars met bruin Cypres , óók met blaauw ófferdoek : 64
 In 't hangend hair , naar wyz' , Trojaansche vróuws omzaten,
 Vol schuimend laauwe melk wy stelden op drankvaten,
 Berechten zóó zyn ziel , en dronkken schalen uit
 Met heilig bloed op 't lest , men scheid met gróót geluid. 68
 Hier na , zóó rasch 't stil weêr ons deê de zee vertróuwen,
 En een zacht zuider koelt riep om in 't diep te hóuwen ;
 De schepen , wonden af ons maats , en 't woelde op strand :
 Wy voeren d' haven uit : toen deifden steên en land. 72
 Een heilig aang'naam land , men midde in zee bewone,
 'tGeên Nymfens moeder , en d' Ægeêsch' Neptuun hóóg króónē.
 De goede Apóllo heêft , dat , dryvende om de kust,
 Hersteld aan Gyarus , en 't steil Mykone in rust : 76
 't Werd daar nu vast bebóuwd , men daar geen buijen schrome.
 'k Zeil derwaarts , wy , vermoeid , in veil'ge haven komen
 Van 't lustig land : treên uit , en eeren Phoebus stadt.
 Den koning Aniüs , óók Phoebus priester , had 80
 Strax kennis aan zyn vrind Anchys' , toen w' hem bezóchten
 Met heil'ge lauwer 't hóófd , en ófferbands omvlochten.
 †Geêft d' hand en nóódigd ons , in zyn palais wy treên.
 † Jungi-
 mus hos-
 pitio dex-
 tras , et
 recta subi-
 mus.
 Ik eerde Godes kerk , gebóuwd van óude steen, 84

- En bad : Geëft Thymbreësch Gód , een eigen huis (ons moede)
 Stadt , blyfplaats , en geflacht : dit Pergamum , behoede,
 Oók Trojes overfchót , Griek en Achil ontwoeld.
- 88 Wien volg' we best ? waar laft gy 't heên ? óf fteld 't geftoelt ?
 Tóónd, vader , eenig blyk ; doet ons , uw wille ingeven.
 'k Had naulix dit gebeên , 't fcheên al terftond te beven,
 De drempels , Góds laurier , en d' heelen berg ontboeid ;
- 92 Rondom óók fchud , kappel ontfluit , de drievoet loeid.
 Wy zeëgen neêr ter aard' , deêz' ftemme in 't óór verftonden :
 O Dardaans ! die veêl lyd , gy zult nóch op die gronden,
 Waar uw' voórftamme ontftond , in hunne fchoót vol vrucht,
- 96 Weêrkomend' welkom zyn : naar uwe óud' moeder vlucht.
 Hier zal Æneas huis het gantsch' ryk toebehóoren,
 Kindskind'ren , en die uit hem zullen zyn geboren.
 Dit Phoebus fprak : daar reêz' veêl vreugd met gróót gefchal :
- 100 Zy vraagden al te zaam : waar legt tóch deze wal ,
 Waar Phoebus roept , en laft , ons , dwalend , 't land te zoeken ?
 Myn vader toen doórlóópt der óude fchryvers boekken ;
 Hóórd , overften , hy zaid , leerd hoe uw' hoóp moet zyn.
- 104 Midde in de zee legt Kreta , eiland van gróót Jupyn :
 Daar ftaat 't Ideëfch gebergt , wiegplaats van ons geflachte,
 En honderd woónb're steên , 't ryk vruchtbaar en van machte :
 Van waar gróótvader eerft (zóó 'k recht 't gehóorde onthóuw)
- 108 Gevaren Teuçer is aan het Rhæteëfch gebóuw,
 Deêz' plaats koós tót zyn ryk. Eer Yf'jum zich vertóunde,
 Of 't Pergameëfch kasteel : in 't lage dal men woónde.
 D' inftelster Cybele , de Korybantfche fchel,
- 112 't Ideëfch wóud waren hier : en 't ftíl gódsdienfts geftel ;
 Oók leeuwen t' zaamgevoegd , hier trokken Godins wagen.
 † Wel aan , daar Gód u leid , wild 't volgen niet vertragen.
 Doet óffer aan den wind , naar 't Gnósfich ryk toe gaat :
- 116 Ten legt niet wyt van hier : (als ons Jupyn byftaat)
 Men tót de Kreëtsche kuft , ten derden dag kan varen.
 Dit fprekend' , flacht naar eifch , den óffer op d' altaren ;

† Ergo a-
 gite. &
 divum
 ducunt
 qua iussa
 sequamur.

Een ftier , voór fchóón Apóllo, een , voór den Gód der zee:
 Voór goede weft' wind , wit , voór 't onweêr óók zwart veê: 120
 't Gerucht lóópt , dat uit 't Ryk zyns vaders is gefmeten
 Prins Idomeneus zelf , en heêft verlaten Krete :
 Van vijand ftadt ontlaf , de woónplaats ledig was.
 Ortyg jes haven , wy doór zee ontzeilen rafch 124
 Langs Naxós ryk van wyn , Olerus , 't groen Donyfe,
 De Cyklades , in zee verfpread op velerwyze,
 En 't fneewit Parós , óók voórby dichte eilands meer.
 Al 't fcheêpsvólk is , om ftryd , met roepen in de weêr : 128
 Elk pórd naar Krete , om daar voóróuders nóch te vinden.
 † Van achter jagen vóórt , ons zeilend' , fterke winden :
 Op d' óud' Kureêtsche kuf , ten left wy komen aan.
 Den bóuw des ftads , gewenfcht , ik daarom graag beftaan. 132
 'k Noemd' t Pergameêsche vólk , wiens bynaam vreugd verwekke,
 Haar flót en huizen , ik vermaan fnel te voltrekken.
 Nu was bynaar ons vloót , gewonden dróóg op 't ftrand ,
 De werkjeugd hylíkt weêr , ploegd en bezaeid het land. 136
 'k Gaf wetten , woónfteên óók : als fchielyk menfch en bóómen,
 Doór een bedorve lucht , is deêrlyk aangekomen
 Een terend' ziekte , en fmet , óók een dóódbarend jaar,
 Men rafch 't zoet leven liet , óf 't lighaam lange daar 140
 Af quynden , d' hondstyd toen onvruchtbaar d' akkers brande ;
 't Kruid dórde , en het dóóve air geen kóóren had voór handen.
 Myn vader roept , men weêr 't Ortygsche Orakel vraagd
 Ter zee om raad , en bid , dat Phoebus 't quaad verjaagd ; 144
 Wat uitkomt ons wyfd' aan dus zwak ; óf in elende
 Wat tróóft te wachten ftaat , óf waar na toe te wenden.
 * t Was nacht , als al 't gediert van flaaþ bevangen lag :
 Wanneer my dócht , dat ik in dróóm voór d' óógen zag 148
 De Phrygiaanfch' Huisgoón , en Godens heil' ge beêlden,
 (Die mitte uit ftadts vier my te fleipen niet verveêlde
 Van Troje :) in helder licht ftond openbaar elk een,
 Zóó als de volle maan , klaar doór de venfters fcheên,

† *Profe-*
quitur
fuurgens
a puppi-
ventus
emptes.

* *Nox*
erat , &
terris ani-
malia so-
mnus ha-
bebant.

- Zy spreken my , en met dit wóórd myn zóрге afleggen :
 Gy die t' Ortyg je gaat , 't geên daar Apól zóu zeggen,
 U hier voórzeit : en zend van zelfs , ons aan uw' huis.
- 156 Wy , na Dardaan'jes brand , doórzeilden 't zee gebruiſch
 Met ſchepen onder u , en vólgeden uw' gewéren ;
 Wy ; uw' nakoóm'lings zelf ten hemel zullen eeren,
 Hun ſtadt , tót 's werelds Ryk óók helpen ; veſten ſticht,
- 160 Gróót voór gróóte erfgenaams , niet voór 't lang vlugten zwicht.
 Wykt van deéz woónplaats af ; u niet tót deze kuſten
 Apól' van Delós ried , óf in Krete óit te ruſten.
 Daar is een ander plaats ('t geên Griek Heſpeér'jen noemd)
- 164 Zeer óud land , wapenryk , en vet van grond beroemd :
 Oenotrus heêft 't bewoónd : de nazaats 't af nu meten
 Itaal'jen , zóó men zeid , 't vólk naar hun vorſt geheten.
 Dit is ons eigen grond : Dardaan hier voórt eerſt quam,
- 168 En vader Jafius , van welk prins onze ſtam.
 Welaan , ryſd op , gaat dit onfeilbaar blyd verhalen
 Uw' vader hóógbejaard : en zoekt d' Auſoónſche palen,
 Koryten óók : Jupyn 't Dicteêſch' land voór u ſluit.
- 172 Verſchrikt doór zulk' gezicht , en 't god'lyk mondgeluid,
 (Ten was geen dróóm , my dócht , dat ik hun tronjens konde,
 Hun omgevlochte hair , en tegenwóórd'ge monden :
 Toen droóp het kóude zweet , langs myn geheele lyf)
- 176 Ik vlieg ten bedde uit , en myn trage handen dryf
 Ten hemel met gebedt , drankóffers op d' altaren
 Óók zonder finette ik ſtelle ; en blyd' myn wedervaren,
 Vervólgende aan Anchyſſ' , na d' óff ring , voór ik wend.
- 180 Hy beide d' óuders ſtrax , en dubbele afkomt kend,
 Óók zich , doór nieuw gedwaal des óude plaats , bedrogen.
 Zoón (die doór 't Tróíſch beleg , hebt d' ouf ninge ingezogen)
 Hy zeid ; Kaſſandre my , te voór dat heêft geſpeld :
- 184 k Nu denk , hoe aan ons vólk , dit al had vaſt geſteld ;
 Hoe dikmaals dat zy ſprak van d' Itaal'jaanſche Rykken.
 Wie dócht , dat nóch zóó in Heſpeér'jen zóuden wykken

Trojaans ? óf wie heêft veêl Kaffandre toen geacht ?

* *Cedamus Phœbo, & moniti meliora sequamur* * Naar Phœbus dat men hóórd , óók 't best , naar raad betracht. 188

Zóó sprak hy : wy voldoen blydgeestig 't geên belaste.

En scheiden van deêz plaats , nalatend' weinig gasten,

Gaan t' zeil , de woefte zee betreên wy met 't hól hóut.

Als quam de vloót in 't diep , geen land wierd meer beschóuwd , 192

† 't Was water over al en wolk , waar 't óóg zag hene :

† *Celum undique, & undique pon-*

Een blaauwen regenboóg my over 't hóofd toen schene,

Vóórtbrengend' buije en nacht : de zee van 't duister yfd.

D' wind roerd de plas staag om , de golf ten hemel ryfd. 196

Wy in dien wyden poel verstróid , van een verdwalen.

De stórm versmoórd den dag , den regen 's hemels stralen

Neêmt weg ; het blixemd zeer , en 't donderd slag op slag.

Wy zyn van streêk verzet ; waar dreven , niemand zag. 200

Zelf kost niet Palinuur , den dag , van nacht recht scheiden ;

Nóch wift , in 't mid' des plas , waar hem den weg zóu leiden.

Drie dagen , dus op zee , in 't duister zonder licht,

En nachten zonder star , wy dwaalden buiten zicht. 204

Den vierden dag , scheên eerst 't gebergt zich ver t' ontdekken,

En 't land hóóg op te doen , den róók óók op te trekken.

Men strax de zeilen strykt : 't bóótsvólk roeid welgemoed ;

Perst 't wit schuim uit de zee , en veêgd de blaauwe vloed. 208

Ik , in de Strophades , ben eerst aan 't land gekomen

Behóuden uit den stórm. Den Griek , deze eilands noeme

Zóó in d' Ióónsche zee : hier die vervloekt' Celeên,

En d' and're Harpij'n zyn : na Phineus , haar deêd treên 212

Uit 't hóff , en zy vol schriks haar vlucht van tafel zóchten.

Nóit heêft zich wreeder pest , óf bóózer geen gedróchten,

Of Godens wraak vertóond , als deze uit 't helfche dal.

Maagde aanzichts hebben zy , vol stank is hare afval,

Haar klaauwen staan heel krom , en altyd hare monden 216

Dóódsbleek van honger zyn.

Als wy daar aangezeild , ons in de haven vonden,

Toen zagen hóópen veê , zóó óffen , bok , als geit,

Van herders niet behoed , wulps grazen in de weid. 220

- Terftond met 't ftaal daar heên : een deel des beuits toe paften
 De Goôn , en zelf Jupyn. In een ftrands bocht wy braffen
 Op een gedekten difch , van 't lekkere gebrään.
- 224 Maar van 't gebergt, d' Harpij'n rafch fchoten op ons aan,
 Zeer vreez'lyk , gróót geraas zy met de vleugels maakten :
 En róófdén al den kóft , en fmettend' watze raakten
 Met een vervloekt gefchal , en lucht , die gruw'lyk ftonk.
- 228 Wy verre in een vertrek , en onder in fpelonk,
 Met fchaduw naâr bedekt , en dicht bezet van ftoffen,
 Den difch weêr fteffen , 't vier óók op d' altaars doen vlammen.
 De fnor'nde vlugt , vliegd weêr om ons , veêl hoekken uit
- 232 En donkk're hólten , graag (met póóten fcherp) tót buit ;
 Haar bek , de fpy's bezwalkte. Ik toen de maats belafte,
 Om deêz' bezeten hóóp , met fcherp , hard aan te taften.
 Strax doenze naar 't bevel , zy dekken onder 't gras
- 236 Daar heim'lyk het geweêr , de degens , en rondas.
 Zóó als men in ftrands bocht , haar fnorrend' hóorde aanzetten,
 Mifénus , hóóg op duin , gaf teikken mett' trompetten ;
 Elk valt daar lós op in , en nieuw gevecht aanvaard,
- 240 Om 't fnóóde zeegedrócht , ter fchand , te dóón met 't zwaard :
 Maar 't fteuite op veêren af , geen wonde ontving den rugge ;
 Haar halfgegeten róóf verlieten zy , en vlugge
 Weêr trokken in de lucht , 't was al van klaauws bemorft.
- 244 Celæno , die altyd kraeide onweêr , fchud haar bórf.
 Mêt deze wóórdén uit , op een hóóg' róts getreden :
 Laömedons nazaats , wy dus van u beftreden
 Nu moeten zyn , om ós en koeijen hier geflacht ?
- 248 D' onnóóz'le Harpij'n , gy uit 't ryk te ftóóten tracht.
 Myn uitspraak daarom drukt , wel diep , in uw' gedachten :
 't Gene aan Apóllo fprak den vader aller machten,
 My Phoebus heêft voórzeit , en ik (d' óudft' razerny)
- 252 't U zeg : t' Itaal'jen zoekt voórwind te zeilen gy ;
 En zult er kómen nóch in d' haven , óók belanden,
 Maar die beloófte ftadt niet eer met muur omranden,

Voór scherpen honger doet, en 't ong'lyk van ons leed,
 U knagen zóó den difch, dat gy die heel op eêt. 256
 Zóó fpakze, en is weërom snel bofchwaart in gedreven.
 De fchrik verkóude 't bloed, en deëd myn reisbroers beven:
 Hun harten zonkken weg: men gaf vóórtaan deêz' wet,
 Geen vreed, doór 't ftaal zoekt, maar belóften en gebed: 260
 't Zy, 't vuile vogels zyn, vervloekte óók, óf Godinnen.
 Anchifes heëft op 't ftrand, met d' handen t' zaam, beginnen
 T' aanroepen dus de Goón, en d' offerplicht te doen.
 Belet dit dreigement, wend af deêz' val: verzoen 264
 O Goden! u, en spaard gódyruchtigen. T' ontmaren
 De fchepen hy gebied, vóórwind óók af te varen,
 Te vieren fchóót en tóuw. Doór 't zeefchuim bruifden heên:
 En liepen-koers, zóó 't wind, en ftuurman goed maar fcheên. 268
 Nu legt in 't mid des vloeds, Zacynthós, dicht vol boffchen,
 Dulichium, Same, óók 't fteil Neritós bewoffen
 Met fteen. Laertes Ryk, en Ithak's klippe elk zoekt
 Te myde, óók 't voediterland, van wreede Ulyf', vervloekt: 272
 't Getópt van Leukas berg, men rafch zag doór de wolkken,
 En zich Apóll' vertóónd (gevaarlyk voór fcheëpsvólkken:)
 Wylóópen moe daar heên, gaan in een kleine ftadt:
 En werpen 't ankker uit, 't gene aan den oever vat. 276
 Zóó dat ten laaftten wy (heel buiten hoóp) nóch landen,
 Verzoenen, doór belóft, Jupyn, en óffer branden,
 Men 't Trojaanfch feeftfpel vierd, op die Epyrfche kuff.
 Met oly naakt gefmeêrd, tót wórfst' len elk toeruff, 280
 Naar óuders wyz. Verheugd, dat zóó veêl Griekfche fteden
 Ontvlucht was, en doór 't mid van vijands vry gef treden.
 Zons omkóóp midd' lerwyl, het gróóte jaar, beklemd;
 Den kóuden winterftyd, doór 't nóorden, 't water fremd. 284
 Gróót Abas kop're fchild ik aan de póften haakke,
 En zet'er by dat vaarz', om kenbaar 't werk te maakken;
 Æneas, wyd dien fchild, van Griekken ongeplet.
 'k Belaft, men zeild uit d' have, en elk ter neêr zich zet: 288
 Daar

- Daar werd om ftryd geroeid , de zee , bóótsgaften vegen,
 Uit 't óóg Phæaçers hóóg' kasteelen gants toen ftegen,
 Men langs 't Epyrfch' ftrand zeild , Chaon'jes haven in,
 292 En die verheve ftadt Buthrotum klimt men bin'.
 Wy hóorden daar iet vremds (ong'lóóflyk te gefchieden)
 Priaams zoón , Helenus , de Griekfche fteên gebieden,
 Gehuwd aan Pyrrhus vróuw , met 't fcepter in zyn hand ;
 296 En weêr Andromache , met een Trojaan gemand.
 'k Stond doór verwond' ring ftom ; 't hart is in my ontfteken
 Te weten 't avond-uur , en om dien man te fpreken.
 Ik laat de vloôt aan ftrand , en ga van d' haven af.
 300 Als juist Andromache haar jaarlyx lykgift gaf
 En óffer fpy , uit ftadt in 't wóud , aan ftróóm geheten
 Naar Simois , en riep , dat Hectórs geest gezeten
 Mocht zyn by 't lóóze graf , uit groene zóón bereid :
 304 Waar op , twee óuters wyd , en droef zy 't lyk befchreid.
 Zóó als s' my zag beftuwd met Tróifche wapens komen,
 Stond zinnelóós en keêk , óók midde in 't zien vol fchromen,
 Stókftyf doór 't geên verfcheên ; haar lyf wierd kóud als ys,
 308 Zygd neêr , na lange een póóz , fprak naulix op deêz' wyz :
 Is 't recht uw aangezicht , óf zyt gy zelf hier bode ?
 Leêfd gy , godins zoón , nóch ? óf uit der tyd gevloten ?
 Waar is myn Hectór dan ? Zóó fprakze , en ftórt getraan
 312 Dat 't klonk doór al het wóudt. Haar , razend , naulix aan
 Ik fpreken kon , ontroerd zóó ftamer uit deêz' rede :
 †Nóch leve ik , maar ik leêf in d' uiterft' bitterheden.
 Gy wel ziet ; twyfel niet.
 Ai ! wat geval holp u ? (van zóó een man ontróófd)
 316 Of wat fórtuin heêft weêr uwe óude ftaat beloófd ?
 Andromach' Hectórs weêuw , óit Pyrrhus die bekoórde ?
 Zy floeg 't gezicht ter neêr , en flaauw lyk fprak deêz' wóorden :
 Och ! Priaams dóchter is gelukkigh boven al,
 320 Die wierd gedoemd ter dóód by Trojes hóoge wal,
 Op 's vijands graf : en niet moft om te paren , loten,
 Nóch heêft verwinners bedde , als een flavin , genoten.

† *Vivis
 equidem,
 vitamque
 extrema
 per omnia
 duco.*

Na 't vaderland verbrand, heb ik een vrucht gebaard,
 Den hóón van Achil's stam, en jong'ling tróts van aard 324
 'k Verdroeg in slaverny. Die (sedert hy aanschóuwde
 Ledæsche Hermiöne, en t' Lacedemon tróuwde)
 My, dienstmaagd, over liet aan Helenus zyn knecht.
 Maar op zyn onverhoedst, Orestes hem bevecht, 328
 Doór liefd', zyns bruids ontschaakt, nóch blakende, en 't ingeven
 Der razernij n, nam hem voór 's vaders óuter 't leven.
 Doór Néóptoól'mus dóód, een deel zyns Ryks toen koemt
 Aan Helenus: die 't land, Chaon'jen heêft genoemd 332
 Naar Chaön den Trojaan: deêd Pergamum weêr rechten,
 Oók Ilium den burg, op d' heuvels, daar aan hechten.
 Maar zeg my, wat voór wind u dreêf? óf wat onrust?
 Wat Góð u hier, dus vremd, gebrócht heêft aan ons' kust? 336
 Hoe is 't met 't kind Askaan? leêfd 't nóch? is 't wel te passe?
 't Geên 't brandend Troje u schonk.
 Denkt hy om moeder wel, verloren in stads affche?
 Zynsvaars Æneas deugd steêkt die in 't jonge bloed?
 Aard hy naar Hectór óók zyn óóm, in vroóm gemoed? 340
 Zy, schreijende, dit sprak, nóch óit hóude op van weenen,
 Dóch te vergeêfs: als daar van d' wal, de held verschene
 Priaams zoón Helenus, verzeld met gróóte stoet:
 Zyn landsvólk kend, verheugd naar stadt die leiden doet, 344
 Veêl tranen stórt hy uit, óók tusschen elk een rede.
 Ik vóórt naar Pergamum, gesticht na 't gróóte, trede,
 En naar 't klein Troje, 'k zag de vliet daar Xanthus dróóg
 Hernoemd, te kusschen óók de Scheêsche póórt ik póóg. 348
 En in meêd burgers stadt men gund Trojanen woning.
 Op d' lange galery verwelkomt hen den koning.
 In 't midde van het hóf, de wyn men vloejend' schonk,
 De spys men dischte in 't góud; en rond, uit schalen dronk. 352
 Aldus men overbrócht twee dagen: en te maaken
 Reis roept den wind, bol blaaid uit 't zuiden in 't zeil-laakken.
 Ik spreêk d' waarzegger aan, en dus 't verzoek begin:
 Oprecht Trojaan, Góðs tólk, die wel kend Phoebus zin, 356

- Den drievoet, het gesternt, van Klarus de laurieren,
 Voórtekens, vogelzang, óók van 't snel vogelzwieren :
 Zeg my tóch, want Apól my doórgeans spelde spoed
- 360 Op reis : en al de Goón, t' Itaal'jen vonden goed
 Te trekken, en te gaan naar verr' gelege landen :
 D' Harpy Celæno alleen speld zeldzaam spoók voórhanden,
 (Te gruw'lyk dat men 't zegt) voórzeit óók droef geplaag,
- 364 Afgryf'lyk hongersnóód : wat straf'k eerst van my jaag ?
 Of wat koers vólgende ik kan dat gevaar ontroeijen ?
 Hier Helenus, naar wyz' (geslacht eerst jonge koejen)
 De Goón bid om genaade, en d' ófferbands ontsnoerd
- 368 Van zyn gewyde hóófd, tót Phoebus tempel voerd
 My met zyn hand, bezwaard doór Góds becommeringen,
 En speld uit een Góds mond, den priester deze dingen :
 Godins zoón (dat doór zee gy gaan zult, is bekend,
- 372 Met overgróót geluk) der Goden kóning wend
 Uw beurt, en 't nóódlót dus : hier op de zaak nu ruste.
 Uit veél dit weinig hóórd, om veil'ger vremde kusten
 Te myden, en in 't land Auloón'je neér te slaan,
- 376 'k Zal t' oóp'nen u in 't kort. Want 't schik-godins verstaan,
 Dat Heel'nus niet meer weét, Juno óók 't verbied te zeggen.
 Voór eerst, Itaal'jen ('t geên gy gifcht naar by te leggen,
 En vremd', d' naaft' havens in te loópen zyt bereid)
- 380 Een lange ongangb're weg, nóch verr' van dit land scheid.
 Men eerst veél roeijen moet doór die Sicyl'sche baren,
 D' Auloón'sche zóutplas óók met schepen overvaren,
 't Eyland van d' Æsche Circe, en d' helschen poel voórby ;
- 384 Eer in het veil'ge land, een stad kan stichten gy.
 'k U teikkens zeggen zal : prent die diep in gedachten.
 By d' onbekende vliet, als u bekom'ring smachte,
 En onder d' eikken bóóm op d' oever vind, dat leéfd
- 388 Een gróóte witte zeug, die daar geworpen heéft
 Driemaal tien witte bigge, al leggende om de spenen :
 Daar zal des stads plaats zyn, en smert in rust verdwenen.

- Weêft voór 't aanstaand gebyt der taaf len niet belaân ;
 † 't Nóódlót zal banen 't pad , Apól geropen aan 392
- Doen byftand. Maar 't naaft' land , en d' Itaal' jaanfche ftreken
 Ontvlugt , waar tegens , moet onz' zee haar gólven breken :
 Daar , van qua Griekken zyn bewoónd de fteden al.
 De Lok'ren bóuwden hier uit Naryx menig wal : 396
- De Lyctifche Idomeên , bezet met krygsgebuuren ,
 Den Salatynfchen boóm : Petyl' jen klein (met muuren
 Gefterkt van Philócteët , Mel' beéfchen vorft) hier ftaat.
 Waarom , als over zee , uw vloót is vry van 't quaad , 400
- En uw belófte op 't ftrand voldoen zult voór d' altaren ;
 Met een gepurperd kleed , bedekt dan uwe hairen ;
 Op dat in 't heilig vier (onfteken tót Góds eer)
 Geen qua gedaante ontftaat , en werpt het al ter neêr. 404
- Hóud gy en uwe maats , in 't off'ren , deêz' maniere :
 Uw nazaats zuiver laat deêz' Gódsdienft altyd vieren.
 Maar als u , ná 't vertrek , de wind 't Syçyl' jen brengt ,
 En wanneer d' inham van het naauw Pelorus engd : 408
- Lóópt dan ter flink naar 't land , de flinkke zee bevaren
 Wil verre om : óók wel fchuwde rechte ftrand en baren.
 Deêz' plaats , doór woefte ftórm en waters kracht , men zaid
 † (Een lang verónde tyd , baard zóó gróóte onderscheid) 412
- Borft eertyds zóó van een ; vaft waren beide hoekken ,
 Waar doór de zee in 't midde , is met geweld getroekken ,
 En fplift Hefpeër' jen van Syçyl' je : land , en fteên
 Scheurd met een fmalle ftrand , en bruífcht doór d' engten heên. 416
- Ter rechter zyd' de Scyll' ; ter flink Charybd' dul woede ,
 In d' afgronds diepe kólk flórpt fchichtig woefte vloedden
 Driemaal , en weêrom dan zóó naar de lucht toe braakt ,
 Oók met het fchuim des zees , flag aan 't gefternte maakt. 420
- Maar Scylle , in een fpelonk en blind hól , haar bedekke ,
 Steêkt 't hóófd te water uit , op 't róts doet kielen trekken.
 Zy een's menfch's aanzicht heêft , een maagd ten navel is ,
 Gebórfcht fchóón : 't onderlyf een gróót gedróg van vifch , 424

- En wolfsbuiik , waar aan hangt een staart van die Dólphynen.
't Traag zeilen te Pachyn , is beter dan t' verschyne
Eenmaals in 't woefte hól , verre om Sicyl'jens end
- 428 Te zetten koers , als dat 't wanschapen Scyll' men kend,
Of hóórd het klipsgebas op haar blaauw' waterhonden.
Zóó wysheid in Heleên waarzegger werd gevonden,
Of tróuwheid , doór zyn mond Apóllo óók waarheid vest ;
- 432 Dit eenig , Godins zoón , hóúd boven al het best,
't Welk 'k u voórzeggen zal , en weér en weér vermanen.
Voór Juno , gróót Godin , stórt eerst gebed en tranen :
Draag Juno op uw belóft vrywil'g , die vróuw van macht
- 436 Wind met oótmoed'ge gift : zóó zult gy gróót geacht,
(Siciliën ontgaan) ten lest t' Itaal'jen raaken.
En als gy , daar gevoerd , 't Kuneésch gebied genaake,
't Gewyd' meér , en 's helspoel , doórruifschende het bosch,
- 440 Dan een waarzegster zult zien diep in 't róts , die lós
Van zinne , elks nóódlót speld , en merk en naam op blad'ren
Steld. 't Gene daar op schryft , de maagd weét te vergad'ren
In vaarzen op de maat , en sluitze zóó in 't hól :
- 444 Daar blyft 't al onbeweégd , niet uit zyne órde ról.
Maar zóó de minste wind (de deure zynde ontfloten)
De lichte blad'ren raakt , en van hun plaats verftóóte ;
Zy nóit , 't vervloge lóóf in haar spelonk aantast ;
- 448 Nóch weér schikt op zyn plaats , óf tót een vaarz' dan pass.
Elk weg gaat zonder raad , en haat 't hól van Sibylle.
Laat 't u vervelen niet , hier , weinig tyds , te spillen,
(Hoewel de gasten u styf zullen pórren aan,
- 452 De voórwind lókken óók , om spoedig 't zeil te gaan)
Of tót d' waarzegster treéd , haar afeicht met gebeden :
Dat voórspeld uw geluk , en willig 't al ontlede :
Zy , kórt , Itaal'jes vólk en kryg aanstaande , u zal
- 456 Aanwyzén , hoe gy moet ontvluchten al 't geval
Of lyden ; dus ge-eerd , gelukkig óók doen zeilen.
Dit staat alleen my vry , om u nu meéd te deilen.

Gaat hene, en met uw daad 't gróót Troje hóóg optrekt,
't Welk, als d' waarzegger my had minnelyk ontdekt, 460
Gefchenkken zwaar van góud met yvoir ingedreven,
Beval te brengen t' scheep: veêl zilver heêft gegeven,
Dodóneêsch koper werk, waar meê de vloót belaad,
Een pantzer, 't gene uit góud, drie maal 'jen hóóg bestaat, 464
En een zeer braven helm, met íchóón gekrolde veren,
(N'óptolemus geweêr) aan vader hy vereeren
Hópman, óók paarden deêd.
't Roeituig hersteld, de maats van scheepstuig wel voórziet.
Terwyl de zeilen klaar op vloót te zyn gebied 468
Anchifes, om 't verlet by goe wind af te breken.
Aan wien toen Phœbus tólk eerbiedig aldus spreke:
Anchys', by Goón gezien, die waardig zyt gepaard
Met Venus, en tweemaal uit Trojes brand bewaard, 472
Ausoón'je, zie voór u; wild derwaarts 't zeil op halen:
't Is nóódig over zee te varen tot deêz' palen:
't Ausoónsch gedeelt', 't welk wyfd Apóllo aan, verre leid:
Gezegend (zeid hy) gaat doór zoóns gódvruchtigheid. 476
Wat hóude ik u meer op; 'k belet de vloót goe winden:
Andromache niet min, doór 't laatst vertrek, haar vinde
Bedrukt, brengt aan Askaan, een gebórduurd góud kleed,
En Phrygiaanschen rók: om d'eer, met Heêl nus streêd: (wóórdé: 480
Noch meer werk gebórduurd schenkt 't kind, en spreêkt deêz'
O jongfke! tót gedacht ontfangt 't gene eertyds bóórde
Myn handen, en gedenkt Andromachs (Hectórs vróuw)
Geduur'ge liefd: deêz' gaaf, de leste uws maagfchaps hóu: 484
O die alleen verbeêld Aftyanax myn zone:
Zóó brócht hy óók 't gezicht, zyn mond, en hand ten tóóne.
In jeugd, nu hebben zóu gegroeid met u gelyk.
Met tranen uitgestórt, 'k sprak hen dus aan, en 'k wyk: 488
†Leêfd gy gelukkig nu, wiens staat is 't quaad ontropen:
Wynóch, uit 't een gevaar, in 't ander moeten loópen.
Gy hebt verkrege rust, geen zee g' nu meer bevaard:
Nóch zoekt 't Ausoónsche land, 't geên deífd staag achterwaart. 492

† *Vivite
falices,
quibus est
fortuna
per acta
Jam sua.*

- Hier Xanthus gy befchóuwd , en 't nieuw Troje opgeftegen
Doór eigen hand en werk : ik wensch met beter zegen,
En dat 't min wezen zal de Griekken in den weg.
- 496 Als 'k in den Tybur koóm , en 't land , 't geén daar aan leg,
Zal zien , de veften óók aan myn landslui gefchonkken :
De fteden zullen wy , en vólkken dan ontvonkken
Tót eenigheid , zóó van Hefpeér'jen , als Epyr,
- 500 (Uit Dardaan bloedverwants , van een fórtuuns beftier)
En rechten Troje t' zaam ; 'k laat dat voór nazaats blyven.
Langs 't naaft Ceraunië , wy over zee toen dryven ;
Waar d' Itaal'jaanfché weg , óp 't kórtft' te water fchynd.
- 504 De fchaduw dekt 't gebergt , en zon terwyl verdwynd.
Wy vallen 't water langs , in die gewenfchte landen,
Om 't roeijen al geloót ; en op de dróóge ftranden
Ververfchen ons : * de fleep , moe leden daar beklom.
- 508 Van d' uuren aangevoerd de nacht niet half was om :
Den wakk're Palinuur uit 't bed reëz , op de ftreken
Der winden heéft gelet , en 't hóófd in d' lucht gefteken :
Merkt al 't gesternt' , hoe 't aan den stillen hemel ftond :
- 512 De natte regenftarre , en beide beeren vond,
Den boer , Orion óók geharnafcht in het góude.
Na dat aan d' held're locht , het alles wel befchóuwde
Van 't fchip , klaar teikken gaf : men d' ankkers lichten doet
- 516 Zeils vleugels breid men uit , en vóórt de reis men fpoed :
En nu , de fterren weg , begóft in 't róód te dagen,
Als donkk're heuvels wy , en 't laag Itaal'jen zagen
Van verre. Itaal'jen eerft geropen heéft Achaat :
- 520 Itaal'jen groeten óók de maats , met blyd gelaat.
Toen vaár Anchifes , heéft een gróót wynglas geboden
Te vollen , dat het fchuimde , en riep óók aan de Goden,
Staande achter hóóg op 't fchip :
- 524 O Goón van aarde en zee , die 't onweêr lóft en bind,
Verleen een fpoed ge reis , en geéft ons tóch voór-wind.
De wind naar wenfch vermeerde , en d' haven in 't bevaren
Haar opend ; Minerfs kerk en burgt óók openbaren.

* *Feffos*
fopor irri-
gat artus.

't Vólk haald de zeilen in , naar 't strand voórstevens maard.
 De haven in een bocht , van 't óóft , loópt binnewaart , §28
 De klippen , recht daar voór , tót schuim de gólven breken :
 Daar achter , d' haven schuuld : toörn-hóóge rózzen steken
 Hun armen weérzyds uit , de kerk , van kant wat lag.
 Hier ('t eerst voórteekken) ik , in 't gras , vier paarden zag §32
 Sneewit , die wyt en breed , de velden al affchoren .
 Anchifes riep : gy meld , ó vrend land ! kryg te voren :
 Ten óórlóg ruit men 't paard : dit dier dreigd krygselend .
 Nóchans 't viervoetich beeft in wagen is gewend §36
 Getóómd te zyn wel eer , en onder 't juk te treden .
 †Hy zeid , tót vrede is hoóp . De Góðheid werd gebeden
 Des ftrydb' re Pallas , die ons blyde eerst welkom heêt :
 Elk 't hóófd toen , voór 't altaar , dekt met een Trojaanfch kleed §40
 Naar Helenus bevel , en 't ernst lyk gróót behagen ;
 Brandóffer , vólgens plicht , wy Griekfche Juno opdragen .
 Zóó rafch als ons' belóft' wel hadden daar voldaan ,
 De boegfpriets wenden wy , om 't zeevaart in te slaan : §44
 Verlaten 't land verdacht , en al de Griekfch' gebóuwen .
 Men Herk'les inham kan van hier t' Tarent aanfchóuwen
 (Zóó faam blaafd 't waar) daar 't hóóg Lacyn'jen over ftaat ,
 Kauloónfche sloten , en , waar menig fchip vergaat , §48
 Scyllaceum . Men dan van ver ziet Æthna opftygen ,
 En een gróót zeegedruifch en klippen , die nóit zwygen ;
 Wy hóóren ftemmen óók gebroken op het ftrand :
 De gronden hupp'len op , de barning mengd met 't zand . §52
 Toen vaár Anchifes fprak : dit moet Charybdis wezen :
 Deêz' klip en fteenróts zyn , zóó Heël'nus riep , te vreezen :
 Red ons , ó maats ! hier uit , vat riemen in uw hand .
 Zy vólgen zyn gebód : eerst heêft ter flinkkerkant , §56
 't Schip , Palinuur gewend recht tegens d' hólle baren ,
 Al 't vólk óók , na die zyd' , geroeid heêft en gevaren .
 Wy ryzen hemel hóóg , wannneer men ommedraaid :
 En by 't laag water , zyn op d' afgrond diep bekaaid . §60

† *Spes est
 pacis, ait.*

- Driewerf, uit d' hólle róts 't geluid men hóorde kraakken:
 Men zag 't geborste fchuim, 't geftarnt nat driemaal maakken.
 Terwyl wy mat, zóó ging den wind, met zon, ter ruft:
- §64 En ons, geen weg bekend, floeg aan der reuzen kuft.
 Een haven ftíl en wyt hier leid (bevryd van winden)
 Dicht by: met donder fchynd 't al Ætna te verflinden:
 En fomtyds tót de lucht, brengt zwarte wolkken vóórt
- §68 Met pikkig dwarlend finóók, en vonkken ongefmoórd:
 Likt met de vlam 't geftarnt', werpt hóóg óók vier'ge klóóten,
 Hy rózzen braakt bywyl, en 't ingewand uitftóóte
 Gefcheurd van het gebergt, gefmolte fteen vergaard
- §72 Weér kraakkende in de locht, en barnd tót laag in d' aard.
 Men zeid Ençeladus (doór blixem half gebraden)
 Leit onder dit gevaart, met Ætna zwaar beladen,
 De fchoórsteen omgerukt, dat dan fpuigt vlamme en vier;
- §76 En als zyn moede zyd' wend om, doór 't gróót' getier,
 Geheel Sicyl'jen dreund, met róók werd d' lucht beflagen.
 Dien nacht, bedekt in 't bosch wy gruw'lyk fpoók verdragen:
 Nóch waar af quam 't geluid, men had daar geen gezicht.
- §80 Want aan den hemel, fcheên nóch held're ftarre óf licht;
 Maar met een duift're wolk de lucht was overtogen:
 Nóch doór de donkk're nacht, men koft geen maan beóógen:
 Des and'ren daags, zóó quam den dag uit 't óóften aan,
- §84 De daagraad, van de lucht deêd vócht'ge fchaduw gaan:
 Als fchielyk uit het bosch, een vremd man is verfchenen,
 Heel dórre en uitgeteêrd, gekleed om te beweenen,
 Oótmoeedig ftrekkende uit zyn handen t' oeverwaart:
- §88 Wy zien hem: gruwelyk bemorft en lang van baard,
 Met 't dek vol doörn om 't lyf: vóórts, als een Griek hy ftonde,
 Met 's vaders wapens, is naar Troje eertyds gezonden.
 Maar zierend' 't Trojaanfch geweêr, en die Dardaanfche dracht,
- §92 Verbaafd, doór dat gezicht, van verre een weinig wacht;
 En dwingt zyn tred: daar na, heêft ftaks na 't ftrand gevloten,
 Hy fchreijende dus bad: 'k Roep tót getuig de Goden,

De starren, en daar by 't doorstralend zons gefchyn :
 Vervoerd my waar gy wild ; neemt my van hier : 't zal zyn 596
 Genoeg. 'k Weet dat ik ben een uit der Griekfche kielcn,
 'k Beken, dat ik door kryg zócht Troje te vernielen.
 Waar voor (zóó 't fchelmftuk met de dóóð geftraft behóórd)
 My werpt in 't water, óf in d' woefte zee verfmóórd. 600
 Zóó 'k Iterf door 's menfchen hand, zal my het fterven baten.
 Dus fprak. Viel ons te voet, óns knien woud' niet verlaten :
 Wy porren hem, dat meld van waar, en wien hy is :
 En wat fórtuun hem brócht in deêz' gefteltenis. 604
 Anchyf den vader zelf, dien jong ling heeft gegeven
 Terftond de rechte hand, ten pand van gunft en leve.
 Op' t left, bedaard van angst, 'dit alles hy vertel :
 'k Ben Achæmenides, Ulyffes metgezel, 608
 Uit Ithaka, geteeld van Adamaft myn vader,
 Heel arm (óch was hy 't nóch!) 'k trok met hem t' Troje nader.
 Hier in 't woefte reuzen hól, terwyl myn maats bevreesd
 Deêz' wreed fpelonk ontgaan, 'k verlaten ben geweest, 612
 Niet denkkende eens om my. 't Huis, binnen gróót en duifter,
 Met vuile en bloed ge fpy's : reus-langkheid, tót den luifter
 Der starren reikt † (o Goón ! van d' aard deez' peft doet vliên)
 Want hy, van niemand zich aanspreken laat óf zien. 616
 Zyn spyze is 't ingewand en 't zwart bloed der bedrukten.
 'k Zag zelf, dat met zyn vuift, uit d' onze, twee maats rukte
 Hy leggende op den rug, midde in 't gróót hól ter neer,
 En klitte tegen 't róts, dat 't bloed en t' ert' righ smeer 620
 Dreêf op de vloer : 'k zag, als 't zwart bloe' nê' gebeente afvilde
 En knóuwde, dat 't laauw vleefch in zyne tanden hilde.
 Ulyffes koft dat niet zien ongewroken aan,
 Nóch in zóó gróót gevaar, vergat zich d' Ithakaan. 624
 Want zóó hy, zadt gebrast en in den wyn verzopen,
 Zyn hals tót 't leggen boog, en hem den flaaþ bekrópe
 In 't gróóte hól ; gebraakt heeft etter, wyn, en bloed,
 Met brókken ondermengd : by ons men loting doet, 628

† *Dij ta-*
lem terris
avertite
peftem.

- En bid de gróóte Goón. Toen t' zaam rondom hem schoórden,
 Wy met een scherpe staak zyn vreez lyk óóg uitboórden,
 't Geèn hy verborgen had beneed 't nós voorhoofd staan,
 632 Gróót, als een Grieks rondas, óf als een volle maan.
 Dus wy, ten leff, verheugd, den móórd van d' onze wreken,
 Maar gy, elend gen! vlucht, vlucht tóch, doorkapt en breke
 Het tóuw van d' oever af,
 Zóódanig en zóó gróót, als Polyphemus sluit
 636 Zyn wollig veë in 't hól, en melkt hunne uijers uit;
 Nóch honderd reuzen hier zóó schrik lyk, dikmaals wonen
 In deze bocht, en hun op 't hóóg gebergt vertóónen
 Nu driemaal heeft de maan haar horens t' zaamgebracht,
 640 Terwyl 'k woónde in dit bosch, en in deez woelte locht,
 (Een nest van wildt gediert :.) 'k zag van de klippen komen
 De reuzen onbeschóft, wiens tred en stem deen schromen
 Veël heesjen (slechte kóft) kornoeljen steenig geëft
 644 't Gebóómt, van wórtels met 't kruid uitgerukt men leefd
 Ik omziende overal, bevond dat deze vlote
 Naar 't strand quam: 't zy wie 't was, daer by te gaan 'k beslote,
 †Genoeg is 't, als my niet dien schend gen hóóp vernield. † Satis est
 648 Doór wat dóód dat gy wild, my liever hien ontzield. † gentem
 † Dit sprak hy naulix uit, óf op 't gebergt wy zagen. † efficiisse
 Den herder Polyphéem, zyn veël gróólyvig jagen. † nefan-
 Naar het gewone strand, en treden van het hóóg. † dam.
 652 Een gruw lyk gróót gedrógt, beróófd van 't eenig óóg,
 Zyn staf een pynbóóm is geknót, die stut zyn gangen
 Hem, 't woltyk schap geleid, aan d' hals een fleuit heeft hangen
 Het eenigste vermaak; 't geèn zyn elend verzoet.
 656 Na dat hy quam aan zee, en diep trad in de vloed,
 Wiefch 't vloejend bloed van 't óóg, 't welk hem was uitgedolven
 Al knarsende op 't gebit ging midden doór de gólven
 En d' óxzels hóch niet zyn van 't water nat gewéft.
 660 Den smeekker naar verdient mènemend, wy bevreëfd
 Van verr spoei op de vlucht; en stil het tóuw af kerven
 Om y' rígt roeijende, doór zee zóó henen zwerven.

Hy wierd 't gewaar, en quam strax op 't gedruisch treên aan.
 Maar als 't onmoêg'lyk was, aan ons, zyn hand te slaan, 664
 Of doôr de Iôônſche zee (ons vólgend') t' achterhalen:
 Stak op zóó zwaar een galn; dat d' Itaal'jaanſche palen
 Verſchrikten, zee, en al het water heêft gebeêfd:
 Ook 't bochtig Æthnaâs hól men hóóren loeijen heêft. 668
 De reuzen dus gewekt, lós naar de havens trekken
 Uit 't bosch en van 't gebergt, ook 't heele strand bedekken.
 D' Ætneêſche ſpitsbroers zien wy ſtaan vergeêfs by een
 Met nórſ gezicht, elks hóófd hóóg tót den hemel ſcheên. 672
 't Gezelschap gruw'lyk was: gelyk verheven eikken,
 Of d' bezij-ryk Cypres, de lucht met kruin bereiken
 In 't wóud Diaan gewyd, óf in 't Jupynſche bosch.
 Ons vóórtjaagt gróóte ſchrik, de tóuwen maakt men lós, 676
 En zet de zeilen by, om voórwind 't af te ryden.
 Hier tegens, Heêl nus raad (om 't dóódsgevaar te myden)
 Vermaand, men tuſſchen 't Scylle en Charybd', midde in 't naauw,
 Moſt hóúden koers: waarom 't was beſt te wenden gaauw. 680
 Maar zie, uit 't eng Peloór, den nóórden wind komt baren.
 Voórby Panthaag jes mond een levend' róts, ik vare
 Langs d' inham van Megaar, en Tapſus laag van land.
 My Achæmenides, in 't keeren, weêz' dit ſtrand, 684
 Ulyſſes metgezel op d' ongelukk'ge wegen.
 Voór d' inham van Sikaan, een eiland is gelegen,
 Recht over 't water-ryk Plemmyrium; genoemd
 Ortygia wel eer. Men zaid, dat Alpheus koemt 688
 Een vliet van Elis, doôr de zeegrónd heim'lyk boren:
 Die in Sicyl'jes plas, doôr Arethuus, zich ſmore.
 De gróóte Góón dies plaats wy eeren, als gelaſt:
 Te boven 't vet land 'k zeil, Eloór daar over plaſcht. 692
 Toen d' hóóge klippen langs, wy dicht voórby geraakken
 Pachyns kaap: Kameryn (by Góó verboón te g'naakken)
 Van verr' zich meêd' doet op, en het Gelaſche veld,
 Ook Gela, een gróóte ſtadt, wiens naam de ſtróóm daar meld; 696
 Hier

- Hier na 't steile Agragas vertóónd van verr', vermaarde
 Stadts muren, 't welk certyds aanfókte brave paarden.
 'k Streve u, met wakk're koelt voórby, palm-ryk Selyn,
 700 En 't Lilybésche wad, daar blinde klippen zyn,
 'k Vaar langs. Eu d' haven kryg van Drepanum, geen blyde
 Ree. Na dat ik zóó veél heb stórmten moeten lyden,
 Helaás! myn vader hier Anchifes my ontgaat,
 704 Myn tróóft in last en zórg: gy, my gemat verlaat
 Liefst' vader? 'k u vergeéfs, uit 't gróóftst' gevaar geleide.
 D' waarzegger Helenus, als my veél ramp voórzeide,
 Nóch die vervloekr' Celeèn, deéz' smert toespelden niet.
 708 †Dits 't honk myns lange reis, óók 't laatst van al 't verdriet.
 En scheidende van daar, dreéf Gód, my aan uw palen.
 Den vader (luist' rende al) Æneas, doór 't verhalen
 Van 't gódd'lyk nóódlót, heéft zyn ballingschap ontdekt.
 712 Zwygt na 't besluit ten leste, en hy ter rust vertrekt.

† Hic la-
 bor extre-
 mus, lora-
 garum
 bac meta
 viam.

Einde des derden boeks.

P. VIRGILIUS MAROOS

Vierde boek van

Æ N E A S.

Kórt inhóud.

D *Ido op den vorst verliefd, van zuster werd ontfteken
Tót d' echt, waar Iuno zoekt met Venus af te spreken :
Op dat Æneas nóit zóud' naar Itaal'jen gaan.
Doór onweér, onvoórziens, malkander treffen aan
Ter jacht, in een spelonk: Iarbas, die 't wangonde,
Klaagde aan Iupyn. Merkuur uit d' hemel werd gezonden
Met last, hy wykt uit 't land: de vorst 't bevel aanvaard
Doór wanhoóp Dido als dul, zich móord met eigen zwaard.*

M Aar lang nu zwaar gequetft, doór liefd', de koninginne,
Haar wonde in d' aders voed; en heim'lyk quynd van minne.
Des mans veêlvuld'ge deugd, 's volks lóf, óók t' elkemaal
Schiét in den zin: zeer diep, zyn wezen, en verhaal 4
Staan in haar hart geplant: †de zórg niet wel doet rusten.
Als 's and'ren daags, bescheên zons lamp des werelds kusten,
En van den hemel schoóf de daag'raad, t' vóchtig klee'd;
Sprak haar liev' zuster aan, ontzind, met deze reêd': 8
Wat, Anna zuster! doet my waakken, en dus schromen?
Wie is 't, die zyn verblyf heêft in ons hóf genomen?
Hoe kloek is hy ten fryd! hoe braaf in zyn gelaat!
K Geloóf (en niet vergeêfs) dat hy uit Goón ontftaat: 12
† t Blóó hart meld 't oneêl bloed. Och! hoe doór wat gevaren
Gefóld is! en wat kryg volvoerd heêft, hy verklare!
Zóó vast en onbeweêgd myn opzet niet en stond
Om nóit te paren meer aan een, doór tróuws verbond, 16

† Nec
placidum
membris
dat cura
quietem.

† Degene-
res ani-
mos timor
arguit.

- Na dat my d' eerste' liefd', had doór de dóód bedrogen ;
 † En Zóó my niet den echt, had tót beróuw bewogen :
 Deze eene mislag 'k zóu, nóch licht lyk brengen vóórt.
 20 Anne (ik 't u zeggen zal) na myns mans droeve móórd,
 Sichæus, en d' hófs-goón met broeders bloed bedropen ;
 22 Trok hy alleen myn zin, en 't slibb' rig hart geropen
 Weer heeft tót min : † k voel dat van liefde, als eertyds, k blaak.
 24 * Maar liever levend ik, diep onder d' aarde geraak,
 Of Góó almachtig moet met blixem my vernielen,
 Of my in d' afgrond zend by d' helsche bleeke zielen ;
 Eer ik, ó schaa'mte ! u s'henne, óf lósbreke uwe wet :
 28 Hy trok myn liefde, op wien 'k myn zin eerst heb gezet ;
 Laat hy die in zyn graf altyd by zich behóuwen.
 30 Zóó sprekend', tranen doet zy op haar boezem dóuwen.
 Anne antwóórd : Zuster ! die 'k meer min, dan 't licht dat schynd,
 32 Blyft gy dus staags alleen, uw' jeugd in druk verdwynd :
 † Gy lieve kind'ren nóit zult zien (des huw' lyks vruchten) :
 34 Meend gy, dat uws mans geest daarom in 't graf zóu zuchten ?
 En 't waar zóó : geen man óit bewoóg uw treur' ge bórst,
 36 Nóch Jarbas, nóch Liby'er, nóch eenig Afryks vorst
 Ryk in veél zegepraal, van Tyriers afgeslagen :
 * Zult gy nu volgen niet uw eige wel behagen ?
 Komt u in geen gedacht, wat land dat gy bewoónd ?
 40 Getuulsche steên zyn hier, 't vólk zich onwinn'lyk tóónd ?
 Breid' lóóze Numidy'ers, zandplaats nóit aan te lóópen :
 De zandzee dórré en dróóg, daar wyt de Barceên stroópen.
 Wat zal ik zeggen van den kryg, die Tyrus wacht,
 En broeders dreigement ?
 44 Voórwaar 't schynd 't Góó zóó stierd, en Juno 't dienstig acht,
 Dat die Trojaansche vloót, doór d' wind, hier wierd gedreven.
 Hoe zult gy, zuster, nóch deéz' stadt en 't Ryk verheven
 Doór zulk een huw'lyk zien ? hoe gróó't Karthago in eer
 48 Uitmunten zal, versterkt doór het Trojaansch' geweér ?
 Zoekt slechts van Góó verlóf met óff'rande en gebeden,
 Den gást hier wel onthaald, tót 't blyven geéft hem rede,

† Si non
 pertasum
 thalami.
 redague
 fuisset.

† Agnosco
 veteris ve-
 stigia
 flamma.
 * Sed mi-
 hi vel tel-
 lus optem-
 prius ima
 dehiscat.

† Nec dul-
 ces natos,
 Veneris
 nec pre-
 mia noris.

* Placito-
 ne etiam
 pugnabis
 amori ?

Terwyl Orion buid, de winter buldrig ftryd

Op zee, de vloót gekrenkt, en 't weêr geen zeilen lyd.

† Doôr deze wóorden, heêft zy 't hart tót minne ontfteken,
Gaf aan 't beducht gemoed zóó hoóp, dat fchaamte afweke.

Zy eerft te kerkke gaan, men naar Góds zeêg'ning tracht

Voór 't óuter: óók men voór d' wetftelfter Ceres flacht,

Voór vader Bachus en Apóll', naar plicht, keur fchappen:

Voór Juno óók boven al, by wien nóit d' echtszórg flape.

De fchóónfte Dido, zelf de fchaal in d' handen fluit,

En tuffchen d' horens van een witte koe giet uit:

Of voór der Goden óóg, naar 't vette altaar komt treden.

Een dag om t' óff'ren fteld, en gaapt naar d' opgefneide

Bórfst van het óffer-veê, vraagd' t' lillende ing'wand raad,

Och wich'laars blind van zin! *kerk, of beloôft', wat baat

't Een razend' minnares? † 't merg werd terwyl verflonden

Doôr mins-vlam, en bedekt leêfd in haar bórfst de wonde,

Dido ongelukkig blaakt, lóópt doôr de ftadt ontzind,

(Gelyk in 't Kreêtsche bosch, wanneer een fchicht, in 't hind,

Van verre en onverhoeds, den jager heêft gedreven,

Niet wetende, waar dat was 't vlugge ftaal gebleven,

Zy vlucht doôr wildernis, en doôr 't Dicteêfsche wóudt;

Terwyl het dóód'lyk riet ftand in haar zyde hóud.)

Nu zy Æneas leid met haar, langs al de veften,

Tóónd ftads gebóuw, en fchat van het Sidonfch gewefte.

Te fpreken zy begint, blyft fteken in 't verhaal.

Den avond vailende, verlangd naar 't zelfde maal:

Eifcht zinnelócs nóch eens te hóóren, hoe te gronde

Ging Troje, fen ziet hem weêr de wóorden uit den monde.

Na 't fcheiden var der difch, als nóch niet fcheên de maan,

† En 't dalende geftarnt' ried om t'er ruft te gaan:

't Hóf ledig, z' eenzaam treurd, en is naar 't bed geweken;

Mift hem, in 't afzyn ziet en hóórd hem óók nóch fpreken,

Of hóud Askaan op fchóót (bekoórd doôr 's vaders beêld)

* Op dat, te gróót haar liefd', dus listig zy beftreeld.

† His di-
ctis, in-
censum
ararum
inflam-
mavit
amore.

* Quid
vota fu-
rentem,
quid de-
iubris ju-
gant?

† Est mol-
lis flam-
ma me-
dullas
Interea,
† Tacitum
vivit sub
pectore
vulnus.

† Pendet-
que ito-
rum nar-
rantis ab
ore.

† Sua-
dent que
cadentia
sidera
somnia.

* Infan-
dum si
fallere pos-
sit. amo-
rem.

52

56

60

64

68

72

76

80

84

Geen

- Geen jeugd met wapens speëld : de torens blyven ſteken,
 De havens, 't bólwerk óók, 't geên kryggeweld moet breken :
 Al het geweldig werk men daar ten halven ſtaakt
- 88 Van muuren, toornen, en 't gevaart hóóg opgemaakt.
 Als Jupyns waarde vróuw wift, dat deéz' peft haar ſmette,
 En razende van min, zy op geen faam zóu letten ;
 Saturnus dóchter met dit wóórd, ſpreëkt Venus aan :
- 92 Gy, en uw' zoón (voorwaar met rykken róóf belaan)
 Behalen hier fraeje eer ; een werk, waard te gedenkken :
 Wanneer twee Goden, dus een vróuw bedrieglyk krenkken :
 't Is my niet onbekend, dat gy ons' veften vreefd,
- 96 En 't hóóg Kartaagſch gebóuw verdacht u is geweëft.
 Maar wat zal 't eind tóch zyn ? óf waarom zóó gef treden ?
 Laat 't huw'lyk ſluiten ons, óók liever d' eeuw'ge vrede ;
 †Gy hebt, waar naar uw' hart geheelyk heëft gehaakt :
- 100 *In 't mergt zit d' razerny, en Dido minnend' blaakt.
 Laat mengen wy dit vólk, en t' zaam tót welſtand brengen :
 Óók dat een Phrygiaan daar over heerſcht, gehengen,
 Met wien, in echt mach treên de Tyrſche koningin.
- 104 Maar Venus riekend', dat ſprak met geveinfde zin,
 (Om 't Itaal'jaanfche Ryk aan 't Libyſch' te verbinden)
 Hier dus zeide op : wie is zóó zinn' lóós, dat zóud' vinden
 Dit ſchaad'lyk ? óf daarom óit voeren met u ſtryd ?
- 108 Zóó niet, van 't geên gy zegt, 't geluk 't gevólg benyd.
 Maar 't nóódlót my bedwelmd, óf 't zal Jupyn bevallen,
 Dat Tyrriers en Trojaans bewoónen eene walle ;
 Óók toeftaan, dat zy t' zaam gevoegd zyn doór verbond.
- 112 't Was beft, dat gy als vróuw, 't eerſt ſmeekkende onderftond :
 Ga voór, k zal vólgén. Toen de koon'gin Juno antwóorde :
 Dien arbeid 'k neme op my, maar hoe 't aanſtaand' behóorde
 Gedaan (hóórd tæ) 't zal kórt u werden uitgeleid :
- 116 D' elend'ge Dido zich te gaan naar 't boſch bereid,
 Æneas deſgelyks, om mórgen t' zaam te jagen,
 Zóó rafch de zón op d' aard', doet doór haar ſtralen 't dagen.

† Habes
 tota quod
 mente pe-
 tiſti.
 * Ardas
 amans
 Dido,
 traxitque
 per offa
 furorem.

Een donk're regenbui , met hagel , 'k stórten zal
 Op hen , en dond'ren dan , dat 't daverd over al , 120
 Terwyl men ryd doór 't wóud , en 't wildt beanxt met netten :
 'tGezelschap (tduift're onweêr aanzierende) op vlucht 't zal zettē.
 Dido , en den Tróifchen vorst óók in spelonk by een
 Geraakken . 'k Zal zyn daar : zóó klaar uw' wil my scheên ; 124
 † En met een vaste tróuw , hen dan te zamen voegen .
 Hier , 't bruilóft wezen zal . Dit voórslag , met genoegē
 Stond Venus toe , maar lachte om 't listige bestaan .
 Terwyl de daag'raad quam , en vloóg van d' Oceaan , 128
 De frissche jeugd viel uit de póort (de zon gerezen :)
 D' Massylsche ruiters met jachthonden uitgelezen ,
 Veêl netten , zwynspriets óók beflagen breed van staal .
 De Punisch' heeren staan en wachten voór de zaal 132
 De draal'nde Koningin : daar 't góud , en purper gierde
 Een klepper , die (volmoed) op 't schuimend' mondstuk tierde .
 Verzeld met gróóte stoet , komt zy ten lesten vóort
 In een Sidonischen rók , en gebórduurden bóórd , 136
 Met pylen op haar rugge , en 't góud in 't hair gewonden :
 Een góude gesp óók haar gepurperd kleed opbonde .
 Blyd' Julius en Trojaans , als metgezels , óók gaan :
 Æneas (schóónst' van al) vaart zelf 't gezelschap aan ; 140
 Hy steld zich tusschen 't vólk , en doet 't in órde komen .
 Gelyk wanneer Apól , verlaatend' Xanthus stróómen
 't Kóud' Lyçjen óók , en komt tót Delós ('s moeders grond)
 Dan d' ófferrei hersteld ; om d' óuters g'mengd in 't rond 144
 (Geblankkette Agathyrs' , Dryópsche , en Kreëtsche) baren
 Zeer luide , Cynthus tóp betreed hy , zyn lang' hairen
 Tóit , vlecht die met groen lóóf , en strikt met een góud' snoer .
 Pyls ramm'len op den rug : niet trager vóort óók voer 148
 Æneas : fuit wiens óóg , zóó gróót ontzag óók blonkke .
 Toen op 't gebergt men quam , ter weg af , by spelonkken ,
 Ziet , wilde geiten van de rózzen sprongen neêr ,
 En renden d' heuvels langs : aan d' and're kant vloóg weêr 152

† *Commū-
bio jun-
gam sta-
bilis, pro-
priamque
dicabo.*

‡ *Tantum
agregio de-
cus emittet
ora.*

- De bergen af een troep van harten, die hen stelden
 Op vlucht, doôr 't stovig zand, en doôr veêl vlakke velden.
 Maar 't kind Askaan, beryd' een moedig paard heel bly
 156 In 't mid' der dalen, rend, dan deêz' dan die, voôrby:
 Wenscht een schuimbekkend zwyn (Diaan zóu deel genieten)
 Of wel een rósse leeuw, by 't weêrlóós wildt te schieten.
 De lucht terwyl betreft, te dond' ren hard begint ;
 160 En een slag-regen vólgd met hagelbui en wind.
 Trojaansche en Tyrfsche jeugd, óók Dardaansch' Venus neve,
 Doôr velden overal, hen onder 't dak begeven
 Als metgezels vol vreez'. * Ten berg af stórten zeen.
 164 Dido, en den Tróisfchen vorst t' zame in een schuilhoek treên:
 Eerst gaven teikkens d' aarde, en Juno feests Godinne:
 't Vier straalde, kennis had de lucht van d' huw'lykf' minne,
 De Bergnymphs huilden óók op klippen met geschal.
 168 † Dien dag, was d' eerst' des dóóds, en óorzaak van haar val:
 Geen goed óf quaad gerucht, doet Dido meer bewegen,
 Nóch zoekt vóortaan haar min, zóó heim'lyk meer, te plegen:
 Zy, dat een huw'lyk noemd, haar misgreêp dus bedekt.
 172 Faam, strax de gróótfte steên van Libijê doórttrekt:
 * De Faam, de snelste plaag men van al 't quaad moet achten:
 † Zy doôr beweging groeid, verkrygt al gaande óók krachten:
 In 't eerst, de vreez' haar praamd, ras tót de lucht uitbreêkt,
 176 Treêd' met de voet op d' aard', 't hóófd in de wolkken steêkt.
 Men naar Encelad' zeid en Cæüs, moeder d' aarde (baarde.
 (Doôr Goóns gramschap getergd tót wraak,) haar jongst' toen
 Een gruw'lyk gróót gedrócht, 't geên snel op wiekken zweêfd,
 180 En ras ter voeten is; ('t luid zelzaam) zóó veêl heêft
 Wakk're óógen, tongen, en zóó snat' rende veêl monden,
 Óók open óóren, als op 't lyf, haar veders stonden.
 Het tusschen aarde en lucht, vliegt snorrende by nacht,
 184 Nóit, doôr de zoete slaap, 't gezicht te luikken tracht.
 Op 't bovenste des daks en torens hóóg, by dage
 Hóúd schildwacht, en doet schrik aan gróóte steden jagen;

* Ruunt de
 montibus
 amnes.

† Ille dies
 primus le-
 thi, pri-
 musque
 malorum.
 Causa
 fuit.

* Fama,
 malum,
 quo non
 aliud ve-
 locius ul-
 lum,
 † Mobili-
 rate viget,
 vireque
 acquirit
 eundo.

Zóó leugens , achterklap , als waarheid óók verbreid.
 Doór veêl verscheide spraak , blies deêz' met vrolykheid, 188
 Al 't vólk gelyk in 't óór , 't gedaan , en 't ongedane.
 Hoë daar Æneas was gesproken uit Trojanen,
 Met wien te treên in d' echt de schóone Dido zócht.
 En al den winter zy in wellust overbrócht, 192
 Verstrikt doór vuille min , vergetende haar Rykken,
 De snóó Godinne , aan elk dat over al doet blykken.
 Eensgangs zy met een vlugt , tót koning Jarbas keerd,
 †Doór deze maár ontsteêkt zyn hart , en haat vermeerd. 196
 Hy , spruit uit Ammon , en geschaakte Garamantis
 Nymph , honderd tempels heêft zeer gróór (zóó wyt zyn land is)
 Oók óuters , voór Jupyn , met brandend' vier gesticht :
 En toegeheilgd , als Góds eeuwig kerk' lyk licht. 200
 De grond was vet doór 't bloed van 't veê , de blom-pylaren
 Met kranfen veêl geçierd. Men zaid , hy voór d' altaren,
 (Als dul doór 't valsch gerucht) oótmoedig d' hand om hóóg,
 Midde onder 't beêld der Goôn , tót Gód dus biddend' vloég, 204
 Almachtigen Jupyn , wien 't Mauruusch vólk , ter eeren
 Toeplengd op banktapyts nu d' ófferwyn in 't teren,
 Ziet gy dit , vader , aan ? en schromen wy u niet,
 Als 't weêrlicht doór de lucht ? en gy uw' blixem schiet 208
 Met lóózen donder , om slechts aan te jagen vreeze ?
 Een vreemde vróuw , gedwaald aan onze grenzen , deze
 Om klein geld bóude eê stadt : wien strand , bequaam voór ploeg,
 En wett' ge plaats men gaf , zy af ons huw' lyk sloeg, 212
 En heêft Æneas tót een vorst haars Ryks doen stellen.
 (Dien Paris , met zyn halfgemande metgezellen)
 Die balzemd 't hair , om kin Meöón'schen myter bind,
 Geniet nóch een geschaakt vrindinne ; en wy gezind 216
 Tót giften in uw' kerk , naar yd' le lóf maar trachten.
 Dus biddend' voór 't altaar , hem , Gód van alle machten
 Verhóórde , op 's konings stadt sloeg óók zyn óógen neêr
 En die gelieven , niet waardeêrend' naam óf eer. 220

†Incendit-
 que; ani-
 mum di-
 etis, atque
 aggerat
 iwas.

- Toen spreekt Merkuur dus aan , en laft dit uit te werkken :
 Gaat , zoón , roept weften windt , en afglyd op uw' vlerkken :
 Zeg den Dardaanfchen Prins (die by Tyriers verbeid
- 224 T' Karthaag' , naar fteden óók niet ziet hem toegeleid
 Doór 't nóódlót) en gezwind draagt over deêz' myn wóórden.
 Ik uit de fchóónfte vróuw zyn moeder , anders hóórden
 Van hem ; is daarom hy tweereis den Griek ontvlucht ?
- 228 T' Itaal' jen heérſchen zóud' , van heérſchappy bevrucht,
 En krygsmoed briefchende , óók 't geflacht hy vóórt zóu zetten
 Uit Teugers ſtam , en gantsch de wereld ſtellen wetten.
 † Zóó d' eer van zulk een zaak , zyn hart niet pórred aan,
- 232 † Nóch eigen lóf beweêgd , dien laft om te beftaan ;
 Of vader aan Askaan miſgund den burg van Rome ?
 Wat bóuwd hy ? met wat hoóp , blyft by een vólk te ſchromen ?
 Ziet hy naar geen Auloónſch' ſpruit , óf 't Lavynſche land ?
- 236 Dat 't zeil ga. Dit is 't flót , zyt myns bevels gezant.
 Zóó ſprak hy. 's Vaders laft de zoón zoekt te volvoeren,
 En aan zyn voeten , doet de gulde vleugels ſnoeren,
 Met welke , doór de lucht , hy zynen weg aanvaard
- 240 Als op een ſnelle windt , licht over zee en aard' .
 Toen nam zyn roed' : waar meêd' de blekke ziels hy roepe
 Uit d' afgrond , en weêr naar de droeve hel verſchoepe :
 Wekt flaap , en weêr beneemt , 't gezicht aan dóóden geêft.
- 244 Daar ſteunende op , betemd den windt , doór d' nev'len zweêfd.
 Den rug en ſteilen tóp des harden Atlas , lagen
 Hem , vliègend , ras voór 't óóg , wiens kruin den hemel drage :
 't Pynboſſig Atlas hóófd , met duift're wolk' bezet,
- 248 Werd doór ſlagrege en windt , rondom altyd geplet.
 De ſneeuw zyn ſchouders dekt ; de ſtróómen ſteil afdryven
 Van gryzerts kin , en 't ys zyn rouwen baardt verſtyve.
 Op wickken hangende , eerſt hier , die Cyllener ſtond :
- 252 Van daar , plóts naar de zee , geheel zich zelve zond :
 Gelyk een vogel , die om d' oevers en viſrykke
 Steenrótzen , laag by zee , al vliègend' hene ſtrykke :

† Si nulla
 accendit
 tantarum
 gloria ve-
 rum :

† Nec ſu-
 per ipſe
 ſua molis-
 tur laude
 laborems.

Zóó tuffchen lucht en aard', vloóg dat Cylleênſche kind,
 En deelde 't zandig ſtrand van Libije, en den wind : 256
 Van 's moers zyde, Atlas als gróót vader hem beſtonde.
 Zóó haaft zyn vlugge voet de hutten raakte, vonde,
 Dat burgt en huis, op nieuws Æneas had gerecht :
 Wiens zwaard, geêl Jafpis was, en g'lyk een ſtar gehecht : 260
 Den langen rók om 't lyf van 't Tyriſch purper blonkke :
 By Dido zelf gemaakt, en van haar hem geſchonkken,
 Oók ryk'lyk gebórduurd deeze gifte met ſijn góud.
 Hy ging hem ſtrax dus aan : Gy nu de grond bebóuwd 264
 Van 't hóóg' Karthago ? en tracht een ſchóóne ſtadt te maakken
 Ter liefde eens vróuws ? óch gy verzuimd uw Ryk en zaakken !
 Uit d' held'ren hemel my zelf Godens koning zend,
 Tót u, die d' aarde en lucht, naar zyn behage, omwend : 268
 Hy laſt, dat 'k zyn gebód, ſnel doór de lucht, doen wete.
 Wat ſticht g' in 't Libyſch' Ryk ? waarom daar tyd verſleten ?
 Zóó d' eer van zulk een zaak, u niet ter harten gaat,
 Nóch eigen lóf beweêgt, dat gy dit werk beſtaat ? 272
 Ziet naar opgaand' Askaan, naar Julius uw's hoóps erve,
 Om wiens hóófd, 't Róóms gebiedt en 't Itaal' jaans Ryk, zwerfen.
 Met diergelykke mond, Cylleênſchen jong'lingk ſprak,
 Zyn ſterf'lykke gedaante, in 't mid' zyns reêds, verſtak, 276
 En hóóg in dunne lucht, uit d' óógen weêr verdwene.
 Æneas, zin' lóós ſtond en ſtom, om 't geên verſchene :
 † tHair reez', doór ſchrik, om hóóg, de tong geen galm koſt ſlaan:
 Verbaafd, doór Góds bevel en zóó een gróót vermaan, 280
 Hy haakt 't vermaak'lyk land zeer haaftig te verlaten.
 Wat zal hy doen ? waar meêd', kan koningin bepraten
 Nu razend' doór de min ? hoe vangt hy aan 't begin ?
 Maar hy, nu dus dan zóó, bedenkt de zaak met zinn : 284
 By een veêl dingen rukt, en alles overwege.
 't Stuk weêrzyds wel bedócht, ſcheên beſt tót dit genegen :
 Roept Mneſtheus, en Sergeſt, den ſterkken held Kloanth :
 Dat vaard'gen ſtil de vloót, en maats doen gaan naar ſtrand : 288

† *Arrecte-
 que horra-
 re coma,
 Et vox
 faucibus
 haſit.*

- Dat d' óirzaak veinzen, óók hun wapens maken reede:
 Hy midd'lerwyl zal tót d' onnóóze le Dido treden,
 Die van zóó gróóte liefd', nóit scheuring en verwacht,
 292 Wanneer men zachst van luim haar om te spreken acht,
 En zien, hoe deze zaak best uit zal mogen vallen.
 Blyd' s'trax voldoen 't gebód, en zy g'hóórzamen alle.
 De koningin *(wie een verliefd' bedriegen kan?)
 296 Ras merkte hun vertrek: en kreëg eerst lucht daer van.
 Vreesd' 't geën was buiten vreez', de zelve qua faam bróchte
 Mede aan, men óók de vloót reed maakte, en 't zeil gaan zóchte.
 Lóópt, doór de gantsche stadt, vergramd, en raad lóós raafd.
 300 G'lyk op 't driejarig feest van Bacchus, hóld verbaafd.
 Een Thyas, doór 't geluid beroerd der heil'ge bellen,
 Daar haar Cithæron's nachts, al schreeuwend', dach doet stellen.
 Ten lest, spreëkt zy nóch eerst aldus Æneas aan:
 304 †Te kunnen veinzen 't stuk, liet gy u voór dat staan
 By my, ó tróuw lóós? en zoekt stíl myn land te derven?
 Kan Dido u hóuden niet, die deërlyk nu moet sterven?
 Nóch onze liefde, óf tróuw, geveft weleer met d' hand,
 308 Dat gy, by winter-tyd, uw' vloót tót zeilen mand,
 En met een nóórd'sche bui, op zee u wil begeven?
 O wreed-aard'! zóó gy niet naar vremde kusten dreve:
 Of 't was nóch wat, indien het óude Troje stond,
 312 En, doór de woefte zee, gy dan dat Troje vond.
 Vlucht gy van my? 'k bidde om uw' tróuw belóft, myn treuren,
 (Naardien, elendig my, niet goeds meer kan gebeuren)
 Om onze bruilóft, en óók om ons huwelyk,
 316 Zóó 'k iet aan u verdiende, óf vrindschap, in myn Ryk
 'k óit u beweëz: erbarm u over myns huis schade,
 Zet 't uit uw' zin (zóó doór 't gebed grypt plaats genade.)
 Om u, 'k ben by Liby'ers en dien Numydschen vorst,
 320 Oók by Tyriërs in haat. Om u, mede is bemorft
 Myn eer: daar tót 't gestarnt, myn naam en faam eerst schenen.
 O gáft! (want nu den naam is van gemaal verdwenen).

* Quis
fallere
possit
aman-
tem?

† Dissi-
mulare
etiam
sperasti,
perfidie,
tantum
Posses-
sas?

Aan wien gy my ten róóflaat , die nu fterven moet ?
 Wat wacht ik ? dat myn broer Pygmalion omwroet 324
 Myn vette ? óf my Getuulſche Iarbas voerd gevangen ?
 Had ik , voór uw vertrek , uit u een vrucht ontfangen :
 Of ſpeelde in 't hóf een klein Æneas , tót myn tróóft,
 Wiens aanzicht maar alleen verbeelde 's vaders króóft : 328
 Zóó ſchene ik nóch gevat , verlaten , óf bedrogen.
 Dus kermd' ze. Van Jupyn hy aangemaand , zyn óógen
 Tóónde onbeweêghd , en krópt de zórgh kloekmoedig in.
 Antwóórd , ten leſte , in 't kórt : dat gy , ó koningin, 332
 My hebt doór gunſt verplicht , en waarlyk moógt vertellen,
 k Nóit lóóch'nen zal : maar in gedachte Elife ſtellen,
 Zóó lang 'k my zelfs geheug , óf in 't lyf adem blaaft.
 k Zal ſpreken kórt ter zaak. k Heb nóit ter ſluik verhaaft 336
 Myn vlucht , beêld 't u niet in : nóch onder ſchyn , k u minde,
 Van tróuwen , óf óit zócht 'k my , doór belóft' , te binden.
 Zoo Godens nóódlót my liet naar myn wil begaan,
 En mocht naar eygen zin , myn zaak ik vangen aan : 340
 k Zóude eerſt , de Tróíſche ſtadt en d'ov' rige bekenden
 Weêr rechten : Priams hóf ſtond lang hóóg over-ende,
 En voór verwonnen , k zelf had Pergamum doen ſtaan.
 Naar gróót Itaal'je , maakt Gryneêſche Apóll' vermaan, 344
 't Lyçíſche orakel óók laſt derwaarts heên te dryven.
 Daar 't hart , daar 't vaderland. Doet u , 'tKartaaagſch' hóf blyven,
 En die Libyſche ſtadt , die uit Phoenice zyt :
 Dat neêr Trojanen ſlaan (waarom werd zulx benyd) 348
 Op den Auſoónſchen boóm? k mach vry óók vrend land zoekē.
 Zóó dikmaals 't veldt , met dauw en ſchaduwe overtroekken
 Werd van de nacht , en ſtar klaar ſchynt , d' onruſt' ge geeft
 Myns vaders my vermaand , en maakt in ſlaap bevreeſd : 352
 Oók 't kind Aſkaan my wekt , en zoóns verongelykken,
 Wien , 't land beloófd 'k ontrekke , en al d' Hefpeêrſche Rykken
 By myn , en zoóns hóófd , k zweêr , dat óók den tólk der Goôn,
 Snel van Jupyn doór d' lucht gezonden , 't heêft geboôn. 356

- Dien Góð, in helder licht, de muur ingaande, ik vonde
 En zag: óók zelf zyn stem, met d' óóren, klaar 'k verstónde.
 Laat af, maakt my, nóch u, niet moe meer met uw' klacht:
 'k Zoek niet van zelfs Itaalje.
- 360 Zulx zeggende, al een póós z' hem aanzag, met veracht
 Gezicht, dan hier dan daar, 't óóg draijend' zonder spreken,
 En hem doórkeék, zy toen dus uitborst gram ontsteken:
 O trouw'lóós! Venus is nóch moeder, nóch Dardaan
- 364 Uw' vader, maar gy zoóg de tygers uit Hyrkaan,
 De gruwzaam Kaukas' u, en rótzten mosten baren.
 Want wat veinze ik? óf my, tót gróóter smaad, beware?
 Veranderd hy 't gelaat? óf om myn tranen zucht?
- 368 Schreid hy medóógend wel? óf schynt om 't lief beducht?
 Waar over klaage ik eerst? Nóch vaâr Saturnus zone,
 Nóch Juno gróót van macht, nu, nu dit stuk verschóonen.
 †Vast, nergens tróuwheid staat. Hem arm, aan 't strand geraakt
- 372 'k Ontfinge, en zinlóós 'k heb deelachtich 't Ryk gemaakt:
 'k Holp zyn verlore vloót, de maats van dóód 'k bevryde.
 Och! 't gaat myn zinnen aan. Nu hy Apól belyde,
 Nu vóórtbrengt 't Lycifch lótt, nu Góds-tólk van Jupyn
- 376 Doór d' lucht, met 't wreed bevel, gezonden zaid te zyn.
 Quansuys, 't is Godens werk: deêz' zórg doet hen niet rusten.
 Nóch 'k hóude u, nóch uw' wóórd my 't wederleggen luste:
 Zoekt 't Ryk ter zee: ga, vólg Itaaljen tegen wind.
- 380 'k Hoóp tusschen klippen gy (zóó wraak by Goón men vind)
 Nóch zult uw' straf voldoen, en Dido dikmaals noemen.
 Met zwarte fakkels 'k zal, afzynde, óók by u koemen:
 En als de dóód, myn ziel doen scheiden heeft uit 't lyf,
- 384 Zal by u zyn myn geest: *gy boeten 't bóós bedryf.
 By d' onder schimmen, moet ik dit gerucht nóch hóóren.
 Zóó sprekend', brak haar reéd half af, en doór 't verstoren
 Bezweék, en uit 't gezicht vertrok, óók hem verliet,
- 388 Die nóch veél t' zeggen had, dan dorst doór vreeze niet.
 Haar slaauwe leden strax staat-joffers onderschragen,
 En in de marm're zaal, op 't ledekant haar dragen.

‡ *Nus-*
quam tu-
ta fides.

* *Dabis,*
improbe,
panas.

Hoewel Æneas zócht te tróóften 't droeve hart,
 En af te wenden, doór zyn reden, alle smart. 392
 Hy zuchtend' zeer, van liefd' scheên klein gemoed te worden;
 Nóchans volbrengt 't bevel der Goón, naar vloót toe porde.
 Toen vielen aan Trojaans; men gróóte schepen wond,
 Met yver versch geteêrd, by hóóge vloed, van grond: 396
 Zy, riemen ruig van loóf en rouwe balkken, brachten.
 (Graag tót 't vertrek) uit 't bosch.
 Men hen verhuizen zag, en uit de stadt zóó jachten:
 Gelyk de mieren, als beplond'ren hóópen graan,
 (Voór vórst bezórgd) 't welk zy in diepe holen slaan: 400
 De zwarte bende gaat te veld langs smalle paden,
 Vervoerd den róóf doór 't gras. Veêl, 't graan (te zwaar om ladē)
 Vóórt duwen met hun schóft: een deel voerd 't leger aan,
 En dryft de tragen vóórt: † 't pad róókt van al 't begaan. 404
 † *Opere omnis se- mita fer- ver.*
 O Dido, ziende dit, hoe smertend 't uw' gevoelen?
 Hoe luide kermde gy, als wyt op 't strand zulk woelen
 Zag, van de hóógte uw's slóts, en zóó hóórde onder een
 't Geraas en 't gróót getier, langs al de zeekant heên? 408
 † *Improbe amor, quid non mor- talia pe- clora co- gis?*
 † O onbeschaamde min! hoe kunt gy menschen dwingen?
 Dan werd ze tót gesmeek gepraamd, dan weêr te springen
 In 't traanbad: voór de liefd' zy ned'rig valt te voet,
 † *Nec quid in- expertum frustra moritura relinquat.*
 † Niet onverzócht en laat, vergeêfs, die sterven moet. 412
 Ziet Anna, hoe elkeen zich laat op d' oevers vinden,
 En spoed van alle kant: nú wacht het zeil naar winden,
 Matroës verheugd, bekróónd 't schip met een rozenhoed.
 Had ik te voór verwacht zóó droeve tegenspoed, 416
 'k Verdroeg ze, zufter, óók. Maar, Anna, my elendig
 Dit een doet te geval: gemerkt dat hy tróuw-schendig
 Alleen uw' vrindschap zócht, en 't heim'lykste u beleêd:
 Wanneer aanspreêk'lyk is, zyn luim alleen gy weêt. 420
 Dien trótzzen vijand, gaat demoedig, zufter, spreken.
 'k Zwoer met de Griekken niet in Aulis, om te breken
 't Trojaansch geweld, óf vloót naar Pergamum ik zond:
 Nóch 's vaárs Anchises afch, óf beend'ren 'k heb ontgrond. 424

- Waarom, staat af zóó wreed te luiften naar myn bede?
 Waar jacht hy? dat dit laatst, ter liefd' zyns drouw' liefs, dede:
 En wacht, tót zyn vertrek, bequamer wind en weêr.
 428 Om tróuw voórgeand', die valsch hy brak, ksmeeek nu niet meer:
 Of dat 't schóón Latium hy derve, óf 't Ryk laat varen:
 'k Eisch maar wat tyds en rufts, dat d' razerny bedare,
 † En myn fórtuin my leerd in tegenspoed geduld.
 432 'k Bid dat deêz' jongsten dienst, aan zuster tóónen zult,
 't Welk, als gy hebt gedaan, 'k zal 't, dankbaar, nóit vergeten.
 Dus bad ze, en deze klacht de droeve zuster weten
 Deêd, gins en weêr, aan hem. † Maar hy werd niet verzet
 436 Doór 't kermen, óf bemurwd, hóórd óók naar geen gebed.
 't Nóód-lót 't weêrstaat, en Gód stópt zyn beweêg'lyke óóren.
 Gelyk, op d' Alpes, t' zaam de nóorde winden schoren,
 Om een bejaarden eik, ten stryd, nu hier dan daar,
 440 Doór kracht, te roeijen uit; hy schud, doór 't gróót gebaar,
 Dat d' aarde werd wel dicht met bladeren bedropen:
 Dóch taai staat aan de róts, wiens wórt len zyn gekropen
 Zóó diep in d' afgrond, als de kruin steêkt hóóg in d' locht.
 444 Alleens, geduirig óók, met kermen, men bevocht
 Rondom dien held, en hy bezeft kloek al de lasten:
 † Maar 't hart blyft onvermurwd, nóch op haar tranen pafte.
 D' ong'luk'ge Dido toen met schrik, 't geên most geschien,
 448 Bespeurd, wenscht om de dóód: en walgd van 't licht te zien,
 Waar doór ze, in 't opzet haast, om van deze aard' te scheiden,
 Als op 't altaar haar gift zy om t' wieróókken leide,
 Zag (t' yfd wanneer men 't zegt) dat d' heil gē drank toen zwert,
 452 En den gestórten wyn, in bloed veranderd werd.
 Aan niemand dat gezicht, nóch zuster woud' vertellen.
 In 't hóf stond, boven dien, een marmere kapelle,
 Ter eer haars voórge mans, d' welk' zy zeer heer'lyk vierd,
 456 Met vellen wit als sneeuw, festoens, en loóf geçierd.
 't Geroep, en stem haars mans, t' scheên dat men hier uit hóorde,
 Zóó als de donkk're nacht 't licht op de wereld smoorde:

† Dum
 mea me
 victam
 doceat
 fortuna
 dolere.
 † Sed nul-
 lix illo mo-
 vetur
 Fletibus,
 aut voces
 ullas t ra-
 ctabilis
 audit.

† Mens
 immota
 manet,
 lacryma
 voluntur
 inanes.

Op 't dak óók 't lykklagt zong, dikmaals met lang gehuil
 En jammerlyk gesteên, den nacht-eenzaam gen uil. 460
 Veel meer voórspelling der waarzegg'ren doet haar schromen
 Te voren uitgeleid: Æneas zelfs, in 't dróómen
 Steurd wreed het razend' wyf, zy dunkt, men haar verlaat
 Altyd alleen, en dat ze een langen weg ingaat 464
 Staag ongevolgd, óók zoekt Tyriërs in die woestyne.
 G'lyk Pentheus, zin' lóós, ziet twee zonnen t' zamen schynen,
 En 't heir der razernien, óók Thebens twee ten tóón.
 Of als, staande op 't tooneel Orest' Ag'memnons zoón, 468
 Vlucht voór zyns moeders schim, met tórts en zwarte slangen
 Gewapend, daar de deur d' wraakgier'ge vloekken prangen.
 Als nu de dolheid haar bevangt, en droefheid krenkt,
 Te sterven zy besluit: maar eerst by haar bedenkt 472
 Wanneer, en hoe: dus gaat haar droeve zuster spreken,
 † En, doór verheugd gelaat, weêt 't opzet te verſteken.
 † Heb nu gevonden 't padt (zyt zuster blyd met my)
 † Of hy, geeft zich my weêr, of 'k moet van hem zyn vry. 476
 † Omtrent Oceaans eind (het veerft' gewest der moren)
 Waar dat de zonne duikt: en Atlas d' hemel schore
 Vol blakende gestarnte, óók op zyn schouders wend.
 Hier, uit 't Maffylsch geslacht, een Priersterin men kend, 480
 Van Hesp'rus dócht'ren kerk bewaakster, die óók voede
 Den draak, en al 't gewyd góude oóft des bóóms behoede,
 Óók vocht' gen honing ſtróide, en eul, die ſlaap brócht aan.
 Deêz' roemd met tóóvervaarz', 't brein van de liefd' t' ontslaan, 484
 Wie z' wil: maar and'ren weêr, met minne-drift te plagen:
 Kan ſtróómen tegen ſtaan, 't gearnt te rugge óók jagen:
 En wekt nacht-geesten op: d' aarde onder hare voet
 Gy loeijen ziet, 't gebóómt, ten berg af, dalen doet. 488
 'k Roep', lieve zuster, u en Goden, tót getuigen,
 Uw' leven óók, hoe nóód' tót tóóver-kunft 'k my buige.
 In 't hóf, gy, onder d' lucht, een hóut-vier heim'lyk recht:
 't Geweêr, 't welke in de zaal dien gódd'lóós' liet, dat legt 492

- Daar op, óók 't bruilóftsbed ('t beginzel myner quaden)
 Met al zyn kleed'ren : want de Priest'rin vind geraden,
 En laft , men 't goed van dien eerlóózen guit verbrand.
- 496 Dit zeggend' , zweêg ze ftíl : †ftrox greêp haar bleekheid ftand. † *Paſſor*
 Anna evenwel niet dócht, dat doór nieuwe ófferhanden, *ſimuloc-*
 De zufter t' ſterven zócht : nóch dolheid zóó t' aanranden, *cupat ora.*
 Of zwaarder vreesde , als 't was , omtrent Sichæus móórd.
 Daarom vaardze aan 't bevel.
- 500 Maar Dido , in d' hóf kappel , 't hóut , onder d' hemel , vóórt
 Gebrócht op hóóp, óók 't denn' gebóomt doorkliefd en eikken,
 Beſpand de plaats met kranf , en met Cypres (tót teikken ;
 Van róuw) bekróond : daar op , 't gelate zwaard , en 't kleed,
- 504 En 't beêld op 't bedde óók fteld , als die 't aanftaand' wel weêt.
 D' altaren ftaan rondom , Priest'rin, drie honderd Goden,
 D' helvoôgd en mengelklomp, in 't lang hair heêft ontboden,
 Hekaat' driehóófdig , óók drietroón'ge maagd Diaan.
- 508 't Geveinfde nat zy ſprengd , óf d' helbron dat gaf aan.
 Men melk van zwart vergift , en jeugdig kruid (doór 't zeiffe
 Van koper afgemaeid) by maan'ſchyn doet naar eiffchen.
 Men zoekt óók 't vlees uit cen jong voóls voórhóófd gefneên.
 En d' moeder eerft ontrukt.
- 512 Zelf Dido , omtrent d' altaars , bar'voets met 't eene been,
 En zuiv're hand , en graan , in ongegóorde kleeden,
 Bewuſt van 't eind , heêft , tót getuig' haars dóóds , gebeden
 't Geſtarnte en Goôn : óók zóó , voór g'lieven ſlim geêcht
- 516 Nóch gódheid zórgd, dat denkt, op die pleêgd' 't tróuwſte recht.
 't Was nacht , de wereld doór , geruſt te ſlapen zóchte
 Den moeden menſch , nóch boſch óf ſtuirſche zee, vóórtbrochtē
 Geruiſch : als het geſtarnt draeid onder d' middellyn :
- 520 En als zwygt 't gantsche land , ftíl veê en vog'len zyn,
 Oók wat zich hóud in 't meir , en neſteld in de heggen
 En ruigte , doór de ſlaap zich zórg'lóós nederlegge
 In duif'tre nacht , en elk de zwarigheid vergeêt.
- 524 Maar d' ongeluk'ge Dido alleen , ten ſlaap nóit treêd,

Of óit in flum' ring raakt , nóch 't óóg, óf 't hart kan rusten.
De zórg verdubbeld, en de min woed in onlusten,
Wanneer ze weêr opbor'ld, en stróómd in gramschaps vloed.

‡ Sic adeo
institit,
fecumque
ita corde
volutat.

‡ Zy styf blyft by 't besluit, en wrókt in haar gemoed :
Wat gaan ik aan ? beschimpt, zal 'k d' eerste minnaars zoeken ?

§28

Of om te zyn gehuwd , voór die Nomaden boekken,
Die ik zóó menigmaal , heb tót den echt bespót ?

Of zal ik , Yl'jums vloót en 't jongst Trojaansch gebód,
Dan vólgen , om dat ik , met hulp , hun last verlichte,
En haar genote deugd , zóó dankbaar , doet verplichten ?

§32

Neêmt , 'k woude : in trótze vloót , wie een begekete zóu
Dóch nemen aan ? óch weét gy 't niet , verlore vróuw,

§36

Nóch 't eed'lóós werk voeld van Laömedons geslachte ?

Wat dan ? met bóótslui zal 'k alleen , die hen blyde áchten,
Op vlucht gaan ? van Tiriers , ontblóót , en van myn macht,

'k Hen vólgen ? zal 'k ter zee weêr brengen , die 'k met kracht,
Uit Sidon heb gesleipt , en tót de vaart bewegen ?

§40

Sterf liever naar verdienst ; kórt droefheid met uw' degen.

Bewogen , doór myn traan , gy zuster , my eerst ried

Dul lievend tót dit quaad , en tót myn vijand stiet.

§44

Mocht ik niet ongetróuwd , zóó zonder laster leven,
(Gelyk het wildt gediert) om aan geen last te kleven ?

'k Heb niet Sichæus lyk , myn tróuw (beloófd) voldaan.

‡ Zóó gróóte jammérklacht , is uit haar bórst ontstaan.

§48

Æneas , zeker nu haast zeil te konnen maakken,

Op die kampanje sliep , klaar zynde eerst al zyn zaakken.

Aan wien , Góds wezen weêr , met vorige gedaant,

In dróóm zich heeft vertóónd , en hem , zóó 't scheên , vermaand ,

§52

('t Zweêmd alles naar Merkuar , de kleur , de stem , en rede,

De blonde hairen , en jeugds frissche en wakk' re leden .)

Kunt gy , o Godins zoón ! nu slapen op deêz' tyd ?

En ziet gy zin'lóós niet 't gevaar , waar in gy zyt ?

§56

Hóórd gy de winden niet , gewenscht , uit 't westen waaijen ?

Vervloekt verraad en list om Didoós hart nu draeijen,

‡ Tantos
illa suo
rumpēbat
pectore
questus.

- †Bereid tót 't sterven, vloeid de gramschap in 't gemoed.
 §60 Vlucht gy niet snel van hier, nu 't vluchten strekt ten goed' ?
 Gy zult, in roer, de zee vol s'chepen zien, de stranden
 In vlam en vier, óók dat veêl fakkels licht staan branden,
 Indien de mórgenstond, vertoevende, u hier vind.
- §64 Dus pak u heên : *een vróuw niet dan verand' ring mind.
 Zóó sprekende, is hy weêr in duist're nacht verdwenen.
 Verschrikt Æneas, om 't geên schitt' rig toen verschene,
 Rukt 't lichaam uit den slaap, en dryft het bóótsvólk vóórt.
- §68 Roept, mannen, wakker op, brengt riemen buiten bóórd,
 Maakt ras de zeilen lós. Ziet, Gód pórd weêr (gezonden
 Uit d' hóogen hemel) dat (de kabels straks ontbonden)
 Men haastig vluchten zóu. Wy vólgén, heil' ge Gód
- §72 U, wie gy zyt, en bly g'hóorzamen weêr 't gebód.
 Ó staat ons by, en helpt ! laat ons goe wind genieten.
 Dus sprak : en 'tblikk' rend zwaard hy uit zyn s'cheed' liet schietē,
 Hakt met 't getrokke staal, strax al de tóuwen af.
- §76 Elk had gelykke drift, en zich aan 't werk begaf :
 Zy gaven hen van strand : de vloót bedekt de ruime
 Zee : yder roeid, dat 't kraakt, óók 't water bruid en schuime.
 En nu de dageraad, op d' aard' met nieuw gestraal,
- §80 Spróng uit 't saffrane bed van Tithon haar gemaal.
 Zóó haast als Dido zag, by 't opgaan van de zonne,
 Uit 't slóts tinn', dat de vloót, 't wegzeilen t' zaam begonne,
 En haven en al 't strand, van roeijers was ontblóót :
- §84 D' hand op haar schóóne bórst, zy drie, óf viermaals stóót,
 Rukt 't hair uit 't hóófd, en zegt : óch Gód ! zal hy vertrekken,
 En dezen vremd' ling zóó, my, en myn Ryk begekken ?
 Waar zyn de wapens nu ? vólgd 't vólk niet uit de stad ?
- §88 Geen s'chepen brengt men van de werf ? vóórt, vóórt, aanvat
 Al 't brandtuig, fakkels óók, wild' t roeijen straks beginnen,
 †Wat spreek ik ? waar ben ik ? wat dolheid draeid myn zinnen ?
 Rampzaal' ge Dido, u nu het gódd' lóós onheil treft.
- §92 Toen gy den s'cepter gaf, behóórdén 't eerst bezeft.

† *Certa
 mori, va-
 riorque
 irarum
 fluctuat
 aestu.*

* *Varium
 & muta-
 bile sem-
 per
 Famina.*

† *Quid
 loquor ?
 aut ubi
 sum ? qua
 mentem
 insania
 mutat ?*

Ziet

‡ En dex-
tra, fi-
desque.

‡ Ziet hier diens trouw belóft, wie meêd brócht zyn landgóden,
Die met zyn óude vaâr, op schóft, den brand ontvlode,
Kost ik hem scheuren niet, en stróijen in de zee?

Vernielen al zyn maats? Askaan óók doôr de sneê
Des zwaards? dan hem voôr spys, op 's vaders tafel dïsschen?
Maar 't waar zóó: twyfel-stryd doet iemands óógmerk misfen:

Wie vreesden ik, getróóft te sterven? 'k had de vloót

In brand en vlam gezet: de vaâr en zoôn gedóód,
En 't heel geslacht gesmoórd: my dan, op 't vier begeben.
O zon! wiens straal beschóuwd wat werd op d' aard' bedreven;

Gy Juno, die, 't geschil des echts recht scheid, en weêt,
Hekaat' ter driesprongk, die, in stadt, met nachtgalm treêd.

Gy vloekken, graag tót wraak, en Goden van de veege
Elife, neêmt dit aan: keerd, naar verdienst, uw' zege

Van hem: en hóórd myn beê. Zóó 't wezen moet, dat zal

Deêz' bóófwicht komen nóch in havens en aan wal:
Óók dat Jupyns wille eischt, om vast deêz' paal te stellen:

Dat dan, hem dapper volk, met kryg en wapens quelle,

En balling uit zyn land, van Julius liefd' gerukt,

Hy bidde om hulp, óók ziet onwaardig neêrgedrukt

Veel lykken zyns geslachts: als, doôr verdrag van vrede,

Zich vuil verbind, dat dan, nóch 't leven b'hóúwd, nóch steden:

‡ Sed ca-
dat ante
diem, me-
diaque in-
humatus
arena.

‡ Maar voôr zyn dag dat sterft, en onbegraven legg'.

Dit bidde ik, en met bloed 'k bezegel 't laatst' gezeg.

O gy Tyriers! deêz' stamme, en al d' aanstaande neven

Vervólg met haat, ons afch wild dit geschenk tóch geven.

Hebt nóit deêz' volkken lief, nóch maakt met hen verbond.

Och, dat uit ons gebeent een wreêkker maar ontstond!

Die doôr het vier en zwaard, dwingt al de vremd' Dardanen.

Nu, namaals, en wanneer de krachten zulx aanmanen,

'k Bid, 't strand mach tegens 't strand, zeen, stryden tegens zeen,

De wapens tegen 't staal: en neêfs zelf tegens een.

Dit zeggend', draeid haar hart in allerlei gedachten,

't Verdrietich leven zy ras af te scheuren trachte.

596

600

604

608

612

616

620

624

- Toen sprak in 't kórt Barce aan, Sichæus voedster (want
 628 De haar begraven was in 't óude vaderland)
 Wil, lieve voedster, hier myn zufter Anna brengen:
 Zeg, datz' haar spoed, en met stróómwater zich bespreng,
 Oók mê-leid 't ófferveê, en 't zoenwerk voórgenoemd:
- 632 Dat zy, en gy om 't hóofd met d' ófferband, zóó koemt:
 'k Zoek 't heilige begin, 't geên naar behóór 'k bereide,
 † Aan Pluto te voldoen, en van deêz' zórg te scheiden:
 Oók Dardans beêld op 't hóut te werpen in de vlam.
- 636 Zóó sprakze: en d' óude vróuw zich haast, ter been heel stram.
 Maar Dido bevende, en dul doór gruwzame opzetten,
 't Oóg róód opslaande als bloed, de tril'nde kaak, met smetten
 Besprengkeld, en zeer bleek doór die aanstaande dóód,
- 640 De deur van 't binnen-hof met gróót geweld opstóót,
 En hóóg op 't stapelhóuts zy razend klimt, den degen
 Van den Dardaan trekt uit: nóit tót dien eind' verkregen.
 Na dat 't Trojaansche kleeid, en het bekende bed
- 644 Z' hier zag, een weinig toefd, óók neêr, op 't bed zich zet
 Vol tranen en gepeins, en sprak deêz' laatste rede:
 O zoet gewaat! zóó lang, Gód en 't geluk, dat leden,
 Ontfang myn ziel, en my van deze zórg bevryd'.
- 648 † k Heb myn fórtuun gehad, en uitgeleêft myn tyd:
 En nu, zóó zal myn schim, in pracht, ten afgrond dalen.
 'k Zag myn vermaarde stadt en wal, die 'k op deêd' halen:
 'k Heb wraak van myn mans móórd, en broer met straf betaald
- 652 Gelukkig, óch te zeer gelukkig! zóó gedwaald
 Niet die Dardaansche vloót en had aan onze kusten.
 Drukt, sprekend, d' mond op 't bed: zal 'k ongewroken rusten?
 Maar zeid, laat 'k sterven: zóó ? † zóó diend de ziel te gaan
- 656 Naar ónd're. Dat dit vier, op zee, de wreed' Trojaan
 Zelf zie, en overal 't gerucht myns dóóds uitbreide.
 Dus sprak ze, en midd'lerwyl, 't staal in haar boezem dreide:
 Als 't hófgezin, dat zag en 't schuimend' zwaard van 't bloed,
- 660 Haar hande óók uitgestrekt. 't Geschreeuw, zich vliëgend spoed

† Perficere
 est animus
 sinemque
 imponere
 curis.

† Dixi,
 Et quem
 dederat
 cursum
 fortunæ
 peregi.

† Sic ju-
 vat ire
 sub um-
 bras.

† Resonat
magnis
plangori-
bus ather.

Doór al het hóff: 't gekerm, en druk, doór straten vluchten
 Dat daverd d' heele ftadt. De huizen, doór het zuchten
 Der vróuwen, dreunen óók, † de lucht galmd van 't misbaar.
 Niet anders 't zy Karthago, óf 't óude Týrus, daar, 664
 Doór vijand, gingk te gronde: en óf de vlamme, op vlerkken,
 Dul over d' huizen vloóg óók over 't hóogft' der kerkken.
 De zuster 't hóórd', half dóód, lóópt bevende en verschrikt
 Doór 't midden van 't gedrang, klópt voór haar bórst, en prikt 668
 Met nagels 't wezen op, en roept haar, in 't zieltóógen,
 By d' naam: Was 't, zuster, dit? hebt gy my dus bedrogen?
 Dat, doór d' hóuftapel, 't vyer, en d' óuters, my ontftaat?
 Waar van ('k alleen) 'k eerst klaag? hebt, stervend, gy verfmaad 672
 Uw's zusters byzyn? riep gy my niet mê tót sterven?
 Een uir, een smert, doór 't ftaal, had 't leven ons doen derven.
 Brócht ik hier daarom 't hóut, en bad ons landgoón aan?
 Zóude ik, dus wreed gefeld, u hebben afgegaan? 676
 Gy, zuster, hebt u zelf, my, 't vólk, en ftadt verflonden,
 Oók Sidons gantschen raad. Breng water, dat de wonden
 'k Wasch af, en óf zy gaf nóch aafsem, 'k met myn mond
 Die zuigen mach. Dus sprak ze, en op d' hóuftapel ftond 680
 Zy kermende, in haar fchóót d' half dóóde zuster póógde
 Te koeff ren, en omarmd, 't zwart bloed, met 't kleed afdróógde,
 Dido op te slaan nóch zócht 't geloókken óóg, dóch weêr
 Bezweék: de wonde, heêft (gedrukt in boezem) zeer 684
 Gepiept, z' haar driemaal hefte, en leunde op d' ellebögen:
 Weêr driemaal zeêg in 't bedde, en overal, met d' óógen,
 't Licht hóóg aan d' hemel zócht, en zuchte, doen ze 't zag.
 D' almacht'ge Juno toen begaan, doór 't lang geklag 688
 En doór haar harde dóód, uit d' hemel Iris zonde,
 Op dat, uit 's lichaams strik, d' worft'lende ziel, ontbonde
 Mocht zyn: d' wyl zy niet uitgeleêfd, maar voór haar tyd,
 Doór schitt're razerny, de dóód onnóózel lyd. 692
 Proferpina had niet 't blond hair van 't kruin gefchoren,
 Nóch, tót den helfchen poel, haar hóófd gedoemd te voren.

Daerom

Daarom vliegt Iris af, met wiekken als saffraan
 696 Vol dauws, komt, doór de lucht, met duizend kleuren staan
 Recht over Dido's hóofd en tegens zon: toen zeide,
 Doór last, 'k wyd' Pluto 't hair, 'k doe u van 't lichaam scheiden.
 Snyd 't hair, dus sprekende, af. Strax al de warmt' verstyfd,
 700 En weêrom in de lucht, de geest uit d' óógen dryft.

Einde des vierden boeks.

P. V I R G I L I U S M A R O O S

Vyfde boek van

Æ N E A S.

Kórt inhóud.

DE vórst verlaat Karthago, en naar Itaal'je zwiere:
 Doór stórm valt in Sicyl'je, alwaar, met spel, doet vieren
 Zyns vaders jaar-getyd, 't vróuwvólk, gemat ter zee,
 Ontsteekt terwyl de vloót, doór Iris raad, op d' ree.
 Anchises, aan zyn zoón, Iupyns last openbare,
 Dat daar plant 't weêrló's vólk, en met de jeugd vóortvare,
 Maar eerst gaat by Sibylle: Æneas g'boórzaamd' 't wóórd;
 Hy bouwd Aqeste: op d' reis, valt Palinuur uit 't bóórd.

Æ Neas is terwyl, vóórt met zyn vloót gevaren,
 En met een nóorde wind dóórkliet de bruine baren:
 Omziende naar de stad, d' ong'lukk'ge Dido's vlam
 4 Gaf een gróót licht ter zee:†hy d' óirzaak niet vernam
 Van zóó opgaanden brand: †maar wel 't Trojanen dóchten,
 Dat, die bezwalkte liefde en d' harde smerten, bróchten

M 2

De

† Notumque furens quid femina possit, Triste per augurium, Teucrorum pectora ducunt.

†. Qua
 tantum
 accende-
 rit ignem:
 Causa
 later.

De vróuw tót razérny : elk 't als droef voórspoók peild.

De vloót was in het diep , en 't land uit 't óóg gezeild,

‡ Men zag maar zee , en lucht in 't ronde , aan alle gangen :

Een zwarte wolk heêft hem recht over 't hóófd gehangen,

† En viel zóó donkk're stórm , waar 't water schrik af had.

Den stuurman Palinuur , dus op d' hóóg' stuurplegt bad :

Och ! met wat onweêr is de lucht om ons ontfteken ?

Neptuun ó vader ! wat bereid gy ? Naar dit spreken,

Belast men 't zeil bind in , de schóót zet by den wind,

En kloek aan 't riemen valt : toen deze reêd begint:

Ænea gróót van moed , schóón 't Gód , met ons aanspande,

'k Had naauw , doór zulk weêr , hoóp , t' Itaal'jen aan te landen.

† De wind draeid om , en ryft , blaast dwers uit 't westen aan :

De lucht , schynt in een wolk alleen nu te bestaan.

Ons macht is veêl te zwak , om voórwaarts te geraakken.

‡ t Is best , wy die fórtuun bevelen al ons' zaakken :

En vólgén waar ze ons roept. Uw's broeders Eryx strand,

Oók d' haven van Sikaan , 'k giff' hier niet wyt van kant :

Zóó 'k wel der sterren loóp hermeêt met myn gedachten.

Toen vrome Eneas sprak : gy tóónd vergeêfs uw' krachten,

Want 'k lang zag , dat den wind de voórtgang tegenstond.

‡ Verzet uw' koers. Is my wel aangenamer grond,

Waar 'k liever wensch naar toe , nu moede en mak , te varen,

Als die , voór my ten dienst , Dardaansche Açeſt beware ?

En daar 't gebeent' myns vaárs Anchys' rust in den schóót ?

Dus sprekend' , snel voór stróóm , naar d' haven rept de vloót

En vlak voór d' westen wind , die deêd de zeilen wellen :

† Blyde op 't bekende strand , ten leſt hun voeten stellen.

Zóó op 't gebergt , van verre Açeſt' kreêg in 't gezicht

De ſchepen , derwaarts liep , hoe yſſ' lyk , met zyn ſchicht

En 't Libyſch leeuws vel , ſcheên : verwonderd van 't herkómen,

Hy die uit een Tróifch wyf , Krinyſ' óók Gód der ſtróómen,

Is voórtgeteêld , en nóch om zyn voórzaten dócht,

Hun weêrkoemſt heêft begroet , óók aan vermoeide brócht

‡ *Maria
undique,
& undi-
que cali.
† Inbor-
ruit unda
sonebris.*

† *Conſur-
gunt ven-
ti , atque
in nubem
cogitur
aer.
‡ Superat
quoniam
fortuna,
ſequa-
mur:
Quoque
vocat,
vertamus
iter.
‡ Fleſte
viam ve-
lis.*

† *Et tan-
dem lati
note ad-
vertuntur
arena.*

8

12

16

20

24

28

32

36

40

Ver-

Verheugd, veel veldgewas, † en hen met bystand tróófte.

Wanneer de held're zon, des and'ren daags, uit óóste
Verdreêf't gestarnte, op't sstrand Æneas roepen deêd

44 De maats by een, en van een heuvel, sprak deêz' reêd':

Doórluchtig vólk, uit Goôn, en Dardaans bloed onstaandé,
't Jaar heêft zyn lóóp volvoerd, doór't eind van al de maanden,
't Seêr, 't overschót men brócht, en 's vaders heil'g gebeent

48 Ter aarde, óók d' óuters zyn hem toeg'wyd, en beweend.

Nu staat den treurdag haast (zóó 'k niet en miss') te wachten,
Dien (naar 't gebód der Goôn) 'k staag hóóg in eer zal achten.
Schóón, by Getuulsche klippe ik balling was gezet,

52 Of op d' Ióónsche zee, en in Myçeên verlet:

'k Zóud' jaarlyks, myn belófte en staatsy, nóch verrichten:
Gelyk 't behóórd, d' altaars óók met hun gaven stichten.
En nu wy onvoórziens, vrinds haven dryven in

56 By 's vaders lyk en aff", 't geên tegens wil en zin

Der Goden, ik hier niet en óordeel te gebeuren ::

† Zóó laat ons vieren zyn gedacht'nis, zonder treuren:

En eischen spoed'gen wind, óók (stads gebóuwd en kerk)

60 Men jaarlyx, hem ter eer, mach doen dit heilig werk.

Açest een recht Trojaan, twee óssen doet vereeren:

Voór yder schip, en laat uw' land-goôn mede teëren.

Aan dezen disch, óók die Açestes hóud in waard:

64 Nóch boven dat, wanneer de negenst' daag'raad baard

Ter wereld aan den mensch, haar voedzaam licht en stralen:

Zal ik voór die Trojaans, den roeiftryd eerst bepalen,

Die dan is snel ter been, en op zyn krachten stóut;

68 Of met harde óff'leêr' wants te vechten zich vertrouwd;

Of t'hand'len beter weêt den pyl, óf vlugge schichten;

Dat elk komt voór den dag, en prys wacht, naar zyn plichten.

Zwygt nu hier al, en 't lóóf, om uwe kruninen vlecht.

72 Zóó sprekende, op zyn hóófd, hy 's moeders myrten legt.

Dit zelfd' doet Helymus, óók doet het den bejaarden

Açest, en 't kind. Askaan: vóórts al de jeugt 't aanvaarde.

† *Ac festos opibus solatur amicis.*

† *Ergo agite, Et cuncti laetum celebremus honorem.*

Uit die vergadering , met duizenden , naar 't graf,
 In 't mid' van gróóte floet , Æneas zich begaf. 76
 Twee kannen met goe wyn , ter aard' , stórt óff'rende ommen,
 Twee óók met versche melk en heilig bloed ; toen blommen,
 Gódsplichtigh , purp'rig stróid , en dus zyn aanspraak doet :
 Gy , heilig vader , zyt gegroet en weér gegroet, 80
 O 's vaars ziel , geest , en asch ! vergeêfs met my getroekken.
 D' Aufoónschē Tybur'k mocht ('t zy waar die was) niet zoekkē
 Met u , nóch 't land beloófd , óf d' Itaal'jaansche grond.
 Dus sprekend' : zacht , een slang , zich , gróót en slibb'rig , wond 84
 Uit die kapel , om 't graf ; (wien zeve bochten waren
 En krollen in de staart , gleê over al d' altaren :
 Haar blaauwgeplakten rug , met góud beschubt , voór 't óóg
 Zóó zeer geschittert heêft : †gelyk een regenhoóg, 88
 Die tegens d' held're zon , blinkt in verscheide kleuren.
 Æneas stom , doór schrik , van 't geên daar zag gebeuren :
 De slang , met lange streêk , by schaal en bekers kroóp,
 En proefde op 't lest de spys ; strax , zonder quetzing , floóp 92
 Weér in het graf , en liet , doór 't vier ontweid het óuter.
 Daarom , tót 's vaders eer , den Gódsdienst doet nóch stóuter.
 Of 's vaders lykknecht zich , óf geeft des plaats vertóond,
 Hy twyf lend , slachten doet vyf schapen , naar gewoónt , 96
 Vyf runders zwart van rugge , en effen zóó veêl zwynen :
 Daar goôt , uit schalen , wyn , en riep , om te verschynen,
 Des gróóte Anchyses ziel , uit d' afgrond óók zyn geest.
 Elk óffer schonk (naar zyn vermógen is geweêft) 100
 Met blydschap op 't altaar , en rund'ren mede slachte.
 Veêl , op een ry in 't veld , de kop're ketels brachten,
 't Vier stoókt men onder 't spit , en 't ingewand men braad.
 Den dag gewenst verscheên , den negenden daag'raad, 104
 Met een klaar helder licht , aenvoerden des zons paarden :
 Den naam wekt buiren op , de faam óók des vermaarden
 Açests , 't vólk krield op 't strand , om t' zien in vrolykheid
 D' Æneadyns ; een deel tót wórst'len zyn bereid, 108

† Ceun-
 nibus ar-
 cus
 Mille tra-
 hit varios
 ad verso
 sole colo-
 res.

- Men tóond, in 't perk, hoe eerft de winders men zal loónen
 Met purp're kleederen, palmtakken, groene króonen,
 Gewyde tafels óók op een drievoet gefield,
- 112 Daar by nóch, waapenen, véél zilver, góud, en geld:
 †Men blics in, van een hóogt', de fpielen, met trompetten.
 Met zware riemen eerft (gelyk in 't roeijen) zetten
 Vier fchepen in den ftryd, gekeurd' uit al de vloót.
- 116 Den walvifch snel beroeid, voerd Mneftheus, uit wien 't gróót
 Geflacht der Memmen (deêz' haaft Itaal'j aan zal blykken)
 En Gyas voerd de gróót' Chimeêr, 't werk fchynt te g'lykken
 Een ftadt: werd vóort gerukt van jong' Dardaanfche maats,
- 120 Met drie rien riemen hóog: en roeijers t'elkken plaats.
 Sergest', van wien het huis der Sergiën zich roeme,
 Vaart in den gróót' Centaur: Kloanth, van wien gekoemen
 Kluënt is den Romain, de blaauwe Scyll' bemand.
- 124 Daar is een róts, in zee, verre over 't fchuimend ftand,
 Die, 's winters, onder werd gebeukt van d' hólle gólven,
 Wanneer den weften ftórm, de ftarren heêft bedolven:
 By ftíl en effen zee, vlak dan weêr boven leid,
- 128 Waar, menig duikker zich, in zons fchyn, op vermeid.
 Den vader planten doet Æneas, tót een teikken
 Voór al het varend vólk, hier een groen-loófdén eikke:
 Op dat, in d' ommevaart, zyn weêrkomt yder weêt.
- 132 Toen loót men om de plaats: en d' overften gekleed
 In 't purp'rig góud, van verre, op die kampanjens blonkken,
 De jongkheid, naakt, gefmeêrd met oly, glimpt: en pronkke
 Om fchouders, en om 't hóofd met populier gevlecht.
- 136 Elk zit ter roeibank neêr, graag d' hand aan d' riemen hegt,
 En luifterd naar 't trompet: †t hart klópt, en fpringt van vreeze,
 Een yder, winner hoópt van d' hóogfte prys te wezen.
 Zóó ras, als die trompet ftak helder op, ftraks fprong
- 140 Elk uit zyn hoekken met gróót fcheêpsgeraas, 't geên drong
 Ten hemel: 't roeijen, deêd in 't water 't fchuim geraakken.
 Men kliefd gelyk, de zee: die fpalkten op haar kaakken

† Et tuba
 commiffos
 medio ca-
 nit aggere-
 ludos.

† Exul-
 tantia-
 que han-
 rit
 Corda pá-
 vor pul-
 fans, lau-
 dumque
 arreéta
 cupido.

Voór

- Voór den gebruiſden boeg en d' riemens zware ſlag.
 Geen wagens óit, om ſtryd, men van twee paarden zag 144
 Gezwinder ſchieten vóórt, óf buiten 't perk zóó rennen :
 Nóch wagenaars al ſtaand', met löſſe tóómen mennen,
 Of dryven, doór de zweêp, hun paarden ſuelder aan.
 Op gunſtelingens drift, op 't mans gebaar, en 't ſlaan 148
 Der handen, 't boſchweêrgalmd: de ſtemmen ſteuiten tegen
 Het ſtrand: en doór 't getier, de heuv'len luid' bewegen.
 Ter Zee, by dit krioel en ongemeen gebaar,
 Glipt Gyas eerſt voór uit: ſtrax vólgd Kloanth hem naar, 152
 Als vaardiger beroeid: ſchips zwaart', de vaart belette.
 Den Walviſch en Centaur, na dezen, óók aanzetten,
 In 't riemen even ſnel, om d' eerſt te zyn in ſtryd.
 Nu was den Walviſch voór, dan weêr, doór meerder vlyt, 156
 Den gróót' Centaur: ſomtyds gelyk, de voórtócht hadden,
 En ploegden, met de ſnuits, t' zaam langs de zóutte wadden.
 Nu naderden zy 't róts, daar 't eind' des roeibaans was,
 Als Gyas meeſter ſcheên en voórſt, midde in de plas 160
 Riep hy Menætes toe, die 't ſtuurmans ampt bekleede:
 Hoe löópt gy, dus rechts aan? thóuw koers naar deze reede:
 Kieft 't ſtrand, en dat den riem aan 't róts, flinx effen koemt:
 Laat and'ren zoekkē 't diep. Dus ſprak: maar M'nætes ſchroemd 164
 Voór die verborge klip, draeid t' zeewaart 't ſchips voórſteven,
 Weêr Gyas luide roept: waar zult g' u dwers begeven?
 Menætes, zet naar 't róts: mit omziend', vind Kloanth
 Te vólgen in zyn zóg, en nader aan die kant. 168
 Hy, tuſſchen Gyas ſchip, en doór 't geruiſch der klippen,
 Ter ſlink, kórt ſcherp den weg, en ras, voór d' eerſte uit glippe,
 Zóó, om de ſteenróts, raakt weêr veilig in de zee.
 Toen drong, tót in 't gebeent, den jong' ling een gróót wec: 172
 † En borſt in tranen uit: den traag' Menæt' hy zette
 Oók, zonder op zyn eer óf maats behóud te letten,
 † Uit 't achterſte des ſchips, van 't roer, in zee, ſteil af.
 Zelf, tót het ſtuurmanſchap, als meeſter zich begaf: 176

† Huc di-
rige cur-
sum:

† Nec la-
crymis
caruere
gená.

† In mare
precipitem
puppi de-
turbat ab
alta.

- Hy moedigde de maats, en 't stuur, naar 't strand, toe schove.
 Maar d' ouden man Menæt', ter naauwer noód, quam boven
 Nóch borlen uit de grond, en klautrende op de hoógt
 180 Des klips, zóó nat in kleet, heêft zich daar weêr gedróogd.
 Hem, die zóó plompt en zwemd, Trojaans ten spót uitmaakken,
 En lachen, dat hy moet 't zóút water dus uitbraakken.
 In Mnestheus en Sergeft (beide achterft) hoóp toen bleêk
 184 Voór Gyas t' roeijen heên, verachterd in zyn streêk.
 Sergeft krygt d' eerste plaats, en dicht by 't róts genaakke:
 Dóch kost, met 't heele schip, nóchtans niet voór geraakken:
 De vólgend' Walvisch, vat een scheêpsstuk, met zyn snuit.
 188 Maar Mnestheus gaande op 't schip, mid doór de maats roept uit
 Om hen te geven moed: kloek u, tót 't roeijen stelle
 Nu Hectórs strydenoóts, die 'k koóz' tót metgezellen
 In Trojes jongst bederf: tóond nu 't vroóm hart en kracht,
 192 G'lyk in d' Ióónsche zee gy lóff'lyk hebt betracht
 By 't Maleasche wel, en die Getuulsche rótsen.
 Ik Mnestheus niet, als d' eerft verwinner, zoek te trótsen.
 (Hoewel) maar ó Neptuun! laat voórft' gaan, dien gy mind.
 196 En schamen zich den lest: †dit, burgers, overwind,
 Dat gy de schande afweêrd. Om 't zeerft, zy al vóortjagen:
 't Kop're achterft deel van 't schip, lild doór de harde slagen:
 De zee, wykt onder 't lyf: dróogte, elk krygt in den mond,
 200 En hyget, zwoegd, tóók zweet, óf g'heel in 't water stond.
 't Geval heêft zelf aan 't vólk, een lóf, naar wensch, gegeven.
 Want als, om kórter weg, Sergeft de voórsteêf dreve
 Dol yv'rig dicht by 't róts, ter quader plaats raakt 't schip;
 204 En, ongelukkig, vast blyft aan d' uitstaande klip.
 Stóót tegen 't róts, zy slaan de riemen dat ze kraakken
 Op het scharp rótszich punt, waar, 't schip berft en blyft haakken.
 Al'tboótsvólk springt van plaats, doór 'thap'ren, geêft een kreet:
 208 Met schippers-haak en bóóm, tóond yder zich gereed
 Te schuiven af, men vischt, t' zee, naar de rieme stukken. (kē,
 Maar Mnestheus blyd, sचेpt nóch meer moed doór 'tzelfs geluk-

† Hoc vin-
 cito civis
 Et prohi-
 beto nefas.

† Sudor
 fluit un-
 dique vi-
 vis.

Met kracht van riemen en gewenschten wind, die blaafd,
 Doór d' openbare zee, naar d' oever toe zich haaft. 212
 G'lyk in 't spelonk, een duif, die schielyk werd besprongen,
 Terwyl ze in 't puimsteens hól, zoet nest' lend, broed haar jongen,
 Vliegt uit, en over 't veld, verbaafd de vleug'len slaat,
 Dat daar van, 't dak weêrgalmd: strax zweêfd, met stil gelaat, 216
 De lucht doór, zonder eens de wiekken vlug te roeren:
 Zóó Mnestheus, zóó, doór zee, den Walvisch laatst volvoere
 Zyn vaart, en vliegend snel, zóó over 't water zet,
 Hy laat Sergeft, den eerst, aan d' hóoge klip verlet, 220
 Vast mart len in d' ondiepte, en hulp vergeêfs hem vragen,
 Die, met gebroókke tuig, toen leerde naar te jagen.
 Vólgd Gyas achter her, ja zelf de gróót' Chimeêr;
 Maar Gyas wykken most, want stuurman lag ter neêr. 224
 En nu Kloanth alleen, nóch end'lyk overbleve:
 Dien napeurd met geweld, om hem voórby te streven.
 Toen dubbelde 't geroep; elk pórd den vólger aan:
 †Den hemel, doór 't geluid, een weêrklank daar deêd slaan, 228
 De zom'ge 't spyten zóude, indien zy mosten derven
 Verkrege prys en eer: * om roem, óók wouden sterven.
 †'t Geluk, gaf d' and'ren moed, de kans, scheên in hun macht.
 Licht, met de snuits gelyk, beid' hadden prys betracht, 232
 Ten waar Kloanth, op zee, met d' handen naar het hóoge,
 De Goôn dus had gebeên, en doór belóft bewogen:
 Goôn, die gebieden zee en 't water, 't welk 'k bevaar,
 'k Zal u een witten stier, op 't strand voór uw' altaar, 236
 Geboeid aan myn belóft, blyd slachten, en bevelen
 't Ing'wand de zóute gólf, óók ófferwyn mild deelen.
 Zóó sprak. Diep in den grond, dit, Panopeêsche maagd,
 De rei van Nereus Nymphs, en Phórkus heeft behaagd: 240
 Pórtuun den vader zelf schoóf met zyn sterkke handen
 't Schip vóort: 't geên snelder vloóg, als d' nóórd' wind, naar de
 Oók als een vlugge pyl, en recht in d' haven liep. (stranden,
 Anchises zoôn al 't vólk, toen, zóó 't gebruik was, riep: 244

Laat,

† Resonat
 clamori-
 bus aether.

* Vitam-
 que vo-
 lunt pro
 laude pa-
 eifici.
 † Hos suc-
 cessus alit,
 possunt,
 quia posse
 videntur.

- Laat, doór des roepers stem, Kloanth, fryds winner melden,
 Een krans van groen laurier, hy op zyn hóófd óók stelde:
 De schepen mild beschenkt, drie runders slachten doet,
 248 Oók 't zilver brengen daar en wyn in overvloed.
 Hy, d' hóógte pryzen, zelf aan d' hóófd en heéft gegeven:
 Een krygsrók, aan die 't won, twee hóóg rondom gegeven
 Met een Mæander stróóm van purper, en van góud:
 252 Waar op, stond 't konings kind, 't geên in 't Ideésche wóudt
 Jaagt hev'ig 't snelle hart, en afmat, met zyn schichten,
 Dat naar zyn adem hygt: wien Jupyns schildknaap lichte
 Van Ida, vlug naar 't hóóg, met klaauwen krom gebocht.
 256 De wachters óud bejaard, vergeêfs slaan in de locht
 Hun handen, daar de galm, nabast 't gebas der honden.
 Maar die, doór dapperheid, den tweeden men bevonde,
 Een pantfer schonk, met drie góud' maal'jen hóóg gemaakt,
 260 't Welk van Demoleus, als winner had geschaakt
 By den snell' Simois en Yljums hóóg gebóuwen:
 In d' óórlóg een gieraad, om zich op te vertrouwen.
 De dienaars Phegeüs, en Sagaris nauw dat
 264 Op schouwers tórstten: toen 't, Demoleüs aan had
 Eertyds, deêd hy, ter lóóp, nóch weêr Trojanen keeren.
 Twee kop're ketels liet, tót derde prys, vereeren,
 Drink zilv're schuitjens óók, verheven uitgebeêld.
 268 Nu moedig, dóór de schat, zóó ryk aan hen gedeeld,
 Al t'zaam' zy gingen heên, met purper 't hóófd gebonden:
 Als naaulix van 't scherp róts, doór kracht was afgewonden
 (De riemen weg, en zwak vermids een ry vergaan)
 272 Sergeft met 't schip, beschimpt, komt moed' lóós roeijen aan.
 G'lyk op den dyk, langs 't pad, veêl, dwers werd' overreden
 Een slang van 't yz'rig rad, óf van die 't voetpad trede
 Zwaar met een steen gewond, dat haar half dóód verlaat;
 276 Vergeêfs zy vluchtend', 't lyf in lange krullen slaat,
 En brandend' van gezicht, ten deel fórs, steil opzette
 Haar schuifelenden bek; ten deel mank, doór 't verpletten,

Póógd weër te knóópen 't lyf, en 't wikk'len zich in een.
 Door zulk geroei, oók aan, 't traag' fchip, te komen fcheèn : 280
 't Vaart niet min vóórt, en lóópt, met 't volle zeil, in d' haven.
 Æneas, aan Sergeft gund die beloófde gaven,
 Blyd, dat behóuden 't fchip en gaftern waren bin.
 Schenkt aan hem Pholoë, zynde een Kretenfch' flavin, 284
 Met tweelings aan haar bóóft, in Minerfs werk bedreven.
 Deêz' ftryd ten eind, zóó heêft Æneas zich begeven
 Naar een begraafde beêmd, daar, bosch en heuy'len rond
 Omçing'len, recht in 't mid' van die valleije, stond 288
 Een íchóuburg : waar gingk heên, met duizenden, d' held ftreven,
 Zet zich, midde in den ringk, hóóg op een plaats verheven.
 Miffchien, ófte iemand daar, om fneelt te lóópen zócht,
 Elk nóódigde met prys, en 't lóón te voórfehyn brócht. 292
 Trojaans, t' zame en Sikaans vergad'ren : d'eerfte waren
 Nífus en Euryal'.
 †Euryalus, was fchóón en bloeijende van jaren,
 Wien, Nífus recht had lief. Na deêz', Dióres quam
 Een treffelykke telg, uit konings Priams ftam. 296
 Hem vólgen Saliús, en Patron : d' een, t' Arkade,
 D' aar, t' Akarnan geteêld, beide uit Tegæus zade.
 Toen Panóp', Helym' óók, Trinacers jong vol kracht,
 D' óude Açest's metgezels, gewend in 't bosch ter jacht. 300
 †Behalven deêz', nóch veêl, wiens faam men niet en kende.
 Æneas toen aldus, midde onder hen, voórwende :
 Neêmt dit ter harte, en let daar ruftig op van zin,
 Hier niemand fcheiden zal van my, als met gewin. 304
 'k Zal een paar Gnóófche pyls gepunt met yzer, geven,
 Oók een tweefneêd' gen byl in zilver 't hecht gedreven.
 †Elk g'lykke eer trekken zal : de voórste drie beloófd
 Werd prys met geêl olyf, men vlechten zal óók 't hóófd. 308
 D' eerft' winner, hebben zal een paard fraei met çieraden :
 De tweede, een Amazoónfch pylkoker, vol geladen
 Met Traaffche fchichts, aan een bree górdel vaft gemaakt
 Van góud, die in een lang gefteente werd gehaakt. 312

† Eurya-
 lus forma
 insignis,
 viridique
 juvenis.

† Multi
 prætera,
 quos fa-
 ma obfe-
 ra recon-
 dit.

† Omni-
 bus hic erit
 unus ho-
 mos.

- Met dezen Griekſchen helm, de derd', laat zyn te vreden.
 Dus ſprak hy, elk neemt plaats: de leuz' gehóórd, zyn ſchreden
 Oók ſnel rept buiten d' lyn: en, als een ſtórmwind, vloóg
- 316 Ter renbaan in, 't perks eind, was hen gelyk voór 't óóg.
 Gezwinder dan de wind en blixems ſnelligheden,
 Schiet Nifus d' eerſt voór uit, uitmuntenſt ſchóón van leden.
 Naaft hem vólgd Saliüs, maar blyvend tuſſchen beid'
- 320 Een gróóte ruimt': daar na, met voórdeels onderscheid,
 De derde Euryalus.
 Helym', Euryal vólgd: zóó dicht Dióres ſtapte
 Hem na, ziet, dat zyn voet op d' hiel van Helym' trapte,
 Oók op de ſchouders leunde: en had verr' 't perk geſtaan,
- 324 Hy was gewis geweêſt, den voórſten van de baan.
 En nu zy quamen mat, bykans ten einde, aanſtóóten:
 Wanneer, in 't glibb'rig bloed, op 't uiterſte, uitgeſchoten
 Ong'lukkig Nifus is, doór 't ſlachten licht geraakt
- 328 Van runderen, ter aard', 't geên 't gras had nat gemaakt.
 Deéz' jong'lingk hupp'lende op, nu winner, koſt niet weder
 Zyn ſtruikkelanden voet op hóuden, maar viel neder,
 Voór over, in 't vuil ſlym, en in 't geófferd bloed.
- 332 Hy, tót Euryalus, niet min bleêf wel gemoed:
 Want ryzende uit het ſlibb', ſtond Salius toen tegen,
 Die tuim'lend', daarom heêft in 't drabbig zand gelegen.
 Euryalus ſchiet vóórt, den eerſten prys hy wind
- 336 Doór vriends gunſt, op 't geroep en 't handſlaan, vliegt gezwind.
 Na hem, quam Helymus: den derden prys genote
 Dióres. Saliüs toen riep, hier in de gróóte
 Vergad' ringe overluid voór yder treff'lyk heer:
- 340 En eifcht, men hem geêft weêr, door liſt zyn ontrukte eer:
 De gunſt Euryal helpt, en óók zyn eerlyk klagen:
 †In een ſchóón lighaam, ſchynt de deugd van meer behagen.
 Luids keêls Dióres roept, en ſtaat Euryal by:
- 344 Vergeêfs, den leſten prys men gunnen zal aan my
 Die 't won, zóó Saliüs met d' eerſten zal gaan ſtrykken.
 Daar op, den vader ſprak Æneas, nóit zal wykken,

† *Gratior
 & pulchro
 veniens in
 corpora
 virtus
 Adjuvat.*

O maats, van u den prys, nóch geen die hóuden zal.

† *Melice-
at casum
misereri
in fontis
amici.*

Laat my bejamm' ren myns onnóóz' le vriends geval. 348

Zóó sprak, aan Saliö hy een gróót ruig vel schonkke

Vau een Getuulſchen leeuw, in 't góud wiens klaauwen blonkkē:

Toen Nifus, zóó dus gróót, sprak: men verwonnen acht,

En met gefneuvelden gy deërnis hebt; wat wacht 352

Dan Nifus? die, met lóf, verdienden d' eerſte zegen,

Zóó my, g'lyk Saliüs, 't luk niet geſtaan had tegen?

En met deëz' wóórdē, t' zaam zyn lyf en aanzicht bracht

Ten tóón, nóch vuil van 't ſlym. Den goeden vader lacht: 356

Gebied te brengen 't ſchild, Didymaöns kunſtſtukken,

Uit Neptuuns heil'ge kerk 't geēn had den Griek doen rukken:

Den braven jong'lingk hy deëz' waard'ge gift vereerd.

Als 't lóópen was ten eind', de pryzen uitgekeerd: 360

Zóó iemand nu heëft 't hart, dat zich te ſtryden roeme

Met zware óff' leëre wants, laat hier te voórſchyn koemen.

Dus ſprak, en dubb'le prys heëft hy ten ſtryd beloófd:

Den winner eenen ós, gefnoerd met góud om 't hóófd: 364

Een fraeijen helm en zwaard, ten tróóft van den verwonnen.

Strax; Dares ſterk van macht reëz' op, (en toen begonne

Al 't vólk, met gróót geraas, t' onſluiten haren mond:) 368

Die in den ſtryd, alleen, meeft tegen Paris ſtond:

By 't graf, den zelfden, daar den gróóten Hectór daalde,

Den winner Butes zwaar van lighaam, zóó klein maalde,

Dat zich in 't góudgeēl zand half dóód heëft uitgeſtrekt,

Van Amycus ſtam, deze uit Bebryce, óórsprongk trekt. 372

Dien Dares 't hóófd ſteëkt op, om eerſt den ſtryd te wagen:

En breede ſchouders tóónd, zyn vuiften heëft geſlagen

En armen in de lucht, óók zwaaiden die doór een.

† *Quari-
sur huic
alms, nec
quisquam
ex agmi-
ne tanto
Audet
adire vi-
rum.*

† Men zócht party tót hem, maar yder ſchromig ſcheēn, 376

Om tegens zulk een man, zyn hand in d' want te ſteken.

Hy moedig, denkkend' dat, zy alle voór hem weken,

Stond voór Æneas voet: ſtrax af 't vertoeven brak,

Den ſtier, met ſlinkkerhand, toen greëp, aldus óók ſprak: 378

- *Zóó niemand, Godins zoón, met my te ftryden trachte:
 Waar toe hier lang geftaan ? wat voegd 't my, dus te wachten ?
 Sta my de pryzen toe. De Dardaniers geboón
- 384 All' t' zaam, men geven zóu dien man 't beloófde loón.
 Hier heéft Açeft, met ernft, Entellus dit verweten,
 Daar, nevens hem, was op een groene zóód gezeten:
 Entell', gy was, voór deêz', vergeêfs den fterkften held,
- 388 †Indien, om zulk een prys, gy u ter weêr niet fteeld:
 Waar blyft tóch Eryx nu, den beste, om ftryd t' aanvaarden,
 T' onrecht by ons geacht een Góó ? waar dien vermaarden
 Doór heel Sicyl'je ? en die ophing, ten tóón in 't hóff,
- 392 Den beuit ? dus fprak : † den luft is my, tót prys en lof,
 Bezweken niet doór vreez' : 't kóúd' bloed en d' hóóge jaren
 Ontzenuwen myn kracht, en 't lyf te zeer bezwaren.
 Was ik nu jongk en fterk, g'lyk certyds 'k ben geweêft,
- 396 Waar dezen, zóó verwaand, opfteund, en niemand vreeft:
 Doór prys, óf fchóónen ós, ik herwaart niet zóúd' treden:
 Nóch lókken my 't gefchenk. Zóó fluitende zyn rede,
 Off' leêre wanten twee, zeer zwaar van wig, hy fmeêr
- 400 In 't mid des perks : waar meêd' den kloekken Eryx ftreêd'
 Gewoónlyk óók aan d' hand, 't hard' tuig om d' armen bonde.
 Van zulkke óff' leêre wants, verbaafd d' aanschóuwers ftonden,
 Met loót en yzer, ftyf, wel zeven dik, gehecht.
- 404 Voór al, ftaat Dares ftom, en weigerd zelf 't gevecht.
 Anchifes moed'ge zoón grypt 't zware tuig in d' handen,
 Draeid 't om en weêr, met al zyn windelen en banden.
 Toen fprak de gryze Entell' : zóó iemand had, den want,
- 408 En Herk'les wapens zelf, óók 't ftraf gevecht, op 't ftrand
 Eertyds gezien, hoe zóu die hier verwonderd wezen ?
 Uw' broeder Eryx, vocht met dit geweêr, voór dezen :
 't Welk gy, tót nóch toe, ziet van bloed en brein befpat.
- 412 De gróóte Alcides hy, hier meêd, boód 't hóófd : toen 'k had
 Voór deêz' myn kracht, en niet veróúderd doór veêl tyden,
 Nóch grys óf traag en fcheên, pleêg ik daar meêd te ftryden.

* Si nemo
 audet se
 credere
 pugnae
 Qua si-
 nus stan-
 di? quo
 me decet
 usque te-
 neri?

† Tantane
 iam pari-
 ens nullo
 certamine
 tolli
 Dona si-
 nes?

† Non
 laudis
 amor, nec
 gloria ces-
 sit
 Pulsame-
 ru: sed
 ensim ge-
 lidus in-
 dante se-
 mitta
 Sanguis
 hebet, frã-
 gentique
 effata in
 corpore vi-
 res.

Dóch zóó onz' wapens wraakt nu Dares dien Trojaan,
 Æneas en Açeſt d' inſteller, toe dat ſtaan :

416

† *Æque-
 mus pi-
 gnas :*
 ‡ *Solve
 metus.*

† Gaan wy dan, g'lyk, ten ſtryd : 'k laat Eryx wanten blyven :
 Trekt gy de Troiſche óók uit, ‡ en wil uw' vreez' verdryven.
 Den dubb'len rók van 't lyf, dus ſprekende, ſmeêt af ;

420

En zich, in 't midd' van 't zand, zóó gróót hy was, begaf,

Zyn beenen gróf en zwaar, óók armen tóónde, en leden.

Eenpaar ge wanten daar, Æneas brengen dede ;

En met gelyk geweêr, hun handen hy bewond.

424

Strax yder over-end, recht op zyn teenen ſtond,

En d' armen, onverſaagd, heêft in de lucht geſteken.

‡ *Immi-
 ſcentque
 manus
 manibus,
 pugnam-
 que laceſ-
 ſunt.*

‡ Zy wierden handgemeên, de ſlagen óók ontweken

't Hóófd buigend verr' te rug : 't geſcherm ontſtak hun bloed.

428

D' een op zyn jongkheid ſteunde en wakkerheid te voet :

Den deze, op 't grove lyf : maar traagheid neêr deêd zygen,

En zidderen zyn knien : óók hem naar d' adem hygen.

Vergeêfs, zy menig ſlag malkander bróchten aan :

432

Dan weêr, met gróót geſchreeuw, verdubbelden zóó 't ſlaan,

Dat 't op hun ribben plofte, en onderling zóó raakten

Met vuiſten rondom 't hoofd, dat d' herſſenbekkens kraakten.

Entellus zwaar van lyf, ſtaat vaſt, geen voet verzet,

436

D' aanſtaande ſlagen hy, door 't wakker óóg, belet.

Hy (g'lyk, met ſtórmgevaart, men hóóg een ſtadt beſpringe,

En ſloten op 't gebergt, met een beleg'ring dwinge)

* *Nunc
 hos, nunc
 illos ad-
 ſus, om-
 nemque
 per errat
 Arte lo-
 cum.*

* Nu hier, dan daar valt aan, niet onverzócht en laat,

440

Aanſlagen veêllerlei, doôr liſt, vergeêfs beſtaat.

Entellus heêft zyn vuiſt getóónd, en hóóg geheven :

Den ander zag den ſlag hard op hem aangedreven,

Gezwind ſprong achter uit, en zóó, met 't lyf, 't ontquam.

444

Entell', vergeêfs zyn kracht brócht vóórt, hy zwaar en ſtram

Doôr eigen wicht, van zelf, ter aard', moſt plóts'ling bokken :

G'lyk eertyds plofte neêr, met wórtel uitgetrokken

Op Ida, óf Erymanth, een pynbóóm hól vergaan.

Trojaans en Sicyl'jaans, door drift, te zame opſtaan :

448

Hun

- Hun stem, tót d' hemel, klinkt: voór uit, Açeft eerst vloge,
 Heft zyn g'lykjaar'gen vrind van d' aarde op, doór mèdóogen.
 †Dóch d' held, niet van dien val verhinderd, óf onsteld,
 452 Keerd stóuter weér ten stryd, en gramschap baard 't geweld.
 Toen kennis zyner sterkte en schaamt, 't bloed deden zieden:
 Hy toörnig, op 't vlak veld, dwong Dares weg te vlieden,
 Toeslaande reis op reis, nu rechts, en links dan weér.
 456 *Nóch rust nóch uitstel gaf. Gelyk, op 't dak, valt neér
 Een hagelbui, dat 't kraakt: zóó dicht, zyn slagen drukte
 De held met elkken hand, en Dares rondom rukte.
 Den vader langer niet Æneas, toen vond goed,
 460 Dat dus Entellus zóu gram vóortgaan in 't gemoed.
 Maar eindigde 't gevecht; en Dares d' afgestrede
 Naar zich getrokken heêft met deêz' liefvall'ge rede:
 *O ongelukkig mensch! wat dolheid u verheerd?
 464 Voeld gy u niet te zwak, de kans óók omgekeerd?
 Voór sterkker zwigt: dus sprak; en heêft 't gevecht gescheiden.
 Zyn tróuwe spitsbroers toen hem naar de vloót toeleiden,
 Die naulyx roeren kon zyn knien, en neder boóg
 468 Ten weder zyde 't hóófd, geronnen bloed óók spoóg,
 Met tanden, uit de mond: geropen, d' helm en degen,
 Ontfingen: en Entell', tót prys, den stier verkrege,
 Den overwinner tróts en moedig, met den stier,
 472 Sprak: gy Godins zoón en †Trojanen, kend nu hier,
 Hoe sterk ik ben geweêft van lichaam, jongk in jaren,
 En hoe gy van de dóód, hebt Dares doen bewaren.
 Dus sprekend', heêft den ós, de strydsgift 't zyner eer,
 476 Recht over hem gestaán: en met de want van leér,
 Mid tusschen d' horens in, d' hand, mikkend, meermaals hefte,
 Óók zóó, doór 't harde been, tót in de herzens, trefte,
 Dat lillende den ós dóód neder viel op d' aard.
 480 Waaróm, zyn reden hy dus heêft geopenbaard:
 O Eryx, beter ziel, voór Dares dóód, 'k u schenkke:
 En 'k winner, nóch naar want, óf schermkunst, meer zal denken.

† *At non
 tardatus
 casu, neq;
 territus
 heros
 Acrior ad
 pugnam
 redit, &
 vim sus-
 citat ira.
 *Nec
 mora, nec
 requies.*

* *Infelix, qua
 tanta
 animam
 dementia
 cepit?
 Non vires
 alias,
 conversa-
 que nu-
 mina sen-
 tus?*

† *Cogno-
 scite, Ten-
 cri,
 Et mihi
 qua
 fuerint
 juvenis
 in corpore
 vires.*

Æneas, nóódigd ftraks elk, die miſſchien, verlangd
 Te ſchieten ſnel de ſchicht, hy pryzen op óók hangt : 484
 Doet van Sereſtus ſchip, een maſt, met kracht oprechten,
 Bewoelen óók een duif met kóórde, en daar aan hechten,
 Waar naar men ſchieten zóu : hóóg, tót een wit verſtrekt.
 De mannen komen t' zaam, men toen de loten trekt 488
 Uit eenen kop'ren helm : Hippokoön, de zone
 Van Hyrtakus komt eerſt, 't vólk roept, en vreugd betóóne.
 Na hem, vólgd Mneſtheus, die, ter zee, flus won 't gevecht,
 En met een groene olyf, nóch is om 't lyf gevecht. 492
 De derde Eurytiön uw' broeder, ó zeer gróóten
 Vórfst Pandar' ; die, doór laſt, wel eer, uw' pyl eerſt ſchote
 In 't mid der Griekken, om te ſteuren het verdrag.
 En op de grond des helms, Açeſt de laaſte lag, 496
 *Die zelf nóch ſchieten dorſt, om prys, met jongelingen.
 * *Aufus*
 * *ipſe manu ju-*
 * *venum*
 * *tentare*
 * *laborem.*
 Toen elk zyn boóg ter ſpan, om ſtyfſt, begoft te dwingen,
 En uit de koker, heêft de pylen klaar gemaakt : 500
 Hippokoöns ſchicht, eerſt, ſnel in de lucht geraakt
 Doór 't lós gaan van de peêz' : en is zóó toegedreven
 Recht in de maſtbóóm, óók diepſtekende gebleven,
 Dat heêft de maſt getrild, de duif haar vleugels floeg
 Doór ſchrik, † en 't handgeklap (met weêrgalm) 't al doórjoeg. 504
 Daar na, ſtond Mneſtheus ſchrap : met zyn gespannen boge,
 En mikte naar de hóógt', te zaam met pyl en óógen.
 Dóch hy koſt, met de punt, de duif ('t geên jammer gaf)
 Niet raakken : maar de knóóp en 't linnefnoer ſchoót af, 508
 Waar mede, aan d' hóóge maſt, hing met de póót gekluifſterd.
 Zy, vliegend' doór de lucht, in donkk're wolk verduifſterd.
 De ſnelle Eurytion, lang klaar met boóg en ſchicht,
 Zyn broeder roept te hulp, en met belóft verplicht. 512
 Nu ziende, in d' open lucht, de duif, luid' vreugd te plegen,
 Heêft haar, met ſchicht in vlucht, by 't zwarte wolk doórregen.
 In 't hóóg geſtarnte ſterft, en valt ontzield ter neêr,
 Óók neêr gevallen, brócht den pyl geſchoten, weêr. 516

† *Et in-*
 † *genti ſo-*
 † *nuerunt*
 † *omnia*
 † *plausiu.*

- Açest alleen bleêf staan , verfteken van de pryzen,
 Die in de lucht nóchtans , een fchicht vergeêts deêd ryzen,
 Daar tóónende zyn kunst , boôgshand'linge óók met een.
- §20 Toen wonder voórspoók hier , van gróót gevólg , verscheên
 Heel fchielyk voór ons óóg : den uitgang 't na wel zeide,
 De dreigend' (maar te laat) waarzeggens 't ons uitleiden,
 Want , in de held're wolk , gebrand heêft 't vliegend' riet,
- §24 En maakte een vlammig spoór , óók uitgeteêrd tót niet,
 In lichte wind verdweên : g'lyk veêl een starre , aan 't hóóge,
 Verschiet , en naar zich heêft een vier'ge staart getogen.
 Zy stonden all' verbaafd , Trinaçer en Trojaan
- §28 Aanbaden óók de Goôn : dóch dit , voór quaad niet aan
 De gróóte Eneas zach : maar sprak , en vriend'lyk vatte
 Den blyde Açest om 't lyf , begifte óók hem met schatten :
 Neêmt , vader , (want den Gód des hemels het begeêrd,
- §32 Dat doór deêz' teikkens , gy werd ongemeen vereerd)
 En hóud deêz' gift , als zelf van d' óude Anchyl' gegeven :
 Een kóp (die eertyds quam , met beêlden hóóg gedreven,
 Van Cisseus den Thraçier , ten pande en tót gedacht
- §36 Des vrindschaps , aan Anchyl' den vader) waard geacht.
 Dus sprekend' , hy zyn hóófd , met groen laurier , omwonde :
 En dat Açest , voór al , bleêf winner óók verftonde :
 De goede Eurytiôn , wangan hem niet deze eer,
- §40 Al worp , van d' hemel , hy de duif alleen ter neêr.
 Na hem , die brak de kóórd' , zyn gift óók heêft genoten :
 Den lest was , die zyn schicht had in den mast geschóten.
 Maar vórst Æneas toen Epytides ontbied,
- §44 Die staags bewaard , en naar den jongen Julius ziet,
 Blaast hem getróuw in 't óór , eer 't vólk nóch was gescheiden :
 Ga , zeg Askaan , dat hy de benden herwaarts leide
 (Zóó 't jongk heir staat gereed , de paarden óók in tóóm :)
- §48 Tót zyn gróótvaders eere , en hier gewapend koóm.
 Zeg , sprak hy , en belast 't gedrang des vólks te wykken
 De renbaan uit , op dat , een ruime plaats mach blykken.

De jeugd hier neffens een , te paard komt ryden aan,
 En blinkt voór d' óuders óóg : waarom verwonderd ftaan §52
 Veël jonge Sicyl'jaans , Trojanen óók. Elk tóone,
 Naar 't óud gebruik , op d' helm een rondgefchore króone,
 Óók twee kornoelje fchichts , verftaald fcharp aan de punt :
 Een deel met lichte , op rug , pylkokers fraei uitmunt, §56
 En hadde om hals en bórf , een góude keting hangen.
 Drie benden ruiters , met drie ritheers , toen aanvangen
 Te trekken vóórt , elk van twaalf jongers naar gereën :
 D' ritmeesters g'lyk verdeeld , en 't heir klaarblinkkend fcheèn. §60
 Het een kornet vol moed , de klein Priaam vóórtbrachte,
 (Genoemd naar gróótvaâr) uit Polites cêl geflachte,
 Die nóch Itaal'jen zal vermeerd ren : op een bont
 Kloek Thracifch paard hy ryd : 't welk op den kóp , een rónd' §64
 En witte kólle had , óók voór , twee witte beenen.
 Toen Atys , uit wiens ftam d' Atyzen zyn verfchenen :
 't Klein jongkf ken Atys , van 't kind Julius zeer bezind.
 Left , Julius komt , die fchóónft van allen men bevind, §68
 Op een Sidonschen rós ; van Dido , hem gefchonkken
 Tót een gedacht en pand van hare minnevonkken.
 Vóórts reêd de jeugd te paarde , ontftaan uit 't Sicyl'fch land,
 En d' óude Açeftes Ital.
 Dardaans ontfangen hen , met gróót gebaar in d' hand, §72
 Blyde en beteêfd : men kon , uit 't wezen , d' óuders weten.
 Na dat , voór yder (zy verheugd te paard gezeten)
 Hen hadden al vertóónd : en ftonden nu gereed,
 Epytides de leus , met 't zweêpgeklap , toen deêd. §76
 Men liep by paren eerst : daar na toen in drie troepen,
 Verdeeld drie in 't gelit : óók , wederom geróepen,
 Zich ftelden tegens een , en drilden met hun fpeêr.
 Elk liep byzond' re weg , met bochten om , en weêr, §80
 Malkanders keer , by beurt , met keeren weêr beletten :
 Doór wapens , zy voór 't óóg , een ftrydsvertóóning zetten.
 Nu,blóót met d' rug,men vlugt,dan weêr,met't fpiets,men dreïgd:
 Nu fchynt men gram , en dan , tót vreêd' weêrzyds geneïgd. §84

- G'lyk eertyds, in 't hóóg' Krete, een doólhóf was gelegen
 Met een verborgen weg, waar duizend twyfelwegen
 Uitsproten, zóó men zeid: en wie had 't pad gemist,
 §88 Of was te ver verdoóld, geen uitkomfts teikken wift.
 Alleens, de Tróísche zoóns verwarren 't spoór met lóópen,
 En vluchten óf, en aan, maar zien in 't spel geen open:
 G'lyk Dólfhyns, in Karpaatsche en in de Libysch zeen,
 §92 Al zwemmend speèlden, en de natte gólf doórfneên.
 Dit rennen, brócht weér vóórt, en deéz' manier van vechten,
 Askaan, als zóude een muur, om het gróóte Alba, rechten,
 En d' óud' Latynen heêft, te vieren 't feest, geleerd:
 §96 Zóó, by hem, Tróísche jeugd, Albaans óók, was begeêrd,
 Dat moften doen hun maats. Van dien tyd, heêft bekomen
 Bewaard óók dit gebruik, tót óuders lóf, 't gróót Rome:
 't Hiet nóch 't Tróísch ridderspel, en die Trojaansche bend'.
 600 Ter heil'ge vaders eer, quam 't lykspel dus ten end'.
 †Hier, dwers eerst die fórtuin haar voórspoed aan ons deelde,
 Als men op 't jaargetyd, om 't graf, verscheid'lyk speelde,
 Saturn'sche Juno zond, naar die Trojaansche vloót,
 604 Uit d' hemel, Iris, en haar vóórt, met winden, stóót:
 Veêl knagende, onverzaad van d' óuden haat en 't treuren,
 De maagd, reis spoedend', langs den boóg met duizend kleuren,
 Heel schitt'rig over weg, aan niemand zichtbaar, vloóg,
 608 Bespiende 't strand, slaat op den gróóten toelóóp 't óóg:
 Vind d' haven onbezet, en vloót van 't vólk verlaten.
 Maar verre alleen op 't strand, de Tróísche vróuwen zaten
 Droef om Anchises dóód, en treurig zagen aan.
 612 De diepe zee. *Och, wat reis moetwe nóch bestaan,
 Vermoeid doór 't lang gezwerf! al t' zame eenstemmig spraken.
 En riepen om een stadt, † óók, 't zees gevaar te staken.
 Hierom, haar voegd in 't mid, niet onbekend van 't leed,
 616 Leid die gedaanten af, en des Godinnes klead:
 Zy Beroé, des Thrax Doryklus vróuw, verbeelde,
 Stók óud: van stam en naam; wel eer, veêl kind'ren teelde,

†Hic pri-
 mum for-
 tuna fi-
 dem mu-
 tata na-
 vavit.

*Hec tot
 vada
 fessis,
 Et can-
 tum si-
 peresse
 maris?
 vox
 omnibus
 una.
 †Tudet
 pelagi
 perferre
 laborem,

En brócht deêz' reêd', by die Dardaanfche vróuwen, vóórt:

O gy elendig'! die, doór Griekken hand, vermóórd

610

In d' óórlóg niet en zyt, dicht onder 's vaders wallen:

† Ogens
Infelix,
en in exi-
tio fortuna
refervat?

† Rampzalig vólk! waar wil fórtuin u nóch doen vallen?

Nu 't zevende jaar lóópt, dat wy, na Trojes brand,

Doór zóó veêl ícharpe klips, gefólt op zee en land,

624

Omzwerfden menig kuft: en nóch, doór zeeftórm, varen

Naar 't deizend' Latium, en went 'len op de baren.

't Broederlyke Eryx Ryk is hier, en vring Açeft:

Te ftichten wie verbied, voór burgers, ftadt en veft?

628

O vaderland! ó Goôn, vergeêfs den brand ontkoemen!

En bóuwen wy geen ftadt, om Troje te vernoemen?

Zal 'k Simois nóit zien, óf Xanthus Hectórs vliet?

Wat, brengt d' onspoed'ge vloót, met my, doór 't vier, te niet. 632

Want my, d' waarzegfter fcheên Kaffandre, in dróóm te geven

Daar vlamme'ge fakkels toe; laat Troje hier herleven:

Hier, zaid ze, uw' woonplaats is. 't Nu tyd is, aan te gaan;

Toef op zulk voórspoók niet: zie, daar vier óuters ftaan

636

Ter eer Neptuun: Góó zelfs, ons hart en tórts doet branden.

Dit zeggend', vat, met kracht, 't ontfteken hóút in d' handen,

En zwaaid 't, vergramt, om 't hóófd, óók in de vloót het fchiet.

't Trojaanfche vróuuvólk ftaat verbaafd, en vremd toeziet. 640

Hier op, haar Pyrgo alleen, die d' óudfte was vertóóne,

Een voedfter van zóó veêl des konings Priams zonen:

Geen Ræteéfch Beroë, Doryklus vróuw, dit raad,

O moeders, u: 't óóg op haar góódyk fchóón lyf flaat,

644

En 't flonkkerend' gezicht: wat heêft ze geeftigheden,

Een aanfchyn, zoete ftemme, en fierheid in haar treden.

'k Zelf, krank liet Beroë, gaande over lang van haar

Mifnoegd, dat derfde, alleen, dien óffer voór 't altaar;

648

Nóch dat ze Anchyses mocht behóórlyke eer toedragen.

Dus zy gefproken heêft.

De vróuwen, twyff'lende eerft, nórs naar de fchepen zagen,

Zóó doór den gróóten trek tót 't tegenwóórd'ge land,

Bedwelmd, als óók tót 't Ryk, doór 't nóódlót, nóch voór d' hand. 652

Wanneer

- Wanneer weêr die Godin, ter vlucht, naar d' hemel vloge,
 Sneêd onder d' wolkken een gruwzaam en gróóten boge.
 Maar doôr 't gezicht verbaafd, zy, met gelyk getier,
 656 Dulzinnig rukken van den ôfferhaard het vier.
 Veêl d' ôuters plond'ren, en te werpen niet en schromen
 Met fakk'len, rys, en lóóf: * 't vier woed, met lósse tóómen,
 Doôr roeibank, riem, en vloôt uit denn' bóóms fraai geçierd.
 660 Strax by Anchyses graf, den bode Eumelus zwiêrd
 Om schóuburgs zetels, roept: 't vier heêft onz' vloôt ontsteken;
 En doôr een smóókwolk, zien de vonkken zelf uitbreken.
 Askaan, die blyd zyn vólk aanleide, eêrst naar de vloôt,
 664 Te paard', toen heftig vloóg, zynde in bedrukte nóód:
 D' ritmeesters, bleek van zórg, niet kunnen hem beletten.
 Hy schreeuwd', wat dolheid dit? Hoe nu? waar wil je u zetten
 Elend'ge burgerins? geen vijand gy verbrand,
 668 Nóch 't leger van den Griek; maar brengt u hoóp ter schand.
 Ziet, ik ben uw' Askaan: smeêt d' helm voôr haar, ter aarde,
 Waar meêd', bekleed in 't spel, hy 't spiegelstryd aanvaarde.
 Æneas spoedig vólgd, 't Troísch heir zich by hem schikt:
 672 Maar (elk haars weêgs langs 't strand) de vróuwen zeer verschrikt
 Weg vlieden: en naar 't bosch, óók hólle rózzen, rennen.
 't Stuk haar beróuwd, en 't licht vervéeld: zy d' haren kennen
 Geraakt weêr tót verstand, Juno uit haar boezem schoôt.
 676 Maar brand en vlam, daarom niet min hun kracht (te gróót
 Om lesschen) wróchten uit: 't werk, onder 't teêrbesmeêrde
 Hóut, brand met tragen róók: den zwaren damp verteêrde,
 En die langzame vlam, de kielen gantsch tót niet.
 680 † Daar holp geen ridders macht, nóch uitgestórtte vliet.
 De goede Eneas toen zyn kleed van 't lyf affnede,
 Met d' handen uitgestrekt, heêft Gód om hulp gebeden:
 Almachtigen Jupyn, zóó gy Trojaans niet haat
 684 Ten laatsten man, en nóch, naar d' óude liefde, slaat
 Uw' óóg op 's mensch elend: 't vier, van de vloôt doet keeren,
 En, vader, wil Trojaans nu van de dóód verweren.

* Furie
 immiffis
 vulcannus
 habenis.

† Nec vi-
 res he-
 roum, in-
 fu/aque
 flumina
 profunt.

Of zóó der werd vereifcht, en zulx ik waardig ben,
Met blixem my verniel, en met uw' vuift hier fchen.
Dit naulix had gezeid, óf daar ftórt zóó een regen,
En 't ftórmnd met duift're wolk, óók donderd, dat bewegen

688

† *Ruis
arhete toto
Turbatus
imber
aqua,
densif-
que niger-
rimus au-
stris.*

De velden en 't gebergt: † het water, ploft ter neêr
Van al den hemel met een gruw'lyk zwart onweêr:
De fchepen raakken vol, en d' halfverbrande vlote
Wórd nat: tót dat, den damp geheel is uitgegote,
En al de fchepen zyn, behalven vier, behoed.

692

Maar doór 't harde ongeval getroffen, in 't gemoed
Æneas overleid geweldige bedryven;

696

Nu gins, dan daar: en óf, zóude in Sicylje blyven,
Of naar Itaalje gaan, niet meer om 't nóódlót dacht.

Toen Nautes hóógbejaard, in wich'lery geacht

700

Zeer kloek (want Pallas hem, wel eer haar kunften leerde)

Dit heêft ondêkt: óf wat, 't nóódlóts gevolg begeêrde,

Of wat, doór 't fpoók, weêz' aan der Goden gram gelaat.

En hy, Æneas dus te tróóften toen beftaat.

704

† Laat wy, Godins zoón, gaan, daar 't nóódlót ons zal jagen:

En wat, 't geval zend toe, verwinnen met verdragen.

G' hebt hier Dardaansch Açeft, van góddelyk geflacht:

* Hém, tót uw' raadsman kieft, die naar zulx willig tracht

708

Geêft hem, die uit den brand des vloóts nóch overschieten,

En wien, het gróót beftaan uw's zaaks fchynt te verdrieten:

Stókéude mans óók vróuws vermoeid, doór 't zeegezwerf:

Wat by u is te zwak, en niet bezoeken derf,

712

Schiet uit: laat hier te land, 't mat volk een ftadt bekoemen.

En met Açefts verkóf, de ftadt Açefta noemen.

Ontfteken hy, doór dit zyns óude vrinds gezeg:

† Maar toen, wierd 't hart verrukt in zórg'lyk overleg.

716

De nacht glède op haar kar, doór d' hemel met twee paarden:

Van 't hóóg, quam 's vaders geêft Anchyl gedaald op d' aarde,

En fcheên, dat, met deêz' reêd hem fchielyk heêft ontmoet:

Zoón, wien ik liever had wel eer, als eigen bloed,

720

O zoón,

† *Quo fa-
ta ira-
hant, re-
trahunt-
que, se-
quuntur:
Quic-
quid eris,
superanda
omnis
fortuna
ferendo
est.
* Hunc
cape
consilium
socium.*

† *Tum ve-
ro in curas
animus
diducitur
omnes.*

- O zoón, die 't nóódlót hebt beproeft der Tróifche elenden :
 'k Hier doór Jupyns laft koóm, die 't vier van vloót deêd wendē,
 In d' hemel, uwes óók ontfarmde zich ten leſt.
- 724 Vólg d' óuden Nautes raad, dien hy u geêft, voór 't beſt :
 Kloekhartige ende ſtarkke uitg'leze jongelingen
 Breng in Itaalje. Daar ſtaat u, met kryg, te dwingen
 Wreed vólk, wildt opgevoed. Maar zoón, gy moet eerſt gaan
- 728 In 't huis des helfchen Góds, en zoekt te ſpreken aan
 My, by den diepen poel. Geen gódlóoze afgrond prame,
 Nóch droeve ſchimmen my; by zaal'gen, in 't aang name
 Elyfiſch veld, ik woón. U derwaarts g'leiden wil,
- 732 (Naar 't ſlachten van zwart veê) de kuifche maagd Sibyll' :
 Dan kennen zult 't geflacht, en uw' beſchore wallen.
 Vaar wel : de midnacht is nu dauwende al aan 't vallen,
 Met 't hygende gefpan 't wreede óóſten my toefnuifd.
- 736 Zóó ſprak hy, en, als róók, in dunne lucht verſtuifd.
 Æneas riep : waar ſtreêfd gy heên ; waar wil je u zetten ?
 Wien vlugt gy ? wie u hier t' omhelzen, ons belette ?
 Dit zeggend', wekt weêr op 't vier onder d' afch gedóófd,
- 740 Den Tróifchen haard-gód heêft oótmoedig óók geloófd,
 En Veſtaas binne-choór, met óffermeêl en ſchalen
 Vol wieróók. Strax zyn maats, maar eerſt Açeſt, doet halen :
 Ondekt Jupyns gebód, en zyns lief vaders laſt,
- 744* Wat voórſlag by hem ſtonde óók in 't gemoed nu vaſt.
 Terſtond Açeſt dat raad, nóch hy 't bevel verachte.
 Men ſchryft de vróuwen op, 't wil'g vólk, 't welk niet en trachte
 Naar lóf, men ſchiet óók uit, om 't wonen in de ſtadt.
- 748 D' roeibanks vernieuwen zy, wat ſchip, den brand niet had
 Verteêrd, herſtellen óók : zy riem en kabels maakten
 Bequaam, *klein in 't getal, maar 't hart tót d' óórlóg blaakte.
 Terwyl Æneas, met de ploeg, ſtads plaats wyft aan :
- 752 By loting d' erven deeld : hier Ilium doet ſtaan,
 Daar Troje : Tróifch Açeſt tóónd zich met 't Ryk verheven :
 Recht merkt en rechtbank op, aan rechters d' wet doet geven.

‡ *Et quæ
 nunc ani-
 mo ſen-
 tentia
 conſtet.*

* *Exiguus
 numero,
 ſed bello
 viribus.*

Toen fticht, op Eryx tóp, een hemelhóoge kerk
 Ter Idaalſch' Venus eer: en wyd Anchifes zerk
 Een heilig priester toe, en een gróót wóudt. Nu waren
 Om, negen dagen, dat, 't vólk had geteêrd, d' altaren
 Beófferd óók: de zee, flecht doór den zuiden wind,
 Die lieflyk blaaft: naar 't diep te dryven men begint.
 Toen in de bocht des ſtrands, een zwaar gefchrei ontftonde:

756

760

‡ *Com-
plexi inter
se noctem-
que diem-
que mo-
rantur.*

‡ D' omhelzing, nacht en dag, hun aan elkander bonde.
 Nu wouden vrouws en mans, wien ſchrik' lyk eertyds ſcheên,
 Onlydber óók de zee, gelykk' lyk op de been,
 Om al de ſmart des reis t' aanvaarden, elk te vrede.

764

Hen, goede Eneas tróóft met vriendelykke reden,
 Beveêld ze ſchreijende aan Açeſt, navrind in 't bloed.

768

Voór 't onweêr, hy een lam, voór Eryx, ſlachten doet
 Drie kalvers, en gebied de tóuwen gaauw t' ontbinden.
 Hy, met gefchore olyf om 't hóofd gevlecht, laat vinden
 Zich hóóg op die kampanje, en d' ófferſchaal in d' hand,
 Giet in de zee den wyn, werpt daar óók 't ingewand.

772

† *Proſe-
quitur
ſurgens à
puppi ven-
tus cur-
tes.*

† De wind, van acht' ren hen, vólgd ryzende in het varen:
 Om ſtryd, roeid yder gaſt, en veêgd zóó doór de baren.
 Maar Venus, midd' lerwyl in diepe zórg verward,
 Spreêkt aan Neptuun, en ſtórt deêz' klachten uit haar hart:
 Nu doen my, ó Neptuun, 't geſtadig wraak begeren
 En Junoôs wrók, tót veêl gebeden ned' rig keeren:

776

‡ *Quam
nec longa
dies, pro-
zas nec
mitigat
ulla.*

‡ Doór tyd nóch 't nóódlót zy vermórwd, óf iemands deugd,
 Nóch doór Jupyns bevel, maar 't quaad hartnekkig heugd.
 Dat is onmenſch' lyk wreed der Phrygen ſtadt verſlonden,
 Haar niet genoegd: óf dat, 't Tróíſche overſchót uitſtonde
 Veêl ſtraf: 't gebeente en d' aſch van d' omgedolve plaats

780

* *Causas
ransi ſciat
illa furo-
ris.*

Nóch haat: *zy weten mach zelf d' óirzaak dezès quaads.
 Gy zelf, zyt myn getuig, wat bui zy ſchielyk wekte
 Onlanx in d' Libyſch' zee: de ſtróóm ten hemel ſtrekte,
 Op 't onweêr zich vergeêfs van Eóluſ verliet:
 Dit durfde ze in uw' Ryk.

784

O ſchelmſtuk! ſchand' lyk heêft ze onz' vloót verbrand, ai ziet, 788

Doór

- Doór dollé Tróifche vróuws , dwonge óók ons reisgenóóten
(De fchepen meeft vernield) in vremd land te verftóóten.
'k Bidde u , laat 't overschót , doór veil'ge vaart, vóórt aan
- 792 Voórfpoedig zeilend' naar d' Laurentfchen Tyber gaan :
Zóó 'k recht eifche , en deêz' ftadt de fchik-godins hen geven.
Toen fprak Saturnus zoón , wiens macht de zee doet beven :
't Is recht , Cytheêrfche vróuw , dat in myn Ryk gy koemt
- 796 Om hulp , kheb't óók verdiend:vã waar g'uw óórfprongk róemd.
Dikmaals , zóó gróóten ftórm van zee en lucht , 'k bedaarde :
(Óók tuigen Simois en Xanthus dat , op d' aarde)
'k Droeg voór Æneas zórg : wanneer Achilles joeg
- 800 D' halfdóóde Tróifche bende , en tót de veft toe floeg
Veêl duizenden ter neêr : óók die geprópte ftróómen
Zeer fteênden ; en den weg was Xanthus afgenomen
Te dryven naar de zee. Æneas 'k toen verftak
- 804 In d' hólle wolk , als ftreêd met fterkke Achil , te zwak
Van kracht en Godens hulp : en 't eedlóós Trojes wallen,
Doór eigen hand gebóuwd , ik woud' te grond doen vallen.
Verdryf uw' vreez' ; naar wensch , zóó zal hy veilig in
- 808 Avernus haven gaan : †'k alleens blyf nóch van zin.
Een zal maar zyn , naar wien verdrónkken , hy zal trachten ;
†Deêz' boeten moet voór veêl.
Den vader , met dit wóórd , 't Godins blyd hart verzachte,
Voór d' wagen paarden fpannd , en breideld 't zeegediert'
- 812 Met 't fchuimende gebit : ten tóóm hy lós óók vierd,
En over 't water , vliegt licht met zyn blaauwe wagen.
't Gekraak des as , heêft neêr de hóóge gólf geflagen,
En d' holle zee geflecht ; 's luchts duift're wolk verdwynt.
- 816 Veêl flach van metgezels , óók d' walvifch gróót verfchynt,
Palæmon Inoüs zoón , d' óude Glaukus reije,
De fuelle Tritons , hem , en Phórkus heir geleijen.
D' maagd Panopë , Nifée , en Thetis t' flinkker zyd'
- 820 Cymodoçe , Thalie , óók Spio , met Melyt'.
Æneas , die dus lang geweêft was twyffelmoedig,
Hier teikkens gaf van vreugd : beveêlt , dat yder fpoedig

† Nunc
quoque
mens ean-
dem per-
stat mihi.
† Unum
pro multis
dabitur
caput.

De masten opwaarts helpt, en wyt de zeilen spand. 824
 Zy maakten alles klaar: ter recht en slinkker kant
 Men vierde nu gelyk de tóuwen en de schóóten,
 En bond de hoekken vast: snel zeild voórwind de vlote.
 Voóral vaart Palinuur eerft uit, als Amiraal:
 Wien mosten, met hun kours, zy volgen altemaal. 828
 Tót 's hemels middelpunt, was nu bykans getreden
 De maan: en 't bóótsvólk al, met uitgestrekte leden,
 Op d' harde roeibanks, rust zoet onder d' riemen nam.
 Wanneer de slaapgód, vlug van 't hóóg gestarnte quam, 832
 De schaduwen verdreëf, de duist' re lucht óók scheide,
 Om u, ó Palinuur, te zoeken en te leiden
 Onnóózel droef in slaap: Gód, Phórbas schyn neëmt aan,
 En, op 't hóóge achterschip, doet mond'ling dit vermaan: 836
 Telg Jafis Palinuur, de zee, dryft naar onz' kusten
 De vloót: d' wind effen blaast: en 't uur vereifcht te rusten:
 Leg neër uw hóófd, 't moede óóg van d' arbeid wat verlicht:
 'k Zal zelf, voór u, een póós voldoen uw's stuurmansplicht. 840
 Tót wien, spreëkt Palinuur, opslaande naauw 't gezichte:
 Waand gy op 't zeegeдрócht, dat 'k myn vertróuwen stichte?
 En 't lieff' lyk zees gelaat, óf stille gólf niet ken?
 †Die, doór 't schóón weders list, zóó veël bedrogen ben, 844
 Hoe? zóude Eneas ik aan d' lichten wind betróuwen?
 Zóó sprak hy, liet niet af de starren aan te schóuwen,
 En, klevend' vast aan 't roer, nóit eens daar af en trad:
 Ziet, met een tak, besprengd, vol van vergetel nat, 848
 Gód 't hóófd van Palinuur, 't gene óók, doór Styx vermogen,
 Voed slaap: in weérwil, luikt zyn halfbeschetene óógen.
 Naauw d' onverwachte rust de leden had verzwakt,
 En, zynde nu verheerd, heëft hem steil neër gesmakt 852
 Met 't roer in zee, een stuk van 't achterschip óók scheurde,
 Toen dikmaals tót zyn maats, vergeëfs om hulp hy treurde.
 De vlugge slaapgód vliegt weér weg in dunne lucht.
 De vloót schiet veilig voórt, niet min, met snelle vlucht: 856

† Et cali
 rotius de-
 ceptus
 fraude
 sereni.

- Op 't wóórd van vaâr Neptuun , dreêf onbefchroómd zy henen,
 Dus varende , quam by de klippen der Sirenen,
 Van 's menfchs gebeenten wit , en eertyds vol gevaar ;
 860 De zee , van verr' ftaags maakte op d' Heêfche róts gebaar :
 Als voelde Eneas , dat , 't fchip zonder meefter dreve,
 Heêft hy zich zelf , by nacht , tót 't ftuurmansampt begeben.
 Veêl klagende , om 't verlies zyns vriends , met 's harts verdriet,
 864 O die u , op 't fchóón weêr , en zee , te zeer verliet,
 † Naakt zult gy , Palinuur , op een vremd ftrand nu leggen,

Einde des vyfden boeks.

† *Nudus
 in ignota
 Palinuro
 jacebis
 arena.*

P. V I R G I L I U S M A R O O S

Sefte boek van

Æ N E A S.

Kórt inhóud.

D' Held, naar Sibyls hól treêd, die al't aanftaande ontdekke,
 Begraaft Mifeên , en zelf den góuden tak afrekke :
 Ten afgrond daald , alwaar hem Palinuur ontmoet,
 De Priêft'rin wyft daar aan , der zielen lóón en boet.
 Vaart over 't Styx , en doet een fleepbrók d' helhondeten,
 Dido en Deïphobus hy fpreêkt , en komt te weten
 's Ryks nazoots , doôr Anchylf' zyn vader , tót Auguft :
 Keerd weder 't fcheêp , en zeild' naar die Kajeêtsche kufft.

HY dus, al fchreijend' fpreêkt, vierd, op de vloót, de fchóóten
 En aan d' Eubæfche kufft, tót Kuma, in 't left quam ftóóten ;
 Men ftelden 't ankker uit ; de voórteêf toen naar zee,
 En d' achterftevens krom befloegen d' heele ree.

Elk jong'lingk vierig fcheên, om eerft voór al, te nad'ren
 't Hefpeêrfche ftrand: een deel 't verborgen vier in d' ad'ren
 Der keijen heêft gezócht; een deel, met ruigt quam gaan, 8
 Waar neftelde in 't gediert, en bofch en vliet weêz' aan.
 Maar goede Eneas, naar Apólloôs kerk vertroekke
 En 't gróót' hól dicht daar by, 't geheim om t' onderzoeken
 By vreeff'lykke Sibylle: in wien, 't Orakel wekt
 Van Delós, Godes geeft, en al 't aanftaande ontdekt. 12
 Nu, doór Dianaas wóudt, gaan ze in de gulde kerkke.
 Men zegt, als Dedalus, vloóg met zyn snelle vlerkken
 Uit Minós Ryk, en zich vertróuwende in de lucht,
 Heêft doór een vremde weg, naar 't kóude nóórd' gevluht, 16
 Hy op 't Kalçidifch flót, ten leften luchtig ftonde.
 Zyns vleug'lens roeituing heêft, zóó rafch zich hier bevonde,
 U, Phœbus, toegewyd, en Tempels gróót gebóuwd.
 Androgeus dóód wierde, op die póórtaals, befchóuwd: 20
 En hoe d' Atheners 's jaars, de ftraf der zeve zonen
 Volbróchten droef: óók ftond de lótbus daar ten tóone.
 Recht over, Krete in zee men hóógverheve zag.
 Pafiphæ op den ftier verliefd, waar ze onder lag 24
 Ter fluiik: d' afkomt gemengd, en vrugt van tweederhande
 Aart, daar in menfch en ftier: een geilheids blyk ter fchande.
 Hier, 't werk des doólhófs was en 't onuitgangb're pad.
 Maar Dedal', om de min ontfarnd zich heêft gehad 28
 Des koningins, ondekt 's hófs lift en d' ommewegen,
 Blind yólgend' met een draad. Gy had uw' deel verkregen
 Óók Ikare in dit werk, had 't droefheid toegeftaan.
 Tweemaal, uw' val in 't góud te beêlden uit vinge aan: 32
 Staag 's vaders hand bezweêk. Zy hadden 't al doórkeken,
 Was daar niet by geweêft Achaat, voór uit geweken,
 Beneffens Glaukus kind Deiphobe, priêft'rin
 Van Phœbus en Diaan: wiens reêd', nam dit begin: 36
 't Is koningk hier geen tijd, naar 't óóg vermaak te trachten:
 't Paft beter, dat uit 't veê, gy zeve runders flachte

† Non hoc
 ista sibi
 tempus
 spectacula
 poscit.

- Bevryd van 't juk, óók zóó veêl fchapen, naar gewoónt.
 40 Dus fprak de priesterin Æneas aan, (elk tóónd
 Zich t' óff'ren vaardig) heêft Trojaans ter kerk geropen.
 Op zyd' van 't Eubeêfch róts legt een gehakt hól open,
 Daar honderd toegangs zyn en honderd deuren voór :
- 44 Waar, Sibyls antwóórd en zóó meên'ge galm flaan doór :
 Als aan de deur men quam, 't werd, 't nóódlót, tyd te vragen
 D' maagd fprak, zie Gód, hier Gód : zy, met dir voór te dragen,
 By d' ingangk, kleur op kleur in 't wezen haaftig kreêg ;
- 48 Naar d' adem heêft gehygt, 't hair recht omhóóg óók fteêg,
 't Hart zwol van razerny : veêl gróóter fcheên van leden,
 Niet menfch'lyk haar geluid : wanneer ze was getreden
 De Gódheid nader : riep, ftaakt gy 't gebed Trojaan ?
- 52 Ænê, ftaakt g' uw' belóft ? niet eer tóch op zal gaan,
 Van 't gróót verbaafde huis de deur : zweêg met dit fpreken.
 Een kille fchrik, is doór 't Trojaanfch gebeent geftreken :
 En dus, den koningk bad, uit 't diepfte van zyn hart :
- 56 O Phœbus, die altyd verfchóónde Trojes fmart ;
 En in Achilles lyf, hebt d' hand en 't fchicht gedreven
 Van Paris, Dardaans fpruit : 'k heb my, ter zee begeven
 Om 't aardryk, doór uw' hulp : 'k bezócht 't Maffylfche land
- 60 En 't vergelegen vólk, bezet met klip en zand :
 Op 't deizende Itaalfch ftrand, ten left ons voet wy ftelden.
 Dus lange ons Trojes ramp al volgend' deêrlyk quelde.
 Gy Goden en Godins, 't in billykheid beftaat
- 64 Te fparen 't Pergaamfch vólk, die Yljum hebt gehaat,
 Dardaanjes óók gróóte eer : en gy waarzegfter heilig,
 Die al 't toekomend' weêt, gun, dat Trojanen veilig
 (Geen Ryk, dan toegefchikt by 't nóódlót, ik begeêr)
- 68 Met hun verdreve Goón, in Latium flaan neêr.
 Dan kerikken, tót Diaans en Phœbus eer, 'k zal ftichten
 Van marmer, feeftdags óók, naar Phœbus naam, oprichten.
 En voór u, in ons Ryk, kappellen gróót doen ftaan :
- 72 't Verborge nóódlót daar 'k zal ftellen, en 't vermaan

- Aan ons geflacht voórzeit : óók mannen uitgeleze, (zen.
 Goe maagd, 'k zal heil'gen, Laat geen vaarz', op 't blad meer we-
 Op dat nóit snelle wind, onz' hoóp, ten spót verftóót :
- † Finem dedit ore loquendi,* Spel gy 't ons zelve voór. † Hier meêd, zyn reêd' hy floót. 76
 Maar íchrik' lyk van Apól, de waarzegg' rin bezeten,
 Als dul, liep doór 't spelonk, niet kunnend' nóch uitmeten
 Des gróót' Góds prophecy : hy dies te meer bedwong
 't Wreed' hart, haar razend' mond, en breidelde de tong. 80
 Nu honderd deuren óók heel zwaar, van 't huis opfprongen,
 Van zelfs, dus doór de lucht, d' waarzegsters antwóórd dronge :
 O die 't zees gróót gevaar, ten leste eens zyt ontvlucht !
 Maar zwaarder wacht te lande : * uit 't hart, fteld dit gezucht, 84
 De Dardaniers men zal 't Lavynfche Ryk inruimen,
 Maar zullen 't wenfchen nóit gefchied : den Tyber fchuimen
 'k Zie van veêl bloeds, óók kryg, íchrik'lyke kryg voór d' hand,
 Gy Xanthus, Simoís, en 't Griekfch heir, hier te land' 88
 Zult vinde : een tweede Achil, óók van Godin geboren,
 Alree in Latium : Juno overal verftoren
 (Tróífch vijandinne) u zal : wat ftadt, óf Ital'jaan
 Oótmoedig gy, in nóód, om hulp zult bidden aan ? 92
- * Causa malitanti conjux.* * Een vróu, Trojaans vrindin, ftóókt weêr zóó gróót een jammer
 Oók 't huw'lyk weêr uitheêmfch.
† Tu ne cede malis, sed contra audentior ito, † Zwicht voór geen ramp, maar gaat daar tegē in, nóch grammer
 † Als uw' elend vereifcht. Een Griekfche ftadt, 't behóud 96
 U eerst betóónen zal, waar op gy minft vertróuwd'.
‡ Quam tua te fortuna sinet. Kumaanfch Sibylle, deêz' verfchrikte twyfelheden
 Uit haar kappelle spelde, óók 't waar, met duifter knede,
 En loeide uit die spelonk : aldus het razend bloed
 Apól betóómd, en dwingt met sporen haar gemoed. 100
** Ut primum cessit furor, & rabida ora quierunt.* * Zóó dolheid over was, en die raafmonden zwegen,
 † Omnia praecepta, atque animo mecum ante peragi.
 † k Wíft alles wel, en heb 't eerst by my overdacht. 104
 k Bid dit (nu hier men zeid, de deur van d' helfchen koningk,
 En Acheron, stróómd om 't moerafch en duíft're woningk)
 Dat,

- Dat, vader lief te zien en t' spreken, my gebeur :
- 108 Wyft my tóch t' pad hier, en ontsluit d' heilóóze deur.
Op deze fchouders k hem uit t' mid des vijands, droege
Doór vlamme en duizend fchichts, die fchitt' rig naar ons joegen:
Myn reisgenóót hy was op al de zeen, zich vond
- 112 Met my, en al t' gedreig van lucht en zee uitftond
Zwak, boven t' geên vermocht, in d' óud' vergunde dagen.
Hy biddend', my beval, dat ned' rig dit k zóu vragen,
En naar uw' woonplaats gaan. k Bidde u tóch, niet verfmaad,
- 116 Goe maagd, des vaders eifch, nóch zoóns; want t' aan u ftaat:
Nóch Hekate u vergeêfs ftelde over d' helfche wóuden.
Kon die Thrax Orpheus, als op cyter zich vertróuwde
En t' zoete fnaarfspel, óók weêrhalen zyns vróuws geeft:
- 120 Is Póllux broeder vry, door Póllux dóód, geweest,
* Gaat hy dien weg zóó veêl: wat wil ik Thefeus noemen?
Of gróóte Alcides? k ben óók van Jupyn gekoemen.
Hy d' hand floeg aan t' altaar, en bad dus, met dit wóórd:
- 124 Toen d' waarzegg' rin hief op: ó die uit Goón quam vóort,
Trojaan Anchyses zoón: † men kan naar d' hel licht lóópen:
De deur van Pluto ftaat, by nacht en dag, ftaag open:
Maar weêr te treên te rugge, en vry naar t' hóóg' te gaan,
- 128 Is moeite en werk: zelde óók t' geminde toe woud' ftaan
Rechtvaardige Jupyn, als die ten hemel ftegen
Doór deugd, uit Goón geteêld. In t' midde is t' bofch gelegen;
De zwart Koçytus, ftróómd en vloedid daar omme in t' rond.
- 132 § Dóch is uw' trek zóó gróót, óók drift zóó diep gegrond,
Twee-reis, den Tarter zwart te zien, en wild bevaren
Den jammerpoel, † óók u, met t' reuklóós werk, bezwaren:
Ontfangt, t' geên g' eerft moet doen. Een duift' ren bóóm vol
- 136 Bedekt een góuden tak, daar telgen taai zyn aan, (blaan,
D' helfch' Juno toegewyd: al t' wóudt, dien tak verduifterd,
Óók rond, met fchaduw en donk' re dalen kluifterd.
Maar naar dit laag geweft te gaan, geen menfch gelukt,
- 140 t En zy, deez' góuden tak en vrucht, eerft heêft geplukt,

* *Itaque
reditque
viam to-
ties.*

† *Facilis
descensus
averni:
Noctes
atque dies
patet atri
Janua di-
tis:*

*Sed revo-
care gra-
dum, su-
pernaque
evadere
ad auras,
Hoc opus,
hic labor.
§ Quod si
tantus a-
mor men-
ti, si tanta
cupido est.
† Et insa-
no juvat
indulgere
labori.*

*Accipeque
peragenda
prius.*

De fchóóne Proferpyn , 't gefchenk aan haar laat geven :
 D' eerft afgerukten tak doet ftrax een ander leven
 In plaats , die flikk' rend bloed weêr van gelyk metaal.
 Daarom , hef 't óóg omhóóg , en die gevonden , haal 144
 Behóór'lyk naar met d' hand' ; want , zóó de Goôn u wachten,
 Licht vólgen zal en will'g : die anders , doór geen krachten
 Men óit hier af en rukt , nóch doór 't hard ftaal verwind.
 Daar legt , óók u vertoefd 't dóód lichaam van uw' vriend, 148
 (Och ! weêt gy 't niet ?) het lyk de gantsche vloót befmette,
 Terwyl gy raad vraagd , en uw' voet ten drempel zette :
 Bestel het eerft ter aarde , en zóó 't behóórd , begraaf,
 Zwart veê ten óffer breng : als d' eerfte zuiv' rings gaaf. 152
 Dan zult gy 't Styxfche wóudt , en 's Ryks ongangb' re wegen
 Voór menfchē , end' lyk zien . †zóó fprak ze , en itom vóórts zwege.
 Æneas , met bedroefd en neêrgedrukt gezicht,
 Treêd uit 't fpelonk , en wel , 't geên daar was blind verricht, 156
 Leit over by zich zelf : getróuwe Achaat gaat mede
 Tót zyn gezelfchap , om de zelfde ong' ruftigheden.
 Zy fpraken veêl van 't geên , de waarzegg' rinne ried,
 Wat makker , dat men dóód nóch onbegraven liet. 160
 Zóó ras ze quamen weêr op 't dróóge ftrand , zy zagen,
 Doór een onwaard'ge dóód , dat lag Mifeên verflagen :
 ‡ Quonon
 prestanti-
 or alter
 Ære ciere
 viros , mar-
 temque
 accendere
 canit.
 Mifenus Eoóls zoón , ‡de braaffte op den trompet,
 Die 't vólk , ten ftryd , met galm , den moed heêft ingewet. 164
 Was een gróót metgezel van Hectór , kon zich weren
 In d' óórlóg op 't trompet , en treff'lyk met de fpere.
 Toen Hectór van Achil wierd dóód ter neêr geveld,
 Heêft naarmaals weêr in plaats gevolgd dien dapp' ren held 168
 Æneas Dardaanschi' telg , zóó vroóm , als d' eerft te voren.
 Maar als hy by geval , den kink gehólden horen,
 (Uittartende de Goôn) liet klinkken doór de zee,
 D' naaryv' rend' Triton , fineêt (zóó het golóóf grypt fteê). 172
 Hem tuffchen rótzen , in de zóut befchuumde baren.
 Waarom , in gróót gefchreeuw zy hebben uitgevaren :

- Maar goede Eneas meeft. Toen óók 't Sibylls gebód
- 176 Al fchreijend' ras voldoen; om ftrýd, te ftap'len, tót
't Geftarnt', 't grafóuter met geboómt, zy drift betóónen.
Men gaat naar een óud bosch, waar diep in, dieren wonen;
† Daar hars en ekelboóms, luid' neêr, met byl, men fmyt:
- 180 Met beitels óók van een, fcheur-eikke ftammen fplyt,
En d' effe balk: men róld, ten berg af, gróóte eff' boómen.
Æneas, d' eerfte in 't werk, heêft zelf de byl genomen
In d' hand, en al zyn maats, tót arbeid kloek vermaand.
- 184 Maar dit, by zich bedócht met 't hart, 't geên droevig traand,
Aanziende 't yff lyk bosch, bad dus, met luiden monde:
Indien den góuden tak, wy, op een boóm nu vonden
In zóó een gruw'lyk wóudt: gemerkt, niet dan te waar,
- 188 Mifcên, d' waarzegfter ons, uw' dóód maakte openbaar.
Dus nauw'lyx bad, ófte een paar duiven quam gevlogen
Van d' hemel, by geval, recht voór Æneas óógen,
En ftreken op 't groen' gras: toen kende dezen Vórst,
- 192 Zyns moeders vogels, en blyde in 't gebed uitborft:
O! zóó 'er weg maar is, geleiders zyt, wilt zetten
Kóurs, doór de lucht, naar 't bosch, alwaar de góud' tak 't vette
Aardryk bedekt: van my, góddlykke moeder, gaan
- 196 Wil in deêz' twyff'ling niet. Dus fprak, en ftíl bleêf ftaan,
Sloeg gaad', wat teikkens zy voór droegen, en waar henen
Zy ftreêfden. Uit 't gezicht der vólgers nóit verdwenen,
Maar pikkende haar aas, zóó maakten trage vlucht.
- 200 Toen zy Avernus mond genaakten, bang' van lucht,
Zich heften snel, uit d' hóógt' (doór zuiv're lucht geweken)
Neêr ter gewenschte plaats beide op den boóm ze ftreken:
Daar, doór de takken, blonk 't fchakeêrde glinf't' rend' góud:
- 204 G'lyk's winters 't vogellym, in bosfchen men aanfchóuwd
Te bloeijen op een nieuw ('t welk d'eigen boóm niet zaeije)
En met faffrane vrucht, om lange ftams ziet draeijen:
Doór d'eik'boóms fchaduw' heêft, zóó, 'tblocijêd' góud geblaakt,
- 208 Zóó, doór den zachten wind, óók 't blikk' rig blad gekraakt.

† Sonas
illa fecu-
ribus sicut;

- Ras grypt Æneas toe, 't welk deizend', graag affloege,
 En in d' waarzegsters hól Sibyll', hy 't zelfde droege.
 Trojaans beweenden toen niet t' min, op 't ftrand, Mifeên,
 En aan de droevige affch', het uiterfte voldeên. 212
- Een gróóte stapel hóuts, in 't eerft', ten lykvier bróchten,
 Van hars en eikkebóóms geklóófd : 't lykhóut bevlochten
 Rondom óók met bruin loóf, daar voór, ter uitvaarts eer,
 Cypres, en boven op, zy ftelden 't blank geweêr. 216
- Een deel, het water, heet in kop're ketels maakten,
 En wieffchen 't kóude lyk, en zalfden 't. Men geraakte
 Aan 't luid' geweên : 't dóódbed, met 't lighaam toen befchreid,
 En 't purper kleed, óók zyn bekend gewaad, geleid 220
- Daar over zyn : † een deel de zware dóódbaar droegen,
 Bedroefden dienft : doór tórts hier in, afkeerig joegen
 Naar óuders wyz', de vlam : spys, wieróók, brand tót niet,
 En gaven meer, men óók, uit bekers, d' oly giet. 224
- Na 't lyk verbrand, en 't vier was uit : men heêft gewaffchen
 Al 't overfchót met wyn, óók d' heete dórftige affchen :
 't Gebeent, floót Chorincês, vergaard, in 't kop're vat.
 Driemaal, zyn makkers heêft befprengd met 't zuiv're nat, 228
- Oók met den tak van dien gezegenden olyve :
 Hen dus gezuiverd, liet zyn laafte reêd' dit blyven.
 Maar goede Eneas, hem bóuwde een geweldig graf,
 Zyn wapens, en trompet, óók riem te hangen gaf 232
- Aan den doórlucht'gen berg, die nóch Mifenus hete,
 En in der eeuwigheid men van zyn naam zal weten.
 Dit al gepleêgd, volvoerd Sibyls gebód terftond.
 Daar was een gruw'lyk diep fpelonk, en wyt van mond, 236
- Keyachtig, donkker óók, omringd van bofch en poelen :
 Waar over, ongekrenkt, nóit hebben konnen woelen,
 Met vleugels, vogelen : een damp zóó ftinkkend' vloóg
 Uit d' hólle zwarte keêl, tót in de lucht omhóóg : 238
- De Griekken deze plaats, daarom Avernus noemen,
 Hier deêd de priefterin vier zwarte runders koemen,

† Pars in-
 genti su-
 bieve phe-
 rethro,
 Trifte mi-
 nifterium.

- En op het mid des hóófds zy eerft den wyn uitgoót :
- 244 Recht tuffchen d' horens, heêft 't gróóft' ftóppel hair ontblóót,
En in 't geheiligd vier, den ófferdrank deêd ftellen,
Luids keêls daagd Hekate, die hemel dwingt en helle:
Die and'ren kelen 't veê, en vangen 't laauwe bloed
- 248 Met fchalen, een zwart lam Æneas flachten doet.
Voór d' razernijens moer, en gróóte zufter d' aarde,
Oók voór u, Proferpyn, een gelte koe niet fpaarde.
Ten dienft van d' hellschen voógd, ving toen 't nachtóffer aan :
- 252 Heêft ftieren heel op 't vier, ten ófferbrand gedaan,
Op 't brandende ing' wand, liet óók vetten oly dalen.
Maar zie, by 't zonne opgaan, en 't ryzen van 's lichts ftralen,
Loeid, onder elks voet, d' aarde, en 't bofchs en bergs getóp
- 256 Dat beêfd: de honden, doór de fchaduw, huilen op
D' aankomfte des Godins. * weg, weg gy ongewyde,
De waarzegg' rinne riep, in 't wóudt men u niet lyde :
Vólg gy, Æneas, my, en rukt uit fcheede uw' zwaard :
- 260 † Zyt hier nu ftóut van harte, en tóónd u vroóm van aart.
Dus fpak ze, en 't open hól al razende in ging treden.
Hy kloek zyn leidsvróuw vólgd, met ewewyde fchreden.
Gód, die hebt over ziel, en ftomme fchimmen macht,
- 264 D' afgrond, en Phlegeton; daár 't ftaag ftille is en nacht,
‡ Gun, dat 't gehóórde ik spreke, en zaakken breng te voren,
Doór 't gódd' lyk uw' verlóf, die d' aarde en 't donkker fimoren.
In d' eenzaam duyft're nacht, zy gingen te gelyk
- 268 Doór fchaduw, 't ledig huis, en Plutoós yd'le Ryk,
Alleens, g'lyk lóópt in 't bofch den weg, by fchemeringer
En donkk're maan, wanneer de nacht verfd alle dingen
Met zwart, den hemel óók met fchaduw dekt Jupyn.
- 272 Zelf, voór 't póórtaal en in den mond des afgronds, zyn
De knaagzórg en den róuw, die daár hun blyfplaats tóónen :
Hier óók droeve Ouderdom en bleekke ziekten wonen :
Schand'lyke armoede en vreez', óók honger bóóz' van raad ;
- 276 Den arbeid en de dóód zeer fchrik'lyk in gelaat :

* Procul,
ô procul
eſte profa-
ni.

† Nunc
animis
opus.

‡ Sit mihi
fas audire
loqui.

- † *Tum consanguineus le-
thi sopor.* † Toen flaaþ, dóóds bloedverwant, en vreugde uit flim geweten,
Recht over aan de deur, de móórd kryg is gezeten,
't Staal' bedd' der razerny, en tweedracht, die dul woed,
En'heur flangs hair opknóópt, met een hairfnoer vol bloed. 280
Een óuden zwaren ólm zyn armen wyt uit fpreide,
Van lóóf en takken dicht; daar waren (zóó men zeide):
Al d' yd'le dróómen in, en hingen aan de blaau:
Hier in de póórt, nóch veél ondieren weiden gaan, 284
Centauren, Scyllen óók van twee gedaanten, d' honderd
Handhebbend' Briareus, en Lernes slang, die donderd
Zeer yf lyk doór 't gepiep, Chimeêr met 't vier voórzien,
Driely'ge Gerion, de Górgons, en Harpien. 288
- † *Corripit hic sub-
za trepidus
formidine
ferrum.
† strillam-
que aciem
venienti-
bus offert.* † Æneas † rild' van vreez', en fchitt'rig trekt zyn degen,
† Hy bied het blóóte fpits aan die hem komen tegen?
Zóó d' wyze leidster niet had, onder hól gedaant
De fchimmen zonder lyf te vliegen, hem vermaand, 292
Hy had 'er ingeploft, en hun vergeéfsch doór regen:
Naar d' helfchen Ach'rons poel hier leiden u de wegen:
Hier legt de woefte kólk, die slikk'rig daar altyd
Opweld, en al het zand braakt uit van den Koçyt. 296
D' yf'lyke Charon hier, afgryff'lyk vuil, flaat gade,
Als veêrman, 't veêr: wiens kin, met lang grys hair beladen,
Nóit eens gehavend fchrynt: † g'lyk vier, zyne óógen flaan:
† *Stant lumina
flamma.* Een py, midde opgeknóópt, om 't lyf had flórdig aan. 300
Hy 't zeil maakt klaar, en flteêkt de fchuit af met zyn bóómen,
Voerd in 't verroefte bóót de lichaams doór de flróómen:
De Gód is óud, maar groen en hard als diamant.
De fchaar, gantfch uitgeflórt, quam vliegen hier naar 't flrand, 304
De vryflers ongetuwd, de zonen, mans, en wyven,
Der kloekke helden zóó veél levelóóze lyven,
† *Quam multa in
fylvis au-
summi in
frigore
primo.
Lapsa ca-
dunt folia.* En jong'lings op 't lykvier voór d' óuders óog verbrand. 308
† Als by 's herflits eerflte kóud', de blad'ren op het zand
In boffchen vallen neêr: óf g'lyk de vogels lóópen,
Gevlogen over zee, op d' oevers t' zaam by hóópen,

- Wanneer den winter hen naar 't warme land toe drukt,
 Zy biddend staan, om eerst in 't bóót te zyn gerukt,
 312 En strekken d' handen uit, doór drift tót d' and're zyde:
 Maar nós, den schipper laat dan deêz', dan die inglyden:
 Dóch, and'ren hóóger weêr op 't zand, van zich vervoerd.
 Æneas (doór 't geraas verwonderd en ontroerd)
- 316 Zeid: zeg my, maagd, wat wil deêz' toelóóp naar de vliete?
 Wat zoeken deze ziels? hoe komt, dat niet genieten
 Den een den oever mach, en d' ander over vaart?
 Toen sprak hem kórt dus aan, de priest' rin hóógebejaard:
 320 Kocyts diep staande poel, en 't Styx'sch moeras, vertóónen
 Zich hier, ó rechte telg der Goôn Anchises zone:
 Wiens heiligheid, geen Góð misbruikt, óf daar by zweêrt.
 Deêz' schaar, die gy hier ziet, d' aard', zonder graf, ontbeêrd:
 324 Den veêrman Charon voerd deze over, al begraven,
 Van 't gruwelyke strand, niet eer, doór d' ruifchend' have
 Hy iemand brengen mach, ten zy 't gebeente rust:
 Zy dwalen honderd jaar, en zweven om deêz' kufft:
 328 Dan staat ten lefften hen vry, naar 't meir gewenscht te treden,
 Stil stonde Anchises zoón, en kluisterde zyn schreden,
 Veêl denkkende in 't gemoed, hem 't ong'lyk lótt verdroót.
 Hy zag daar, droef en nóch van d' eer des grafs ontblóót,
 332 Leukaspis en Oront', die Lykus schip bestierde:
 Welkke, als van Troje t' zaam, doór d' hólle gólven, zwierden;
 De zuidwind heêft verrascht, sloeg 't schip en 't vólk te grond.
 Maar zie, men Palinuur den stuurman daar bevond:
 336 Die viel onlangs uit 't schip, van Libyë gevaren,
 Terwyl sloeg gaad' 't gestarnte, en stórtte in 't mid-der baren.
 Doór donkk're schaduw', d' held, kend' nauwlix hem bedrukt,
 340 En spreêkt dus eerst hem aan: wat Góð heêft ons ontrukkt,
 U Palinuur, en in het mid des zees doen smoren?
 Zeg tóch: want op bedróg 'k vond nóit Apól te voren,
 Die, doór dit antwóórd, my in meining heêft misleid:
 344 Ea gy, gewenscht doór zee, zóud komen, heêft voórzeid,

- Beweëgt : en bôuwen 't graf, óók vieren 't jaargetyd :
- 380 De plaats , zal Palinuur zyn eeuwig toegewyd : (men
Hier doôr, verdweên de zórg, allengs streëk óók 't droef schroe-
Van't hart : blyd, dat men 'tland naar zynen naam zóud noemen,
Zy vórd'ren dan hun weg , en nad'ren aan de vliet.
- 384 Zóó als den veërman , uit 't Styx'sch water opwaarts ziet,
Van daar, doôr't eenzaam bos, merkt hen naar 't strand te treden:
En spreëk ze dus eerst aan, en graauwd geheel t' onvreden :
Hóu , wie gewapend durfd , naar onze Itróóm toe gaan,
- 388 Zeg op , waarom gy komt : wyk van ons , en blyf Itaan.
Dit is der schimmen plaats , des slaaps en dróóm'ge nachten :
Met levend' lichaams nóit 'k mach 't Styx'sche bóót bevrachten,
Nóch dat Perithous , óf Theseus 'k hier in nam,
- 392 Nóch Herk'les derwaarts gaande , óit my te wel bequam :
Schóón zy onwinbaar sterk , óók zyn van Goón gesproten :
D' een , d' hellschen wachthond heêft aan ketenen gesloten,
En trok hem bevend' weg , zelfs voór des konings thróón :
- 396 Deêz' , Pluto's vróuw van 't bed te schaakken scheên gewóón.
D' Amphrysche waarzegg' rin kórt antwóórd heêft gegeven :
Verfteur u niet , * hier werd geen zulkke list bedreven,
Nóch wy geweld doen : dat , de gróót' póórtier staag waakt
- 400 In 't hól , de dóódsche schimme albassende , ons niet raakt :
Laat kuifche Proserpyn óóms drempel vry bewaren.
De Tróifsche Eneas , in gódsdienst en kryg ervaren,
By d' onderschimmen , tót zyn vader laag vertrekt.
- 404 † Zóó u , 't gódvruchtig beêld niet tót beweging wekt ;
Ken dan deêz' tak : s'frax tóónd den tak in 't kleed verborgen.
Toen vlogen uit 't gram hart al d' opgezwolle zórgen.
Verwonderd , sprak niet meer , om d' onfagg'lykke roed'
- 408 Des nóódlóts , hem in lang gevoerd niet te gemoet :
Hy wend zyn blaauwe schuit , en zóó den oever naderd.
Jaagt d' and're zielen weg , langs op de bank vergaderd,
En ruimte maakt : met een , Æneas hy aanvaard
- 412 Geweldig gróf van lyf : de bóót kraakt doór de zwaart' ,

* Nulla
hic insidia
tuler.

† Si te
nulla mo-
vet tanta
pietatis
imago.

En lekt: veel water, doór de reten hy kreëg binne.
 Behouden nóch ten lest, den held en d' waarzegg'rinne
 Zet over in 't vuil slibbe, en op 't blaauw driftig gras.
 D' afgryff lyk' Cerb'rus met drie kelen, maakt gebas, 416
 Dat 't gild doór 't Ryk, zeer gróót, op d' rugge in 't hól gelegen.
 Wien (ziende d' waarzegg'rin, de slang doór schroom bewegen
 Om d' hals) toefmeêt, tót slaap, een kruidig honigfóp :
 Hy hong'rig, razend' fpalkt wyt zyn drie kelen op, 420
 Slikt 't voorgeworpen in, en ging op d' aard' toen voegen
 Zyn schrik lyk' gróóten rug, waar meêd' 't gantsch hól beloege.
 De wachter diep in slaap, snel vóórt Æneas fchiet,
 Ontvlucht de waterkant, die 't gaan te rug verbied. 424
 Op d' eersten drempeel, wierd terftond gehóórd 't naar sténen
 Der kleine kind'ren, óók 't gehuil, en 't deêrlyk weenen :
 Wien, van de bórft ontruikt, 't zoet leven óók ontróófd,
 D' onglukk'gen dag nam weg, en heêft ze in 't graf verdóófd. 428
 Naast deze, zyn, die valsch betigt, dóóds straf ontvingen,
 In kerkker, zonder lót nóch rechter, zy niet gingen :
 Schout Minós hutzeld daar de lótbus : roept den raad
 Der stomme schimmen t' zaam, en weêgt hun schuld en daad. 432
 Hier neffens, hóuden plaats de droev'ge, die zich 't sterven
 Onnóózel deden aan, en willende 't licht derven,
 Hun zielen worpen weg. Hoe zyn ze nu bereid
 Zwaar uit te staan in d' hóogte, armoede en arrebeid! 436
 Hen 't nóódlót tegen staat, en 't Styx met nege omm'ringen :
 Óók 't droevig water, en d' onvaarb're poel bedwingen.
 Het treurig veld, niet ver van hier, men óók beschóuwd
 Wyt overal verspreid, 't geên nóch dien naam behóud. 440
 Hier gaan (die d' wreede liefd, doór tering heêft verflonden)
 In een verborge weg, daar 't Myrthe bosch om stonde
 Geplant; de minnezórg, hen, na geen dóód verliet.
 Hy Phædre, en Prokris, óók Eriphyle hier ziet, 444
 Vertóónend' droef gewond, van haar wree zoón, te wezen :
 Pafiphe, Evadne meêd' : Laödamy hóud deze

- Gezelschap, Cæneus óók, eerst jongelingk nu wyf,
 448 Herróld, doór 't nóódlot, in 't gedaant' van 't óude lyf.
 By welke, in een gróót bosch, nóch doólde versch van wonde
 Phænyssche Dido: als dien Trojaanschen Vórst, zich vonde
 Beneffens haar, en haar, doór duist're schaduw' kend,
 452 (G'lyk een, doór nevels, ziet, óf meend, dat zag omtrent
 't Begin des maands, de maan in klaarheid op te ryzen)
 Getraanóógd heêft, en sprak, op deêz' liefstall'ge wyze:
 Rampzaal'ge Dido! een boód my heêft voór waar verklaard,
 456 Dat gy verong'lukt zyt, en kreêg uw' eind' doór 't zwaard.
 Och! 'k uw's dóóds óorzaak was: by Goón en starren 'k zwere,
 En zóó, met eed, men mach zich onder d' aard' verweren,
 Onwill'g, ó koninginne, ik van uw' kust vertroek.
 460 Maar Góds bevel my dwong, 't geên doór deêz' vuilen hoek,
 Doór deze schimmen heêft, en donkk're nacht, gedreven
 Óók my nu met zyn last. 'k Had 't nóit gelóóf gegeven,
 Dat gy, doór myn vertrek, zóud' hebben uitgestaan
 464 Die smart: Sta stil tóch, en wil uit myn óóg niet gaan.
 Wien vlied gy? 't is gódwóuds, voór 't lest, dat ik u spreêkke.
 Zóó zócht Æneas, haar ontfeld gemoed te smeekken,
 Terwyl z' hem stuursch aankeêk, en hy liet meên'gen traan.
 468 Afkeerig floeg 't gezicht ter aard', zag hem niet aan:
 † Zy niet haar aanzicht meer beweêgde doór deêz' rede,
 * Al óf 't Marpeêsch róts daar, óf harde klip, greêp stede.
 Vluchte endelyk van hem, en toórnicg zich verborg
 472 In een beschaduw'd wóudt, daar haar met g'lykke zórg
 Sichæus d' eerst' echtg'nóót, begroete, en lief onthaalde.
 Æneas schreijend', haar, niet min van ver nadwaalde
 Weemoedig, doór 't vertrek en 't misval, óók ontfeld.
 476 Van hier, zyn reis vervolgd: en quam in 't laatste veld,
 Waar, afgeschelden, die vermaarde in d' óórlóg krielen.
 478 Hier, Tydeus hem ontmoet; hier, bleekke Adrastus ziele,
 Parthenopæus óók, befaamd doór zyn gewêr.
 480 Hier, zuchtend' zag, Trojaans in kryg geveld ter neêr,

† Nec ma-
gis incepto
vultum
sermone
movetur.
* Quam
si dura si-
lex, aut
stet man-
pesia cau-
tes.

Beklaagd, van Goôn ontfarmd, zich lang op ry vertóonen :

Glaukus, Therfilochus, en drie Antenórs zonen,

Oók Medon, Polybeêt' aan Ceres toegewyd,

Idæus, die de koets gewapend nóch beryd.

484

Ter recht en flinkker zyde, om hem veêl zielen dryven.

‡ *Nec vi-
disse semel
satis est;
juvat us-
que mora-
ri.*

‡ t Helpt niet, die eens gezien; 't lust hem, nóch wat te blyven,

En gaan met hen, op dat, d' óorzaak huns komfts hy kend.

Als die Griekfche overften en Agamemnons bend'

488

D' held zagen, óók 't geweêr, 't geên klaar by fchimmen fchene,

Zóó beêfden zy van fchrik: een deel, te rug verdwene,

Als voórtyds naar de vloôt: een deel, floeg klein geluid:

Nóit ftem hief op, die heel, doôr gapers keêl, vloóg uit.

492

Hier zag hy, Priaams zoôn Deïphobus, doôrkorven

Op al zyn lyf, en wreed zyn troni gantsch bedorven:

Weêrzyds van 't óór beróófd, bey d' handen óók, van mond

Gefchend, en neus ontblóót met een fchand' lykke wond.

496

Hem naauw, zóó bevend, kende, en hy 't afgryff lyk fchennis

Te dekken zócht; toen fprak Æneas met goe kennis:

Strydbaar Deïphobus, afkomstig uit 't eêl bloed

Van Teußer, wie, zóó ftraf óit koelde aan u zyn moed?

500

Wie heêft, u zóó verheerd? ten jongften nacht ik hóorde,

Dat g' afgemat (doôr al de Griekken te vermóorden)

Viel op een hóóp van veêl verflagen in 't gevecht.

'k Heb op 't Rætheêfch ftrand zelf u een loós graf gerecht,

504

'k Deêd driewerf overluid, uw' geeft te voór fchyn dagen.

Uw' naam en wapens, 't graf vereeren: 'k niet bejagen

Kon, vriend, uw' lyk, nóch, gaande uit Troje, 't doen ter aard.

Maar toen fprak Priaams zoôn: g' hebt, vriend, geen moeit' ge- 508

Voldaan Deïphob', en zyn fchynuitvaard gehóuwen. (fpaard:

Maar my, myn nóódlót drukte, en 't fchelmftuk van een vróuwe

Uit Griekken, in dit quaad: dit, liet my tót gedacht.

Want g' weet, hoe wy met vreugd verflaten d' lefte nacht,

512

Die ons zóó zuur opbrak; ‡ en doet te veêl nadenkken:

‡ *Et ni-
mium
meminiffe
necesse est.*

Als op 't hóóg Pergamum, 't paard fpronge om ons te krenkken,

En

- En drong , met zwang'ren buik , gewapend in veêl mans :
- §16 Zy veinzend. Bachus feest te vieren , brócht ten dans
De Tróische vróuws : zelf heêft ze , in't midde , een tórts genomē,
En riep , uit d' hóogen burg , de Griekken daar te komen.
Toen afgemat doór zórg , bevangen óók van vaak ,
- §20 'k Ong' lukkig fliep op 't bed : en lag met zoet vermaak
In zulkke een diepe ruft , als óf 'k was buiten 't leven.
Terwyl deêz' joffer al't geweêr in 't huis verdreve,
En weg nam van myn hóofd het zwaard , myn toeverlaat :
- §24 Roept Menelaus in , de deur wyt open slaat.
Op hóop , alóft haar lief , een gróót gefchenk zóud' giffchen,
De fchand van 't óude quaad , hier doór zy uit zóu wiffchen.
Wat toeve ik tóch ? men valt ter kamer in : zich fteld
- §28 Ulyff' tót mergezel , die 't fchelmftuk hitfcht. Vergeld
De Griekken dit , ó Goôn ! zóó 'k recht mach wraak begeren.
Maar zeg óók defgelyx , wat heêft u hier doen keeren
Nóch levendig : óf heêft de zeeftórm u geplaagd ?
- §32 Of is 't doór Godens raad ? óf wat ong' luk u jaagt,
Naar 't zonn' lóós droef gebóuw óf d' onrufts plaats , te treden ?
Nu was , by dit gefprek , de daag' raad al gereden
Met 't roóf' gekleurd gefpan , doór 't midd' van 's hemels ruimt' :
- §36 Om 't welk , zy hadden fchier al 't tydsverlóf verzuimd :
Maar gezellin Sibyll' , quam kórt hem dit vermanen :
Ænê , de nacht verlóópt ; wy quiften tyd met tranen,
Hier is de plaats , alwaar de weg in tweeën zich fcheid :
- §40 Ter recht , die naar de muur des gróóten Plutoós leid,
Wyft ons d' Elyfche beêmd : maar die ter flinkkerzyde,
D' heilóózen Tartar tóónd , waar hy doet bóózen lyden.
Toen fprak Deiphobus : niet gram werd gróót' prieff' rin :
- §44 'k Zal gaan , myn tyd voldoen , en treên weêr 't duifter in.
Gaat ! eer van ons geflacht ; ga heên ! 't luk moet verleenen
Meer zeêg' ning u , als ons : dus fprekend' ftrax verdwene.
Æneas ras ziet om , en onder 't flink' róts zag
- §48 De wyde veft , waar om , een muur dreedubbeld lag :

‡ Meliori-
bus utere
facis.

Tartarſche Phlegeton, ſnel ſtróómd daar rondom henen
 Met wall'nde vlammen, róld vóórt klinkkende keiſteenen.
 Pylaars van diamant hier byſtaan, en een póórt (boórd
 Van ſterkt: waar mans met kragt, zelf Goón met 't ſtaal, doór-552
 Nóit hebben, tót de lucht zóó ryft een yz'ren toren;
 Thiſiphoné met haar bloedmantel omgeſchoren,
 Neêrzittende bewaakt 't póórtaal by nacht en dag.
 Van daar, 't geſteên men hóórd, en van 't wreed zweepen ſlag 556
 't Geluit, óók d' yz're klank en 't ramm'len van de keten.
 Æneas ſtond verbaafd, 't gerucht woud', luift rend', weten.
 Wat ſchelman leggen daar? en wat voór ſtraf ſtaan ze uit?
 Wat hóórd men gróót gekerm? ó maagd, my dit beduid. 560
 D' waaarzegſter ving toen aan: vermaard Vóórt der Trojanen,
 Geen menſch gódvruchtig, mach betreên deêſ gódlóóz' bane:
 Maar, als 't Avernus wóud gaf Hekate in myn macht,
 Zy my, Goóns ſtraf zelf leerde, en doór al 't zielrecht bracht. 564
 De Gnóſſiſch' Radamanth bezit deêz' ſtrafte Rykken:
 Straft, en verhóórd 't bedróg, dwingt elk, dat hier doet blykken,
 Wat yd'le dievery op d' wereld hy genoót,
 En ſtelden uit te laat, 't zuiv're óffer tót zyn dóód. 568
 Staag, ſtuks de wraak-gódin Thiſiphoné met zweepen,
 De bóóſwichts ſlaat, en dreígd met ſlangen bitſch gegrepen
 In ſlinkker hand, 't wreed heir der zuft'ren roept by één. 572
 Daar na, d' heilóóze póórt, met yſ'lyk zwaar geſteên,
 Op d' hangzels men ontſluit: ziet gy geen ſchildwacht hóúwen
 Dicht by 't póórtaal? en wien den drempel men vertrouwe?
 Hier binne, een wreeder woond als Hydra, zwart bezwalkt 576
 Met vyftig ope keêls: tweemaal zóó diep, opſpalkt
 De Tartar zelf zyn mond, en ſchiet zóó laag te gronde
 By ſchimmen, als d' Olymp, hóóg naar den hemel ſtonde. 580
 Daar, 't óld gebroed des aards, doór blixem neêrgeveld,
 De jonge reuzen zyn diepſt op de grond geſteld.
 Hier, ik de tweelings zag van Aloëus, gróóte
 Lichamen, die Jupyn ten thróón uit wonden ſtóóten,

- Den wyden hemel óók met d' handen open slaan.
- §84 Ik zag Salmoneüs, die wreed men pyn deêd aan,
Dat Jupyns blixem hy en donder, zócht t' aanvaarden.
Zyn brandtórts zwaeijende, gevoerd óók van vier paarden,
Reêd hy doór 't Griekfche vólk en 't Elis midd' doór ftadt,
- §88 Woud' zyn, als Góð, geëerd, braverend' met dien fchat.
D' onvólg' re blixem durfde en buijen, deze ontzinden,
Met paarden rennende op zyn brug, óók onderwinden.
Maar, doór de duift' re wolk, d' almacht' gen vader fchoót
- §92 Een fchicht, (van fakkels nóch van tórtslicht zynde ontblóót)
En met een dwarrelwind, floeg vreeff' lyk hem ter aarde.
Men zag óók Tityus, des aardryx ('t welk 't al baarde)
Recht voedfterkind : wiens lyf, wel negge bund' ren land
- §96 Besloeg : een fchrik' lyk' gier zyn kóft, uit 't ingewand
Ter ftraf aangroeiend', zoekt, en kromgebekt, zóó quelle
D' onfterff' lyk' lever, 't neft, diep in de bórfst óók ftelle :
D' herbore vezelen men klein altyd weêr maald.
- 600 Wat diend Pirithous, Ixion óók verhaald,
Of Lapithes? wien hangt óók dreigd, zóó zóó te pletten
Een klip droef over 't lyf : en voór hun mond bankketten
Staan g'reed in 's konings pracht, daar blinkt 't hóóg bruilófsbed
- 604 Op gulde fchraag : hier zit aan tafel, en belet
D' óudft' razerny elx hand, den difch te mogen raakken :
Vaart met haar fakkel toe, en bulderd met de kaakken.
Hier zyn ze, die hun broers, op d' aarde, fmaad deên aan,
- 608 Hân vaders móórden, en bedrogen d' onderdaan :
‡ Of die verkrege fchat, alleen weg voór haar ftaakken,
† En deelden niemand iet, (deêz' 't meest getal uitmaakken :)
Die góðlóóz' wapens zyn gevólgd, om overfpeel
- 612 Gedóód, óók dienden nóit hun heeren tróuw, óf wel ;
Geboeid verwachten ftraf. Hier niet zoekt t' onderyragen,
Waarom, en hoe dit vólk hun ftraf zal moeten dragen.
D' een róld een zware fteen, deêz' hangt gerekt, in 't lit.
- 616 Vast aan de fpeek van 't rad : d' ong'lukk' ge Thefeus zit,

‡ Aut qui
divitiis
foli incu-
buere re-
pertis.
† Nec
partem po-
suere suis
(qua ma-
xima rup-
ba est.)

En itaag daar zitten zal : luids keëls , aan al de troepen
Der schimmen , Phlegyas elendigft tuigd , en roepe :

† *Discite
iustitiam
trouiti, &
non tem-
nere Di-
vos.*

† Leerd recht doen , en geen Goôn , gewaarſchuw'd , te verſmaan.
Deëz' , 't vaderland verkócht óm góud , en heëft verlaân

620

Zyn rykken heer : om lóón , brak wetten en weêr bóuwde.
In 't hóff , zyn dóchter ſchende , en haar , óng'óórlóft tróuwde :
Elk pleêgde een gruw'lyk werk , en tót zyn luſt zóó trad.

* *Non mi-
hi ſin-
gue cen-
tum ſint,
oraque
centum.*

* Dat honderd tongen ik , óók honderd monden had ,
† En yz're keël , ik zóu niet al 't ſlag der ſchelmſche ſtukken
Begrypen , *nóch den naam van elke ſtraffe uitdrukken ,

624

† *Ferrea
vox, omnes
scelerum
compre-
dere for-
mas,*

Als Phœbus prieff' rin , óudbejaard , dit hadde ondekt ;
Sprak , wel ga vóórt , en uw' begonne laſt voltrekt.

628

† *Omnia
panarum
per currere
nomina
poſſem.*

Laat haaften ons ; want k zien , in 't ſmidts gefineêd de hóóge
Vefte en gewelfde póórt der reuzen , hier vóór d' óógen :
Daar wierden , doór 't bevel , ons gaven neêr geſteld.

632

Zóó ſprak ze : en gingen t' zaam , doór 't ſchaduwachtig veld ,
Snel langs het middelpad , en rafch de póórt genaakten.

Æneas trad'er in , en met verſch water maakte
Zyn lichaam zuiver , ſtak den tak vóór op de póórt :
Dit al ten leſt volbrócht , naar laſt en Godins wóórd ,

636

Zóó quamen ze in de beêmd , boſſchaadje , en 't plein der luſten ,
Daar g' lukkigen in zyn , óók zaligen in ruſten.

Een ruimer lucht , dit veld , met purp're glans bekleed :
Men van een and're zonne , óók van geſtarnt daar weét.

640

In 't groene wórfelperk , veêl oefenden hun leden ,
En ſpeêlden daar om prys , óók t' zaame , in 't róódzand ſtreden :
Veêl danſten aan den rey , en zongen een gedicht.

De Traçiſch prieffter , in een lang klee'd , vólgens plicht ,
Nu d' harp met ving'ren , dan , met een pen van ivore ,

644

Op zeve ſnaren floeg , waar by , zyn ſtem liet hóóren .
Hier Teuçers óud geſlacht , een afkomſt braaf vermaard ,

Gróótmóed' ge helden , in gewenſchte tyd gebaard ,
Ilus , Aſſarakus , Dardaan die Troje opbóuwde .

648

Hy , vólk lóóz' wagens en geweêr , van verre aanſchóuwde ,

Óók

- Oók speren staande in d' aarde, en paarden weidend' gaan
 652 Lós hier en daar in 't veld. Elk, 's levens lust hing aan
 Tót wapens wagens óók; den trek, om brave paarden
 Te vókken, heéft hen al gevolgd tót onder d' aarde.
 Ziet, and're teérden in het gras, ten wederzyd,
 656 En tót Apólloós eer, ten reije zongen blyd
 In 't riekkend lauwerbosch: van waar, Eridans gróóte
 Vliet, stróómend komt doór 't bosch, van boven nederstóóten.
 Hier zyn, die voór hun land, dóód bleven in den stryd;
 660 De priesters óók, die kuifsch doórbróchten 's levens tyd;
 D' waarzeggers, die in deugd, recht Phœbus geeft uitleiden;
 Of die landnutte kunst, in 't leven óók verbreiden,
 En die by and'ren zyn, doór weldoen, in gedacht:
 664 Een witte tulband om het hóófd, was al hun dragt.
 Sibylle sprak hen aan, zóó alsze rondom stonden:
 (Voór al Musæus: die, in 't mid, zy langst bevonde,
 Wiens schouders staken uit, ver boven d' heele schaar.)
 668 O zaal ge ziels, en vroóm Poëet, my openbaar,
 Waar is, óf in wat óórt Anchises? hier wy komen
 Om hem, en voeren doór des Erebus bree stróómen.
 De Held antwóórde aan haar, in 't kórt: hier niemand hóúdt
 672 Vast huis; wy wonen al in een belommerd wóúdt,
 Bezitten beëmden versch bewaterd van de beëkken;
 Maar gy †(zóó die begeërte, uw' hart tót hem ontfteékke)
 Klimt d' hóógten op, 'k zal u wel brengen op het pad.
 676 Dus sprak: en 't bloeiend veld van boven tóónde, óók trad
 Voór heên: van waar, 't getóp der heuv'len zy verlieten.
 Maar vaár Anchys, na dat de zielen zag genieten
 Het groene dal, die weêr, op 't aardryk, zóuden gaan,
 680 Hen monstrende met ernst: 't getal woude óverflaan
 Der vrenden by geval, óók van zyn lieve neven:
 Hun daden, nóódlót, en fórtuin, óók al hun leven:
 Als, doór de beëmd, hy zag Æneas komen aan,
 684 Stak d' handen naar hem toe; doór vreugd, vloóg menig traan

† Si fere
 ita corde
 voluntas.

Zyn wangen over , en borft uit met deze rede :

Komt gy ten left nóch eens ? deêd liefde , u 't zwaar pad treden,
Tót vader , lang verwacht ? mach ik u zien , ó zoôn ;

Nu hóren , spreken óók , zóó 'k eertyds was gewoón ?

688.

‡ Sic equi- † k Had al deêz' ftaat gemaakt , uw' komfte óók óverwogen ,

dem dice-
bam ani-
mo.rebar-
que futu-
rum.

Berek'nende den tyd †nóch d' hoóp heêft my bedrogen.

Hoe vinde ik , zoôn , u hier , doór zóó veêl zeen gejaagt

En landen ! met hoe gróót gevaar dikmaals geplaagd !

692.

Nec me
mea cura
fefellit.

Hoe vreesden ik , dat zóude u 't Libyſch Ryk verpletten !

Maar , vader , ſprak hy , dat , 'k naar dit geweft koóm zetten,

Dwong my uw' nare geest , die nóit my liet in ruſt.

Geankkerd leid myn vloót op die Tóſ kaanſche kuſt :

696

Geêf , vader , my tóch d' hand , óch geêf , laat ik u raakken :

Dus ſprak , * met tranen ſtrax bevochtigde zyn kaakken,

* Largo
fletu ſimul
ore riza-
bat.

Hy driemaal om den hals zyn armen zócht te ſlaan,

De geest , driewerf vergeêfs , de handgreêp heêft ontgaan ,

700.

Gelyk de vlugge ſlaap , óf g'lyk de lichte winden.

Terwyl , bezyde in 't dal , met 't óóg Æneas vinde

Een afgeheiningd boſch en 't ruiſchend' wóuds gebóomt'

Óók den vergetelvliet , die langs 't geruſthuis ſtróómd :

704.

Ontelb're lieden en vólk , vlogen hier rondomme.

G'lyk t' zomer , by ſchóón weêr , byen op verſcheide blommen ,

In beêmden zitten , en elk valt , en neêr zich ſteld

Op witte lelien , * óók bromd , dat 't klinkt doór 't veld.

708.

Æneas onbewuſt , †raakt rafch , doór t'zien , in vreeze ;

Naar d' óirzaak onderſtaat , wat 't voór een vliet 't mach wezen ,

Wat mannen daar beſlaan , met zóó een zwarm , al 't ſtrand.

Toen vaâr Anchyf : deêz' ziels , doór 't nóódlót , als verpand

712.

Aan and're lichaams , hier , t' vergetend' water drinkken

Uit die vergetelvliet , en zóó , hun zórg doen zinkken.

Al lang , hen , u bekend te maakken 'k heb getracht ,

Óók t' monſt'ren , voór uw' óóg , d' afkomſt van myn geſlacht :

716

Op dat g' u meer verblyde , Italiê gevonde.

O vader ; meindmen dat , van hier zyn ziels gezonden

Naar

- Naar d' hemel, en in hun traag' lichaams weêr gekeerd ?
 720 Hoe strekt naar 't licht, vervloekt d' ellend' gen hun begeêrt' ?
 'k Zal 't zeggen, zoôn, en u niet meer in twyfel hóuden :
 Anchises toen begon : elk stuk, op ry ontvóuwde :
 Voór eerst, d' inwend' gen geest, doór voedzel, doet bestaan
 724 Den hemel, aarde, en zee, óók starren, zonne, en maan ;
 En d' ingestórten geest, beweêgd doór al de leden,
 Des werelds zwaar gevaart, grypt in 't gróót lichaam stede :
 Hier spruiten menschen uit, de vogels, en het veê,
 728 Oók, onder 't marmerplein, 't gedrócht, 't geên teêld de zee.
 Hen is een vier' gen aard, d' óir'prongk uit 's hemels zade :
 Zóó lang, 't lomp lichaam, hen, met traagheid niet belade,
 Nóch d' aard'sche leden, óf sterff'lykke litmaats, stompt.
 732 Hier doór blyft vreeze en wensch, haar druk en vreugd : elk schromd
 In 't duist' re en 't blinde kluis, geboeid te zien naar 't hóóge.
 Zóó dat, wanneer op 't lef het leven toelukt d' óógen,
 D' ellend' gen, niet al 't quaad nóch 's lichaams vuile smet,
 736 Gantsch zuiver leggen af : 't gevólg werd vast gezet,
 't Geên lange in een gehecht, tót wonder, op zal groeijen.
 Waarom, doór straf en boet verschóónd, uit moeten roeijen
 Al hun voórgeand' misdryf. In d' wind d' een uitgestrekt,
 740 Om te verluchten, hangt : en d' ander spoeld 't beylekt
 Zyn schelm'schtuk af in zee, óf dat, doór 't vier uitsinede.
 *Elk boeten moet zyn schuld. Van daar, men doet ons treden
 Naar 't ruime Elifche veld, klein van getal, wy gaan
 744 In 't vrolyk land : tót dat, den dag en tyd voldaan,
 D' aang' wasse smet verdwynt : en 't zuiv' re hemelsch wezen,
 Oók 't vier van enk' len aart, in yder schynt gerezen.
 Gód, daagd deze al (als zyn gezuiverd duizend jaar)
 748 Tót die vergetel'vliet, met een talrykke schaar,
 Op dat zy ongeheugd, weêr naar de wereld keeren,
 Oók zóud', daar doór, hun lust tót 't lichaam weêr vermeerren.
 Dus sprak Anchys', en trekt zyn zoôn Sibyll' met hem
 752 In 't mid des hóóps en in 't gewoel heel laud van stem :

* Quis-
que suos
patimur
manes.

Klimt óp een hóógt', van waar, op ry, hen altegader
 Zag voór hem ftaan, en kende, uit 't óóg, als quamen nader.
 Nu dan, hoe hóóg Dardaans afkomt zal zyn geacht,
 Wat neven men verwacht uit 't Itaal' jaanfch geilacht, 756
 Wat brave zielen, die onz' naam óók zullen eeren,
 In 't kórt ik zeggen zal, en u, uw' nóódlót leeren.
 Dien jong' lingk, (ziet g' hem?) die leund op d' onbloed'ge pyk,
 Doór 't lórt, d' naafte eerplaats heêft: hy eerft, op 't werelds Ryk, 760
 Uit 't Itaal'fch' bloed, gemengd met uwen ftam, zal koemen
 Uw' nazaat Sylvius, daar Alba van zal roemen:
 Lavyn'je uw' gemalinne, in 't bofch, zal, naar uw' dóód,
 Dien koningk vader óók der koónn'gen maakken gróót: 764
 Doór hem, zal óns geflacht, 't lange Alba nóch gebieden.
 Naaft hem, deêz' Prokas volgd, d' eer der Trojaanfche lieden,
 Dan Kapis, Numitor, en, die uw' naam geheugd,
 Æneas Sylvius, in wapens óók in deugd 768
 Uittstekend, zóó hy óit komt Alba te bedwingen:
 Wat krachten tóónen niet (ziet hier) deêz' jongelingen:
 Maar wie d' eikburgerkrans nu draagt om 't hóófd, die zal
 U, Gabien, Nomente, en die Fideênfche wal, 772
 Óók 't Kóllatyn'fch kasteel, Pomete, en Inus palen,
 En Bole, en Kore doen, op bergen, braaf ophalen.
 Dus 't land, nóch zonder naam, zal heten dan ter tyd.
 Ja fchóónvaárs Ryksg' nóót zal zyn Rom'lus vroóm ten ftryd, 776
 Uit moeder-Ylja, van Affar'kus bloed gefproten.
 Zie, hoe zyn dubb'le kam, op kruin, ftaat recht gefchoten:
 Der Goden vader zelf, fteld hem al by de Goón:
 't Vermaarde Rome zal, doór zyn beleid, ó zoón, 780
 't gezag, tót 't eind des aards, 't gemoedt tót d' hemel rekken:
 Haar zeve sloten, zal ze alleen met muur omtrekken,
 Doór manlykke af komt ryk: g'lyk moeder Berecynth'
 In Phryg'jes fteden, zich op koets met torens vind, 784
 Blyd, doór haar dracht der Goón, behelzend honderd neven,
 All', boven het geftarnte, in d' hemel, hóóg verheven.

- Keer herwaarts uw' gezicht : 't óóg, op dit vólk, eens flaat,
 788 Op uw' Romainen óók : hier Julius af komt staat,
 En Cæsar, die men nóch, doór 's hemels póort, zal leiden.
 Dit is hy, dit 's de man, die veêl, men u toezeide,
 Augustus Cæsar, uit Goóns stam : die 't góude eeuw weêr
- 792 In Laat jum voeren zal, 't welk doór Saturn' weleer
 Is geregeêrdt : †voorby Gar'mants, en Indianen
 Zal breiden 't Ryk. Daar leid land buiten des zons bane,
 't Gestarnte, en lóóp des jaars : waar Atlas, d' hemel met
- 796 't Geblakende gestarnte, op schouders, draaijend zet :
 Alreed, doór 't antwóórd Góds, voór deêz' helds komt bezwykê
 Van vreez' 't Mæoótsch gewest, en al de Kaspiffch' Rykken :
 De zevemond'ge Nyl óók is ontróerd, en beêfd.
- 800 † 't Is wis, dat nóit zóó ver gereisd Alcides heêft :
 Al schoót hy 't snelle hind, en Erymanthus wóuden
 Veiligde, óók, met den boóg, de slang te Lerne opspóuwde.
 Nóch winner Bacchus, die met róóm van wyngaards blaen,
- 804 De tygers onder 't juk, van Nyfaas hóógt' deêd gaan.
 † En 't wyflen wy nu nóch ons naam, met deugd te króónen ?
 Of dwingt ons vreeze, om in Auloón je niet te wonen ?
 Maar wie van verre, met d' olyftak zóó vermaard,
- 808 Steld ófferhanden in ? 'k ken 't hair en gryzen baardt.
 Des Róómfchen konings : die, op wetten eerst zal gronden
 De stadt, uit arm land en 't lang Kurië, gezonden
 In een gróót Ryk. Na wien, dan Tullus komen zal,
- 812 Die 's vaars lands-ledigheid zal steuren, d' leuijaards al
 In wapens helpen, óók 't krygsheir ong'woón te winnen.
 Naast dezen, Ankus vólgd trótsmoediger van zinnen,
 Nu, doór gemeentes gunst, te zeer verheugd. Wild g' hier
- 816 Zien koningen Tarquyns, óók Brutus ziel, vol vier
 Tót wraak van 't ongelyk, en vryheid weêr verkregen ?
 Tót 't burgermeesterampt en strenge byls gestegen,
 Hy d' eerst zal zyn : de vaâr, zyn zoóns, zal vórd'ren af,
- 820 Berókk' nend' nieuwen kryg, ong'lukkig, d' hóógte straf,

† Super
 Garamantas,
 & Indos
 Proferes
 imperium.

† Nec vero
 Alcides
 tantum
 telluris
 obruit.

Et audita
 † mus ad-
 huc virtu-
 tem ex-
 tendere
 factus ?

Voór vryheids stand. 't zy hoe, 't werk nazaats zullen achten :

† D' liefd' zal, tót 't vaderland en lófs lust, 't quaad verfinächtén.

Zie gins, de Decien, de Drufen, wree Tórquaat

Met 't byl, Kamill', die t' huis, met 's vijands vanen, gaat. 824

* Maar deze ziels, die gy, ziet in g'lyk harnas flonkk' ren,

Eendrachtig zyn, zóó lang, de laagheid hen verdonkk' re,

Och ! komen ze tót staat, wat óórlóg, en wat ftryd,

Oók neér laag, onder hen, men zien zal in hun tyd ! 828

Schóónvaar, van M'nækus flót en d' Alpes, af komt springen,

De schóónzoón op zyn hoed', voórzien met Oósterlingen.

Ay ? kind'ren, † nóit uw' hart, tót zulk een kryg gewend :

† Nóch met uw' fterkke macht, 't ing'wand uw's vaarlands schend. 832

En gy, ó gy myn bloed, uit 's hemels ftam gefproten,

Mêdoógen hebt, en wil 't geweêr uit d' handen ftóóten.

Hy zal, Korinth vernield, d' Achaaikers óók ter neêr,

Op die triumfkoets ri'en, naar 't Kapitoól met eer. 836

't Ag'memnon's Argós, deêz', Mycene óók, zal ontkrachten,

En Phyrhus zelf (ontftaan uit ftrydb're Achils geflachte)

Tót zyns Troísch voórzaats wraak en fmet des kerks Minerf.

Gróót Kato, óf Kóffus, wie, u hier verzwynen derf ? 840

Wie Grachus ftam ? óf die twee Scipioó's, krygs lichten,

Het Libijes bederf ? Fabriçius, die richte

Met klein, veêl uit ? óf u, landzaeijenden Serraa ? 844

Waar rukt gy Fabiën, my moede ? gy deêd ftaan,

O gróóften heldt ! doór traag vernuft, verlóópe zaakken,

Ik g'lóóf, in 't koper best dat and'ren zullen maakken ;

Of, uit het marmier, elk, naar 't leven beêlden af :

Bepleitén fraeijer 't ftuk, en 's hemels ommedraf. 848

Met graadboóg meten, óók der ftarrenlóóp befchryven.

Paft gy Romáin, dat 't vólk, in 't Ryk, gehóórzaam blyve,

(Dit moet uw' grondwet zyn) deêz' wyz tót vrede zet :

† Men fpaard d' dootmoed' gen, en doór kryg, men tróozen plet. 852

Dus, vaár Anchifes : dit nóch (hen verwond'rend') dede

Daar by ; zie, hoe Marcell', met Rykken beuit hier trede

Uit-

† Vincet
amor pa-
trie, lau-
dumque
immenfa
cupido.

* Ille au-
tem, pari-
bus quas
fulgere
cernis in
avis,

Concordes
anima
nunc, &
dum nocte
premun-
tur,

Hec
quantum
interfe-
bellum, si
lumina
vita

Attige-
runt,
quantas
acies,

Stragem-
que cie-
bunt !

† Nes an-
ta animis
assuecite
bella,

Neu
Patria
validas in
viscera
verite
vires.

† Parcere
subjectis,
& debel-
lare super-
bos.

- Uitmundende, óók steékt uit, als winner, boven al,
 856 Deêz' ridder, d' Róómſche Staat, vol roer en onrust, zal
 Vast zetten: Pænen, en d' weerspannigen Gall neêrvellen:
 Ten derde óók, 't wapenróóf, om vaâr Quirinus stellen,
 Hier op, Æneas ſprak: (want hy zag gaan voórby,
 860 Een jong' lingk ſchóón van lyf, in 't blank geweêr; niet bly
 Van aangezicht, en die 't hóófd hangen liet;) wat zone,
 O vader, in deêz' mans gezelschap zich vertóone?
 Of is 't, van d' hóógen ſtamme, een nazaat? wat gelóóp
 864 Van metgezels om hem! hoe van gelykke hóóp
 Hy ſchynt! maar over 't hóófd, hem droeve buijen hangen.
 Toen vaâr Anchifés, met de tranen op zyn wangen:
 Niet onderzoek, ó zoón? uw's nazaats droef gen ſtand.
 868 Slechts, 't nóódlót, zal deêz' ſpruit d' aard' laten zien, van kant.
 Strax helpen dan: ó Goón? gy dócht te hóóg zich geven
 Zóud' 't Róómſch geflacht, zóó zulk een telg lang by hen bleve.
 Wat gróót gefchrei van mans, op 't lykvelde, zal gefchien
 872 In Mars vermaarde ſtadt! wat lykken zult gy zien,
 O Tyber, als gy ſtróómd langs al de nieuwe graven!
 Nóit kind, uit Tróíſche ſtam, tór moed, brócht gróóter gaven
 Aan d' Latyn' voórvaâr's vóórt: nóch Rom' lus land, weleer,
 876 Op eenig voedſter kind, kon roemen óit zóó zeer.
 Och deugd, óch óude tróuw, onwinbere óórlógs handen!
 Nóit iemand hem vergeêfs, in wapenen aanrande,
 Als naar zyn vijand trok, het zy te voet hy ſprong,
 880 Of een ſchuimbekkend paard, met ſporen ſtraf bedwong.
 O kind, beklagens waard! 't wreed nóódlót zóó g' ontkoeme:
 Gy zult Marçellus zyn. 'k Zal ſtróijen purp're bloemen:
 Breng leél' jen, handen vol: ten minſt, de ziel myns neêfs
 884 'k Hier meêd' vernoegen zal, en, met deêz' gaaf, vergeêfs
 Vereeren. Dus, doórgaans, doór 't gróót gewêſt, zy weken
 In beêmden hier en daar, en alles ſcherp doórkeken.
 Als hadde Anchyf' zyn zoón, doór elkken plaats, geleid,
 888 't Hart óók, in liefde, ontvonkt tót d' aanſtaand' vroómigheid:

† In ead-
 dirque
 animum
 fama ve-
 nientis
 amore.

Daar.

Daar na verhaald , wat kryg te voeren ftaat : en leere,
 Hoe 't Laurentynfch ' volk óók Latinus ftadt , verheeren
 Men zal : en hoe , hy laft zal dragen en onttreên.
 Des fleeps twee póórten zyn : waar , d' horenpóórt , men d' een 892
 Van heêt , doór d' welkk' , heel licht de ware geeften boren :
 En d' andere is gebóuwd , van wit en glad yvore :
 De zielen , 't valfch gedróóm , hier zenden doór op d' aard'.
 Terwyl Anchifes dit , vóórtttredende , openbaard 896
 Zyn zoón en aan Sibyll' : hen , doór d' yvoirpóórt , zonde.
 Hy , naar de fchepen ging , en weêr zyn makkers vonde.
 Toen voer , recht langs het ftrand , naar d' haven van Kajeêt'.
 De vloôt , óp d' oever bleêf : voór boeg , men 't ankker fmeêt. 900

Einde des feften boeks.

P. VIRGILIUS MAROOS

Sevende boek van

ÆNEAS.

Kórt inhóud.

DE Vórst begraaft Kajeët', reisd naar Latyn den koning,
 Verzoekt in't Laurentsch' Ryk te stichten daar zyn woning:
 Latyn hem boven dit, zyn dóchter gund ten echt.
 Maar Iuno, doór Alecto, opbitst een wreed gevecht.
 Amate's konings vrouw, als razende van zinnen,
 Tót schóónzoón Turnus kiest, waar d' dórlog doór beginne:
 In weérwil van Latyn, breekt zelf Iuno op de pódr
 Des krygs: 't krield strax van vólk, elk komt gewapend vódr.

- K**AJEËT, gy voedster van Æneas, doór u sterven
 Hebt onze kusten hier, een eeuw'ge naam doen erven:
 In 't gróót Hespèrje uw' graf, tót nóch blyft hóóg in waard,
 (Zóó d' eer de dóóden vólgd) óók uw' gebeent verwaard,
- 4 Maar goede Eneas, als had d' uitvaart doen verrichten
 Naar plicht, 't graf hóóg gerecht, en d' holle zee nu zwichte,
 Verliet de haven, en is weder 't zeil gegaan.
- 8 's Nachts blies een wakk're koelte, óók op quam d' held're maan,
 Die weêz' den weg: de zee gaf flikk'ring doór de stralen:
 Langs d' oever, naaft by 't land van Cirçe, ging men dwalen:
 Waar 't ontoegang're wóudt, staag weergalmd op het liedt.
- 12 Van 't rykke zonnekind, die hare ruischspoel schiet
 In 't prachtige gewelf, doór fyngesponne webben,
 En 't riekkend ceder brand, om 't nachtlicht zóó te hebben.
 't Geraas des grimm'ge leeuws, die ketenen veracht,
- 16 Van hier men hóóren kan, en bruld laat in den nacht:

Hoe 't bórft' lig zwyn en beer , die in de hókken schuilen,
 Daar knórren tegens een , óók gróóte wolven huilen :
 Wien , Cirçe wreed' Godin , trok 't menschen wezen uit,
 En muil en huidt weêr aan der dieren , doôr 't stark kruid. 20
 Op dat dit ongediert niet zóud' Trójanen pletten,
 Nóch (d' haven zy bezeild) voet op 't vervloekt strand zetten,
 † Neptuun gaf goeden wind : en heêft hen spoed vergond,
 Gevoerd óók zóó voórby de barning van die grond. 24
 Nu bloófde , doôr 't geftraal , de zee op d' roôs kleur karre,
 D' oranje daag' raad blonk by d' hóóge hemelstarren :
 Als 't overal wierd stíl , den wind ter neêr óók lag,
 De riemen hielden in het weekke marmer slag. 28
 Æneas heêft , uit zee , hier een gróót bosch vernomen :
 De blonde Tybergód , met draeijend' snelle stróómen
 Veêl zand óók , stórt daar doôr een zeer vermaakk'lyk vliet,
 In zee : 't gevogelt , 't geên men veêl by d' oevers ziet, 32
 In 't midde van de vliet met lief'lyk wildzang streelde
 De lucht , óók doôr het bosch , al vliegend' t' zamen speêlde.
 Hy last de maats , men wend , en voórsteêf zet naar 't land,
 Voer vrolyk op de stróóm met schaduwten bepland. 36
 Erato , nu wel aan , wat koónn'gen eertyds waren,
 't Oud' Latium , hoe 't stonde en was , 'k zal openbaren,
 Toen 't uithêemsch leger eerst met hare vloót quam in
 Aufoón'je : † 'k wil hier óók ophalen stryds begin. 40
 Godin , help uw' poëet , van schrik'lyk' kryg' k zal spreken :
 Van veldslag , en hoe zich de koónn'gen wóuden wreken,
 Wat heir Tyrreên'je opbrócht , Helpeêr'je óók scheên te staan
 Doôr oproer , in 't geweêr , † een zwaarder werk' k vange aan : 44
 'k Heb zwaarder zaakken voôr. Latinus , land en steden,
 Als koningk óudbejaard , regeêrde lange in vrede.
 Hy van d' Laurentsche Nymph Marika , en Faunus quam.
 En Pikus , Faunus vaâr , Saturn's zoón deêz' : de stam 48
 En eersten óirsprongk van zyn edel gróót geslachte.
 * Doôr 't góddelyk bedryf zyn mann'lyk óir verfmachte,

† t Welk

† Neptu-
nus ventis
implevit
vela se-
cundis.

† Et pri-
mo revo-
cabo ex or-
dis pugna.

† Major
rerum mi-
hi nasci-
tur ordo.

* Filius
huic fato
Divum
proleque
virilis
Nulla
fuit.

- *t Welk in d' opgaande jeugd, al is geweest ontróófd.
 52 Een een'ge dóchter dit gróót' Ryk hing boven 't hóófd,
 Oók d' erff'nis, hubaar nu volkomen tót haar jaren.
 Veêl uit Aufoón'je aan haar, en Lat'jum wilden paren:
 Den schóónften Turnus schoót, voór al, op haar zyn min,
 56 Van voórzaats machtig ryk: †wien, 's konings gemalin
 Met wond're gunste zócht, tót schóónzoón te genieten:
 Maar Góds voórteikkens, 't om, doór velerley schrik, stieten.
 Een heilig laurier stond vol blad'ren, midde op 't hóff,
 60 In d' hóóg' kappel bewaard veêl jaren, tót Góds lóf:
 Men zaid den vader zelf Latyn, dien heêft gevonden,
 En Phoebus toegewyd, toen hy bóuwde eerst slóts gronden,
 Oók d' Laurentiners heêft, daar na, 't bóuwvólk genoemd.
 64 Ten tóp van dezen bóóm (men om 't te zeggen schroemd)
 Een dikke biezwarm quam, al brommend' nederzitten
 Heel schielyk uit de lucht: die ondereen bleêf klitten
 Daar met de beenen vast, aan eenen groenen tak.
 68 Wy zien een uitheêmsch' man, terstond d' waarzegger sprak,
 Aankomen: en een heir uit dat gewest, 't geên vliede
 Naar dit gewest, om op het hóóg' slót te gebieden.
 Dat, met heur kuifche tórts óók stak d' altaren aan
 72 De maagd Lavin'je, die, by vader scheên te staan,
 En met 't lang hair de vlamme (óch 't schrikk'lyk is) te vatten,
 Het kraakkend vier te brande óók d' hóófdgecierde schatten:
 De króón klaar van 't gefteent, en 't koningklyk gevlecht
 76 Te blaakken: óók dat zy, in róók en vlamme legt,
 En deêd al 't gantsche hóff in lichten brand ontsteken.
 Voór gruw'lyk wónder en wat gróóts, dit wierd bekeken:
 Men spelde, zy in naam doórluchtig, doór de goón,
 80 Zóud' zyn, dóch voór het vólk 't maar 't blêken óórlógs boón.
 Doór 't zien, den koningk trild', naar Fauni orakel trede
 Zyns vaárs, die 't nóódlót zegt, en heêft om raad gebeden
 't Albnifsch hóóge wóudt: het gróótfte bosch, waar springt
 84 Een g'wyde bron, uit 't welk beſchaduw'd zwavel stinkt.

* Pri-
 magne
 oriens ere-
 pta ju-
 venta est.
 Sola do-
 num, Co-
 eantia ser-
 vabat
 filia sedes,
 Jam;
 matura
 viro, Jam
 plenis nu-
 bilis an-
 nu,
 † Quem
 regia con-
 jux
 Adjungi
 generum
 miro pro-
 perabat
 amore:
 Sed variis
 portenta
 Deum
 terroribus
 obstant.

‡ In dis-
bis re-
sponsa pe-
tente.

Hier al 't Ænotrisch land , en d' Ital'jaansch' geflachten
 ‡ In twyfel vragen raad : als daar de priester brachte
 Zyn gifte , en zich begaf ter rust , in stille nacht,
 Oók lag op 't uitgespreid geflage schape vacht, 88
 Zag wonderlykker wyz' , 't gezwier van al het spoókken :
 En hóorde meënn' ge item , en heéft met Goôn gesproken,
 Doór 't diepe Avernus hól , sprak Acheron óók aan.
 Als vaár Latyn hier zelf zócht 't antwóórd te verstaan, 92
 Toen honderd schapen heéft met wol , naar plicht , geflegen :
 Hy op hun vellen neêr en vachten heéft gelegen
 Ter aard' gespreid : strax quam een stem diep uit het wóudt :
 'k Bidde u myn zoón , laat niet uw' dóchter zyn getróuwd 96
 Aan een Latyn , nóch steund op 't huw'lyk nu geloten.
 Een schóónzoón komt uitheêmsch , die zal ons naam vergróóten
 Met nazaats tót 't gestarnte , uit wiens struik spruiten zal
 't Geflacht , 't geên onder haar ziet draeije , en buigen al 100
 't Welk d' op en neêrgaand' zon , van strand , tót strand beschóuwe.
 Dit vaders Fauni wóórd , kon niet wel by zich hóuwen
 Latyn , nóch óók 't vermaan in stille nacht gehóórd :
 De faam wytvliegend , brócht rondom dat daarom vóórt 104
 Doór al d' Aufóónsche steên : Laömedons naneven
 Aan d' oever toen vol gras , de vloót met 't ankker dreven.
 Æneas , Julius schóón , en yder opperheer,
 Zich , onder takken van een hóógen bóóm , slaan neêr : 108
 En brengen spys in 't veldt , den kófst op garff' teljoren
 Zy leggen : ('t welk Jupyn , had zelf vermaand te voren)
 Op deêz' bróódtafel , óók wilde app'len rechten aan.
 Al d' and're kófst verteêrd , doór hongersnóód , bestaan 112
 De garfte koekken te doórbyten , en te smaakken :
 Te schennen óók met d' hand en met zeer stóute kaakken
 't Rond van des nóódlots kórst , nóch t' sparen 't vlak vierkant :
 Och , Julius riep , ons disch wy knagen met den tand ; 116
 Niet sprekend' daar meer by. Zóó rasch , deêz' stem zy hóorden,
 Verftonden 't eind' huns sinerts. Den vader deze wóorden

- Vatte eerst uit sprekers mond, zat stom, om Gód, verschrikt.
 120 Strax riep: zyt land gegroet, 't geên my, toe, 't nóódlót schikt,
 O Trojes tróuw' huisgoôn, ik u hier óók begroete.
 †Dit 's 't huis, dit 's 't vaderland: dat zulk geheim ontmoeten
 My zóu ('k nu 't wel herdenk) heêft vaâr Anchys' voôrzeit:
 124 Als gy aan vreêmd strand zult, doôr honger, zyn geleid,
 O zoôn! en kóft verteêrd, de tafels moeten eten:
 Vermoeid, dan huizen sticht: daar wallen af te meten
 Tracht eerst met d' eigen hand, prent dit wel in gedacht.
 128 Dit was dien honger: dit, most wezen nóch verwacht,
 Als 't laatst van onze elend.
 Wel aan, laat ons verheugd, zóó rasch de zon zich tóone,
 Gaan zien, wat plaatzen hier, wat menschen die bewonen,
 Wat steden óók: van d' have, elk gaat verscheiden heên.
 132 Drinkt schalen toe Jupyn, en roept, met uw' gebeên,
 Anchys' myn vader aan; wil wyn, ten disch aanrechten.
 Zóó spreêkt hy, en om 't hóófd, een groenen tak hy vlechte,
 Bid óók den plaatsgód aan, en, d' eerst der Góðheên, d' aard'.
 136 De Nymphen, en tót nóch de vlieten onvermaard:
 Daar na, den nacht, 't gestarnt 't geên 's nachts tót teikken lichte,
 De Phrygisch' moeder; en d' Ideêsch' Jupyn, naar plichte,
 Roept aan: beid' d' óuders óók, in d' hemel, en beneêd'.
 140 D' almacht' gen vader toen, by schóón weêr, 't dond'ren deêd:
 Driemaal uit d' hóógte, in d' lucht, een wolk, zelf met zyn hande
 Omzwaaijend, tóónde, die, van góud en stralen, brande.
 Strax werd doôr 't Tróische heir, hier een gerucht verspreid:
 144 't Was tyd, te bóuwen nu die stadt, lang toegezeit.
 †Elk dekt, om stryd, den disch,* en schenkt, om spoed te wêschē,
 De bekers blyd met wyn, dat 't schuim den bóórd bekrensse.
 Zóó dra, des and'ren daags, de zon met 't licht quam aan
 148 Op d' aard': veêl gingen naar de grenzen onderstaan,
 Naar stadt, en 't strand deêz' vólks: hier zich den Tyber tóone,
 't Meir van Numikus bron, daar vroóm' Latynen wonen.
 Toen zend Anchises zoôn, naar d' heer'lykk' koningks wal,
 152 Uit yder bend' gekeurd, gezanten honderd, al

† Hic do-
 mus, hac
 patria est.

† Certa-
 tim in-
 staurant
 epulas,
 * atque
 omne
 magno
 Crate-
 ras lati.
 statuant,
 & vincta
 coronant.

Bekróond met Pallas lóóf: om gaven te vereeren
 Dien vorft, en voór Trojaans, pais vrind'lyk te begeren.
 Elk op 't gebód vliegt vóórt, men af, 't vertoeven breekt.
 Hy midd'lerwyl, de veft róid met den ploeg, en steékt 156
 De graft en erven af, doer, legers wyze, ophalen
 Om d' hutten, langs het strand, een wal bezet met palen.
 De jong'lings, d' reis volbrócht, treên in de ftadt, hun óóg
 Slaan op 't Latynfch gebóuw en torens hemel hóóg. 160
 De jongers voór de ftadt men leerd, en 's jeugds bloem rennen
 Te paarde, in 't ftóff den rós, met d' wagen, óók te mennen:
 Of t' spannen ftraf den boóg, óf t' werpen taai een fchicht:
 Elk tóond met fchieten, óók ter lóóp, zich afgericht. 164
 Als d' óuden koningk, doór een boód' te paard, vernomen
 Had, dat daar was veél vólk, uitheêmfch in dracht, gekomen.
 Terftond, doór zyn bevel, hy 't zelfd' doen roepen heêft:
 En op gróótvaders ftoel, in 't midde zich begeêft. 168
 Met honderd pylers is, óp 't hóógt' des ftads, gelegen
 Een g'weldig heer'lyk werk, wiens bosch tót fchrik bewege,
 Oók 's vaders gódsdienft: 't hóff van Pikus d' Laurentyn.
 Hier eerft men fcepters fchonk, gekróond óók koón'gen zyn, 172
 En bondels opgerecht: hier d' ófferfpyz zy aten,
 Deêz' kerk, hun ftrekte als 't hóff: hier aan lang' tafels zaten
 De vaders naar gewoont', den ram ter dóód gebrócht.
 Ja die ftambeêlden (uit óud çederhóut gewrócht) 176
 Der óud voór vad'ren, in 't póórtaal op ry óók ftonden,
 En It'lus, vaár Sabyn, en die den wyngaard bonde
 De gryz' Saturnus, met 't krom fnoeimes in zyn hand:
 Tweeweêz'ge Janus: en meer koón'gen d' eerfte in ftand, 180
 †Die om het vaderland, al vechtende vergingen.
 Aan d' heil'ge pylers, nóch meer and're wapens hingen,
 Geróófde wagens, en de bylen krom gefmeêd,
 Gekamde helmen, en póórtfloten gróf en breed, 184
 Oók fchichten, beukkelaars, en fnuits gerukt van fchepen.
 Met Quiryus rechtftók, zat zelf Pikus, die benepen

†Martia
 qui ob pa-
 triam pu-
 gnando
 vulnera
 paffi.

- Koft hóuden 't paard , omgórd óók met des konings rók,
 188 Ter flink , droeg een klein schild : hem met een góude stók,
 Sloeg Circe , blaakkend' van de liefde , en dede een veugel
 Hem wezen , doór 't vergift , kleurspikkelde óók zyn vleugel ,
 Latyn , gezeten op zyn vaderlykken thróón,
 192 Trojanen binnen riep , in zulk een kerk der Goón,
 Hen ingetreden , heêft dus min' lyk aangesproken :
 Zegt my , gy Dardaniers (wy hebben al geroken
 Van uw' geslacht en stadt , hoe g'hier quaamt over zee)
 196 Wat zoekt gy ? óf wat nóódt , heêft aan d' Ausoónsche ree,
 Gedreven uwe vloót doór zóó veêl blaauwe baren ?
 † t Zy uit onkund' des wegs , deêz' stróóm gy ingevaren
 En in de haven legt , óf doór 't onweêr gedrukt :
 200 † t Welk , in de hólle zee , de schippers veêl verrukt.
 Schroómd niet ons gastvry' land : en wil Latinen achten
 Saturnus vólk , die niet , doór dwang óf wet , betrachten
 Het billykst' , maar van zelfs , naar voórgaande eeuws gewoónt' .
 204 En zeker , 't my nóch heugd *(de faam 't naauw meer vertóónd)
 Der óude Arunken wóórd : hoe Dardan , in deêz' Rykken
 Geboren , ging naar Ida , en Phryg'jes steden wykken,
 Naar 't Traçisch Samós óók , 't welk Samo Thraaç' nu hiet.
 208 Als hy daar na , van hier 't Thyrréensch' Koryt verliet,
 Deêd' 't góude hemelsch hóff , klaar van 't geftarnt' , hem stellen
 Ten thróón , en op 't altaar nu by de Goón laat tellen.
 Zóó sprak hy : dus hem vólgde Ilioneüs : heer,
 212 O Fauni braaf geslacht ! doór stórm , nóch doór onweêr
 Te komen op uw' grond , wy niet en zyn bewogen ;
 Nóch starre óf strand , ons heêft in streêk des wegs bedrogen.
 Met voórdacht , raad , en wil naar deze stadt wy treên,
 216 Verdreven uit ons Ryk , 't gróótfte eertyds , 't geên bescheên.
 De zonne , zóó wanneer uit 't óófst' was opgekoemen.
 † Jupyn d' eerst' van 't geslacht , Dardaansche jeugd zich roeme †
 Van haar gróótváár Jupyn , zelf uit Jupyns eêlst' bloed.
 220 Tróisch vórst Æneas , tót uw' hóf , ons zenden doet.

† Sive er-
 rore via,
 seu tem-
 pestasibus
 actis,
 † Qualis
 multa
 mari
 Nauta
 patinatus
 in alto.

* Fama
 est obscu-
 rior annis.

† Ab Fo-
 ve prin-
 cipium ge-
 neris.

Hoe gróóten óórlóg quam, uit 't wreed Mycene vlieten
 D' Ideêfche velden langs: hoe t' zaam, doór 't nóódlót, ftieten
 De beide werelden van Af'jen, en Euroóp:
 't Gerucht, op 't eind des aards, d' inwoônd' rens óór doórkroóp, 224
 Wien verr', de zeeftroóm fcheid, óók wien, midde in vier streken,
 Heêft 't uitgerekt gedeelt des heete zons verfteken.
 Doór zóó veêl woefte zeen, uit zóó een vloed, gevluht
 Ons Goôn, een plaatf ken gunne en 't flichte ftrand, de lucht, 228
 En 't water (even na voór elk) wy maar begeren.
 Nóit zullen wy tót fchande, in 't Ryk zyn: 't nóch uwe eere
 Verkleind, óf zal de gunft van zóó een deugd vergaan:
 D' Aufoners 't vreugd' zal zyn, dat Troje namen aan, 232
 By fterkke Eneas hand en 't nóódlót, 'k u verklare,
 Zóó iemand heêft met kryg, óft 't zwaard, zyn deugd ervaren:
 (Schóón wy u bidden eerft, óók bieden aan d' olyf,
 Verfmaad ons niet) veêl vólk verzóchten ons verblyf, 236
 Veêl lieden wilden óók met ons in vríndfchap treden.
 Maar, doór 't gebód der Goôn en 't nóódlót, naar uw' fteden
 Wy dreven. Hier Dardaan, op deze grond geteêld,
 Ons herwaart zend, Apóllo óók ons te gaan beveêld 240
 Naar Thyreênfch' Tyber, en Numíçi heil ge bronne.
 Hy midd' lerwyl, u deêz' geringe gaven gonne,
 Gerukt uit Trojes brand, tót voór' ge ftaats bewys.
 Aan 't óuter met dit góud, deêd óffer vaâr Anchys': 244
 Dit Priams dracht was, als, naar wyz', 't gedaagd' vólk rade
 Tót d' wet, zyn fcepter, 't kleed, en d' heil' ge hóófdgewaden,
 Der Tróifche joff' ren werk.
 Op Il'joneus reêd', Latyn ziet ftrak hem aan,
 En ftaróógd naar beneên, óók ftille op d' aard blyft ftaan, 248
 Scherp rondom flaand' 't gezicht. Nóch Priams ftaf hem trekke,
 Nóch 't purper gebórdnard; niet 's konings bórfst verwekke,
 Maar wel de zórg, hem, tót zyns dóchters huw' lyk, fmart:
 T' wyl, d' óude Fauni wóórd voórzeit, hy prent in 't hart. 252
 Hoe dat, doór 't nóódlót zóude en wond' re teikkens, wykken
 Een fchóónzoôn uit vreêmd land, die, g'lyk in fpoed, de Rykken

Met

† Nec
 veſtraſe-
 retur
 Fama le-
 vis, tan-
 tique abo-
 laſcet gra-
 tia facti.

- Met hem regeren zal : uit wien , in deugd vermaard, (aard'.
 256 Een afkomst t' wachten staat, t' welk dwingt, doór't staal, d' heele
 †Blyde eind'lyk spreëkt : Trojaan, gy hebt uw' wensch verkregē: † Tandem
 Goon, geven ons begin en hun voórzegging zegen : letus ait :
 'k Versmade uw' giften niet. Zóó lang blyft vórst Latyn, Dy nostra
 260 Voór u, zal t' vruchtbaar land en Trojes rykdom zyn. incepta
 *Dat zelf Æneas komt (zóó hy naar ons dus haakke, secun-
 En blyfplaats zoekt in t' hóff, óók bondg'nóót zich wil maakke) dent.
 †Dat voór vrinds aanzicht niet en schroómd, §'t zal my zyn t' Dabitur
 264 Van een verbond, dien vórst te geven d' rechte hand. (pand Trojane
 Ga midd'lerwyl myn last, uw' koningk openbaren. quod
 'k Een dóchter heb, die 'k niet aan ons geflacht mach paren, optas.
 Naar t' kerkk'lyk góds bevel, en t' wond're's lichts vermaan : * Si jungi
 268 Schóonzonen uit vreemd land wel haast te wachten staan, hospitio
 Daar Lat'jum naar verlangd : ons naam, doór nazaats, eeren properat,
 Zy zullen tót t' gestarnt : 'k acht, t' nóódlót te begeren focusque
 Zulk een, 'k wensch t' óók, indien myn geest iets waars bespeurd. vocari,
 272 Dus vader sprak ; uit al den hóóp veél paarden keurd. adveniat,
 Drie honderd, glad en schóón, in d' hóóge stallen stonden. † Dulcius
 Strax last, dat werd naar órde, aan elk Trojaan gezonden. neve ex
 Een snellen rós, bekleed met purper en tapyt. horrescat
 276 Met t' hangend góudcieraad gegespt, om bórst en zyd', amicos.
 Zy spelen al op t' góud gebit, met góude róómen. s Pars mi-
 Een koets en paarden twee uit 's hemels zaad gekomen, hi pacis
 Hy aan Æneas zend, wiens neuzen pruiſſchen vlam, erit, dex-
 280 Van t' slag, die d' lóóze Cirç' den vader, slim ontnam, tram teti-
 Waar meed' d' moer dekken liet, en zy deêz' bastaards kregē. gisse ty-
 D' Æneadyns, dus mild begift, en t' paard gestegen, ranni.
 Weêr keeren met den pais en t' antwóórd van Latyn.
 284 Van Argós Inachs stadt, quam t' wreed' wyf van Jupyn,
 (En ziet) doór d' lucht gevoerd, zy stand hield in het hóóge :
 Van ver, z' uit d' hemel kon, de Dardansch' vloót beóógen,
 Zag van Pachyn, Sicyl'je, Eneas óók verheugd,
 288 t' Vólk d' huizen bóúwen, en betreden t' land met vreugd,

Oók dat elk 't fchip verliet. Toen stond ze vol droefhieden :

‡ *Tum
quassans
caput, huc
effudit
peñore di-
ctā.*

‡ En schuddende haar hóofd, borst uit met deze rede :

Och schand'lyk broedzel, óók dat nóódlót van Phryg'jaan

Ons nydig ! kon hy in 't Sigeësch' veld niet vergaan ?

292

Nóch 'k yangen hem gevange ? óf Trojes brand verflinden ?

Kon, mid doór 't leger, hy, en 't vier, zyn vlucht nóch vinden ?

'k Gelóóf, dat zwich vermoeid myn góddelykke macht

* *Odiiis
haud ex-
aurata
quievi.*

Ten leste : * óók onverzaad van haat ik t' rusten tracht.

296

Ja gram, uit 't vaderland verjaagt, 'k hem doór de baren,

Vervólgde, en vluchtend', 'k wóud met d' heele zee bezwaren.

Vernield is op Trójaans, 't geweld van zee en lucht.

Wat woest Charybd', óf Schylle, óf zandplaats doen my vrucht ?

300

Nu binnen Tybers bóórd, naar wensch, zy zyn besloten

Vry van de zee en my. Kon Mars, ten val verftóóten

't Sterk vólk der Lapithen : en Godens vader gaf

't Oud Kalidonië, zelf, aan Diaan ten straf :

304

Nóch Kalidoón verdiende, óf d' Lapithen deëz' plagen.

Maar gróót Jupyns vróuw ik, het alles durfde wagen

't Geên 'k ongelukkig kon, dóch 't was tót eigen schaad :

Æneas my verwind. Indien Góds macht my laat

308

Te zwak, 'k aanroepen zal, die hulp toe kunnen voeren.

‡ *Flectere
si nequeo
Superos.
Acheronta
movebo.*

‡ Zóó d' hem 'len 'k niet beweêg, 'k zal stellen d' helle in roeren.

En 't zy zóó, dat men hen, niet uit 't Latyns Ryk hóuwd,

Oók vast by 't nóódlót staat, dat hy Lavyn'je tróuwd :

312

Zóó mach van zulk een zaak men wel den vóórtgang stutten :

En beider koón'gen vólk, 't my vry staat, uit te putten.

Laat schóónvaâr paren vry, met schóónzoón op dien voet,

Uw' echtsgift, maagd, zal zyn 't Trojaansche en 't Rutul'sch bloed :

316

Bellone uw' speelnóót zy : en Cisseus dóchter stichte,

Van fakkels eerst bevrucht, alleen geen bruiólftlichten :

Maar Venus baarde óók 't zelfd', 't een and're Paris was,

Een brandend lyktórts weer, voór Pergamums tweede asch.

320

Zóó zy dit had gezeid, quam yff lyk nederdalen :

Deêd, uit 't vloek zuff'rens hóel en 't helsche duister, halen

- Krygszucht'ge Alecto, die nooit iet, als droef gevecht,
 324 Veel lagen, óórlógs druk, en gramschap uit en recht.
 Den vader Pluto zelf, óók d' helliche zusters vreezen
 Voór dit gedrógt: zóó veel veranderd zy haar wezen,
 Zóó wreed óók grimd, en broeid veel zwarte slangen uit.
 328 Wien Juno dus spreékt aan, en scherpt met dit geluidt:
 Wild, maagd nachts dóchter, hier voór my uw' werk afmaakkē,
 Tracht, dat myn naam en faam, van plaats gefchend nooit raakkē:
 Nóch dat d' Æneadyns verzoekken, van Latyn
 332 Zyns dóchters huw' lyk, nóch zy lang t' Itaaljen zyn.
 Gy in een bloedstryd, kund vreeédzaam'ge broeders jagen,
 Doór tweedracht dempen óók geflachten: d' huizen plagen,
 En doen in brand vergaan: †met duizendterlei fchaad'
 336 En leed, gy quellen kund: fchud uit uw' bórfst vol haat,
 Stóót om gelloten pais, en d' óórlóg op doet wekken:
 Dat wapens eifcht de jeugd, óók die zoekt aan te trekken.
 Alecto straks zich rept met slangvergift bemorft,
 340 Naar Lat'jum en 't hóóg' hóf van d' Laurentynfchen Vórfst,
 Den drempel van Amaat' bezet heéft in 't verborgen:
 Wiens bloed koókte in haar lyf, doór wyffche spyt en zóрге,
 Om d' aankomft der Trojaans, óók mede om Turnus echt.
 344 Godinne een slang haar toe fchoót, uit 't hairs blaauwe vlecht,
 Die ze in den boezem ftak, en diep in 't hart liet dringen:
 Zóó dat zy razend' woude al 't huis, doór 't fchreeuwen dwingē.
 De slang zich tuffchen kleed en gladde bórfst, verfpread,
 348 Dat zy 't niet voeld, dus werd d' ontzinde, lóós misleid,
 Inblazend' d' adders aard. G'lyk eengóud' keten wonde
 Zich 't gróót ferpent om d' hals, en als een lang fnoer, bonde
 En vlechte 't hair: kruipt zóó glad langs 't gantfch lichaam vóórt.
 352 De fmet van 't klam vergift toen die was doór geboórd,
 Bevingk de zinnen, en het vier 't gebeente blaakte;
 Eer haar de vlamme aan 't hart, doór d' heelen boezem, raakte:
 Naar moederlyk' gewoónt' zy fprak, nóch wel bezind:
 356 Om 't Phrygifch huw' lyk óók zeer fchreijende om haar kind:

† Mille
nocendā
artes.

O vader ! zal Lavyn'je , aan vreemd' Trojanen tróuwen ?
 Wil u , om dóchter en u zelf , melydend hóuwen,
 Met moeder deêrnis hebt , wien , hy zal vlie'n doór zee :
 En, d' wind ten noórde, als róóf, d' maagd tróuw' loós slepen meê. 360
 Trok Phrygisch herder niet zóó naar Lacedemóne,
 Deêd hy Ledeêsch Heleên , in 't Tróische hóff niet wonen ?
 Wat baat uw' heil'ge tróuw , uw' zórg voór bloedverwant,
 En aan neêf Turnus veêl beloófd met d' rechthand ? 364
 Zóó een vreemd schóonzoón , voór d' Latinen , men bespiede,
 En vaders Fauni wóórd grypt plaats , óók 't u gebiede :
 'k Acht yder Ryk uitheêmsch , 't geên vry, van 't ons, zich roemd
 In scepterlyk gezag , by Goón men 't óók zóó noemd : 368
 Zóó d' óorsprongk des geslachts van Turnus hier verschene,
 Zyn voórzaats , Inach , en Akryf' midde uit Myceêne.
 Wanneer zy , doór deêz' reêd , niet zag beweêgt Latyn,
 En hy haar tegenstond : floóp 't dul serpents venyn 372
 In 't diepst van 't ingewand , óók vloóg doór al haar leden :
 Zy toen rampzalig liep , van 't quaad gedrócht bereden,
 Doór die geweld'ge stadt , wang latig en als dol :
 Gelyk wel eer , doór 't slaan , omdraeiende eenen tól 376
 Speêlziekke jongers , doen dien wyt in 't ronde springen
 Doór d' ruime kamers heên : en met deêz' tóóm , hem dwingen
 Van hoek tót hoek : verftomd d' onnóóz'le jeugd 't aanschóuwd,
 De kindsheid wonderd zich van 't draeiend boschbóóm hóut : 380
 't Dicht aanslaan vaart verwekt. Zy , met geen trager schreden,
 Zwiêrd doór 't wreedaardig vólk , en midden doór de steden.
 Ja gróóter gruwelstuk en razerny ving ze aan,
 Vliegt boschwaarts , veinsd óf met Gód Bachus was beëaan, 384
 Heur dóchter onder d' ruigte en in 't gebergt verfteke,
 Op dat ze ontruikt Trojaans de bruid , en d' echtsfeest breke :
 Zy Evæ Bache gild , zy schreeuwd , g' alleen zyt waard
 De maagd : want ze , u ter eer , heêft d' wynrank aangevaard, 388
 Liet wassen 't heilig hair , en brócht , om u , de teijen :
 't Gerucht , de vróuwen doet tót razerny óók leijen,

- Zy al, tót nieuw gebóuw zyn even heet gezind.
- 392 Elk vlucht van huis, en 't hóófd en 't hair steekt in den wind.
Weêr d' ander bevend' huïld, dat daar de lucht van wage,
Met vellen omgegórd, den wyngerd'speêr óók drage.
Een brandend pynbóóms tórts, in 't midd' zelf graag geniet,
- 396 Zingt, van heur dóchter óók van Turnus, 't bruilóftslïed,
Omdraeijêd' 't bloedróód óóg, schreeuwd strax met dwers t' aan-
Hóórd rustig toe, tzy waar gy zyt, Latynsche vróuwê. (schóuwê:
Zóó gy d' ong'lukk' ge Amate, uw' gunst nóch niet benyd,
- 400 En 's moeders zóрге u treft, die om heur dóchter lyd:
Ontfnoerd uw' hairgevecht, helpt my het wynfeest hóuden.
Alecto dus, alom doór wildernis en wóuden,
De koningin, met 't spoór van Bachus heêft bereên.
- 404 Na dat genoeg gescherpt de razerny haar scheên,
Den raad al 't hóff óók van Latyn om ver gedreven;
Van hier, straks wreed' Godinne op bruine wiekken zweve
Naar stóute Rut' lus veste (een stadt, zóó werd bericht,
- 408 Genaamd naar vaâr Akryf', van 't bóuwvólk óók gesticht)
Snel doór den wind gevoerd. Eerst Ardea, zóó noemden
Voórvaders deze plaats: nu blyft het een beroemde
Stadt. Turnus by geval, hier in dit hóóge hóf,
- 412 Het midden van zyn rust; by duïft're nacht, betrof:
Alecto, 't wreed gezicht, óók 't dul gelaat, afleide,
En zich, in die gedaant' van een óud wyf, bereide,
Haar leelyk voór'hóófd ploegd met rimp'len; en ze snoerd
- 416 De gryze vlecht; waar in óók een olyf tak voerd.
Werd Katybe pïestrinne, óud besje in Junoós kerkke:
En gaat deêz' rede aldus, voór 's jong'lings óóge, uitwerkken:
†Staat, Turn', te lyden dat vergeêfs g' uw' moeiten waagd?
- 420 Men 't Dardaansch' bóuwvólk óók uw' ícepters op nu draagt?
De koningk, 't huw'lyk en, u d' huw'lyks goed'ren, weigerd
Met bloed verzócht: een vreemde óók tót 's Ryx erf'nis steigerd.
Vry onbelóónd, ten spót, in gróót gevaar nu treêd:
- 424 Ga, vel 't Tyrreênsch heir neêr, d' Latinen help aan vreêd'.

† Turne,
tot incas-
sum suos
patiere la-
bores?

D' Almacht'ge Juno zelf geboôd my dit te zeggen
 Aan u, als lieff lyk gy quam 's nachts in slaap te leggen.
 Wel aan dan, wapend 't vólk, trekt 't harnas rustig aan,
 De Phrygisch' Vórst en de brave vloôt, wild slaan 428
 Met brand, die veilig op onz' fraeije stróóm nu woelen.
 Goons kracht dit scherp u last. Laat Vórst Latyn zelf voelen,
 En werden t' lest gewaar, ten zy toetstend den echt,
 Oók doet naar zyn belóft, wat Turn' kan in 't gevecht. 432
 Deêz' jong'lingk, spóttend met d' waarzegster, weêr antwóorde:
 Niet g'lyk gy meind, maar ik al lang de tyding hóorde,
 Hoe dat gekomen is de vloôt, den Tyber in:

* Verzier my zóó geen vreez': nóch Juno koningin 436
 Uit haar gedachte ons sluit.
 Maar gy, o moeder, suft in uwe hóoge jaren,
 Doór yd'le zóрге en anxst, gy kund niet meer verklaren
 't Aanstaande, uw' waarzegg'ry geen 's konings werk verstaat:
 Maakt dat gy kerkken, en goons beêlden gade slaat: 440
 †Laat sluiten vrede, óf kryg, de mans, wien d' óórlóg voege.
 Alecto, doór dit wóórd, ontfak in gram misnoegen.
 Den smeekend' jong'lingk vloóg, doór't lyf, een schiel'ke schrik:
 't Oóg styf stond: d' razerny opspalkte zulk geblik, 444
 En met veêl slangen piepte: omdraaijend' toen haar óógen
 Vol vlam, zy, d' jongelingk, die hap'rend meer nóch póóge
 Te zeggen, steuit, rechte óók twee slangen uit heur vlecht:
 Klonk met de zweêp, en heêft schuimbekkend dit gezegt: 448
 Suffe ik van óudheid? is 't waar zeggen my ontvlogen?
 Voór 's konings wapens, heêft my nóód'lóóz' vreez' bedrogen?
 Ziet herwaart: ik ben hier uit der vloekzuff'ren hól:
 'k Voer kryg, en dóód in d' hand.
 Dus sprak, worp d' jong'lingk toe een fakkelt, en zy vol 452
 Zyn boezem met een tórts, wiens vlam bruinróókkend schene.
 Schrik brak zyn diepe slaap: doór leden en doór beenen,
 't Zweet over 't gantsche lyf borst uit. Ontzind, hy vloekt
 Om wapens, wapens hy, in 't bedde en kamer, zoekt: 456

* Netan-
 tos mihi
 fingit me-
 tus.

† Bella
 viri pa-
 cemque
 gerant,
 queis bella
 gerenda.
 Talibus
 Alecto di-
 ctis, ex
 arsit in
 iras.
 At juveni
 oranti su-
 bitus tre-
 mor occu-
 pat artus.

- †Van schelmſche krygsluſt brand, en naar 't geweêr hy haakke,
 Zyn gramſchap is gelyk een vlam, die vreeſt lyk kraakke,
 Wanneer den ryſboſch men by kop're ketels ſtoókt :
 460 Dat 't water doór de hitte opſparteld, wald, en koókt,
 Al ófte een vliet, met ſchuim, daar over henen vlogē :
 'tNat, hóud geen plaats: maar zwart de waaffem vliegt omhóoge,
 Dus dan, de pais gekrakt, hy brave jong'lings zond
 464 Naar Vórfſt Latyn, gaf laſt, dat elk 't geweêr aanbond :
 Men óók Itaal'jen weêrd, en vijand dryft uit 't Rykke :
 Hy zóud', voór Teuçers nóch Latinen, niet bezwykken.
 Zóó hy dit dus geboódd, riep Goón om voórſpoed aan :
 468 Elk Rut'ler and ren wekt, om 't zeerſt ten ſtryd te gaan.
 D' een, doór zyn ſchoónheid werd en jeugd, daar toe geraden :
 De tweede, om 's konings ſtam, de derde, om vrome daden,
 T' wyl Turnus, hart en moedt de Rutulers vaſt geêft,
 Alecſto, naar Trojaans, op helfche vleugels zweêfd :
 472 Beſpiede, op nieuws met liſt, op welke ſtrand belaagde
 Den ſchóónen Julius 't wildt, en waar, ter hóop 't naar jaagde.
 Kóçyſche maagd, hier ras de honden razend maakt,
 En met de lucht van 't hart, zy aan hun neuzen raakt,
 476 Om brandend 't vólgen naar : 't welk d' óorzaak der ellenden
 Eerſt was, de boeren deêd z' óók 't hóófd naar d' óórlóg wenden.
 Daar was een zeer ſchóón hart, met horens machtig gróót ;
 480 Doór Tyrrihus zoóns gevoed, van 's moeders u'r ontblóót :
 Aan Tyrrihus, 's konings veê, als hoeder was bevolen :
 Óók 't opzicht wyt vertrouwd van velden en van holen,
 Hun zufter Sylvië, had dat gewend ter hand,
 484 Vlocht d' horens tót çieraad, met een bekrenſten band,
 Zy kemde 't ſnelle dier, wiefcht in brons zuiv're paſſen,
 't Hart, 't ſtreelen was gewoón, óók op 's heers diſch te paſſen,
 Gingk weiden verre in 't boſch, en ſchóón, 't laat in den nacht,
 488 't Heêft naar 't bekende hók weêr uit zich zelf getracht.
 De dulle honden, dit, van Julius, toen 't zóó dwaalde,
 Verjoegen, als miſſchien het naar de beêk afdaalde,

† *Savis*
amor fer-
ri, & ſcá-
lerat a in-
ſania bel-
li.

Om op de groene kant, zyn dórft wat te verflaan.
 Ontfteken, daar om prys te halen, heêft Af kaan 492
 Met zyn gespannen boôg, een pyl naar 't lyf gefchoten :
 Hem byftond die godinne ; en 't fnoor'nde riet zy ftóóten
 Deêd doôr den buik , in 't diepft gedarmte , dat het klonk.
 't Viervoetig dier gewond , naar 's meesters huis toe sprongk, 496
 Quam ftênende in den ftal , en dus bebloed zóó klaagde,
 G'lyk een , die bad om hulp, dat 't gantsch hóf daar van waagde.
 Eerft zufter Sylvië , d' hand voôr heur bórften fmyt,
 Roept 't ruwe landvólk t' zame , en om hun byftand kryt. 500
 't Was onvoórziens by haar , (want 't wreed gedrógt, dat ftonde
 Al ftille in 't bofch gereed :) wat yder zoekkend' vonde,
 Gaf gramschap tót een fchicht : deêz' nam een quast'ge knód',
 Die, 't brandhóud voôr geweêr. Hen, Tyrrhus t' zamen rót, 504
 Zóó , by geval , hy kliefde een eikken bóóm in vieren,
 De beitels klemmend' , greêp den byl met vreeff' lyk tieren.
 Uit 't wachtspits, wreed' Godin zag 't tyd was te doen leedt,
 Naar d' hóóge dakken steêg , ten tóp van 't ftal , óók deêd 508
 Een harders teikken slaan , op haar kromboren maakte
 Met kracht een helfch geluid : dat daar , al 't bofch van kraakte,
 Oók diepe wildernis te dreunen zich geliet.
 Van verr' , 't meir van Diaan , Nar , d' witte zwavelvliet, 512
 En die Velynsche bron zulx hóórden : d' moeders pórften
 De kind'ren , doôr 't getoet , al bevende aan haar bórften.
 Maar snel toen , op 't geluid , (waar dat 't vervloekt trompet
 Blies onraad) d' akkerman zich lós heêft heên gezet 516
 Met zyn geraapt geweêr : de Tróifsche jeugd deêd open
 Hun leger , en tót hulp , quam by Askaan gelóópen.
 Zich elk ftelde in slagórd' : men niet , g'lyk 't volk op 't land,
 Met harde ftókken vocht , óf ftaken fcherp gebrand : 520
 Maar met 't weefnedig ftaal , den oegft der blóóte degens
 Joeg fchrik aan wyt en breed : zons flikk' ring fcheên zóó tegens
 Het yz're harnas , dat , 't gaf weêrglans aan de lucht.
 Gelyk het water wit werd , doôr 's winds eerfte vlucht, 524

- De zee allengs dan ryft, de gólf zich hóóger heffe,
 En 't onderfte des gronds den hemel komt te treffen.
 Hier, doór een snornn de pyl, voóraan ten ftryd gefield
- §28 Den jong'lingk Almon, wierd d' óudft' Tyrrius zoón geveld.
 Den pyl bleef aan zyn keel vast fteken in de wonde,
 Zyn aamtócht en zyn fpraak, doór 't bloed, geen uitgang vondē.
 Om hem, viel menig man óók d' óud' Galefus neér :
- §32 Die zeer rechtvaardig zócht, als midd'laar, vreêd' ter eer ;
 Men hem d' landrykften toen van heel Aufoón'jen, zeide :
 Vyf kudden hóreuveê, vyf blatende óók hy weide,
 Met honderd ploegen hy zyn landen heêft bebóuwd.
- §36 † Terwyl men nóch in 't veld, 't gevecht gelyk vertróuwd,
 Godin toen haar beloëft volbrócht, doór 't bloed z' inwyde
 Den óórlóg, en begoft, met lykken, 't eerfte ftryden :
 Hefpeêr'je zy verliet, doór 's luchtsgewelf dreêf voórt,
- §40 Sprak Juno, als winnende, aan met dit tróts moedig wóórd :
 Zie, 'k hebbe om u, hen nu gehitft tót 't treurig vechten :
 *Laat treên hen in verbond, en vry in vrindschap echten :
 Nadien 'k befprengkd heb, met 't Aufoónsch' bloed, dē Trojaan :
- §44 'k Zal dit daar voegen by, zóó 'k recht uw' wil verftaan :
 Doen ftryden, doór 't gerucht, 'k zal d' aangegrensde fteden,
 Doór dulle krygsluft óók doen elk ten óórlóg treden ;
 Op dat komt yder t' hulp, 'k zal zaeijen 't ftaal doór 't veld.
- §48 Toen Juno : al fchriks en lifts genoeg te werk gefield.
 Krygsóorzaak ftaat nu vast : óók d' handftryd is ontfteken,
 't Geweêr, 'twelk reedft mē vond, was met verfch bloed beftrekē.
 Laat Venus braaf geflacht, zelf koningk óók Latyn,
- §52 Aan een zóó tróuwen, en in zulkke bruilóft zyn.
 Dat gy, doór 's luchtsgewelf dus vry, zult langer zwieren,
 Den vader zelf niet wil, die d' hemel hóóg beftiere.
 Ga weg : ten óft'er iet, nóch by geval ontbrak,
- §56 'k Zal 't zelf befchikken. Zóó, Saturnus dóchter fprak.
 Haar snornn' de wickken zy, vol flangen, ftrax gebruikte,
 Verliet de wereld, en naar haar Kocytsplaafts duikte.

† *Aequè en
 per cam-
 pos equo-
 dum Mar-
 te gerun-
 tur.*

* *Die in
 amicitiam
 coëant, &
 federa
 jungant.*

† *Ego, fe
 qua super
 fortuna
 laborum
 est,
 Ipsa re-
 gam.*

Een plaats, laag by 't gebergt, midde in Itaal'je leid,
 Zeer fraai, en doór den mond van velen, wyt verbreid, §60
 Een heel geheiligd dal; ten weder zyd' met bóómen
 En bosschen zwart van loóf, daar midde een beék doór stróóme,
 Oók ruifcht met krom gedraai op scherpe rózzen aan.
 Hier, 't naár spelonk men tóónd; wreed' Pluto daar doór gaan §64
 Laat d' aámtócht: 't gruw'lyk poel, doór Acheron gespletten,
 Opspalkt zyn keél vol stank: hier d' razerny gezeten,
 (Een haat'ge Góótheid) d' aarde en d' hemelen ontlast.
 Niet min, de koningin Saturnus dóchter past §68
 Tót vórd ring van den kryg. Al d' herders haastig jagen
 Naar stadt toé uit den slag, de dóóden mede óók dragen
 Den jongen Almon, en Galefus vuil bebloed:
 Z' aanroepen Goón, men eifcht Latyn dat wreken doet. §72
 Midde in de klacht van móórd en vlamme óók Turnus stonde
 Verdubb'lende de schrik: dat om Trojaans men zonde,
 Met Phrygisch' stam zich mengde, en hem uit 't hóf verdreef.
 Al 't dólle vrouwvólk, 't geèn aan d' rei om Bachus bleef §76
 In 't afgebaande bosch (Amates naam hóóg achte)
 Van alle kant vloóg t' zaam, niet dan naar wapens trachte.
 Straks, tegens Godens wille en 's hemels teikkens, zócht
 Elk met verkeerden geest, kryg, die 't al t' onder brócht. §80
 Om sryd, zy al op 't hóf van Vórst Latinus dringen.
 †Hy vast staat als een róts, wien nóit de zee kan dwingen:
 Gelyk een zeeróts zich op eigen zwaart' verlaat,
 Als 't huilende gególf, met gróót gedruifsch daar slaat §84
 Rondom op aan: vergeeës de klippe en schuimsteen steken
 Daar op hun kracht, 't wier 't steuit, en op haar bórst afbreke.
 Maar als dien dommen raad hy niet verwinnen kon,
 En al, 't goe-vóórtgang had, wat Juno wreed begon: §88
 Den vader, Goón en lucht neémt vrucht loós tót getuigen,
 Och! zeid hy, stórm ons praamd, en 't nóódlót doet ons buigen:
 Gy, met uw' góódlóós bloed, zelf dit nóch in ellend
 Zult boeten; Turnus, u veél quaad en een droef end §92

† Ille, ve-
 lut pelagi
 rupes im-
 mota resi-
 stit.

- Befchoren is, te laat, Goôn met belóft zult paaijen.
 Want 'kheb myn ruft voór d'hand, myn kours naar 't graf toedraaije :
 'k Een eerlykke uitvaard maar verliez'. Meer sprak hy niet,
 596 Zich binnen floót op 't hóf, en zyn gezag verliet.
 T' Hefpeêr je, in Lat'jum was 't gebruik, d' Albaanfche wallen
 Dat heilig vierden, 't welk nu Rome, gróóft van allen,
 Nóch onderhóud, wanneer men eerft te velde trekt ;
 600 Of tegens Geten men beschreij lyk óórlóg wekt,
 Of Arabiers, Hyrkaans, óf als men Indianen,
 Den daag raad vólgend, zoekt, óf eifcht van Parth' krygsvanen.
 Twee óórlógs póórtten zyn (zóó wóórdten die genoemd)
 604 Men deêz, doór d' wreed' Mars schrik en góódsdienst, heilig roemd:
 Zware yz're ftaven, doen, en honderd kop're bóómen,
 Die fluiten : waar nóit af wil d' wachter Janus komen.
 Als by de vaders vast gestemd den óórlóg wóórd,
 608 Met een Quiryfchen rók, braaf, op 't Gabynfch, omgórd,
 D' eerft burgermeester zelf deêz' gier'nde póórt doet open
 Roept uit den óórlóg : al de jeugd hier toe dan lóópe :
 Men laat een heêfch geluid, doór kop're hórens, ftaan.
 612 Op deêz' wyz' wierd Latyn beláft, te zeggen aan
 D' Æneadyns den kryg, en droef ge deur t' ontfluiten.
 De vader bleêf er af, en zócht zich t' hóóden buiten
 Zóódaan'gen fchend'gen dienst, hy doók in 't hóf uit 't óóg.
 616 Toen Juno koningin der Goôn, gedaald uit 't hóóg,
 Sloeg zelf de póórtten op met d' hand, en brak in ftukken.
 Die yz're bóómen, zóó quam z' open krygsdeur rukken.
 Aúfoón'je eerft ftille in ruft, van zelfs om óórlóg raafd,
 620 D' een, t' dienen zoekt te voet ; op 't paard den ander, haaft.
 Te rennen tróts in 't ftóf : †z' all' t' zaam geweêr begeren.
 De zomm'ge, fpietsfen klaar en lichte fchilden, fimeren
 Met vet, op 't flypftéen óók men fcherp de bylen wet :
 624 * t Geêft luft, dat ftanderds-vóórt mē brengt, en steêkt t' tromper.
 Het torenrykke Antemne, Atine óók van vermóógen,
 't Tróts Tybur, Ardea, Kruff' merium t' zaam póóógen

† Omnes
 arma re-
 quirunt.
 * Signa-
 que ferre
 jurat, so-
 nitisque
 audire tu-
 barum.

(Vyf hóófdsteên) wapens , op het aanbeêld , nieuw t' herfmeên :
 Oók ftale helmen en fchildhórden , uit het teen 628
 Des will'gs te vlechten : taai , die and're t' zilver maakken
 En 't koper , om aan laarze en pantfers glad te g'raakken.
 De luft , tót kóuter , ploeg , en zeiffens eer , ging t' niet :
 Men 't vaderlykke ftaal , in 't fmitdz , weêr gloeijen liet. 632
 Alreed zóó blies 't trompet : de wacht , het wóórd aanvaarde.
 Deêz' trill'nd' , trok d' helm van d' want , die , dwong in 't juk de paarden
 Al brieffchende , en fchoôt 't fchild , en 't góude pantfer aan
 Drie maal jen dik , óók heêft 't tróuw zwaard op zyd' gedaan. 636
 Godins , nu Helikon ontfluit , uw' zang laat melden
 Wat koningen gehift ten ftryd , en wat , te velde
 Elk voór een ftanderd brócht , doór welke mans gebloed
 Itaal jen heêft , óók , doór wiens wapens , heêft gegloed. 640
 Want 't u Godinnen heugd , gy kunt het óók verhalen :
 † t Gerucht , naauw aan ons óór , daar af is komen dalen.
 Eerft maakt Mezentius , een wreed Gódslasteraar ,
 Van die Tyrreênfche kufft , ten ftryd zyn troepen klaar. 644
 Zoón Laufus neffens hem , in fchóónheid zeer uitftekend ,
 Als Turnus d' Laurentyn , daar by niet werd gerekend :
 Deêz' Laufus , braaf te paarde , op 't zwyns jacht kunftig rat ,
 Leid duizend mans , gevolgd uit d' Agillynfche ftadt 648
 Ong' lukkig , waardig is op 's vaders thróón gezeten ,
 En dat hy van zyn vaár Mezent nóit had geweten.
 Den braven Aventyn , naar hen , langs 't veld , óók zwierd ,
 Van Herk'les eêl geteêld , óp koets met palm verçierd 652
 En paarden zegenryk , in 't fchild voerd honderd flangen ,
 Vaárs wapen , Hydre óók , wien , om 't lyf veêl add'ren hangen.
 Maagd Rhea priesterin , zoet van een Gód bekoórd ,
 Op d' Aventynfch' berg , hem , in 't bofch ter fluk brócht vóort : 656
 Na dat zeêg' aftig den Tirynther quam te landen ,
 (Eerft Gerijon gedóód) op d' Laurentynfche ftranden ,
 In die Tyrreênfche ftróóm hy wiefch Spaanfche óffen af.
 Zy voeren fchichten in de vuift en palfters ftraf : 660

† Ad nos
 vix tenuis
 fama per
 labitur
 aura.

- Met een Sabynsche fchicht elk vecht, rond fcherp beflagen,
 Een vreeff'lik leeuwe vel, hy zelf, te voet, óók drage
 Met lókken ruw gekemd, en witte tanden dekt
- 664 Zyn hóófd, afgryff'lik dus, in 's konings hóf vertrekt,
 Rondom de fchouderen gedóft met Herk'les kleeden.
 De twee gebroeders toen, van Tyburs wal óók treden,
 Tróts Koras en Katill', deêz' jeugd uit Argós koemt,
- 668 't Vólk, naar Tyburtus werd hun broeder, zóó genoemd :
 Zy onder 't dicht gefchiet der fchichten, 't heir aanhalen :
 Van 't hóóg getóp des bergs, g'lyk twee Centauren dalen
 Geteêld in d' wolk, als elk van Omole zich red
- 672 En 't sneeuwit Otrys laat : 't gróót wóudt, hun snel in tred,
 Geêft plaats, met hard gekraak óók wykken rys, en teenen.
 Den ftichter van de ftadt Prænefte is meêd' verfchenen
 Den koningk Cækulus, 't gelóóf van óuds greêp steê,
- 676 Gevonden by de fmidze en onder 't domme veê,
 Dat hy Vulkaans zoóns was. Met hem een boer'bend fpande :
 Óók mans, die 't hóóg Prænefte, en Gabifch' Junoós landen,
 En wien kóude Anio, en 't Hernifch róts van vloed
- 680 Bevocht, bewonen : wien óók 't Ryk Anagni' voed
 En vader Amafeên. Niet elk 't geweêr geniete,
 Nóch 't fchild óf wagen klinkt : de meeft met eikk'len fchieten
 Van 't blaauwe lóót : een deel, twee fchichten voerd met d' hand,
- 684 En geêft een róffche muts uit 't wolvel, zyn ftand
 Op 't hóófd : met 't flinkebeen barvoets, voóruit óók trekke :
 En d' ander, met een huid nóch ongetóuwd, zich dekke.
 Meffapus afgerecht te paard, Neptunus kind,
- 688 Wien, nimmermeer het vier, óf 't yzer en verflind,
 Zyn troepen lang vertraagd en 't vólk ontwend te vechten,
 Roept fchielyk tót 't geweêr, en doet weêr 't zwaard oprechten.
 Deêz', 't Fefçennyns heir en d' oprecht' Falifch regeêrd,
- 692 Die, 't Flavyn'jaanfch' land en Soraktes flót verweêrd,
 En 't meir, en berg Cymyn, óók die Kapeênfche wóuden.
 Zy gaan met g'lyk getal, en 's konings lófzang hóuden ;

Als zwanen sneeuwit doen , weêr komende uit de weid',
 Doôr wiens lang' halzen , werd in dnnne wolk verbreed. 696
 Zóó lieff lyk een geluid , dat d' Asiaanfche stróómen
 En 't meir , verr' d' weêrklank slaan.
 Nóch iemand meind , dat zóó een menigte kan komen
 Gewapend onder een : maar dat , een 's luchtswolk zweêfd
 Van heêfche vogels , die uit zee , naar 't strand zich geêft. 700
 Ziet , Klausus voerende aan, uit 't óud' bloed der Sabinen,
 Een gróóten troep , zelf , als een sterkken troep , hy fchyne :
 Van wien , nu 't Klaudifch vólk en wyk , zich fpreid doôr heel
 Het Lat'jum , na dat quam Rome aan Sabyns , tót deel. 704
 T' zaam , t' Amiternfch' gróót rôt , en 't óud Quiryfch geflachte,
 Mutufce olyfryk , óók Ereêts macht derwaarts trachten :
 En wie in ftadt Noment' , Velyns beroófde grond,
 Op 't fchrikk' lyk Tetrifch' róts , Seveêrsberg óók men vond, 708
 En Forule , en Kafpêr : die Fabaris , Himelle,
 De Tybur stróóm óók dronk , die Nursje kóud bestellen
 Deêd , en 't Latynfche vólk , en 't eêl hórtynfch gebied :
 Die Allia óók fcheid , een ongelukk' ge vliet : 712
 Zóó veêl men róllen ziet in 't Libyfch' marmar , gólven,
 Als wreede Orion werd in d' hólle baar gedolven ;
 Of als de nieuwe zon , bolle airen heet aanrand,
 Het zy op Hermus veld , óf 't Lycifch góudgeêl land: 716
 *tGeweêr dat knarft , óók dreund doôr 't voetgetrappel , d'aarde:
 Hier naar , Ag'memnon's vrind Halesus fpand de paarden
 Voôr d' wagen , hater der Trojaans , tót Turnus fpoedt
 Fórf' ' duizend' vólkk' ren brengt : elk van deze , eggen doet 720
 't Gelukkig Maffifch land voôr d' wyngerd , óók , wie zonden
 D' Aurunfch' vaars van 't gebergte , en bygelege gronden.
 Des Sidiginifch' zee : die Kales late : en woond
 By d' ondiep' vliet Vultur' : de ftraf Satik'ler tóond, 724
 Oók d' Ofcen , gróóte hulp : hun wapens die ze plegen,
 Zyn fchichten , aan de welkke is een lang fnoer geregen:
 't Licht' fchild dekt 't flinkkehand , met 'tkrom zwaard vallē aan.
 †Niet , Oebale , in ons vaarz' , zult ongenoemd weg gaan. 728

* Scuta
 sonant,
 pulsuque
 pedum
 tremis ex-
 cita tellus.

† Nec tu
 carmini-
 bus nostris
 inditus
 abibis.

- Men zeid hy 'Telo won, by die vlietnymph Sebete,
 Bejaard als 't Teleboónsch' Ryk Kaprea bezeten
 Hy heêft: † maar niet de zoón met 's vaders land te vr eêd,
- 732 Verdrukte, doôr 't gezag, Sarasten wyt en breed,
 Oók 't vlakke veld, het welk de Sarnus nat bedouwe:
 Die, Rufen, Batulum, en 't land Celenne inhóuwen:
 En voór wien 't appelryk Abell' staat hóóg ten tóón,
- 736 Die 't schieten, op zyn Duitsch, met schichten zyn gewoón:
 Met korkboóms schórffen, 't hóófd bedekken: en ze flikk'ren
 Met kop're schilden, óok met stale lemmers blikk'ren.
 En Nurse op berg gesticht, u, Ufens, vroóm bekend,
- 740 Gelukkig óók in fryd, daar by ten óórlóg zend:
 D' Æquikolen, wiens vólk zeer gruwzaam van manieren,
 In 't bosch en op 't hard' klai, gewoón ter jacht te zwieren.
 Gewapend bóuwen 't land, nóit verschen róóf hen steuit
- 744 Te sleipen meêd' naar huis, en t' leven op vrybeuit.
 Daar by den priester van 't Marubisch vólk zich voege,
 Die d' helm met blad'ren, en d' olyf gelukkig droege,
 Doór Vórst Archippus last, óók Umbró sterkt verscheên.
- 748 Die gramschap streelde, en doór wiens kunst, 't gebyt verdweên,
 En wist, aan d' adders óók aan d' Hydren slaap te maakken
 Doór handgebaar en zang, als quamen stank te braakken.
 Maar van 't Dardaansche spits niet heelen kost de wond:
- 752 Nóch die quetsuur, óit doór zyn slaapzang, lichtung vond,
 Nóch doór 't gezóchte kruid, op Marfisberg gewassen.
 't Angytsch' wóudt, en Fucyn, hem, met zyn glaze plasschen,
 En 't vochtig meir beweende.
 Oók Virbuis zeer schóón, Hippolytus zoón troek,
- 756 Ten fryd: Ariçie zyn moeder zond, hem kloek
 En in 't Egerisch wóudt gevoed, by Hymets stranden,
 Daar 't zoen Diaans altaar staat vet doór d' ófferhanden.
 Want van Hippolytus men zeid, na dat geboet,
- 760 Doór stiefmoers list, 's vaárs toörn had met zyn dóód en bloed,
 Doór 't hólziek paard verscheurd, hy weêr omhóóg op d' aarde
 En onder onze lucht, zich levend obenbaarde.

† Patriis
 sednon C
 filius ar-
 vis
 Contem-
 tus.

Van dóód herwekt, doór gunst en 't heelkruid van Diaan.
 D' almacht'gen vader toen vergramd, om dat, quam gaan 764
 Uit d' helle een sterff'lyk menſch weêr tót zyn vorig leven,
 Zelf, die dat kruid eerſt vonde en d' wetenſchap, verdreve
 Doór blixem Phœbus zoón in 's hels vervloekte vliet.
 Maar gunſtige Diaan, Hippolytus ſtrax hiet, 768
 In Nymph Ægeris wóudt, en verre in plaats te duikken.
 Om in Itaal'jes boſch, d' eeuwē eenig te gebruikken,
 Waar Virbius hy heêt, met naam geheel verkeerd :
 De paarden hard van hoef, men daar van kerk afweêrd 772
 Óók van Diaans heil'g wóudt, vermids, doór zeegedróchten
 Verſchrikt, zy, d'jong'lingk en zyn koets op 't ſtrand ombróchtē.
 De zoón, daarom niet min, de moed'ge paarden mend
 Lang; 't vlakke veld ten ſtryd, óók met de wagen rend. 776
 Zelf Turnus, ſchóón van lyf, met 't braaſt' volk komt gereden,
 En 't wapen in de vuift, uitſtekendſt lang in leden :
 Wiens hóóg' helm, een Chimeêr voerd op driedubb'le kam,
 En doór wiens keêl, niet als een brandend Ætna quam. 780
 Hoe gruw'lykker in ſtryd, de vuiften 't bloed aanraakken,
 Hoe meer, zy woeft en dul, heur vlammen uit wil braakken.
 Maar Iō, reeds een koe, en met ruw hair bedekt,
 Óók d' horens opgerecht, 't licht' ſchild' met góud betreft, 784
 Een treff'lyk blyk : daar heêft 's maagds wachter Argus, ſtede,
 Vaâr Inach' giet, uit 't kruik, den ſtróóm, dus uitgefineden,
 Een wolk van voetknechts vólgd, ſchildtroepen over 't veld
 Óók grimm'len, en daar by al 't jongk Argyſſch geweld, 788
 De Rut'lers, d' óud' Sikaans, en die Sakraanſch' heirkrachten :
 't Beſchilderd Labiſch ſchild, en die Aurunſche machten :
 Die 't Tybers boſch ploegd en Numikus heilig ſtrand,
 Die met den kóuter bóuwd het Rutul'ſch heuv'lig land, 792
 En Cirçes kaap : en die, naar Jupyn Anxur hóóren,
 Die van Feroón'je óók, wien, het groene wóudt bekore.
 En die, 't zwart Satur's meir aanpaald, óók Ufens vliet,
 D' welk', doór het lage dal, in zee verborgen ſchiet.

- By deêz' Kamille óók komt, uit Vólçifch' ftam gefproten,
 Met brave ruitery in 't blank geweêr, aanftóóten,
 Een krygsheldin : die nóit, 't vróuws handwerk heêft behaagd
 800 Met 't fpinrók van Minerve, óf naaimand ; maar nóch maagd,
 T' hardêren zócht in kryg, óók d' wind voórby te ftreven
 Te voet. Ter lóóp, haar zelf zy over 't kóórñ kon geven,
 En, doór haar vlucht, zóud niet gequetft zyn het teere aar :
 804 Of, hangend', mid doór zee, aan die gezwolle baar,
 Kon vliegen, zonder nat haar snelle zoól te maakken.
 Al d' uitgefórtte jeucht zich wonderd van de daakken
 Op 't veld óók, over haar : met een verbaafd gelaat
 808 Zien haar de vróuwen gaan : hoe 't koninglyk gewaad
 Heur rappe leden dekte in 't purper, hoe z' haar vlechten
 Met góud gefpte ; en om 't lyf haar Lycifch koker hechte
 811 Vol fchichten, 't harders myrte óók vaft voerde op de fpiets.

Einde des fevendén boeks.

P. VIRGILIUS MAROOS

Achtste boek van

Æ N E A S.

Kórt inhóud.

PRins Turn' de bloedvlag doet, op 't Laurentynsch slót, rechten,
 Aan Diömeêd' verzoekt om bystand in het vechten:
 Waar doór Æneas, hulp van Vórst Evander vraagd,
 Die hem meê geeft zyn zoón, met volk óók onderschraagd.
 De moeder Venus doet, doór haar gevley, rasch smeden
 Vulkaan, een treff'lyk schild, 't geên zy hem schenkt, waar mede
 Den vijand mocht verslaan: hier in gedreven zag,
 Wat werk, zyn afkomst nóch zoúd brengen voór den dag.

ALs Turnus, d'óórlógsvlagge, op 't Laurentynsch slót zette,
 En met een heêssche galm luid klonkken die trompetten:
 Oók 'tspoór gaf 't moedig paard, en 'tzwaard in d'hande nā:
 Gantsch Latium verbaasd, strax t'zamen zwoer, en quam 4
 In roeren: dul en woest, hólde óók de jeugd te gader.
 Messapus, Ufens, en Mezent' der Goón versmader,
 D'eerste oversten des heirs, hulp trokken van all' kant,
 En dwongen wyt en zyt, de bóuwlui van het land.
 Men Veên'lus zonde om hulp, naar Diömedes wallen, 8
 Hy riep: de Teuçers zyn in Latium gevallen,
 Æneas, op zyn' vloót, brengt d' huis verwonne Goón
 Oók mede, en wettig eifcht, doór 't nóódlót, 's konings króón;
 Dat vele volkkeren, by dien Dardaner weken, 12
 En van hem, men begon in Lat'jum, breed te spreken.
 Dit klaarder Diömeêd zag, wat hy hier doór zócht,
 Als koningk Turnus, óf Latyn den koningk, 't dócht,

Wat

- Wat hem, stond t'hopen doór krygseind, zóó't luk maar diende:
Men dus, doór Lat jum sprak. All't welk de held wel ziende
Laóóm'dons nazaat, * hem, een stróóm vol zórgen, drukt :
- 20 Dan zyn becomm'ring gintsch, dat snel weér herwaarr rukt,
Veél zaakken overleid, niet onbedacht, hy late.
G'lyk als de zonne, óf maan, in kop're watervaten,
Met gróóte flikk'ring straald, doór alle plaatzen zweéfd
- 24 De weér'schyn, nu tót aan de lucht 't veél schitt'ring geéft,
Dan ryft het weder aan 't gewelf der hóóge daakken.
†t Was nacht, 't gediert van veê en vogelen geraakken
Vermoeid, in diepe slaap, al over 't gantsche veld :
- 28 Als vaár Æneas lag, om droeve kryg ontfeld,
Op 't strand, in kóude lucht, met uitgestrekte leden,
Heéft nóch een late rust, in hem gegrepen stede.
Zelf d' óude Tyburgód, doór populiereblaau,
- 32 Genuch'lyk uit de vliet, daar voór hem, scheên te staan
Met een gewaterd, blaauw, dun linnekleed behangen,
En zyne hairen, met beschaduwd riet bevangen.
Hy toen, hem dus sprak toe, en deéd zyn zórg vergaan :
- 36 Gódstelg, die Trojes stadt, brengt weér uit vijand aan,
En voór ons, 't Pergamum, zoekt eeuwig te behóuwen,
Naar wien, 't Laurentsch' geweest, en die Latynsch' landóuwen
Verlangen, hier zal g'wisch uw' huis en stadt zyn, (laat
- 40 Niet af) voór krygsgedreig niet schrikt: der Goden haat
En gramfchap over is.
Nu dan, (op dat gy 't niet zóude achten yd'le dróómen)
Daar zal een gróóte zeuge, op 't strand, by d' eikkebóómen,
Met biggen driemaal tien, geworpen wit ter aard,
- 44 Neêrleggen, waar rondomme elk jong heur spene aanvaard.
Hier zal uw's stadtsplaats zyn, en nóit meer druk bezwaren :
Askanius hier zal, naar 't eind van dartig jaren,
Oprechten Alba, tót een wytberoemde stadt.
- 48 'k U niet onzeker's spel. †k Zal kórt u leeren, wat
Voór handen staat, hóórd toe, hoe g' óók zult winner wezen :
Hier d' Arkaders te lande, (uit Pallas stam gerezen,

* *Magno
curarum
fluctuat
astu.
Atque
animum
nunc huc
celerem,
nunc di-
vidit illuc.
In partef-
que rapit
varias,
per que
omnia
verlat.
† Nox
erat, et
terras
animalia
fessa per
omnes
Alituum,
pecudum-
que genus
foporalitus
habebat.*

† *Pavcis,
adverte,
dorebo.*

Die Vórst Evander en zyn ftandaard vólgden al)
 Plaats kozen , op 't gebergt óók bóuwden een ftadts wal, 52
 Welk', naar óud' gróótvaars naam , zy Pallantæum noemden.
 Deêz', met 't Latynfche vólk , altyd van óórlóg roemden :
 Hen , tót krygshelpers kiest , en voegd ze in uw' verbond,
 'k Zal zelfs u voeren recht in 't diep , langs d' oevergrond, 56
 Op dat , met riemen , gy 't kan tegens ftróóm ophalen.
 Ryft dan , Godins zoón , op ; zóó rafch de ftarren dalen
 Bid Juno plichtig aan , 't gedreig en haat verzoet
 Oótmoeedig doór belóft. Aan my , myn eer voldoet 60
 Na d' overhand : ik ben de hemel aangename
 En blaauwe Tyburgód , met volle vloed die prame
 Al d' oevers , zóó gy ziet , en klief 't vett' land van een.
 'k Hóud' hier myn hóf , wanneer 'k bruifch langs de gróóte fteên. 64
 Dus fprak de ftróóm , en ging , diep naar de grond toefchieten :
 Zóó als den nacht en flaap , Æneas weêr verlieten.
 Reêz' op , en ziende in 't óóft' 't opgaande zonnelycht,
 Hy 't water uit de vliet , met d' handen nam , naar plicht, 68
 En deêd zyn ftemme aldus , tót aan den hemel komen :
 Laurentfche nymphen , uit wien , nymphen , vloeijen ftróómen ;
 Gy vader Tybur óók , ten left , met d' heil' ge vliet,
 Ontfangt Æneas , en van hem weêrd al 't verdriet. 72
 't Zy in wat bron gy fchuld , erbarmende onze ong'lukken,
 Of uit wat grond , gy komt u liefelykft te rukken :
 Gy zult altyd van my , met óffer zyn geëerd,
 O Horenvlied , die al d' Hefpeêrfche ftróóm regeêrd, 76
 Ons byftaat , nader wild uw's Góðheids gunft betrachten.
 Zóó fpreêkt hy , uit de vloót , kiest twee beroeide jachten,
 Met roeituig die verziat : daar by , d' maats wapens geêft.
 Maar zie , rafch voór ons óóg , een wonder teikken leêfd : 80
 Een witte eenhair'ge zeug , met heure witte biggen,
 Men heêft gezien daar op den groenen oever liggen :
 Dies , goede Eneas , deêz' , voór u gróót' Juno , flaat
 Ten óffer : aan 't altaar óók met de jongen ftaat. 84

- Hy d' hoóge Tybervloed , in d' lange nacht , dus paaide,
 Wiens water pal bleêf ftaan , en weêr te rug omdraaide,
 G'lyk een ftilftaanden poel , die vlak en effen leid,
 88 Of als een lieff'lyk meir , 't geên 't roeijen nóit ontzeid.
 Waarom d' reis aangevaard zy vórd'ren blyd met fchat'ren :
 't Beteêrd hóut ftuift'er doór : zich wond'ren óók de wat'ren,
 Zich wonderd't bofch , ong'woôn't wyt flikk'rend mans rondas
 92 En 't ftaal , óók dat 't fchip dryft befchilderd , op die plas.
 Zy roeijen dag en nacht , óók lange bochten komen
 Te boven , onder veêl verfcheide dichte bóómen,
 Doór groene bofchen en het ftille water heên.
 96 De vier'ge zon nu midde aan't rond des hemels fcheên :
 Toen zy de muren , 't flót , en weinig huizen kregen
 In 't óóg , die hemel hóóg , doór d' Róómfche macht , geftegen
 Nu zyn : Evander toen nóch kleine midd'len had.
 100 Snel derwaarts wenden 't boeg , en nad'ren aan de ftadt.
 D' Arkadifch koningk , juift op dien dag , buiten ftede,
 Amphitryons gróór' zoón en Goón ter eeren , dede
 Zyn ófferplicht in 't wóudt . De braaffte jong'lings óók,
 104 Zyn zoón , en Pallas , en den armen raadt , wieróók
 T'zaam gaven : 't laauwe bloed gefmoókt heêft op d' altaren.
 Toen zy hém zagen , en de hóóge fchepen varen
 In 't duift're wóudt , óók dat ftíl quamen roeijen aan
 108 Zy fchrikken rafch doór 't zien , de tafels latend' , ftaan
 T'zame op , ftóut' Pallas laft uit 't óff'ren niet te fcheiden,
 Grypt 't fchicht , zelf te gemoet treêd zonder te verbeiden,
 Roept op een hóógt' van ver' : wat , jong'lings , doet u gaan
 112 Naar paden onbekend ? wat weg gy in wild ftaan ?
 Wat vólk ? waar hóórd gy 't huis ? brengt gy hier kryg , óf vrede ?
 Toen vaâr Æneas fprak , van 't hóóge fchip , deêz' rede :
 (Met d' hand , d' ólyf des pais ftak toe) hier d' wapens ziet
 116 En Tróifche burgers , wien 't Latynfche vólk verftiet,
 Doór d' óórlóg tróts , óók ons , als ballingen , deêd wykken.
 Evander zoekken wy : diend't aan , zegt , hier te blykken

Keurvórsten uit Dardaan'je, elk bidde om hulpgeweêr.
 Verbaasd, doôr zóó een naam, viel Pallas schier ter neêr: 120
 Hy zeide: ô wie gy zyt, treêd uit: spreêkt zelf myn vader,
 En komt vry als een gast, by ons, te hoôf, wat nader.
 Gaf hem de hand, zyn rechte, omhelzend', liet niet lós.
 De stróóm verlaten zy, vóórtgaande, treên in 't bosch. 124
 Æneas sprak toen aan den koningk, met lief smeekken:
 O braafsten Griek, tót u, 'k ben doôr fórtuin geweken
 Met 't wol besnoerde olyf, zy hier, my biddend' zend: (kend,
 'k Niet vreesde eens, schóón men u, Arkaads en Grieks vórst 128
 Aan die beide Atreus zoóns, in maagfchap óók geketend:
 Maar my, aan u, myn deugd, Goóns heilig en vóórwetend
 Wóórd, óuders vrindschap, en uw' faam (doôr 't land verbreed)
 Verknóchten, 't nóódlót óók my dreêf hier wil'g bereid. 132
 Dardaan (g'lyk zeid den Griek) die Yl'jum eerst vergróóte,
 En uit Electra was, des Atlas kind, gesproten,
 By Teuçers wierd gevoerd: den gróóten Atlas won
 Electra, d' hemel hy op schouders dragen kon. 136
 Merkuur uw' vader is, die snel ter aard' verschene
 Uit blankke Maje, op d' yskóud' kruine van Cyllene.
 Maar Atlas, Maje teêlde (is 't waar al 't geên men hóórd)
 Den zelve Atlas, die 't gestarnte en d' hemel schoórd. 140
 Dus spruiten uit een' stam, deêz' beide bloedverwanten.
 Hier steunende op, met u, geveinsd, nóch doôr gezanten,
 't Begin te sluiten zócht: * maar zelf ik in perzoón,
 My voór uwe óógen stelle, oótmoedig, hier ten tóón. 144
 Zóó 't zelfde Daunisch vólk, 't geên hard met kryg u quelle,
 Ons te verdryven komt: 't gelóóf niet twyf lig stellen,
 Of heel Hespèer'je zal staan onder hun gebied:
 De zee óók, die weêrzyds, langs 't Ryk, men vloeijen ziet. 148
 Laat ons beid zyn getróuw. Wy hebben sterkke knechten
 Ten óórlóg, jongk, vol moedt, ervaren óók in 't vechten.
 Dus sprak Æneas. Hy, des sprekers mond, en óóg,
 En 't gantsche lyf, terwyl met zyn gezicht doórvloóg. 152

* Meme
 ipse, me-
 umque
 Objeci
 caput, &
 supplex ad
 limina
 veni.

- Toen kórt, dit antwóórd gaf: met vreugd', 'k u welkóm hete
 Manhaftige Trojaan: my dunkt, ik 't troónje afmete
 En dapp're Anchises stemme, óók hier u vader hóór.
- 156 Want my komt, hoe, Priaam Laõóm'doms zoón te voór,
 Naar zuster, 't Salamyn Hefiones Ryk, troekke,
 En 't uiterst' quam van 't kóude Arkadië bezoekken.
 Toen in myn groei-jeugd eerst, de baard quam voór den dag:
- 160 Laõmedons zoón, met verwond'ring ik aanzag,
 De Tróische Vórsten óók; maar langst' heêft uitgesteken
 Anchises. Myn gemoed dat blaakte, om aan te spreken
 Dien man doór vier'ge liefde, en hem de hand te bie'n.
- 164 Graag toe ik trad, en 'k liet hem Pheneus wallen zien,
 Een fraai pylkoker heêft, hy scheidend' my gegeven,
 Met Lyçifch' schichten, en een rók van góud doórweven,
 Óók tweç góud' breidels, die, zoón Pallas nóch behóud.
- 168 Zulx dat 't verbond, 't geên g' eischt, op d' handvest is gebóuwd:
 Zóó rasch op d' aarde, 't licht weér mórgen schynt, 'k u blyde
 Zal zendén weg met hulp, met vólk óók helpen stryden.
 Vierd, vrinden, midd'lerwyl dit heilig jaargetyd,
- 172 ('t Welk niemand laten mach) vrywill'g (nu gy hier zyt)
 Met ons: wild aan den difch der bondgenóóten komen.
 Na 't zeggen, doet weér spys en bekers weg genomen.
 Opzetten, steld de mans zelf op groen' zóóden neêr:
- 176 En op 't bankkuffen, hy, Æneas d' hóógste in eer,
 Óók op 't ruig' leeuwsvél, plaatst: hen van d' Ahórnsstoel nóóde.
 Keurjong' lings toen om stryden d' óuterpriesters, bróóden
 In kórven vullen, en 't stiers ingewand gebraân
- 180 Daar na zy diffchen op, den wyn óók dienen aan.
 Æneas, t' zame met de Tróische jonge gasten,
 Van dat gewyde ing'wand en d' óssenharsten brastén.
 Als d' honger was gestild, en d' etensluft verzaad,
- 184 Evander koning sprak: men tót deez' spys niet gaat,
 Doór yd'le onwetend', óud-góds-wangelóóf, óf botheid,
 Nóch uit gewoónt', tót 't feest, óf 't óuter van deez' godheid.
- O gast,

- O gaff, Trojaan, wy doen 't, verlost van dóódsgevaar,
 Vernieuwen óók, met recht, zulkke eerdienst t' elkken jaar. 188
 Bezie deêz' klip, van óuds, hene over d' rötzen hangen:
 Hoe wyt, 't gevaart gescheurd, hoe woest, de diepe ingangen
 Des bergs zyn, en wat klóóf, de berft des róts daar gaf.
 Hier 't hól van Kakus stond, half mensch, verre achter af 192
 In deêz' woestyn: lag laauw van versche móórd, ter aarde;
 De zon hem nóit bescheên; zyn wezen altyd baarde
 Veêl gruwel; aan de deur, mans hóófdén bleek besmet
 Van 't ett' rig bloed, heêft tróts, met nag'len, vast gezet. 196
 Vulkaan was vader van 't gedrócht: zwaarlyvig maakte
 Óók vóórtgangk, 't dompe vier zyns vaárs tē monde uitbraakte.
 De tyd, verlangende ons, ten leff, nóch hulp by bracht:
 Doór d' aankomft dezés Góds; want d' wreker, sterk vol kracht, 200
 Doór róóf en 't neêrlag van drielyfge Geêr'jon, moedig
 Alcides herwaart quam; zyn óssen, hy voórspoedig
 En gróóte stiêren dreêf, langs stróóm, in 't dal, naar 't veld.
 Geen schelmschiftuk onverzócht liet Kakus, dul ontfeld, 204
 Met allerlei bedróg óók durfde zich bemoeijen:
 Hy uit den stal dreêf weg vier van de beste koeijen,
 Óók zóó veêl stiêren, al uitstekend gróót en vet.
 Op dat geen teikken, zóúd' recht blykken van hun tred, 208
 Hy trok ze met de staart, in 't hól, al óft 't padt strekte
 Verdraaid, en dus, hen in 't beschaduwd róts bedekte.
 Men vond geen teikkens naar 't spelonk, hoe dat men zócht.
 Als midd' lertyd, uit d' weide, Amphitryons zoôn brócht 212
 Het gróóte zatte veê, en ging 't naar stal toejagen;
 Zóó loeiden d' óssen in 't vertrek: al 't bosch met klagen
 Zy vulden, bulkten óók in d' heuvel af te gaan.
 Daar loeide in 't woefte hól, een ós weêr tegens aan 216
 En sloeg geluid; bedroóg zóó Kakus hóóp, gesloten.
 Maar gram Alcides toen (wiens zwarte gal geschoten
 Was doór 't heet bloed) 't geweêr in d' handen heêft gevat
 Zyn zware knóds: snel 't hóóge en 't steil gebergte optrad. 220

- Toen zagen d' onzen eerst de schrik : in Kakus óógen,
 En hem, rasch als de wind, vol vreez', strax weg gevlogen.
 Liep naar 't spelonk : de schroom gaf vleugels aan zyn been,
 224 Sloot zich daar in, en brak de ketens, worp een steen
 Zeer gróót van boven, die, doór 's vaders kunst, vast hinge
 Aan 't staal, de posten stutte, en 't grendel voor deed springen.
 Zie, die Tirynter quam daar razend', scherp doórkeek
 228 De toegangs al, zyn óóg, dan giets dan herwaart weék
 Al knerfende op 't gebit. Driemaal, heetboós beóógde
 D' heele Aventynschen berg : driewerf, t' omrukken póógde
 Vergeéfs de steenepóort : driereis, zat moede in 't dal.
 232 Scherp stonde een klip, gehakt met rótzten, g'lyk een wal,
 Die, op den rug van 't hóf, in 't zien, zeer hóóg uitstekend,
 Voór 't heilóóz pluingediert, men recht een broeineft rekend,
 Wiens tóp, helde óver naar de stróóm ter flinkkerkant,
 236 Deez' grypemde aan, hy heeft verwickt met d' rechthand,
 En van haar wórtel lós, gescheurd : daar ná, rasch neder
 Geploft : dat doór de slag, de lucht wyr galmde weder,
 Die oevers dreunden, t' rug, de stróóm verbaasd óók sprongk.
 240 Toen 't diepe róófneft wierde en Kakus móórdspelonk
 Ondekt, t' beschadwd hól geheel zich openbaarde :
 Niet anders, g'lyk, óf doór geweld, d' ópalkkende aarde
 Vertóonde d' heffchen póel, en 't Ryk des dóóds ontfloót,
 244 (By Goón gehaat) zóó dat, men d' afgrond zag zeer gróót
 Van d' hóócht : de zielen, voór 't inschynzel, trillend stonden.
 248 Van boven sehichten schoót : rukte óók all' d' wapens náar
 Zich toe : met takken worp en staag met zware steenen.
 Maar hy (dewyl geen hóóp van uitvlucht, daar verschenie)
 Spoóg uit zyn keel veel róók (t' verhaal verwónd ring geéft)
 252 Met een hekduiff reidamp zóó t' hól vervuld óók heéft,
 Dat 't óóg geen nitzicht had : en zulk een smóóknacht teelde
 Daar onder in 't spelonk, waar 't vier doór 't duister spēelde.

Dit, moed'ge Alcyd' niet leêd: doôr vlam, van boven af
 Ter plaats, waar dikst den roók opdreêf, zich steil begaf, 256
 Oók daar in 't woefte hól de zwarte damp meest blaakte.
 Hy Kakus greêp, en bond (die vrucht loós vlamme uitbraakte)
 In 't donkker vast aan een: uit 't hóófd, zyn óógen wrong,
 En keêl toewórgde, waar; geen druppel bloeds uit sprong. 260
 De deuren ópgerukt, was strax 't zwart' hól ontsloten:
 Den roóf, met eed misfaakt, en d' óssen quamen stóóten,
 Gestolen, voór den dag: hy trok 't wanschapen lyk
 Voórt by de voet. † Geen hart verzaad wierd, doôr 't gekyk 264
 Van 't half diersruige bórst vol bórst len, schrik'lykke óógen,
 Het Troónje, en 't vier versmoórd ter keêl niet uitgespogen.
 Hier doôr, ontstond deze eer, óók d' nazaat dezen dag
 Vierd blyd': waar af de grond, Potitius eerst lag, 268
 En Pinar's af komt (d' welkk' hield Herk'lesfeest in waarde)
 Dit óuter stichte in 't wóndt, 't geên hóógst by ons, op d' aarde
 Gerekend werd, en zal altyd zyn gróófst geacht.
 Dus, jong'lings, dan ter eer van zulk een werk volbracht, 272
 Bekranst uw' hair met lóóf, vat bekers in uw' handen,
 Schenkt rustig wyn, den Gód gemeen doet ófferande.
 Dus sprak: met een pop'lier tweeverwig (Herk'les blad)
 Beschaduwd heêft zyn hair, en 't hóófd bekranst gehad: 276
 Nam d' heil'gen beker óók in d' hand. Blyde elk strax dede
 Wynóffer op den disch, en heêft de Goón gebeden.
 De zon, terwyl gedaald, quam d' avond naader aan:
 Nu priesters zyn, voór al Potitius, gegaan 280
 Met vellen (naar gewóonte) omgórd, en 't vier ontsaken.
 Z' instellen gastsmaals en 't tweede ófferg'recht: óók maken
 Dat d' óuters werden vol met schotelen belaan.
 Toen d' hupp'lers, tót 't gezang, om 't brandende óuter staan 284
 Gereed, met takken van pop'lier elx hóófd beladen.
 Deêz' rei, uit jongmans, die, uit óuden: Herk'les daden
 En lóf zy zingen op gedicht, hoe 't eerst' gedrócht
 Des stiefmoers sloeg met d' hand, twee slangē omme óók brócht: 288
 En

† Neque-
 unt exple-
 ri corda
 suenda.

- En hoe doór kryg, hy heêft verdelgd veêl brave steden,
Troje, en Oechaal'je: óók hoe hy, duizend zwarigheden
By Vórst Euristheus droeg, doór Junoós slim geweld.
- 292 't Tweeledig wolksgebroed gy slacht met d' hand, vroóm Heldr,
Hylæus, Pholus óók: 't wanſchepfel g' hebt van Krete,
Óók d' woesten leeuw ter neêr, by 't Nemeêsch' róts, gesmeten.
De treurpoel voór u schrikte, óók 's helpóórtier, ter tyd
- 296 Op d' rugge, in 't bloedig hól, aan 't half geknaagd been byt:
Geen ondier, zelf de gróót' Typhæus, deêd niet ſchromen
Oit u met zyn gewêr: d' Lerneêsche flange ontnomen
(Die van veêl hóófdén krield) nóit heêft u kloek beleid.
- 300 'k U groet, Jupyns recht kind, in eer, by Goón verbreid:
Wil ons, uw' óffer óók, doór zegen, gunstig wezen.
Met lófzang vierden dit: en boven al, zóó prézen,
Zy Kakus hól, en hoe, hy vier en vlam ſpoóg uit.
- 304 't Gebergt dat dreunde, al 'twóudt weêrgalmde óók van't geluid.
De gódsdienst nu volbrócht, zy zich, daar na, begeven
Al weêrom naar de ſtadt: de koningk, óud in 't leven,
Ging met Æneas vóórt, leunde op zyn zoón, in 't gaan;
- 308 †Doór meên'ge ſamenspraak, ſtond hem d' weg kórter aan.
Æneas wonderd zich, ſlaat gauw 't óóg om all' d' hoekken:
Schept in die plaatſen luſt; blyd' hóórd en onderzoekke
Naar elk lófwaardig werk óók d' eerſter Helden daad.
- 312 Evander koningk toen, doór wien 't Romeinſch flót ſtaat:
Bóſchgoón en veldgodins, deêz' boſſchen eerſt bewoónden,
Uit ſtammen en hard eikke, al zy hun óirsprongk tóónden:
By wien, nóch zede, óf tucht, nóch ſchatten óit vergaard,
- 316 Nóch ſtieren t' zaamgevoegd, nóch winſten zyn verſpaard.
Zy aten harde kóſt, wildvangk, en bóómens vruchten.
Voór d' wapens van Jupyn, quam eerſt Saturnus vluchten
Van d' hemel hóóge Olymp, als ballingk 't Ryk ontzeid.
- 320 Deêz' brócht 't onleerzaam vólk, op 't hóóg gebergt verſpreid,
Tót rede, en wetten gaf, woud', dat 't zóúd' Lat'jum heten,
Vermids hy veilig daar, verborgen had gezeten:

† *Vari-
que viam
ſermone
ſervabat.*

De góude eeuw (zóó mien zaid) by dezen Vórst greêp stand :
Met zulkke aang' name vreed , regeêrde 't vólk en 't land.

324

† *Deterior donec paulatim, ac decoloras.*
† *Et belli rabies, & amor successi: habendi.*
† Tót dat allenxkens zyn , misverfde en flimmer tyden
Gevólgd , † de geldzucht óók , en doller lust tót 't ftryden.

Toen hier 't Sikaanfche vólk , d' Aufoónfche macht óók quam :

Dikmaals Saturnus land een and're naam aan nam.

328

Toen Koón' gen , en de ftraff' gróf-lyf'ge Tyber quamen ,

Naar wien , wy Itaal'jaans , de Tybervliet de name

Óók gaven : d' rechte naam 't óude Albula verloor.

Fórtuun almachtig , en Góds wil , die 't al dringd dóór ,

332

My fteden in deêz' plaats , uit 't vaderland verdreven ;

En 't zee , 't zwaarste uitgeftaan : my , Góds Apóls ingeven

Hier dronge , óók 't dwangvermaan , van moeder nymph Karment'

Dit naauw lyx fprak : van daar vóóftgaand' , hy maakt bekend

336

't Altaar , en (op 't Romeinfch) de póort Karmentsch geheten :

Waar meê , zy d' oude lóf des nymphs Karmente afmeten

De waarzegg rin : die eerft , vóórzeit den opkómft had

Der gróote Eneadyns , en Pallant'fche ed'le ftadt.

340

Daarna , wyft 't gróót wóndt (tgeên ftreng' Roóm' lus' tvryburg maakte)

Luperkal in 't kóud' róts , 't welk aan den naam geraakte

Van den Lyçeêfchen Pan , naar die Arkaadsch' gewóont' .

En 't bofch , 't welk toegewyd aan Argus , hy vertóónd :

344

Verhaald óók Argus dóód , zyn gáft : de plaats 't nóch zeide.

* *Hinc ad Tarpejam sedem, & capitolium ducit.*
* Van hier , naar 't Tarpeêfch flót en 't Kapitoól hem leide ,

† Eertyds met doorn , en haage afgryff' lyk : nu verguld.

Des plaats gróót' gódsdienft heêft toen 't akkervólk vervuld

348

Met vreez' : toen fchroómden zy alreed' vóór tóts en bofchen.

Hy zaid , dit bofch en d' hóógt' , wiens kruin is ruig bewoffchen ,

Bewóond een Gód (maar wie , ong' wifch :) d' Arkader g'lóófd ,

Dat zelf Jupyn zag , als hy had 't klaarweêr verdóófd ,

352

Óók 't geitenfchild met d' hand roerde aan , en wekte regen.

Nóch gy twee fteden ziet met muren neêrgezegen ,

Der vad'ren laafte blyk , 't werk in gedacht zeer óud.

Deêz' vader Janus heêft , Saturn' , die ftadt gebóuwd :

356

D' een

- D' een hiet Janikulum , Saturnië hiet d' ander.
 Dus kóutend' , gingen 't zame in 't hóf van d' arme Evander
 Den koningk : over al 't veê loeide , óók zag men 't gaan,
 360 Daar nu de Róómsche markt en brave huizen staan.
 Hy zeide (als t' hoóf men quam) zeêghaft' ge Herk'les ginge
 Deêz' dremfels óver , en dit hóf hem wel ontfinge.
 *Leerd , galt , de pracht versmaân , draagt u gelyk dien Góð :
 364 Hóud met myn kleinigheid , hier niet misnoegd , u spót.
 Dus sprak : en onder 't dak zyns naauwe hófs , hy leide
 De gróóte Eneas : wien , hy stelde óók op gespreide
 Bankpeuluwen vol blaân en 't Libysch beerenhuidt.
 368 †De nacht valt neêr , die d' aard' met duisterheid besluit.
 Maar moeder Venus niet vergeêfs , met schrik bevange,
 Doôr 't Laurentynsch gedreig en 't vreeff' lyk oproer bange,
 Spreêkt haar gemaal Vulkaan , in 't góude slaapfalet !
 372 Dus aan : en z' hem , met 't wóórd , góð lykke liefde aanzet :
 Toê 't Grieks geweld , doôr kryg , brócht Pergamum ter schande
 Als schuldig , 't vijands vier óók slóten most verbranden :
 Nóch voór d' ellend' gen hulp , nóch ik om wapens bad
 376 Doôr uwe kunst gesmeêd : nóch naar uwe arbeids schat,
 O liefste bedgenóót , ik óók vergeêfs niet stonde :
 Hoewel ten hóógte ik was aan Priams zoóns verbonden :
 En dikwils heb beschreid Æneas zwaar verdriet.
 380 Nu , doôr Jupyns last , hy kiest 't Rutulensch gebiedt :
 Dies ik , de zelfde moer , uw' góðheid ned' rig mane
 Om wapens voór myn zoón . Bemórwen u doôr tranen,
 Kon Nereus dóchter , die aan Tithon was geêcht.
 384 Zie , wat al vólk komt t' zaam , wat stadt , het zwaard vast recht.
 Tót myn en d' mynen val , óók toe de póórten dryve.
 Zóó sprak Godin : z' omhelsd en streeld , 't wyl twyf lig blyve,
 Zacht met blankke armen , hem : terstond , heêft hy geblaakt
 388 Naar zyn gewoonte , en doôr zyn merg is ingeraakt
 Die óude hitte , óók doôr 't vermoeid gebeent gesprongen.
 Alleens , g'lyk 't blixemvier , met donderflag gedrongen

* Aude
 hospes
 contemne-
 re opes, &
 te quaque
 di num
 Finge
 Deo : re-
 busque
 veni non
 asper ege-
 nis.
 † Nox
 ruit, &
 fuscis tel-
 lurem am-
 plectitur
 alis.

Uit d' wolk, doôr vlamme ge lacht vóórtflaat, en schitt' ring baard.
 De vrouw verheugd dit zag, die wist haar schóónheids aard. 392
 Toen weêr de vader sprak, geknócht met eeuw' ge minne:
 Hoe zoekt gy 't werk zóó verr' ? waar is gevlicht, Godinne,
 Uw' toeverlaat op my ? had gy die zórg vertóónd.
 'K had toen al die Trojaans met wapens wel belóónd. 396
 Nóch 't nóódlót Trojes stand, nóch vader aller machten
 Verbode; óf dat Priaam, nóch tien jaar bleêf in krachten.
 En nu, gy d' óórlóg zoekt, óók daar uw' lust toe tracht;
 'k Beloóf 't geên, doôr myn kunst en zórg, kan zyn volbracht: 400
 Wat ik met itaal kan, óf gesmolte electrum smeden;
 Wat 't vier, óf ziel vermag: doet afstand van gebeden,
 Niet twyfel aan uw' kracht. Als hy dit had gezeid,
 Heêft lieff lyk haar omhelsd: en zich een slaap verspreid 404
 (Hy smeltende in 's liefs schóót) heêft zoet doôr al zyn leden.
 Daar na, wanneer de nacht 't half rond had overtreden,
 En d' eerste rust was weg: g'lyck, met 't spinrók, een wyf,
 Die daar af leêfd, en met Minerves handbedryf, 408
 De dóóve koól en 't vier, uit d' afch, weêr vonkkend maake;
 En 'snachts gaat werkken: óók dienstmaagds, met lange taakkē,
 Hóud bezig by de lamp; op dat z' heur huis zóu doen
 In eere staan, en heur klein' kind'ren op mach voen: 412
 Alleens, op zulk een tyd, reêz uit zyn zachte bedde
 De Viergód, en tót 't werk van 't smeden zich ging reddē.
 't Steile eiland Lipare, ter zyde van Sikaan',
 Æóól'jen óók, men met róók rótzen op ziet gaan: 416
 Waar onder, Ætnaas hól en 't reusspelonk zóó dond'ren
 Doôr schoórstēens uitgebrand, dat, 't aanbeêldsflag byzond're
 En zware weêrgalm geêft, de stale vonk zóó snord
 Doôr 't hól, dat in de smids, 't vier hygēnd moede óók wórd: 420
 Dit is Vulkanus hóf, men 't óók Vulkaansland noeme.
 De Viergód is toen daar, uit d' hemel hóóg gekoeme.
 In 't ruim' hól, d' reuzen, naakt aan armen en aan been',
 Pyracmon, Steropes, en Brontes 't yzer smeên. 424

- Den blixem, doôr hun vuift, nu 't wezen kreêg, fchier effen
 Was gepolyft (die veêl, den vader neêr doet treffen
 Doôr al de lucht op d' aard') ten deel bleêf onvolwrocht.
- 428 Drie hagelftaals gedraaid; drie g'lyk een waterlocht;
 Drie, licht als d' wind; en drie, hier als róód vier z' aanklonkken.
 Met donder mengden 't werk en gruw'lyk' weêrlichtsvonkken,
 Met fchrik en gramfchap, die berft uit, doôr vier en vlam.
- 432 Mars koets men elders, en de vlugge wielen nam
 By d' hand; waar meêd', hy 't vólk en fteden doet ontflapen:
 En 't fchrikkelykke fchild, vergramde Pallas wapen,
 Om ftryd, met flangefchubbe en adders, vaft gehecht
- 436 Met góud, polyften zy: op Godins bórfst gerecht
 Stond zelf Medufe, die onthald, 't óóg om liet fpringen.
 Hy zaid, ftaakt hier al 't werk, neêmt deêz' begonne dingen,
 Ætneêfche reuzen, weg, en let wel op myn reêd'.
- 440 Tóónd al uw' kracht, ftrax voôr een braaf man wapens fmeêd:
 Nu snel uw' handen rept, laat nu geen kunft ontbreken:
 †Snyd hier 't vertoeven af. Niet meer quam hy te fpreken:
 Raifch vielen z' al aan 't werk, waar elk om heêft geloôt:
- 444 G'lyk ftróómd een beken, zóó vóórt, 't góud en 't koper fchoôt;
 't Wondmakend ftaal, dat fmolt in een geweld'gen ove.
 Zy gieten een gróót fchild, dik zeve ronden boven
 Malkander: 't geên alleen zóude al 't Latynfch geweêr
- 448 Afsteuiten. And'ren met windacht'ge blaafbalgs meer
 Lucht fnuiven in en uit; in 't water, and'ren dóópen
 Het kiffend ftaal: 't hól klinkt van d'aanbeêlds daar met hóópen.
 Zy hóuden onder hen flag uit hun gróófte kracht,
- 452 De ftaaf te keeren om men met een nyptang tracht.
 T' wyl d' Lemnifch vader fpoed 't werk op d' Æóólfche kuffen;
 In 't laag' hóf, 't voedzaam licht E vander uit zyn ruften,
 Oók onder 't dak, 't gezang der vog'len heêft gewekt.
- 456 Den óuden man ryft op, en aan zyn lyf-rók trekt,
 Tírrheênfche zolen óók heêft om de voet geregen:
 Om fchouders en op zyd, bonde een Tegeêfchen degen,

† Præcipi-
 tate mo-
 ras.

Om

Om 't slinkkeschouder hing, naar d' rechte, een Panthershuid,
 Van d' hoógen drempel twee lyffschutten treên voór uit, 460
 De honden volgen naar de stappen van hun heeren.
 D' Held dócht wat had beloofd Æneas te vereeren,
 Oók om 't gesprek: strax teêg naar d' rustplaats van zyn gast.
 Die alzóó vlugge als hy, heêft 's mórgens opgepakt. 464
 Zoón Pallas zich by deze, Achaat verwoegd by d' ander.
 Gekomen zy te zaám, d' hand bieden aan malkkander,
 Elk neêrzit mitte in 't hóf: en hóud cen vry gepraat.
 De koningk, dus begint:
 Der Teukren braafste Vórst, zóó lang gezond gy staat, 468
 'k Zal Trojes zaakke, óf Ryk nóit hóuden gantsch verloren:
 Om zóó beroemden kryg, niet bystand t' onderschoren,
 Is klein ons kracht: hier slúft ons die Tuf kaansche vliet:
 Daar d' Rutler perst, en rond, met wapens, d' wal beschietaat. 472
 Maar ik, een machtig vólk en leger van veêl Rykken
 Bereide vast voór u: waar schielyk zult van strykkén
 Uw' dienst: doór 't nóódlót, hier g' u t' rechte tyd vertóónd.
 Niet ver van hier, de stadt Agylle werd bewoónd, 476
 Op óude steen gesticht: daar 't Lydisch vólk eertyden
 't Hetrurische gebergt besloeg, vermaard in 't stryden
 Mezent den koningk, hen (veêl jaren eerst gebloed)
 Wreed aan zyn tróts gezag, doór wapens, heêft geboeid. 480
 Wat wil 'k van 't bóós bedryf en 't gruwlyk móorden spreken
 Des dwing'lands? dat moet Gód op hem en nazaats wreken.
 Want levenden, met 't lyf aan dóóden vast hy bond,
 Aan d' handen d' handen hechte, en drukte mond aan mond, 484
 (Een vond des strafs) 't vuil bloed en d' ettervloed hen smóorden
 Bedroefd omarmd: met zoo langzamen dóód hy móorde.
 De burgers, moede op 't lest van 't woedend dul bestaan,
 Zyn hóf en hem, rondom gewapend vallen aan. 488
 Ter neêr zyn makkers slaan; met 't vier 't palais aanranden,
 Doór dóóden hy ontglipt, vlucht in der Rutlen landen,
 Waar Turnus hem beschut, vriends bystand óók bewyft.
 Hetruur'je, wettig gram, in roer gants daarom ryft: 492

- Elk wil den koningk strax, ter straf, met wapens pletten.
 Æneas, 'k overste u van duizenden zal zetten.
 Want dicht 't geheele strand, van al de s'chepen kried,
- 496 De standaard laft 't vertrek: dus 't nóódlót speldend, hield
 Hen die waarzegger op: Mæoónsche ó keur-jong'lingen,
 Der óuden bloem en kracht, wien, tót den vijand dwingen
 Rechtvaard'ge smert en wraak, al 't welk, Mezent' ontfteekt:
- 500 Om t' heerschen zulk een vólk, macht d' Ital'jaan ontbreekt:
 Vreemde oversten verzoekt. 't Hetrurisch heir toen stelde
 (Verschrikt doór Goóns vermaan) zich neêr daar op de velden.
 Zelf' Tarchon, d' rykskróón en den s'cepter tót my zond,
- 504 Gezanten óók, en, met merk teikenen, verstond,
 Dat 'k zóude in 't leger treên, 't Tyrreên'sch' Ryk óók aanvangen.
 Maar macht' lóós ik doór tyd, nu kóud en traag van gange,
 My, d' óudheid 't Ryk misgund; 't gróót werk myn kracht verveêld.
- 508 'k Zóud' 't raân myn zoón, zóó 't hem, geen vaársland s'cheên, geteeêld
 Uit een Sabynsche vróuw. Gy, wiens geslacht en krachten
 Het 't nóódlót dat laat toe, naar wien, óók Goden trachten,
 Der Teuk'ren braaffte Vórst en Ital'jaans: treêd aan.
- 512 'k Zal daarenboven doen nóch Pallas met u gaan,
 Myn hope en tróóft: op dat gy meester, hem leerd kennen
 Des óórlógs zware laft en kryg: óók mag aanwennen,
 Doór 't zien, uw' daad, en u, van jongks, te vólgén zoek.
- 516 Arkaadsche ruiters 'k zal twee honderd, jongk en kloek,
 Gekeurd hem gevèn, óók zóó veêl, zal Pallas lichten
 Voór u. Hy naauw dit sprak: met neêrgedrukt gezichte,
 Æneas zone van Anchyl', en tróuwe Achaa
- 520 Bedóchten 't werk te hard aanstaande, in droef gelaat;
 Zóó Venus, uit de lucht, geen teikken had gegeven.
 Maar 't weêrlichte, onvoórziens met donder, t al gedreven
 Van d' hemel flikk'rend' wierd, en s'traks te vallen s'cheên,
- 524 't Tyrreên'sch trompet, dat klonk doór d' open lucht óók heên.
 Zy opzien: 't donderd weêr en weêr, met zware slagen:
 In d' held're hemelsstreêk, in d' wolk, by klaren dage,

Zien schitt'ren óók 't geweêr, en luide op een te slaan.
 Veêl schrikten in 't gemoed: maar d' Heldt, zynde een Trojaan, §28
 't Geluid konde en belóft' zyn's moeders die Godinne.
 Toen zaid: beleêfde Vórst, wien 't voórspoók wil doen winnen
 Voór waar niet onderzoek: my, d' hemel roept ten fryd.
 Myn moeder, teêlgodin, beloófde op d' óórlógs tyd, §32
 Dat zóud' deêz' teikens doen; óók doór de lucht zóud' zenden
 Vulkaans geweêr, tót hulp.
 Wat wachten d' Laurentyns al móórdén en ellenden!
 Hoe, 'Turn', g' my wonden zult! hoe menig helm, en schild, §36
 Óók brave lichaams, gy, o vader Tyber, wild
 Omwent' len met uw' stróóm! laat z' eischen slag: pais breken.
 Zóó als dit had gezeid; uit d' hóógen tróón hy weke:
 't Gedóófd vier eerst ontvonkt op Herk'les óuter, blyd,
 Tót kleine huisgóón, óók d' haardgóó te voór gewyd, §40
 Hy treêd, en naar 't gebruik, slacht schapen uitgelezen:
 Evander en de jeugd van Troje, óók 't zelfd' bewezen.
 Daer na, gaat naar de vloót, en weêr zyn maats bezoekt:
 Uyt wien kiest elk, die zich met deugde, in kryg, verkloekt §44
 Te volgen hem: en laat te water, d' and'ren blyven,
 Die zachtlyk, naar Askaan, voór stróóm af neder dryven,
 Om aan te dienen, hoe zyn's vaders zaakken staan.
 Men Teuçers paarden geêft, die naar 't Tyrreênsch' land gaan: §48
 Een rós uitmuntend, met een blond' leeuwshuidt behangen
 En klaauwen schóón van góud, Æneas heêft ontfangen.
 Rasch, doór de kleine stadt, de faam vliegt en ontdekt,
 Dat snel d' ruit'ry, naar 't Ryk des Tyrreênsch' koning, trekt. §52
 Vreeze overtreft 't gevaar, uit anxst, verdubblen d' wyven
 Belófte, en zwaarder kryg heur zelve toe zy schryven.
 Toen vaâr Evander vatt' des reis'gers hand, nóch laat
 Hem gaan, maar sprak aldus, van tranen onverzaad: §56
 †Och! óf Jupyn my gaf myn voór'ge jaren weder:
 G'lyk 'k was, toen by Prænefte, ik d' eerst' slagórd' sloeg neder,
 En hóópen schilden zelf zeêghaftig stak in brand:
 Óók koning Herilus naar d' helzond' met deêz' hand: §60

† O mibi
 præteritos
 referat si
 Jupiter
 annos.

Zyn

- Zyn moeder brócht hem vóórt , Feroón'je met drie zielen :
('t Luid yff'lyk) zyn geweêr men driemaal most vernielen,
En hem , slaan driemaal neêr : wiens zielen , zelf gedóód
- §64 Heêft evenwel deêz' vuift , van d' wapens óók ontblóót.
Men zóude u , zoôn , niet uit myn lieve omhelzing trekken :
Nóch myn gebuur Mezent , zóud' durven my begekken
Recht óit voór't óóg, óf zóó veêl, wreed doór't zwaard, verdóófd
- §68 Zóud' hebben , nóch de ftadt , van burg'ren zóó ontróófd.
Maar gy Jupyn , het hóófd der Goôn , en gy , ó hóóge
Gódheên , 'k u bid , hebt met d' Arkaadschen Vóóft meêdóógen,
Hóórd 't vaderlyk gebed ; zóó 't nóódlót en Góds hand,
- §72 Tót mynen dienst , gezond doen Pallas hóuden ftand ;
Zóó 'k hem weêr levend zien , en mag by hem geraakken ;
'k Om 't leven bid : getróóft , veêl tegenfpoed te fmaakken.
Maer dreigd ghy my , Fórtuun , met droevig ongeluk ;
- §76 Nu , nu , my liever uit dit pyn'lyk leven ruk : (dwaling,
T' wyl 't wyf'lig ftaat myn zórg , d' aanftaand' hoóp vreefd' voór
Terwyl , 'k u lieve zoôn , myn een'ge vreugds bepaling,
In d' armen hóude ; op dat geen zwaarder tyding' wond
- §80 't Gehóór. Den vader dit zóó fprak , ter laatfter ftond :
De dienaars , hem in 't hóf weg bróchten , flaauw bezweken.
Alreeds , was d' ruitery doór d' openpóórt geweken ;
Æneas onder d' eerfte , óók tróuwe Achaat : na wien,
- §84 Tróifch' helden vólgden meer : zich midde in 't heir , liet zien
Zelf Pallas , met een rók des krygs en fchild'rig wapen.
G'lyk , als de mórgenftarre , in 't nat des zees geflapan,
(Van Venus meer bezind , als een'ge ftar die fchynt)
- §88 Ten hemel , 't heilig hóófd heft op , en d' nacht verdwynt.
De vróuwen ftaan op d' wal vol vreeze , elk vólgd de fchare
En ftófwolk , met 't gezicht : wiens wapens flikk'ring baren.
Doór heggen , daar den weg valt kórtft , geharnafcht gaan.
- §92 't Geroep zich fpreid , en 't heir trekt vóórt , geluid doet flaan
't Viervoetig hoefsgedraf , óók doet al 't veld omêren.
Een gróót wóud leid daar by den kóuden ftróóm van Cære,

Doór voórzaats gódsdienst, heil'g zeer wyt geacht : daar aan
 In't rond, hóll' heuv'len en veêl donkk're denn' bóóms staan. 596
 Men d' óude Griekken zéid, wanneer, z' eertyds besloegen
 D' Latynsche kust, dat toen, een dag, en 't wóudt opdroegen
 Als heilig aan Sylvaan, den Gód van 't veê en veld.
 Hier Tarchon hadde omtrent, Tyrreners óók, gesteld 600
 Hun leger veilig neêr; van d' hóógen heuvel konde
 Men 't gantsche krygsheir zien, verspreid wyt op die gronden.
 De vaâr Æneas en de jeugd, ten stryd vergaard,
 Gaan derwaarts, elk daar mat, zich sterkt en voerd zyn paard. 604
 Toen Venus blankk' Goddinne, uit 's luchtswolk, aan haar zone,
 Zich, in een bochtig dal, quam met 't geschenk vertóónen,
 Zóó, by een koele stróóm van verr', z' hem heim'lyk zag,
 Aldus sprak aan, met een dienstbiedend' zoet gelach: 608
 Zie hier, de gift beloófd, doór kunst myns mans voltroekken:
 Op dat gy, zoón, niet vreesd ten stryd nu te verzoekken
 D' hóógmoe'd'ge Laurentyns, óf Turnus strenge en straf.
 Zóó sprak Cytheêrsch' Godin, aan zoón d' omhelzing gaf: 612
 Zy 't flikk'rend wapen brócht, recht over, by een eikken.
 Hy, doór Godins gift, blyde, en zóó een heer'lyk teikken,
 Zich zelf niet zadt kan zien, maar 't óóge op elk stuk slaat:
 Draaid om, met d' hand en arm (terwyl verwonderd staat) 616
 Den schrikkelykken helm van kamme, en 't vier uitbrakend;
 't Móórdadig zwaard, en 't styf pantsier uit koper blakend,
 Zeer gróót en bloedig: g'lyk, een blaauwe wolk, klaar straald,
 Wanneer zons flikk'ring daar van verre op gloeiend daald. 620
 Toen, d' laarzen zag, met góud en zilver licht doórsteken,
 De speêr, en 't schild met kunst doórsmeêd, (niet om te spreken)
 Waar in, de Viergód hadde Itaal'jes zaak gesteld
 En d' Róómsche zegepraal, als die 't aanstaande meld 624
 En d' waarzegg'ry verstaat: daar alle Askaans naneven
 Vervólgend' heêft gezet, óók d' óórlóg óit bedreven:
 Hy beêlde uit, hoe d' wolvin by Mars bevrucht, in een
 Groen hólgelag: om wien, rond spelende aan haar speên, 628

- Twee kind'ren hingen, die daar, zonder fchroômte, zogen
 De moeder: welkke, met haar langen hals, gebogen
 Deêz' ftreelde, óók met de tong, hun lyven bóóttite naakt.
- 632 Niet wyt af, Róme, en die Sabynfche maagds gefchaakt
 Vuil in 't fchóuburgs geftoelt (t' wyl fcheên 't gróótfpel in wezen)
 Hy bybrócht; d' nieuwen kryg óók by d' Romeins gerezen,
 En d' óuden Tatijs, en Kuurjen ftreng vermaard.
- 636 Daar na, hoe in 't geweêr, deêz' koningen vergaard
 T' zaam, voôr Jupyns altaar, den óórlóg fchielyk ftaakten,
 Een zeug geflacht, tverbond, met fchaal in d' hand, weêr maaktē.
 Hier Metius van een men met vier paarden haald,
- 640 (Gy moft niet hebben in uw' wóórd, Albaan, gedwaald)
 Men Tullus zag, doôr 't bofch, des loóg'naars ing'wand trekken,
 En het befprekkeld bloed van d' hagedoórnen lekken.
 Pórfenna óók daar geboód, men zóud' Tarquyn verjaagd
- 644 Weêrhalen, heêft de ftadt met zwaar beleg, geplaagd:
 Voôr vryheid, tegen 't zwaard, d' Æneadyns invlogen;
 Gy koft hem, g'lyk een die grammoedig dreigd, beóógen,
 Dat Cokles niet ontzag, de brug te fmyten om,
- 648 En Klælia (de boeije ontvyld) doôr ftróóm ontzwom.
 Den wachter Manlius van 't Tarpeêfch' flót, men vonden
 Ten tóp, 't hóóg' Kapitoól hielde in, voôr kerk óók ftonde:
 't Nieuw' Roóm lus hóff, dat was van ried en ftróó gedaakt.
- 652 In die góud' galery, de zilv're Gans vast quaaft
 Al vliegend', dat omtrent de póórt de Gallen quamen:
 Doôr heggen heên geduikt de Gallen 't flót innamen,
 Doôr duifterniffe en gunft des donkk're nachts bewaard,
- 656 Zy hadden góudgeêl hair, en een góudgeêl wen baard,
 Elks ftreêp'ge krygsrók blonk: 't góud' keten óók omfnoerde
 Den witten hals: in d' hand, twee Alpiffch' fchichten voerde
 Elk drillend', 't lange fchild hun bórfen heêft bekleed.
- 660 De Saal'jen danzend', had, d' Luperkals naakt gefmeêd,
 Bonnetten óók van wol, rondaffen neêr gedreven
 Uit d' hemel: Joffers kuifch, die zacht in róf baars bleven,

Geleidend' t' heiligdom doór stadt. Hier verre af, vóórt
 Hy brócht, het helsche Ryk en Plutoós hóoge póórt: 664
 Der schelmerijen straff, u Katilyn, die hange
 Aan t' hellend' róts nóch vast, voór d' razernys óóg bange:
 Gódvrucht' gen afgeplaatst, deêz', Kato wetten deeld.
 Hier tusschen gingk des wyde en hóll' zees gónde beêld: 668
 De blaauwe gólven daar, wit schuimden: die Dólphynen
 Van zilver klaar, in t' rond, de zee met staarten schynen
 Te vegen, en men hen de baren klieven zag.
 In t' midd', de kop're vloót, de scheêps Actiffche slag: 672
 Gy zóud Leukates zien gants barnen van het stryden;
 Oók schitt'ren in de vloed het góud. Aan deze zyde,
 Augustus Cæsar, met d' huisgoón en gróote Goón,
 Gemeente en vaders, staat hóóg op een schip ten tóón, 676
 Voerd d' Ital'jaans ten kryg: weêrskant, twee vlammen stralen
 Uit t' vrolyk hóófd, op kruin, der vad'ren star komt dalen.
 Agrippa, aan geên' zyd', tróts, doór gunst van Goón en wind,
 t' Heir voerend: die bekrant men, rónnd met schepen, vind, 680
 Een treff'lyk óórlógs merk, wiens króón veêl glans uit spreide.
 Antoón, met vreemde hulp en wapenen verscheide,
 Als winner van t' róód' meir en t' óóstersch' vólk gins treêd,
 Voerd óóftens macht, Ægypte, en t' uiterst' Baêtre, meêd: 684
 Met hem: zyn schandvlek vólgd hem na, d' Ægyptfche vróuwe.
 Z' aanvallen g'lyk, de zee geheel (doór t' riemilag t' hóuwen)
 Beroerd, schuimd tegens het gebruiſch der snuiten aan.
 Zy zoekken t' diep: gy g'lóófd, dat hóoge bergen slaan 688
 Op bergen, ófte in zee gescheurde Cyklad's zwemmen.
 De mans, zóó hard op een, getoór'nde schepen klemmen.
 Met kenn'pe vlamme en schichts (een vliëgend staal) men schoót
 Uit d' hand: Neptunus veldt, van versche móórd, wierd róód. 692
 De koón'gin roept, in t' midd', t' heir met d' Ægyptfche belle:
 Nóch achter d' rug, kan niet twee slangen zien, óf tellen.
 Anubis blaffer en t' ald'rhande Goóns gedrócht,
 t' Geên tegen Venus, en Neptuun, Minerve óók vócht 696

- Met ſchichtē: Mars, met 'tzwaard gebeêld, raafd midde in't ſtrydē,
 De wreede vloekken óók uit d' lucht : de tweedracht, blyde,
 Met een verſcheurden rók , daar , haren gangk meê doet :
- 700 Wien volgd Bellone met een geeffel róód van 't bloed.
 D' Actiffche Apól , dit zield' van boven , ſpand zyn boge :
 Ægypte , doór deêz' ſchrik , en Indië bewogen,
 Sabeêſche en Arabiers , zyn al te rug gekeerd.
- 704 De koningin , voórwind ſchynt zelve , dat begeêrd
 Te zeilen weg : nu nu , doet bót aan ſchóóten geven.
 Haar , onder d' lykken , bleek , de Viergód had gedreven,
 Als 't ſterven naaft : haar jaagt , doór zee , d' Apuulſche wind.
- 708 Daar tegens , treur' ge Nyl , met 't gróóte lyf begint
 Zyn bórf t' onſluiten , roept , verwonnen zóuden komen
 (Al't kleed ontvóud) in zyn blaauw' ſchóót en bogt' ge ſtróómē.
 Maar met drie zegepraals, d' Róómſch' veſte in , Cæſar reêd,
- 712 En aan d' Itaalſche Goón belófte onſterff' lyk deêd
 Doór al de ſtadt , wel in drie honderd deſt' ge kerkken.
 In yder ſtraat , men ſpel , gejuig , en vreugd kon merkken ;
 't Gejoffer gingk ten rei , in elk' kerk , om 't altaar :
- 716 De runders men ter aard' , voór d' óuters ſloeg. Zelf daar
 Op d' witten drempel zat van blankke Apól , 's vólks gaven
 Auguſtus óók bezag , deêz' hangen liet aan brave
 Pylaars : lange op een ry , verheerde vólkk' ren treên,
- 720 In zeden , wapens , ſpraak , in dracht óók , vreêmd van een.
 Vulkaan , 't Nomaadſch' geſlacht , en Lelegen , en Karen,
 Óók Afrikaans ontgórd , Geloóns met 't ſchicht ervaren,
 Hier had gebeêld : d' Euphraat , ſtróómde in een zachter ſchyn,
- 724 De veerſt' van al d' Moryns , den twee gehoór'nden Ryn,
 De Daçen onbetemd , Arax' óók geen brug dragend.
 Schilds inhóud van Vulkaan (zyns moeders gift) behagend
 Doór ziet : onkundig 't werk , d' afbeêlding hem verheugd,
- 728 Om ſchouders 't nóódlót neêmt , óók nazaats roem en deugd.

Einde des achtſten boeks.

P. VIRGILIUS MAROOS

Negenste boek van

Æ N E A S.

Kórt inhóud.

Z Oó als Æneas trok om bystand, in Tuskane,
 Viel Turnus, opgehitst van Iris, op Trojanen:
 Hun schepen, doór verzoek van Cybele, Lupyn
 Bevryd heeft uit den brand, en deéd zeejoffers zyn.
 Te zame Euryalus en Nisus, vroóm'lyk bleven:
 Turn', doór Trojanen poort, zich willig heeft begeven,
 En mat van 't móorden, sprong van d' wall', steil in de vloed:
 Quam weder by zyn vólk, 't geên blyd', hem heeft begroet.

D Erwyl 't werk ver van d' hand, tē wederzyd', dus stonde,
 Saturnus dóchter Juno, uit d' hemel, Iris zonde
 Tót stóuten Turnus: die, in 't wóudt, toen by geval,
 Zyns vaárs Pilumnus zat in het gewyde dal.

Wien, Thamas kind sprak aan, dus niet haar roóf'ge monde:

† *Quod optanti Divum promittere nemo au-deret, vol-venda dies en at-tulit ul-tro.* † Geen Gód, aan een die 't wensche, óit dat beloven konde,
 O Turnus, 't geên van zelfs u dezen dag bied aan.

Æneas, stadt, en vloót, en metgezels ontgaan,

Nu naar Evanders hóf, en 't Palatyns-Ryk trede:

Dat 's niet genoeg: trekt naar Korythus veerste steden,

Hy wapend 't Lydisch vólk, en boeren t' zaam vergaard.

Wat twyfeld gy? 't is tyd, nu wagens eifcht, nu 't paard.

* *Rumpe moras omnes.* * Breékt al 't vertoeven af, rand aan 't heir zonder órde.

Dus sprak, naar d' hemel weêr op g'lykke vleugels pórde:

Zy snede een gróóten boóg, in d' wolkken, met haar vlucht.

De jong'lingk kennis kreëg, bei d' handen naar de lucht

Op-

- Ophief, en heêft gevolgd haar vluchtend, met dit spreken :
 O Iris, 's hemels eer, doôr wien zyt gy geweken
 Uit d' wolk, op d' aard' tót my? van waar, zóó rasch ontftaan
- 20 Kan dit klaar weêr? in 't mid, 'k zien d' hemel open slaan,
 Oók 't dwaal'nd' gestarnte aan d'lucht. 'kVólg zóó een g'lukkig teken,
 Wie gy zyt, die my roept tót wapens. Ging naar 't beken,
 Dit zeggend', 't water fchepte uit stróóm, en riep veêl aan
- 24 De Goôn; *óók met belóft den hemel heêft belaân.
 En nu ging 't gantsche heir, al over 't vlak veld treden,
 Van ruiters ryk, óók ryk van góud' bórduirde kleeden.
 Messapus 't voórst' heir voerde, en d' jong'lings van Tyrreên
- 28 Den achtertócht: Prins Tur'n, †die langt van allen fcheên,
 Gewapend, by het midde, als veldheer is gebleven.
 G'lyk Ganges diep, in stilt', nóch hóóger waft met zeve
 Bedaarde vlieten, óf de Nyl, weêr vloeid van 't veld
- 32 Met vette stróóm, als zich, in kil verborgen steld.
 De Teuk'ren fchielyk hier, een zwarte stófwolk krygen
 In 't óóg, en uit het land, den donkker op zien stygen.
 Kaikus eerft, van d' hóógt' daar tegens, roept heel luid,
- 36 Dat deêz' zwart' wolk zóó róld, wat, burgers, dit beduid?
 Geêft schichten, brengt geweêr, vliegt haastig naar de wallen.
 De vijand komt: op dit zeer vreesf'lyk roepen, vallen
 Trojanen naar de póort, elk op de veste óók past.
- 40 Want dit Æneas zóó, vertrekkend' had belast,
 Ten óórlóg gauw: zóó, na 't vertrek, zy onraad zagen,
 Men niet zóud' vallen uit, ófte op het veld zich wagen:
 Maar 't leger, binnen muir, zóud' hóuden wel bevryd.
- 44 Schóón raden fchaamte en spyt tót handgemeene fryd:
 De póort niet min men fluite, en dit gebód betrachte:
 Den vijand g'wapend zal men op d' wachttorens wachten.
 Met twintig ruiters uitgekeurd verzelschapt, nam,
- 48 Voór 't trage leger heên, toen Turn' een vlucht, en quam
 Haast by de stadt, op een bont Traçifch' paard gereden,
 Op 't hóófd een gulden helm en róóde pluim. Wie treden

* *Onera-
 vitque
 athena
 vocis.*

† *Et tota
 vertice su-
 pra est.*

Durfd, jong'lings, eerst met my, sprak, op den vijand aan?
 En ziet, hy deêd een pyl snel in de lucht opgaan, 52
 ('t Begin des stryds) zich heêft óók tróts in 't veld begeven.
 Zyn makkers op dat wóórd, met yff lyk schreeuwen, streven
 Hem naar. 't Trojaans gesuf, hen zeer verwond'ren doet;
 Dat mede in 't veld niet treên, nóch g'wapend te gemoet 56
 Hen gaan, maar blyven daar beschanft. Te paard gestegen,
 Hy rond beziet de muur, zoekt toegank, doór omwegen.
 Alleens, gelyk de wolf een schaapskóí vol belaagd,
 Als 's midnachts huïld om 't stal, en rege en stórm verdraagt; 60
 Wanneer de lammeren, by d' óijen, veilig blaten;
 †En hy doór ongedult, in bóófheid uitgelaten,
 Op d' opgesloten tierd; dull' hongersnóód verwoed
 Zyn kracht doór't vasten, en zyn keêl haakt dróóg, naar 't bloed: 64
 Zóó óók den Rutuler *ontvonkt in dulligheden,
 Bespiende wal en vólk, spyt flikkerd doór zyn leden:
 Den toegangk scherp bedenkt, hoe Teuçers, met geweld,
 Uit hun beschanfing zal doen treên in 't vlakke veld. 68
 Hy heêft, terzyd' de schans, de weggeschole schepen
 Met dykken en met stróóm omçingeld, aangegrepen:
 Braverende óók zyn maats eifcht viertuig af, tót brand,
 Verhit, een pynstók grypt al brandende in zyn hand. 72
 Toen vielen ze 'r op aan: *Turn's, óóg doet hen verwekken
 Ten stryd, en al de jeugd, van d' haard, brandfakk'len trekke:
 Waar mede elk zich verziét. De róóktórts geêft een vlam
 Van pik, de vonk, met 't vier gemengd, tót d' lucht toe quam. 76
 Zeg, zanggodins, wat Gód, zóó wreedden brand afkeerde
 Van Teuçers? en de vloót, van zulk zwaar vier verweêrde?
 Men glóófd van óuds gebeurd, de faam 't óók staag verbreid.
 Toen eerst, op 't Phrygisch Ida, Eneas heêft bereid 80
 En toegeruft zyn vloót, om 't zeediep te bevaren:
 Goóns moeder Cybele, zóó als men nóch verklare,
 Sprak zelf dus aan Jupyn: stemd toe 't verzoek, gróót' zoón,
 Uw's lieve moeders, die, u stelde op 's hemels thróón. 84

† *ille as-*
per, &
improbus
ira,
Servit in
absentes.
 * *igne-*
scunt ira,
& duris
dolor offi-
bis ardet.

* *Urget*
praesentia
Turni.

- Een pynbofch ftond ten tóp van 't flót , my lief, veël jaren,
 Een donkker wóudt, in 't welkke ahórns en harsbóoms waren
 Heel dicht geplant, men daar, óók ófferhande brócht :
- 88 Als deêz' Dardaanfchen Heldt, een vloót t' oprechten zócht,
 'k Hem blyd' dit fchonk : † nu my, een anxft' ge vreez' beftryde.
 Uw' moeder gon deêz' beê, wild haar van zórg bevryden,
 Dat niet verga dit hóud, doór 't varen, zee, óf wind :
- 92 Maar dat, 't gewas op ons gebergt, dit voórdeel vind.
 Hier op, fprak dus de zoón, die doet 't geftarnt bewegen:
 Waar, moeder, 't nóódlót heên gy trekt ? wat 's u gelegen
 Hier aan ? een kiel, gebóuwd met fterff'lykke handen, zal
- 96 Die hebben eeuwig recht ? geruft Æneas, al
 Het lós gevaar óók zien ? * wat Gód, heêft zulkke gaven ?
 'k Zal liever, d' reis volbrócht, al die d' Aufoónfche haven
 Bezeilen, óók die dan de gólven zyn ontgaan,
- 100 En die den Dardaanfch' Vórst, in 't Laurentfch Ryk brengt aan,
 Van 't fterven vry doen zyn, en haar gebien te wezen
 Godins des gróóte zees : voór wiens bórst, 't zee fchuim vreeze,
 Gelyk voór Galateês, en Dothoôs Nereus kind.
- 104 Dit fprak : zich, by de ftróóm zyns helfche broers, verbind,
 By poel en d' oevers, die van pek en zwavel blaakten,
 Hy knikkend', met een wenk, d' Olymp gants bevend maakte.
 Den dag nu des belófts verfcheên, en tyd, gefteeld
- 108 By fchikgodins, was om, als aandreêf Turn's geweld
 Goóns moeder om zyn tórts, van d' heil'ge vloót, te wenden.
 Toen, een nieuw blinkkend licht, men eerft voór d' óógē kende,
 Een gróóte wolk, uit 't óóft', doór d' hemel fcheên te gaan,
- 112 D'Ideêfch rei g'hóórd wierd: toē, doór 't óór, uit d' lucht quā flaan
 Een gruw'le ftem, die klonk doór Tróifche en Rut'lers fcharen:
 Vreefd niet, Trojaans, myn vloót, doór weêrftand, te bewaren,
 Nóch wapend u : de zee, doór Turn', in vlamme eer raakt,
- 116 Dan 't heilig pynhóud zóude aan brand : gaat, lós u maakt,
 Gaat Zeegodins, de moer 't gebied : en ftrax af breken
 De fchepen al hun tóuw van d' oevers, en ze fteken

† Nunc
 follicitam
 timor an-
 xius urget'

* Cui
 tanta Deo
 permiffa
 potestas ?

Hun fnuiten, g'lyk dólphyns diep domp'lende, in de zee.
 Hier yders wezen werd ('t stuk brengt verwond'ring meê) 120
 Veranderd in een maagd, en zyn doór zee gedreven
 In zulk getal, als eerst, op 't strand, vast kielen bleven.
 De Rut lers, staan in 't hart verbaaft: Messäpus blyft
 Zelf, met zyn paard, vol schrik: de Tybervliet traag dryft, 124
 Slaat heêsch geluid, en trekt te rug, naar 't diep, zyn voeten:
 † Maar stóuten Turnus kon, geen wantróuw óit ontmoeten.
 Met fórste wóorden nóch dus stoft, en tóond zyn moed:
 't Gedrócht zoekt die Trojaans, Jupyn niet meer nu doet 128
 Hen bystand naar gewoont: nóch 't vier, nóch schichten wachten
 Naar d' Rut lers. Want Trojaan, geen uitvlucht kan betrachten,
 Nóch padt vind op de zee: al 't vóder, is óók quyt:
 't Land staat in ons geweld: Itaal je voerd ten stryd 132
 Zóó menig duizend man. † Ik, voór geen nóódlót schroeme,
 Schóón dat de Phrygen, op der Goden antwóórd roemen.
 Men 't nóódlót Venus óók g'noeg gund, dat komt Trojaan
 Op 't vrucht'bre Auloónsche land: myn nóódlót 'k hebber staan 136
 Óók tegen, om met 't zwaard dat schelmsch' vólk te verjagen,
 De Bruid hen eerst ontruikt: nóch Atreus zonen dragen
 Deêz' smart alleen, nóch 't zwaard alleen Myçenen past.
 † 't Is g'noeg, eens té vergaan. Te voren, eens mistaft 140
 Genoeg was, en vóortaan gants 't haten al de vróuwen:
 Die hen, in 't midde van deêz' walle en gracht, vertrouwen
 Zóó moedig: kórt verlangk, * en klein dóóds onderscheid.
 En zagen zy niet, dat, in d' affchen is geleid 144
 De vest van Troje, doór Neptunus hand gebóuwen?
 Maar gy, maats uitgekeurd, wie wil, met 't staal, doórhóuwen
 Deêz' walle, en met my op 't verbaafd heir vallen aan?
 Geen duizend schepen, nóch de wapens van Vulkaan 148
 Op Tençers ik behoef: laat heel Hetruur' hen wezen
 Tót hulp; zy b'hoeven niet voór blóóden róóf te vreezen
 Van het Palladi, nóch voór d' nacht, gedóód eerst al
 De waakkers van 't hóóg' slót: óf dat men schuilen zal. 152

† *At non
audaci
cessit silu-
cia Turno.*

† *Nil me
fatalia
terrent.*

† *Sed pe-
vniisse semel
satis est.*

* *Lesbi
discrimi-
na parva.*

- In 't paardsbuik : zeker is 't, men d' muur, by daag, zal branden.
 Zy zullen, Griekken nóch Pelafger jeugd, voór handen
 Hier hebben, die tien jaar' hield Heéctór van de veft.
- 156 Nu mannen, t'wyl is weg van dezen dag het beft'
 't Gene overschiet, besteéd om blyd' 't lyf te verzórgen,
 Elk pafst gereed te zyn, om vroeg te ftryden mórgen.
 Meffapus, midd' lertyd werd, voór de póórt, verplicht
- 160 Te ftellen wacht, en rondom d' wal t' ontfteken licht.
 Men veertien Rut'lers kiest, die met fóldaten namen
 De muur in acht : naar elk, óók honderd jong' lings quamen.
 Met purpere pluimaadje, en fchitt' rende in het góud,
- 164 Hun rondon doen by beurt : verfpread in 't veld telk hóud
 Met wyn zich vrolyk, en leêg gulde kroezen vegen.
 Men floókt een vlammeend vier : * de wacht, by nacht, hier plege
 Getuifch, al zonder fleep.
 Trojaans, zien van de wal dit aan, d' hóógt' wórd bezet
- 168 Met wapens : elk bevreefd gaauw op de póórten let.
 Bórfstwerings, bruggen, en t' geweêr men klaar doet maakken :
 Daar Mneftheus en geftreng Sereft doen d' arbeid blaakken :
 Hen, vaâr Æneas gaf, by nóódig ongeval,
- 172 Tót hóófdén voór de jeugd, en het bewind van al.
 D' heel' keurbend', lotende om de plaatzen vol gevâren,
 Hóud wacht, op beurt óók pafst, 't gene elk ftaat te bewaren.
 D' Hyrtaksche Nifus waakt de póórt, 't gebruik verftond
- 176 Der waap'nen (hem, jachtrykke Ida aan Æneas zond
 Tót makker, snel in fchicht en vlugge pylon) neven
 Euryalus zyn maat : fchóónft onder al verheven
 D' Æneadyns óf óók Trojaans, die voerden 't zwaard,
- 180 Jongk, op wiens kin men eerft zag d' ongefchoren baard.
 Deêz' haddén eene liefd', gelyk ten óórlóg quamen :
 En ftonden aan de póórt, op fchildwacht, toen te zamen.
 Ontvonkt Gód (Nifus fpak), Euryal dus myn moedt ?
- 184 Of heêft elk, tót zyn Gód, 't eige onverzaadzaam bloed ?
 * Myn geeft drong my al lange, óf moedig om te vechten,
 (Want ruft, my niet vernoegd) óf iet gróóts aan te rechen.

† Indul-
gent vinct,
& ver-
tunt cra-
teras ahe-
nos.

* Noctem
custodia
ducit.
In som-
nem ludo.

* Aut ali-
quid jam
dudum
invadere
magnum.
Mens agi-
tat mihi.
nec placi-
da contem-
ta quiete
est.

Gy ziet, hoe d' Rut' lers zyn van zórg niet zeer bezet :
 † t Licht fchynt maar hier en daar : † in slaap, doór dronk verplet, 188
 Zy leggen : geen gewag men hóórd : daarom, nu luisterd
 Wat ik bedenk, en wat in 't hart staat vast gekluisterd.
 Den raad en 't vólk verstaan, men om Æneas zend,
 Oók mannen derwaarts, die hem maakken 't waar bekend. 192
 Zóó z' u beloven, 't gene ik eisch, (want d' eer der daden
 Genoegd my) by die hóógt', my dunkt 'k zóúd' vinden paden,
 Die strekken naar de veste en Pallas stadt. Beroerd,
 Doór gróóte liefd' tót lóf, stond stom Euryal, voerd 196
 Met een, óók tót zyn vriend zeer blakend', deze rede :
 Schroómd gy, in zulk gróót werk tót maat my, Nifus, mede
 Te nemen? † dat g' alleen treêd in 't gevaar 'k niet lyd,
 Myn vaâr Opheldes zulx, een man gewend ten ftryd, 200
 Niet leerde, als 'hy, my trok in al de zwarigheden
 En Trojes hard beleg : nóch óit, ik 't van u lede
 Navolgend' 't uiterste en Æneas gróót in daad.
 Alhier is óók een hart, 't geên 't leven graag versmaad, 204
 En d' eer, die met uw' hals gy zoekt, 'k wil óók zóó kóópen.
 Toen Nifus : 'k anders nóit, nóch 't voegd, van u woud' hopen :
 Zóó waarlyk gróót Jupyn my nóit tót u laat gaan
 Weêr winner, óft wie dit, met een goed óóg, ziet aan. 208
 Maar zóó ik een'ge ramp (g'lyk veêl, in zulkke aanslagen
 Gy ziet) doór ongeluk, óf Góds wil, most verdragen,
 'k Wensch g' óver blyft : uw' jeugd, is meer dan 't leven waard.
 Op dat, gerukt uit ftryd, óf g' lóft om geld, ter aard 212
 My een, naar plicht, besteld : óf zóó 't fórtuin afwere,
 Dat, d' afzyns uitvaard hóude, en my, met 't graf vereere.
 † Laet ik geen óirzaak zyn, van zóó droev' moeders smart,
 Die, uit veêl vróuwen heêft, u jongk te vólgen, 't hart 216
 Alleen, nóch zich bekreund met gróóte Agestes stede.
 Maar hy zaid : † te vergeêfs, knóópt gy aan een uw' rede :
 * Myn voórslag, op zyn plaats, blyft onbeweêgt in kracht.
 Laet ons wat haaften, en met een wekt hy de wacht : 220

† *Somno
vinoque
soluti
Prociubue-
re.*

† *Solum te
in tanta
pericula
mit sam?*

† *Neu
matri mi-
feratanti-
sim causa
doloris.
† Causas
nequic-
quam ne-
ctis ina-
mes.
* Nec mea
jam mu-
rata loco
sententia
cedit.*

- Die trêed in plaats, en vuld haar beurt; verlatend 't waakken
 Gaat zelf met Nifus meêd, zy naar den kóningk haakken.
 *Al 't andere gediert fliep zórg' lóós op het veld,
- 224 En heêft haar zwarigheid gants uit het hart gesteld:
 De Tróísch' gekore jeugd, en d' opperhóófdén †hóuden
 Vast over d' hóógste zaak des Ryks, hun raad; wat zóuden
 Best doen, en wie, men aan Æneas zenden wild.
- 228 Elk, midde in 't leger, leunde op zyne spiets, met 't schild
 Aan d' arm: toen Nifus en te zaame Euryal moedig
 Verzoekken, dat men hen tóch in mocht laten spoedig.
 Hun zaak was gróót, 't vertoef gevaar' lyk. Strax ontfangt
- 232 De spoed' gers Julius, en naar Nifus reêd' verlangd.
 Toen Hyrtac's zoón dus sprak: met billik overleggen,
 Æneadynen, hóórd, noch weêgd 't niet, 't geên wy zeggen,
 Naar onze jeugd. †Stom, leid in dronk en slaap versmoórd
- 236 Den Rut'ler, zelfs wy, op een tweesprongk, by de póórt,
 Naar zee, een plaats bequaam tót listen, open zagen.
 Hun vier is meest vergaan, de zwarte smoók vast jage
 Naar d' lucht. Zóó gy staat toe, dat ons g'luk werd volbrócht,
- 240 Æneas, tót de muur van Pallas, nu verzócht,
 G'haaft hier zult zien met beuit, die, uit een neêrlaag, halen
 Hy vreeff' lyk most; *geen weg, ons gaande zal doen dwalen.
 Doór 't stadig jagen, uit een donkker dal, bespied
- 244 Wy hebben d' hóógt' des stads, en 't lóópen van de vliet.
 †Toen sprak Alethes, ryp van óordeel, óud van jaren:
 O vaderlykke Goón, die Troje altyd bewaren,
 Tót nóch, gy niet en zoekt der Teuk'ren gantsche ellend;
- 248 T'wyl, jong' lings zóó vol moed en sterk, gy tót ons zend:
 Zóó sprekend', hen omhelsde en vast hun handen hóude,
 *'tGetraan borste uit zyn óóg, waar meêd' zyn kaak bedóuwde.
 Hóe, mannen, kan ik u, voór zulk een stóut bestaan,
- 252 Naar eisch vergelden? eerst, de Goden zullen aan
 U, braaf belóóning doen: dan, 't vóorder strax zal geven
 Gódvrucht' ge Eneas u, Afkaan, zal in zyn leven,

* *Cetera
 per terras
 omnes ani-
 malia so-
 mna.
 Laxabans
 curas, &
 corda ob-
 lita labo-
 rum.
 † Consili-
 um sum-
 mis regni
 de rebus
 habebant.*

‡ *Somno
 vinoque
 sepulti.*

* *Nec nos
 via fallat
 Euntes.*

† *Hic an-
 nis gravis,
 atque ani-
 mi matu-
 rus Ale-
 thes.*

* *Et vul-
 tum la-
 crymis
 atque ora-
 rizabat.
 Quae vo-
 bis, quae
 digna, vi-
 ri, pro ta-
 libus ausis
 Praemia
 posse rear*

Vol-
 solvi?

† *meriti
tantum non
immemor
unquam.*

Volwassen zynde, †nóit vergeten zóó een deugd.

En ik (zóó zaid Askaan) wiens een' ge stand en vreugd,

256

Aan 's vaders weêrkomt hangt, de gróóte Goden 'k stelle,

Affar'kus Haard-gód, en gryz' Vestaas heil'g' kapelle,

O Nifus, tót getuig', ('t zy wat geluk 'k bekom,

'k Zweêr, 't is voór u ten best) roept vader slechts weêrom

260

En brengt hem voór myn óóg: hier zynd', geen druk kan deren.

Twee zilv're bekers, hóóg gedreven, 'k zal vereeren,

Die vader kreëg, toen hy Arif'ba heêft benóuwd:

Een paar drievoeten, en twee gróóte baren góud:

264

Een óude íschaal óók, die schonk Dido van Sidone.

Maar zóó 'k Itaal'je kryg: den sceptor óók en króóne

Als winner 'k eens geniet, en 't lót, om beuit, 'k aanvaard:

Gy zaagt, hoe Turnus rede, in 't flikk'rend góud, te paard

268

Gewapend: 't zelfde schild, voór u, en d' róóde veren,

O Nifus, 'k zal van 't lót, als prys verdiend, begeren.

Myn vader, zal u, nóch twaalf joffers schenkken, schóón

Van leeft, gevangens óók met hun geweêr, tót lóón:

272

Hier by, al 't land, 't geên Vórst Latinus toebehóóre.

Dóch u, eerwaard'ge knaap, die effen my te voren

In óuderdom maar zyt, wien, diep in 't harte ik stel,

In alle óók myn fórtuin, 'k omhelze als metgezel.

276

In óórlóg, ófte in vrede, †ik zonder u, niet trachten

Naar eenige eer óit zal: maar hóógst uw' óórdeel achten

In raad en daad. Waar op, Euryalus dit sprak:

Tót zulk een stóut bedryf, geen dag, zal my te zwak

280

Beschuld'gen: 't zy hoe 't valt, óf 't voórwaarts gaat, óf tegen.

Maar boven deêz' belóft, 'k bid nóch om eene zegen:

Ik hebbe een moeder van het óud' Priaams geslacht,

Die my vólgde in ellend: nóch Yljums land had kracht,

284

Om haar te hóuden, nóch des Vórst Açestes wallen:

Onwetend' haar van deêz' gevaarlykke gevallen,

En ongegroet 'k verlaat, (de nacht en gy, hier staan

Tót tuigen) dat 'k niet zóud' verdragen 's moeders traan.

288

† *Nulla
meis sine
re quare-
tur gloria
rebus.*

Maar

- Maar 'k bidde u , tróóft en helpt deze arm verlate vróuwe.
 'k Zal ftóuter gaan in al 't gevaâr , zóó ik vertróuwen
 My mach hier in op u. De Dardaniers in 't hart
 292 Beroerd , traanóógden : maar voór al van bin gefmart,
 Doór vaderlykke gunft , zich fchóónen Julius vonde :
 Die dus toen weder fpak. (den :
 †Doór uw' gróóte aanslags deugd , 'k hóud my ten dienft verbon- † *Spondeo*
 Zy zal myn moeder zyn , de naam Kreúfe alleen *digna tuis*
 296 Maar derven zal : niet kleins verwacht , doór wien verfcheên *ingentibus*
 Op d' aarde zulk een zoón , 't zy hoe gy 't werk uitvoere. *omnia ca-*
 'k Zwere u dit by myn hóófd , (by 't welke , óók vader zwoere) *ptis.*
 't Geên 'k u beloóf , zóó gy komt weér met g'luk en fpoedt,
 300 Al 't zelfde óók wachten zal uw' moeder en uw' bloedt.
 Dus fchreijend fpreekt : 't góud' zwaard , met een yvoire fcheede,
 Van fchouders neêmt ('t geên had doen wonder kunftig fmeden
 De Kreêtfch' Lykaön) en 't zelfd' hem gefchonkken heêft.
 304 Een fchrik'lyk leeuwe vel , aan Nífus , Mneftheus geêft :
 Getróuwe Aleêth' hem d' helm , in wiff'linge , overdede.
 Strax z' heên gewapend gaan : tót aan de póórt naar treden,
 Toe wenfchende geluk , al d' opperften van ftaat,
 308 Zóó óude als jonge mans : fchóón' Julius mede óók gaat,
 *Die voór zyn tyd , heêft moedt en mannelykke inzichten,
 Hy veêl beláft , om aan zyn vader te verrichten :
 Maar 't vliegt al doór de wind : de lucht het óók verfmacht.
 312 De grachten z' over treên , uitgaande in donkk're nacht,
 Doen 's vijands leger aan : zy (eerft voór veêl tót plage)
 Doór dronk en fláap , in 't veld verftroíd fóldaten zagen :
 Dat op de waterkant óók d' wagens ftaan gerecht :
 316 En tuffchen 't g'reel en raân , 't geweêr en 't wynvat legt,
 Óók menig man. Toen dus , eerft Hyrtakus zoón fpreke :
 Nu lókt , Euryalus , ons 't uir wat ftóuts t' ontfteken.
 Daar ftrekt de weg : op dat ons niemand toe en fchiet
 320 Van acht'ren , draagt gy zóрге , en fcharp van ver wel ziet.
 'k Zal hier aan 't hóuwen gaan , u leiden op bree wegen.
 Zóó fpreekt hy , kórt toen zwygt ; met een , valt met zyn degen

Den trótsch' Rhamnetes aan : die daar juist hóóg van grond,
 Lag op tapyt in slaap, en ronkte uit open mond : 324
 Deez' koningk, wich laar óók, by koningk Turn' in waarde:
 Maar niet de dóódfteek hem, doór wich lery, en spaarde.
 Hy, zórg' lóós leggend' by 't geweêr drie dienaars dóódt
 En Rhemus schildknaap : by de paarden óók doórstóót 328
 Den waag' naar, en doet 't zwaard doór d' hangend' halzē dringē.
 Toen d' heer óók zelve onthóófd, en achter hem, laat springen
 't Bloed uit dē romp : 't laauw bloed, 't matras en d' aard maakt nat,
 En Lamus, Lamyros, daar by Serraan, die had 332
 Den meesten nacht gespeeld (een jong' lingk schóón van weze)
 Smoordronkken lag ter neêr : had hy (tót dat gerezen
 De zonne was geweest) volhard dien gantschen nacht
 In 't spelen, dan gewissh, zond' hebben g' luk betracht. 336
 Gelyk een nucht re leeuw, stoórt volle schapestallen,
 (Want hem, dull' honger prikt) trekt, byt, en hy aanvalle
 't Teer' veê stom óók doór schrik; en bruid met d' muil bebloed :
 Niet min, Euryal' móórd : óók gram, al razend', woed : 340
 En hy, in 't midd' veêl vólk, te slecht om hen te noemen,
 Óók Rhetus, Abaris, Hebeêf, en Fadius, koeme
 Onwetende op den hals : dit, Rhetus wakker aan
 Al zag : schuilde achter een gróót schild, met vreez' belaân : 344
 Maar hy, hem ryzend', stak, dicht by, den gantschen degen
 Van voren recht in 't hart, en zóó, zyn dóódwond kregē.
 Zyn purp're ziel uitbraakte, óók stervende overgaf
 't Bloed met den wyn gemengd. Hy vóórt voer even straf 348
 Ter sluik, en quam nu tót die by Messapus stonden,
 Waar 't vier ten leff' gingk uit, óók zag, naar órd' gebonden,
 De paarden eten gras : als Nifus sprak in 't kórt,
 (T'wyl voelde, in móórd en wraak te graag hen uitgestórt) 352
 Laat ons ophóuden : want 't aanstaand' licht zóud' verraden.
 Genoeg 't gewroken is : doór vijands, vind' wy paden :
 Elk van hen, bekers en tapyten schóón verlaat,
 Veêl zilv're wapens óók van menig kloek sóldaat. 356

Euryal, 356

- Euryal, nam Rhamneêts paards b'hangzel, óók den góuden
Riem; die weleer, ter fchenk, rykk' Cædikus vertróuwde
Tyburtfchen Remulus, op dat, hem lókken mocht
- 360 Tót gáft: wóud' ftervend', dat, 't wierde aan zyn neêf gebrócht;
De Rut'lers, na zyn dóódt, dien beuit doór óórlóg kregen:
Dit nam, en heêft, 't tót fmart, óp fchouders fterk gelegen:
Meffaaps bepluinden helm gezet op 't hóófd óók had:
- 364 Zy gingen 't leger uit, en kozen 't veil' gfte pad.
't Wyl uit Latinus ftadt, d' ruit'ry voór uit greden,
(Als 't ov' rig krygsheir hield, in 't veld vertóevend', ftede)
D' Ritmeefter Volfcens, met drie honderd quamen gaan,
- 368 Elk met een fchild voórzien, die 't antwóórd bróchten aan
Vórst Turnus: en zy nu de walle en 't heir genaakten,
Wanneer van verr' zien, dat ter flink, deêz' vlucht vaft maakten:
By fcheêm' ring van den nacht, den helm blonk in hun óóg,
- 372 En fchielyk ftralen fchoót: Euryal dit bedróóg.
Strax Volfcens uit den hóóp riep, ik niet mis en kykke,
Maats ftaat; wat jaagt u hier? waar henen wild gy wykken?
Wie zyt gy in 't geweêr? waar op, z' antwóórden niet,
- 376 Maar fteunende op de nacht; elk bofchwaart fnel in vlied.
Doór paden hen bekend, zich d' ruiters tegens zetten,
Ten weêrzyde óók met wacht, de toegangs al beletten.
Een bofch met hegge en met zwarte eêkkelbóóms beplant
- 380 Daar was zeer gróót, óók dicht vol doór'nen aan all' kant;
Het spoór lag hier en daar, langs fmall' verborge wegen.
Doór duift' re takken en des róófs laft, was verlegen
Euryal, hem de vreez' drukt, wat pad kiezen zal.
- 384 Weg, Nifus gaat: en was, onwetend', vijands al
En plaats ontvlucht, waar naar, d' Albaans men federt noemden;
Latyn den koningk daar, van hóóge ftallen roemde:
Toen hy bleêf ftaan, vergeêfs zag naar d' afzynden vrind:
- 388 Waar liet 'k, Euryal, u ong'lukkig? óf waar vind
'k U vólgend'? lóópt weêr langs al die verwerde paden
Van dat bedrieg'lyk bofch te rugg', hy naauw ftaat gade

Zyn voetgestap, en doór d' eenzame heggén dwaald.
 Hóórd paarden, hóórd gerucht, óók dat werd achterhaald. 392
 Daar ruffchen 't niet lang lyd, hem komt 't geroep ter óóren :
 En hy Euryal ziet : wien elk zoekt dóód te smoren
 Doór list des plaats, óók 't snel geraas by nacht ontstaan,
 Die pógde, dóch vergeêfs, al hun geweld t' ontgaan. 396
 Wat zal hy doen ? met wat geweêr, óf kracht t' ontrukken
 Dien jong'lingk durfd ? zal hy zich midde in vijand drukken,
 Om eerlyk, doór een wond', te sterven rasch de dóódt ?
 Hy neêmt in haast een schicht, zet schrap zich tót de schoót, 400
 Aanziende omhóóg, heêft op deêz' wyz' de maan gebeden :
 Godin, Latónes kind, staat in deêz' zwarigheden
 Ons by : eer van 't gestarnte en vróuw, die 't bosch neêmt waar.
 Zóó vader Hyrtac' óit begiftigde uw' altaar 404
 Voór my, ófte ik 't beschonk met 't wildt, doór my, gevangen,
 Of 't zelfde, in 't mid des kerks, aan 't heilig dak deêd hangen :
 Gedóóg, dat k' slaan deêz' troep, op 't schicht in d' lucht slaat acht,
 Zóó sprak hy : 't yz're punt schoót uit met al zyn macht : 408
 De speêr snord vliëgend' doór de donkk're nacht, van voren
 Steuit tegen Sulmós schild ; waar dat ze breêkt en bore
 Doór het gekliefde hóut, hem diep in 't ingewand.
 Hy kóud, braakte uit zyn bórst een warme beêk : geen stand 412
 Hield 't binnenste gedarmt, doór 't hikken en 't lang snikken.
 Zy zien rondom : maar ziet, de zelfde schutter mikke,
 En feller nóch een schicht schiet van zyn óórtip af,
 Terwyl zy zidd ren. 't Speêr, zich weêrzyds, snorrend gaf 416
 Doór Tagus slaap des hóófsd's : 't punt, laauw in 't brein bleêf stekē.
 De fórfse Vólscens grimd, nóch weêt, op wien, zich wreken
 Daar zal, nóchte ergens ziet den schieter van dien pyl.
 Gy, zaid hy, beider straf zult nietmin midd'lerwyl 420
 Strax boeten met uw' bloedt : hy, met zyn blóóten degen
 Zóó tót Euryal' trad. Dóch Nifus, vol bewegen
 En schrik, uitzinnig roept : nóch zich in 't duister niet
 Verbergen langer kon, óf uitstaan zulk verdriet. 424

- 'k Ben hier, die 't heb gedaan : ó Rut'lers, draaid uw' klinge
 In my. 't Is myn bedróg : hy heêft, nóch macht om dwingen,
 Nóch 't hart: (t bewuft gefarnte en d' hemel tuigen dat)
- 428 Zóó gróóte liefde, tót d' ong'lukk'gen vriend hy had.
 Dus Nifus fprak : maar 'tzwaard, met kracht hard aan gewrongē,
 Is doór Euryals ribbe, en blankke bórst gedronge.
 Valt dóód ter neêr, en 't bloed langs 't fchóóne lichaam dryft,
- 432 Oók op zyn fchouderen, 't hóófd macht' lóós hangen blyft
 Gelyk een purp're blomme, af, doór den ploeg, gefneden
 Al ftervend' quynd : óf als den mankóp, naar beneden
 Hóúd hals en hóófd, doórnat beregend by geval.
- 436 Maar Nifus vliegt in 't midde, alleen hy, onder al,
 Zoekt Volſgens, en alleen, is Volſgens aangeſchoten.
 Hem, vijands ten weêrzyde, om çing'len en verftóóten ;
 Niet ſlaauwer dringt hy aan, met 't ſchitt'rend zwaard, in 't rond
- 440 Oók ſchermd : tót dat hy, recht, den Rut'ler roepend', wond
 In 't trony : ſtervend' hy benam den vijand 't leven.
 Toen op zyn dóóden vriend zich heêft gequetſt begeven,
 En daar op 't leſt, geruſt ten eind' zyn leven brócht.
- 444 Gelukkig beide, indien veêl myn gedicht vermocht,
 Geen dag, uit 't vólgende eeuw zóude uw' gedacht verdryven ;
 Zóó lange Eneas huis bewoónd op 't vaſt' róts blyve
 Van 't Kapitoól, en 't Ryk zal by d' Róómsch' vader ſtaan.
- 448 Zeêghaft ge Rut'lers, met den róóf en beuit belaân,
 Den dóóden Volſgens, in hun leger, ſchreijend' droegen.
 Ramneêt gevonden dóódt, reêz' daar geen min miſnoegen,
 Oók zóó veêl brave maats, doór eene móórd, vernield,
- 452 Numa en Serraa : tót deêz' lichaams den toelóóp kried,
 Oók naar d' halfdóóde mans en plaats, doór 't verſch dóódfteken
 Nóch laauw, waar ſchuimde 't bloed, gelyk een volle beke.
 Zy kennen ſtrax dien róóf, Meſſapus helm, die ſtraald
- 456 Van glans, en 't paardsbehang met 't zweet des hals gehaald.
 Aurore, met nieuw' licht alreed nu d' aard' beſpreide
 Uit het ſaffrane bed van Tithon eerſt geſcheide ;

Nu doôr de zonne en 't licht, zynde alles klaar ontdekt,
Zelf Turnus in 't geweêr, de mans tót d' wapens wekt:

460

† Virrij-
que
acunt
rumoribus
iras.

† Doôr veêlderlei gerucht, zy scherp hun gramfchap wetten.

Ja zelf Euryals hooft, omhóóg aan spiets geprent,
Z' optaken, Nifus mede, (een fchouwfpel van ellend)

464

En vólghden met gefchreeuw.

De ftrydb're Eneadyns, hun krygsvólk deden komen

Ter flink des muurs, (ter recht, 't omçingeld werd van ftróómen)

Bezetten grachten breed, op hooge torens ftaan,

468

En zien op spietsen vast d' manshóófden droevig aan,

(Te kenbaar hen bedrukt) óók zagen 't zwart bloed vloeijen.

De faam, een vlugg' bodin, terwyl quam vliegend fpoeijen

Doôr die verbaalde ftadt, z' Euryals moeders óór

Doórkroóp; d' ellend' ge vróuw, heur warmte in 't bloed verloór. 472

Uit d' handen zy terftond, de fpoel en 't garen fmyte:

Vliegt ongelukkig uit, en met vróuwachtig kryten

Rukt 't hair uit 't hooft, ontzind loópt naar de wal en d' wacht,

476

Geen fchichten, geen gevaâr, nóch geen fóldaat zy acht;

* Celum
de hinc
questibus
implet.

* Den hemel zy vervuld met jammerlyk te klagen:

Zien 'k u, Euryal, dus? zyt gy, die d' laft zóud' dragen

Myns óuderdoms? koft gy, alleen my in 't verdriet,

480

O wreedaard, laten? mocht, uw' droeve moeder, niet

U fpreken aan op 't lefte, in zulk gevaâr gezonden?

Och, gy in vreêmd land legt voór die Latynfche honden

En voglen nu ten prói: nóch u, nóch 't lyk droege uit,

'k Uw' moer; nóch 'k wiefch uw' wonde, of t óóg brógt tót befluit 484

En trok u 't dóódkleed aan: daar yv' rig ik aanwróchte.

By dag en nacht, in 't werk óók tróóft myns óudheids zóchte.

Waar vólge ik? in wat land, uw' lyk, óf leden zyn,

488

Of ledematen gants gefcheurd? komt in deêz' fchyn,

Gy zoón, my t' huis, dien ik ter zee vólgede en op d' aarde?

Doórfchiet my, wild op my uw' fchichten al aanvaarden: (dóódt.

(Zóó gunft grypt plaats) met 't zwaard my, Rutlers, eerft flaat

492

Of gy, gróót Godens vaâr, ontfarm u en verftóót

Met

- Met uwe blixems fraal, rampzalig my ter helle :
 Als anders , k niet en kan myn pynlyk leven vellen.
 Dit kermen d' harten treft , droef overal ontstaat
- 496 Gefteên : hun kracht , ten ftryd nóch ongeknoufd , vergaat.
 Doór Julius zwaar gefchrei en raad van Yljoneüs,
 Haar , die verbaaftheid floókt , toen Actór en Idæus
 Opnemen , brengen ze óók in d' armen weér naar huis.
- 500 Maar 't kopere trompet klonk fchrikk'lyk met gedruifch
 Van verr' : 't gekryfch zóó vólgd dat d' hemel weêrom loeije.
 De Vólfcen , te gelyk , rafch met de fchildpad fpoeyen,
 T' omrukken elk de walle , óók dempen zoekt de gracht :
- 504 T' beladden de muur een deel doór toegangk tracht,
 Waar minft bezet is , en den ringk des vólks opfplyte
 Niet dicht met vólk geprópt. Daar tegens , Teukren fmyten
 Al 't flag van pylen uit , * t' afweren , doór 't lang' ftaan,
- 508 Met harde kloeten g' woôn , hun vefte óók voór te ftaan.
 Veêl fteenen zwaar van wicht zy deden óók afróllen,
 Op dat 't bedekte heir , doór fcheuring , zóuden fóllen :
 Schön elk , van al 't geval , zich met de fchildpad , vryd.
- 512 Nóch 't fchórt aan macht. Want waar de gróóte ftórm drom ftryd
 Daar Teuçers grove fteen omwent'len en afstóóten :
 't Geên d' Rut'lers wyt vernield , en maakt 't befchut ontfloten
 Der waap'nen : nóch niet meer bezórgd tót 't blind gevecht
- 516 De ftóute Rut'lers zyn , maar elk om ftryd zich recht
 Te fchieten hen van d' walle.
 Aan d' and're kant , Mezent afgryff'lyk van gezichte,
 D'Heturifch pynbóóm zwaaide en 'tmoókkend viertuig ftichte.
 Maar gaauw te paard Meffaap , de veften hieuw van een,
- 520 Neptuuns fpruit ladders eifchte , om óók op d' wal te treên.
 Kalliope , 'k u bidde , uw' zanger in wil geven
 Wat neêr laag Turnus dede , en wien , doór 't zwaard , toen 't leven
 Benam , en wat voór mans hy zond' naar 's hels ellend :
- 524 Ontvóuw deêz' gruw'le kryg , my , van 't begin tót 't end.
 Want 't u Godinnen heugd , en gy kund' t óók doen blykken.
 Een toren , by d' hóóg' brug , hóóg tegens op te kykken,

* *Affueri
 longo mu-
 ros defen-
 dere bello.*

Stond

Stond ter bequame plaats : deêz' zóchten , met geweld ,
 Te winnen d' Ital'jaans , en doôr hun kracht van geld 528
 T' omwerpen : tegens 't welk , Trojaans met steen die weêrden,
 En veêl , hen af , met 't schicht' , door ope venst' ren , keerden.
 Prins Turnus worp een tórts , al brandend' , dien hy vast
 Ter zyde heêft gehecht ; doôr wind , deze aangetast , 532
 Ontstak de zólders , en geklitst aan pósten bleve.
 Ontsteld van binne elk beêfd , en zich vergeêfs begeve
 Ter vlucht van 't quaad. Zóó zy te zaam treên achterwaart,
 Op zyd' , daar 't vier niet vlamd , de toren , doôr zyn zwaart' 536
 Stórt schielyk neêr , dat dreund den hemel van al 't kraakken.
 Met 't vólgend zwaar gevaart , z' half dóód ter aard' geraakken,
 Hun bórst' , van eigen schicht doórsteken en gekapt
 Van 't harde hóut : naauw een Helenór heêft 't ontsnapt , 540
 En Lykus : waar van d' óudst' Helenór , t' fluik ontnomen
 Van den Mæöönfchen Vórst , wien deêd naar Troje komen
 D' Lycimnische flavinne , in ong'óórlóft geweêr :
 Slechts licht , met een blóót zwaard , en wit schild zonder eer. 544
 Toen hy , in duizenden van Turnus vólk , zich vonde,
 En zag ten weêrzyd , dat Latynsche troepen stonden :
 G'lyk een wildt dier , dicht in der jag' ren ringk bezet,
 Vliegt razend' tegens 't schicht , en op geen dóódt en let , 548
 Oók over 't jaaggeweêr , al springend' henen dryve :
 †Niet anders d' jong'lingk valt in 's vijands midd' , te blyven
 Getróóft , * en lóópt daar dichtst byeen de schichten ziet,
 Dóch Lykus , radder nóch te voet , naar d' muur toe schiet , 552
 Doôr vijand en 't geweêr , ter vlucht , en tracht te stellen
 D' hand hóóg aan 't dak , óók hulp te bien aan metgezellen.
 Wien , d' winner Turnus vólgd , met wapens snel ter lóóp,
 En dus begraauwd : †hebt gy , ó zinnelóós ; nóch hoóp 556
 T' ontvluchten onze hand ? met een , hem hangend' rukke
 Ter neêr , óók een gróót deel des muurs ter aard' hy drukke.
 G'lyk vliegend' naar de hóógt' , Jupyns schilddrager , aan
 Met kromme klauwen vat een haas , óf witte zwaan :

† *Haud
 aliter Ju-
 venis me-
 dio mori-
 turus in
 hostes
 Irruit,
 * Et qua
 tela vides
 densissi-
 ma, cen-
 dit.*
 † *Nostras
 ne evade-
 re demens
 Sperassi
 se posse
 manus ?*

- Ofte een bloeddórfst'ge wolf, het lam trekt uit de stallen,
 Waar na, de moeder dan al blatend zoekt. Z' aanvallen,
 't Geroep rondom ontftaat: de graft, met d' wal men próp:
- §64 En and'ren, fling'ren daar brandtórtsen in den tóp.
 Met een gróót fteenróts stuk, neêr, Yl'joneus floege
 Luçeêt' ter póort opgaand', die 't brandtuig aan óók droege:
 Afylas Chorineês, en Liger velde Emaath:
- §68 (Met 't fchicht den een, met boôg den ander om wel gaat)
 Cæneus Ortyg, en Turn' den winner Cæneus wonde;
 Turn', Ide, en Sagaris t' wyl voôr d' hóóg' toren ftonde,
 Hieuw Itys Diöxipp', óók Kloôn'jus Prom'lus, neêr:
- §72 En Kapys floeg Privern'. Wien, Themils lichte fpeêr
 Had eerft gequetft: zeer dwaas, wech werpend' t' fchild, hy wreve
 D' hand op de wond: zóó dat, een pyl vlug toegedreven,
 Hechte aan de flinkezyd' zyn hand: de long, die 't hart
- §76 Met waaijen koeld, hier doôr wierd dóód'lyk óók gefmart.
 Met een bórduirden rók, in d' rusting braaf, men vonde
 Oók Arçens zoôn, wien daar, Vaâr Arçens had gezonden,
 Van aanzicht fchóón, klaar van 't Iberifch roeft, gevoed
- §80 By 't wóudt van Mars, omtrent by die Simeêtsche vloedt,
 Waar grypt 't verzoenb're altaar van d' rykk' Palikus, ftede.
 Mezent, lag d' wapens neêr, en 't fnoer'nde flinger dede,
 Tót driemaal, draaijen met het fnoer rondom zyn hóófd:
- §84 En met gefmolte loót, recht voôr, heêft mid doórklóófd
 Hem 't fleep des hóófds, dat lag in 't zand geftrekt verflagen.
 Men zaid, dat toen Afkaan (het vluchtig wildt te jagen
 Gewoôn) een snelle pyl, in d' óórlóg d' eerft' maal fchoót;
- §88 Oók met zyn hand, Numaan vol fterkte heêft gedóódt,
 Wiens bynaam Rem'lus was, die met de jongftbejaarde
 Prins Turnus dóchter, kórts in echt te voren paarde.
 Deêz', voôr in die slagórd', veêl fchimp, verwyf, en hóón
 Uitroepend', tróts zich ftelde op 't nieuwe Ryk ten tóón,
- §92 En met een gróót geluid, vermat zich gróót' bedryven:
 Schaamd gy niet, Phrygen, weêr (tweemaal verheerd) te blyven

In wal bezet ? by d' muur , gy voór de dóódt nu boekt ?
 Beziet , wie ons Vórstin , doór kryg ten huw' lyk zoekt . 596
 Wat Góódt , u naar Itaal' je , óf dulheid , u hier dwonge ?
 Hier zyn geen Atreus zoóns , nóch g' veinfde Ulyffes tonge :
 Wy zyn uit harde stamme : ons kind' ren laatwe gaan
 Vroeg aan den stróóm , om vórst en regen uit te staan . 600
 Zy yv' ren jong , de jagt , en rennen mat in bosfchen :
 Hun spel is , temmen 't paard , en 't schicht van boóg te lóffen .
 Maar onze jeugd , veêl last en klein genót gewend ,
 Of temd met d' egg' het land , óf frydend' , steden schend . 604
 Met 't staal men 't leven slyt : de jong' ren op de nekke
 Men óók de spietfen legt : † trage óúderdom kan trekken
 Geen krachten van ons hart , nóch die , ons moedt verslyt :
 Den helm ons gryfheid dekt : op verschen beuit altyd 608
 Te lóópen , strekt ons lust en van den róóf te leven .
 Uw' klee'd ren van saffraan en 't purper , luister geven :
 In 't danffen g' hebt vermaak ; en ledigheid gy mind :
 Met móuwen rókken draagd , en myters met een lint . 612
 O Phrygische wyven (maar geen Phrygiaans) gaat doór het
 'tHóóg' Dindyma , men daar , naar 't tweeklanks pyp' t gehóór zet .
 U , Beêr' cynthsch boschbóóms trom des Ideêsch' moeder roept :
 Aan mans de wapens laat , en 't staal ter aard verschoept . 616
 Afkaan , niet dragen kon zyn roem en 't scheldend spreken ;
 Zich keerend' naar hem toe , heêft hy een schicht gesteken
 Op zyn paards haire peêz' : en , d' armen slaand' van een ,
 Oótmoe'dig voór Jupyn , dus met belóft gebeên : 620
 † Almachtig Jupiter , wild myn stóut opzet sterkken .
 'k Zal plegtig óffer u vereeren in uw' kerkken ,
 En stellen voór 't altaar een jongk wit kalf , bekleêfd
 Voór 't hóófd met góúdt , en 't geên , zyns moeders wasdom heêft . 624
 Oók stóóts is , doór wien 't zand , met klauwen werd verftoven .
 Des hemels vader 't hóórde , uit 't schóón gewest van boven
 Hy donderde ter flink . Met een , zóó klonk den boóg
 Des dóóds : 't geschote schicht , afgryff' lyk snorrend' , vloóg 628
 En 't

† Nec
 tarda se-
 nedus
 Debilitat
 vires ani-
 mi, mu-
 tatque vi-
 gorem.

† Juppiter
 omni-
 tens au-
 dacibus
 annue ce-
 piss.

- En'tging doôr Rem'lus hóófd, óók 'tftaal zyn brein doôrboôrde.
 Gaat heên, *bepót de deugd weêr met hovaard'ge wóórden:
 Phryg'jaans, tweereis verheerd, doen d' Rut'lers dit vermaan.
- 632 Zóó íprak Af kaan: Trojaans, een groot geluid toen slaan,
 Van vreugde óók tieren, en hun moedt tót d' hemel meten.
 Apóll', toen by geval, gekrold van hóófd, gezeten
 Op d' wolkken, neêrzag op 't Aúsoónsche heir en vest',
- 636 En d' winner Julius dus íprak aan uit 's lichts gewest:
 *Gaat, kind, in deugd zóó vóórt, zóó wind men 's hemels kusten,
 Goóns telg, die telen zult óók Goón. Door 't nóódlót rusten
 Den kryg t' ontftaan, met recht zal by Affár'kus vólk:
- 640 Troje u valt veêl te kleen. Zóó spreêkt, uit d' hóóge wolk
 Met een hy zich begeêft; verdryft den wind, die waaide,
 En zoekt Af kaan: óók toen, hy zyn gedaant' verdraaide
 In d' óuden Butes schyn. Die placht met 't schild te gaan
- 644 Van den Dardaansche Anchys, een tróuw 's hófs kapelaan.
 Den vader, by Af kaan zich voegde. Apóll'o ginge
 Daar heên, als óud bejaard, g'lykfórmig in veêl dingen,
 In spraak, in verw, wit hair, en 't yff'lyk wapen slaan:
- 648 Sprak, met deêz' wóórden, toen den vier'gen Julius aan:
 Æneas zoón, dat g' hebt met 't luk Numaan verflagen
 Dóór 't schicht, laat 't zyn genoeg: u, gróóte Apóll' toedrage
 Deze eerfte lóf, en geen gelyk geweêr benyd:
- 652 Hóud jongfke, íprak Apóll', vóórtaan op van den ftryd.
 In 't midden van zyn rede, af 't menfch'lyk aanschyn leide,
 En is in dunne lucht, weêr verre uit 't óóg gefcheide.
 Dardaansche Vórfsten, Gód en 't Gódd'lyk schicht, in vlucht
- 656 Strax kenden, hóórden óók 't pylk okers luid gerucht.
 Waarom zy, grage Af kaan ten ftryd, doôr Phœbus rede
 En Góds bevel, verbien 't gevecht. †Zy zelf, weêr treden
 In ftryd, *en ftellen 't lyf in blykkelyk gevaâr.
- 660 Langs al de walle ontftaat, doôr 't bólwerk óók, gebaar:
 Elk ípand geftreng zyn boóg, en draaid de peêz'. De gronden
 Met fchichten men bedekt; toen, doôr de flag, ontftonde

* *Verbis
virtutum
illude su-
peri is.*

* *Maçle
nova vir-
tute puer,
fictur ad
astra.*

‡ *Ipsi in
certami-
na rursus
Succedunt,
*anima f-
que in
aperta pe-
ricula
mittunt.*

Geklank van schild en helm: den kryg, aan feller gaat.
 G'lyk d' regen, gaande uit 't weste en d' regen bokken, slaat 664
 Hard tegens d' aarden aan: óf stórten d' hagelbuijen
 In zee: wanneer Jupyn, met stórmwind, draaid uit 't zuijen
 't Onweêr te water, en doór d' wolk berft uit in d' locht.
 Toen Pand'rus, Bit'jas, óók, wien d' wild' Hiëre opbrócht 668
 In Jupyns wóudt, die van d' Ideêsche Alkanór komen,
 Jong'lings g'lyk bergen, en g'lyk 's vaders denneboómen:
 Vertróuwende op 't geweêr, de póórt (wiens wacht beval
 Hen d' hóófdman) z' open doen, en tróónen binnen d' wal 672
 Den vijand. G'wapend zy, ter rechtezyde en 't flinkke,
 Binn' voór de torens staan, op 't hóófd hun kammen blinkken:
 Gelyk twee eikken hóóg, men langs d' Liquentfche vliet,
 Of 't lustig Athefis, óf Padus oevers ziet 676
 Gerezen, en die daar hun ongefchore kóppen,
 Ten hemel heffen, óók toeknikken met de tóppen.
 De Rut'lers, doórgangk ziende, indringen met geweld.
 Equic'lus, Querçens óók in 't harnasch braaf een heldt, 680
 En Tmarus ras vergramd, óók Hæmon in d' óórlógen
 Zeer kloek, óf weêr te rugg' met heele troepen vlogen,
 Of lieten 't leven op den drempel van de póórt.
 †Toen groeide in 't wiftig' hart meer wraakluft tót de móórd: 684
 En nu verzaam'len weêr byeen Trojaans, met hóópen,
 Óók durven slaan dicht by, en verder uit te lóópen.
 Den veldheer Turnus wierd de tydinge aangebrócht,
 (Als op veêl plaatzen hy dul, menig man bevocht) 688
 Hoe vijand, nieuw verhit op móórd, de póórt ontsfote.
 Hy 't opzet staakt, doór toörn hard aangelitft, komt stóóten
 Naar die Dardaansche póórt en spitsbroers tróts van aardt:
 Veld eerst Antiphates met 't schicht (want g'openbaard 692
 Zich eerst toen heêft) uit een Thebaansch wyf basterd, gróóten
 Sarpedon teêlde hem: doór dunne lucht, vluch schote
 D' Itaal'sch' kornoelje stange, en doór de maag, diep drong
 In 't hart: uit 't hól des wonds een zwarte schuimplas sprong 696

† Tune
 magis in-
 crescunt
 animis
 discordi-
 bus ira.

- Van bloedt, en 't stale punt is laauw in d' long gebleven.
 Nam Meróp, Erymanth, Aphidnus óók toen 't leven :
 Toen Bit'jas gram van moede en brandend' van gezicht,
 700 Niet doór de schicht (want hem, geen dóóds wond gaf de schicht)
 Maar 't vierpyl styf gedraaid, zeer snorrende en heel vlugge,
 Quam g'lyk den blixem aan : die, nóch twee stiere ruggen,
 Nóch 't pantser tróuw van góud met dubb'le schubb' gemaakt,
 704 Afweérden. 't Onbeschóft lyf neder ploft : dat kraakt
 Den beukk'laar van den slag, en dreunen al de landen.
 Gelyk weleer te Baje op die Eubæsche stranden,
 Een steenwerk viel, te vore opg'worpen tegen zee,
 708 En opgebóuwd met kracht : instórtend', sleépt 't al meê
 En rukt om verr', tót dat 't onslóópt, in 't wadd' zich stelle :
 Oók met de baren mengd, dat 't zwart zand op komt wellen.
 Toen dreund doór klank Prochyte, Inarime oók, 't hard bed,
 712 Hóóg doór Jupyns last, op Typhæus lyf gezet. (ke,
 Mars d' wapenvoógd, d' Latyns veêl moed en kracht hier schonk.
 En dede een prikkeling, in hunne bórst ontvonkken :
 Hy joeg de Teukren schroómtte en dóóds vreeze aan. By een
 716 Men quam van alle kant : want stryds kans hen verscheên,
 En krygsgóud voer in 't hart.
 Toen Pandarus ter neêr zyn broeder zach gezegen,
 En hoe fórtuun zich had, óók hoe de zaak viel tegen :
 Met gróót geweld draaid toe de póort, waar tegens staat
 720 Met breede schouders, en veêl van de zynen laat
 Verward in 't hard gevecht, gants buiten d' wal gedwongen :
 Zich, nevens meer, sluit binne ontzind, die doór óók drongen
 Ontfangt : maar niet in 't mid, der Rut'len koningk had
 724 Oók dringende in gezien, floót zelf hem in de stadt,
 G'lyk een wreed tyger by het blóóde veê. Strax blonkke
 Nieuw vier uit zyn gezicht, en zeer afgryss'lyk klonkken
 Zyn wapens, op den helm de bloedpluim trillend' stond,
 728 Oók uit zyn beukkelaar een flikk'rend' blixem zond.
 D' ontroerde Eneadyns rasch kenden 's vijands wezen
 En grove leden. Toen gróót' Pandarus opreze

En ſprak, om 's broeders dóódt nóch brandende van haat :
Hier is geen hóf, het geên voór bruitschat ſchenkt Amaat,

732

Nóch Turn', binne Ardea zyns vaders ſtadt, hóud ſtede.
† Gy 's vijands leger ziet : men kan hier uit niet treden.
Tót hem, met koelen moed', grynslachend' Turnus ſpreékt,

* Begin flechts, hebt gy 't hart, en d' hand naar my maar ſteékt : 736

Zegt dan Priaam, dat g' óók hier aan Achil moſt taſten.

Dus ſprak hy : toen een ſpiets ruigbaſtig en vol quaſten,
Dreêf Pandarus hem toe met al zyn macht. Waar droeg

D' lucht af de wonde alleen : Saturnus dóchter floeg

740

Die komend', weg ; en 't ſchicht vaſt in de póórt deêd' blyven.

Maar gy zult niet deêz' pyl, die ſterk myn vuift uitdryve,

Ontvluchten, Turnus ſprak : want deze ſchutter treft

Met 't ſchieten zwaarder wonde. En hóóg zyn zwaard opheft, 744

Oók tuſſchē't ſlaap des hóófds, met 'tſtaal, zóó 'tvoórhóófd rake,

Dat 't ſcheurde : en vreeſſ'lyk quetſt hy d' ongebaarde kaakken.

Men hóórd een luid gekraak, de grond dreund doór de zwaart'.

Met brein en bloed, 't geweêr en 't lyf beklad, ter aard'

748

Hy ſtórte óók ſtervend' neêr : en 't hóófd in tweeſen gedreven,

Weêrzyds van ſchouders af, is hangend' vaſt gebleve.

Trojanen keeren d' rugge, en vluchten heel bevreeſd.

Zóó by den winner, ſtrax die voórzórg was geweêſt,

752

Te breken 't póórtsflót op om d' makkers in te komen,

Op dien dag, had Trojaan en d' óórlóg eind genomen :

Maar d' razerny hem hitſte, en dulle móórdluſt gaf

Hem tegens vijand moedt.

Eerſt Phalaris onthaalde en Gyges, wien 't been af

756

Gehakt was : hier na, dreêf naar 't lyf opg'raapte ſperen

Den vlucht'lings (Juno deêd zyn moedt en kracht vermeeren.)

Brócht Halys, Phegeus óók tót hulp, doór 't ſchild gewond.'

Toen onbewuſt op d' wal den kryg aandringend', vond

760

Alkander, Halius, en Lynceus, die hem tegen

Stond, roepend' t'hulp zyn maats, hy, zwaaijend' met zyn degen,

Noëmon Phrytanis, en al hen g'lukkig aan

Greêp op demuur : deêz' trof, met eens dicht by te ſlaan,

764

Dat

† *Castra*
inimica
videt,
nulla hinc
exire po-
teſtas.
* *Incipo,*
ſi qua
animo
virtus, &
conſere
dextram.

- Dat 't hóófd en d' helm heên rôlde. Oók Amykus, die 't jagen
 Van 't wildt verftond : nóit een, beftreék met gaauwer lagen
 Zyn fchicht, óók met vergift 't itaal harde ; en Kreteus, vriend
 768 Van Zanggodins, 't byzyn der Zanggodins bemind
 Heêft Kreteus : die met luft het cyterspel aanvaarde,
 En fnaar en vaarzen ftelde, óók altyd zong van paarden,
 Van wapens, en van kryg : d' Æoólfche Klyt'jus meêd'.
- 772 De Troíſche hóófdén, als ten leſt wat hun vólk leêd,
 Verftonden, Mneſtheus en geftreng Sereft t' zaam komen :
 Hun makkers zien verſtróid, den vijand óók ing nomen.
 En Mneſtheus zeid, waar vlucht gy hene ? óf zoekt een padt ?
- 776 Wat and're muren gy nóch over hebt, óf ſtadt ?
 O burgers, kan een man, rond in uw wal beſloten,
 Dus, doór de ſtadt, ong'wond veêl vólk ter neêr zóo ſtóóten ?
 Zóó brave jong'lings óók doen gaan naar d' helfche ſtrand ?
- 780 Erbarmd g' u, Tragers, niet ? nóch voór t' droef vaderland,
 Nóch gróóte Eneas, óf voór d' óude Goôn g' u ſchame ?
 Gemoedigd en geſterkt, met dikke troepen, quamen
 Hier doór, tót ſtand. Allengs, weêk Turnus uit 't gevegt,
- 784 En zócht de ſtróóm, naar 't óort gingk, t' geên de vliet omvlecht,
 De Teuçers vallen aan te heftiger, met ſchreeuwen,
 In gróóten hóóp. G'lyk werd van jagers, wreed een leuwe
 Benaauwd, doór 't ſcherp geweêr : hy, yſſ' lyk grimmend, gaat
- 788 Doór ſchroóm fel achterwaarts, nóch 't hart, óf gramſchap laat
 Het toe, dat keerd den rugg' : nóch machtig is t' ontfpringen,
 Al woud hy ſchóón, óf doór den drang en 't ſpits te dringen.
 Niet anders Turnus ſtapt, al twyflend' met zyn voet
- 792 Heel traag te rug, fvan toörn wald op óók zyn gemoed.
 Ja, midde in vijand, had zich tweemaal toen begeven :
 Tweereis, langs d' muur, op vlucht hun troepen deizend' dreve.
 Maar haaftig quam te zaame uit 't leger al hun macht,
- 796 Saturn's kind Juno niet daar tegens durfd haar kracht
 Aanzetten : want Jupyn, uit d' hemel Iris zonde
 Doór d' lucht, om harde laſt zyn zufter te verkonden,

† Et mens
 ex aſtut
 ira.

Zóó Turnus niet en weêk van Teukrens hóóge wal.
 Waarom , niet kon bestaan dien jong'lingk voór hen al, 800
 Met beukk'laar , óf geweld : met schichten z' hem bestryden
 Zóó overal. Den helm hól klinkt tót allen tyden
 Om 't slaap zyns hóófds:voór 't keigewórp, 't vast' koper zwicht:
 Men smeêt zyn kam van 't hóófd. Voór al 't gestóót, te licht 804
 Viel 't schild : Trojaans en zelf vol blixem Mnestheus , drongen
 Geduirig speren toe. Uit 't gantsche lichaam spronge
 Toen 't zweet, 't gene als een vliet van pik vloeide af, kon naauw
 Oók aântócht scheppen : *en vermoeid , hy hygde flauw. 808
 Met volle rusting zich , ten lest , steil in de stróóme
 Al springend' gaf. Deêz' heêft , hem komende , aangenomen
 In blonde wieling , en droeg doór de zachte vloedt :
 Oók blyd' zond by zyn maats , eerst afgespoeld van 't bloed, 812

* Fessos
 quatit
 ager anhe-
 litus ar-
 tuis.

Einde des negenden boeks.

P. VIRGILIUS MAROOS

Tienste boek van

ÆNEAS.

Kórt inhóud.

I Vpyn, der Goden raadt vergaard omrust te smeden:
 D' onblusb're wrók van Iuno en Venus, baard onvrede.
 Hy, bystand beide ontzegt, en 't al, aan 't noodlót steld.
 De Rut'lers stórmten op Trojanen met geweld.
 Æneas keerd met hulp te rugge, en hen verdryve.
 Doór Turnus, Pallas komt, na vroóm gevechte, te blyven.
 Turn', al 't gevaár ter zee, doór Iuno's list, ontgaat.
 Æneas, Lausus en Mezent, tót wraak, verslaat.

- E**rwyl, 't almachtig hóf des hemels, men zet open;
 Goóns vader 's menschens Vórst, dē Raad heéft t'zaam geropen
 In 't hóóg starnlicht gestoelt: van waar, al 't aardfch gebiedt,
 't Dardaansche leger, en 't Latynsche vólk bezieet.
- 4 In 't weêrzyds open g'welf zy zitten: hy toen spreke:
 Gróót' hemelwoónders, wat beweêgt u te verbreken
 't Besluit? †waarom getwist met zulk een hart vol nyd?
- 8 'k Verbode Itaal'je, dat 't zóud' Teuçers aandoen strydt.
 Wat twist, valt tegens myn gebód? wat vreeze u dryve,
 Om deze, óf die party, met wap'nen zóó te styven?
 Nóch tyd van wett'ge kryg zal komen (spoed zóó niet)
- 12 Als 't wreed' Karthago zal, tót een zeer gróót verdriet
 Der Róómfsche sloten, doór die Alpes heên, zich dringen.
 Dan t' haten vry zal staan, en elk met strydt te dwingen:
 †Hóud nu tóch op, en maakt verheugd een goed verbondt.
- 16 Zóó sprak Jupyn in 't kórt: maar schóóne Venus stónd
 Daar tegens, met veél rede.

‡ *Tan-
tumque
animis
certatis
iniquis!*

† *Nunc
finite, &
placidum
lati com-
ponite se-
dus.*

O vader, eeuw'ge macht der Goden en der menschen ;
 Want ons verzoek van wien wy anders kunnen wenschen ?
 Ziet g' niet, hoe d' Rut'lers gaan vol moedt, en Turn' zich geeft
 Te paard braaf midde in't heir, doôr'tkrygsluk tróts óók streêfd? 20
 Men laat Trojaans niet in beslote walf met vrede :

Ja wórden binnen póort, óók veste, en muur bestreden
 Zy zelf: de gracht, van 't bloedt óók bruischende overplast.
 Æneas, die 't niet weêt, is weg. Zult g' hen, ontlast 24

Nóit laten van 't beleg? den vijand dreigd te smoren,
 Met een nieuw leger weêr, nu Troje op nieuw geboren :
 En tegen Teucers, komt weêr uit Ætoól'je opstaan
 Van Arpen, Tydeus zoón: 'k gelóóf, zy zullen slaan 28

Nóch my: en 't sterff'lyk staal, zal nóch uw' dóchter plagen.
 Zóó zyn Trojaans t' Itaal'je, óók zonder uw' behagen
 Of Góðheids wil, gegaan, zy boeten 't; nóch betóón
 Hen hulp: maar volgden zy veêl 't antwóórd, 't geên de Goón 32

En geesten gaven, hoe kan iemand buigzaam kneden
 Dan uw' geboón? óf ons, weêr nieuw een nóódlót smeden?
 Wat van de vloót 'k verhaal, op Eryx kufft verbrand?
 Of dulle buijen, doôr d' winds koningk, in het land 36

Æoól'je ontstaan? óf uit d' wolk, Iris afgedreven?
 D' helgeesten reuitze óók op, (dit's werelds deel gebleven
 Tót nóch, was ongemoeid) Alecto, óók schichtig heên
 Gestiert naar boven, spoókt mid doôr d' Itaal'sche steên. 40

't Gezag niet meer my roerd: zulx hoópten wy, ten dage
 Des kans: † laat winnen vry, dien gy 't met gunst toedrage.
 Is voór Trojaans geen land, dan 't gene hen wyft aan
 Uw' straffe vróuw; ik bid, by 't smoókkende ondergaan 44

† Vincant,
 quos vin-
 cere ma-
 vis.

Van Troje, ó vader! dat 'k behóude Askaan verzenden
 Mach uit den kryg: myn neêf spaard ov'rig uit d' ellenden.
 Æneas werde vry gefóld op vreemde zeen, 48

† Et
 quamcum-
 que viam
 dederit
 fortuna,
 sequatur.

't Hóóg' Paphós ik bezitte, óók Amathus, Cythere,
 † En volge 't padt, waar hem fortuin zal nóch doen treên:
 Laat uit die gruw'le kryg 'k hem rukken en verweren.

't Hóóg' Paphós ik bezitte, óók Amathus, Cythere,

- En 't Idalfch' hóf : laat hy zyn tyd hier onbefaamd
 §2 Doorbrengeu zonder 't zwaard. Laft , dat Karthago praamd
 Met gróót gebiedt Aufoôn'je : onluft , zal Tyrſche ſteden
 Niet hind ren van die kant. Wat baat , 't krygsvloek' lykheden
 T'ontgaan, t'ontvluchten óók midd' doór d' Argoólfchen brand ?
 §6 En uit te ſtaan 't gevaâr van woefte zeen en land,
 T'wyl Teukren Pergamum herbóuwd en Lat'jum zoeken ?
 En lagen zy niet beft , daar Troje op was getroekken
 In 's vaderlands jongſte afch ? d' ellend'gen , 'k bid tóch geéft
 60 Weér Xanthus, Simois : gun , vader , dat weér zweêfd
 Trojaan door Yljums ſmart. Toen Juno koninginne
 Borft razende uit : *hoe dwingt gy my (die 't zwygen minne)
 Te ſpreken , †dat 'k óók 's harts verborgen róuw uitftórt ?
 64 Wat Gód , óf menſch , ten ſtryd Æneas heéft gepórd ?
 Of dat met Vórfſt Latyn , zich vijand moſt vertóónen ?
 't Zy zóó , doór 't nóódlóts drift , hy woud 't' Itaal'je wonen,
 Kaſſandres prophecy óók dwong hem. Dat verliet
 68 Het leger , en vertrouwde op d' wind : óit zulks , ik ried ?
 Of in 't beleid eens kinds , zóud' walle en krygskans ſtellen ?
 Of dat 't Tyrreênſch verdrag , óf 't ruſtig vólk zóud quellen ?
 Wat Gód , heéft hem misleid , wat wrócht ons ſtraffe hand ?
 72 Waar Juno , ófte Iris hielde , uit d' wolk gezonden , ſtand ?
 't Voegd 't groeiend' Troje niet , Itaal'je in brand te dryven ;
 En dat op 's vaders boóm , zóud' Turnus ledig blyven,
 Wiens gróótvaa'r was Pilumn' , Godin Venyl' zyn moer.
 76 Waarom Trojaan den brand met forſſe , in Lat'jum voer ?
 Bezwaard 't vreemd land met 't juk , en met dē róóf gaat ſtrykkē ?
 Waarom dwingt ſchoonvaârs , en verloófde uit ſchoót doet wyk-
 Of pais zoekt met d' ólyf , of ſchepen t' waap'nen póógd ? (ken ?
 80 Æneas t' rukken gy uit Graijens hand vermoógd
 Met nevel , óók den man met yd'le wolk bekleeden ;
 In zóó veel Nymphen , gy de vloót verand'ren dede :
 Dat weinig holpen wy de Rut'lers , ſchynt nu ſchand.
 84 Æneas is onb'wuft van d' hand : hy blyv' van d' hand.

* Quid
 me a ſtra ſi-
 lentia co-
 giſ
 Rumpere.
 † & ob-
 ductum
 verbis
 vulgare
 dolorem ?

Idaal'je , en Paphós gy bezit, óók 't hóóg' Cythere :
 Wat tergd g' een stadt vol ftryd, en 't vólk, 't welk kryg begere?
 Tracht te vernielen ik , al Phryg'jes vlótbedryf?
 Ik ? óf die droev' Trojaans werpt voór d' Achiven lyf? 88
 Wat d' óirzaak was , dat moſte Europe , en Af'je raakken
 In kryg, en zy 't verbond, doór 't vróuws gefchaak, zóó braakkē?
 Daardaansche echtſchender dwong die Sparte , om myn gebóð?
 Gaf ik 't geweêr , óf ſtoókte ik kryg, doór d' minnegód?
 't Was tyd , voor d' uwen toen te vreezen : †gy nu klachten 92
 Te laat onbill'k haald op : †vergeêfs, naár twist g' óók trachte.
 Dus Juno ſprak ; verdeeld de hemelheeren toen
 Oók mórden : g'lyk in 't eerſt , de koele winden doen 96
 Met ruiſchen in het boſch , die heim'lyk ommegaande
 Vaſt ramm'len : zeker blyk , voór ſchippers , ſtórnm aanſtaande.
 D' almacht'gen vader toen aldus begint wiens wil
 't Al dwingt. Terwyl hy ſpreêkt , 't hóóg Godenhóf zweêg ſtil, 100
 D' Aardbodem beêfde , en ſcherp den hemel ſteil toe hóorde :
 Den wind toen leggen gingk , de zee haar gólven ſmoórde.
 *Daarom nu luifterd , prent myn wóórd diep in 's harts grond :
 Naardien 't onmog'lyk is d' Aufoners met verbond, 104
 Aan Teuçers t' hechten , † en geen eind' neêmt uwe onvrede :
 'k Onzydig zal bezien , wat elk zal hebben hede
 Voór kans , óf wat fórtuin , 't zy Rut'ler , óf Trojaan :
 Of 't Itaalſch nóódlót doet 't Tróifch heir 't beleg uitftaan, 108
 Of z' óók, doór Tróifch' qua vond óf ſlim vermaan , daar quamē.
 Nóch d' Rut'lers 'k niet verſchóón. 't Geluk óf druk, elk pramen
 Naar d' aanvangk zal : Jupyn , zyn koningks hulp elk bied.
 † Aan 't nóódlót d' uitkomt hangt. By Stygſche broeders vliet, 112
 By d' oevers , zwarte kólk , die pikkig branden , zwoere :
 De gantsche Olymp , was doór zyns hóófds geknik , in roere.
 Dus floót zyn reêd'. Toen reêz' uit 't góud' geſtoelt Jupyn,
 Hem d' hemelheeren , mid ten drempel , g'leiders zyn. 116
 De Rut'lers midd'lerwyl , ſtaag om de póórt aanvallen
 Met móórden , en met 't vier te werpen op de wallen.

† Nunc
 fera qua
 relis

Haud ju-
 ſtis aſſur-
 gis, † & ir-
 rita jurgia
 jacias.

* Accipite
 ergo ani-
 mis, atque
 hac mea
 ſigite di-
 cta.
 † Nec
 veſtra
 capis dif-
 cordia ſi-
 nem.

† Fata
 viam in-
 ventent.

- D' Æneéfche keurbend blyft in d' wal bezet ; tót vlucht
 120 Geen hoóp verfchynt : vergeêfs op torens hóóg , beducht
 Zy ftaan rondomme op d' muur , zich hier en daar vertóónen.
 Eerft Jaf'jus Imbraf zoón , Tymeêth' Hicetans zone,
 D' óúd' Tybris , Kafór , en d' Affarakuffen twee,
 124 Sarpedons beide broers , in 't fpijs al hielden fteê :
 Oók Klarus , Hæmon uit 't eêl Lyç'je by hem ftonden.
 D' Lyrnefchen Acmon (die niet kórter wierd bevonden,
 Als Mueftheus zynen broer , en Klytius zyn vaâr)
 128 Een fteen , 't gedeelt des bergs , op 't lyf nam , gróf en zwaar.
 Met fchichten vechten die , met fteen zich weren deze,
 D' een werpt het vier , den pyl zet d' ander op den peze.
 Ziet , zelf ftond 't Dardaanfch kind (waar Venus draagt te recht
 132 Voór zórg) met 't waard'ge hóófd ontdekt , midde in 't gevecht :
 Blonk , g'lyk 't gefteent gefeld in 't geêl'we góud , 't geên geve
 't Sieraad aan hals , óf hóófd : óf g'lyk 't yvoir , gedreve
 Doór kunft in 't bofchboóm óf 't Oriçifch Terebynth
 136 Te glimmen placht : zyn hair , met een zacht góuddraad lint
 Bewoeld , zwierd om den hals zóó wit als melk. U zagen
 Gróóthart ge vólkken óók , ó Ifmar (die roem drage,
 Geteêld uit 't Mæoónfch huis : alwaar men 't vet land bóuwd,
 140 Paçtoól' bevochtigd óók het veld gewas , met góud)
 Met pylen fchieten , en 't riet met venyn beftrykken.
 Daar was óók Mneftheus , die , om dat deêd Turnus wykken
 Uit 't leger daags te vore , in waap'nen wierd beroemd ;
 144 En Kapys : Kapuë , naar wien de ftadt men noemd.
 † Terwyl zy onder een , met kracht gevaar'lyk ftreden :
 Æneas toen de zee , ten middernacht doórfnede.
 Want van Evander gaande , in 't Hetruurfch leger tracht
 148 Hy , naar den koningk , wien , zyn naam melde en geflacht :
 Wat zócht , wat mede óók brócht : wat vólk Mezent verplichte
 Met wapens aan zyn kant ; óók 't tróts hart hy berichte
 Van Turn' : †vermaand , hoe flecht op 's werelds zaak men mach
 152 Vertróuwen , bid met eene om hulp : ftrax fluit verdragh,

† Illi inter
 feſe auri
 certamina
 belli
 Conſule-
 rant.

† Huma-
 nis quaſi
 fiducia re-
 bus.
 Admonet.

En Tarchon voegd zyn macht met hem. Zich t' scheep begeve
't Belóftvry Lydisch vólk (doór Goons last toegedreve)
Met vloót, aan een vreemd Vórst vertrouwd. Voóruit eerst vaart
Æneas fchip, waar voór ftaan Phrygíche leeuws gepaard : 156
Ida achter, aang' naam voór Trojaans die ball'ngíchap leden.
Hier gróóte Eneas zit, * by zich d' onzekerheden
Des krygs einde overleid : ter flink, dicht Pallas ftaat
Aan zyne zyde, en vraagd, wat ftarre op d' reis ftaat gaad' 160
In donkk're nacht : wat hem, op land en zee, liep tegen.
Godins, nu Helikon ontfluit, doet zangk bewegen,
Wat krygsmacht midd'lerwyl trekt met Æneas með
Uit 't land Tufkaan'; wie fterkt de vloót, en vaart doór zee. 164
Met kop'ren tyger kliefd Vórst Maffikus de baren :
Van duizend jong' lings 't hóofd, die uit de fteden waren
Van Kofe, en Klufium : all', met pylkokers licht
Op fchouders wel voórzien, óók móórdboóg, pyl, en fchicht. 168
Fórfse Abas, by wien braaf gewapend vólk men vonde,
Vaart met vergulde Apóll' : die acht'r op, blinkkend ftonde.
Hem, moeder Populone, (in kryg gaauw' altemaal)
Zes honderd jong' lings gaf : doór 't onuitputb're ftaal 172
Vol moedt het eiland Ilva, óók daar drie honderd zonde.
De derde, Afylas tólk van Goons en 's menfchens monden,
Die d' levervezels kend van 't veê, der ftarren zwier
Aan d' hemel, vog'lens zangk, en 't voórspoóks blixenvier; 176
Rukt duizend gaiten mede : een dik fpits heir van fperen.
Hy, deêz', by Alpheus, alle uit Pife ontfiaan, regere :
Een ftadt op d' Hetruurfch' grond. Den fchóónen Aftur ftóut
Te paard, die gefchakeêrd in 't harnafch zich vertrouwd, 180
Vólgd met drie honderd, † (al getróóft zich kloek te tóónen)
En die te Cære, en die in 't Miniöón'fch' land wonen,
In 't ongezond Gravifke, en in 't óud' Pyrgum. 'k Zwyg
Niet, Cyknus, hier van u der Lig'ren hóofd, in kryg
Zeer vroóm, nóch van Kupaav', verzeld met weinig mannen : 184
Op wiens kruin ftaan tót pronk, zwaansved'ren recht gefpannen.

De

* *Secum-
que volu-
rat*
*Eventus
belli vari-
os.*

† *Mens
omnibus
una ser-
quendi.*

- De ſchuld ſproôt uit uw' liefd: d' liev'rei van 's vaârs gedaant'.
- 188 Men zeid, toen Cyknus zyn liev' Phaëthon betraand
Heëft onder ſchaduw van zyn zuft ren, en de blaren
Van een pop'lier, t'wyl zong, deêd droeve liefd' bedaren:
En dat zyn zachte pluim, al zingend' wierde wit,
- 192 Oók d' aard' verlatend', hy reêz' in 't geftarnts bezit.
De zoôn verzeld de vloôt, met zynsgelykke ſcharen:
Den machtigen Centaur' helpt vóórt met riemen varen:
Die met zyn lange kiel, doór 't zeediep, bruizend ſchiet,
- 196 En g'lyk een ſteil gróót róts, ten tóp held naar een vliet.
Oók Oknus voerde een troep, uit 's vaârs geweft gekomen,
D' waarzegfters Mantus zoôn, en van d' Hetruurſche ſtroome;
Door wien, gy Mantua, 's moers naam en muur bequam:
- 200 Van voórzaats Mant'ua ryk: maar niet uit eene ſtam.
't Vólk is in drien verdeeld, die weêr in vieren ſmallen; (Ien.
Maar zy is 't hóófd des vólks, 't Tuf kaans bloedt heerſcht hen al-
Mezent oók tegens zich vyf honderd wap'nen deêd,
- 204 Die Minçius (geteêld uit vaâr Benaak', bekleed
Oók met groen riet) ten ſtryd ter zee, met 't pynhóut leide.
Daar, ſterkke Auleët' vaart heên, hóud ſlag, dat 't marmer dreide,
Met honderd bóómen: en gefchuimd' het wadde oók heëft.
- 208 Hem, g'weld'gen Triton voerd, voór zyn blaauw' horen beêfd
De zee: 't ruig voórhóófd, ſchynt in 't zwemmen te gelykken
Tót 't midde, een menſch, den buik een walviſch komt te blykkē:
Der gólven ſchuim, ruiſcht op de bórfst van 't half dier aan.
- 212 Zóó veêl krygshelds gekeurd, met dartig ſchepen gaan
Tót Trojes hulp: 't zóút' veld met kop're ſnuiten klóóven.
Den dag was nu geheel van d' hemel al verſchoven,
Voedzame Phoebe, met d' nachtkar quam op 't 's lichts midd'.
- 216 Æneas † (want nóit zórg, gunt ruſte aan eenig lit)
Zat zelf te roer en ſtierde, in d' hand' heëft 't zeil genomen.
Der mêgenoten rei (ziet) t' halver weg hem kome
Te g'moet de nymphen, die goe Cyb'le heëft begeêrd,
- 220 Dat, uit de ſchepen, zyn in zeegodins verkeerd.

† Neque enim
membris
dat cura
quie' em.

Daar

Daar zwommen juist zóó veêl, en kliefdén óók de baren,
 Als kop're stevens vast van vore op 't strand eerst waren.
 Elk kend van verr' den Vórst, en danzend' hem omringd'
 Cymodoçe, van al d' welsprekendst', vólgend' dwingt 224
 Met d' recht' hand d' achter steve, en d' rugge uit 't water steke,
 Óók met haar slinkk' hand roeid in stille stróóm. Toen spreke
 Zy hem onwetende aan: Æneas Godens spruit,
 En waakt gy niet? waak op, vier óók de schóóten uit. 228
 Wy nu zeenymphén zyn, uit pynbóóms, eerst uw' schepen,
 Op d' heilige Idaas kruin gewóschén: als benepen
 De tróuw lóóz' Rut'ler rasch ons hield met vlamme, en zwaard;
 Doór dwangk brak elk uw' róuw, en zócht u op de vaart 232
 Ter zee: de moeder zich erbarmend', dede ons geven
 Dit Godinstrony, en óók onder 't water leven.
 Maar 't kind Af kaan, in d' walle en gracht besloten legt
 Midde onder d' wapenen en 't wreed Latynsch gevecht. 236
 D' Arkaadschen ruiter g'naakt nu ter bestemder stede,
 Bondg'noót van sterk' Hetrusch: op dat niet 't leger trede
 Tót een, zal Turn' gewisch doen d' ruiters tusschen beid'.
 Ryft op, elk bondgenóót zóó rasch 't werd dag, zy zéid, 240
 Laat roepen in 't geweêr, vat 't schoótvry schild in d' handen,
 't Gene u den Viergód schonk, die gulde zelf de randen.
 De mórgenzon (zóó gy myn wóórd vergeêfs niet acht)
 By gróóte hóópen, zal de Rut'lers zien versmacht. (ge 244
 Dus sprak ze, en in 't vertrek, thóóg' schip met d' recht' hand dron-
 Zóó vóórt ('t stuk wel verstaand') dat doór het water 't spronge
 Veêl rasscher als een schicht, óf pyl snel g'lyk de wind.
 Toen d' and're óók spoeden vaart. Onb'wust, verbaafd zich vind 248
 Zelf Tróísche Anchises zoón. Doór 't spoók, nóchtans móedt hóu-
 In 't kórt toen bid, terwyl hy 't hóóg gewelf aanschóuwde: (de.
 Goe Godens moer, die zórgd voór uw' getoór'nde steên,
 Berg Ida, óók d' leeuwen twee betóómd in 't juk aan een: 252
 Godin, zyt my nú 't hóófd des krygs, en laat gedijen
 Ons d' wich'lery ten best', Phryg'jaans óók g'lukkig strijen.

- Dus sprak hy : midd'lerwyl , met een ryp licht 't weêr daagd,
 256 En nu , zóó had alreed den dag den nacht verjaagd.
 Dat elk zyn standaard vólgd , zyn metgezels aanzeide :
 Oók schiet de wapens aan , en zich ten stryd bereide.
 Nu hy zyn leger krygt Trojaans óók in 't gezicht,
 260 Staande achter hóóg op 't fchip. Met 't flinker arm oplicht
 Zyn blakend' fchild. 't Gefchreeuw der Dardaniers toen reze
 Van d' wal, tót aan 't geftarnt. D' hóóp doet elk ftrydber wezen.
 Met d' hand men fchichten werpt : g'lyk, teikken geêft een vlucht
 264 Strymonfche kraans uit d' wolk, wanneer ze doór de lucht
 Zwent met gefchal , en met zoet zingen 't zuide ontwykke.
 Maar d' Rutlifch koningk, en d' Auloónfche hóófdmans kykken
 Verwonderd 't aan ; tot dat (hun rug gewend) men vond
 268 De fchepen , óók de vloót gants zakken naar hun grond.
 D' helm flikkerd op zyn hóófd, de kam op 't kruin glans maakke,
 Zyns beuklaars gulde vlamme óók fchrik'lyk vier uitbraakke :
 Gelyk by d' held're nacht , wanneer zóó róód als bloed,
 272 Een ftaartftar droevig fchynt , of d' hitt'ge hondftar doet :
 Die ryzend' , ziekte en dorft aan fterff'lykk' krankken zende,
 En d' hemel zeer befmet , met licht vol droeve ellenden.
 †Den ftóuten Turn' daarom geen moet verliest , om 't ftrand
 276 T' aanvaarden voór hun komfte , óók t' hóuden hen van 't land.
 Den zynen moedigd hy met rede , en dus ontfteke :
 Uw' vijand gy nu hebt in d' hand , kunt hem óók breken :
 Naar wien gy dikwils wenfchte. Elk om zyn huis , en hóf,
 280 En huifvróuw hier nu denkt : beêld in den gróóten lóf,
 En vad'ren daad. Laat ons , aan 't water hen ontmoeten,
 T'wyl zy treên zidderende uit , en flibb'ren nóch hun voeten.
 †'t Geluk de ftóuten helpt.
 Zóó fpreêkt hy : by zich denkt , wien met zich voeren zal,
 284 Of wien vertróuwen mach de vaft beflote wal.
 Terwyl Æneas , met tóuw ladders d' makkers zette
 Uit d' hóóge fchepen : veêl , fcherp op den weêrlóóp letten
 Van een heel flechte zee , en fpringen op de plaat :
 288 Langs d' riemen and'ren gaan. Maar Tarchon 't ftrand flaat gaad'

† *Hand
tamen
audaci
Turno fi-
ducia
ceffit.*

† *Auden-
tes fortu-
na juvat.*

Waar geen ondiepten hoôpt, nóch 't water barnd, óf ruiſſche,
 Maar onverlet de zee, met volle vloed aanbruiſſche :
 Keerd derwaarts rafch dē boeg, zyn maats ſpreêkt biddende aan:
 Wild, flukſe gaſten, nu met macht aan 't roeijen gaan: 292
 Zet ſnel uw' ſchepen vóort: breêkt met de ſnuit in ſtukken
 Deêz' vijands wal, laat zelf de kiel een vore indrukken.
 Te lyden ſchipbreuk, hier in d' haven, 'k ben bereid
 Zóó 'k eens belanden mach. Als Tarchon uitgezeid 296
 Dit had, de makkers t' zaam de riemen al aangrepen,
 Men op 't Latynſch land aan, dat ſchuimden, joeg de ſchepen :
 Tót dat raakte elx ſnuit dróóg, de kiel óók buiten klip
 Zat onbeſchadigd vaſt: maar Tarchon, niet uw' ſchip. 300
 Want t'wyl het vaſt aan grond, zeer langk heel twyff lig hinge
 Aan d'hóógē rugge eens banks, dat tſcheèn de ſtróóm te dwingē,
 Ontſlóopt werd, en al 't vólk midde in het water ſmyt :
 't Welk doór d' riemſtukken, en doór drift'ge dóſten lyd 304
 Veêl hinder, neffens dat, doet 't ebb' hun voeten glippen. (pe
 Geen ſlofheid Turn' weêrhóud: maar zich, met 't gantſch' heir rip-
 Op Teukren aan, blyft ſtaan pal tegens hen op 't ſtrand.
 Zy blazen d' aantócht: eerſt aan, d' Akkerbenden, rand 308
 Æneas, g' wenſcht begin des ſtryds; d' Latyns hy velde,
 Toen Theron lag ter neêr: een van de braafſte helden,
 Die eerſt Æneas zócht: deze in zyn zyd' hy hóuwd.
 Met 't zwaard, doór 't kop' re ſchild, óók d' wapenrók van góud. 312
 Hier na, hy Lykas treft uit 's moers dóódt lyf gefneden,
 U Phœbus toegeheil'gd: om dat 's mes zórg lykheden
 Zóó vroeg ontquam. Niet verr' ſterk' Ciffeus óók doórtóót
 Eng' weld' gen Gyas, die veêl troepen ſmeten dóódt 316
 Met hunne knóds. Nóch hen daar Herk'les g' weêr verſchóonde,
 Nóch macht'ge vuiſten, nóch zyn vaâr Melamp' hulp tóonde
 Alçides reiſgenóót, toen d' aard' hem gaf genoeg
 Te doen. Ziet Pharo, t'wyl op d' yd'le wind roem droeg, 320
 Hem dreve een pyl toe, die in d' roepers mond bleêf ſteken.
 Ong' lukkig Cydon, zóó als gy by Klyt'jus weke,

- t Begin uw's vreugds, wiens kaak eerst vóortbrócht blond een baard:
- 324 Doór Dardansch' hand ter neêr geveld g' óók deêr'lyk waart,
Vervreêmd van jong'lings minne, om wien g'was staag bekommerd,
Zóó u niet broed'rens bende ontmoetend' had omlommerd,
't Geslacht van Phórkus : zeve in tal, elk van hen schoót
- 328 Een schicht : óók die vergeêfs op d' helm, en 't schild af stóót :
Goe Venus dreêf óók weg veêl schichten, die maar streken
Aan 't lyf. Æneas zyn getrouwe Achaat' aanspreke :
Brenge schichten my (myn hand, niet een óit vrucht'lóós zond
- 332 Op d' Rut'len) die men in der Grajen lyven vond
Op Yl'jums veldt. Greêp een gróót speêr, en 't weg toen smete :
Deêz' vliegend', 't kop're schild van Mæon heêft gespleten,
Met een het pantsér, dat zyn bórst in stukken brak.
- 336 De broer Alkanor trad hem t' hulp, in 't sneu'len stak
Zyn broeder toe de hand. Terstond een speêr quam schieten
Doór d' arm, die gants bebloed haar doôrgangk niet verliete :
Zyn hand hing neêr by 't lyf, g'lyk van de dóódt verdrukt.
- 340 Toen Nunitór, den schicht uit broeders lyf gerukt,
Schoót naar Æneas : dóch te quetsen niet en stonde
Hem vry, slechts hy de heup van gróóte Achaat' wat wonde.
Hier Klausus komt, die zich op Kuriën verlaat
- 344 En jeugd, van verr' met 't speêr hy Dryope verflaat,
Drukt hem zwaar by zyn kin zóó doór de keêl, dat 't zame,
Hy, 't leven hem en spraak, al sprekend', gants af name.
Met 't voórhóófd plofte op d' aard', dik bloed braakte uit den mond.
- 348 Óók drie Thraçiers van 't vólk uit d' hóóge nóórd' grond,
Drie, die vaâr Idas zonde uit 't vaârslan Idmar, velde
Óók doór verscheid' geval. Halefus t' hulp zich stelde,
En d' Aurunkaansche macht; Messaap' Neptunus spruit
- 352 Óók braaf met ruiters komt. Nu d' een, nu d' ander uit
De plaats te dringen tracht : zelf op Ausoón'jes kusten
Men vecht. G'lyk winden zich met twist, ten stryd toerusten
Doór d' ruime lucht, in kracht en gramschap heel gelyk :
- 356 Men ondereen, voór zee, nóch wolkken niet en wyk :

† *Anceps
pugna diu.*

† De slag lang twyff' lig hangt, t' wyl tegens een zy stryden :
Niet anders t' Troísch' heir, en t' Latynsch' heir op een ryden :
Man tegen man zich steld, men zet óók voet by voet.

Maar toen aan t' ander óort, waar wyt eertyds de vloedt 360
Worp ronde keijen op, lángs kant t' gebóómt óók schende,
Zag Pallas komen aan te voet d' Arkaadsche benden,
Ong' wend dien stryd, die d' rug d' Latynsche vólgers bien,
(Naar dien d' woefte aard des plaats ried zonder paard te strien) 364
Hun moed, doór bitt' re rede ontvonkt, dan weér doór smeekkē ;

† *Unum
quod re-
bus restat
egens.*

† Het eenigst, t' gene aan een verlóópe zaak ontbreke :

Waar vlucht gy maats? k bidde om u zelfs, en t' vroóm bestaan, 368
Om Vórst Evanders naam, en tóchten al gedaan,
Om myn fortuun, die nu naar 's vaderlands roem haakke, (ken,
Hóud stand. † Men moet met t' staal, t' padt doór den vijand maak-

† *Ferro
rumpenda
per hostes
Est vis,
Tqua glo-
bus ille vi-
rum den-
sissimus
saget.*

† Waar dichtst, wy van den drang der mannen zyn belaan :

t' Hóóg vaársland eischt u, en d' held Pallas herwaart aan, 372
Geen Goón ons perffen ; maar een sterff' lyk vijand rande
Oms aan : wy zyn zóó veél als zy, óók sterk van handen,

Met t' gróóte grendel, ziet, besluit ons d' Oceaán :
D' landvlucht ontbreékt : óf wil, doór zee, men t' Troje gaan? 376
Aldus hy sprak, in t' midde óók van den vijand spronge.

Hem Lagus eerst ontmoet, doór dwers Gódsdwang gedronge ;
Terwyl een zware steen, deze afrukt van den grond,
Hem met een snor'nde pyl, in t' mid van t' rugg' been wond 380
Daar d' ribben vast zyn, dat, t' speér g' hecht in t' been bleéf stekē.

Van boven Hisbon hem niet treft, als t' speér woud breken
Uit t' lyf, g' lyk was zyn hoóp. Want onverhoed toeschoót
Hem Pallas, t' wyl hy raafd om zyns vrinds wreede dóódt, 384
Tros hem van voór', stak t' zwaard in d' opgeblaze longe.

Toen Helenus, hy met Anchemolus óók dwonge
Uyt Rhætus óud geslacht, die stiefmoers eere ontnam.
Gy tweelings, Daucias en Tymber uit de stam 388

Van Larus, sneuv'len most op t' Rut' lisch veldt óók beide :
Zóó g' lyk (voór d' ouders zoet gedwaal) niet t' onderscheiden.

Maar

- Maar Pallas, veêl te hardt een teikken u nu gaf:
 392 Want u, Evanders klinge, ô Tymber, 't hóófd nam af;
 Uw' recht' hand afgehakt, ô Larus zoôn; u zoekke:
 De ving'ren nóch naar 't zwaard, half dóód, óók lillend troekkē.
 De fchaamt met druk gemengd, doôr dezès mans vermaan,
 396 Wekt d' Arkaders ten ftryd, zyn vrome daad ziende aan.
 Toen Pallas Rhæteus ftak, als met twee paarden rede
 En wagen hem voórby: dit uitftel Ilus lede:
 Want Ilus, hy van verre een macht'ge fpeêr toe fchoôt;
 400 Die Rhæteus onderschepte in 't mid, t' wyl voôr u vloóð
 Braaf Teuthras, Tyres óók uw' broer, half dóód hy viele
 Van d' wagen tuim lend', ftiet op 't Rut' lifch land met d' hielen.
 En g'lyk den huifman, in gewenschten zomers ftand,
 404 Als zich de wind geêft op, steêkt 't bofch in lichten brand,
 En die geweld'ge vlam, 't hóut snel in 't midde aantrefte,
 Óók dan zich te gelyk zeer wyt, en zyt verheffe,
 Hy winner zittend' neêr, 't vier luftig vóórt ziet slaan:
 408 Zóó óók der makk'ren macht gedronge in een, komt gaan
 Om Pallas, t' helpen u. Maar fórs in kryg hier tegen
 Haleêf' zich zet, die op zyn beukk'laar steunde en degen.
 Hy Ladon, Pheres, en Demodokus slaat dóódt; (blóót,
 412 Van d' recht' hand óók Strymoón, met 't fchitt'rend zwaard, ont-
 Toen naar zyn ftrot' hy greêp; trof Thoàs kóp met fteenen,
 Dat 't bekkeneel, met 't brein en bloed gemengd, ftóóf henen.
 Den vaâr, Haleêf' in 't bofch, zyn nóódlót fpeldend', doók:
 416 Als d' óudemán 't gezicht zyns gryze winkbraauws loók,
 D' hand floegen fchikgodins aan hem, Evanders fchichten
 Óók heil'gden; Pallas eerft daarom dus bad: verplichten
 Wil, vader Tyber, nu dit ftaal, 't geên 'k zwaai met g'luk
 420 En vaart: dat ik 't, doôr 't hart van d' hard' Halefus druk:
 Zyn wapens plond'ringe óók, ik, zal uwe eik vereeren.
 Gód 't hóórde: t' wyl Haleêf' Imaõn quan verweren,
 D' ong'lukk'ge gaf zyn bórfst blóót voôr d' Arkaadfche fchoôt.
 424 Maar Laufus d' óórlógsftut, niet leêd, dat doôr zóó gróór'

Mans dóódt zyn troep verschrikte: eerst Abas heêft doórrêgen,
Als hem ontmoete, die hield 't leger staande en tegen.

D' Hetrusçen sneu'len, men veld neêr 't Arkaadsch geslacht:

Gy Teukren óók, met 't lyf ontgaan der Griekken macht.

428

‡ *Agmina concurrunt ducibusque, & viribus aquis.* † In kracht, en hópmans g'lyk, op een de benden schieten.

De laatste dichten 't heir: den drang niet toe en liete

Te reppen hand, óf schicht. Hier Pallas perst op aan,

Daar Lausus tegen. T' zaam gelyk in jaren staan:

432

Oók schóón van lichaam zyn, dóch hen fórtuun 't weêr landen

In 't vaderland verboód. Elkander zelfs t' aanranden,

De gróóte hemelvoôgd heêft boven dien belet:

Voór gróóter vijand is hun dóódt, flus vast gezet.

436

Om Lausus t' helpen, t' wyl de zufter zórgryk maande

Turn' aan, die, mid doór 't heir, 't padt snel met d' wagen baande.

Als zach zyn makkers; riep, 't is tyd, men staakt het slaan;

Alleen b'hóórd Pallas my, 'k zal tegen Pallas gaan

440

Alleen: ik wenschte, dat zyn vader t' aan mocht kykken.

Dit sprak hy: op dien last, van 't veldt de maats strax wykken.

Doór d'Rut'lens weggangk 't tróts gebód óók, d'jong'lingk stom

Verwonderd staat voór Turn'; zyn óógen slaat rondom

444

't Gróf lyf, van verr', hem heêl doórziet met strak gezichte:

Hy niet voór 's koningks wóórd, met deze rede en zwichte:

Of nu, doór vetten beuit óf brave dóódt, vermaard

'k Zal wórd: 't ló't van beide is vader even waard.

448

Laat 't dreigen staan: hy treêd, dus sprekend', vlak te velde.

Toen d'Arkaders 'tkóud bloed naar 'thart schoót en z' onsteldē.

Van d' wagen Turnus springt: by hem te komen póógd

Te voet. Gelyk een leeuw vliegt toe, die van gróót' hóógt

452

Van verre ziet in 't veldt een stier, graag tót het vechten:

Niet anders Turnus in zyn komst, zich aan óók rechte.

Toen Pallas dócht, dat hem met 't speêr bereiken kón,

Sprak dus d' hóóg' hemel aan, en toe te treên begon:

456

Of nóch 't geluk help, die durfd gaan een sterkker tegen:

'k U bidde, Alcides, gun myn gróóten aanvangk zege,

Om

- Om 's vaars onthaal en difch, daar gy, als vreemd, quam aan:
- 460 Half dóódt hy zie, dat 'k weg met bloed'ge wapens gaan,
Laat Turnus sterff'lyk óóg erkennen my te winnen.
Alcides, d' jong'lingk hóórde, en fmoórde, in 't diepste binnen
Zyn hart, een zware zucht, óók heêft vergeêfs gefchreid.
- 464 Den vader, aan zyn zoón heêft vriend'lyk toen gezeid:
‡Elks dag ftaat vast gefield: †kórt yg'lyks levens tyden
En onherhaalbaar: *maar t' uitbreiden vroom, doór 't ftryden.
Zyn faam, is 't werk des deugds. By Trojes hóóge wal
- 468 Zóó menig Góds kind viel: myn af komt meê ten val
Ja zelf Sarpedon quam: a zyn nóódlót weg zal halen
Oók Turnus: die al raakt zyns tyds befchore palen.
Zóó fpreêkt hy, en 't gezicht van 't Rur'lifch land afwend.
- 472 Maar Pallas eene fpeêr, met gróóte kracht uitzend:
Uit d' hólle fcheede óók hy zyn blinkkend lemmer trekke.
't Speêr vliêgend', 't uiterff' treft van 't geên de fchouders dekke,
En doór des beukk'laars rand heêft eenen weg gemaakt,
- 476 Oók Turnus gróóte lyf maar eind'lyk aangeraaft.
Toen Turn', een gróóte fchicht, met yzer 't spits befteken,
Langk mikkende fchiet toe op Pallas, en dus fpreke:
‡Of onze fchicht niet meer doórdringende is, beziet.
- 480 Zóó fprak hy: en het spits, met krachtige aanflag, fchiet
Mid doór het fchild, zóó dik met óffe leêr gerege,
Oók yz're platen, en veêl kop're op een belegen,
En in zyn vrome bórfst, doór 't dikft des pantfiers, drukt.
- 484 Vergeêfs, den warmen fchicht hy uit de wonde rukt;
Doór eenen zelve gangk, de ziel en 't bloêdt uitberften.
Hy plofte op d' wonden neêr, dat d' wapens op een knerfchten,
En ftervend', s vijands land greêp aan met bloed'ge mond.
- 488 Toen Turn', ftaande op zyn bórfst te fpreken dus beftond:
Dit, Arkaders, onthóud, Evander deêz' myn rede
Diend aan, 'k zend Pallas weêr, belóónd van 't geên hy dede.
Wat eere aan 't graft, wat tróóft is aan begraaff'nis vast.
- 492 'kHem fchenk geen klein't hem ftaat, dat t'hoóf, nam tót zyn gaff

‡Stat fuz
cuique
dies: Tbre-
vo è ir-
reparabile
tempus
Omnibus
est vita:
* sed fa-
mam ex-
tendere
factis:
Hoc vir-
tutis opus.
a Etiam
fua Tur-
num
Fata vo-
cant, me-
ta que da-
ti perve-
nit ad
avi.
‡ Aspice
num ma-
ge fit no-
strum pe-
ne irabile
selum.

Æneas. Sprekend' dus , met 't flinkkevoet hem trapte
 Ontzield ; krygsóordriem óók zwaar van beslag afkapte,
 In d' welk stónd 't schelmstuk , hoe veêl jong'lings slim verplet
 Zyn op een bruilóftsnacht , in 't bloedig brul'fts salet,
 't Geên goede Euryt' jon daar , braaf in zwaargóud uitbeêlde.
 Doór dezès beuít's genót , sprong Turnus op van weêlde.

496

† Geen mensch zyn nóódlót weêt, nóch wat hem t' wachten staat,
 * En hóud , uit hovaardy , in voórspoed zeldzaam maat.

500

Nóch Turnus tyd zal zien , dat om zyn schat zal zoeken
 Nóit Pallas aangetaft , óók zal dien dag vervloekken

En beuit. Maar op een schild , met veêl gezucht en traan,
 De mêgenóóten zyn met Pallas weg gegaan.

504

O druk ! en tót gróóte eer , g' uw' vader t' huis zal komen :
 Deêz' dag , u eerst in kryg zond , deêz' , heêft weg genomen :

Dóch gy , een g' weld'gen hóóp der Rut'len hebt gedóód.

Geen lós gerucht van zulk gróót quaad , maar g' wíffer boódd'

508

Nu tót Æneas vliegt zyn vólk dóódsnóód te lyden :

Om vlucht'ge Teukren óók te helpen , dat 't was tyde.

Hy gram met 't zwaard , veld neêr , wat eerst ontmoete , en baand ,

Met 't staal doór 't heir , bree weg : om , Turnus , u verwaard

512

Van versche móórd te slaan : Evander , Pallas zweven

En alles voór zyn óóg : hoe d' recht'hand wierd gegeven,

Oók eerst zat vreêmd ten disch. Vier jong'lings levend vat

T' Sulmoôn' geteêld , óók nóch zóó veêl , die Ufens had

516

Gevoed , om lykóff' rand voór Pallas schim te hóuwen,

En met gevang'nens bloedt , het lykvier te bedóuwen.

Daar na , toen hy van verr , 't bitfch' spiets tót Magus drong,

Die 't gaauw ontweêk , dat 't spiets al drillende oversprong :

520

Zyn knien omhelzend' , sprak oótmoeidig , op deêz' wyze :

'k Bidde u , om 's vaders geest , en d' hóóp , dat hóóg zal ryzen

Nóch Julius , spaar myn ziel , om zoóns en 's vaders min.

'k Hebbe een hóóg huis : daar veêl gedreve zilver in

524

Begraven leid : 'k hebbe óók van góud een zwaar gewichte,

Gewrócht en ongewrócht. De Teukren tóch niet stichten

† Ne scia
 mens ho-
 minum
 fazi. sor-
 etique fu-
 tura
 * Et ser-
 vare mo-
 dum rebus
 sublata
 secundis.

- Hun zege op my alleen: nóch g'acht een ziel zóó waard.
- §28 Dus zeide. Eneas toen, tót antwóórd, dit aanvaard:
't Gróót' fchat van zilver en van góudt, daar gy van melde,
Spaar voór uw' kind ren: deêz' krygskóópmanfchap afftelde
Eerft Turnus, zóó als hy de dóódtfteek Pallas gaf.
- §32 Hier's vaars Anchifes geest, hier Julius smart voeld af.
Met 't flinkkehand grypt aan den helm, t' wyl hy dus spreke:
Buigt bidders hals, en t' zwaard daar, tót t' geveft, in fteke.
Niet verr' was Æmons zoón, Diaans en Phocbus paap,
- §36 Die met 't gewyde lint, den myter bonde om 't fleep
Des hóófds: braaf blinkkende in 't geweér, heel wit in kleeden.
Toegaande, op 't veldt hem veld, op den gevalle óók trede,
Hem ófferd, dekt de plaats met een gróót fchim. 't Geweér
- §40 Sereft' op fchouders brengt, u koningk Mars, ter eer
Des ftryds. 't Slaan, Cek' lus uit Vulkaan ontftaan, herhale,
Óók Umbro, die komt van 't gebergt der Marsen dalen,
Hen Dardans zoón vliegt in (hakte Anxurs flinkkehand
- §44 Af met de klinge, en neer fmeét d' heelen beukk laars rand.)
Deêz' had wat gróóts gezeid, zyn wóórd óók kracht toe fchreve,
Hy heêft miffchien zyn hart ten hemel toe verheven:
Veel jaren zich beloofd, hóoge ónderdom óók had.
- §48 Braverend' Tarquitus, met 't blinkkend wapen trad
(Uit bofchgód Faunus en nymph Dryope gefproten)
Den hitt' gen te gemoet, die hem doór 't pantfer ftóóte,
En doór 't zwaarwichtig fchild, met d' opgeheve fpeér.
- §52 Toen 't hóófd van hem, die bad vergeefts, ter aard floeg neer,
En nóch veel zeggen woude: óók haaftig vóórt hy fchoepe
Den romp, en over hem, met gram gemoed, dus roepe:
Nu daar ontzag lyk leg: nóit lieve moer in d' aard'
- §56 U dekken zal, óf 't lyf, met 's vaars graft zyn bezwaard:
Wree vog' len zyt ten prói, óf dryft in ftroóm verflonden,
Of viffchen zullen graag nóch lekken uwe wonden.
Hy Antheus, Lykas, en fluks Turnus eerfte bend,
- §60 De fterkke Numas, blond Kamertes óók naar rend,

Van Volfçens vroóm geteêld : d' rykft der Auloónfche lieden
 In land, die t zwygend quam Amykle óók te gebieden.
 Ægëon glyk, men zaid hy honderd armen droeg
 En honderd handen, óók uit vyftig monden floeg §64
 En zóó veêl kelen, t vier : toen Jupyns blixems tegens,
 Met g. lykke fchilden klonk, en uittrok zóó veêl degens :
 Zeêghaft ge Eneas óók zóó bruld op 't vlakke veldt,
 Na dat, t punt eens was laauw : op Nyphëus bórst zich fteld §68
 En zyn vier paarden aan, terwyl z' hem tegen jagen :
 Maar zóó zy hem van verre afgryff'lyk brullend' zagen
 Aanftappen, keeren z' om van vreeze, en hólten t' rug,
 Uit d' wagen d' waag naar ftaan, naar 't strand óók rukken vlug. §72
 Met witte paarden twee zich, Lukagus t' wyl wende,
 De broeder Liger óók naar 't mid : maar broeder mende
 De paarden, Lukagus 't blank zwaard bits draeide rond.
 Æneas, hen zóó dul te razen niet verftond, §76
 Viel daar op in, met 't fpeêr zich yff'lyk openbaarde.
 Tót wien toen Liger fprak :
 Gy geen Achils koets ziet, geen Diomedes paarden,
 Of Phryg'jes velden hier : men 't leven en den ftryd
 Zaleind gen op dit land. D' ontzinn'ge Liger fmyt §80
 Zóódaan ge wóórden uit : hier op zoekt niet te fpreken
 De Troíſchen Held : maar snel den vijand 't fpeêr toefteke.
 T' wyl voórwaarts Lukagus is hellend', d' róffen ftaat,
 En prikt, óók voóruit met de flinkke voet fchrap ftaat, §84
 En zich ten ftryd bereid, fnoord 't fpeêr doór d' onderft' randen
 Van tblinkkēd' fchild; toen quetft t' zyn flinkke fchaam le pandē.
 Ten wagen uitgefchókt, róld over 't land voór dóódt.
 Gódyrucht'ge Eneas hem, met wóórden fchârp toefchoót : §88
 O Lukagus, geen traag' paards vlucht verried uw' wagen,
 Nóch 's vijands yd le fchim deêd hólkend' t' rugge u jagen :
 Van 't rad zelf fpringend' wykt gy d' wagen. Dus hy fprak,
 En greêp de paarden aan : d' ong' lukt'ge broeder ftak §92
 Hem d' weêrlóóz' handen toe, uit d' wagen óók gedreven :
 Om u, uwe óúders, die zóó bróchten een tót 't leven,

- Trojaansch' Vórst, spaar myn ziel, tóónd biddend' my genaad.
 596 Æneas sprak tót die nóch bad : flus , zóó gepraat
 Gy niet en hebt. Sterf nu, nóit broeder broer ontviele :
 †Toen opend met de punt zyn bórst, 't spelonk der ziele.
 Dardaansche Vórst aldus, met lykken dekte 't veldt,
 600 En bruisde, als zwaar onweêr, óf 't stróómend' beêks geweld.
 Ten leffen 't leger óók verlatende, uit toen vallen
 De jeugd en 't kind Askaan, vergeêfs bezet in d' wallen.
 Terwyl Jupyn, Juno eerft t' aanpreken dus begint :
 604 O zuster, zelf myn vróuw, op 't hóógst van my bemind :
 Nu Venus, g'lyk gy dócht, stut der Trojanen krachten :
 †(Nóch d' meeninge u bedriegt) 't vólk flux in kryg niet trachte
 Te reppen d' hand, hen 't hart ontbreêkt, 't gevaâr óók vlied.
 608 Wien, Juno antwóórd beleêfd : wat moeid g' my vol verdriet,
 Schóónfte Echtgenóót, en die ontziet uw' straffe wóorden ?
 Had gy my nu zóó lief, gelyk het wel behóorde,
 Als eertyds : weig ren niet, ó die almachtig zyt,
 612 Gy my dit zóud' : dat ik Turn' bergen uit den stryt,
 En hem mocht b'hóuden weêr zyn vader Daunus geven.
 Nu dwynd, om Teukrens wil laat óók godvruchtig 't leven.
 Hy voerd nóchtans zyn Van uit onze rechte stronk :
 616 Wiens overóudgróótvaâr Pilumnus, die beschonk
 Uw' kerkken dikwils mild met óffer tót belóóning.
 In 't kórt, aan haar dus sprak, des hemelsche Olymps koningk :
 Bid g' om dóóds uitstel voór deêz' veegen jongen man
 620 En langer tyd ? meind g' óók, dat ik 't zóó stellen kan ?
 Berg Turnus dan doór vlucht, hem d' aanstaand' dóódt ontrekke.
 Dus veêl 'k inwill' gen mach : maar zóó g' iet hóógers dekke
 In dit verzoek, en heel dien kryg t' afwenden spoed,
 624 Of te verand' ren ; dan tgy yd' le hóóp maar voed.
 Hier Juno op weenend zeide : óf 't geên, 't welk niet belyden
 Gy mond' ling kunt, g' óógluikte, en dat 'k mocht Turn' bevrydē²
 D' onnóóz' le iet zwaars voór d' hand nu staat : óf 'k niet en ken
 628 Zaaks waarheid; 'k wensche eer óók, doór yd' le vreez', dat 'k ben

† *Terra
 latebras
 animas
 etas mis-
 crone re-
 cedit.*

† *Nescite
 sententia
 fallit.*

† *Spes
 pacis
 manes.*

Bedroge: en d' aanvangk gy ten best keerd naar vermoge.
 Uit d' hoógen hemel rích, dus sprekend, z' is gevlogen
 Met wolk ómringd, en dreef, met onweër, door de locht:
 t Laurentsche leger en t Trojaansche heir zy zócht.

632

Godin, uit d' hólle wolk een schim, toen dún en zonder
 Kracht, naar Æneas leeft (voor t óóg, t gedrócht gants wonder)
 Schiep met Dardaansch geweër, en kam en schild belaan,
 t Geèn t godd'lyk hóofd geleek: *deed t yd le wóorden slaan,
 † Geluid óók zonder zin, en na zyn tred dat treden.

636

* Dat
 mania
 verba,

† Dat sine
 mente so-
 num.

t Vloóg, g'lyk men zeid, dat doet de geest van d' overlede,
 Of g'lyk een dróóm bedriegt de slap' rige gedacht.

Deéz' schim, voór t eerst gelit, springt op van vreugde en lacht, 640

Tergd Turn óók met zyn schicht, en uittart met t verwyten.

Hier tegens Turnus gaat, van verre een speër óók smyte,

Dat snord: t schim tóond den rugge en keerd weërom haar gang.

Maar Turn' ontsteld, dócht dat, omg'wend een vluchts aanvang 644

Æneas maakte, uit t welk scheën yd le hóop te scheppen:

Verlaat t vast huw'lyk niet: waar heèn g' Æneas reppe?

Deéz' hand zal geven u t land, door de zee, gezócht.

Dus roepend' vólgd hy, en zyn schitt' rend zwaard vóortbrócht 648

‡ Nec fer-
 re videt
 sua gan-
 dia ven-
 t. s.

Al schermend', ‡zag niet, dat zyn vreugde in wind bestonde.

By g' val een schip, lag aan t steil hóóg strands róts gebonde,

Met ladders uitgesteld en brugge al toegerust,

t Welk hier brócht Vórst Osyn, van die Klusynsche kust. 652

Des vlucht'ge Eneas schim zich heëft bevreesd begeben

Daar in een schuilplaats: Turn', naar t zelfd, niet trager dreve,

Hy d' hind'ringe overwind, de valreep op óók trapt.

Naauw quam aan t bóord, t tóuw af Saturnus dóchter kapt, 656

En t afgerukte schip doet in de gólven jagen.

Maar hem, Æneas tót den stryd, af zynde uitdage:

‡ Obvia
 multa vi-
 rim de-
 mitit cor-
 pora mor-
 ti.

‡Hy menig krygsman hakt, die hem ontmoet, ter neër.

Toen zócht de lichte schim, geen schuilspelonkken meer, 660

Maar vloóg omhóóg en zich in duist' re wolk beslote:

Terwyl vóort midde in zee een dwar'l wind Turnus stóóte,

Van

- Van zaak onb' wuft ziet om, ondankbaar voór goe staat,
 664 Naar d' hemel, met geroep, beide óók zyn handen slaat :
 *Almacht'ge vader, kost zulk lafterstuk gy achten
 My waardig? † woud gy, dat 'k most zulkke straffe afwachten?
 Waar voerd men my? van waar 'k verliep? wat vlucht, my zal
 668 Doen keeren? zal 'k wel zien weêr 't heir, óf d' Laurentsch' wal?
 Wat's nu 'tvólks macht, 'tgeên my, myn standaards nóit ontweke?
 Die 'k al (ó schennis!) in schand'lykke dóódt liet steken?
 'k Zien hen nu zwermen, óók in 't sneuv'len 'k hóór 't gefteên.
 672 Wat zal ik doen? óf wat voór aard' gaapt zóó van een,
 Dat my inzwelgd? ontfarmd u liever myns, ó winden:
 Ik Turnus wil'g u bid, wild tegens klip verflinden
 Of róts het schip, óf jaagt 't op zandplaat, óf wree bank:
 676 Waar my geen Rut'ler vólge, óf qua verdiende klank.
 Dus sprekend', †met 't gemoed nu gints, nu herwaarts dreve:
 Of zich, om zulk een schand, dul zóude ontnemen 't leve
 Met 't punt, óf 't raauwe zwaard doen heên doór d' ribben gaan:
 680 Of werpen zich in 't mid des vloods, óf zwemmen aan
 't Kromm' strand, en tegen 't staal der Teukren weêr te zetten.
 Driemaal van beids bezócht: gróót' Juno hem belette
 Drie werf, medóógend' zy, den jong'lingk t' rugg' gaan doet.
 684 De diept' doór snydend' dryft hy voórt voór wind voór vloed,
 En werd gevoerd aan d' óud' zyns vaders Daunus stede.
 Maar doór Jupyns vermaan, Mezent' daar tuffchen trede
 Verhit ten stryd, en aan braveêr'nde Teukren rand.
 688 Tyrreênsch' heir spitfen toen toerennen g'lykkerhand,
 Met g'meene wrók en g'weêr dicht aan, z' op een man trekken.
 †Hy, g'lyk in d' woefte zee, een róts, 't hóófd hóóg uitrekke,
 Winds razerny wacht af, zich tegens gólven steld,
 692 *Óók lydende al 't gedreig des lichts en zees geweld,
 Blyft vast staan: Hebrus, telg van Dolikaön, dóóde
 Ter aarde: óók Latagus en Palmus, die vast vloden.
 Maar Latagus met steen en een gróót rótsstuk, slaat
 696 Voór 't troónje en mond: en, met afg'hakte haaffen, laat

*Omni-
 potens ge-
 nitor, tan-
 ton me
 crimine
 dignum
 Duxisti?
 † Et tales
 voluisti
 expendere
 pœnas?

† Animo
 nunc huc,
 nunc flu-
 eluat il-
 luc.

† Ille, ve-
 lut rupes,
 vastum
 qua prodit
 in equor,
 Obvia
 ventorum
 furis, ex-
 postaque
 ponto,
 * Vim
 cunctam,
 atque mi-
 nas per-
 fert calis-
 que, ma-
 risque,
 Ipsa im-
 mota ma-
 nens.

Traag' Palmus tuim'len heên : óók doet hy Lausus geven
 Op fchouders 't harnas , en de kamme op d' helm vastklevén.
 Phryg'sche Evas óók versloeg en Mimas , Paris g'lyk
 En meêmaat , wien Theano , in 't licht , aan vaâr Amyk' 700
 Brócht vóórt , op dien nacht , als bevrucht van fakkel baarde
 Ciffêsch' koôn gin Paris : in 's vaârs stadt , dóódt in d' aarde
 Hy leid : d' Laurentsche kust dekt Mimas onbekend.
 En g'lyk een zwyn gejaagt , doór 't hondsgebit , van 't end 704
 Des bergs ('t welk Ves'lus ryk van pynbóóms daar behoede
 Oók 't Laurentsch' broekmoerasch veêl jaren , en opvoede
 Met ruigte en riet) na dat , 't geraakt is in het net :
 Blyft staan , straf knórd , van vreez' zyn bórstels op óók zet : 708
 Zulx dat geen nad'ren durfd , nóch 't hart heêft in te varen,
 Maar veilig schieten vast van verre , en yff'lyk baren.
 Zóó elk schynt , die met recht is op Mezent verstoórd,
 Nóch geen zóó koen , die met 't blóót' staa tot hem treêd vóórt : 712
 Men hem , met schichten tergd van verre , en vreeff'lyk tieren.
 Maar onverfaagd verwacht hy al , die om hem zwieren,
 En schut op d' rugge af 't speêr , al knerssende op zyn tand.
 Daar , Akron vluchtig was , uit 't óud Korytus land 716
 Gekome een Griek , die liet zyn huw'lyk onvoltroekken.
 Zoo dra van verr' hy zag , hem 't mid der troepen zoekken,
 Met purp're pluime en 't róód lievrei zyns bruids verloófd :
 G'lyk snuff'lend' d' nucht're leeuw , doór ruime stallen róófd, 720
 (Want dulle honger , 't raad) als by geval beóóge
 Een vlucht'ge geit , óf hart met hoórnen wyt en hóóge,
 Dan blyd vervaarlyk gaapt , recht op zyn hair , en vast
 Op 't ing'wand leggen blyft : met 't vuile bloed óók wast 724
 Daar af zyn grimm'ge muil.
 Mezent , zóó rustig in den drang des vijands viele :
 D' ong'lukkige Akron blyft , slaat stervende óók met d' hielen
 Op 't zwarte land , en verfd 't gebroke schicht met bloed.
 Zelf óók niet waard acht , dat den vliende Orodes doet 728
 Daar sneu'len , óf met 't spiets van acht'ren hem te wonden :
 Hem tegengaande ontmoet , man tegens man toen stonde,
 Orodes

- Orodes lóózer was , maar niet zóó kloek in 't g'weêr.
- 732 Als met de voet Mezent hem trad , en kreêg zyn speêr,
Sprak , trótzte Orodes leid ontzag'lyk by krygstroepen.
De makkers vólgend' , blyd te zamen Pæan roepen.
Zeid stervend' , gy zult niet (my ongewroken) zyn
- 736 Langk winner , nóch verheugd in deze zelfde schyn :
Oók 't nóódlót u al ziet , en zult hier haast meê leggen.
Tót wien Mezent vergramd , grynslachend' quam te zeggen :
Nu sterf ; Goóns vader en 's menschs koning , die bedryf
- 740 Met my zyn wille : en 't schicht , dit sprekend' , trok uit 't lyf.
Hem d' yz're slaap en ruft , zeer hardt doen d' óógen dekken,
En in een eeuw'ge nacht zyne óógen óók vertrekken.
Cedik' , Alkathous , en Rapo dóódt Partheên
- 744 (Sakrator óók Hydasp') en Orfes sterk ong'meen :
Messaap' slaat Kloón'jus , en d' Lykaönsche Erikaten :
Doór 't onbetóómd paards val lag die ter aard' verlaten ;
Deêz' voetknecht slaand' te voet ; en d' Lycifche Agis treêd
- 748 Toe tót Valeêr , die hem , in 's vaars deugd gaauw , neêr smeêt..
Oók Saal'jus velde Atroón' , maar voór Neakles zwichten.
Most Salius , op boóg braaf afgerecht en schichten:
Nu 't zwaar gevecht , den róuw en dóóden vergeleêk
- 752 Weêrzyds : gelyk elk aan viel , óók gelyk weêr weêk
Zóó die 't verloór , als won : geen woud' van beid' , vlucht maakkē.
De Goón in Jupyns hóf , zyn droef om d' yd'le wraakke
Aan beider kant , en dat den mensch zulk werk aangaat.
- 756 Hier Venus , Juno daar Saturnus dóchter , staat.
Tifiph'ne bleek , in 't mid der duizenden , wreed wandeld.
Maar een geweld'ge speêr Mezent'jus drillend' handeld,
En komt ontroerd te veld. Gelyk wanneer te voet
- 760 De gróóte Orion treêd , doór Nereus diepste vloed
Doórsnydend' 't padt , nóch steêkt met 't schouder uit de baren :
Of g'lyk op 't hóóg gebergte , een eschbóóm óud van jaren,
Langs d' aard' stapt vóórt , en 't hóófd nóch in de wolkken wend.
- 764 Zóó vreesf'lyk in 't geweêr quam dringen aan Mezent.

Æneas, hem ziende in een langen troep, bereide
 Zich op hem in te treên: den ander kloek verbeide
 Zyn vijand onverschrikt, hield stand op 's lyfs gewicht:
 Hoe verr' kost reikken 't speër óók afmat by 't gezicht; 768
 Sprak, d'hand strek my eēGód, de stang, die 'k werp, moet drukkē
 Naar wensch: den róóf, dien 'k zal van d' róóvers lyf afrukken,
 'k Belove, ó Lausus, u, 'k zal trekken zelf, tót eer,
 Æneas harnas aan: en smeët een snor'nde speër 772
 Van verre: maar heur vaart steunte af op 't schild; en wonde
 Brave Anthór tusschen zyde en darmen: Anthór stonde
 Als Herk'les metgezel, na dat van Argós trad,
 Bleêf by Evander, en bewoónde Itaal jes stadt. 776
 Doór 't schicht, op vreemd gemunt, d'ong'luk ge wierd be vochtē
 Zag d' hemel, stervende aan, en om 't lieve Argós dóchte.
 Gódvrucht' ge Eneas smeët toē 't speër: doór thóll' schild 't sprong
 Drie dik van koper, óók doór 't linnevoeder 't drong, 780
 Met stiersleër 't werk, drie dik bezet, in d' eech'nis stede
 't Diep greêp: thad geen meer kracht. Æneas 't zwaard uit scheede
 Trok haastig van zyn zyd', gezien Thyreners bloed,
 Was blyde, en lillend' hem voer toe, heet in 't gemoed. 784
 Als Lausus 't zag, doór d' liefd', die tót zyn vader droege,
 't Getraan vloóg langs zyn kaakke, en zwaar gezucht uitfloege.
 D'oirzaak uws harde dóóds, 'k zal, nóch uw' vrome daad,
 † (Zóó 't vólgende eeuw, 't gelóóf aan zulk gróót werk toestaat) 788
 † Denkwaard' ge jong'lingk, hier gewiss' lyk niet verzwigen.
 Dus, vast zynd', vrucht' lóós zócht naar zich zyn voet te krygen,
 En weêk, hy's vijands schicht, met 't schild, gelleêpt óók heêft:
 De jong'lingk toefchiet, en zich tusschen d' wapens geêft. 792
 Was onder 't zwaard al, by Æneas opgeheve
 Om toe te slaan, 't welk hy belettend' van hem dreve.
 Waar op, elk metgezel een gróót geroep aanving,
 Naar dien de vader, met zoóns schild beschut, 't ontging: 796
 En schichten worp, óók heêft van verr' vijand beschoten:
 Æneas raafd, en hóud zich met zyn schild besloten.

† Si qua
 fidem tan-
 to est ope-
 rilatura
 vetustas.
 † Non
 equidem,
 nec te,
 juvenis
 memoran-
 de, silebo.

- Gelyk wanneer den rege en hagel uit de lucht
 800 Stórt neêr, elk akkerman, óók huifman weg dan vlucht;
 En veilig op een flót, den reiziger gaat schuilen;
 Of aan de kant des vliets, óf in een hóóg' rótskuile
 T'wyl 't regend op het land: om weêr, by 't zons gestraal,
 804 Zyn dag werk elk te doen: Æneas, zóó met 't staal
 Rondom bezet, t'wyl schut de krygsbui af, hóud allen
 Óók staande; op Laufus graauwd, en Laufus dreigd t' aanvallen.
 Wat lóópt gy in uw' dóódt? en boven macht begint?
 808 Uw' goedheid, reukk' lóós u bedriegt. Maar hy ontzind
 Niet min braveêrd, en nu met gramschap meer ontsteken
 Werd den Dardaanschen Vórst; de schikgodinnen breken
 Af Laufus draad. Want 't zwaard, Æneas met geweld
 812 Den jong'lingk midde in 't lyf, tót het geeft toe veld.
 Doór 't licht geweêr en doór 't rondas drong dreigers degen,
 Doór 's lyfs rók, die de moer met góuddraad had doórregen:
 Zyn boezem was vol bloed. De geest, toen 't lyf verliet,
 816 En naar de schimmen, in de lucht voer met verdriet.
 Maar zóó Anchifes zoón, des stervends troónje en monde
 Zag aan, en wonder bleek het wezen óók bevonde,
 Medóógend' zwaar'lyk zuchte, en simeêt van een zyn hand,
 820 Hem quam in 't zin, hoe 't hart des zoóns tót vader brand.
 Wat zal u, deêr'lyk kind, gódvrucht'ge Eneas geven
 Voór al deze eer? en 't welk eifcht zulk deugdaardig leven?
 't Geweêr, waar in g' had lust, voór u behóuw: 'k u zend
 824 Naar óuders ziel en affche (indien gy die nóch kend.)
 Niet min, ong'lukkig, tróóft u met dit deêrlyk blyven;
 Doór gróóte Eneas hand gy sterft. Vóórts hy bekyve
 Zyn trage makkers: zelf óók hem van d' aarde opbeurd,
 828 't Gekemde gierlyk hair was van het bloed besmeurd.
 De vader midd'lerwyl, wies, by des Tybers stróóme,
 Met water af de wonde, en tegens steile bóómen
 Met 't lichaam heêft geleund: den kop'ren helm hier was
 832 By hangende aan een tak, 't zwaar' schild lag óók in 't gras.

Rondom braav' jong'lings staan : krank hygend', zelf zyn nekke
 Queekt op, en langs zyn bórst, den baard gekemd uitstrekke.
 Hy veêl naar Lausus vraagd, veêl uitzend, dat hy keerd
 Te rugge, en die, hem doen verstaan droef's vaars begeêrt'. 836
 De makkers, op 't geweêr den dóóden Lausus dragen
 Al schreijende, eerlyk, doôr een zware wond, verllagen.
 't Hart, voelend' 't quaad te voôr, van verr' kon zyn gezucht ;
 Begruijde met vuil stóf 't grys hair, en naar de lucht 840
 Zyn beide handen stak, óók bleêf aan 't lichaam hangen.
 Most ik, naar 't leven, zóó verstrikt, ó zoôn, verlangen ?
 Dat 'k lyd dien 'k heb geteêld, in 's vijands stryd zich zet
 Voôr my ? wórd vader nu, doôr deze uw' wond, gered, 844
 Dat, doôr uw' dóódt, ik leve ? óch ! ballingschap my snarte
 Ellendig droeg op 't laatst, nu d' wond' zit diep in 't harte.
 Ik zelf besmette uw' naam met laster, zoôn, ter schand,
 Doôr nyd gedreven uit myns vaders stoel en land. 848
 Ik doôr den haat myns vólks, most straffe aan 's vaarsland lyden :
 Zelf schuldig, 'k had behóórd my deêrlyk dóódt te stryden.
 'k Nu leve ; en 'k nóch uit d' aard' geen menschen en verlaat,
 Maar 'k laten zal. Zich heft, dus sprekende, en hy staat 852
 Op d' heup gequetst, hoewel's wonds diept' hem doet vertragen,
 Kloekhartig last men 't paard hem brengt ; hier zyn behagen
 En roem in was : waar meê quam weêr uit al 't gevecht
 Zeêghaftig : sprekende aan 't bedrukte dier, dit zegt : 856
 'k Heb, Rhæbus, lang' † zoo by den mensch iet duurzaams blykke)
 Geleêfd : gy winner nu, met bloed' gen beuit zult strycken
 Oók met Æneas hóófd, en wreken al 't verdriet
 Met my van Lausus : óf gy zult, zóó 't kracht verbied, 860
 G'lyk sterven. Nóch 'k gelóóf, sterk dier, dat gy óit trachte
 Naar vreênd bevel, óf wild Trojaans, uw' heeren achten.
 Dus sprekend' : naar gewoónte, op d' rugg' des rós toen quam
 Gezeten, d' handen beid' vol scherpe schichten nam, 864
 Met 't paardsstaart ruig op 't hóófd en kop'ren helm hy blonkke.
 Snel midde in vijand sprong. * De schaamt deêd diep ontvonkkê
 Zyn

† Res si
 qua diu
 mortali-
 bus illa
 est.

* Æstuat
 ingens

- Zyn hart, 't geên was met rouw en zin'looſheid doôrknócht,
 868 * Bewuſte deugd hem prikte, en liefd tót dulheid brócht :
 Hy driemaal toen luidskeêls, Æneas riep tót 't ſtryden.
 Æneas ſtrax hem kende, en bad aldus heel blyde :
 Goons vader gunne ons zulx, óók gróóte Apóll' ; dat wy
 Nu wórden hands gemeen.
- 872 En met een felle ſpeêr, dus ſprekend', treêd hem by.
 Maar d' ander riep : wat dreigd gy my, wreedaard ge ziele,
 Van zoôn beróófd ? hier doôr g' alleen my koſt vernielen.
 Wy ſchrikken voór geen dóódt, nóch eenig Gód ontzien.
- 876 Laat 't dreigen ſtaan. 'k Zoek nu te ſterven en 'k koóm bien
 Deêz' gifte eerſt u. Zóó ſprak, en ſchoót naar 's vijands lyve.
 D' een ſchicht op d' ander ſmeêt, die rondom quamen dryven
 Met een geweld gen zwaai : maar 't guld' ſchild ſchut ze al af.
- 880 Driewerf om hem ter ſlink hy reêd met ſnellen draf,
 En ſchichten worp met d' hand: den Tróifchen Heldt, in't ronde,
 Hem 't kop re beukk' laar boód, waar in veêl ſchichten ſtonden.
 Daar na, toen 't hem verdroót, dat zóó veêl tyd verſleêt
- 884 En pylon trok, doôr dwang heel ongelyk óók ſtreêd,
 Bedenkend' veêl in 't hart, ten leſt borſt uit : van vore
 Op 't hóófd vā ſtryders paard een ſchicht ſchoót tuſſchē d' óóren.
 't Vier voetig dier ſprong op, in d' lucht zyn voeten ſmeêt,
- 888 Neêrploffend' hem op 't lyf, d' aſg' worpen ruiters deêd
 Verwerren, drukte óók met den bloóten rug hem onder.
 Trojaan en elk Latyn ſchreeuwd, hemelhóógh, met donder.
 Strax vliegt Æneas toe, trekt uit de ſcheede óók 't zwaard :
- 892 En zaid, waar is nu tróts Mezent, en ſtraffen aard
 Van zyn gemoedt ? op 't welk, Tyrhener, als genaakte
 Aan lucht, naar d' hemel ziend', weêr by zich zelf geraakte,
 Wat, gy wreed' vijand ſcheld, en dreigd my met de dóódt ?
- 896 't Vroóm ſterven is geen ſchand : 'k my zóó ten ſtryd niet boód,
 Nóch zóó myn Laufus is, met u, voór my verdragen.
 Alleen 'k maar bid (zóó iet, men vijands gund verſlagen)
 Schenkt 't lichaam d' aard', 'k weêt, dat myn bitt're vijands ſtaan
- 900 Rondom : ik bidde u, doet hun dolheid van my gaan,

*Imo in
 corde pro-
 dor, mi-
 itaque in-
 fania lu-
 illu
 * Et furi-
 is acita-
 tus amor,
 Et con-
 ſcia vir-
 tus.*

Gun my óók 't graf, die ben zoóns lykgenóót. Dit sprekend,
Ontfing hy 't zwaard, de strót vrymoedig zelve uitstekend:
En stórt, langs 't harnas, uit zyn ziel met een plas bloeds.

Einde des tienden boeks.

P. VIRGILIUS MAROOS

Elfde boek van

Æ N E A S.

Kórt inhóud.

Naar Vórst Evanders hóf, wórd Pallas lyk gezonden
Met staatsy: droefheid toen, by vaár en vólk ontstónde.
Latyn zoekt nabuurs hulp, zulks Dioméêd' afflaat.
Met Turnus, Drances bits krakkeeld uit óuden haat.
Æneas deeld zyn macht, en komt de stad xóó nad'ren:
Hier op doet Turnus 't heir in twee óók straks vergad'ren:
Elk kloek weêrzydig vecht. Doór Aruns lagen, raakt
Kamille in 't veldt ter neêr: de nacht al 't sryden staakt.

Erwyl van d' Oceaan, d' opgaande daag raad vliede:
Zeêghaft ge Encas heêft (schóón hard de zórg hem riede
't Begraven doór zyn maats, en wierd doór 't lyk ontroerd)
Aan Góden zyn belóft, zoo rasch 't scheên dag, volvoerd. 4
Een g'weld'gen eikke, op d' hóógt', van takken rond besneden
Geplant heêft; en deêd dien met wapens blank bekleeden,
Mezents ontróófdén beuit (voór u, tót blyk van spoedt,
Gróót krygsgóó) d' helm en kamme opstelde óók nat van 't bloedt, 8
En 's mans geknót geweêr, óók 't pantfer zeer geschonden
En twalefmaal doórschote, aan 't slinkker arm hy bonde

Het

- Het kop're schild , om d' hals 't yvoire zwaard óók hing.
- 12 Zyn maats verheugd , begon (want d' hópmans in een ring
Dicht stonden rondom hem) dus sprekend' moed te geven:
't Stuk , mannen , is nu meest volbrócht : en wild niet beven
Voór 't werk aanstaand'. Deêz' róóf is van d' hovaard'gen held,
- 16 Oók d' eerste vrucht , hier staat Mezent in ons geweld.
Laat naar d' Latynsche walle en koningk wy nu treden :
Tót vechten 't hart bereid , en hoópt , met kans gestreden.
Op dat u onvermaand (zóó ras Goóns last 't maar zaid
- 20 Men standaars rukt uit d' walle , en d' jeugd uit 't leger leid)
Geen hind'ring lette , óf vreeze óf achterdócht vertrage.
Elk onbegraven lyk en makkers laat ons dragen
Terwyl ter aard : 't welk in 't lage Ach'ron is d' een'ge eer.
- 24 Gaat (zeid hy) d' laatste gift deêz' brave ziele uitkeer
Tót lóf , doór wiens bloed , ons dit vaderland ontstonde ,
Naar droeve Evanders stadt werd Pallas eerst gezonden :
- † Opeen bedrukten dag ontrukkt , niet zonder blyk
- 28 Van deugd , † verwisseld óók in een ontydig lyk.
Dus schreijend' sprak , en naar het huis zyn gang aanvaarde.
Waar d' óuden man Acheêt' , 't dóódt lichaam vast bewaarde
Van Pallas , schildknaap des Parrasche Evander hy
- 32 Voór dezen : maar gezet tót metgezel , zóó bly
Zyn lieve voedsterling , met g'luk niet by en bleve.
De Tróifche schar om 't lyk , en dienaars al , zich geven
Met 't droef Phryg'jaansch vróuvólk in 't hangend' hair , naar dat
- 36 Gebruik : maar zóó , als in d' hóóg' póórt Æneas trad ,
't Gekerm , slaand' voór hun bórst , ten hemel toe z' opheften :
't Hóf , van 't bedrukt geluid , een wedergalm óók trefte.
Hy , ziende Pallas hóófd gestut , en 't wezen bleek
- 40 Als sneeuw , ter slinkkerborst de dóód'lykke open steek
Oók van 't Ausoónsche punt , dit schreijend' voórt toen bróchte :
Erbarm'lyk kind , † fórtuin , die eerst my blyd bezóchte ,
Wangund ze my nu dit ? dat gy , ons Ryk nóit zien
- 44 En zóude , óf winner óit , naar 's vaders hóf weér rien ?

† *Quem
non vir-
tutis egen-
tem
Absulit
aiva dies,
† Et fune-
re meris
acerbo.*

† *Cum
lata veni-
ret.
Invidit
fortuna
mibi ?*

Zulk ik, vertrëkkend', niet beloofde aan vaâr Evander
 Van u, als hy my zonde omhelzend', naar eên ander
 Gróót Ryk, waar fórfse máns hy schromend' heêft verklaard
 Te zyn, en 'k stryden zóud' met vólk gestreng van aardt. 48
 † *Et nunc illo qui stem spe multum captus mani.*
 't Misschien, dóór vrucht loóz hoóp verstrikt, hy zich bezware,
 Nu met belófte aan Goón, en ryk beschenkt d' altaren.
 Den dóóden jongelingk, met yd'le staatsy wy
 Bedroefd geleiden, nu van d' hemelsch' Goden vry. 52
 Ong'ukkig uw's zoóns lyk gy zien zult (eên droef smachten)
 Dit is' ons weêrkomst en triomf, die gy verwachtet;
 Dit myn getróuw belófte Evander, g' hem niet zult
 Gevlucht zien vóór gewond; noch wenschen, dat met schuld, 56
 Vervloekt kloek leven mocht. Och wat moet nu niet deryen
 Aufonië voór hulp! gy Julius óók, dóór 't sterven.
 Dus jam'm'rend', 't deêrlík lyk last men vervoeren zal,
 Daar byzend duizend máns, uit 't gantsche leger, al 60
 * *Qui sit premium comitentur honorem.*
 Gekozen, * die met hem voór d' uiterste eer, gaan mede
 By's vaárs geschrèi, en dan zyn zóude in deêz droef heden
 Een kleinen tróóft, maar aan den vader droef verplicht,
 By and'ren men niet traag een zachte dóódtbaar sticht 64
 Van eikke takken, rys, en teen; men vlecht óók hórden
 't Hóóg dóódtbed zy, met loóf, bescha'd wen en omgórden
 Den braven jong'lingk werd op 't akkerstróó gesteld:
 G'lyk, dóór een maagd, een blom van 't steel ter neêr geveld, 68
 't Zy van een teer' vioól, óf hiacynth, die quyne,
 Wiens verwe en luister nóch niet heel verdwenen schynen
 En wien, de moeder d' aard' niet laafd, óf meer verquikt
 Toen brócht Æneas vóórt twee kléeden, styf doórstikt 72
 Met purper en met góud: die, in dat wêrk ervaren
 Sidonsche Dido zelf, met d' handen, voór veêl jaren,
 Hem had gemaakt, en met dún góud 't gebloemat verspreed:
 Trok droef den jong'lingk aan (voór d' laaste eer) 't eene kleed, 76
 En met een sleuier 't hair, 't geên branden zóud' bewonde.
 Meer pryzen nóch, die, uit d' Laurentsche slag ontstonden,

- Hem fchonk , woude óók men droeg den beuit, lange op een ry.
 80 Daar paarden , fchichts geróófd van vijand voegde by.
 En met wiens bloed men 't vier zóu fprenkk'len, hy toezonde
 't Gefchim, ten gift des lyks, met d' hande op d' rug gebonden :
 Geboód, dat d' hópmans voerde een ftam geknót, belaân
 84 Met 's vijands wapens, en daar 's vijands titels aan.
 Men leide ong'lukk'ge Açêet, doór óouderdom gefleten,
 Die 't hóófd met nag'len krabde, en bórst met vuiſten smete :
 Wien, onder 't lichaam gants ter aard, bezweêk zyn voet.
 88 Z' óók dreven d' wagens vóort, beftórt met 't Rut liſch bloed.
 Daar 't lyfpaard Æthon ftapte óók na, blóót van çieraden,
 Al ſchreijende, en wiens muil in tranen ſcheên te baden.
 Die and'ren droegen d' helm en 't ſpeér: want d' reſte al had
 92 Zeêghaft'ge Turn'. Na deêz', de droef keurbende trad,
 Óók Tróifche, Arkaadſche, en Th'reênſche aanleiders, neërwaarts dragēd
 't Geweêr. Zóó d' ry was voór der metgezels, dus klagend
 Æneas ſtil bleêf ſtaan, en diep gezucht brócht vóort:
 96 Om te beſchreijen meer alleens in ſlag gefmoört,
 Ons 't nóódlót roept: 'k wensche u, gróót Pallas, eeuw'ge vrede,
 Blyft eeuwig óók gegroet. Vóórts ſprak niet, maar gingk treden
 Naar d' hóóge muuren, en naar 't leger zich begaf.
 100 Óók uit Latinus ſtadt, gezanten quamen af,
 Verlóf verzoekkend', met d' olyftak d' hand bewonden :
 Dat langs het veldt, verfróid de lykken, en verflonden
 Doór 't zwaard, zóud' geven weêr, óók hen vergunnen d' aard:
 104 Om dóóden overheerd, men d' óórlóg nóit aanvaard :
 Dat vrinden ſparen zóude, en hem, naar wiens kind ſtonde
 Ten echt. Hun bede bill'k, de goede Eneas vonde,
 Bewill'gde óók zulx, en heêft nóch boven dat gezeid:
 108 †Latinem, wat fórtuun, zóó ſnóóde u heêft milleid
 Dus verre in kryg, †dat g' ons, uw' vrienden, zóó verdreve?
 Bid gy voór dóóden pais, en die doór 't krygslót bleven?
 'k Zóu 't levenden voórwaar ſtaan toe. Nóch ik 't hier zócht,
 112 Had 't nóódlót my niet tót dit Ryk en plaats gebrócht:

† *Qua-*
niam vos
tanto for-
tuna inſi-
gna, La-
tini,
Implicit
bello. † qui
nos fugia-
ris amicos,

Geen

Geen kryg 'k voer tegens 't vólk. De koningk gunnen woude
 Ons geen verblyf, maar op Turn's waap'nen zich vertrouwde:
 't Was best, dat Turnus zich begaf in dóóds gevecht.
 Wil dwingen Teukren hy, óf dat men d' óórlóg slecht 116
 Met 't punt, 't hem voegde in ftryd dat zich met my zóud' geven:
 Dan leven mocht, wien, Gód óf eigen vuist, schonk 't leven.
 D' ellend'ge burgers nu leg op het vier, gaa heên.
 Zóó sprak Æneas. Elk verbaasd en stom daar scheên, 120
 Zich keerende om, z' al vast óók op malkander zagen.
 Hier d' óude Drançes op antwóorde, die óók klagen
 Woude over d' jong'link Turn' met laster, staag doór haat
 Op hem vergramd: Tróifch' held, zeer gróót in naam, in daad 124
 Nóch gróóter, †met wat lóf zal 'k u ten hemel pryzen?
 Zal 'k meer uw' g'rechtigheid, of krygs hart eer bewyzen?
 Wy zullen brengen dit, met dank, in 's vaders stadt:
 U óók met Vórst Latyn (zóó kans maar baand het padt) 128
 Verbinden: Turnus mach 't verdrag voór zich bepalen.
 Ja Góds vergund gevaart des wals w' óp zullen halen,
 Op schouders tórsfen óók, met vreugd, Trojaansche steen.
 Dit sprak hy; 't welk zy al toetsteden in 't gemeen. 132
 Twaal'f dagen stilstand men besloót, 't wyl 't dus was vrede,
 Gingk Teucer, met Latyn vermengd, doór 't bosch vry treden:
 Op al 't gebergt. De byl sloege op d' hóóge esch geluid:
 Pynbóómen hemelhóóg, ter grond men roeiden uit: 136
 Men 't riekkend cedar en d' eikbóóm, met 't staal doórsuede,
 Met wagens men óók staag, dat 't kraakte, d' effchen rede.
 Alree de snor'nde faam (bodin van 't ongeval)
 Quam tót Evander, óók Evanders huis en wal, 140
 Die flus in Lat'jum blies, dat Pallas winner bleve.
 Strax d' Arkaders, naar 't óud gebruik, ter póórt uitdreven
 Lykfakkels grypende aan: 't licht, doór der tórtzen brand,
 Zich wyt heéft uit verspreid langs d' weg en over 't land. 144
 D' ontmoetend' Phryg'sche schar komt by de droeve troepen:
 Zóó rasch zy zien in 't hóf de vróuwen treên, met roepen

†Qui: us
 celo te
 laudibus
 aquam?

- En schreeuwen , in de stad veel droefheid is ontstaan.
- 148 Maar geen zóó machtig , die Evander steuite in 't gaan
 Midde in den hóóp. Hy quam op Pallas dóódbaar leggen,
 Daar , schreijend' zuchtende óók , aan vast bleef : en dit zeggen,
 Doór droefheid end' lyk nóch borst uit ter naauwer nóót ;
- 152 Gy Pallas , deêz' belóft , met vader niet besloót,
 Maar dat g' u gaauwer zóud' , de wreede kryg vertrouwen.
 *My was niet onbewuft , wat kon zoete eerezucht bróuwen
 In 't eerst' gevecht , óók die nieuwsgier'gheid in 't geweêr.
- 156 Ellend'ge jong'lings proef , en een vroeg harde leer
 Van een nabuur'ge kryg , belóften en gebeden
 By geen der Goôn verhoórd : gelukkig overleden
 Gy zyt tróuw' bedgenóót , en van deêz' druk bevryd.
- 160 Ik vader , om te zyn nóch ov'rig , heb myn tyd
 Daar tegens overleêfd : Had d' Rut'ler my bedorven (ven :
 Gevólgd' t' Tróifch bondg'nóóts staal , k waar bill'ker zelf gestor-
 Ende ik , niet Pallas , met deêz' lykeer t' huis gebrócht.
- 164 Nóch'k wyte u , Teukren , t'niet , nóch 't gastg'nóótschap geknócht
 Met d' hand , nóch óók t' verbond : myn óudheid most betrachten
 Dat lótt. Dóch zóó myn zoón , d' ontyd'ge dóódt most wachten,
 't Zal helpen , dat hy eerst veel duizend Vólfsçen nam
- 168 Af 't leven , t' wyl doór hem , in Lat'jum Teuçer quam.
 Geen and're lykspraal 'k zal , u Pallas , waardig achten,
 Als goede Eneas , en Phryg'janen gróót van krachten , (dócht,
 Tyrreênfche hópmans , t' gantsch Tyrreênfch heir óók , goed
- 172 Hy tóónd braaf zegemerck , wien , uwe hand ombrócht.
 O Turn' , was hy , met u , gelyk in fterkte en dagen
 Geweêft , g' óók d' wapens zóude , als eē gróót' dóódstaak dragē;
 Maar wat ong'lukkig ik hóud' Teukren van 't geweêr ?
- 176 Gaat heên , gedenkt deêz' laft te brengen aan u'w heer :
 Dat 'k leêf nóch tegens luft , (nu Pallas is doórfteken)
 Æneas vroomheid t' doet , die , t' naar verdienst , zal wreken
 Aan Turn' voór vaâr en zoón : 'k wacht nóch deze een'ge deugd
- 180 Van hem en zyn fórtuin : 'k fchep in geen leven vreugd,

* Haad
 ignarus
 eram,
 quantum
 nova gla-
 ria in ar-
 mis
 Et produl-
 se decus
 primo cer-
 tamine
 posset.

Nóch 'tbill'k is: maar zelf bode aan zoón, by schimmē 'kwensche.
 Terwyl de dageraad, voerde aan d' ellend'ge menschen
 'tVerquikkend' licht, 't geën moeite en last brengt voór de hand.
 Nu vaár Æneas stelde, óók Tarchon, op 't krom' strand 184
 Lykhóute stapels: waar, elk brócht, naar 's vaders wyze,
 Zyn dóóden, 't vier gestoókt deéd smoók daar onder ryzen,
 Waar d' hóogen hemel doór in damp en nevel stond.
 Met 't blinkkend harnasch zyn gegaan zy driewerf rond 188
 Om 't brandend lykhóut; en z' om 't droevig lykvier liepen
 Drie werf te paard, luids keëls met gróót gehuil óók riepen.
 Men d' wapens sprenkkeld, en men d' aard' sprengd met getraan:
 't Trompetsgeklank óók 't mans geschrei aan d' hemel slaan. 192
 Toen and'ren, d' róóf ontruk (d' Latynen dóódt geslagen)
 Veël brave lemmers, en op 't vier de helmen dragen,
 De breidels, vier'ge raân: óók hun heillóóz' geweêr,
 En beukk'laars, d' wapens eerst: nu giften tót 's lyks eer. 196
 Veël zwynen bórstelryk, geróófd doór al de landen,
 Men keëld, óók óffen slacht en veê om te verbranden
 Voór dóóden: langs 'theel strand, z'aanschóuwen toen hun maats
 Vast brandende, elk bewaakt d' half lyks verbarnde plaats: 200
 Voór dat de vócht'ge nacht liet d' held're starren blykken,
 Omdraaijend' d' hemel, zóó woud niemand daar af wykken.
 In hoekken veêlderlei, niet min bedrukt Latyn
 Ontelbaar lykhóut stuwd, ten deel begraven zyn 204
 Doór hem veël lykken: óók ten deel in d' naaste gronden
 Vervoerd, óf weder zyn toen naar de stadt gezonden.
 De reste, een g'weld'gen hóóp der dóóden, zonder tal
 Ofpracht, óók onder een verbrand. Toen overal 208
 Om stryd, het woefte land, doór 't vier verspreid, klaar schene.
 Met 't darde licht, van d' lucht de schaduw kóud verdwene:
 Elk s'choóp 'tvermengd gebeente, en d'hóóge aff hóóp vā d'haard
 Bedroefd op, boven 't welk men lagh een hóóp heete aard'. 212
 In 't hóf en stadt van Vórst Latyn, den rykste in goed'ren,
 Was nu het meest gedruifsch en droefheid der gemoed'ren.

- Schóondóchters, moeders, en liev' zusters hier bedrukt,
 216 Oók kind'ren, wien de dóódt hun óuders heêft ontrukkt,
 Zeer deêrlyk, d' woefte kryg en Turnus echt, vervloekken.
 Elk wil, dat die d' hóogfte eer, Itaal'jes Ryk óók zoekke
 Voór zich, zelf al 't krakkeel, met 't ftaal en d' wapens, slecht.
- 220 De bitfe Dranges, dit verzaard: en by nóch zegt,
 Dat Turn' alleen men daagd, en uiteifcht tót den degen.
 Veêl, met verfcheide reêd', voór Turn', dit ftonden tegen,
 Want, naar verdienft, hem draagt, met veêl triomf, de faam;
- 224 Daar by, befchaduwd hem des koón'gins gróóte naam.
 In 't mid des brands van deêz' beroert', ziet, brengen mede
 Deêz' droeve tyding die gezanten uit de fteden
 Des gróóten Diomeêds: dat niets was uitgewrócht
- 228 Met al d' onkóften van 't gróót werk, nóit iets vermocht
 Góud, gifte, óf gróót verzoek: d' Latinen moeten vragen
 Naar and're hulp, óf met den Tróifchen Vórfte verdragen.
 Latinus koningk zelf, doór gróóten róuw bezwykt.
- 232 Dat daar Æneas komt doór Godens macht, klaar blykt,
 Vermaand Goons gramschap en de graven verfch voór d' óógen.
 Weshalven hy ten hoóf vergad'ren ftraks den hóógen
 Raadr, óók d' aanzienlykten van al zyn landen doet.
- 236 Zy komen t' zaam, 't vólk krield op d' weg, elk naar 't hóf fpoed
 Des konings: en Latyn (in jaren hóogft gerezen,
 En d' eerft die 't fcepter voerd) in 't mid zit droef van wezen:
 Eifcht van gezanten, uit d' Ætolifch' ftadt gekeerd,
- 240 Te melden, wat z' elk meê daar brengen, óók begeêrd
 Hun antwóórd al naar órd': men zweêg, en fcherp toehóorde,
 Gehóórzaam Veen'lus zynde, aanving toen met deêz' wóórdén:
 Wy zagen, burgers, aan, 't Griekfch' heir en Diomeêd,
- 244 Volbróchten óók de reis, bevryd van alle leed,
 En raakten aan de hand, die Yl'jum neder velde.
 Hy die Gargaan won, op Japug'jes grond nu ftelde
 De ftadt Argiripe, naar 't landvólk d' naam gegond.
- 248 Na dat w' inquamen, en men 't fpreken ons toeftond;

Aanboden wy ons gifte, en naam, en 's vaârslaud melden ;
 Waarom men t' Arpós quam, wie óók met kryg ons quelden.
 Hy, dit wel aangehóórd, dus minzaam antwóórd gaf :
 Gelukkig vólk, die uit Saturnus Ryk daald af, 252
 O óude Aufoners, wat quaad doet uw' ruft verpletten,
 En wat beweêgt, met vreemde in d' óórlóg u te zetten ?
 Wie dat van ons, het land van Y'ljum schon met 't staal,
 (Wat in 't beleg men leêd voór d' hóóg' vest', 'k niet verhaal, 256
 Nóch d' mans, die Simois bestróómd) doór d' wereld dwaalde,
 Onspreek'lyk óók zyn straf, voór al 't schelmstuk, betaalde,
 Priaam zóud' jamm' ren 't vólk : d' Eubeêsche róts 't óók kend,
 Wraakgier'g Kaphâreus en Minerfs starr' vol ellend. 260
 Elk, 't seêr dien kryg, is naar een vreemde kust gevaren,
 Men' laüs Atreus zoón, dwaald, tót Proteus pylaren,
 Als balling ; d' reuzen óók van Ætna Ulyff' bekeêk.
 Wat, van N'óptool'mus Ryk, óf Idomeens hóf' k spreêk 264
 Nu woest ? óf d' Lókren, die bewonen d' Libysch' stranden ?
 Der dapp' re Argyven hóófd, d' Myçener zelf, doór d' handen
 Zyns eerlóóz' vróuws, 't bestorf, zóó binnen 't drempel trad :
 Heel Asië verheerd, d' echtchender 't vóórts bezat. 268
 Wat zegge ik van Goóns nyd, dat 'k niet in 's vaârslaud troekke
 Om geen' schóón Kalydon, óf g' wenscht wyf te bezoekken ?
 Nu vólgde een wonder spoók, afgryff'lyk voór het óóg :
 Met pennen, stegen op verlore maats naar 't hóóg, 272
 (Och gruw'le straf myns vólks !) in stróóm, als vog' len zweven
 En huilen met geschrei, dat d' rózten weêrgalm geven.
 Ik was voór zulkke smert beducht van die tyd óf,
 Toen zinnelóós met 't staal ik d' hemelsch' lyven trof, 276
 En Venus rechtehand óók schon met eene wonde.
 Neen zeker, aan dien kryg, maakt my niet vast verbonden.
 Na Pergamums bederf, nóch 'k voer met Teukren stryd ;
 Nóch d' óude ellend 'k gedenkke, óf my, daar doór verblyd. 280
 't Geschenk, 't geên gy tót my, uit 's vadersland, komt dragen,
 Æneas geêf : met 't scherp, 'k heb tegens hem geslagen,

- En hand, aan hand gefchermd : gelóófd my , 'k heb 't bezócht,
 284 Hoe tróts, met 't fchild hy fchoót, met wat dwar'l, 't fpiets toebrócht.
 Had nóch 't Ideêfch' land , van twee mans zóó konnen roemen,
 Op Inach's fteden had Dardaan van zelfs gekoemen,
 't Verdraaid geluk , zóud zyn betreurd van 't Griekfche land.
 288 'Dat Trojes fterkke wal hield voór 't beleg zóó ftrand,
 Æneas vroómheid dede , óók Hectórs , die niet leden
 Dat in tien jaar , den Griek met zegen heêft gef treden.
 Beide even moedig , beide in 't harnafch ongemeen :
 292 Dóch deêz' gódvruchtigft. Laat ze in bondgenóótfchap treên,
 Zóó't beft ka zyn: maar fchuwd, dat 't ftaal, geen ftaal en krenkke.
 Gróóttf' koón' gens koningk, gy gehóórd hebt zyn bedenkken
 Op deêz' zware óórlóg, en met een , wat antwóórd geêft.
 296 Naauw den gezant dit fprak : d' Aufoónfche ryksraadt heêft
 Verfcheid' lyk zeer gemord : gelyk by fnelle ftróómen,
 't Geruifch ontftaat , als werd , doór fteen , hun vaart benomen,
 En bruifchen met getier dan over d' oevers heên.
 300 Zóó dra 't gemoedt bedaarde , en elk te zwygen fcheên.
 De Vórf (Goón aangebeên) uit d' hóógen tróón dit zegge :
 Latinen , men had 't eerft wel moeten overleggen,
 'k Woud' dat , en 't was óók beft : maar niet , dat dan men zal
 304 Den raadt vergad'ren , als den vijand fluit de wal.
 'k Ontydig óórlóg voer met vólk , nóit t' overheeren
 En van 't geflacht der Goón , wien dat geen kryg kan deren,
 †Nóch overwonnen , wil verlaten óit 't geweêr.
 308 Zóó g' op 't Ætoólſch' ftaal bóuwd, voed zulkke hoóp niet meer:
 Elk zórgd voór zich , gy ziet , wat anxft ons komt genaakken.
 Tót wat bederf óók zyn vervallen onze zaakken,
 Gy alles hebt voór 't óóge , en taften kund met d' hand.
 312 Dóch 'k niemand en beklad : geen deugd bleêf aan een kant,
 Elk deêd zyn beft : met al de kracht des Ryks men ftrede.
 'k Zal in deêz' twyff'ling nu myn óórdeel hier ontleden
 En leeren u in 't kórt (waar op met aandacht let :)
 316 'k Heb by d' Hetruirfche ftróóm , een óud land , 't geên zich zet

† Nec vi-
 ili poſſunt
 aſiſtere
 ferro.

Tót die Sicylfche kufft , in d' lengte naar het weffen :
 Aurunçen Rut len óók , beploegen , zaaijen , meffen
 De harde heuvels , en d' ruig' tóppen elk beweid.
 Men dit pynboffig land en 't hóóg gebergt , toeleid 320
 De Teukren gants uit gunft : en dat op goe voórwaarden
 Men fmeêd verbond , óók hen , als Ryksgenoóts aanvaarde :
 Gun plaats , zóó 't elk zeer zoekt , en laat hen ftichten fteên.
 Dóch zóó , naar ander vólk en ander land , te treên 324
 Zy trachten , en verftaan te wykken van onz' kufften :
 Laat , uit 't Itaalch' hóút , ons , toe twintig fchepen ruften ,
 Of meer , zóó nóódig zyn : al 't hóút aan 't wáter leit :
 Dat zóó veêl kielen , óók zóó gróót , elk hier bereid , 328
 Als wenfcht : fcheêpswerven , vólk , en geld laat ons vereeren.
 Behalven dit , 'k vind goed , dat reizen honderd heeren
 Met een vreêds tak in d' hand , uit 't eêlft' Latynfch geflacht ,
 Die maakken een verdrag , en zeggen wat ik tracht , 332
 Medragende epenbeen en góud , tót een fchenkkade ,
 Ook d' wagenftoel en d' rók des konings , 's Ryks gieraden.
 Beraadflaagt u in 't midde , en helpt den zwakken ftaat.
 Toen Drançes , gram ftond op , die doór een bitt' ren haat 336
 Geprikkeld , Turnus eer met tegenftand benyde :
 Hy fchatryk was en braaf ter taal : maar koel in 't ftryden ,
 Nóit raadsman flecht geacht . Doór wien , d' oproer gevoed
 Kon zyn†(op 's moeders eêl geflacht fcheên tróts van moedt , 340
 †Maar van zyn vader , nóit veêl zekerheid men hóórde)
 *De gramschap hy ontfak , verzwaarde óók met deèz' wóorden :
 Gy van geen duift' re zaak , genaad'ge Vórfst vraagt raadt
 Nóch zulx ons ftem vereifcht : wat 's vólks geluk toelaat , 344
 Bekend te weten elk , maar niemand durfd 't verklaren.
 Hy gunne ons 't fpreken vry , en laat zyn hóógmoedt varen ,
 Doór wiens verkeerde gang , ong' lukkig óók beleid ,
 ('k Zal 't zeggen , fchóón hy my , met 't zwaard , de dóód aanzeid) 348
 Wy zóó veêl Helden zien gedóódt , en ftaan in róuwe
 De gantsche ftadt : terwyl hy op zyn vlucht vertrouwe ,

‡ Genus
 huic ma-
 ternæ fu-
 perbum
 Nobilitas
 dabat,
 Tincertum
 de patre
 ferebat.
 * His one-
 rat dictis,
 atque ag-
 gerat iras.

- En tergd 't Tróifch heir , met 't ftaal den hemel óók braveêrd.
 352 Dit, goedfte koningk , nóch by al uw' gift vermeerd,
 't Welk gy beveêlt , men zal aan die Dardanen fchenkken :
 †Nóch iemands fórs geweld moet t' een' ger tyd u krenkken,
 Geêf, vader , naar verdienft , dien zwager braaf ten echt
 356 Uw' dóchter , met verbond deêz' pais óók eeuwig hecht.
 Maar zóó is elks gemoedt en hart , met fchrik betroekken,
 Laat ons hem fineekken , en verlóf van hem verzoekken :
 Zyn recht den kōningk geve , en 't vaársland quyt hy fcheld.
 360 Waarom g' in blóót gevaar , d' ellend' ge burgers fteld
 Zóó veêl? *d' óorzaak, en 't hóofd, g' in Lat' juun van deêz' plagen.
 †Den óórlóg baard geen heil : wy al om pais u vragen,
 O Turn' , om 't eenigft pand óók van d' onfchenb're vreêd.
 364 Oótmoedig 'k u , fchóón gy uw' hater my afmeêt,
 Eerft bid (hoewel 'k niet 't acht) met d' uwen hebt medóógen :
 Leg d' hóógmoed af, verjaagt ga weg. 'k Zag voór myn óógen
 Al vluchtend' , lands genoeg verwoeft en vólk gedóódt.
 368 Of (zóó d' eere u beweêgt, óf steêkt in u zóó gróót
 Een moedt, en gaan ter harte u zóó des hófs bruidsſchatten)
 Waag gy 't, en wil voór d' hand den vijand kloek aanvatten.
 Quantuis, als Turn zyn bruid maar koninglyk bekoemt :
 372 Men ons, op 't veldt mach dóón, g'lyk een hóóp vólks onb' roemd
 Geen graf, nóch ſchreijens waard : en zyt gy vroóm van harte,
 Wild onder d' óógen zien , hem , die u hier uittarte,
 †t Onftuimig Turnus brein wierd , doór deêz' reêd, verftoórd :
 376 Hy zuchte, en uit het diepft zyns boezems , borft dit wóórd :
 †t U, Drances nóit ontbreêkt aan ſpraak , wanneer het vechten
 D' handſkracht vereiſcht, g'u d' eerſte in's vad' ren raad oprechte :
 *Maar 't hóf diend niet altyd met wóórden geſtoffeêrd,
 380 Daar veilig gy genoeg meê roemd , t' wyl d' walle af keerd.
 Den vijand, en de gracht van 't bloedt niet ſchynt gereze.
 Dus, Drances , donder met uw' uitspraak ; en van vreeze
 Berifp my naar gewoonte : als uwe vuiſt verplet
 384 Zóó een hóóp Teukren heêft, en overal gezet

† *Nec est
 ullius vio-
 lentia
 vincat.*

* *Caput
 horum, &
 causa
 malorum.*
 † *Nulla
 salus bello : pacem
 te possumus
 omnes.*

† *Talibus
 exarsit di-
 ellis vio-
 lentia
 Turni.*
 † *Larga
 quidem
 semper ti-
 bi, Dran-
 ce, copia
 fandi.*
 * *Sed non
 reblendax
 est curia
 veris.*

‡ Possit
quid vi-
vida vir-
tus,
Experire
licet.

Zeegteikkens g' hebt op 't veldt ; ‡ t u vry staat te beproeven,
Wat iemands deugd vermag. Vijanden wy behoeven
Niet verr' te zoeken : zy staan om onz' veste in 't rond.
Gaan w' op hen aan : waarom gy toefd ? óf zal uw' mond
Uw' krygsdeugd staags alleen , zóó opgeblazen melden,
En laten d' hielen zien ?

388

Ik voôrgejaagt ? wie kan van vuile vlucht my schelden
Met recht ? die van 't Tróisch bloed gevold den Tyber zag
Opryzen , en dat neêr Evanders heel' huis lag
En stamme , óók d' Arkaders van hun geweêr ontbonden ?
My gruw'le Pand'rus niet , óf Bit'jas zóó bevonden,
Nóch duizend , dien 'k naar d' helle , op een dag , winner zond :

392

Als ik , in 's vijands muur en wal , besloten stond.
Is daar geen heil in kryg ? zing , zinn' lóós uw's gelykke
En den Dardaan dat voôr : vaar vóórt , en 's konings Rykken
Verbaafd met vreeze , óók 't vólk tweewerf verheerd , in macht
Verheft , daar tegens vry , Latyns geweêr veracht.

396

Nu d' eêlste Myrmidons , voôr Phrygsche wapens beven,
Nu Diomeêd vol schrik , d' Larissche Achill' óók leven :
En t' rugg' stróómd Aufidus naar d' Adriaatsche zee.

400

Of als , dien list'gen schelm , te blóóde om t' hóuden steê,
Zich veinsd voôr myn krakeel , doet hy meer bóófheid blykken.
Myn hand nóit dóóden zal zóó een (wil niet bezwykken
Doôr vreêz') : leêf lang , voed 't hart in zulk een bórst. Nu weêr
Tót u , uw' voôrwerp óók (ó gróóte vader) 'k keer.

404

Zóó gy in ons geweêr niet meer uw' hoêp kund paeijen ;
Zyn wy zóó blóót van hulp , en met eens d' rug te draeijen
Ter grond zóó neêr geveld , of t' luk geen weêrkomst leêd ?
Laat ons , met d' handen t' zame , ontwapend zoeken vreêd.
(Hoewel óch ! was nóch iet van d' óude deugd gebleven)

412

Ik hem gelukkigst acht , voôr and'ren óók verheven
In braaf gemoedt , die storf , op dat tót geen' ger stond
Iet zulks zóud' zien , en die eens beêt t' gras met zyn mond.
Maar hebben wy nóch geldt , en jeugd noch nóit getreden
In 't veldt , genoeg óók t' hulp d' Italiaansche steden :

416

- En staat Trojanen eer, zóó dier met bloedt gekócht :
 420 By hen óók dóóden zyn, en 't zelfde onweêr bevocht
 Hen al : waarom in krygs begin, wy laten zinkken
 Ons moedt? † waarom gevreesd, eer dat 't trompet nóch klinkke?
 † Tyds langkheid, en d' wankk le eeus verscheide voórval, kan
 424 Weêr helpen 't werk ten best : * t lós g' luk heêft menig man
 In spoed misleid, en weêr d' ong' lukkigen doen steig' ren
 Ten tróón. Geen hulp d' Ætoól, óf d' Arpen aan ons weig' ren,
 Zeêgryk Tolumnius, Messaap óók voór ons staan,
 428 En 't vólk 't geên d' hópmans zond : elk zal gróót lóf begaan,
 Die zal in 't Laurentsch land, en Lat'jum zyn aang' nomen.
 Kamille is vóórt óók uit d' eêl Vólsçens stam gekomen,
 Voerd d' ruiters bende en troepe, in d' wapens groeiende, aan.
 432 Zóó Teukren my alleen uitdagen om te slaan :
 En gy 't verstaat, óók dat 't gemeene best 'k ben tegen :
 † Myn hand zóó hatig nóch niet is, dat vlucht de zegen,
 * Of voór zóó gróóte hoóp, dat geen kans 'k wagen wil.
 436 'k Zal moedig vallen aan : schóón hy was dapp' re Achil,
 En droeg de wapens, die Vulkaan met vuisen smede.
 Ik Turn', † die in geen deugd, voór d' óuden weg zal treden,
 'k Schenk deêz' myn ziel voór u, en voór schóónvaâr Latyn.
 440 Eifcht my Æneas uit alleen? 'k bid, 't zóó mach zyn.
 Spruit uit Goons gramfchap dit, 't zal Drançes niet doen sterven:
 Zóó 't lóf en roem beheld, hy zal geen eer verwerven.
 T' wyl van 't geên twyff' lig was, men streêd vast onder een :
 444 Æneas quam met zyn heirleger op de been.
 Ziet, snel doór 's konings hóf, met gróót gerucht, komt trekken
 Een boód, die in de stadt geweld' ge schrik verwekke,
 Dat in slagórde afzakt al het Tyrrheênsch geweldt,
 448 Óók van den Tyberstróóm de Teukren over 't veldt.
 Strax wierde elks hart ontrufft, en al 's vólks bórst ontsteken
 Met harde sporen, om in gramfchap uit te breken.
 De jeugd om wapens schreeuwd, men grypt 't geweêr verbaafd :
 452 De heeren momp' len, en den droev' ge schreid : men raafd

† Curante tubam
 tremor occupat ar-
 tus?
 † Multa
 dies vari-
 usque la-
 bor muta-
 bilis evi-
 Rettulit in
 melius:
 * multos
 alterna
 revifens
 Lufit, &
 in folio
 rur, us for-
 tuna loca-
 vit.

† Non
 adeo has
 exofama-
 nus vi-
 ria fugit.
 * Ut tan-
 ta quic-
 quam pro
 spe senta-
 re recu-
 sem.
 † Haud
 ulli ve-
 rum vir-
 tute se-
 cundus.

Alom met luid gefchil, 't geên naar de lucht toe ftege.
 G'lyk t'zame in een hóóg wóudt, geklank, veêl vog'len plegen
 Neêrzittend' by geval, óf heêfche zwanen, aan
 De vifchryk' ftróóm Padufe in 't quaakkend meir, g'luid ftaan. 456
 Ja Turn zeid, burgers, roept (waarnemend' g'legentheden)
 By een den Raad, en pryft, gezeten neêr, den vrede :
 Men valt gewapend vaft in 't Ryk. Geen meer geluid
 Brócht vóort, zich opgaf, en trok 't hóóge hóf ras uit. 460
 Laat Vólſcen, Rut'len óók, gy Volufus, hy zeide
 Zich waap'nen, en Meffaap, met broeder Koras, leiden
 De ruiters in 't geweêr ftraks buiten naar het landt.
 Een deel, bezet ftdats póort, d' wachttorens óók bemand : 464
 De reft gewapend trekt, daar ik het zal gebieden.
 Terftond de gantsche ftdat komt naar de wal toe vlieden.
 Zelf vaâr Latyn verlaat 't gróót voórslag en den Raad,
 En ftehd, ontroerd, 't uit doór des tyds bedrukten ftdaat. 468
 Befchuldigd veêl zich zelf, dat hy vrywilg in ftede,
 Dardaansche Eneas niet als ſchóónzoôn had doen treden.
 Steen voeren d' and'ren aan en 't hóut, óf voór póort
 Vaft graven: t heêfch klaroen den bloed' gen kryg brengt vóort: 472
 Toen joffers, jongers óók doór een, de walle omringen :
 †De hóógfte en laafte nóúdt, te hóóp het alles dwinge.
 Óók koningin, naar kerk en Pallas hóóg kaaftel,
 Meêdragend' 't óffer, wórd gevoerd verzeld met veêl 476
 Vróuwvólk : de maagd Lavyn'je óók daar beneffens gaande,
 (D' óirzaak van zulkke ellend) neêr, haar ſchóóne óógē flaande.
 De vróuwen vólgen, en de kerk bewieróókt wórd ;
 Óók elk, in 't hóóge koór, een droef gebed uitftórt : 480
 Triton'je, ó ftrydb're maagd ! die d' óórlóg kund ontfteken,
 Des Phrygſche róóvers ſchicht wil met uw' hand verbreken,
 Vel hem ter aarde, en neêr voór d' hóóge póórten legt.
 Zelf dollé Turnus ruft zich wakker tót 't gevecht : 484
 En 't Rut'lifch pantfer hy alree had aangeſchoten
 Van kop're ſchubben ruig, zyn ſchene in 't góud gefloten.

Nóch

- Nóch ongewapend 't hóofd, en 't zwaard op zyd gegórd:
 488 Van 't hóoge slót, in 't góud hy schitt'rend', haastig pórd,
 En blyd van geest, met d' hoóp, zyn vijand aan nu rande.
 Gelyk ten leste een paard, na 't breken van de banden
 Doór gróót geweld, uit 't stal, zich veld' waart vry begeêft,
 492 Of in de weid' naar een hóóp merrijen toestreefd:
 Of naar gewoónte in 't wed te baden, zich oprekke
 Met uitgestrekten hals, en briefcht, dat om de nekke
 En over zyne schóft, de manen zwieren heên.
 496 Met een hóóp Vólsçen komt verzeld Kamill' hem treên
 Te moet, de koónn'gin zelf, in póort van 't paard affspringe:
 De gantsche bende óók vólgde, en 't paard verlatend', ginge
 Langs d' aard te voet. Toen sprak aldus de koningin:
 500 Zóó, Turn', op eigen deugd mach steunen een Heldin,
 Æneas bende ik durve en toezeg te bestryden,
 Alleen óók tegens die Tyrreheénsche ruiters ryden.
 †Gun my, dat ik mach eerst staan uit des krygsgevaár:
 504 Blyf gy, met 't voetvólk by de muur, en d' wal bewaar.
 Op die stóutmoed'ge maagd, floeg Turnus strak zyn óógen:
 En sprak, hoe zal 'k, ó maagd, Itaal'jes eer †vermogen
 Te loónen danklyk u? maar nu (terwyl begaan
 508 Voór geen gevaár gy zyt) laat ons 't stuk t' zaam bestaan.
 De vlyt'ge Eneas (zóó faam en bespieters melden)
 D' licht g'wapend' ruiters zend voóruit, om al de velden
 Te loópen af: langs 't hóoge en 't woest gebergte, op 't padt
 512 Hy zelf in aller haast, komt trekken naar de stadt.
 Op een d'wers weg, in 't bosch, zal ik een krygslaag wetten,
 Met krygsgewapend vólk den tweespronk óók bezetten.
 Gy met uw bende, op dien Tyrreheénschen ruiter val:
 516 By u, zal streng' Messaap, d' Latynsche ruiters al
 En Tyburts troepen zyn, gy zult 'r beleidt regeren.
 Dus spreékt, en met deéz' reêd, hy pórd Messaap, óók d' heeren
 Zyn makkers tót den stryd: en zich naar vijand spoed.
 520 Daar is een dal, met kromme omweg, bequaam en goed

† *Me sine
 prima
 manu
 tentare
 periculum
 belli.*

Voór waap'nens lage en list : weêrzyds , doór dichte blad'ren
 Heel donkker , smal van padt , en eng van weg , om t' nad'ren
 't Een bóoze toegangk heêft , waar doór men derwaart gaat.
 Omhóóg , op 't kruin des bergs , van d' welk' men zien kan , staat §24
 Een onbekende vlakke , en veilig om te blyven :
 't Zy gy , ter recht óf slink , ten stryd wild' iemand dryven ,
 Of quellen van den berg , en went len gróote steen.
 Doór wegen wel bekend , de jong'lingk daar trekt heên , §28
 De plaats vinge aan , en in de ruigt' des boschs ging leggen ,
 Terwyl , uit 't hóóg gestoelt' , Latonaas dóchter zegge
 Aan Opis snel in vlucht , der maagden gezellin
 En een uit d' heil'gen stoet , deêz' reêd' bedroefd van zin : §32
 O maagd ! Kamille naar een bloed'gen óórlóg trede ,
 En z' haar , ter quader stond , met ons geweêr bekleede ,
 'k Heb haar voór and'ren lief. Nóch d' liefde is by Diaan
 Niet nieuw , óf z' hart'lyk komt , doór schiel'ke gunst , haar aan. §36
 Metabus , toen , doór nyd en trótze macht , van 't Rykke
 Verjaagd , uit d' óude stadt Privernum zóude wykken ,
 Mid , vluchtend' , doór 't gevecht , nam tót 't gezelschap meê
 In ballingschap het kind , heêft d' naam Kamille , in steê §40
 Naar 's moeders naam Kamille , een deel verminkt , gekregen.
 Hy liep , met 't wicht in schóót , naar bergen verr' gelegen
 En d' eenzaam' boschen toe : 't geschiet viel ov'r al zwaar ,
 De Vólfçen vlogen met sóldaten rondom naar. §44
 Ziet , d' Amaseên in 't mid zyns vluchts , doór vloedt gestegen
 Beschuijnde 't hóóge strand , (van d' wolk zóó stórte een regen)
 Tót zwemmen hy bereid steld 't uit , doór liefd' tót 't kind ,
 En vreesd voór 't lieve pak. Terwyl hy 't al verzind , §48
 Zóó schoót hem naauw'liks dit nóch schielik in gedachten.
 Den krygsman by geval , voerde , in zyn vuist vol krachten ,
 Een g'weldige eikke schicht , gedróógd en styf van quaast ,
 Hy knóopt zyn dóchter in ruig kórk , bewoeld met bast §52
 En bind gevoeg'lyk haar aan 't midde van de spere :
 Spreêkt dus den hemel aan , t' wyl zich zet schrap te weren :

- Goe maagd Latonaas kind, die óók de boſſchen ſticht,
 §56 De vaâr, deêz' dienſtmaagd zelf u geeft: vaſt aan uw' ſchicht
 Z' eerſt ned' rig, doór de lucht, den vijand vlied: ik waarlyk
 't Getuig, godin, neêmt z' aan, die dryft doór d' lucht gevaarlyk.
 Zóó ſprak, en met zyn arm de ſpiets ſteld ſchrap en ſchiet:
 §60 Toen met de ſnorn' de ſchicht, vliegt, langs de ſnelle vliet,
 Kamille ong' lukkig, dat het water ruizing maakte.
 Maar mids een gróóten troep Metabus nu genaakte,
 Gaf zich in ſtróóm, en 't ſpeêr trok met de maagd, Diaan
 §64 Vereerd, uit 't groene ſtrand, als was 't gevaar ontgaan.
 Nóit quam hy onder 't dak, óf binnen veſte óf ſtede:
 (Om te bedaren, was hy veêl te wreed van zeden)
 Sleêt op 't eenzaam gebergt zyn tyd, g'lyk d' herder doet.
 §68 Zyn kind, heêft onder d' hegge, in 't gruw'lyk hól gevoed
 Met paardemelk, aan een der wilde merrys ſpenen,
 En in den teeren mond molk d' uijer. Zóó dra 't kleene
 Kind effen konde gaan, en op zyn beenen ſtaan,
 §72 Met ſcherpe ſchichten hy heur handen heêft belaân,
 Den boôg pylkoker óók, heel jongk, hinge om haar ſchoeren.
 Voór d' lange ſleuijer, en in ſteê van góud' hairsnoeren,
 Op 't hóófd, een tygers vel tót d' rugge, óók hangen deêd.
 §76 Nóch zynde een kind, 't ſchicht hóóg met teere handen ſmeêt.
 Koſt zwaaijende óók om 't hóófd een lange ſlinger rukken,
 En een Strymoônſche kraan, of witte zwaan neêr drukken,
 Vergeêfs zócht menig vróuw, doór die Tyrreênſche ſteên,
 §80 Tót een ſchóóndóchter haar: zy met Diane alleen
 Te vreêd, blyft onbevlekt altyt doór trek tót ſchichten
 En d' reine maagdom: 'k woud', dat z' had niet helpen ſtichten
 Zóódaan'ge kryg, die heêft de Tenkren uitgedaagd:
 §84 Z' hadde óók tót gezellin, my nu voór lief behaagd. (ken,
 Welaan dan nymph, t'wyl doór 't hard nóódlót z' wórd getroek-
 Daal van den hemel, en d' Latynſche kuſt bezoekke,
 Alwaar, ter quader uir, men bloed'ge ſtryd opwekt.
 §88 Neêmt dit, 't wraakgier'ge ſchicht óók uit den koker trekt:

Hier mē ſchiet dóódt al die 't gewyde lichaam ſchennen,
 't Zy Tróifch, óf Italjaan, en niemand aan wil kennen.
 D' ellend'ges lichaam na, met d' hólle wólk, óók al
 't Geweêr onb'róófd, in 't graft en 's vaársland, 'k brengen zal. 592
 Zóó ſprak ze: en 't lyf, de nymph met een zwart' wólk bekleede,
 Óók daalde, door 't geruifch des lichts, licht naar beneden.
 't Tróifch heir, al d' ruiters en d' Hetruurfche hópmans, aan
 De muren vaſt terwyl genaakken, die nu gaan 596
 In benden net verdeeld. 't Gebriefch der weêld'ge paarden
 Klinkt over al 't vlák veldt, zy naauw den tóóm aanvaarden
 Zich keerend' flinks, dan rechts. Vol yz're ſperen 't land
 Staat wyt bezet, en 't veldt van d' ruiters waap'nen brand. 600
 Meſſapus tegens hen, ſnelrennende óók Latinen,
 Met broeder Koras, en de vleugel hier verſchynen
 Des maagds Kamille op 't veldt: zy drillen met hun ſpeêr
 Van verre, en zwaaijen met de ſchichten, heên en weêr: 604
 'sVólks aankomft en 't gebriefch der paarden vlamd tot 't ſtrydē.
 Nu binnen 't ſchichtſcheut zy gekomen ten weêrzyden,
 Stand hóuden: berſten uit rafch met een veldtgetier,
 En hitsen d' róſſen aan: g'lyk ſchieten ze (in manier 608
 Of 't hagelde) overal: 't welk d' lucht beſchaad wen dede.
 Tyrrenus, en geſtreng Akonteus, ſtraks fel reden
 Elkander met de ſpeêre op 't lyf, met gróót geberft
 Zy d' eerſten inbreuk doen, bórf, tegens bórf geperft 612
 Der paarden, knakt in ſtukke. Akonteus afgéſtóóten,
 G'lyk blixem, óf een klóót zwaar uit 't geſchut geſchoten,
 Verr' tuimeld weg, en in de lucht zyn leven end.
 Terſtond is 't heir verbaafd, d' Latinen omgewend 616
 't Schild worpen op hun rugge: elk draaid zyn rós naar d' wallen.
 Trojaan vaart vóórt, in 't heir de Vórfſt Afylas valle.
 Nu nad ren zy de póórt: d' Latinen wedêr, zeer
 Luid ſchreeuwen, doen óók met hun paarden kórt een keer: 620
 Trojanen vluchten ſtrax te rug, met lóſſe róómen.
 G'lyk t' elkkens diep de zee oplóópend', met de ſtróómen

- Zwalpt tegens 't land dat 't schuimd, dan over d' rôtzen schiet.
- 624 De baren, d' hóogften duin met gólven óók begiet :
Verlatende nu 't strand, al barnend' wenteld steenen,
Slórp ze in, en schielyk weêr, met 't vallende ebb' vlucht henen,
Tweemaal te rugg', Tus kaan, naar d' wall', den Rut' ler dwong,
- 628 Tweemaal gesteuít, met 't schild d' rug schuttend', t' rugg' weêr sprong.
Maar tót den derden slag geraakt, d' heirlegers bróchten
Hun gantsche macht aan een, man, tegens man óók vochte :
Toen stervendens gekerm en 't bits gevecht gingk aan ;
- 632 D' lichamen en 't geweêr vermengen, in 't neêrslaan
Der mans, óók went'len diep in 't bloed half dóóde paarden.
T' wyl gruwde Orfilochus, met Rem' lus stryd t' aanvaardén,
Schoót 't spiets in 't paard, dat 't punt bleêf onder 't óór gegrond.
- 636 Doór 't slag, den rós dul raafd, balóórig van die wond,
Opspringende, in de lucht, óók bórst en beenen rukte.
Hy tuimelde uitgeschókt, langs d' aard. Katill' neêrdrukte
Iólas en Hermyn zeer gróf van lyf, en gróót
- 640 Van harten in 't geweêr ; die blond van hair, en blóót
Van hóófd en bórst daar quam : †geen wonde deêd hem beven : †*Nec vul-*
Zóó tróts in d' wap'nen bleêk. 't Speêr drilde, als 't was gedreven *nera ter-*
Doór zyn' bree schouders, 't heêft hem dubb'le finart gebaard. *rent :*
644 't Zwart bloed vloed over 't veldt : de vechters met hun zwaard *Tantus*
Slaan lykken, *z' eerlyk óók doór wonden sterven willen. *in arma*
Maar midden in den móórd, juigd d' Amafoôn Kamille, *patet.*
Op d' rugg' 't pylkoker tóónd, óók naakt van bórst ten stryd : ** Pul-*
648 Nu taaije schichten zy, met d' hand, heel dicht uitfmyt, *chrisique*
Nu grypt ze een sterkke byl in d' onvermoeide vuisten. *petunt per*
Den góuden boóg op d' rugg', Diaans geweêr, óók ruischte . *vulnera*
Wanneer ze wórd gepraamd, dat vluchtend' d' rugge bied, *mortem.*
- 652 Met omgekeerden boóg, 't flits achter uit z' óók schiet.
Tulle en de maagd Larine, Italsche dóchters, schoren
Om haar, Tarpeje óók, die voerd 't stale byl, gekoren
Met gangsters : die, tót stoet, gódd'lykk' Kamille eerst aan
- 656 Zelf nam, om in goe vrede en kryg ten dienst te staan.

G'lyk, met 't gefchilderd fchild, als zich ten ftryd vertóónen,
 By 't ftróóm Thermodoón van Thraçe, d' Amafonen :
 Of om Hippolyte, óf wanneer met koets weêr keerd
 Penthefilê d' heldinne, als 't vrouw lyk heir braveêrd 660
 Met huilend gróót gefchreeuw, en klein' halfmaans rondaffen.
 Wree maagd, wien eerft, wien left, gy zult ter dóód verraffchen
 Met 't fchicht ? óf hoeveêl mans, neêr fmyten óók ter aard ?
 Met een lang' denné ftang, z' eerft Klyt' jus zoón aanvaard 664
 Eumeên, en heêft, recht voór, hem doór zyn bórfst gefteken.
 Hy ftervend' neder valt, braakt uit een bloedig beken,
 En wenteld zich doór 't bloed, in 't bloedig gras óók byt.
 Toen Lyris, Pegafus daar op : waar af, t' wyl glyd 668
 D' een van 't doórfteken paard, en tuim lend grypt de tóómen,
 T' wyl d' ander macht lóós tracht den vall'nden t' hulp te komen,
 T' zaam ftróorten fchielyk neêr : z' Amafter leit by hen
 Hippotas zoón : van verr', vol drift vólgd Tereus, en 672
 Chromis, Demophoón, Harpalykus met 't fperre :
 Zóó menig fchicht de maagd fchoór, dóód lyk deêd bezeeren
 Zóó veêl Phryg'jaans : van verr', met waap'nien onbekend,
 Den Jager Ornitus op een Japygs paard rend : 676
 Den welkken krygsman met een kalfsvél was bewonden
 Om zyn breed lyf, en op 't gróót hóófd óók vreeff' lyk ftonde
 Een wolfsmuil wyt gefpalkt, 't welk tóónde 't wit gebit :
 Hy, met een ruwe kólf in d' hand gewapend : mid 680
 Rept in den hóóp, en met 't hóófd boven al uitfteke.
 Den deêz', zy uitkipt en doórfchiet, óók bits dit fpreke :
 (Want, toen gekeerd was 't heir, koft 't wórdén licht volbrócht)
 Tê jagen 't wildt in bofch, Tyrhener, gy dat dócht ? 684
 Den dag nu fchynt, die zal uw' trótze wóórd betalen
 Met vrouwsgeweêr : gróóte eer gy evenwel behalen
 By fchimmen zult, dat doór Kamilles fchicht gy blyf.
 Straks treft ze Orfilochus en Butes, gróf van lyf 688
 Twee Teukren : dóch recht voór, met 't punt, zy Butes velde
 By d' helm en 't pantfer, waar, zich 's ridders hals blóót ftelde

- Ten tóón, 't rondas óók op de flinkke schouder hing.
 692 Zy vliende Orfilochus, dryft in eenen gróóten ring,
 Kórt keerend', hem bedriegt, en zelf den vólger jage.
 Toen met de zware byl, doór d' helm en 't hóófd geslagen
 Zy tweemaal heéft den man, die deêrlik smeekte en bad:
 696 De warme herfens in het aanzicht zyn gefpat.
 Zóó, schielik in haar hand, gevallen Aunus zone
 Een krygsman zich daar zag, die d' Apennyn bewone
 Der Lig'ren niet de minst, zóó lang Góds wil toestond
 700 't Bedróg. Hy ziende, dat 't niet was, doór een'ge vond,
 T' ontgaan, nóch koningin, die quam vast aan, t' af keeren:
 †Met list en kloekheid zich begoft óók te verweêren,
 En sprak: staat dit zóó braaf, dat gy Heldin, dus ryd
 704 Op een fórs paard? staak u geren, en komt ten stryd
 Met my op 't vlakke veldt, te voet u daar vertrouwe:
 Gy zult nu zien, wien lóf op yd'le roem wil bóuwen.
 Dus sprak: maar razend' zy, doór bitsche spyt óók heet,
 708 Geéft 't paard haar gezellin, en onversaagd toetreêd
 Te voet, met g'lyk geweêr, 't blank' schild, en blóóten degen.
 Maar d' jong'ling denkkend', dat, doór list had winst verkregen,
 Vliegt s'trax gezwind zelfs weg, en om de tóómen wend,
 712 Met yz're sporen óók het snelle paard afmend.
 Lichtvaard'ge Liguraan, vergeêfs, stoft gy hóógmoedig:
 Vergeêfs, doór slim bedróg, gy zoekt t' ontglippen spoedig:
 Deêz' treêk, brengt u gezont, by d' list'gen Aunus niet.
 716 Zóó spreêkt de maagd, ter lóóp, met snelle zolen schiet
 Zeer vierig 't paard voórby: en grypt, van voór' de tóómen,
 Stapt toe, en heéft toen wraak aan 's vijands bloed genomen.
 G'lyk d' havik, van 't hóóg' róts (een vogel gants vervloekt)
 720 Met wiekken, licht in d' wolk vervólgd een duif, en roekt
 Met klaauwen krom, 't gedarmte uit 't lyf, óók dan 't verkregen.
 Hóút vast, dat uit de lucht, neêr 't blóed en veren zegen.
 Goóns vader, d' óirsprongk óók der menschen, in den tóp
 724 Gezeten des Olymps, zyn óógen slaat hier op:

† *Consilio*
versare
dolos in-
gressus, &
astu.

En doet, in wreed gevecht, Tyrreênſchen Tarchon trekken,
 Komt met geen zachte ſpoór, zyn gramſchap óók opwekken.
 Daarom, in 't wykkend' heir en 't dóódsſlaan, Tarchon ryd
 Te paarde, óók, met veêl reêd', de vleugels hitft ten ſtryd,
 Elk noemend' by zyn naam, lókt d' lóópers weêr tót 't vechten.
 Wat vreeze, ó ſuffers ſtaags, en nimmer kloekke oprechte
 Tyrreners, †wat muff'ry, u in 't gemoed tóch deêrd?

728

† *Qua
 tanta ani-
 mus igna-
 via venit:*

Breêkt deêz' ſlagórde een wyf, en die d' heirſpitsen keerd?
 Waarom gy voerd in d' hand vergeêfs dit ſtaal en ſchichten?

732

* *At non
 in vane-
 rem ſe-*

* Maar nóit, in 't nacht gevecht by Venus, traag wild zwichten:
 Of als 't kromhoren u aan Bachus rei ontbied,

*gnes, no-
 iturnaue
 bella:*

† Waar bekers vol ten diſch, men óók 't bankket geniet.

736

*Aut ubi
 curva cho-
 ros induxit
 tibia ba-
 chi,*

Hier drift, hier luſt, terwyl diend 't feeſttyd aan vol zegen
 D' waarzegger: 't vette óff'rhande, in 't hóóge wóudt gelegen,
 U roept. Dit zeggend', zelf in 't mid, met 't paard hy ſpringt,
 Geen dóódt ontziende, ontſteld op Veên'lus in zich dringt:

740

† *Expecta-
 re dapes,
 Et plena
 pocula
 menſa*

Zyn vijand hy van 't paard, met d' rechter arm afdrukke,
 Schud d' heup met gróóte kracht van vore, en weg hem rukke.
 't Gefchreeuw ten hemel ryft, d' Latinen al hun óóg

*Hic
 amor, hoc
 ſtudium.*

Daar wenden heên: langs 't veldt de vier'ge Tarchon vloóg,
 Nam man en wapens meê: toen 't yzer heêft getrokken

744

Van 't tóp zyns ſpeêrs, en ging 't blóót lichaam onderzoeken
 Waar't dóódsſteek brengen zóud: maar deêz', zich tegens ſteld,
 Weêrd d' hand van ſtrót, en hy 't geweld, ſteuit met geweld.

748

G'lyk d' róſſen arend, als hóóg vliegend' róófd een draakke
 En weg voerd, die aan póót en klaauw gequetſt blyft haakken:
 Wanneer de ſlange zich, in bocht'ge kreukken trekt,

En kóp en ſchubben dan óók vreeſt'lyk ſteil oprekt
 Al ſchuiff'lend: die niet min, hem tegenwórf't'lend' dwinge
 Met krómme bek, en doór de lucht op vleugels dringe.

752

Zóó, Tarchon hupp'lende óók, voór róófd, den Tyburtyn
 Draagt uit de bend'. D' heldſdaad en g'luk, Mæóners zyn
 Gevólgd, en vallen toe. Toen Aruns, 't nóódlót tegen,
 Met 't ſchicht zoekt ſnell' Kamille: eerſt liſtig overwege

756

Waar

- Waar hy, zyn voórspoedt wel betreffen kan aan haar.
- 760 Waar dul de maagd, zich gaf in 't mid des troeps, aldaar
 Quam Aruns, en bedekt ging op haar stappen letten :
 Waar zeëgryk keerde weêr, en voet z' uit vijand zette,
 Daar d' jong'lingk snel, ter sluik naar toe den teugel wend.
- 764 Deêz' toegangk, dan weêr die, óók d' heelen kring omrend
 Van elk een kant, past staags gewis met 't spiets te stryden.
 Chloreüs by geval, braaf priester in voórtyden
 Aan Cyb'le toegeheill'gd, in Phryg'sche wapens blonk,
- 768 Bereêd 't schuimbekkend paard, wien, pluims gewyz' ten pronk,
 Met kop're en góude schubbe, een kleed om 't lyf beslote.
 Fraai in vreemd yzerroeft en purper, heêft geschoten
 Górtyn'sche pylen, uit kornoel van Lycifch hóut :
- 772 D' waarzegger voerde een boóg, die klinkt, op d' rugg', van góud,
 Óók d' helm verguld : oranje een lyfrók, d' linne slippen
 Met góud bestrikt, all' 't welk kraakt van bórduirde stippen,
 D'naald' themdkleed had bestikt, d' uitheêmsche laarz dekt 't beê.
- 776 De maagd jag'rin, verblind, uit al 't stryds'g'woel, alleen
 Deêz' vólgede, óf om in kerk 't Tróifch' wapen op te rechten,
 Of zich met góud-gewaad te çieren, doór 't vroóm vechten,
 En vólgens vróuwen aardt, doór liefde, die zy had
- 780 Tót beuit, ontsteken doór 't gants leger hene trad.
 Zóó Aruns, d' rechte tyd ten lest quam te genieten,
 Bid dus de Goden aan, en 't schicht met list hy schiete :
 O gróóft der Goôn Apóll, die d' heil'g Soraçt' behoed,
- 784 Wien hóógst men eerd, voór wien, veêl pynbóómshóut men doet
 Óók branden, mid doór 't vier wy óff raars dikmaals treden,
 Vertróuwend' vast op onz' gódvruchtige gebeden :
 Almacht'ge vader, gun, dat 'k plet met myn geweêr,
- 788 Deêz' schandvlek; zegenblyk, nóch róóf, nóch beuit, 'k begeêr
 Van een verslage maagd, laat and're daad verheffen
 Ons lóf: zóó maar nu mach hier sneuv'len, doór myn treffen,
 Deêz' vloekpest, zonder roem 'k naar 's vaders stadt 't weêr zet.
- 792 Dit Phœbus hóorde, en stond ten deel toe zyn gebed,

Ten deel heêft hy 't verfróid óók in de vlugge winden.
 Den bidder hy wil gde in, dat fchielyk zóud' verflinden
 Kamille gantfch verbaafd : maar dat 't hóóg' vaderland
 Zóud' zien zyn weêrkomft ; gaf die ftemme, in ftórmwind, ftand. 796
 Waarom, doen 't fpeêr, uit d' hand, klonk doôr de lucht gevlogen,
 De Vólfsçen al, terftond naar koningin hunne óogen
 En aanzicht wenden. Zy, in achting zelf niet nam
 Nóch lucht, 't gefnor, óf pyl, die van den hemel quam : 800
 Tót dat 't fpeêr, onder haar blóót' tepel was gezonkken, (ken.
 Waar 't diep bleêf fteken, en heêft 't maagd'lyk bloed gedronk-
 Elk gezellin, haar vróuw, in 't sneuv'len, komt met haaft
 Te hulp, en ftut : voór al, vlugt Aruns weg verbaafd (ten, 804
 Met vreugde en vreez' vermengd : niet langer durfd zyn krach-
 Op 't fpeêr vertrouwen, óf 's maagds fchichten daar af wachten,
 En hy, gelyk een wolf, eer 's vijands pyl hem queld,
 Terftond in 't hóóg' gebergt, zich verr' verborgen fteld, 808
 Wanneer quam d' herder, óf een vet gróót kalf opfloekken,
 Van 't ftóut beftaan bewuft, zyn trill'nde ftart hy troekke
 Al lekkende onder 't lyf, en bofchwaart in zóó vloód :
 Niet anders, Aruns, uit 't gezicht, vol fchrik óók fchoót, 812
 Blyd doôr zyn vlucht, zich midde in d' wapens heêft begeven.
 Zy ftervend', t'fchicht met d' hand rukt uit : dóch diep daar bleve
 Het ftale punt in 't been, en d' ribben heêft gewond.
 Zygt bloed' lóós neêr : wórd kóud, de dóód 't gezicht verflond : 816
 † Haar óude roóf' ge kleur, van 't wezen is geweken.
 † Zy ftervende, Akka, een uit haar meêgenóóten, fpreke
 Dus aan (gy die voóral was tróuw Kamille alleen,
 Met wien, de zórg óók droeg) en heêft alzóó gebeên : 820
 Ik, zufter Akka, koft tót nóch : een bitt' re fnarte
 My nu verzwakt, 't fchynt al, doôr 't duifter, te verzwarten.
 Vlieg ras, dit myn bevel, voór 't laatft, diend Turnus aan,
 Dat komt ten ftryd, en van de ftadt perft den Trojaan : 824
 En nu vaar wel. De tóóm liet glippen met deêz' rede.
 Zeêg zwak ter aard' : de kóude, allenxkens langs haar leden,
 Zich

† *Purpu-
reus quon-
dam color
ora reli-
quit.*

- Zich heêft verſpreid : haar hals wierd ſlap , verliet 't geweêr,
 828 En voôr de dóódt, zy boôg haar hóófd gevangen neêr.
 Haar geeft vloôg met gezucht, grammoedig by de ſchimmen.
 Toen ſcheên aan 't guld' geſtarnte, een gróót geſchrei te klimmē:
 Kamille aan kant, 't gevecht nam toe in wreeder kracht.
- 832 Zy rennen dicht te zame op een, der Teukren macht,
 D' Arkaadsche Evanders troepe, en die Tyrreênſche Helden.
 Te vore, op 't hóóg gebergt, zich Opis neêr al ſtelde,
 Diaans kaam' nier, keêk aan, vaſt onverſchrikt den ſtryd.
- 836 Toen zy van verr' Kamille, in 't mid zag van 't gekryt
 Der dulle maagden, en geſtraft met droef t' vermoórden,
 Verzuchte, en uit het diepſt haar's boezems, ſprak deêz wóórdē:
 O maagd ! gy hebt geboet te gróóte, en wreede ſtraf,
- 840 Die, Teukren daagde, en u, met hen ten ſtryd begaf :
 Nóch 't bate u eenzaam, dat gy eerde in doôrne hagen
 Diane, óf op d' rugge onz' pylkokers hebt gedragen :
 Nóchtans zal koningin nu niet, in d' leſte nóódt,
- 844 U laten ongeëerd : nóch onvermaard deêz' dóódt
 By vólkken zyn, óf óit ſchand lyden zonder wreken.
 Want wie u lichaam heêft gewond en dóódgefteken,
 Zal ſterven naar verdienſt. Derçennus graff, gerecht
- 848 Uit d' aard' des konings van 't aalóud' Laurente, legt
 Aan 't hóóg gebergt, bedekt met lomm' rende eikkebóómen.
 Hier, ſchóón' Godinne is neêr ſnelvliegende eerſt gekomen,
 Van d' hóógen heuvel ziet zy Aruns. Sprak hem aan
- 852 Zóó z' hem ylſtoffende, óók in 't ſtaal zag blinkkend' gaan :
 Hoe lóópt dus dwers gy weg ? zet herwaart aan, uw' gange,
 Veeg menſch, komt hier, op dat Kamilles lóón g' ontſange
 Naar 't werk : gy ſterven óók zult van Dianaas ſchicht.
- 856 Zóó ſprak de Thraçifch nymph, z' een vlugge pyl gelicht
 Uit 't gulde koker heêft, ſpande óók haar boôg, en troekke
 Verſtoórd zóó lang, tót dat aan een, de kromme hoekken
 Gebogen zyn, te g' lyk de ſlinkk' hand heêft genaakt
- 860 't Staal punt, en d' recht', met 't peêz den tepel aangeraakt.

Zóó dra, 't gefnor des pyls, nóch 's luchts geruifch, en hóórde
Niet Aruns, óf in 't lyf, diep 't yzer vast al boórde.

Droef kermend' ftervende óók, vergeten hem zyn maats,
En laten hem in 't ftóf des onbekende plaats.

864

Naar d' hemelfchen Olymp, vaart Opis met haar pennen.
Eerft, d' licht' Kamilles wick (mevróuw vermist) weg renne :

Elk ruiter vlucht verbaafd, geftrengte Atinas vlied,

Verftróide hópmans óók : elk rót verlaten, ziet

868

Waar 't fchuilē kan:men vlugt,gedraaid met 't paard,na d' wallen.

En niemand met 't geweêr de Teukren (welkke aanvallen

Móórdadig) fteuiten, óf ftand hóuden by hen koft ;

Maar keeren, flauw van lyf, met bogen al gelóft :

872

D' hoef doet, door 't paards geren, het mórwe veldt bewegen.

Een donkk're wolk van 't omgewroete ftóf, róld tegen

De muur,flaand' 'tvróúvolk voór haar bórfst,van't hóóg' spits heft

Op vróúws gefchrei : 't geluid, aan 's hemels ftarren treft,

876

Die eerft, ter lóóp, zich doór d' onflote póórten dringen,

Op d' hielen, 's vijands troep met hóópen hen bespringe ;

Nóch zy d' ellend'ge dóódt ontgaan : maar in de póórt

En 's vaders veſte, óók zelf in eigen huis vermóórd,

880

Daar geven zóó hun geeft : een deel, de póórt toedrukken,

Men 't padt niet op 'nen durfd voór makkers, nóch hen rukken

Al kermende op de wal : daar ſpruit móórd vol ellend

Van die den toegangk weêrd met 't zwaard, in 't ſtaal óók rend. 884

Voór 't ſchreijende óuders óóge en aanschyn uitgeſloten

Een deel, doór drang des nóóds, in diepe gracht zich ftóóte :

Een deel, met ſnell' gelóóp, verblind en doór geweld,

Met kracht de póórt, en bóóm, en harde póſten veld.

888

Van d' walle, in 't heetſt' des fryds, zelf vróúwen worpen ſchichten

Met d' hand †(oprechte liefd' tót 's vaársland, vroómheid ftichte)

G'lyk deêd Kamille : en elk, met yz'rig eikkenhóut,

Oók ſpietſen hard gebrand, zich vlugge in kryg vertróúwd,

892

En d' eerſten, durven voór 's lands welſtand, 't leven wagen.

Terwyl een zwaar gerucht, voór Turnus óór men drage

† (Mon-
ſtrat amor
verus Pa-
trie)

- In 't bosch, gróóte óók beroerte Akka aan den jong'lingk zaid :
- 896 Dat dóódt Kamille is , 't heir der Vólsçen neêr óók leid :
Den vijand gram valt in , doôr s'tryds voórspoed'ge slagen
Rand alles aan , óók vreez' nu komt tót d' wal toe jagen.
Bezette heuvels hy al razende verlaat,
- 900 Trekt uit 'twildt bosch (want zulx, Jupyns wreed nóódlót raad.)
Naauw ging hy uit 't gezicht , en was op 't veldt gekomen,
Of vaâr Æneas wierde in 't open bosch vernomen,
Klimt over d' heuvel , en uit 't donkk're bosch hy scheid.
- 904 Dus schichtig naar de muur , met al hun troepen , beid'
Zy trekken , en van een , maar weinig schreden blyven.
Zóó rasch Æneas zag , van verr' , den róók opdryven
Van 't stóf op 't veldt , óók daar vernam d' Laurentsche bend' :
- 908 En 'Turn' , Æneas fórs heêft in 't geweêr gekend,
En hóorde pruiffen daar de paarden , aan óók treden :
Men had terstond den slag gewaagd , en al gestreden :
Zóó d' roófróód' Phœbus niet , te wedde , in Spaansche zee
- 912 Dreêf d' róssen mat , en brócht , den dag ten eind , d' nacht meê.
- 913 Slaan 't leger voór de stadt , z' óók hen voór d' wall' begraven.

Einde des elfden boeks.

P. VIRGILIUS MAROOS

Twaalfde boek van

Æ N E A S.

Kórt inhóud.

TVrn', doór 't Latynsch verlies, Æneas uit doet dagen,
 Die 't voórslag graag neémt aan: dies zy in pais verdragen.
 De nymph Iuturne steurd de vreêd, 't welk Iuno ried:
 D'wich'laar Tolumn', met 't speêr, Gylyppus zódn duórschiet.
 Weêr d' óórlóg hard begint. Æneas krygt een wonde,
 Die Venus strax geneest: al stórmend', windt stads gronden:
 Hier doór Amaat' zich wórgd. Turn', ziend' zyn kans verzet,
 Ten strýjd Æneas roept: deêz' hem, voór d' hand, verplet.

Als Turn' 't Latynsche vólk, doór krygsramp, zag verflagē
 En zonder moedt, men nu naar zyn belóft deêd vragen,
 Oók elk' t óóge op hem sloeg, † van zelfs, onlesber brand,
 En 't hart verheft: * gelyk in 't Afrikaansche land,

4

Een leeuw zeer zwaar gewond van jagers in zyn zyde,
 † Ten lest rukt krachten t' zaam: óók om zyn nek schud blyde

De ruige manen, breêkt den móórdpyl onvervaard,
 En met zyn bloed' ge muil hy brullend' yff' lyk baard.

8

Alleens groeid Turnus kracht, in gramschap heel ontsteken:

Daar na, hy dus ontsteld, den koningk aan gaat spreken:

't Schórt niet aan Turnus, nóch óók 't past, dat 't wóórd herroept

De trage Eneadyn, óf dat 't verdrag verschoept.

12

Doet óff' rand, vader, 'k vecht: en wil de voórwaard stellen.

Of 'k zend den Dardanier, met d' rechtehant ter helle,

Die Asië verliëp (Latinen zien 't maar aan)

En 'k zal d' alg' meene schand, met 't zwaard alleen weêrstaan: 16

Of

‡ Ulro
 implaca-
 bilis ardet,
 Attollitq;
 animos,
 * Peno-
 rum qua-
 lis in ar-
 vis,
 Saucius
 ille gravi
 venantiū
 vulnere
 pectus,
 † Tum de-
 mum mo-
 vet arma
 leo.

- Of hy dwingt ons verheerd, en ftrykt tót gemalinne
 Lavynje. Toen Latyn weêr sprak, bedoord met zinnen:
 Kloekhart'ge jong'lingk, hoe gy meer in vrome daad
 20 Munt uit, 't is billyk, dat k my ernstiger beraad,
 En al 't aanstaand' geval, te voôr' wel overwege.
 G' hebt 's vaders Daunus Ryk, veêl steden óók verkregen
 Met 't zwaard: nóch óit 't Latyn ontbreêkt aan moedt, óf góud.
 24 In 't Laurentynsch' Ryk zyn en Lat'jum, ongetrouwd
 Meer dóchters hóóg van stam: my ongeveinsd t' ontdekken
 Gedóóg, 't geên nóód' gy hóórd, wildt diep in 't hart dit trekken:
 Aan een der óude vriers, myn dóchter t' echten mocht
 28 Niet zyn: 't wierd zóó by mensch, en Goden vóórtgebrócht:
 Tót u, doôr liefd' beweêgt, dóôr bloedvrienschap verwonne,
 'k Heb all' verbint' niss, doôr myn droef vróuws traan, gefchonnē:
 Schóónzoôn zyn bruidt ontruk't; en gódd' lóós kryg gevoerd.
 32 Wat kryg en ongeval t' seêr tegens my geroerd
 Zyn, Turnus ziet: wat last, u meest óók stond te lyden.
 Wy tweemaal's zyn, doôr ftryd vernield, en naauw bevryden
 In stadt, Itaal'jes hoóp: laauw is de Tybervliet
 36 Nóch van ons bloedt, al 't veldt wit van 't gebeent men ziet.
 † Waar, werd k zóó dik vervoerd? wat dolheid draaid gedachten? †
 Zóó ('Turnus s'neuv' lend') 'k moet hen bondgenóóten achten,
 Waarom t' wyl hy nóch leêfd, 'k niet liever slisich 't vers'chil?
 40 Wat Rut'len, bloedverwants, Itaal'je óók zeggen wil,
 Zóó 'k u om 't leven help, ('t welk Gód van ons moet keeren)
 Die naar myn dóchter staat, heur huw'lyk óók begere?
 † Let op krygs wankk'le kans: met stókéoud' vader zyt
 44 Medóógend', die nu treurd in Ardea, 't geên wyt
 Ons scheid. * t Gram Turnus hart, wierd doôr geen reêd' bewogē.
 † Maar duller doôr 't gevei, en stygt nóch meer omhóóge.
 Zóó rasch hy spreken kon, aldus begint: verzet
 48 Goed' heer uw' zórg, die g' hebt voôr' my, dit 's myn gebed,
 Om mynen 't wil: sta toe, 'k om lóf mach 't leven wagen.
 Wy, met het handgeweêr ons weten zóó te dragen,

† *Quo re-
feror toti-
es; qua
mentem
insania
mutat?*

† *Respicit
res bello
varias.*

* *Haec
quam
dictis vio-
lencia
Turni
Flebitur:
† exuperat
magis,
agrescit-
que me-
dendo.*

O vader, dat het bloedt vólgd uit de wond. Godin
 Zyn moeder, ver zal zyn van hem, nóch vluchtende, in 52
 Heur wolk verbergen hem, óf in d' yl' fchaduw' dekken.
 Maar koningin, vol fchrik voor 't nieuw gevecht, die trekke
 Haar vier'gen fchóónzoón weg, weend, als die 't leven laat:
 O Turnus, doór deêz' traan, om d' eer óók van Amaat', 56
 Zóó die ter harte u treft (†gy d' een'ge tróóft en blykke
 Van onz' droeve óuderdom: Latinus roem en Rykken
 Nu staan aan u; †al 't huis óók leund, en fteund op u)-
 Dit een 'k maar bid, 't gevecht met den Trojaan tóch fchuw. 60
 Wat ong'luk Turnus, u in dit gevecht mocht pramen,
 Dat troffe óók my: daar by, 't droef leven 'k my bename;
 Nóch 'k zal, Æneas óit myn fchóón zoón, zien geboeid. 64
 Lavyn'je, 's moeders zucht hóorde aan, 't getraan dat vloed
 Langs 't blakend' trony af: befchaamdheid in haar fchene
 Zóó róód, als vier, en liep doór 't bloeiend kaken henen.
 Gelyk óf iemand, met het bloedróód purper, streék
 Het Indiaanfch ivoir, óf g'lyk de róód' roóds, steék 68
 Op d' witte lely uit: *zóó róód, 's maagds wezen blonkke.
 †De min hem zeer ontfteld, hecht op de maagd zyn lonkken:
 Brand tót 't gevecht nóch meer, en fpreékt Amaat' kórt aan: 72
 Ay 'k bidde u, 't baard geen baat, dat gy dus ftórt uw' traan
 Om my, ó moeder, die naar 't fel gevecht nu trede:
 Nóch dat, kan Turnus tyd verfmalen, óf verbreeden.
 Bode Idmon, breng myn wóórd den Phrygiaanfchen held,
 't Welk hem niet fmaakken zal. Zóó rafch zich mórgen fteld 76
 De daag' raad róód naar d' hóogte op haar oranje wielen,
 Dat weérzyds ruft 't geweér: en geen Trojaans vernielen
 De Rutulen, †maar dat ons bloed den óórlóg uit:
 Men zoek op deze wyz', Lavinië tót bruidt. 80
 Zóó als dit had gezeid, gezwind in 't hóffhy wykke, (ftrykken,
 Eifcht 't paard: 't geên zag verheugd, dat briefchende aan quam
 't Welk Orithya zelf, tót praal, Pifumnus gaf:
 't Was witter als de snee, snel als de windt in draf. 84

‡ *Spes tu
 nunc una
 fenestra.
 † In te
 omnis do-
 mus incli-
 nata re-
 cumbit.*

* *Tales
 virgo da-
 bat ore co-
 loros.
 † Illum
 turbat
 amor, fi-
 gitque in-
 virgine
 vultus.*

‡ *Nostro
 dirimatur
 sanguine
 bellum.*

- Rondom, gaauw stalknechts staan, met d' hand de borst bestreelē,
 En langs den nek, met kam de manen gier'lyk scheelen,
 Zelf hy daar naar, om 't lyf górd 't harnasch, 't gene blaakt
- 88 Van 't góud en 't blank latoen: 't schild vast aan d' arm hy maakt,
 't Zwaard hāgt op zyde, op 't hóofd steld d' helm met róode verē:
 De Viergód smeede 't zwaard tót 's vaders Daunus eere,
 't Geēn gloeiende, in den poel van Styx, doen koelen had.
- 92 Daar naar, een sterkke speēr hy met geweld aanvat,
 (Aurunkus Actórs róóf) in 't mid des zaals, deēz' leunde
 Aan eē zeer zwaar kolomme, en drild daar meēd, dat 't dreunde,
 Al roepende: ó nu speēr, die nóit myn bede affloeg,
- 96 't Is recht nu tyd: eerst u den gróóten Actór droeg,
 Nu Turnus rechthand: geēf dat ik mach doen treuren
 D' halfg'manden Phrygiaan, van 't lyf óók 't panser scheuren
 Met myn geweld'ge vuist, begruizen 't hair in stóf,
- 100 't Welk kruld doór 't gloeijēd staal, waar niet dan myrr' druipt óf.
 Dus, dulheid hem verrukt, zyn aanzicht schynt onsteken
 Doór toörn: 't verbolgen hart, doet 't vier uit d' óógen breken.
- 104 En op eēn stam des bóóms, beproefd vergramd zyn kracht
 Met d' hoórnen, óók den wind, met slagen zoekt te quellen,
 En 't zand opkrabd, dat 't stuifd, en maakt zóó fryds voórspellē.
 Niet min, zich midd'lertyd de vrome Eneas wet,
- 108 Doór 's moēders staal, ten kryg, en zich in gramschap zet,
 Blyd, doór 't beraamd verdrag, dat d' óórlóg men zal vellen.
 Toen tróóft droev' Julius vreeze, en leerd de metgezellen
 Het nóódlót: zek're mans óók last te doen deēz' weēt
- 112 Aan Vórst Latyn, dat hy zelf vredes voórwaard smeēd.
 Naauw reēz' d' aanvolgend' dag, die 't hóóg gebergt bestraalde,
 Als van de diepe zee, zons paarden weēr afdwaalden,
 En bliezen 't licht doór hun neusgaten wyt gerekt,
- 116 By d' Rut'len Teukren óók, men reed maakt en betrekt
 Een veldt ten fryd, omtrent stadts gróóte wal: voór Goden,
 Hun beid' gemeen, in 't midd', men óuters steld van zoden

‡ Oculis
 micat
 acribus
 ignis.

Oók d' offerhaard : vier en bronwater d' ander brócht
 In linn' gekleed , wiens hóófd , óók 't yzerkruid bevlocht. 120
 D' Aúfoónsche bend' komt aan , en die de fchichten dreven
 Ter póórt uit treên : van hier , zich vlugge óók vóórt begeven
 't Tyrreênfche en al 't Tróifch heir met veêl verſcheid' geweêr :
 Alleens omringd met 't ſtaal , óf wreed men Mars te keer 124
 Moft gaan in kryg : in 't midd' der duizenden óók zwieren
 Zelf d' hópmans hene en weêr , wien 't góud en purper gieren :
 Neptuuns nazaat Meſſaap' afg' recht te paard , vol kracht
 Afylas , Mneſtheus uit Affarakus geſlacht. 128
 Zóó dra men 't teikken gaf , elk naar zyn plaats toe weke,
 Oók 't ſchild lag neêr , en heêft in d' aarde 't ſpiets geſteken.
 Huidaken , torens óók , toen 't weêrlóóz' volk beklom,
 En vróuwen veêl doôr drift , óók mannen óud en krom : 132
 Op d' hóóge póórten zyn die anderen gezeten.
 Maar Juno , op 's heuvels tóp , die nu d' Albaanfch' men hete,
 (Den berg , toen naam , nóch eer , nóch óók vermaardheid had)
 Afziende , zag op 't veldt en op Latinus ſtadt, 136
 Oók d' Laurentinen en Trojanen legers beide :
 Straks die Godinne , dus , tót Turnus zufter zeide :
 Godin , die over 't meir en d' ruiffchend' ſtróóm gebied,
 (Deze eere , u hóóg' Jupyn des hemels koningk , liet 140
 Toeheiligen tót lóón , dat hy uw' maagdom ſchaakte)
 O nymph der vlieten eer , die meeft myn hart vermaakte,
 'k Hebbe uit d' Latynfche maagds , alleen u hóógt gefchat,
 (Gy 't weêt) van die óit op 't óndankb're bedde trad 144
 Van gróór' Jupyn , 'k deêd gráag u 's hemels plaats vereeren :
 Juturne , ('t my niet wyte) uwe aanftaand' druk wil leeren.
 Ik weêrde uw' veſte en Turn' , zóó veêl 't fórtuun goed vond,
 By ſchikgodinnen óók men Lat'jums zaak toefond. 148
 Den jong'lingk , 't quader ure , ik zien in ſtryd geraakken :
 Der ſchikgodinnen dag en 's vijands macht genaakken.
 'k Kan niet , met 't óóg deêz' ſtryd , óf dit verdrag zien aan.
 Vaar vry voór broeder vóórt , zóó kracht'ger iet beſtaan 152

- Gy durfd, 't u voegd. 't Zal licht d' ellend'gen beter wezen.
 Naauw sprak ze : óf tranen uit Juturnaas óogen rezen,
 Voór haar eerbare bórft, met d' hand, drie, viermaals smyt.
- 156 Saturnsche Juno zeid, deêz' tyd geen tranen lyd,
 Haaft u, zóó kans verschynt, uw broer uit dóódsmuil rukke:
 Of stoókt den kryg, en scheurd 't beraamd verdrag in stukken.
 'k U pórre om aan te gaan. Gewekt dus tót 't begin.
- 160 Z' onzeker haar verliet, óók droef ontsteld van zin.
 T'wyl koón'gen gaan (men op de koets voerd van vier paarden:
 Latyn met gróóten stoet, twaal'fgóude stralen baarden
 Een klaar geblink om 't hóófd, uitbeéldend' zyn gróótyaár
- 164 De zonne. Turn', komt met twee witte paarden daar,
 In d' hand, twee schichten drild met yzer breed beslagen.
 D' óirsprongk van 't Róómsch geslacht de vaár Æneas, drage
 Van hier 't starfikk' rend schild en 't hemelsche geweêr,
- 168 Naast hem, Afkaan, tweed' hoóp van 't gróóte Romes eer)
 Naar 't leger : zuiver óók de priester, in kerkkleeden,
 Brengt ongeschore een schaap en 't bórft lig zeugsbigg' mede.
 Op 't brandende óuter 't veê hy leid. Hun aangezicht
- 172 Al om gewend naar het opgaande zonne licht,
 't Sout' veldsvrucht brengen vóórt, de star van 't veê, met 't stale
 Mes merkken óók, 't altaar begieten zy met schalen.
 Gódvrucht'ge Eneas toen dus bid, met 't blóóte zwaard :
- 176 My biddend', zyt nu tót getuigen, zonne, en aard',
 Om wiens wille, ik zóó gróóte een zwarigheid verdroege :
 Almacht'ge vader, en Godin van beter g'noegen
 Saturn's kind Juno, ik bid : Mars vader, wyt befaamd,
- 180 Óók u, die al den kryg, naar uwen wil, beraamd :
 'k Roep bronnen, vlieten, al d' ontzag'lykke Gódheden,
 Die, in d' hóóg' hemel en de blaauw' zee, hónden stede.
 Zóó 't luk, d' Aúsoónschen Turn' toe d' overwinning staat,
- 184 't Voegd, den verwonne naar Evanders stadt dan gaat :
 Zóó ruime Julius 't veldt, d' Æneadyns nóit dragen
 Weêrspannig hier 't geweêr, nóch 't Ryk met 't staal meer plagen.

Zóó Mars, g'lyk ik eer meen, verleend ons d' overhand,
 (En Goón niet hunnen zin, zóó 'k wensch, dat geven stand) 188
 'k Wil niet, dat Teukren dan aan d' Italjaans gebieden,
 †Nóch 't Ryk 'k vóór my zoek: maar, dat d' onverwonne lieden
 Beid' leven by een wet en eeuwig in verdrag.
 Oók ik, Goón 't offer geëf: Latyn, b'hóud 't zwaards gezag. 192
 En schóónvaár 't eige Ryk; my, Teuçers zullen bóuwen
 Een stadt, die naar Lavyn'je, altyd zal d' naam behóuwen.
 Zóó gaat Æneas voór, zóó vólgd Latyn, en spreëkt,
 Aanziede d' hemel, hy d' hand naar 't gestarnte uitsteëkt: 196
 By starren, d' aarde, en zee, Æneas, 't zelfd' 'k beëde,
 Latonas tweelingen, tweehóófd' ge Janus mede,
 D' helfch' Plutoós heiligdom, óók d' helfche Godens macht:
 Dat, 't vader hóórt', die geëft 't verbond; met blixem, kracht. 200
 'k Raak 't midd' vier, en 't altaar, k neem Goón óók tót getuigen:
 Geen dag, 't verbond nóch pais, by d' Italjaans zal buigen,
 't Zy hoe de zaak valt uit: nóch geen geweld ter schand
 Zal brengen mynen wil: schóón springkvloed, zee en land 204
 Mengde onder een: óf dat in d' hell' den hemel duikte.
 Deëz' sçepter, g'lyk (want d' hand toen 't sçepter licht gebruikte)
 Nóit lóóf, nóch telgen schiet, nóch schaduw baard, gekerfd
 Als onder van den struik eens is in 't bósch, en derfd 208
 Zyn moeder: eerst een bóóm, die blaán en takken droëge,
 Doór 't byl geknót, in 't góud wien kunst naars hand besloëge,
 D' Latynsche vad' ren om te voeren nu gegond.
 Met deëz' rede, onder hen, zy vestigden 't verbond 212
 Midde in der ed' len óóg: kerkplichtig dóódt toen staakken
 't Gewyde veë in 't vier, uit 't levend' lyfz' óók braakken
 Zyn ing'wand; schot' len vol men op d' altaren brócht.
 Maar overláng', deëz' stryd 't ong'lyk den Rut' len 't dócht, 216
 En yder wierd beweëgt, doór zyn byzonder óórdeel;
 Daar na toen zy nóch meer zien 't ongelyk' krachts vóórdeel,
 Zóó helpt, dat Turnus zich naar 't óuter, zwygend keerd
 Met neêgedrukt gezicht, die ned' rig 't zelfde óók eerd 220

- Met een dóóds jeugdig troónje, en zyn jong' bleekke kaakken.
 Juturn' de zuster, als zy zag 't gemompel raakken
 Nóch gróóter, draeijen óók gemeentes flauwe hart :
- 224 Midde onder 't heir, bóóftt naar 't gedaante van Kamert,
 (Geteêld uit braaf geflacht, in 's vaders vromigheden
 En deugd befaamd, die zelf geftreng in d' wapens ftrede)
 Zy geêft haar midde in 't heir, wel wetend' 't ftuk, hoe 't leid,
- 228 Stróid uit verſcheid' gerucht : en deze wóórden zaid :
 O Rut' len, ſchaamd g' u niet, den gantſchen ſtaat te ſtellen
 Aan eene ziel? zyn wy van minder krygsgezellen,
 Of macht? ziet die Trojaans, al d' Arkaders óók hier,
- 232 En 't nóódlóts vólk, Herruur' je op 'Turn' gram en vol vier :
 Twee tegens een wy zyn, zóó wy 't gevecht aanvaren,
 By Goón zal Turn' wel gaan, zich óff' rende aan d' altaren,
 Zyn faam op yders tonge óók leven : maar ons al.
- 236 (Verjaagt uit 't land) een heer hovaardig dwingen zal,
 † Die nu, zoo koel te zaam neêr zitten op de velden.
 Doór deze reêd', 't beſluit der jong'lings zeer ontſtelde,
 't Geruiſch, nu meer en meer, doór al d' heirtroepen kroóp.
- 240 D' Latyns en Laurentyns verand'ren zelf, wiens hoóp
 Was op krygſeinde en op den welſtand aller zaakken,
 Nu willen zy den ſtryd, en bidden, dat men ſtaakke
 't Verbond, erbarmen zich, dat Turn' geen kans en heêft.
- 244 Juturne voegd hier by iet gróóters, teikken geêft
 Aan d' hemel hóóg : z' heêft nóit meer d' Ital'jaans bewogen,
 Of d' harten, doór 't geſpoók, óit krachtiger bedrogen.
 Want d' róſſe vogel van Jupyn, doór d' róóde lucht,
- 248 Joeg vliegend vóórt een vlucht zeevog'len, die gerucht
 Luid maakten, als ſnel neêr op 't water d' róóver daalde,
 Een gróóte zwaan, hy op met kromme klaauwen haalde.
 Gaauw toezien d' Ital'jaans, de vog'len al op vlucht
- 252 Hem dryven met geſchreeuw ('t gezicht maakt elk beducht)
 Met pennen duift'ren d' lucht, en g'lyk een wolk, zy dringen
 Doór d' lucht op vijand aan ; hy voelend', dat z' hem dwingen,
 Zelf

† Nunc
 lenri con-
 ſedimus
 arvis

Zelf doór den laft bezwykt, de vogel in een vliet
 Smyt d' róóf uit klaauwen neêr, en hóóg in d' wolk weêr fchiet. 256
 De Rut'len, met geroep, dit voórspóók toen begroeten,
 En zetten d' hande fchrap: dat was 't, t welk 'k zócht t' ontmoeten
 Veêl met belóft, dat was 't, Pilumn' d' aardswich'laar zaid,
 'k Neêm 't aan, ik ken die Goôn: rukt uit, doór myn beleid, 260
 Nu Rut'len 't zwaard, wien, een bóósaardig vreêmd' lingk ftóóte,
 Als weêrlooz' vogels, weg, óók met geweld ontblóóte
 Doór kryg, uw' kuft: hy gaat flus doór, en diep naar zee
 Zal zeilen: in flagórd' gelykkerhand hóúd steê, 264
 Verweêrd uw' koningk, die, doór ftryd, men zoekt t' ontrukken.
 Dus fprak hy gaand' voóruit, recht in den vijand drukke
 Eê fchicht: de fnor nd' kornoel geêft klank, d' lucht klievêd', gaat
 G'wis vóórt. Straks een gefchrei geweldig daar ontftaat, 268
 Al'tvoetvólk fchrikt, tgerucht maakt brandênd' hun gemoed'rê.
 Een fpeêr vliegt by geval, daar ftonden negen broed'ren
 Heel fchóón, recht tegens hen, uit een Tyrreênfche vróuw,
 By d' Arkader Gilips geteêld, in d' echt hem tróuw: 272
 En een van deze in 't midd', daar t' gefp om d' lend' men haakte,
 Óók 't wapenriem was dun op 't lyf gefleten: raakte
 Den jong'lingk braaf van leeft en in het blank geweêr,
 Doór d' ribben heên, dat zich ftrekte uit in 't róód zand neêr. 276
 Deêz' broers, een brave bend', doór druk verhit, den degen
 Veêl trokken uit met d' hand: een deel wórfpchichten kregen,
 En blind'ling vielen toe: hier liepen tegens aan
 D' Laurentfche troepen: daar, d' Ag'lyner en Trojaan 280
 Dicht, met gefchilderd g'weêr, óók d' Arkaders met hóópen.
 Om t' rechten 't ftuk met 't zwaard, fcheên yder toe te loopen.
 Zy rukten d' óuters om. Met gruw'lyk onweêr wórd
 Van fchichten d' lucht bedekt, neêr, d' yz're vlaag óók ftórt: 284
 Men kelk en ófferhaard nam weg. Latyn zelf vlode,
 't Verbond geknakt, en droeg meêd' zyn gefchende Goden.
 Die and'ren fpannen in de wagens, óf te paard
 Zy fpringen, en ftaan al gereed met 't blóóte zwaard. 288

- Messaap, te paarde ontmoet (graag om't verbond t'ontschragen)
 Aulest Tyrreheenschē Vórst, die 's konings teikken drage,
 Doet hem verschrikken, dat ploft wykkend' deêrlyk daar
- 292 Op 't hóófd en schouders neêr, t' rugge over den altaar
 Gesteld in d' weg. Messaap verhit, met 't speêr aanzette
 Op een hóóg paard, en hem, die zócht genaad', hard plette
 Van boven neêr met een zwaar spiets: en zeid, dat heêft
- 296 Hy weg, zóó 't óffer best men gróóte Goden geêft.
 D' Itaaljers rennen toe, en stróópen d' warme lykken.
 Van 't óuter, Chorineês gaat met een brandhóut strycken:
 Treft Ebusus (die aan, om toe te hakken, quam)
- 300 In 't aanzicht, dat scheên licht, zyn langen baard, in vlam:
 't Gezeng gaf óók veêl stank: nóch zelf daar op invare,
 Grypt 't duiz' lig vijands hóófd, met 't flink' hand by de hairen,
 Hem drukkend' met de knie, hecht hem aan d' aarde: en stóót
- 304 't Kóud staal zóó doôr zyn zyd'. Toen Podalyr', met 't blóót
 Zwaard, d' herder Alsum vólgd, die d' eerst' slagóorde en schichten
 Doôrstreêfde, en op hem dreigd: den ander 't byl óplichte,
 Van voôr, doôr 't voôrhóófd en midd' doôr de kin, hem hóúwd,
- 308 Dat 't harnas wierd met 't bloed, nat overal, bedóúwd.
 Straks luikt, een harde slaap en yz're vaak, zyn óógen:
 Om eeuwig t' rusten, wórd 't gezicht óók toegetogen.
 Maar d' ongewapend' hand, gódvrucht' ge Eneas stak,
- 312 Blóóts hóófde, omhóóg, en wenkte al 't vólk, luide óók toesprak:
 Waar streêfd gy heên? wat twist, zóó schichtig op komt jagen?
 't Uw' gramschap temd: 't verbond staat vast, wy zyn verdragen
 In al 't verschil: ik moet alleen voldoen den slag.
- 316 Vreesd niet, laat my begaan: 'k zal vestigen 't verdrag
 Met d' hand: d' eed voôr 't altaar, dwingt Turn' met my te treden
 In 't perk. Midde onder 't wóórd en diergelykke rede,
 Ziet, een geveerde pyl vliegt snorrend' d' Heldt in 't lyf:
- 320 Onzeker doôr wat dwarl gejaagt, óf wiens bedryf:
 Of wat geval óf Gód, zóó gróót lóf, d' Rut' len schonkke.
 De roem van 't treff' lik stuk, by yder bleêf gezonkken:

Nóch van Æneas wond', gestoft óit iemand heêft.
 Turn' ziende Eneas, dat zich uit den slag begeêft, 324
 Oók d' hóp mans staan verbaafd, verhit blaakt straks van hope :
 Om paarden, wapens, en den wagen heêft geropen,
 Springt tróts daar op en pronkt, hy mend den tóóm met d' hand.
 Vliegt hene en weêr, en veêl half dóódt leid in het zand : 328
 Dóódt óók veêl sterkke mans, óf troepen doet verpletten
 Met d' wage, óf 't g' rukte speêr, naar 't lyf de vlucht' lings zette.
 Gelyk den bloed' gen Mars, met 't beuk' laar tierd, gevoerd
 By kille Hebrus stróóm, als doller kryg hy roerd, 332
 En jaagt zyn paarden vóórt : deêz' vlieden langs de velden
 Voór zuide en d' west' wind heên : de Thraçisch' kust ontstelde
 Doór 't voetgetrap, om hem, zwierd menig zwart gezicht
 Van gramfchap, laage, en vreez', tót Gódsstoet afgericht. 336
 Zóó d' wakk' re Turn' 't gespan, vol róók doór 't zweet, vóórtjage
 Midde in den slag, en om zyn vijand nu verslagen,
 ('t Is deêr' lyk) óók braveêrd : waar grypt de snell' hoof stand
 Een bloeddauw spat, en treêd en kneêd het bloed met zand. 340
 Nu Polus, Thamiris, en Stheên' lus neêr hy leide :
 De twee voór d' hand, van verr' den derde : en Imbraf' beide
 Zoóns, Glaukus, Lades óók van verr' : die zelf, weleer 344
 In Lyc'jen Imbraf' voerde, en gaf hen g'lyk geweêr
 Om t' vechten hand aan hand, óf d' windt te paard t' ontrennen.
 Van d' and're zyde Eumeêd', in 't mid des stryds komt mennen,
 Des óuden Dolons spruit, doór d' óórlóg óók vermaard,
 Voerd gróótyaars naam, en is van 's vaders kracht en aardt : 348
 Die, om dat hy eertyds 't Grieksch leger ging belagen,
 Heêft durven eifchen, tót zyn lóón, Achilles wagen.
 Maar Diomeêd' heêft hem, 't stóut stuk zóó ryk betaald,
 Dat hy niet meerder naar Achilles paarden taald. 352
 Toen Turn', van verr' kreêg deze, op 't vlak veldt, in 't gezichte,
 Trof hem, zóó wyt 't óóg strekte, eerft met een lichte fchichte,
 Hield straks zyn paarden op, en van de wagen sprong :
 Op hem gefneuveld en half dóódt, schoót toe en wrong 356

- Hem't zwaard uit d' hand, den voet hy op zyn nek óók stelde,
't Blank' staal diep verfd in strót: hem,boven dien, dus schelde:
Zie't land, meêt, leggend', nu Hefpeêr'je eens af, Trójaan,
360 't Welk gy doór óórlóg zócht. Die my durfd randen aan
Met 't zwaard,zulk lóón ontfangt:zóó legtmen vestens gronden.
Hy, Butes hem tót maat, van 't spiets doorwond, toezonde:
En Chloreus, Sybaris, Therfiloch', Dares, met
364 Thymeêt', van 't neêr' lig paard neêr over d' hals geplet.
G'lyk als den nóórden wind, hard op d' Ægeêsche stróómen,
Uit Edon ruifschend', doet, tót 't strand, de gólven komen,
†En waar de buije ontftaat, van d' hemel d' nevels dryft: † *Qua*
venti in-
cubuere,
fugam-
dant nu-
bila celo.
- 368 Zóó Turn', waar 't spoór hy baand, geen troep daar staande blyft,
't Heirspits gedraaid vlugt weg: zyn drift hem kracht doet plegē
Zyn pluim waaid, en zyn koets vliegt naar byzond're wegen.
Deêz' vóórtgangk, Phegeus niet, nóch 't grimmend' hart en leêd:
372 Zich dwers voór d' wagē worp, d' hand aan den tóóm óók smeêt,
Om 't schuimgebekt gespan, in vollen ren te dwingen.
T'wyl wórd gesleêpt en hangt aan 't juk, een spiets snel dringe
Op hem geharnast aan, doór 't dubbel pantfer slaat,
376 En 't opperst' van zyn lyf, doet effen maar wat schaad'.
Niet t' min, met 't schild, hy stond van voór' den vijand tegen,
En zócht de byftand van zyn uitgetrokken degen:
Dóch 't snelle rad hem drukte, en d' as geroerd, ter aard,
380 Dat ftak al d' leden uit: toen Turn' schoót toe met 't zwaard,
En tuffchen 't harnasch en den helm, hem 't hóófd afmaaide,
Den romp hy leggen liet in 't zand. Aldus bezaaide
De zegenrykke Turn' met lykken, al het veldt,
384 T'wyl Mneftheus, tróuwe Achaat, Askaan hun meêg' nóót, d' Heldt
Æneas heel bebloed weêr naar het leger bróchten,
Die stapte voet voór voet, op 't speêr óók steunfel zóchte.
Met fórfheid pynd hy 't fchicht te trekken uit, op dat
388 't Riet niet en breêkt: en zoekt verligtings naafte padt:
Wil dat, men met 't breed' mes d' wonde opend, óók opfnyde
Diep pylfspelonk, en z' hem weêr zenden om te ftryden.

Nu Japis, Jaf'jus zoón hier was, voór al bezind
 Van Phoebus : wien Apóll' zelf heftig heêft bemind 392
 Weleer, en rustig deêd zyn gaaf en kunst genieten,
 Zyn cyter, wich'lery, en schichten snel in 't schieten.
 Den deze, om dat zyn vaâr in dóódsnóód helpen zóud'
 Kruids kracht, des zelfs gebruik, en nóód'ge kunsten woud 396
 Oók d' heelkunst liever, gants van roem vervreemd, wel leeren.
 Æneas stond, en leunde op zyn geweld'ge spere,
 Van spyt knarste op 't gebit, en liet ter hart niet gaan
 Der jong'lings gróót gelóóp, nóch droev'ge Julius traan. 400
 Pæoónscher wyz', met d' rók geschórt, deêz' man van jaren
 Steld Phoebus krachtig kruid, zyn hand óók braaf ervaren,
 Bereêfd vergeêfs in 't werk: met d' hand 't punt vrucht' lóós grypt,
 En 't yzer met een tang, vergeêfs hy dikmaals nypt. 404
 't Zy wat men doet, 't niet baat, Apólló, die eerst vonde
 De kunst, niet helpt: wree schrik nu meer en meer ontstonde
 Op 't veldt, óók nader quam d' ellend. D' lucht scheên vol stóf:
 De ruiters renden toe, de pylen dicht en gróf 408
 Neërdaalden midde in 't heir: der strydend' jonge zielen
 Gekerm steêg tót 't gestarnt', van die doór 't selaan vielen.
 Zyn moeder Venus, t' wyl, daar onverdiend verdrukt
 Haar zoón wierd, wild' polei, in Krete op Ide plukt 412
 Ontsteld, vol purp're bloemé is 't steël óók jeugd'ge blad'ren,
 De wilde geiten 't kruid wel weten te vergad'ren,
 Wanneer een vlugge pyl, op d' rugge, in 't lyf haar dringt.
 Dit zelfd' brócht Venus meêd', met donkk're wolk omringd 416
 't Lyf zynde: in 't water deêd 't bedekt, 't welk in 't blank bekke
 Men goôt: 't geneês-sap van Ambroós liet z' óók inlekker,
 En 't geurig Panacæ, om t' heelen ras de wond.
 Bejaarde Iápis, met dat nat, 't quetsuur verbond 420
 Onwetende: †al de pyn wierd itraks van 't lyf verdreven,
 Het bloed, in 't diepst' des wonds is óók gestóld gebleven:
 't Schicht uitviel zonder dwang, en vólgde nu de hand,
 † Zyn krachten keerden weêr in hunnen óuden stand. 424

† *Subito-*
que omnis
de corpore
fugit
 Quippe
 dolor.
 † *Atque*
nova ve-
stire in
pristina
vir.

Brengt

- Brengt gaauw den man 't geweêr : wat toefd gy ? Japis spreke :
 En op den vijand hy eerst hun gemoedt ontfteke.
 Nóch doôr geneês-kunst, nóch 's menschs hulp, dit openbaard :
- 428 Gy zyt niet doôr myn hand, Æneas dus bewaard :
 Een gróóter Gód hier werkt, tót gróóter zaak, u zoekke.
 Zyn góude laarzen, graag ten ftryd, had aangetroekken :
 Haat hier en daar 't vertoef, en met zyn speêr hy drild.
- 432 Na, 't panfer was om 't lyf, aan d' arm óók 't handig schild,
 Heêft hy omhelfd Askaan met uitgestrekte leden :
 Voór 't jongst, doôr d' helm hem kufte, en sprak nóch deze rede :
 * Leerd, zoón, d' oprechte last en deugd van my, 't geval
- 436 Uit and'ren : nu myn hand verdadigen u zal
 In d' óórlóg, en u hóóg tót gróóte staat verheffen,
 Als gy uw jaren hebr, wild ftraks dan 't zelfd betreffen ;
 Behartigd 't voórbeêld van uwe óud'ren vrome daad,
- 440 En vaâr Æneas, óók óóm Hectór wekken laat
 Uw' geeft. Zóó ras dit sprak, ter póórt uitsprong, en dwonge
 't Zwaar drillend' speêr met d' hand : in dikke troepen drongen
 T' Zame Anteus, Mneftheus toe : al 't vólk, van 't leger óf,
- 444 Vólgde, en vloóg achter aan. Toen 't veldt, vermengd met 't stóf,
 Men niet kon zien, † doôr 't voetgetrappel d' aarde beêfde.
 Van d' wal zag Turnus, dat, zy recht aan op hem streêfden,
 D' Aufoners zagen ze óók : * een kóude schrik hen quam
- 448 Diep doôr 't gebeent. Voór al d' Latinen, 't eerst vernam
 Juturne, en kost 't geluid : zócht trillend', 't vlugtig spore.
 Hy vliegt, langs 't vlak' veldt rukt zyn stoet, dat 't stoóf om d' óórē.
 G'lyk mid doôr zee een stórm, als met betrokke lucht
- 452 Wil waaije op 't land (den boer ellendig óch ! beducht,
 Ras't onweêr vreesd: het welke, uit d'aard' 't gebóómt zal rukkē,
 't Gewas óók smyten neêr, en alles vóórt verdrukken.)
 Doet vliegen met geruifch, de winden eerst naar 't strand ;
- 456 Zóó óók d' Rætheêfchen Vórst zyn troepe op vijand spand
 Recht aan : d' heirspitfen zich, by een verdubbeld, stelden.
 Thimbræus, met zyn zwaard, zwaarlyf ge Ofiris velde,

* *Disce
 puer vir-
 tutem ex
 me ve-
 rumque
 laborem,
 † Fortu-
 nam ex
 alis.*

† *Pulsu-
 que pedum
 tremit ex-
 cita tellus.
 * Gelidus-
 que per
 ma cis-
 curris
 Ossa tre-
 mor.*

Mnestheus Archefius, Achaat', róófde Ep'loòs ziel,
 En Gias Ufens. Zelf Tolumn' de wich'laar viel, 460
 Die op den vijand had 't fchicht eerst recht toegedreven.
 * t Gefchreeuw reëz hemel hóóg : nu d' Rut'len zich begeven,
 Hun rug gedraaid, op vlucht, dat 't ftóf vloóg over d' aard.
 Zyn vijand om te dóón, fcheên hem de pyn niet waard : (ken 464
 Nóch d' ruiters, 'tvoetvólk, nóch fchichtniers vervólgd, die troek-
 Recht op hem aan : alleen naar Turn' hy ziet en zoekke
 Hem in d' heldonkk're mist, ten ftryd alleen hem daagd.
 D' mannin Juturne, in 't hart van deze vreez' geplaagd, 468
 Turn's voerman, tuffchen 't g'reel, Metiskus af zy dryve,
 Getuymeld ver van koets, laat z' hem op 't veldt toen blyven :
 Komt zelf in plaats, met d' hand den lóffen tóóm regeêrd,
 Metiskus lyf en ftem, 't geweêr, óók 't al bóótféêrd. 472
 G'lyk als, doór 't gróót' huis eens ryk heers en d' ruime zalen,
 Een zwarte zwaluw' vliegt, doórfnuff' lend' 't al, om t' halen
 Wat voedzel tót het aaz voór 't piepend neft : nu pórd.
 Doór d' lange galery, dan om 't verfch vyver fnórd 476
 Al fnaat rend : zóó Juturne óók mid doór vijand renne
 Met wage en paarden snel, t' ontmoetende om te kennen :
 Nu tóónd ze hier, dan daar, haar broer, die vaff braveêrd :
 Gedóógd geen handgevecht : z' óók ver van 't padt afkeerd. 480
 Niet min Æneas, om t' ontmoeten rondom rede,
 Zyn man nafpoórde, en riep doór die ontflóópt' geleden
 Luids keêls. Zóó dikmaals hy zyn óóg op vijand floeg,
 Met paarden vlugg' ter been, naar hem, ter lóóp, toejoeg ; 484
 Juturne ftaags wende af haar wage. Och ! wat zal rechten
 Hy aan ? † verfcheide zórg komt zyn gemoedt bevechten :
 En veêlerlei gedacht vergeêfs in 't hart hem maald.
 Meffaap', licht glippend' vóórt, droeg by geval, beftaald, 488
 In zyne flinkkehand, twee harde taaije fchichten,
 Schoót d' een g' wis tót hem toe, gemikt recht met 't gezichte.
 Æneas ftíl bleêf ftaan, zich dekte met 't geweêr,
 Neêrvallende op d' een' knie : de toegedreve fpeêr 492

* Tollitur
 in calum
 clamor.

† Varione-
 quicquam
 fluctuat
 aestu.
 Diversa-
 que vo-
 cant ani-
 mum in
 contraria
 cura.

- Trof evenwel 's helms tóp , en heéft den kam geflagen
 Van't hóófd. *Toen wierd hy gram, als zag zich zóó, doór lagen, ** Tum ve-
 ro affur-
 gunt ira.*
 Misleid, dat Turn' t gevecht, met paard en wage, ontlietp,
 496 Om d' eedsbreuk voór 't altaar, tót tuig, Jupyn hy riep:
 Ten leſt, viel midde in 't vólk, vocht ſchriklyk en voórſpoedig,
 En zonder onderſcheid, wat hem quam voór, heéft bloedig
 Vernield, † den vrijen tóóm hy aan zyn gramſchap liet. *† Irarum-
 que omnes
 effundit
 habenas.*
 500 Wat Góó, óf Zanggodin, my zulk verſcheid' verdriet.
 T' recht meld, de móórden óók der Heldea, die ter neder
 Nu Turn' op 't vlak veldt ſloege, en dan de Tróíſch Vóóft weder?
 *Behaagde 't u Jupyn, dat 't vólk t' zaam vocht zóó wreed,
 504 * 't Welk namaals leven nóch zóóde in een eeu' ge vreed?
 Æneas niet vertoefd, treft d' Rut'ler Sukro op zyde,
 (Die Teukren ſtaande eerſt hield, aanvallende in het ſtryden)
 En 't raauwe lemmer dryft, tót in zyns boezems grond.
 508 Doór d' ribben heén, met een ſnel dóódt-aandoende wond.
 Turn' vechtende te voet, heéft Amykus, geweken
 Van 't paard, Dióres óók zyn broeder, lós doórfteken;
 D' een, zóó met 't lang' ſpiets quam, en d' ander, aan met 't zwaard:
 512 Hangt d' hóófd en bloedend', beide onthald, aan d' wagen, vaart.
 Zóó vóórt. Deéz' Tanaís, Cetheg, en Talos ſloege,
 Drie dóódt met eene ſtórnm, hy óók Onyt' verjoege.
 Zoón van Peridië, droefgeeftig een Thebaan.
 516 Turn', ſchoót de broers, uit Lyc'je en Apóll's land gegaan,
 D' Arkaadschen jong' link óók Meneët', die vrucht' lóós ſchrome.
 Voór kryg: hy wiſt by die viſchrykke Lernes ſtróómen
 Te viſſchen, arm van ſtam, van hóófdienſt geen verſtand
 520 Óók had, zyn vader heéft gebóúwd, en huurde 't land.
 Gelyk in 't dóorre boſch, en kraakkend' lau' re ſtammen,
 Doór al de hoekken heén, vliegt een ontſteke vlamme:
 Of g'lyk van 't hóóg gebergt, een ſchuimend' waterval:
 524 Al bruifchende ſchiet af, en lóópt in 't zeefche dal,
 Zyn ſtreék dan elk vernield: Turn' en Æneas, ſtreven
 Beide óók zóó vlugge in ſtryd. *Zich, gramſchaps bloedt opgeve.
** Nunc
 nunc
 Fluctuat
 iracundus.*
 Nu

* Rum-
punitur
nescia
vinci
Pecora :
† nunc
totis in
vulnera
viribus
itur.

Nu nu van binne-uit 't hart *t onwin'likst sterkst gemoed
 Geveld word : †nu met macht men tót 't wondkerven spoed. §28
 Deêz' treft Murraan (die op gróótvaars en voórvaars óude
 Deugd, óók 't gellacht en ry der koón'gen, zich vertróuwde
 Van Lat'jum) met een steen, van 't róts, gróót afgerukt
 'Ter neêr, dat ploft in 't zand : van 't g'reel en 't juk verdrukt, §32
 En vóort van 't wiel gesleêpt, d' hoef hem te berste óók schenne
 Der hóll'nde paarden, die, hun meester niet en kennen.
 Turn', Ilus heêft ontmoet, hem brullende ongemeen,
 En vallende aan, schoôt, doôr den gulden hellem heên §36
 Naar 't hóófd, een schicht, die in de herffens vast bleêf haakken.
 O Kreteus, sterksten Griek, uw' hand kon u niet maakken
 Van Turnus vry : nóch Goôn beschermden hun Kupent',
 Als quam Æneas aan : kloek toedrong tegens 't end §40
 Van 't spits : d' ellend'ge, geen dik kop'rig schild mocht baten.
 't Laurentsch' veldt, Æolus, óók zag u 't leven laten,
 En vallen plat op d' rug ter aard. Gy nu hier legt,
 Wien, geen keurgriek'sche bend' koelt vellen doôr gevecht, §44
 Nóch óók Achil, die 't Ryk van Priam' brócht te gronde.
 Hier was de paal uw's dóóds : by Ide, uw' hóóg huis stonde,
 T'Lyrnessè, uw' hóóg huis óók: maar 't graft, op 't Laurentsch land.
 Weêrzyds viel 't heir op een, d' Latinen hielden stand §48
 En Mneftheus, streng Sereft, de Dardaniers al mede,
 Meffaap die paarden temde, Afylas sterk van leden,
 D' Arkaadsche Evanders wiek en keur-Thuf kaansche bend' :
 Elk hóófd, voór hóófd zich quyt', 's mans krachtē, aan óók wend. §52
 Nóch rust, nóch uitstel scheên: de slag ging toen aan 't krenkken.
 D' alschóóne moeder van Æneas deed hem denken,
 Dat gaan zóud' naar de vest, 't heir leiden steêd' waart aan,
 Óók, doôr een schiel ke móórd verstróid, d' Latinen slaan. §56
 T'wyl deêz', zócht Turn', en doôr verscheide troepen rede,
 Sloeg hier en daar zyn óóg, de stadt, in rust en vrede,
 Zag voór zich ongeschend, en van dien kryg bevryd.
 Straks, nam hy harder voór te vangen aan den stryd. §60

Riep

- Riep Mneſtheus en Sergeſt : óók ſterk' Sereſt , zyn Helden :
 En nam een heuvel in , waar d' reſt der Teukren ſteden
 Zich óók in dik gedrang naar toe. En niemand deêd
- §64 Af t ſchicht óf t ſchild: ſprak, ſtaande in 't midde op d' hóógt', deêz reêd':
 Elk gaauw voerd uit myn laſt. Jupyn zal ons verwêren :
 Dat niemand trager vecht , om dies , 'k dit ras begere.
 De ſtadt, krygs óorzaak , 'k zal óók zelf 't Ryk van Latyn,
- §68 (Zóó zy myn wet verſmaân , en niet gehóórzaam zyn)
 Verdolgen , en ten grond hun róókkend' daakken ſlechten :
 Al óf 'k zóud' wachten , tót Turn luſt had om te vechten
 Met ons ? verwonne , óók weêr met ons te ſlaan verlangd ?
- §72 Dit's, burgers, 't punt, dit's 't hóógt', daar d' heillóóz kryg anhangt.
 Ras fakkels brengt , en eifcht nu weêr 't verdrag met blaakken.
 Dus ſprak hy : g'lyk , om ſtryd, driekant ſlagórd' z' al maakken,
 Heel ſterk en dicht in een , men naar de muur toe ſtreêk.
- §76 De ladders onvoórziens , en 't ſchichtig vier daar bleêk.
 Veêl lóópen naar de póórt, ter neêr óók d' eerſten hakken :
 Met ſchichten duif't ren veêl de lucht , en 't yzer ſmakken.
 Æneas , in de voórſte , aanwyſt zelf met zyn hand
- §80 De veſt , luids keêls verwyf Latinus gróóte ſchand :
 Roept Goôn tót tuig' , dat hy ten ſtryd weêr wórd gedwongen :
 En vijands d' Ital'jaans, uit tweed' verdrag valſch ſprongen.
 In burgers heel verbaafd een twiſt ontſtaat : d' een , dat
- §84 Voór Dardaniers de póórt men opend , óók de ſtadt
 Ontſluit , gebied , en zelf den Vórf op d' wal te ſlepen :
 Den deze , in d' hand 't geweêr, tót 's muurs beſcherming, grepe.
 Gelyk beſlote bien , in 't puimſteen uitgehóld,
- §88 Als 't hól met ſtinkkend' ſmoók , d' naſporend huisman vold :
 Zy binne ontſteld van 't ſtuk , doór 't waſſche leger zetten
 Zich hene en weêr, † en met 't luid brommen, gramſchap wetten,
 T'wyl 't bitter róókt doór 't róts. Met zulk een blind gerucht,
- §92 De ſteen van binne óók klinkt , * d' róók ſtygt in d' yd'le lucht.
 D' Latinen afgemat , dit ongeval nóch leden,
 't Geên deêd de gantsche ſtadt bewegen tót droefheden.

† *Magniſque
 acutis
 ſtridoribus
 iras.
 * Vacuas
 et fumus
 ad auras.*

Zóó koninginne uit 't hóf, kreêg 's vijands komfte in 't óóg,
 Dat hy beklom de muur, óók 't vier, naar 't dak toe vloóg, 596
 En nergens d' Rut'lifch' bend', nóch Turnus troep, ftond tegen:
 Rampzalig zy gelóófd, dat d' jong'lingk was doórtegen
 In ftrydt, en fchielik zy, doór druk ontfteld in 't hart,
 Roept, d' hóófd-óorzaak en fchuld, te zyn zelf van deêz' fmart: 600
 Doór treur'ge razerny, fpreêkt nóch ontzind veêl reden,
 Als die zóud' fterven, fcheurd, met d' hand, haar purp're kleeden,
 Knoópt 't ftrik aan d' hóóge balk, waar aan zich vuil vermóórd.
 Toen van d' Latinen droef, deêz' dóódt wierd aangehóórd, 604
 De dóchter eerft Lavyn'je, uit 't hóófd trok heur blond' hairen,
 Krabde op haar bloóf'ge wange, en dul begon te baren
 Elk rondóm haar: fal 't hóf, van 't kermen weêrgalm flaat.
 D' rampzaal'ge faam, van hier, doór d' heele ftadt óók gaat: 608
 Men zinkken laat den moedt: met een gefcheurd kleed trede
 Latyn, om huifvróuws dóódt en 't gants bederf der ftede,
 Verbaafd, zyn grys hair óók met modd'rig ftóf bemorft:
 Dat hy niet eer ontfinge Eneas Dardanfch' Vóóft, 612
 Zich zelf 't veêl wyt, en wil'g, geen fchóónzoón hem verkore.
 D'Held Turn, terwyl vervóóld (wiens moed fcheên als verloren
 Doór paardens omgefleêp) nóch weinig vólk gefteld
 In 't achterfte des troeps, 't geên zwerfde vafst langs 't veldt. 616
 Met blinde fchroóm deêz' maâr gemengd gefchrei hem joege
 Daar aan, 't gedruis óók in zyn open óóren floege
 En 't droef gemor des ftadts, die overhóóp nu fcheên.
 Wee my! hoe raakt de vefte in roer, doór gróót geweên? 620
 Wat komt voór luid geroep, van al de ftadt aanjagen?
 Zóó fpreêkt, trekt ftrak den tóóm, en ftíl hy hóúd den wagen.
 De zufter, voermans fchyn Metifkus beêldende af,
 Die zich tót 't mannen van tóóm, paarde, en koets begaf, 624
 Ontmoet hem met deêz' reêd': Turn', laat ons die Trojanen
 Dit langs, vervóólgén, daar, 't luk beft fchynt, 't padt óók banen:
 Genoeg gints and ren, die de wal befchermen, ftaan.
 Æneas ftryd in 't mid, valt d' Ital'jaans óók aan: 628

† Refo-
 nant late
 plangori-
 bus ader.

- Laat ons met een wreed' hand, den Teukren zenden lykken :
 Met minder tal, noch eer, gy uit geen slag zult wykken.
 Waar Turnus op antwoorde:
- 632 O zuster, 'k wist 't al lang, toen gy, in 't eerst, verbrak
 Doór treëk 't verbond, en u in dezen óórlóg stak :
 Godin, gy nu vergeëfs bedriegt. Maar wie; op d' aarde
 U zond, die wilde, , dat gy zulk een last aanvaarde ?
 Of was 't, dat gy zoud' zien d' ellend'ge broeders dóódt ?
- 636 Wat doen ik ? * of wat kans helpt ons uit dezen nóódt ?
 Den dapperen Murraan (tnóit waarder iemand stonde,
 Doór liefde in 't hart gegrond) voór 't óóg, doór zware wonde,
 Ik zelf zag sterven, en dat riep om my. Ter neêr
- 640 D' ong' lukkige Ufens leid, om niet óns slechte oneer
 Te zien : de Teukren, zyn geweêr en lyf, genóten.
 Dat d' huizen men roeid uit (dit óns alleen ontschote)
 Zal 'k 't lyden ? zal 'k met d' hand niet straffen Drances praat ?
- 644 Zal 'k bieden d' rug ? zal 't land zien, dat Turn vluchtig gaat ?
 Baard 't sterven zulkke ellend ? tóónd u tót my genegen,
 O geesten, t'wyl de wil der Goden my valt tegen.
 Myn ziel zal heil'g, óók vry van blóódheids smet, neêr gaan
- 648 Tót u, en nóit doen schand myn gróót' voóróuders aan.
 Hy naauw dit sprak : of op 't schuimbekkend paard gezeten
 Vliegt Sages, met een pyl in 't aanzicht voór gesmeten,
 Mid doór den vijand : droef, om Turn, roept in zyn lóóp :
- 652 Ontfarm uw' vólk, aan u hangt, Turn, al d' welstands hóóp :
 Æneas blixemd met 't geweêr, dreigd d' hóógste sloten
 Der Italjaans, ten grond, doór 't stórmén om te stóóten :
 De tórts vliegt al naar 't dak : op u, d' Latinen zien,
- 656 Op u, hunne óógen slaan. Latyn zelf mompeld, wien
 Tót schóónzoón neêmt, of welk verbond, als Vórst, aanvaarde.
 By dit, de koninginne u tróuwft, die zelf niet spaarde
 Met d' hand haar leven, is van schrik ontvlucht uit 't licht.
- 660 Alleen, Messaap' en strenge Atinas, vólgens plicht,
 Voór póórt, staand' hóuden 't heir : weêrzyds, hen dicht omringē
 Keurbenden, d' yz'ren oegft der blóóte zwaarden, dringe

* Aut
 quæ jam
 stonde
 fortuna
 salutem ?
 Quo non
 superat
 mihi cha-
 rior aliter.

Veël ſchrik elk aan. Wend gy 't koets op 't verlate veldt?
 Turn, doór 't vertoóg des ſtaats verbyſterdheid, ontſield 664
 Zag hem ſtilzwygende aan. Een hard gety, in 't harte,
 Van ſchaamte en dolheid vloëid, gemengd met droef'ge ſnarte,
 Bewuſt van deugd, gepórt óók doór 's mins razerny.
 †Zóó ras wierd 't brein herlicht, van d' hartſtóchts nevels vry, 668
 Zyn brandende óógen heéft, vergramd, naar d' wal geſlagen,
 En zag de gróóte ſtadt, van acht ren uit zyn wagen.
 Maar zie, de vlamme vaſt, langs d' hóute zólders joeg,
 Ten hemel wellende op, óók in den toren floeg, 672
 Dien toren, d' welkk' hy zelf, met balkken dicht, deêd rechten,
 En op de raders ſtelde, óók bruggen hóóg aanhechte.
 Nu, zuſter, 't nóódlót heerſcht: behinder my nu niet:
 *Laat vólgén wy, daar Góó, en 't hard geval 't gebied. 676
 'k Sluit, met Æneas t' ſlaan: de bitt're dóódt voór handen
 'k Wil lyden: gy niet meer, ó zuſter, my in ſchande
 Zult zien: laat razen my, eer 'k razend' vecht, 'k u bid.
 Dus ſprak, van d' wagen ſprong, en ſnel, langs 't veldt, doór 't mid 680
 Van ſchicht en vjánd vloóg: zyn zuſter liet vol treuren,
 En deêd, doór ſnelle lóóp, de middeltroepen ſcheuren.
 Óók g'lyk een ſteen des bergs, doór d' wind van 't kruin gerukt,
 Steil afróld: 't zy een fell' ſlagregen dien afdrukt, 684
 't Zy d' óúdheid van den tyd, allengs dien lós doet hórten:
 Met een geweld'ge vaart, recht neêr den berg dan ſtórte,
 Meê ſlepend' boſſchen, veê, en vólk, tót dat op d' aard'
 Hy ſteuit: zóó Turnus, doór ontſlóópte troepen, vaart 688
 Recht naar ſtadtſmuren toe, waar, van al 't bloedvergieten (ten:
 't Land dreêf, d' lucht ruiſchte óók van al 'tgru'lyk ſnorrend ſchie-
 Hy wenkt met d' hand, daar by dus braaf vangt t' ſpreken aan:
 Hóú, Rut'len, op, laat 't ſchicht, Latinen, ſtil nu ſtaan, 692
 't Luk valt zóó 't wil, 't behóórd aan my: 't is beſt, 'k betale
 Vóór 't breuk des vreêds alleen, en 't zelfd' 'k beſlecht met 't ſtale
 Punt. Yder weêk ſtraks weg, in 't midde een ruimt men liet.
 Zóó dra hóórd Turnus naam, de vaár Æneas niet, 696

† Ut pri-
 mum dif-
 cuſſe um-
 bra, &
 lux redi-
 ta menti
 eſt.

* Quo
 Deus, &
 quo dura
 vocat for-
 tuna, ſe-
 quamur.

- De muren hy verlaat, verlaat óók d' hóoge sloten,
 †Snyd al 't vertoeven af, 't begonne werk verstoóte,
 †Springt op van vreugd: en knarsicht afgrýff lyk met 't geweêr.
- 700 G'lyk Athós, Eryx, óf vaâr Apennyn, wanneer
 Met scheêm'rende eikken ruischt, en met veêl vreugde opsteke
 Zyn witbesneeuwde kruin diep in de lucht. Toen keken
 Trojanen, Rut'len, en al d' Ital'jaans met 't óóg
- 704 Heel yv'rig daar naar toe: óók die de veste omhóóg
 Inhielden, en omlaag, d' wal met rammeijen schonden:
 Elk worp 't geweêr van 't lyf. Latyn, verbaasd zelf stonde,
 Als hy twee Helden, in verscheid' gewest van d' aard
- 708 Geteêld, t' zaam hun krakkeel beslechten zag met 't zwaard,
 En zy, zóó ras het veldt nu lag voór hen vlak open,
 Van verre worpen 't schicht met toe gezwind te loópen,
 Z'aangaan 't gevecht met 't schild en 't klinkkende metaal:
- 712 Daar d' aarde af dreünd: toen slag, op slag zy met het staal
 Verdubb'len: *dapperheid en 't g' luk, zich mengen t' zamen.
 G'lyk op 't geweldig Sila, óf d' hóóg Taburnus, quamen
 Op een twee stieren, met vijand lyk hoörn-gefteek,
- 716 Staande elk schrap met den kóp, verschrikt den herder weêk:
 Al 't veê stond stom van vreez, de vaarzen zacht lik morden,
 Wien, vólgan d' heele kudde óók zóude, en meester wórdan
 Van 't veê: d' een, d' ander daar met kracht veêl wonden gaf,
- 720 Om 't zeerft óók d' hoórnen hechte in 't lyf, dat stróómende af
 'tBloed droóp vā schóft en hals 'al 't wóudt weêr bliet doór 't sté.
 Zóó, Tróische Eneas en d' Held, Dauntus neêf, óók schenen (nen:
 Met 't schild in loóp op een: †d' lucht waagd van 't luid gebaar.
- 724 Jupyn, twee schalen zelf hóud net in d' evenaar,
 Waar in, hy beider hun byzonder nóódlót stelle:
 Wien 't leven b'hóuden zal, en wien de dóódt zal vellen
 Turn, beêldende in zich vry, zóó hóóg hy kon, opheft
- 728 Zyn schitt' rend zwaard, en met zyn meeste kracht toetrest.
 Latinen en Trojaans van schrik geschreeuw uitdrukken,
 Dat 't heir weêrzyds zag op. Maar 't tróuw' loós zwaard in stukke

† *Præcipi-
tatque
moras:
opera
omnia
rumpit,
† Leontia
exultans.*

* *Fors &
virtus
miscentur
in unum.*

† *Gemiti
nemus
omne re-
mugit.
† Ingens
fragor
athena
complet.
Juppiter
ipse duas
aquoato
examine
lances
Sustinet,
& fata
imponit
diversa
duorum.*

Daar brak, en hem verhit, midde in den slag ontfchoôt,
 Nam 't vluchten tot behulp: zóó snel als d' wind hy vloódt, 732
 Toen hy het vreemd geeft zag aan, óók d' weêrlóóz handen.
 Men zeld, als eerst ten ftryd, zyn paarden snel inspande,
 En op den wagen klom, doór haast, 's vaars zwaard liet staan,
 Maar dat, zyns voermans staal Metiscus, hy nam aan: (dede: 736
 T'wyl Teukren zwierden, d' rugge óók boón, them dienst g'noeg
 Na dat het mensch'lik zwaard, streed tegens 'tstaal, tgeên linede
 Eertyds Vulkanus deêd, g'lyk brós ys, sprong 't van een
 Doór 't slaan: in 't róóde zand, elk stuk óók glinft' rend' scheên. 740
 Dies Turnus, zin' lóós vloódt langs vlak verscheide gronden:
 Onzeker zwierde hy, nu hier, dan daar in 't ronde.
 Want wierd van Teuçers in eenen dikken ringk bezet:
 Aan deêz' zyd', 't groót moerasch, gints hem, d' hóóg' wal belet. 744
 Æneas niet te min (hoe wel, 't schicht doet vertragen,
 Verstrand terwyl de knien, verbied óók 't snel naarjagen)
 Vervóldg, zet voet voor voet met drift, naar hem beteêfd.
 G'lyk als een jachthond, 't hart, 't geên voor róó pennen vreêfd, 748
 Of werd van vliet bepraamd, doór 't lóópen achterhale,
 Gedurig bast: terwyl voor d' oevers hóoge palen
 En voor veêl lagen schroómd, vlucht langs wel duizend paân,
 Óók, hene en weêr, hervlucht: den snellen Umbriaan 752
 Blyft gapend 't by: nu nu hy 't vat, 't knarstanden póóge,
 Al óf 't had vast, maar raakt, doór d' yd'len beêt, bedrogen.
 Toen een gekryt ontstaat, dat d' oever weergalm maakt,
 En 't meir rondom, 't van al 't gerucht óók d' hemel kraakt! 756
 Alleens hy vluchtende, al de Rutulen bekeve,
 By naam elk noemende: eischt, men 't rechte zwaard hem geve.
 Waar op, Æneas dreigd strax yders einde en dóódt,
 Wie Turn genaken durfd: vervaard zóó, die zyn blóódt', 760
 Óók dreigd 't verderf des stadts; en hy gewond, toe dringe.
 Zy maakken, gints en daar, vyfwerf ter lóóp, omringen,
 En draaijen zóó weêrom: want slechte prys men zócht
 Doór 't spel niet, maar men om Turn's bloed en leven vocht. 764

† En calum
 sonat
 omne th-
 multu.

- By g' valle , een wilde olyf hier stond met bitt're blaren,
 Aan Faunus toegewyd , by fchippers (zees gevâren
 Ontzeild) eertyds geëerd : waar elk zyn gave aansmeêt,
 768 Tót d' Laurentsch heiligs lóf óók hing 't beloófde kleed :
 Dóch zonder onderscheid , dien heill gen ftam , Trojanen
 Afhakten , om , ten ftryd , te hebben ruimer bane.
 Hier ftonde Eneas speër : de kracht dus ver ze dreëf,
 772 Wel vast z' óók fteken in den taaijen wórtel bleëf.
 De Dardanier daar op viel aan , om t' rukken 't ftale
 Punt uit , en t' vólgen hem met 't fchicht , wien achterhalen
 Niet kost ter lóóp. Maar toen , fprak zinn'lóós Turn' vervaard,
 776 'k Bid , Faune , ontfarm u myns : hóud gy óók , gunftige aard' ,
 't Speër vast , zóó ik uwe eer gevierd heb t' allen tyden,
 D' Æneadyns misbruikt , daar tegens , 't zelfd' dóór 't ftryden.
 Dus fprak : en riep Góds hulp , met geen vergeëffch' belóft.
 780 Want aan den taaijen ftam lang wórtf' lend , heëft versloft
 Æneas tyd , nóch kost uittrekken , dóór geen krachten,
 'tBeklemde fchicht. T' wyl hy t' dus pynd , met ernft t' óók trachte,
 Strax Daunus dóchter die Godinne , aan , weder ving.
 784 Metiskus voermans fchyn , en gaf haar broer zyn kling:
 Zich Venus belgend' , dat een ftóute Nymph verrichte
 Dit vry , trad toe , en trok weër diep uit d' wórtel 't fchichte.
 Beid' fcheppend' goeden moedt , óók tróts op hun geweër,
 788 *Steund deze , op 't zwaard , en die , is ftreng en gróóts óp 't speër,
 *Om d' uiterft' ftryd t' aangaan : graag tegens een zy treden.
 D' Almacht'ge 's hemels Vórf , terwyl fpreëkt deze redē.
 Tót Juno , die vast zag , uit een góud' wolk , dit ftaan :
 792 Vróuw , wat zal 't eind nu zyn ? wat fchórter vórdert aan ?
 Dat 't nóódlót , d' hemel toe Gódg'heil'gde Eneas legge,
 En moet 't geftarnt' betreën , gy weët 't , óók zelf zulx zegge.
 Wat bóuwd gy ? met wat hoóp , g' hier in d' yswolcken wacht ?
 796 Voeg 't , dat een fterflik menfch , eē gódd' lyk , fchendend' fmacht ?
 Of 't ontruikt zwaard men , om verwonnens moedt te ftyven,
 Weër Turn' geëft ? zonder u , wat kost Juturn' bedryven ?

† Hic gladio fidens,
 hic acer
 et arduus
 hastis,
 * Insi-
 stunt con-
 tra , cer-
 tamine
 martis
 anhelis.

Hóud

Houd op ten leste, en wórd beweëgt door ons gebed :
 Op dat zóó gróóte een smarte, u zwygend', niet verplet,
 Nóch uit uw' zoete mond, laat droeve zórg weër vloeijen. 800

† Men nu tót 't uiterst' treëd: gy 't lande, óf 't zee vermoeyen
 † *Ventum ad supremum est.* Trojanen wel vermocht, 't ontfteken krygssellend,
 Te mengen druk in vreugd, en dat wierd 't hóf geschend : 804
 'k Verbiède u, 't vóorder werk. Zóó sprak Jupyn : hier tegen
 Godin Saturnus kind, met d' óógen neër geslegen :
 Gróót Jupiter, dewyl 'k nu weët, waar in bestaat
 Uw' wille, onwillig ik die aarde, en Turn verlaat. 808
 Gy my zóude in de lucht, geen lief en leed zien lyden
 Alleen dus zittend' : maar met vlamme omringd, by 't stryden
 'k Had zelf gestaàn, Trojaans, voór vijand óók gerukt.
 'k Beken, Juturne ik ried, dat zóud' haar broer verdrukt 812
 Staàn by, 'k vond goed, dat zy moest wagen meer voór 't leven:
 Nóch tans niet, dat tót schicht óf boóg, haar zóud' begeven.
 By 't onverzoe'n're hóófd des Stygsche bronne, ik zweër :
 Den een gen eed, die hóógt by Goden blyft in eer. 816
 En nu, 'k geëf 't op, 't gevecht ik hatende óók ontvliede.
 Alleen 'k bid hart'lik, 't geën geen nóódlót en verbiède,
 Ter liefd' van Latium, en voór uw's vólks ontzag :
 Wanneer door 't huw'lik, zy smeën een gewenscht verdrag, 820
 (Laat 't zyn) als ze óók verbond en wetten voegen 't zamen :
 Dat geen oprecht' Latyns verwiff'len d' óude namen,
 Nóch last gy, dat men hen Trojaans óf Teukren heët :
 Of dat de mán's geen spraak verand'ren, óf hun kleed. 824
 D'Albaansche koón'gen laat, laat Lat'jum eeuwig wezen : (zen:
 Laat door d'Itaalsche deugd, d'Róómsch' stamme in macht gere-
 Troje is verplet, laat 't óók zyn met haar naam vergaan.
 D'óirsprongk des menschs en zaaks, sprak haar al lachende aan : 828
 Jupyns gy zuster zyt, Saturn's kind óók 't eerst vólgend :
 * Hoe zoo een gramfchapsvloed, stróómd in uw' hart verbólgēd?
 * *Iraru' tantos volvus sub pectore fluctus?* Wel aan, leg af hier uw' vergeëfs ing'nomen haat :
 'k Geëf 't naar uw' eisch: en wilg ik 't u gewonnen laat. 832

- D' Aufoner, 's vaders taal en zeden zal behóuwen:
 Oók blyven d' naam g'lyk ze is: de Teukren, doór het tróuwen,
 Maar schuilen onder hen; 'k zal 't kerkgebruik en plicht
- 836 Daar by doen, maakken dat Latyn een spraak óók sticht.
 't Geslacht, met 't Aufoóns bloed vermengd, zult gy zien ryzen,
 Dat, boven 's menschs en Goóns, men zal haar deugden pryzen:
 Nóch eenig vólk, zóó hóóg óit vieren zal uw' lóf.
- 840 Zich Juno, knikt vernoegd, staat blyd' van 't opzet óf.
 Terwyl verliet de wolk, uit 's luchts geweest z' óók scheide.
 De Vader, dit gedaan, wat anders overleide:
 Juturne uit broeders heir, hy weg te zenden zoekt.
- 844 Men zeid, twee pesten zyn genoemd Godins vervloekt,
 En wien den middernacht, ter eender dracht vóortbróchte,
 Met d' helsch' Megere: óók met slangskrullen g'lyk bevlochten,
 En vleug'len aangedaan vol wind. De deêz' ten tóón,
- 848 In d' wreede Konings hóf, staan voór Jupyn by 't Tróón,
 En wetten dan den schrik der menschen met ellenden:
 Wanneer Goóns koningk, ziekte en gruw'le sterft wil zenden,
 Of steden straffen met den óórlóg, naar verdienst.
- 852 Uit d' hóógen hemel, een van beide, op 't onvoórzienft
 Jupyn stierd, óók ten spoók, last tót Juturn' te treden.
 Zy vliegt, snel doór een dwar'll gevoerd werd naar beneden:
 G'lyk 't schicht des Parths, met galle en straf vergift bezet,
- 856 Gedreven van de peêz, zich doór de wolkken red,
 Of d' ongeneêsb're pyl, snor'nd, van Kretensch geschoten,
 Of Parth, die eer men 't weêt, voórby 't snel schaduw stóóte:
 Zóó zich't nachtbroedzel droeg, gezwind naar 't aardryk vloóg.
- 860 Toen zy 't Trojaansch heir en Turn's bende kreêg in 't óóg,
 In een klein vogels schyn, wist ras haar te vermaakken:
 't Welk op de graven, veêl, óf woest verlate daakken,
 Doór 't duister, zittend', 's nachts laat iet ontydig zingt:
- 864 Deêz' pest, in die gedaant gekeert, al ruifchend' dringt,
 Op Turn's weze aan en af, met vlerkken 't schild bestrede.
 Een nieuwe vadzigheid verslapte uit anxt zyn leden:

- ‡ *Arrecta- que horro- re coma, Et vox faucibus hæsit.* † Doór schrik, stem smoórde in keël, en 't hair reëz' over-end.
 Juturne ong' lukkig toen de vleug'len heêft gekend, 868
 En 't vloekgodins gesnor van verre, uit 't hóófd 't hair rukte,
 Met nag'len 't aanzicht schende, en bórft met vuisten drukte:
 Wat, Turne, uw' zuster kan nu helpen u? wat is 't
 't Geên overschiet voór my ellendig? doór wat list 872
 'k U levend hóud? kan 'k zulk gedrócht my tegen stellen?
 Nu nu 't heir ik verlaat: nóch wild, snóó vogels, quellen
 My vreezend' meer met schrik: ik ken het wickgebots
 En 't veeg geruisch: nóch my, Jupyns gróótmoedig tróts 876
 Gebód bedriegt. Vergeld hy d' maagdom zóó? hoe schonkke
 Hy 't eeuw'ig leven my? waarom is my ontzonkken
 D' natuur des dóóds? nu kon 'k bepalen zulkke pyn,
 By schimmen óók, myn broer droef, tót gezelschap zyn. 880
 'k Onsterff'lik ben: wat vreugd, ó broeder, my gebeuren
 Zal, zonder u! Wat grond, zal diep genoeg opfscheuren.
 Voór my? wie, my Godin by d' laagste zielen, trekt?
 Met een blaauw' sleuijer, z' heêft, dit zeggend', 't hóófd bedekt, 884
 En in een diepe stróóm verborg zich die Godinne.
 Æneas vaard terwyl vast vóórt, óók gram van zinnen
 Dus spreêkt: en vreeff'lik drild met zyne lange speêr:
 † *Quæ nunc de- inde mo- ra est?* † Hoe draald gy 'Turn', nu zóó? waarom treêd t' rug gy weêr? 888
 † *Non cursum, sa- vis cer- tandum est comi- nus ar- mis.* † Hier t' lóópen niet en voegd; maar kloek voór d' hand te vechtē.
 Draaid vry u zelve in al 't gedaant, doet 't geên g' uitrechten
 Doór list, óf moedt vermoôgd: wenscht, dat met vleugels vaard
 Gy hóóg in d' lucht, óf dat gy duikt diep onder d' aard. (zen 892
 Hy schuddend' 'thóófd, sprak: *niet, ó fórse, uw tróts wóórd vree-
 My doet: Goôn en Jupyn verstoórd, my doen betezen.
 * *Non me tua ferui- dia terrent* Hy meer niet zeide, en een geweld'gen steen hier zag:
 Een óuden steen, die by geval te velde lag, 896
 † *Distia, se- vox.* Tót scheidspaal daar gesteld, om 't landgeschil te smoren.
 Naauw twalef sterkke mans, dien zóuden onderschoren,
 Zóódanig vólk, als vóórtbrengt hedensdaags het land.
 D' Heldt, hóóg deêz' heffende op, met eene bevend' hand, 900

- En loópende styf toe , naar zynen vijand smete.
 Maar hy niet scheên , van dat zóó liep óf ging , te weten,
 Of dat met d' hand optilde , óf worp den g'weld'gen steen.
- 904 *Zyn knien bezwykken , 't bloed , doór kóudheid , stremd tót een.
 Toen deze steen des mans , doór d' yd'le lucht gedreven,
 Quam niet ten eind des perks , nóch heêft veêl slag gegeven.
 En g'lyk wanneer de vaak , d' moede óogen luikt by nacht
- 908 In slaap , als dan vergeêfs men vóórt te zetten tracht
 Zyn loóp , flaauw óók zygt neêr , in 't mid van vóórt te póógen :
 Geen tong kan slaan geluid , geen 's lichaams kracht , vermogen
 Dan heêft : nóch daar na vólgd geen stem , nóch enkkel wóórd :
- 912 Zóó óók de vloekgodin , staag Turn's goede uitkómft stoórd,
 Wat weg hy vroóm verkoóz'. Met 't hart , verscheide ínvalen
 Toen overweêgt : kykt aan de Rut'len en stadts wallen,
 Óók draald van angst , nóch durfd met 't schicht bestaan : nóch ziet
- 916 Hoe zich ontzet , nóch tót den vijand fórs inschiet :
 Nóch ergens d' wagen , óf zyn zufter , die hem rede.
 Æneas 't nóódlóts schild vast drild , tref't Turn , in 't rug te treden,
 Recht daar hy 't had gemikt , en dringt niet al zyn macht
- 920 Van verre op hem. Nóch óit ruischt , doór muirbrekers kracht,
 Zóó een gefchote steen , met krakend' zulkke slagen
 Geen blixem berft. De speêr , die gruw'le móórd mêdrage,
 G'lyk stuirsch een dwar'lwind vliegt , de zóóm van 't panfer rukt
- 924 Van een : doór 't uiterft rond van 't zeêv' dik schild , óók drukt
 Al snornd' midde in zyn heup : den gróóten Turn' doórregen,
 Is op zyn beide knien , ter aard' , dus neêr gezegen.
 T' zaam' d' Rut'lers rezen met gekerm , den berg in 't rond
- 928 Weêr loeide , óók wyt en zyt , 't hóóg' bosch een weêrgalm zond.
 Verlegen en bedrukt hy ziet , en d' hand uit steke
 Om hulp ; 'k hebt wel verdiend , nóch 'k bid my af , óók spreke :
 †Neêmt waar uw' kans. Zóó gy , myn droeve vader maar
- 932 Gunst draagd , 'k u bidde (óók droeg voór u , Anchys' uw' vaâr
 Wel zórg) medóógend zyt met Daunus óude leven :
 My levende aan myn vólk , óf hebt gy 't liever , geve

* *Genua
labans,
gelidus
concrevit
frigore
sanguis.*

† *Utere
sorte tua.*

My dóódt weêrom. Gy wind 't; dat ik verwonnen uit
Stak d' hand, d' Ausoner zag: Lavyn je u b'hoórd tót bruid.

936

* *Uterius
ne ten-
de odus.*

* Gaat met geen haat meer vóórt. Æneas draaijend d' óógen,
Bleek tróts in 't harnas, en heêft d' hand te rug getogen.

Nu nu deêd buigen hem deêz' reêd', t' wyl twyf lig stond,
Als 't luklóos wapenriem van Pallas, doór een wond
Nóch jongk verflagen, zag, óók klaar de dóppen stralen
Van 't zelfde górdel, waar, in d' óórlóg, meêd' ging pralen
Zyn vijand Turnus om de schouders en om 't lyf.

940

Na dat Æneas, dit gedenkkend droef bedryf
En beuit ontróófd, beóógde: is schrik'lik dol bevangen
Van gramfchap, meend gy nóch, met róóf myns vrinds behangen,
T' ontgaan my? Pallas, u gewond opóff'ren doet,

944

En Pallas, eischt hier af wraak van uw' eerlóos bloedt.

948

Dus sprak: verhit, heêft 't staal, voór in zyn bórst gesteken.

* *As illi
solvuntur
frigore
membra.*

* Hem, d' leden, doór de kóud', van slapheid strax bezweken:

‡ *Vitaque
cum gemitu
fugit
indignata
sub um-
bras.*

‡ En gram zyn ziel, naar ond're, al zuchtende, is gevluicht,

951

Einde des twaalfden boeks.

REDE.

R E D E S T R Y D,

Tuffchen een hóoggeletterd Latinift, mispryzende het Duitfche
regeldicht, nopende de overzetting van Maroó's XII boek-
ken van Æneas, ter eenre : ende zeker Nederlandfchen
onervaren Rymer, 't zelfde voórftaande,
ter andere zyde.

*Lati-
nift.
Ry-
mer.*

- H**Oe? is in regelrym verduift, Virgyls Æneas?
- D**aar heb ik naar verlangd, ja vroeger als dien ree was.
- L**'t Vernuft grypt weinig plaats, in zulk slaafachtig werk.
- R**Den Dichter and'ren lókt, met dit trompet, tót 't perk.
- L**Men paald zóó klein niet af, deze onbemeêtb're zeeplas.
- R**Dat 't wierd ter hand gevat, nóchtans myn wensch en beê was.
- L**'t Was braver lang voltóid, had 't doen'lyk maar geweêft.
- R**'t Bequaamfte gaauw verftand, voór Dædals doólhóf vreesd.
- L**Dit wond're Orakel, is te hóóg om te vertólkken.
- R**Ons taal, zóó wóórdryk blykt, dat tart de best der vólkken.
- L**Geen dóódsche kleur, óit kan niet beêlden 't leven af.
- R**Een rouwe fchets, nóch wel vermaak aan d' óógen gaf.
- L**Hy fchuid den Moór, die dus, het zongeftraal verdonkkerd.
- R**De zon, 't niet hinderd, dat een kaars, in 't duifter flonkkerd.
- L**Nóit duitfche pen, Virgyls doórflepe zin betreft.
- R**Waar macht ontbreêkt, ten minft, men hem, met gunft verheft.
- L**De grond'lóóze Oçean, is met geen lóód te peilen.
- R**Men doet een bóót wel in d' onzichtb're wytte zeilen.
- L**Het vluizig óóg, 't geên wil te verr' zien, zich bedriegt.
- R**Al waar 't gezicht niet ftrekt, men met gedacht wel vliegt.
- L**'t Diend kunstig eerft doórkneêd, 't geên kórt, vol zin, en klaar is.
- R**Te fteig'ren tót den tóp, voór yder, veêl te zwaar is.
- L**Geen dommen flyper, punt zóó fynen diamant.
- R**'t Cieraad, doór flecht behulp, krygt meermaals fraaijer ftand.
- L**Het ed'le góud, behóórd in geen qua munt verwiffeld.
- R**Met luttel ftaal, allengs, men 't yz'rig hóut bediffeld.
- L**Volmaakte fchóónheid, doór 't blankketzel, gants ontaard.
- R**Een gunft'ling maakt, den naam der Gróóten, best vermaard.

R E D E S T R Y D.

- L Wat ſpraak dat wórd vertaald, van d' óirſpronkg raakt verbasterd.
 R Met d' overzetting, wórd d' Auteurs roem nóit belasterd.
 L Geen hand' lóóz bóótsman óit, de hóógſte wimpel zwaaid.
 R Men wel ontill' re zwaarte, om dunne ſpillen draaid.
 L Elk moſt zyn ſpits begrip, op eigen wetſteen ſcherpen.
 R Die een kloek meeſter vólgd, men moet niet heel verwerpen.
 L Wat weét een huifman, van d' waardy des Konings króón?
 R Den lóf van 't ſtóut beſtaan, tróóſt dikmaals meer, dan 't lóón.
 L Geen leerling, kan óit uit verbórge wysheid leggen.
 R Een lomperd, kan te met nóch gulde ſpreukken zeggen.
 L 't Diend wel een adelaar, die ſtrak de zonne aankykt.
 R Een kalis, heéft nóch wel zyn opperhóófd verrykt.
 L Die zich te zeer verheft, men veéltyds laag ziet vallen.
 R Voór deêz', een ſlecht fóldaat, beklom wel ſteile wallen.
 L 't Is ſchand', dat iemand tild, 't geên boven macht hem ſtrekt.
 R 't Is eerlyk, dat men hóóg, voór zatens deugd optrekt.
 L Zich boven d' enkklaauw, geên ſchoenmaker moet bemoeijen.
 R Veél onderzoekking, doet de wetenſchap nóch groeijen.
 L Geen ezel, óit des vós argliſtigheid verſtaat.
 R Schóón hy de lóósheid derfd, zyn arbeid geéft nóch baat.
 L Nóit kladder, met 't pençeel, den Phoenix braaf kan ſchild'ren.
 R 't Gebruik, maakt tam tgediert, hoe d'aardt ſchynt te verwild'ren.
 L 't Is beter niet gewrócht, als vrucht'lóós iet gedaan.
 R De ledigheit, in roeft, 't harde yzer doet vergaan.
 L Geen botmuil óit wel paſt, geleerdheit te verhand'len.
 R Een kreupel leerd, ten laatſt, qua wegen nóch bewand'len.
 L Hy nóit net doel beſchiet, wien d' óógen zyn gebblind.
 R De zwaarſte laſt, men, doór geduurzaamheit, verwint.
 L Wat bedelaar óit voegd, een góudwicht te gebruiken?
 R Men ziet geringe maats, fomtyds naar paar'len duikken.
 L D' een pleégd de kunſt, ten ſpót, en d' ander, met veél nut.
 R De zwakken zyn te met, de ſterkſten nóch tót ſtut.
 L Met duizend tongen, kan men Maroós lóf niet ſpreken.
 R Hoe meer in rym verduitſt, hy gróóter uit zal ſteken.

R E D E S T R Y D.

- L In ftyl hóógdravend, heêft, nóit zyns gelyk, geleêfd.
 R Dies, d' hóógfte plaats, Apóllo, op Helikon hem geêft.
 L Daar eerd men hem, als 't hóófd van alle die Poëten.
 R Zyn roem, in d' eeuwigheid, zal wórden nóit verfléten.
 L Gelukkig was toen d' eeuw, die zulk een Prins brócht vóórt.
 R Maar weér t' ellendig, die, zóó vroeg, hem heêft vermóórd.
 L Was Nestór hy geweêft, wat had hy niet bedreven ?
 R Van d' aarde en d' heêm'len, had hy 't al, alleen beschreven.
 L Helaas, de zeis des dóóds, geen gaauw verftand verfchóónd !
 R Zy, nóit de faam verflind, maar Kaiz'ren wel ontkróónd.
 L 't Is maar gewaterdórfcht, met flechten, wys te praten.
 R De wyzen, ftrekt 't geen eer, d' ong'leerden ftraag te haten.
 L Wie merkt niet, dat deêz' vaarz', gekrukt en hinkkend' gaat.
 R Berispt wórd lichter, als verbeterd iemands daad.
 L De ftyl gants walgd, nóch kan óit lezensluft verwekken.
 R D' een, 't inzicht pryzen zal, als d' ander, 't wil begekken.
 L Geep ongeletterd gáft, vermetendheid wel voegd.
 R Die zich geleerdft vertrouwd, niet elk, in all's, vernoegd.
 L Dit hórtend' duift' re rym, kan niemand licht bekoren.
 R Zóó 't baard de minfte vrucht, 'k hóúd' 't blókken niet verloren.
 L Zulk ongeoeffend brein, geen rymers krans verdiend.
 R Die 't zyn' zet bet ter proef, 'k fchat voór des dichters vriend.
 L De kunft te waardig is, voór yd'le bekkeneelen.
 R Een kleinen kramer, veild fomtyds nóch wel juweelen.
 L Deêz' rymmer gróótsheid zoekt uit dit zyn vreemd bedryf.
 R O neen ! hy doemd hem, die voerd Lucifer in 't lyf.
 L 't Blykt taft' lyk, dat zyn boek, is vóórtgebrócht uit eerzucht.
 R 't Gefchied, om dat 't zóu doen een ander, nóch met meer vrucht.
 L Hy, met een ftuurlóóz fchip, te diep in zee, zich geêft.
 R Die ziet een kiel miszeild, de baak voór d' óógen heêft.
 L Dit kóuten is maar, by ervaren, zinn'lóóz keffen.
 R Dat zinn'lóós ? wie kan dan, óit wysheid recht betreffen ?
 L Die 't al doórfnuffeld heêft, met een gevyld vernuft.
 R Wie zóud', voór zulk een, niet verbaafd ftaan en verluft ?

917709 A 89940
 R E D E S T R Y D.

- L Die aan Æneas tarnd , diend afgericht in 't dichten.
 R Ik wensch , dat iemand póógd , dien *Doncker* te verlichten.
 L Een vonk , deêz' nevel zóude in klaarder glans doen staan.
 R Geen dreiger vóorderd , maar die iet , met ernst , vangt aan.
 L Beroemder geesten , laat zóó zwaar een zaak uitwerkken.
 R Als zulks gebeurd , hy graag zal kórten dan zyn vlerkken.
 L Virgilius verdiend kunstrykker gepolyft.
 R Begint gy zelf , en hem zóódanige eer bewyft.
 L Te kóft lyk 'k acht myn tyd , om diesg'lyks t' onderwinden.
 R Door zulk een heerlyk werk , gy Nazaats zóud' verbinden.
 L Geen poëfy zóó trekt , die my , tót haar verrukt.
 R Waar wysheid werd geplant , men sticht'ge lessen plukt.
 L 't Verydelt maar 't gemoedt , en 't doet naar fab'len denken.
 R 't Verquikt 't droefgeestig bloed , 'twelk 't leven zóu doen krenk-
 L Al wat men nu voerd uit , elkeen te naauw doórzift. (ken.
 R Kunst , minder b'hóórd geschat , als iemands prysb're drift.
 L Hy hóóg uitmunten moet , die wil wat fraais ontleden.
 R Uw rypbegaafd beleid , daar in , most zweet besteden.
 L 'k Beproef , hoe scherp elks werk , op d' hekel wórd gebracht.
 R Die laakt , 't geên nóit verhelpt , is waardig zelf belacht.
 L Staakt dit geklap , gy zóud' te zeer myn gramschap tergen.
 R Zulk een stóutmoed'gen Reuz , doen zidd'ren zóud veel dwergē.
 L Ik eindig , en vóórtaan , laat varen al 't vershil.
 R 't Is best , 'k hier voór u buig , g'lyk Hectór , voór Achil.
 L Rept van deêz' zaak niet meer , u leêg vat , wil maar bommen.
 R Een gaauwe tong' , maakt ras den lisper , g'lyk de stommen.
 L 't Baard walging , als men lang van beuzelingen kald.
 R 'k Zwyg óók , want 't diend volgiêrd , zóó 't Wyzen wel bevalt.
 L Die voór geleerder zwygt , wysfchynend' , smoórd zyn botheid.
 R Als 't spreken werd vereifcht , men schat dan 't zwygen zótheid.
 L 'k Niet waardig acht zulk rym , dat ik verspil meer praat.
 R Elk vonnist naar zyn drift : in 't weldoen deugd bestaat.

Quavis id egeris , ut nemo meriù oderit : erunt tamen qui oderint.

F I N I S.

Æneas, te Kuma gelant, gaet naer het hol van de Sybille, en geoffert hebbende, leeft raedt met Febus orakel. Hy verbrant het lijck van Miceen, op strant gevonden, en begraeft des mans overschot. Hier na wijzen de duiven hem den gouden tack, dien hy afpluckt, en daelt met de Sybille sijn leitsvrouw, door Avernus ter hellen, vint Palinuur by den jammerpoel noch omzwerfen. Aldus dien jammerpoel

*Sacratam Phebo Cumarum venit in urbem
Æneas, vatis quo loca sacra petat.*

*Hinc adit tristisq; lacus camposq; beatos:
Dyicit vbi ore sui fata benigna patris.*

overstekende, reist door de kinderzielen, en geraeckt by de gelieven die haer zelve uit wanhopende minne het leven benamen. Daer bejegt hy Dido, die toornigh uit sijne oogen weeck. Van hier voortgaende, ontmoet hy Deifobus, met vele quetsuren geschonden. Eindelijk hoort hy van Anchises sijnen vader d' Albaensche en Roomsche koningen op een ry, tot op Augustus toe.

Æneas begraeft Kajete, sijn voester, en noemt de plaets naer heuren naem. Vaert voort voorspoedigh den mondt des Tybers in, tot aen den Laurentijnschen bodem, en zendt gezanten aen Latinus, koninck over dit rijk, om hem in sijnen naem geschencken aen te bieden, en plaets te verfoecken om een stadt te mogen stichten. Latinus de gezanten gehoor gevende, biedt Æneas, boven dit verzoek,

*Tandem deveniunt Laurentia Troas in arva
Et pace accepta moenia prima s'bruant.* *Invidia sed furias accensus Juno, Latinos
Inter et Æneades bella cruenta serit.*

sijn eigen dochter ten huwelijk. Juno ondertusschen, der Trojanen voorspoet benydende, daghvaert uit den afgront Alekto, die eerst Amate, Latinus gemalin, daer na Turnus zelf aen 't hollen helpt; voorts zich wendende naer Askanius; die een getemt hart met een pijl doorschiet, waer over 't geheele landt komt in roeren, en eindtlijk grooten oorlogh uit ontstondt.

Turnus steeckt de bloedtvlagh ten Laurentijnschen burgh uit. Venulus wordt naer Argos, by Diomedes, gezonden, om hem mede in dien oorlogh in te wickelen. Æneas hier door opgeweckt, en sijn kleene maght mistrouwende, roeit den Tyber op, naer de plaets daer Rome namaels gebouwt wiert, en verzoeckt hulp by koninck Evander: die hem verwellekomt, en minnelijck noodight op Herkules offer-

feest, wijzende hem voorts alle de vermaertste plaetsen deser landtstreke. Æneas 's anderendaeghs met vierhondert ruiters gesterckt zijnde, stierde een deel van sijne maght, voor stroom af, den sijnen te hulp. Vulkaen ondertusschen smeedt voor sijnen stiefzoon wapens, die aenstonts door de godinne Venus aen haren zoon ter handen wierden bestelt.

Terwijl Æneas van der handt, en in Tuskanen met hulptroepen te werven bezich is, voert Turnus sijn volck naer de vyanden, en pooght, om hun alle hoop van ontvlieden te benemen, de vloot te verbranden. De Troische Oversten zenden Nifus en Euryales naer Æneas, die beide onderwegen komen te sneuvelen. Middelerwijl bestormt Turnus met alle macht sijnen vyant, en van wederzijde komt'er

*In Teucros Turnus, monitu Iunonis iniquae,
Pugnat, et Iliacas opprimit igne rates:*

*Quae Nympha ut fiunt, mox Troia fortilis, ausis
Cas tra caput capitis protinus exsistit.*

menigh te sneuvelen. Askaen doorschiet Numaen, dien baldadigen stoffer, met eenen pijl. Pandarus en Bitias zetten de poorten open, en keeren den inval der vyanden met afgrijsselijcken moort. Turnus dringt ter poorten in, maer van de vyanden omcingelt, wijckt na de waterkant, springt gewapent in den stroom, en komt zwemmende by de sijnen.

Jupiter den raedt der Goden verdaghvaerdende, vermaentze tot eendragt en vrede. Venus beklaeght zich over der Trojanen gevaer, en Junoos onbluffschelijcken haet tegen de zelve: Juno in't tegendeel, legt al de schuldt op de Trojanen, als eerste berockenaers defes krijghs. Jupiter ziende geen einde van 't krackeel, verzekert haer dat hy geene zyde zal kiezen, maer alles aen't nootlot opdragen.

*Placat et uxorem dictis et iniqua natæ
Juppiter. Aeneas cogit in arma viros*

*Occurrunt Rutuli steriliq; in littore pugnant:
Cum Laio, Pallas occidit, atq; paler^s.*

Ondertuffchen hervatten de Rutulen den storm, die met geen mindere kloeckhertigheidt wort afgeslagen. Terwijl dit in Latium gebeurt, en Æneas sijn zaken in Hetrurie beschickt, en veler volcken bystant op sijn zyde gewonnen hebbende, keert hy met een vloot van dertigh schepen weder, landende sijn volck, en die in goede slachordre stellende, wordt van wederzyden dapper gevochten.

Toen Mezentius verflagen lagh , wijde den manhaften Æneas Mars een zegeteekentoe , en verzondt Pallas doode lichaem met een heerlijcke lijckstaetsie naer Evanders hof. Ondertuffchen verwerven Latinus gezanten by de Trojanen twaelf dagen bestants , om elck sijne dooden te begraven. Æneas middelerwijl sijne maght in twee verdeelende , geraecken de ruiters tegens elckander , en men vecht

*Accubi
Gradivo suspensa patri Mezentius arma
Quæ tulit, et cæcis funera facta vides:*

*Et stectus matris, et patri Pallantis remissis
Exanimem, atq; tuam, virgo Camillanecæ.*

van wederzijden met even groot voordeel. Eindelijk zetten de Trojanen zich schrap om de stad te bestormen, 't welck Acka aen Turnus overdraeght, die sijn engte verlatende, en uit de lage scheidende, de muuren te hulpe komt. Hier op den avont vallende, die het vechten verbiet, zoo slaenze beide hun legers voor de stad, naer alvorens op alles goede ordre gestelt te hebben.

De maght der Latijnen, door 't verlies van twee veldtflagen gekneuft, zoo vindt Turnus het lijfsgevecht tegens Æneas geraden; 't welck Idmon, in sijnen naem, den Trojaen aenzeit. Æneas aenvaert de voorwaerde, en men bevesticht met dieren eede het verdragh; wort met een pijl getroffen, en gedwongen uit den slag te wijcken: het welck Turnus vernemende, recht onder de vyanden een gruwe-

*Trojanos Rutulosq; novo vix federis unctos
Infausta, ah mulier rursus in arma vocat.* *Dannus Aeneas Turnus victricibus armis
Occidit, at lagoa frangit Amata gutam.*

lijcken moordt aen. Venus ondertuffchen, op Ida, in Kreta, wilde poley pluckende, geneeft haren zoon. Æneas hier door verquickt, vermaent Askaen tot vromigheydt, komt den sijnen te hulp, en eischt Turnes alleen voor de vuift uit; Turnus sulcks aennemende, schiet te kort, wordende alsoo door Æneas overwonnen, en een einde gemaect van den geheelen krijgh.